مۆپاسسان (فرانسىيە)

ھايات

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

www.uyghurkitap.com

ISBN 7-228-05693-0
9 787228 056934 >

ISBN 7-228-05693-0
I·2102 (民文) 定价: 13.50元

مۇپاسسان (فرانسيه)

هـايـات

تەرجىمە قىلغۇچى : مۇساجان ھۇسەيىن

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

图书在版编目(CIP)数据

一生:维吾尔文/(法)莫泊桑著;盛澄华汉,木沙江·玉塞音维译.—乌鲁木齐:新疆人民出版社,2000.6
ISBN7—228—05693—0

Ⅰ.一… Ⅱ.①莫…②盛…③木… Ⅲ.长篇小说—法国—近代—维吾尔语(中国少数民族语言)Ⅳ.1565.44

中国版本图书馆CIP数据核字(2000)第20351号

责任编辑:玛丽亚木·买买提明

*

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路348号　邮政编码830001)
新疆新华书店发行　新疆司法印刷厂印刷
850×1168毫米 32开本　11.125印张　2插页
1983年1月第1版　2000年5月第2次印刷
印数:8,001—11,000

ISBN7—228—05693—0/I·2102　定价:13.50元

بۇ كىتاب خەلق ئەدەبىياتى نەشرىياتىنىڭ 1963 - يىل 1 - ئاي 1 - نەشرى، 1980 - يىل 8 - ئاي بېيجىڭ 2 - باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە قىلىندى

本书根据人民文学出版社1963年1月第1版,1980年8月北京第2次印刷本翻译出版。

مەسئۇل مۇھەررىر : مەريەم مەمتىمىن
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى : ئەكبەر سالى

ھايات

ئاپتورى : موپاسسان (فرانسىيە)
تەرجىمە قىلغۇچى : مۇساجان ھۈسەيىن
*
شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ ئەدلىيە باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى : 11 125 قىستۇرما ۋارىقى : 2
1983 - يىل 1 - ئاي 1 - نەشرى
2000 - يىل 5 - ئاي 2 - بېسىلىشى
تىراژى : 8,001 — 11,000
ISBN7—228—05693—0/I • 2102
باھاسى : 13 50 يۈەن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

خەنزۇچىغا تەرجىمە قىلغۇچىدىن

مۇپاسساننىڭ ھاياتى ئىنتايىن قىسقا بولۇپ ، 1850 ـ يىلى تۇغۇلۇپ ، 1893 ـ يىلى ئالەمدىن ئۆتكەن . ئۇ 1880 ـ يىلىدىن باشلاپ ئەسەرلىرىنى ئېلان قىلىشقا باشلىغان . 1890 ـ يىلىغا كەلگەندە ، كېسەل سەۋەبىدىن قەلەم تۇتۇشقا ئامالسىز قالغان . لېكىن قىسقىغىنا ئون يىل ئىجادىيەت تۇرمۇشىدا ، ئۇ ئىنتايىن مول ئەدەبىي مىراسلارنى قالدۇرغان . ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئالتە رومان ، 300 پارچىغا يېقىن ھېكايە ، ئۈچ ساياھەت خاتىرىسى ۋە كۆپلىگەن ئەدەبىيات ـ سەنئەت خاراكتېرىدىكى ھەم مۇنازىرە خاراكتېرىدىكى زاۋېنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ . ئۇنىڭدىن باشقا يەنە ئىجادىيىتىنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە يازغان شېئىر ـ غەزەللىرى ۋە تىياتىرلىرىمۇ بار .

مۇپاسسان ئەڭ بالدۇر ئېلىمىزگە تونۇشتۇرۇلغان فرانسىيە بارغۇچىلىرىدىن بىرى . ئۇنىڭ ئەسەرلىرى كۈچلۈك بەدىئىي جەلپ قىلىش كۈچىگە ئىگە بولۇپ ، ئېلىمىزدىكى كەڭ كىتابخانلار ئەزەلدىن ھەۋەس بىلەن ئوقۇپ كەلگەندى . لېكىن شۇنى كۆرسىتىپ ئۆتۈش كېرەككى ، 19 ـ ئەسىرنىڭ ئاخىرقى مەزگىلىدىكى رېئالىزىمنى تەنقىد قىلغۇچى تالانتلىق يازغۇچى بولغان مۇپاسسان ئىجادىيەت ئالاھىدىلىكىنىڭ ئاساسلىق تەرەپلىرىدە كاپىتالىزىم جەمئىيىتىنىڭ تۈزۈمىگە روشەن ھالدا ئىنكار قىلىش پوزىتسىيىدە بولغان ۋە بۇ جەمىيەتتىكى خارلانغان ، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلارغا چوڭقۇر ھېسداشلىق قىلغان بولسىمۇ ، لېكىن 19 ـ ئەسىرنىڭ ئالدىنقى مەزگىلىدىكى رېئالىزىمنى تەنقىد قىلغۇچى يازغۇچىلار ، مەسىلەن ، بالزاك ، ستېنداللارغا سېلىشتۇرغاندا ، مەيلى كاپىتالىزىم جەمئىيىتىنىڭ ماھىيەت تەرەپلىرىنى ئىنچىكە تەھلىل قىلىش جەھەتلىرىدە بولسۇن ، ياكى ئاشكارىلاش كۈچى جەھەتىن

بولسۇن ، بەزى يېتىشسىز يەرلىرى بار . ئۇنىڭ ئەسەرلىرىدە كىشىلىك تـۇرمـۇشقا قارىتا غەمكىنلىك ، گۇمانلىنىش ، غېرىبسىنىش ۋە ئۈمىدسىز-لىك ھېسسىياتلىرى پات ـ پات ئۇچراپ تۇرىدۇ .

مۇپاسساننىڭ ئىجادىيەت بىلەن شۇغۇللانغان يىللىرى ، دەل فرانسىيە چوڭ بۇرژۇئازىيىسىنىڭ مەنپەئىتىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان 3 ـ جۇمھۇرىيەت دەۋرى ، شۇنداقلا فرانسىيەنى ئۆز ئىچىگە ئالغان غەربىي ياۋروپادىكى مۇھىم كاپىتالىستىك دۆلەتلەر جاھانگىرلىك تەرەققىيات باسقۇچىغا ماڭغان دەۋر ئىدى . بۇ دەۋردىكى كاپىتالىزىم جەمئىيىتى سى-ياسەت ، مەدەنىيەت ۋە ئەقلاقىي جەھەتلەردىن تېخىمۇ چىرىپ چۈشكۈن-لەشكەنىدى . مۇپاسسان سەمىمىي ، راستچىل يازغۇچى بولۇش سۈپىتى بىلەن ، ئۆزىنىڭ ئىجادىيەتلىرىدە ئىنتايىن زىددىيەتلىك بىر خىل كەيپ-ياتنى ئەكس ئەتتۈرگەن . ئۇ بىر تەرەپتىن كاپىتالىزىم جەمئىيىتىنىڭ رەزىل رىياللىقىغا چوڭقۇر غەزەپ ـ نەپرىتىنى بىلدۇرسە ، يەنە بىر تە-رەپتىن كىشىلىك تۇرمۇشتا بولۇشقا تېگىشلىك بەختكە ئىنتىزارلىقىنى بىلدۈرىدۇ . لېكىن ئۇ بۇ خىل ئىنتىزارلىقنىڭ ئەمەلگە ئېشىش يولىنى كـۆرەلمەي ، كىشىلىك ھاياتتىن ئۈمىدسىز يەكۈن چىقىرىدۇ . مۇپاسسان-نىڭ روھىي جەھەتتىكى پاجىئەسى ۋە ئۇنىڭ ئىجادىيىتىدىكى زىددىيەت-لىك دەل مۇپاسساننىڭ زىددىيەتلىك دۇنيا قارىشىنىڭ ئىنكاسى . ھال-بۇكى ، مۇپاسساننىڭ دۇنيا قارىشىدىكى زىددىيەتنى يازغۇچىنىڭ سىنىپى ئورنى ۋە ئۇ ياشىغان دەۋرنىڭ ئـالاھـىدىـلىكى بەلگىلىگەن . ئەمەلىيەت-تە ، 19 ـ ئەسىرنىڭ 80 ـ يىللىرىدا ئىلمىي سوتسىيالىزىمنىڭ تەلىماتلىرى كەڭ كۆلەمدە تارالغان . شۇڭا ، فرانسىيىدىمۇ غەربىي ياۋروپا دۆلەتلىرى-دىكىگە ئوخشاش ، ئەدەبىيات ھەم سەنئەت ئىلغار ئىجتىمائىي ئىدىيە ۋە سىياسىي ئىنقىلابىي كۈرەشتىن كۆپ ئارقىدا قالغان ، شۇنىڭدەك كاپىتا-لىزىم ئەڭ ئاخىرقى باسقۇچ ـ جاھانگىرلىك باسقۇچىغا قاراپ ماڭغان . مەدەنىيەت ساھەسىدىكى قالايمىقانچىلىق ۋەزىيىتى پەيدا بولغان . مۇپاس-سان ئىجادىيەت جەھەتتە رېئالىزىمنى تەنقىد قىلىش ئەنئەنىسىگە ۋارىس-لىق قىلغان ھەمدە ئاساسىي تەرەپلىرىدە چىڭ تۇرغان بولسىمۇ ، لېكىن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

شۇ چاغدىكى ئەدەبىيات ساھەسىدىكى تەبىئەتچىلىك نەزەرىيىسى ۋە چۈشكۈنلۈك خاھىشىنىڭ تەسىرىدىن تامامەن خالىي بولالمىغان . مۇپاسسان ئىجادىيىتىدە ئوبيېكتىۋىزملىق پوزىتسىيە ۋە ئۆزى ماھىل بولغان ئومۇمىيۈزلۈك ئۆزگەرمەس ، « مەڭگۈلۈك » ، « تەقدىرچىلىك » تىن ئىبارەت ھايات قانۇنىيىتى بىلەن كاپىتالىزىم جەمئىيىتىدىكى غەلىتە ھادىسىلەرنى چۈشەندۈرىدۇ ، بۇ بىر روشەن دەلىل

مۇپاسسان فرانسىيىنىڭ شىمالىي قىسمىدىكى نورماندى دېگەن جايدا ، تۇرمۇشى نامراتلاشقان ئاقسۆڭەك ئائىلىسىدە تۇغۇلغان ، بالىلىق دەۋرىدە سەھرا تۇرمۇشىنى بېشىدىن كەچۈرگەن ، بېلىقچىلار ۋە دېھقانلار بىلەن تېخىمۇ كۆپ ئۇچرىشىش پۇرسىتىگە ئىگە بولۇپ ، بىپايان تەبىئەتنى سۆيۈش ۋە نامراتلارغا ھېسداشلىق قىلىشتەك ئادەتنى يېتىلدۈرگەن (لېكىن مۇپاسساننىڭ بەزى ھېكايىلىرىدىكى دېھقانلارنىڭ ئوبرازىدا زور دەرىجىدە بىر تەرەپلىمىلىك بار) . ئۇنىڭ روئاندا ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ۋاقتى پروسسىيە — فرانسىيە ئۇرۇشىغا توغرا كېلىدۇ . مۇپاسسان ئەسكەرلىككە تۇتۇلىدۇ . 1870 — يىلى پارتلىغان پروسسىيە — فرانسىيە ئۇرۇشى خاراكتېر جەھەتتىن ئېيتقاندا ، ئۇرۇشنىڭ دەسلەپىدە ناپالېئون Ⅲ نىڭ 2 — ئىمپېرىيىسى تاجاۋۇزچى ئورۇندا تۇراتتى . ناپالېئون Ⅲ نىڭ ئەكسىيەتچىل ئىچكى سىياسىتى كەڭ خەلق ئاممىسىنىڭ نارازىلىقىنى بارغانسېرى قوزغىغانلىقى سەۋەبىدىن ، ئىنقىلاب بوھرانى بارغانسېرى يېقىنلاشتى . شۇڭا ئۇ ئالدىراپ پروسسىيىگە ئۇرۇش قوزغاپ ، شۇ ئارقىلىق مەملىكەت ئىچىدىكى ئىنقىلابنى پەسەيتمەكچى بولدى . لېكىن مەغلۇبىيەتكە ئۇچرىدى . 2 — ئىمپېرىيە ھالاك بولغاندىن كېيىن ، ئۇرۇشنىڭ خاراكتېرى ئۆزگەردى . فرانسىيە خەلقى تاجاۋۇز قىلغان دۈشمەنلەرنىڭ پارىژنى قورشىۋېلىپ ، شەھەر ۋە يېزا — قىشلاقلارنى ئوت قويۇپ كۆيدۈرۈشتەك زوراۋانلىقىغا دۇچ كەلگەندە . ھەقىقىي خەلق ئۇرۇشى — پارتىزانلىق ئۇرۇشىنى قوزغىۋەتتى . مۇپاسساننىڭ كېيىنكى ۋاقىتلاردا خەلقنىڭ دۈشمەنلەرگە قارشى تۇرغانلىقىنى تەسۋىرلەپ يازغان نۇرغۇن ھېكايىلىرى مۇشۇ ئاساستا بارلىققا كەلگەن .

شۇبھىسىزكى ، بۇ ، مۇپاسسان ئەسەرلىرىنىڭ جەۋھىرى . پروسسىيە ــ فرانسىيە ئۇرۇشى ئاياغلاشقاندىن كېيىن ، مۇپاسساننىڭ ئائىلە ئىقتىسادى ئەھۋالى تېخىمۇ قىيىنلىشىپ كەتكەچكە ، ئۇنىۋېرسىتېتتا كىرىشتىن ۋاز-كېچىپ ، ئۆز ئالدىغا تۇرمۇش كەچۈردى . شۇنىڭدىن كېيىنكى ئون يىلغا يېقىن ۋاقىت ئىچىدە ، دەسلەپ دېڭىز ئارمىيە بۇسىدا ، كېيىن مائا-رىپ بۇسىدا ئادەتتىكى خىزمەتچى بولۇپ ئىشلەيدۇ . شۇڭا بۇ قاتلامنىڭ تۇرمۇشى ۋە روھىي قىياپىتى مۇپاسسانغا ئالاھىدە تونۇش بولۇپ ، بۇ نەرسە كېيىن بىز ئۇنىڭ ھىكايىلىرىدە داۋاملىق ئۇچرىتىدىغان ئاساسىي تېمىلاردىن بىرى بولۇپ قالدۇ .

مۇپاسساننىڭ 1880 ــ يىلى زولا تەھرىرلىگەن « مىتاڭدىكى كىچىك پاراڭ » دېگەن ھېكايىلەر توپلىمىدىكى بىرىنچى ھېكايىسى « دونداق » ئېلان قىلىنىشى بىلەن ئۇنىڭ فرانسىيىنىڭ ئەدەبىيات مۇنبە-رىدىكى ئورنىغا ئاساس يارىتىلدۇ . كىشىلەر مۇپاسساننىڭ سەنئەت تالانتىغا ھاڭ ــ تاڭ قالدۇ (چۈنكى پروسسىيە ــ فرانسىيە ئۇرۇشى ئارقا كۆرۈنۈش قىلىنغان « دونداق » دېگەن بۇ ھېكايىدە ، ھەقىقەتەنمۇ مۇ-پاسساننىڭ ئىجادىيەتتىكى بەدىئىي ئۇسلۇبى ۋە ئىستېداتلىق يېزىقچىلىق ماھارىتى ئىپادىلەنگەن) . لېكىن بەدىئىي جەھەتتىكى مۇۋەپپەقىيەت يالغۇز تالانت بىلەن ئەمەلگە ئاشمايدۇ . شۇنداق ئېيتىشقا بولىدۇكى ، تالانتتىن سىرت ، مۇپاسسان يېزىقچىلىقنى ئۆگىنىشتە باشقىلارغا نىسبەتەن تېخىمۇ پايدىلىق شارائىتقا ئىگە ئىدى . مۇپاسساننىڭ ئانىسىدىن فلاۋبېرتنىڭ با-لىلىق دەۋرىدىكى دوستى ئىدى . مۇپاسسان كىچىكىدىن باشلاپلا ئەدەبى-يات جەھەتتە ئانىسىدىن تەربىيە ئېلىپ پىشىپ يېتىلگەن . ئۇ ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ۋاقىتىدىلا شېئىر يېزىشقا خۇشتار بولغاچقا ، ئۇنىڭ ئوقۇتقۇچىسى ، باناسچىلار تەرەپدارلىرىدىن بولغان شائىر لۇئى بويى ئۇنى ياقتۇرۇپ قالدۇ . بوئىمۇ فلاۋبېرتنىڭ دوستى بولۇپ ، ئۇ ئۆزىنىڭ ئوقۇغۇچىسىنى شۇچاغدىكى داڭقى چىققان بۇ يازغۇچىنىڭ ئۆيىگە باشلاپ كېلىپ ئۇنىڭغا تونۇشتۇرىدۇ . شۇنىڭدىن باشلاپ فلاۋبېرت مۇ-پاسساننىڭ ئەدەبىيات جەھەتتىكى ئۇستازى بولۇپ قالدۇ . فلاۋبېرت ئە-

زەلدىن يېزىقچىلىق مۇئامىلىسىدە پۇختا بولۇشتا مەشھۇر بولۇپ ، ئۇ ، شاگىرتىغىمۇ ئىنتايىن قاتتىق تەلەپ قويىاتتى . ئۇ مۇپاسسانغا يېزىقچىلىق ماھارىتى جەھەتتىكى ئاساسىي بىلىملەرنى ئۆگەتكەن . ئۇنىڭ مەشىق ئەسەرلىرىنى ئۆزى بىۋاستە كۆرۈپ تۈزىتىپ بەرگەن ھەمدە دائىم ئۇنى تىرىشىپ ئۆگىنىشكە ، جاپاغا چىداپ مەشىق قىلىشقا ، تېخى پىشمىغان ئەسەرلەرنى ئالدىراپ ئېلان قىلىۋەتمەسلىككە رىغبەتلەندۈرگەن . مۇپاسسان فلاۋبېرتنىڭ تەلىمى بىلەن ، جاپاغا چىداپ قېتىرقىنىپ تەتقىق قىلىپ ، ھاردىم - تالدىم دىمەي ، ئون يىلدىن كۆپرەك ۋاقىت ئىشلىگەن . شۇڭا ئۇنىڭ تۇنجى قېتىم دۇنياغا كەلگەن ئەسىرى « دونداق » ئاشۇنداق يۇقىرى سەۋىيىگە يەتكەن . فلابېرتنىڭ مۇناسىۋىتى ئارقىلىق ، مۇپاسسان شۇ چاغدىكى ئەدەبىيات مۇنبىرىدىكى نۇرغۇنلىغان يازغۇچىلار ، مەسىلەن ، زولا ، داۋدىت ، گونكۇرت ئاكا - ئۇكا قاتارلىقلار بىلەن تونۇشقان ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ، شۇ چاغدىكى فرانسىيىدە مۇھاجىر بولۇپ تۇرۇۋاتقان روسسىيە يازغۇچىسى تۇرگېنېف بىلەنمۇ تونۇشقان ، تۇرگېنېفنىڭ مۇپاسسان ئىجادىيىتىگە بولغان تەسىرىمۇ ناھايىتى چوڭ بولغان

مۇپاسسان 1880 - يىلى «دونداق » نى ئېلان قىلغاندىن كېيىن ، خىزمەتچىلىك تۇرمۇشىدىن قۇتۇلۇپ ، كەسپىي يازغۇچى بولۇپ قالدۇ . ئۇنىڭ پۈتۈن ئەسەرلىرىنىڭ ھەممىسى 1880 - يىلدىن 1890 - يىلغىچە بولغان ئون يىل ئىچىدە يېزىلغان .

« ھايات » 1883 - يىلى ئېلان قىلىنغان بولۇپ ، مۇپاسساننىڭ تۇنجى رومانى ، شۇنداقلا ئۇنىڭ داڭلىق ئەسەرلىرىدىن بىرى . بۇ رومانىدا ئۇ بىر ئاقسۆڭەك ئائىلىسىنىڭ زاۋاللىققا يۈزلەنگەنلىكى ۋە پارچىلىنىپ كېتىۋاتقانلىقى ئارقىلىق ، مۇشۇ مۇھىتتا ياشىغان ئاساسىي ئايال پېرسوناژ ژىنناننىڭ پۈتۈن ھاياتىدىكى سەرگۈزەشتىلىرىنى تەسۋىرلەيدۇ . ژىننا مۇپاسساننىڭ قەلىمى ئاستىدىكى كىشىلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىدىغان ئايال ئوبرازلاردىن بىرى . بۇ قىز ساددا ، ئاق كۆڭۈل بولۇپ ، كىشىلەرگە تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن مۇئامىلە قىلىدۇ . بولۇپمۇ رو-

ماننىڭ دەسلەپكى بىر نەچچە بابىدا ژىنىنانىڭ تۇرمۇشقا بولغان ئىنتىلىشى ، خۇشاللىقى ، ئىشەنچىسى ۋە تۇرمۇشنى قىزغىن سۆيۈشى كىتابخانلارنى ئىختىيارسىز ھالدا ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالىدۇ . مۇپاسسان نەپىس ، لىرىكىلىق ئۇسۇللار بىلەن بۇ ئايال باش قەھرىماننىڭ روھىي دۇنياسىنى ئېچىپ بېرىدۇ . لېكىن ژىنىنانىڭ ھاياتى ، ئاقىۋەتتە بىر خىل مەقسەتسىز تۇرمۇش شەكىللەندۇرگەن تراگېدىيە ، غايە بىلەن يوققا چىقىش ئۆز ئارا گىرەلىشىپ كەتكەن تراگېدىيە بولۇپ قالىدۇ .

مۇپاسساننىڭ بۇ روماندا يازغىنى ، ئۇنىڭ شۇ چاغدىكى تۇرمۇشىنىڭ رېئاللىقى ئەمەس . مۇپاسسان 1850 ـ يىلى تۇغۇلغان . ھالبۇكى ، بۇ روماندا قايتا تىرىلىش دەۋرىدىن (ژىنىنانىڭ موناستىردىن چىققان كۈنى 1819 ـ يىل 5 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى) 40 ـ يىللارغىچە (رومانىنىڭ ئاخىرىدا روزالىنىڭ ژىنىنانىڭ قىز نەۋرىسىنى ئېلىپ كەلگەن ۋاقتى 1846 ـ يىلى باھار) بولغان مۇشۇ بىر تارىخىي دەۋر ئارقا كۆرۈنۈش قىلىنغان . رومـاندا ئىجتىمائىي ئۆزگىرىش تاساددىپىي تىلغا ئېلىنغاندىن باشقا (مەسىلەن ، 3 ـ بابتا ژىنىنا تۇنجى قېتىم پويىزغا ئولتۇرغان چاغدا : « پارىژ بىلەن گاۋىر ئوتتۇرىسىدا پويىز قاتنىغىلى ئالتە يىل بولدى . . . » دەيدۇ) ئومـۇمەن ، شۇچاغدىكى ھەرقانداق زور تارىخىي ۋەقەلەرگە ۋە سىياسىي ۋەقەلەرگە تەگمىگەن . پەقەت مۇشۇ تارىخىي ئارقا كۆرۈنۈش بىلەن پىششىق تونۇش بولغان كىتابخانلارلا رومانىدىكى ئوبرازلارنىڭ خاراكتېر ھەم ۋەقەلىكلەرنىڭ تەرەققىي قىلىشى بىلەن ئىجتىمائىي تارىخ ئوتتۇرىسىدىكى ئورگانىك مۇناسىۋەتنى چۈشىنىپ يېتەلەيدۇ .

ھېكايىنىڭ ۋەقەلىكىدىن قارىغاندا ، بىز شۇنى ئېيتالايمىزكى ، باش قەھرىمان ژىنىنانىڭ خىيالى ھەم ئوبيېكتىپ رېئاللىق ئوتتۇرىسىدىكى توقۇنۇش بىلەن خىيالنىڭ ئۈزلۈكسىز بەربات بولغانلىقى بۇ رومانىنىڭ تېمىسىنى شەكىللەندۈرگەن . ژىنىنا تولۇپ تاشقان ھاياتىي كۈچ ھەم بەختكە بولغان ئىنتىزارلىقى بىلەن تۇرمۇشقا قەدەم قويغان بولسىمۇ ، لېكىن ئۇنىڭ ھاياتى قايغۇ ـ ئەلەم ، ئۈمىدسىزلىك بىلەن تولغان ھايات . ئۇ بويىغا يەتكەن قىز بولۇش سۈپىتى بىلەن پاك ، سەمىمىي مۇھەببەتنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئارزۇ قىلىدۇ ؛ ئۇ قىز بولۇش سۈپىتى بىلەن ئاتا ـ ئانىسىنى قەدىرلەيدۇ ، ئۇلارنى ئەڭ ئاق كۆڭۈل ھەم ئەدەپ ـ ئەخلاقلىق كىشىلەر دەپ ئويلايدۇ ؛ لېكىن ، ئەڭ ئاخىرىدا ئۇلارنىڭمۇ ئۆزىگە چۈشلۇق بولمىغۇر كەچۈرمىشلىرى بارلىقىنى بىلىدۇ ؛ مېھرىبان ئانا بولۇش سۈپىتى بىلەن ، پۈتۈنلەي ئوغلىغا ئۈمىد باغلايدۇ ؛ ئوغلىنىڭ ئۇلۇغ ئەربابلاردىن بولۇشىنى تىلەيدۇ ؛ لېكىن ئاقىۋەت پائول ئانىسىنىڭ ئۆيىنى قۇرۇغداپ ، مال ـ بىساتىنى ۋەيران قىلىدۇ . ئەينى يىللاردا پاك ھەم شاد ـ خۇرام بۇ قىزچاق ، ئەڭ ئاخىرىدا ئىرادىسىز ، ھېچنەرسە بىلەن كارى بولمايدىغان مومايغا ئايلىنىپ قالىدۇ . كونا دېدىكى روزالىنىڭ غەمخورلۇق قىلىشى بىلەن ئاخىرقى ئۆمرىنى تەسلىكتە ئۆتكۈزىدۇ .

ئاپتورنىڭ مۇشۇنداق بىر ۋەقەلىكنى يېزىشتىكى مەقسىتى زادى نېمە ؟ بۇ ۋەقەلىكتىن قانداق خۇلاسە چىقىرىش كېرەك ؟ ئاپتور مۇشۇ ئارقىلىق كىشىلىك ھايات شۇنداق قۇرۇق ، مەنىسىز ، كىشىلەرنىڭ تەقدىرى مىسكىنلىك ، بەختسىزلىك ۋە پاجىئە بىلەن تولغان دېمەكچىمۇ ؟ شۇنداق ئېيتىشقا بولىدۇكى ، ئاپتوردا ئېھتىمال مۇشۇنداق قاراش بولۇشى مۇمكىن . لېكىن سىز ئويلىنىپ باقسىڭىز ، ژىننانىڭ ھاياتىدىكى خىياللىرى بىلەن رېئاللىق ئوتتۇرىسىدىكى توقۇنۇش ، سوبيېكتىپ جەھەتتە زادى قانداق ئارزۇ خىيالدا بولغانلىقىنى ، ئوبيېكتىپ جەھەتتە يەنە قانداق رېئاللىققا دۇچ كەلگەنلىكىنى كۆرسەكلا ۋەقەلىكنى چۈشىنىشتە بۇ خىل ئابستىراكىت تونۇشقا يېتىپ قالمايمىز .

ژىننا زاۋاللىققا يۈزلەنگەن ئاقسۆڭەك ئائىلىدە تۇغۇلغان ، ئۇنىڭ دادىسى بارۇن دېۋو 18 ـ ئەسىردىن قېپقالغان ئاقسۆڭەك مەدەنىيىتىنىڭ ھىمايىچىسى ، شۇنداقلا ئۇ ئاقارتىش دەۋرىدىكى پەلسەپەنىڭ تەسىرىگە مەلۇم دەرىجىدە ئۇچرىغان . ئۇ روسسوغا چوقۇنىدۇ . ئۇ پان ئىلاھچىلىق كۆز قارىشىدا بولۇپ ، ئالەمدىكى بارلىق مەۋجۇداتلىقلارنىڭ ماھىيىتى تەبئىي قانۇنىنىڭ ئىلكىدە بولىدىغانلىقىغا ھۆرمەت قىلىدۇ . ئۇ قىزىنى پاك ـ ئېپپەتلىك قىلىپ تەربىيىلەپ چىقىشنى ئۈمىد قىلىدۇ . مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا ، بۇ خىل تەربىيە قىزدا مەلۇم رول ئوينىغان . ژىننانىڭ

تەبئىي ئاق كۆڭۈللۈكلۈكى ۋە قەلبىنىڭ پاكلىقى دادىسىنىڭ تەسىرىدىن
بـولغان ، دېمەي بولمايدۇ ، ژىننا يەنە ئانىسىنىڭ رومانتىزىمچىلارچە مە-
يـۈسلۈكى ۋە خىيالپەرەسلىكىگە ۋارىسلىق قىلغان . بۇلارنىڭ ھەممىسى ،
شۇنىڭدەك قىز چېغىدا موناستىردا ئالغان تەربىيە ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى
ئاقسۆڭەك پومېشچىكلارچە ئەركىن – ئازادە جاڭزا ھاياتى ژىننا خاراكتې-
رىنىڭ شەكىللىنىشىدە چوڭقۇر ئىز سالماي قالمايتتى . ئەمما دەۋر ئۆز-
گىرىدۇ ، ژىننا ئۆزىنىڭ خىيالچانلىقى ۋە كېيىن بېرىپ سۇسلىشىپ
كـەتكەن ھەمدە زەئىپلەشكەن خاراكتېرى بىلەن ئەتراپىدىكى رېئاللىققا
ماسلىشىپ كېتەلمەيتتى . ئۇ ئارزۇ قىلغان تۇرمۇش زادى قانداق تۇر-
مـۇش ؟ ژىننانىڭ تۇرمۇشى مەقسەتسىز بولۇپ ، بۇ خىل تۇرمۇشنىڭ
ئۆزى ئۇنـىڭ تېخىمۇ ياخشى قىسمەتكە ئىگە بولالمايدىغانلىقىنى بەلگىلى-
گەن .

ئەگەر ژىننا ناھايىتى ئەخلاقلىق ئەرگە ياتلىق قىلىنغان بولسا ،
ئۇنىڭ پۈتۈن ھاياتى تېخىمۇ بەختلىك بولاتتى ، دەپ ئېيتىشقا بولامدۇ ؟
شۇنداق دېيىشكە ھەقلىقمىزكى ، ژىننانىڭ پاجىئەلىك تۇرمۇشىنى شە-
كىللەندۈرگىنى ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ خۇسۇسى تۇرمۇشىدىكى تاسادىپىي
ئامىل ئەمەس ، بەلكى قايتا تىرىلىش دەۋرى ھەمدە ئىيۇل ئىنقىلابىدىن
كـېيىنكى جىددىي ئۆزگىرىش بولۇۋاتقان تارىخىي شەرت – شارائىت .
بــىز ژىننانىڭ ئېرى ۋىكونت ژيۇلېن دې لامارنى ئەسكە ئالايلى : ئۇ كې-
لىپ چىقىشى جەھەتتىن ئاقسۆڭەك ، لېكىن بۇ ئاقسۆڭەك كونا ئاقسۆ-
ڭـەكلەرگە ئوخشىمايدۇ ، ئۇنىڭ ئوبرازىدىن بىز ئاشۇ بىر قىسىم ئاقسۆ-
ڭـەك ئائىلىسىدىن كېلىپ چىققان ياشلارنى كۆرىۋالالايمىز . ئۇلار دەۋر-
نـىڭ ئۆزگىرىشىگە ئەگىشىپ ، بۇرژۇئا تۇرمۇش شەكلى يولىغا ماڭىدۇ ؛
ژيـۇلېننىڭ خاراكتېرىدىكى بۇرژۇئازىيىنىڭ بۇ خىل بىدىكلىكى ۋە ئا-
دەمـگەرچىلىكنى بىلمەسلىكى ئۇنىڭ بىلەن خام خىياللارغا بېرىلگەن ،
روھى پاك ژىننا ئوتتۇرىسىدا ئۆتكۈر زىددىيەت بولۇپ شەكىللىنىدۇ . ژ-
يۇلېننىڭ قوپاللىقى ، خەسىسلىكى ، ئاچكۆزلۈكى ۋە ئۆز نەپسىگە چوغ
تارتىشتەك خىلمۇ خىل ئىپادىلىرى ژىننانىڭ دەسلەپتىلا ئۈمىدسىزلە-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

نىشىنىڭ ئاساسىي سەۋەبى بولۇپ قالىدۇ . رومانىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بىر
نەچچە بابىدا ژىيۇلىيېندا كۆرۈلگەن بۇرژۇئازىيىنىڭ ئالامەتلىرى ، ئۇنىڭ
ئوغلى پائولدا تېخىمۇ روشەنلىشىدۇ . پائول تىجارەت سودىسىدا هايان-
كەشلىك قىلىپ ، كېمە ترانسپورت شىركىتى قۇرىدۇ ؛ بۇ 30 - يىللار-
دىكى هەم 40 - يىللاردىكى لۇئى فىلىپ تىزگىنلىگەن بانكىچىلار هاكى-
مىيەت دەۋرىنىڭ ئالاھىدىلىكىگە مۇۋاپىق كېلىدۇ . پائول دادىسىغا ئوخ-
شاش رەھىمسىز جازانىخور ۋە بۇرژۇئا بولۇپ قالىدۇ . ئۇ سودا - هايان
ئىشلىرىدا ۋە چىرىك خۇسۇسى تۇرمۇشتا ئاپىسىنىڭ مال - دۇنياسىنى
قۇرۇتقاندىن كېيىن ، ئانىسى بىلەن كارى بولمايدۇ . شۇڭا ، ئاپتور
گەرچە بىۋاسىتە تارىخ ۋەقەلىكنى ئىنكاس قىلمىغان بولسىمۇ ، لېكىن
ئوبرازلار خاراكتېرىنىڭ سىلىشتۇرمىسىدىن ھەمدە هېكايە ۋەقەلىكلىرىنىڭ
راۋاجلىنىشىدىن ، پۈتۈن رومانغا يوشۇرۇن سىڭدۈرۈلگەن ئاساسىي زىد-
دىيەتنىڭ كاپىتالىستىك مۇناسىۋەتنىڭ مۇستەھكەملىنىشى ۋە راۋاجلى-
نىشى بىلەن ئاقسۆڭەك پومېشچىكلارنىڭ قورۇق تۇرمۇشى ئوتتۇرىسى-
دىكى زىددىيەت ئىكەنلىكىنى كۆرۈۋالالايمىز . ژىننا ياشىغان بۇ قەدىمىي
ئاقسۆڭەك ئائىلىسىنىڭ پارچىلانغانلىقىدىن ، بۇرژۇئازىيىنىڭ مەنپەئەتپە-
رەسلىكى ۋە بۇلاڭچىلىقتىن ئىبارەت ئەدەپ - ئەخلاقنىڭ ھەر بىر
بۇلۇڭ - پۇشقاقلىرىغىچە تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەنلىكىنى ، ئاقسۆڭەك مە-
دەنىيەت ئەنئەنىسىنىڭ يوقىلىشقا قاراپ ماڭغانلىقىنى كۆرۈۋالالايمىز .

بىز روماندىن يەنە ، ئاپتورنىڭ فېئودال ئاقسۆڭەك جەمئىيىتىنىڭ
ئىچكى قىسمىدىن ھەرخىل ۋەكىللىك ئوبرازلارغا پەرقلىق مۇئامىلە قىلى-
غانلىقىنى كۆرەلەيمىز .مۇپاسسان كونا بويىچە لاغايلاپ يۈرىدىغان ئاقسۆ-
ڭەكلەر تۇرمۇشىنىڭ پارازىتلىقىنى سۈرەتلەپ بېرىدۇ . (مەسىلەن ، 6 -
بابتىكى ۋىكونت بىرىزۋېلى ئەر - خوتۇننى يوقلاش) ، ئاقسۆڭەكلەرنىڭ
مەنمەنلىكى ۋە دەرىجە نۇقتىئىنەزەرىنى ھەمدە كونىلىقنى ياقىلىغۇچى
ئاقسۆڭەك گۇرۇھلار بىلەن دىنىي مەھكىمە ئوتتۇرىسىدىكى
ئىتتىپاقنى (مەسىلەن ، « ماركىز كۇتېلىنىڭ خانىمى ژىنناغا پوپ دىنىي
مەھكىمىنىڭ بايراقدارى ، خانىم ، كىمكى بۇ بايراققا ئەگىشىپ ماڭمىسا ،

ئۇ دىننى جەمىيەتكە قارشى تۇرغان، شۇنداقلا بىزگە قارشى تۇرغان بولىدۇ، دەيدۇ ») يۇمۇرلۇق قىلىپ تەسۋىرلەيدۇ. تولبېئاك ۋەكىللىكىدىكى فېئودال كاتولىك دىنىنىڭ دۇنيا قارىشى بىلەن ژىنناننىڭ دادىسى بارون دېۋو ۋەكىللىكىدىكى ئاقارتىش دەۋرىدىن قالغان، كەڭ تارالغان ئىنسانپەرۋەرلىك روھ ئوتتۇرىسىدىكى كۈرەشنى جانلىق ئاشكارىلاپ بېرىدۇ. بىز روماندا ئاپتورنىڭ كونا ئاقسۆڭەك ئىدىيە سىستېمىسىغا نىسبەتەن روشەن ھالدا ئىنكار قىلىش پوزىتسىيىسىنى تۇتقانلىقىنى، لېكىن يەنە بىر تەرەپتىن، ئۇ بارون دېۋو نامايەندە قىلىنغان ئاقارتىش دەۋرىدىكى ئىنسانپەرۋەرلىك ئەنئەنىسىنى گۈزەللەشتۈرۈپ كۆرسەتكەنلىكىنى كۆرۈۋالالايمىز.

مۇپاسسان روماندا قوللانغان ئوبيېكتىپ، توغرا تەسۋىرلەش ئۇسلۇبى كىتابخانلارنى ھەمىشە قايمۇقتۇرىدۇ. شۇڭا، كىتابخانلارنىڭ ئۆزى پىكىر يۈرگۈزۈپ، ئوبرازلار ۋە ۋەقەلىكلەر ئۈستىدە مۇۋاپىق يەكۈن چىقىرىشىغا توغرا كېلىدۇ. مەسىلەن، بىز روماندا ئاپتورنىڭ ئايال باش قەھرىمان ژىنناغا بولغان سۆيۈنۈشى ۋە ھېسداشلىق قىلغان تەرىپىنى، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇنىڭ يەنە ژىنناني مەسخىرە ۋە تەنقىد قىلغان تەرىپىنى ئاسانلا كۆرەلەيمىز. رومانىنىڭ ئاخىرقى يېرىمىدا دېگۈدەك پائولىنىڭ بالىلىق دەۋرىدە ژىنناننىڭ ئۇنىڭغا ھېرىسلىقى ھەققىدىكى بابلار ھەمدە كېيىن پارىژغا بېرىپ ئۇنى ئىزدىگەن بابلاردا، بىز ئاپتورنىڭ ژىنناني مەسخىرە ۋە تەنقىد قىلغانلىقىنى كۆرەلەيمىز. ئالاھىدە كۆزگە كۆرۈنەرلىكى رومانىنىڭ ئاخىردىكى قىسمى بولۇپ، ئاپتور ژىنناننىڭ بۇرۇنقى دېدىكى روزالىنىڭ ئوبرازى بىلەن يەنىلا خام خىياللارغا چۆككەن، ھەسرەت چېكىپ ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەپ يۈرگەن ژىنناننىڭ ئوبرازىنى سېلىشتۇرۇپ، باش قەھرىمانغا تۇرمۇش يولى تېپىپ بېرىشتەك قۇرۇق خىيالنى تاپىدۇ. روزالى ژىنناننىڭ ئېرىنىڭ ئازدۇرۇشىغا ئۇچرىغان، كېيىن ئاقسۆڭەك قورۇقىدىن ھەيدىۋېتىلگەن. بىراق ئۇ قىلچىمۇ بوشاشمىغان، قىيىن ـ جاپالىق تۇرمۇشلارغا باش ئەگمىگەن، ئەمگەك ئۇنىڭ قەيسەر خاراكتېرىنى يېتىشتۈرگەن. ژىننا ئۆزىدىن ئاغ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

رىنىپ « ھاياتىم مۇشۇنداق بىتەلەيچىلىكتە ئۆتتى » دېگەندە ، روزالى خاپا بولۇپ : « ئەگەر سىز بولىكا ئۇچۇن خىزمەت قىلىغان ، ھەركۈنى ئەتىگەن سائەت ئالتىدە تۇرۇپ خىزمەت قىلىشقا مەجبۇر بولغان بولسى-ڭىز ، ئۇچاغدا نىمە دەيتتىڭىز؟ » دەيدۇ . لېكىن رومانىنىڭ ئەڭ ئاخىرىدا : روزالى ئۆزىچە : « قارىڭا ، ھايات كىشىلەرنىڭ ئويلىغىنىدەك ئۇن-چىۋالا لەززەتلىك بولمايدۇ ، شۇنىڭدەك ئۇنچىۋالا ئوسالمۇ بولمايدۇ . » دەيدۇ . ئاپتور مۇشۇ ئارقىلىق باش قەھرىمانىنى مۇۋاپىق يەكۈن چىقى-رىشقا يېتەكلەيدۇ .

« ھايات » گەرچە مۇپاسساننىڭ تۇنجى رومانى بولسىمۇ ، لېكىن ئەدەبىي ماھارەت جەھەتتىن ئېيتقاندا ، يۈكسەك دەرىجىدە كامالەتكە يەتكەن . مۇپاسسان يېنىك ، جانلىق ئۇسۇللار بىلەن پېرسوناژلارنىڭ ئوبرازىنى روشەن ھەم جانلىق سۈرەتلەپ بېرىدۇ . تەبىئەت مەنزىرىلى-رىنى تەسۋىرلەشمۇ بۇ ئەسەردىكى بىر ئالاھىدىلىك . ئاپتورنىڭ تەس-ۋىرى ھەرگىزمۇ يەككە ـ يىگانە بولماستىن ، بەلكى ئوبرازلارنىڭ ئىچكى ھېسسىياتى بىلەن بىرلەشكەن بولۇپ ، بۇ ، ئەسەرگە قويۇق لىرىكىلىق تۈس قوشىدۇ .

يەنە بىر تەرەپتىن ، بىز شۇنى ئاسانلا كۆرۈۋالايمىزكى ، روماندا ئاپتور شۇچاغدا كۈندىن ـ كۈنگە مۇستەھكەملىنىۋاتقان كاپىتالىزم جە-مىيىتىنىڭ ماھىيىتىگە نىسبەتەن ، ئوچۇق ھۆكۈم ۋە خۇلاسە چىقارمايدۇ . مۇپاسسان كىشىلەرنىڭ ئازاب ـ ئوقۇبىتىنىڭ سەۋەبىنى كۆپرەك ئالەم-دىكى رەھىمسىزلىك ۋە يېتەرسىزلىكلەردىن ئىپىشقا تىرىشىمۇ مايىللىقىنى بىلدۈرىدۇ . بۇ نۇقتىدا بالزاكنىڭ ئۈمىدسىزلىك ۋە خام خىيالنى ئىجتى-مائىي نۇقتىدىن تۇرۇپ بىر تەرەپ قىلىشتىن ئىبارەت ئاساسىي تېمىسى بىلەن سېلىشتۇرساق ، ئۇنىڭ رېئالىزمنى تەنقىد قىلىشتىكى ئاشكارىلاش كۈچى كۆرۈنەرلىك ئاجىز تۇرىدۇ .

مۇپاسساننىڭ توپتوغرا ئون يىللىق ئىجادىيەت تۇرمۇشىغا قارايدىغان بولساق ، ئومۇمەن قىلىپ ئېيتقاندا ، ئۇنىڭ ئالدىنقى ئالتە يىل (1880 ـ 1886) دىكى ئەسەرلىرى ناھايىتى جانلىق ، ئاشكارىلاش

كۈچى نىسبەتەن كۈچلۈك ، كېيىنكى تۆت يىل (1887 ـ 1890) دىكى ئەسەرلىرىدە چۈشكۈنلۈك كەيپىياتى كۈچىيىپ ، ئىجتىمائىي ئاساسىي تېما تەركىبى كىچىكلىگەن . بۇ ئەھۋال ئۇنىڭ رومانىدا ۋە ھېكايىلىرىدە بىردەك بىلىنىپ تۇرىدۇ . مەسىلەن ، ئۇنىڭ ئالتە رومانى ئىچىدە « چىرايلىق دوست » (1885) نى ئالساق ، ئاشكارىلاش جەھەتتىن ئۇنى مۇپاسساننىڭ رېئالىزىمنى تەنقىد قىلغان ئەسەرلىرى ئىچىدىكى يۇقىرى پەللە دېيىشكە بولىدۇ . بۇنىڭدىن كىتابخانلار جاھانگىرلىكنىڭ ئەڭ دەسلەپكى باسقۇچىدىكى رېئال تۇرمۇشنىڭ مەلۇم ئالاھىدىلىكلىرىنى كۆرەلەيدۇ . « ئارشاك » (1886) دا داۋاملىق ئاشكارىلاش ئۇسۇلى قول-لىنىلىپ ، چوڭ تېپتىكى كاپىتالىستىك كارخانىلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشى ھەممە بايلىق توپلاشتىكى ھەرخىل ئۇسۇللار تەسۋىرلىنىدۇ . بۇمۇ بولى-دىغان ئەسەر . لېكىن « بىسىر ۋە ژاك » (1887) تىن باشلاپ ئەھۋال ئۆزگىرىدۇ . يەنى ، ئاپتور زور ئىجتىمائىي ئاساسىي تېمىنى تاشلاپ قو-يۇپ ، بارلىق زېھنىنى ئىنسانلارنىڭ روھىي ھالىتى ساھەسىگە مەركەز-لەشتۈرىدۇ . ئەڭ ئاخىرقى ئىككى رومانى « ئۆلگەندىن بەتتەر » (1889) ۋە « قەلبىمىز » (1890) لەردە « ساپ روھىي ھالەت » نى تەسۋىرلەش ئۈستۈنلۈكىنى ئىگىلىگەن . مۇپاسسان بۇچاغدا ئىجتىمائىي ھادىسىلەرنىڭ سەزگۈر كۆزەتكۈچىسى بولمىغان قىياپەتتە كىتابخانلارنىڭ ئالدىدا پەيدا بولىدۇ ، چۈنكى ئۇنىڭ قىزىقىشىنى غەلىتە كېسەللىك روھىي ھالىتى جەلپ قىلىۋالغانىدى . ھېكايىلىرىدىمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش ئەھۋاللار سا-دىر بولغان . مۇپاسسان بەدىئىي جەھەتتە ھېكايە شەكلىدىكى يېزىقچى-لىق ماھارىتىنى مىسلى كۆرۈلمىگەن دەرىجىگە يەتكۈزگەن . بۇ كۆرۈنەر-لىك تۆھپە كىشىلەرگە ئايان . ئۇ كۆپلىگەن قىسقا ھېكايىلىرىدە ، ئاسا-سىي تېمىدىن ئالغاندا شۇچاغدىكى ئىجتىمائىي تۇرمۇشنىڭ ھەرقايسى تەرەپلىرىگە تاقالغان . بىر تەرەپ قىلىش ئۇسۇلى جەھەتتىن ، كۆپ خىل شەكىللەرنى قوللانغان ؛ تىل بىلەن ئىپادىلەش جەھەتتە يۈكسەك دەرىجىدىكى توغرىلىقنى ۋە نەپىسلىككە ئىگە . لېكىن كېيىنكى ئەسەرلى-رىدە ، كونكرېتراق ئېيتقاندا ، 1887 ـ يىلىدىن 1890 ـ يىلغىچە بولغان

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

ئەسەرلىرىدە سىرلىق ، فانتازىيىلىك ، غەلىتە تېمىلار تېخىمۇ كۆپلەپ
پەيدا بولغان . پارلاق ھاياتىي قىزىقىشقا باي نۇر ئاستا ـ ئاستا خىرەلە ـ
شىپ ئۇنىڭ ئورنىنى بارغانسىرى غەمكىنلىك ، ئۈمىدسىزلىك ۋە سىقى ـ
لىشتەك ھالەت ئىگىلىگەن . بۇنىڭدىن ، بىر تەرەپتىن شۇ چاغدىكى فران ـ
سىيە ئەدەبىيات ـ سەنئىتىدىكى چىكىنىش خاھىشىنىڭ مۇپاسساندا قانداق
چىرىتىش رولىنى ئوينىغانلىقىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ . يەنە بىر تەرەپتىن
ئۇ مۇنداق بىر پاكىتنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ : رېئالىزىمنى تەنقىد قىلى ـ
غۇچى يازغۇچىلارنىڭ تالانتى ۋە مۇۋەپپەقىيىتى خەلقىئالەمگە قانچىلىك
ئايان بولسۇن ، ئۇ ئۆزىنىڭ بۇرژۇئا دۇنيا قارىشىنى دەپ تەۋرەنمەي قال ـ
مايدۇ . مۇپاسساننىڭ قىسقىغىنا ھاياتىنىڭ ئاخىرقى باسقۇچىدا ئۇنى
كېسەل چىرمىۋالىدۇ . يەنى ئۇ نېرۋا كېسىلى بولۇپ قالىدۇ . ئۇ نېرۋا
كېسەللەر دوختۇرخانىسىدا ئالەمدىن ئۆتكەندە ئاران قىرىق ئۈچ ياشتا
ئىدى .

شىلىڭ چېڭخۇا
1962 ـ يىلى ئاۋغۇست

1

رىسا ىۆك ـ ىاقلرىى ىعىشۇرۇب بولۇب ، دىرىرە ئالدىعا كەلدى . ىراق ىامعۇر ىىحىلا بوحىماى ىعىواىاىى .

فاىىق ىعىۋانعان ىامعۇر كىچىحە ئۆىىڭ دىرىرە وە ئۆگرىلرىگە ىاراسلاپ ئۇرۇلۇب حىقىى . حۇددى ئاسماىىڭ ىۈوى ىىشىلىپ كەىكەىـ دەك كـەڭ رىمىعا بوحىماى قۇىۇلعان ىامعۇر بوپىلارىى سۇىۇق لاىعا ئاىلاىـدۇرۇوەىـكەىدى . دەممۇ دەم ىىحىق بوران چىقىپ ىۇراىى . ئەـ رىـعلاردىن حۇددى سەل ئاققاىدەك شارقىرىعان ئاوارلار ئاكلىىاىى . بولـ ىىڭ ئىككى قاىىقىدىكى ئىمارەىلەرىىڭ ىام ـ ئۆگرىلرى ىۇىۇىلەى ىەملىشىپ كەىكەىدى

رىـسا ىاڭ سەھەردىن ىاشلاب ھاوا راىىى بوحىماى دىگۇدەك كۆرىىپ چىقىى . ئۇ ىۇىۇگۇن موىاسىردىن ئۆىگە قاىىپ كىلىب ، ئۆمـۇرلۈك ئەركىىلىككە ئىرىسكەىدى . ئۇ ئۇرۇىدىن ئۇىان ىەشا بولۇب كەلگەن كىسىلىك ھاىاىىكى ىەحىس ىەھرىمەن بولۇشقا ئالدىراىى ، ىاوادا ھاوا ئىحىلىماى قالسا ، دادىىىڭ بولىعا حىقىسقا ئۇىىماسلىقىدىن ئەىدىسە قىلاىى .

ژىسا كالىدارىى سومكىىىعا سىلىىى ئۇىۇغاىلىقىى ىىلدى ـ دە ، ىامعا ئىسىقلىق ىۇرعان ئاىلار بوىىحە ىىرىلعان كىحىك كالىدارىى ئىـلىۋالدى . كالىدارىىڭ گۈللۈك حىىكىىك ئوىىۇرىىعا 1819 ـ ىىلى كۆرسىىدىعان ئالىۇن رەڭ رەقەم ىىىلغاىدى . ئۇ قىرىىداشى ئالدى ـ دە ، ئالـدىقى ىۆب كاىەكچىدىكى رەقەملەرىى وە ھەرىىر مۇقەددەس ىاملارىى سىرىوىىپ « 2 ـ ماى » عا كىلىب بوحىاىى . ىۇ ئۇىىڭ موـ ىاسىردىن ئاىرىلعان كۈىى ئىدى .

— رىسا ! — سىرىىا ىىرسى ئۈىى حاقىردى

— دادا، كىرىڭ! — دېدى رىسا جاۋابەن. دادىسى ئۆينىڭ جايىسىگە كىرىپ كەلدى.

بۇ، بارون لېبېج دېگەن بولۇپ، ئىسمى ژاك ئىدى. بۇ بارون ئالدىنقى ئەسىرگە تەۋە ئاقسۆڭەكلەردىن بولۇپ، ئەلىيە مىجەزلىك، ئەمما ئاق كۆڭۈل ئىدى. ئۇ روسسو① ئىسانىي جوقۇنۇپ، تەبىئەتنى، كەڭ داللارنى، يۇك ئورمانلىقلارنى ۋە ھايۋانلارنى ياخشى كۆرەتتى.

بارون ئاقسۆڭەك نەسلىدىن بولغاچقا، 1793 ـ يىلى يۈز② بەرگەن ۋەقەنى يامانۇماسىتى، لېكىن ئۇ ئەقىل ـ پاراسىتى، مىجەز ـ خۇلقى ۋە ئالىجاناب ئەقىدە ئەسىرنىڭ نەپىسى تۇغۇلدىنىپ، رىيائىلىقنى يەنە دىلىمايىتى. ھالبۇكى، مۇنداق نەپرەتلىنىش، ھال ئۇقۇپ غۇدۇڭشۇش يەلەنلا جەكلىنەتتى.

ئاق كۆڭۈللۈك بارونىڭ ئەڭ زور ئارتۇقچىلىقى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئەڭ زور ئاجىزلىقى ئىدى. ئۇ چىل ئاق كۆڭۈللۈك تۈپەيلىدىن، ئۇنىڭدا ئىچ ئاغرىتىش، سەدىقە قىلىش، قۇچاقلىشىش ئىشى بولسىمۇ، قولىدىن كەلمەيتى. ئۇ خۇددى يارىتقۇچى خۇدادەك ئاق كۆڭۈل بولۇشى، پارلاق نۇر چېچىشى، كەلگەنى رەت قىلماسلىقى ئوبلىسىمۇ، ئىرادىسىز، يوشاڭ بولغاچقا قۇدرىتى يەتمەيتى. بۇ ئۇنىڭ بىر قۇسۇرى ئىدى.

بارون يەرلىكچى ئىدى. شۇڭا ئۇ قىزىنى تەربىيەلەش ئۈچۈن، بىر پۈتۈن مۇكەممەل لايىھەسى ئويلاپ چىقتى. ئۇ قىزىنىڭ بەختلىك، ئاق كۆڭۈل، ساددا ھەمدە مۇلايىم، ھېسسىياتلىق بولۇپ ئۆسۈپ يېتىلىشىنى ئۈمىد قىلاتتى.

---

① روسسو (ژان ژاك 1778 ـ 1712) — فرانسىيەنىڭ كۆرگە كۆرۈنەرلىك ئاقارتىش ھەرىكىتىچىلىرىدىن بولۇپ، دېموكراتچىل ئۇششاق بۇرژۇئا مۇتەپەككۇرى، يازغۇچى، ئىلاھىيەت پەيلاسوپى

② بۇ، فرانسىيە بۇرژۇئا ئىنقىلابى مەزگىلىدە سولفابات ياكوبىن پارتىيىسىدىكىلەر دىكتاتۇرا يۈرگۈزگەن بىر يىل، شۇنداقلا پادىشاھ لۇئى ئەر ـ خوتۇن جەلق نەرپىدىن ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغان بىر يىل ئىدى

رىسا 12 ياشقىچە ئائىلىسىدە تۇردى. كېيىن ئانىسىنىڭ تىغىسىغا قارىماي، دادىسى ئۇنى مۇقەددەس موناستىرغا ياتاقلىق ئوقۇشقا ئاپىرىپ بەردى.

رىسا ئۇ يەردە سىرتقى دۇنيادىن پۈتۈنلەي ئايرىلىپ، قاتتىق پەرھىزلىكتە ياشىدى، دۇنيادىكى ئىشلارنىڭ ھېچبىرىدىن خەۋەردار بولالمىدى. بارون ئۇنىڭ 17 ياشقا كىرىپ موناستىردىن قايتىپ كەلگەن چېغىدىمۇ ئىپپەتلىك، نومۇسچان قىز بولۇشى، كېيىن ئىنسانىيەت دۇنياسىدىكى ئەقىدىگە سىغمىغان ئىشلارنى ئۆزى شىئىرىي تۇيغۇ ئارقىلىق ئۇنىڭغا سىڭدۈرۈشى، يېزا تۇرمۇشى، مول ۋە مۇنبەت زېمىندا ئۇنىڭ ئەقىل - ئىدرىكىنى ئويغىتىشى، ھايۋانلارنىڭ بىر - بىرىگە مۇشتاق بولۇشى ۋە بىر - بىرىدىن ئايرىلغۇسى كەلمەسلىكىنى كۆرسىتىش ئارقىلىق، ھاياتلىقنىڭ ماھىيىتى قانۇنىيەتلىرىنى چۈشەندۈرۈشنى ئۈمىد قىلاتتى.

مانا، بۈگۈن رىسا موناستىردىن قايتتى. ئۇ خۇشال - خۇرام بولۇپ، روھى كۈچى ئۇرغۇپ تۇراتتى، ئىنسان ھاياتىدىكى بەخت ۋە شاد - خۇراملىقنى ھەمدە خىلمۇ خىل سىزىپ، ئاجايىپ ئۇچرىشىشلارنى ئىشىنىپ كەچۈرۈشنى تەقەززالىق بىلەن ئارزۇ قىلاتتى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى موناستىردا بىكارچىلىقتىن ئىچى پۇشقان كۈنلەردە، تاڭ ئاتماس تۈنلەردە، يالغۇز خىيال سۈرگەندە دائىم كۆڭلىدە ئايان بولاتتى. ئۇنىڭ تەقى - تۇرقى ۋېروۋېرونىڭ ① بىر رەسىمىدىكى ئەسلىنىسى: ئۇنىڭ ئوڭدىكى ئاقسۆڭەك ئائىلىسىدىكىلەردە بولىدىغان بىر خىل ئالاھىدە ئاق - سۆرۈكلۈك، ساغلام قىزىللىق، قۇياش نۇرىدا ئارانلا پەرق ئەتكىلى بولىدىغان تۈمران، ئىنچىكە سىزىق تۈكلەر، ياللىراپ تۇرغان قوڭۇر رەڭلىك چاچلار ئۇنىڭ تۇرقىغا ھۆسن قوشۇپ تۇراتتى. ئوتتاق تۇرغان كۆزلىرى تىنىق كۆك بولۇپ، خۇددى گوللاندىيىنىڭ قار - قۇر قورچاقلىرىنىڭ كۆزىگە ئوخشايتتى.

ئۇنىڭ ئوڭ مەڭزىنىڭ ئۈستۈنكى تەرىپىدە ۋە بۇرنىنىڭ سول

① 16 - ئەسىردىكى ئىتالىيىنىڭ مەشھۇر رەسسامى

رىسا 12 ياشقىچە ئائىلىسىدە تۇردى. كىيىن ئانىسىنىڭ يىغىسىغا قارىماي، دادىسى ئۇنى مۇقەددەس موناستىرغا ياتاقا يېتىپ ئوقۇشقا ئاپىرىپ بەردى.

رىسا ئۇ يەردە سىرتقى دۇنيادىن پۈتۈنلەي ئايرىلىپ، قاتتىق تەربىيىلىنىشكە باشلىدى، دۇنيادىكى ئىشلارنىڭ ھېچبىرىدىن خەۋەردار بولالمىدى. بارون ئۇنىڭ 17 ياشقا كىرىپ موناستىردىن قايتىپ كەلگەن چېغىدىمۇ ئىپپەتلىك، نومۇسچان قىز بولۇشى، كىيىن ئىنسانىيەت دۇنياسىدىكى ئەقىدىگە سىغمىغان ئىشلارنى ئۆزى شېئىرىي تۇيغۇ ئارقىلىق ئۇنىڭغا سىڭدۈرۈشى، تىرا تۇرمۇشى، مول ۋە مۇنەت رىمىدا ئۇنىڭ ئەقىل - ئىدرىكىنى ئويغىتىشى، ھاۋالارنىڭ بىر - بىرىگە مۇشتاق بولۇشى ۋە بىر - بىرىدىن ئايرىلغۇسى كەلمەسلىكىنى كۆرەلىكۆرۈش ئارقىلىق، ھاياتلىقنىڭ ماسلىشىش قانۇنىيەتلىرىنى چۈشەندۈرۈشنى ئۈمىد قىلاتتى.

مانا، بۈگۈن رىسا موناستىردىن قايتتى. ئۇ خۇشال - خۇرام بولۇپ، روھىي كۈچى ئۇرغۇپ تۇراتتى، ئىنسان ھاياتىدىكى بەخت ۋە شاد - خۇراملىقنى ھەممىدە خىلمۇ خىل سىرنى، ئاجايىپ ئۇچرىشىشلارنى بېشىدىن كەچۈرۈشنى تەقەززالىق بىلەن ئارزۇ قىلاتتى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى موناستىردا بىكارچىلىقتىن ئىچى پۇشقان كۈنلەردە، تاڭ ئاتماس تۈنلەردە، يالغۇز خىيال سۈرگەندە دائىم كۆڭلىدە ئايان بولاتتى. ئۇنىڭ تەقى - تۇرقى ۋېرونېزنىڭ[1] بىر رەسىمىنى ئەسلىتەتتى: ئۇنىڭ ئۇچىدىكى ئاقسۆڭەك ئائىلىسىدىكىلەردە بولىدىغان بىرخىل ئالاھىدە ئاق - سۆرۈكلۈك، ساغلام قىزىللىق، قۇياش نۇرىدا ئارالا بەرى ئەتكىلى بولىدىغان تومان، ئىنچىكە سېرىق تۈكلەر، يالتىراپ تۇرغان قوڭۇر رەڭلىك چاچلار ئۇنىڭ نۇرانە ھۆسنىگە ھۆسن قوشۇپ تۇراتتى. ئويناپ تۇرغان كۆزلىرى تىنىق كۆك بولۇپ، خۇددى گوللاندىيىنىڭ قار - قۇر قورچاقلىرىنىڭ كۆزىگە ئوخشايتتى.

ئۇنىڭ ئوڭ مەڭزىنىڭ ئۈستۈنكى تەرىپىدە ۋە تۇرۇنىڭ سول

[1] 16 - ئەسىردىكى ئىتالىيىنىڭ مەشھۇر رەسسامى

ئۆيى ىەڡەب ئىككى ڡسم بارىزغا ئىلىپ بارعاں ، ھەرڡسمدا ئوں ىەش
كۆىلا ىۇرعاىدى . ئەىسۇسكى ، بارىرمۇ سەھەر ىولعاچڡا ، رىساىىڭ
كۆڭلى ىەىلا سەھراعا ىەلىۆىەىى .

ھارىر رىسا ئاى ىرەكلىك ىاعلىق جاڭرىعا ىرىپ بارىى ئۆىكۆ-
رەىى . ىۇ ڡەدىمى جاڭرا ئۇىىڭ ئائىلىسىىڭ مۈلكى ، ئىمارەىلىرى
ىارارىىڭ ىىسدىكى ئىگىز ڡىاعا سىلىىعاں . رىسا دىڭىر ىوىدىكى ئەر-
كىں ، ھۇرۇۋرلۇق ىۇرمۇشىڭ ئۆزىگە جوڡۇم چەكسىز ساد — حۇراملىق
ىعىشلاىدىعانلىڡىعا ئىشىىەىى . جاڭرىدىكى ىۇ مال — مۈلۈكلەرىىڭ ئۇ-
ىڭعا ڡالدۇرۇلىدىعاىلىڡى ئاللىڡاچاں ىكىسلگەں ىولۇپ ، ئۇ ىوى ڡىل-
عاىدىں كىىں ، ئۇ ىەردە ىۇرۇۋىرەىى .

ڡاىىق ىامعۇر ڡىرىشڡاىدەك ىۆىۆگۈں كىچىدىں ىاشلاپ ، رادىلا
ىوحىماى ىىعىۋاىاىى . ىۇ ئۇىىڭ ھاىاىدىكى ىۇىحى ڡىسملىق ىىشكەل-
لىىك ئىدى .

ئۈچ مىىۇىىں كىىں ، ئۇ ئاىىسىىڭ جاىىىدىں ئۇچڡاىدەك
ىۆگۈرۈپ چىڡى . ئۆىدىكىلەرىىڭ ھەممىسى ئۇىىڭ : « دادا ، دادا ، ئاىام
ماڡۇل ىولدى . ىەىۇىى ىىر جاىدۇىۇك » دەپ وارڡىرىعىىىى ئاڭلىدى .

ىامعۇر ىوحىماى شارڡىراپ ىىعىۋاىاىى . ىەىۇں ئىىك ئالدىعا
كەلگەىدە ىامعۇر ىىحىمۇ ئەدەپ كەىى .

رىسا پەىۇىعا چىڡىشڡا ىەمشىلىۋاىڡاىدا ، پەلەمپەىدىں ىاروں حا-
ىمىى ڡولىۇڡىدىں ىۆلەپ چۈشۈىى . جاىمىڭ ىىر ڡولىى ىاروں ،
ىەىە ىىر ڡولىى ئىگىرعىىا كەلگەں دىدەك ىۇىۇۋالعاىدى . ىۇ ڡىر ڡاۋۇل-
لۇڡىا حۇددى ىگىسلەرگە ئوحشاىىى . ئۇ ، ىورماىدى راىوىىڭ كىئو
دىگەں ىىرىدىں ىولۇپ ، 18 ىاشىا ىولىمۇ ، كەم دىگەىدە 20 ىاشىەك
كۆرۈىەىى . ىۇ ئائىلىدىكىلەر ئۇىىڭعا ئىككىنجى ڡىرىدەك مۇئامىلە
ڡىلاىى . حۈىكى ىۇ ڡىرىىڭ ئاىىسى رىساىىڭ ئىىكئاىىسى ئىدى . شۇڭا
ئۇ رىسا ىىلەں ىىر ئاىى ئىمىپ چوڭ ىولعاں ھەمىىرە ىولۇپ ، ئىىمى
رورالى ئىدى .

رورالىىڭ ئاساسى ۋەزىپىسى ، ئاىال حوجاىىى ىۆلەپ ماڭدۇ-

www.uyghurkitap.com

رۇش، شۇنىسى بىرنەچچە يىلدىن بۇيان نارۇن خانىم يۈرەك كېڭىيىپ
كېتىش كېسىلىگە گىرىپتار بولغانىدى، ئادەتتىن تاشقىرى سەمرىپ
كەتكەچكە، دائىم تىنىقىدىن زارلىناتتى.

نارۇن خانىم بۇ قېتىمقى ساراينىڭ پەلەمپەيدىن چۈشكىچە دېمى
سىقىلىپ، ھاسىراپ كەتتى. ئۇ ھويلا ئىچىدە تولدۇرۇپ ھەممىلا يەردە
يامراپ ئېقىۋاتقان يامغۇر سۈيىگە قاراپ، خۇرسەنلىك ھالدا:

— بۇ نېمىدېگەن بوستانلىق، — دېدى.

— ئەمما بۇ يېرىنىڭ پىكىرىگىز، ئادالىد خانىم، — دەپ جاۋاب
بەردى نارۇن كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ.

نارۇن خانىمنىڭ ئىسمى «ئادالىد» دېگەن ئېسىل ئىسىم
بولغاچقا، نارۇن ئۇنىڭغا «خانىم» نى قوشۇۋالاتتى، بۇ، ھۆرمەتنى
بىلدۈرۈشنىڭ، ئەمەلىيەتتە مەسخىرە قىلىش مەنىسىمۇ بار ئىدى.

نارۇن خانىم ئالدىغا بىرنەچچە قەدەم مېڭىپ كۈچىنىپ تۇرۇپ
پەيتۇنغا چىقىۋالدى. پەيتۇننىڭ پۇرژىنىسى بېسىلىپ غىچىلداپ كەتتى.
نارۇن بولسا خانىمنىڭ يېنىدىن ئورۇن ئالدى. رېسا ۋە روزالى ئۇدۇل-
دىكى ئورۇندۇققا ئارقىغا قاراپ ئولتۇردى.

ئاشپەز ئابال لۇدىغىس بىرنەچچە قۇر ياش كىيىم ئېلىپ كېلىپ
ئۇلارنىڭ تىزىنى چۈمكىدى. يەنە ئىككى سېۋەتنى پۇتىنىڭ ئاستىغا
تىقداپ قويدى. ئاندىن ئۆزى پەيتۇنغا چىقىۋالدى ـ دە، سىمون تۇۋا-
نىڭ يېنىدىكى بوش ئورۇنغا تىقىپ بوغان بىر پارچە كىگىز بىلەن
پۈتۈن بەدىنىنى يۆگىۋالدى. دەرۋازىۋەن ئەر بىلەن خوتۇنى پەيتۇننىڭ
ئىشىكىنى ياپتى. پۈتۈن ئائىلىدىكىلەر ئۇلار بىلەن بەرىم قىلىپ
خوشلاشتى، تۈك ـ ياقلار ئارقا ـ ئارقىدىن باشقا ھارۋا بىلەن يەتكۈزۈپ
بېرىلىدىغان بولدى. نارۇن بۇ ئىشلارنى ئۆيدە قالغانلارغا قايتا تاپىلاپ
قويۇپ، ئائىلىسى بىلەن يولغا راۋان بولدى.

پەيتۇنچى سىمون تۇۋاي يامغۇردا بېشىنى ئىگىپ مۈكچىيىۋالغاچ-
قا، پىلاشنىڭ ئىچىدە كۆرۈنمەي قالغانىدى. ھوشۇقۇپ چىقىۋاتقان
بوران ـ چاپقۇن پەيتۇننىڭ دېرىزىسىگە ئۇرۇلاتتى. يول يامغۇر سۈيىدە

كۆرۈنمەي قالغانىدى .

ئىككى ئات قوشۇلغان پەتنۇن دەريادا كىشۋانغان كىملەرنى ئار-قىسىغا تاشلاپ ، دەريا بويلاپ ئىلدام كېتىپ باراتتى ، كىملەردىكى پالاقلار ، موما باغاچلار ۋە تىلتو نورلىرىنىڭ نوم ئارغامچىلىرى خۇددى توپۇرماقلىرى تۆكۈلۈك كەتكەن دەرەختە ئوخشاش كۆككە ناش سىرەپ قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى . پەتنۇن رىتۇدىسكو تىغىنىڭ ئىككى تەرىپى تۆك ئورمان بىلەن تولغان ئۇرۇن بولغا توزۇلدى .

ئۇرۇن ئۆتمەي پەتنۇن كەڭ داللارنى ، تالاقلارنى تېشىپ ئۆتتى . گاھىدا سۇغا تىقىلغان پور سۆگەت كېرىكەتتى . ئۇنىڭ شاخ ۋە توپۇرماقلىرى سۇدا خۇددى جەسەتكە ئوخشاش گاھ لەيلەپ ، گاھ چۆ-كەتتى . تامغۇر سۇيىنىڭ ئىقىشى قاتغۇ — ھەسرەتلىك كەيپىياتتى كۆچەتتى . ئات تۇياقلىرى تاراسلاتتى . پەتنۇسنىڭ چاقى پايغاۋ تې-پىشىپ لاي چاڭغىراقا ئوخشاپ قالغانىدى .

پەتنۇدىكىلەرنىڭ ھېچقايسىسى زۇۋان سۈرمەيتى ؛ تولۇچىلار-نىڭ كەتسابى خۇددى تامغۇر سۇيى تېشىپ كەتكەن كەڭ رېمىغا ئوخشاش پەرىشان ئىدى ، تارون جانىم كۆرنى تۇمۇب كەبىگە تۆلۈپ ئولتۇراتتى . تارون تاغ — دالىلارنىڭ مىسكىن مەنزىرىسىگە پەرىشان ھالدا تەرەر سالاتتى . زورالى تېرىنىڭ ئۇتىسگە تىر نوبا قونۇۋالغان تولۇب ، سەھرادىكى پۇقرالارنىڭ ئادىتى بويىچە غاتۋانە جساللارغا پايغاندى تالغۇر زىتالا مۇشۇنداق تامغۇرلۇق كۆلەردە تەت قىلىنغان ئۆيدىن سىرتقا كۆچۈرۈپ تىككەن كۆچەتكە ئوخشاش ئۆزىگە جاي كىرگەلد-كىنى ھېس قىلاتتى ؛ ئۇنىڭ ئاجايىپ شادلىقى خۇددى قىلىن شاخ — توپۇرماقلاردەك ئۇنىڭ قەلبىدىن قاتغۇ — ھەسرەتنى ئايرىپ تۇراتتى . ئۇ گەرچە ئۇن — تىن چىقارماي ئولتۇرسىمۇ ، لېكىن تامغۇر تامچىلىرىنى تىغىپ ئىچكۈسى كېلەتتى . ئۇ ، ئاتلارنىڭ ئۆرنى ئۇچقاندەك ئىلىپ كېتىۋاتقانلىقىدىن ھۇزۇرلاندى . ئۇ يول بويىدىكى ۋەيرانە كۆرۈنۈش-لەرگە نەزەر تاشلاپ كېتىۋېتىپ ، قايسى تامغۇردا ئۆرنىڭ ھېچقانداق نەرى ھۆل بولماي ، پەتنۇسنىڭ ئىچىدە نەھۇزۇر ئولتۇرغانلىقىدىن كۆڭلى

ئاجايىپ ياراپ كەتتى.

شارقىراپ تىنىۋاتقان قارا يامغۇردا، ئىككى ئايلىك پارقىراپ تۇرغان ساغرىسىدىن ئىسسىق ھور كۆتۈرۈلەتتى.

يارون جانىم ئاستا - ئاستا ئۇيقۇغا كەتتى. ئالتە ئۆرۈم قىلىپ ئۆرۈۋالغان رەيلىك چېچى جۇددى رامكىغا ئوخشاش ئۇنىڭ يۈز - كۆزىنى ئورىۋالغان بولۇپ، بېشى يۆلەنگەن سىلىنىپ، بويىدا ساڭگىلاپ تۇرغان بىر بوغۇم گۆشى كۆكرىكى بىلەن بىرلىشىپ كەتكەندى. ئۇ ھەربىر نەپەس ئالغاندا، بېشى بىر كۆتۈرۈلۈپ، بىر چۈشەتتى. ئىككى قوۋۇزى ئىككى يەرەپكە كۆپۈپ چىققان بولۇپ، بىرىنى ئىچىلغان ئاغزىدىن جورەك ئاۋازى چىقاتتى. ئۇنىڭ ئېرى تۇرۇلۇپ قاراپ، بىر دانە چاقچاقنىسا ھەممانى ئۇنىڭ سىمىز قورسىقى ئۈستىگە كىرىستۇرۇپ قويۇۋالغان ئىككى قولىغا تىكىكىسە سىلىپ قويدى.

بۇ ئىش ئۇنى چۆچۈتىۋەتتى. ئۇ جۇددى قاتتىق ئۇخلاۋاتقان كىشىنى تۇيۇقسىز ئويغاتقاندا ئۆيدەرىگەنىدەك، ھاڭ - تاڭ بولۇپ ھەممانىغا قاراپ قالدى.

ھەمان ئۇنىڭ قولىدىن چۈشۈپ كېتىپ، تىللا ۋە دوللارلار چېچىلىپ پەيىن ئىچىسى بىر ئالدى. ئۇ شۇ چاغدىلا ئېسىنى يىغدى. رىسا بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ خۇشال بولۇپ قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى.

يارون تىللا ۋە دوللارلارنى يىغىپ، خوتۇنىنىڭ ئىشكىگە سىلىپ قويدى ھەمدە ئۇنىڭغا:

— قارىغا سۆيۈملۈكۈم، بۇنىڭ ھەممىسى ئىلىسودىكى يەرنىڭ ھوسۇلى. ئۇنى سېتىپ پۇل قىلىپ قويدۇم، ياۋادا ئاق يىرەكلىك باغلىق جاگىرنى رىموت قىلساق كېرەك بولار؛ تۇنىگدىن كىسى بىر دائىم شۇ يەردە تۇرىمىز، — دېدى.

خوتۇنى قايتا - قايتا ساتۇيدى، پۇل ئالتە مىڭ تۆت يۈز فرانك چىقتى. ئۇ قىلچە ھولۇقماستىن پۇلنى چۆنتىكىگە سالدى.

ئىلىسو ئاتا - بوۋىسىدىن قالغان ئوتتۇز بىر ئورۇندىكى يەردىن سىسۆتلىگەن 9 - يەر ئىدى. ئۇلارنىڭ قولىدا يار يەرنىڭ مەھسۇلاتى،

ھەر يىلى يەنە يىگىرمە مىڭ غىرائق يانىدا بېرەتتى . ئەگەر باشقۇرۇش كۆڭۈلدىكىدەك بولغاندا ھەر يىلى ئوتتۇز مىڭ غىرائق كىرىم قىلىش ھېچ-قانچە قىيىن ئەمەس ئىدى .

ئۆلارىنىڭ تۇرمۇشى ئاددىي ئىدى ، ئەگەر يېڭى يول كوچىلاپ بولمىسا ، بۇ كىرىم قانداق خەجلىنىمۇ يېتەتتى . يېڭى يول كوچىلاپ دېگەن نېمە ؟ بۇ ، بوغما ئاق كۆڭۈللۈك ئىدى . مۇنداق ئاق كۆڭۈللۈك ئۆلارىنىڭ قولىدىكى پۇلنى خۇددى قۇياش تەر تۆرىدىكى سۇنى يارغا ئاپلاندۇرۇپ قۇرۇتۇۋەتكەندەك قۇرۇتىۋېتەتتى . پۇل سۇدەك ئېقىپ چىقىپ كېتەتتى . ئاقىۋەتتە غايىپ بولۇپلا كېتەتتى . رادى قانداق بولۇپ كېتىۋاتىدۇ ؟ ئۇنى ھېچقانچە ئىزاھلاپ بېرەلمەيتتى . ئۆلارىنىڭ ئىچى-دىن بىر سىرى : « رادى نېمە ئىش بولغىنى بۇ ، بۈگۈن مەن بۇ غىرائق خەجلىدىم ، لېكىن قولغا چىققۇدەك ھېچنەرسە ئالمىدىم » دېيىشى بۇرۇنقى گەپ . بۇنى سېزىش بىلەن ئىسلىسوسس ، ئۆلارىنىڭ تۇرمۇشىدىكى زور لەززەت ئىدى . مۇشۇ تۇپەيلىدا ، ھەممىسىنىڭلا قېلىچمۇ كۆڭلى ئاغرى-ماسى ، بەلكى ئوخشاش ھېسسىياتتا بولاتتى .

— خاڭرام ھارىر ئاھاسى كۆركەم بولۇپ كېتىپتۇ-ھە ؟ — دەپ سورىدى رىسا .

— قېرىم ، يارغاندا كۆرەرسىز ! — دەپ جاۋاب بەردى ياروپ خۇشال ھالدا .

سارقىراپ يېغىۋاتقان قايسى يامغۇر ئاستا-ئاستا ئۆتۈپ كېتىپ ، پەقەت تۇمانلار ئارىسىدا ئاندا-ساندا بەرگە خۇشۇۋاتقان ئۇششاق-ئۇششاق يامغۇر تامچىلىرىلا قېلىپ قالدى . . . بۇلۇتلار تېرىلىپ ، رەڭ-رەڭ ئاسمان ئوچۇق چىراي ئاچتى ؛ بۇنىڭ بىلەن خۇددى يېڭى يۇيۇلغان قۇياش كۆرۈنمەس غەربىي تاغلارغا ئۆتكۈر شولىسىنى چاچقاندەك بولدى .

ئالدى بىلەن بۇلۇتلار يارىلىپ ، كۆك ئاسمان پەردىسى بۇلۇتلار ئارىسىدىن كۆرۈنۈشكە باشلىدى ؛ خۇددى خۇمپەردىلەر ئېچىلغاندەك ، بۇلۇتلار قاپلىمى چاك-چېكىدىن يېرىلىپ ، يارغانسىرى يېرىلىپ

www.uyghurkitap.com

سۇبسۇرۇك ، كۆنكۆك ئاسمان ئاحىر بەر بۇرىگە جۇش حىراى ئاحنى .

ئىللىق سالقىن سامال بەر بۇرىسى سۆنۈب ئۆىسى . ىساىاں كەك
رىمىں مەمىۇں بولۇب ىسىك بەپەس ئالعاندەك بولدى . بەىۇں ئىسر-
ئۇرمانلاردىن ئۆىكەں واقىدا كۆكىە بەرۋار قىلىۋانعاں ىىر قۇشىنڭ سا-
دىيانە بەعمىسى بۇرۇب ـ بۇرۇب ئاڭلىناتتى . قاراڭعۇ جۇشمەكىە ، پەد-
مونىدا ئۇلنۇرعانلار ئىحىدە زىىادىں باشقىسى مۇگدەب ئۇحلاواتاتى .
ئۇلار ئىككى قىسم كىحىك ساراىسڭ ئالدىدا ىوحىاب ئانلارىى جۆنكە
حالدۇرۇۋالدى .

قۇياش ئاللىقاچاں ىاغ ئارقىسىغا ىاىغاىدى ، ىىراقلاردىن حىركاو
قوڭعۇراقلىرىىڭ ئاۋازى ئاڭلىنىشقا باشلىدى . ئۇلار ىىر كىجىك كەىكە
كەلگەندە ياىارىى ىىقۇالدى . بۇ واقىا ئاسمانىى حىمىرلاب بۇرعاں بۇل-
بۇرلار قاىلىۋالعانىدى . بول بوىدىكى گاھ . ئۆرۈلۈپ گاھ بۇىسىپ
كەىكەں ىىرا ئۆىلىرىدە ىانعاں حىراعلار قاراڭعۇ ـ رۇلمەب قەھرىگە بۇر
ئۇقىالىرىى ئاتاىسى . ئۇلار ىىر دۆڭدىں جۈشۈۋىدى ، ىىردىلا شەھ-
سادلارىىڭ ساحلىرى ئارىىدىن ، قىرىل ھەم بوعاں بولۇں ئاى كۆ-
رۈندى .

كىچە ىاھاىىمۇ ئىللىق ئىدى . بەىوىىك دىرىرىلىرى ئىچىۋد-
ىىلدى . حىىالىي مەىرىرە وە بەحب ئويلىرىغا چۆمۈلۈپ كەىكەں رىىا
هارعانلىعىنى ھىس قىلدى ـ دە ، كۆرىىى بۇمۇۋىلىپ ئارام ئالدى . ئۇ
بەرىدە مىدىرلىماى ئۇرۇں ئولىۇرۇۋىرىب بەدەىلىرىىڭ ئۇىۇشۇب قالعاد-
لىعىنى ھىس قىلىپ ، كۆزلىرىىى بوعاں ئاحاسى ـ دە ، ئەىرانغا بەرەر
سالاىىى . ئاسماں حىمىرلىعاں بۇلىۇرلار ىىلەں بولعاں كىجىدە حاڭ-
رىلاردىكى دەل ـ دەرەحلەر ئۇىىك ىىدىن قاىار ىىرىلىپ ئۆبەىى . حا-
مانىدا كۆسەپ ىانغاں ىىر بەحجە ىىىر پەىىوں چاقىىڭ ىاراقلىعاں ئاوا-
زىىى ئاڭلىعاندا ، ىىسى كۆىۈرۈب قويدى . رىىا قەددىسى ىىر رۇسلە-
ۋىلىپ قاىىدىن بەرىشاں حىياللارغا جۆكىى . بەىوں چاقىىڭ بوحىد-
ماي ئانلانعاں ئاۋازى ئۇىىڭ قۇلاق بۇۋىدە حاراڭلاىسى . ئۇ حوكعۇر
ئوىلارغا عەرق بولاىى . ئۇ بەبە كۆرىىى بۇمدى . ئۇ بەدىىىڭ ھەقىقە-

بەىمۇ قاىسق ىالحىقاىلىقىىى ھىس قىلدى .

پەىون ىوحىدى . ىاىۇسلارىى كۆىۈرگەں ئەر ـ ئاياللار پەىوں ـ ىىك ئىىسكى ىىىدا ىۇرۇشاىى . ئۇلار كۆرلىگەں ىىرىگە ىىى كەلگە ـ ىىدى . رىىا ىۇىۇقىىر ئوىعاىدى ـ دە ، ىەىوىدىں ىاھاىىى ىىرلا سەك ـ رەپ چۈشىى دادىسى وە رورالى ىىر دىھاىىىك قولىدىكى حىراع ىورۇ ىىدا ، ىاروں حاىىمى كۆىۈرۈپ دىگۈدەك حۇشۇردى . ئۇىىك ىالحىقىپ ھالى قالمىعاں ىولۇپ ، قىىلىپ ئىىحىلاىىى . رەئىپ ئاوار ىىلەں « ئاھ ! حۇدا ! پەرۋەردىگارىم ، ىىحارە ىالىلىرىم ! » دىگەىلەرىى ىەكرارلاىىى . ئۇ ھىجىەرسە ىمەى ىاكى ئىجمەى كارىوايىا حىقىى ـ دە ، دەرھال قاىىق ئۇىقۇعا كەىى .

رىىا وە ىاروں ئاىا ـ ىالا ئىككىسى كەچلىك ىاماقىى ىىللە ىى ـ دى . ئىككىسى ىىر ـ ىىرىگە قارىىىپ كۈلۈشەىى ، حورىدا ىىر ـ ىىر ـ ىىك قولىى سىقىساىى ؛ ئاىا ـ ىالا ىالىلارحە حۇشاللىقىا حۆمدى . ىاماقىى ىەپ ىولعاىدىں كىىں ئۇلار ىىرلىكىە ىۇرەشىۈرۈپ قود ـ ىۇلعاں ئۆى ـ حاىىى كۆرۈپ چىقىىى .

ىۇ ىورماىدى ىاسۇىدىكى ھەىۋەىلىك ئىمارەى ىولۇپ ، حاكرىسى وە سارىىمۇ ىار ئىدى . ئۇدۇلىدىكى ئىمارەت ىۇىۇىلەى ئاق گرانىت ىاش ىىلەں ىاسالعاں ىولسىمۇ ، ھارىر ىۇ ىاسلار كۈل رەڭ ىولۇپ قالعاىدى . ئۆىلەر كەڭتاشا ىولۇپ ، پۈتۈں ىىر جەمەىىك ئادەملىرى ىمالال سىعىپ كىىەىى .

كەڭ ، ئاراده ، ئۇرۇں رال ىۇ ئىمارەىىك ئوىىۇرىىدىں كىىىپ ئۆىۈت ، ئۇىى ئوڭ وە سولدىں ئىمارەت ئىككىگە ئاىرىپ ىۇراىى . رالىك ئالدى وە كەيىدە روىىرو ئىككى دەروارا ىار ئىدى . كىرىش ئىىكىىىك ئىككى ىىىدا ئۇسىۇىكى قەوەىكە چىقىدىعاں ئەگمە كۆوررۇكىەك ىەلەم ـ پەى ىولۇپ ، ئىككىنچى قەوەىكە چىقىاىدا قوشۇلاىى . ئۇىىك ئاسىى حوك ىوشلۇق ئىدى .

ئاىىىقى قەوەىىك ئوڭ ىەرىىدە ھەشەمەىلىك كەلگەں ىوعاں مىھماىحاىا . ىامعا گۈللەر وە قۇشلارىىك رەسىمى ىەقسلەىگەں ىىەك

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

گىلەم يايىلغان . ئۆيدىكى ئۆي جاھازىلىرىنىڭ ھەممىسىگە نەپىس كەشتىلەنگەن يېپىنچا يېپىلغان . بۇ كۆرۈنۈشلەرنىڭ تۇنجىسى لافونتېننىڭ « مەسەللەر » دېگەن كىتابىدىكى ھېكايىلەرنى ئاساس قىلـغانىدى . رىسا ياللىق جىنغىدا ياخشى كۆرىدىغان بىر ئورۇندۇقنى كۆرۈپ قېلىپ ، خۇشاللىقىدىن سەكرەپ كەتتى . بۇ ئورۇندۇقتا نەقىشلەنگىنى « تۈلكە وە ئاق تۇرنا » دېگەن ھېكايىدىكى سۈرەت ئىدى .

مېھمانخانا ، كۈتۈش زالىنىڭ ئىچىدە قەدىمى كىتابلار بىلەن تولغان كۈتۈپخانا بىلەن باشقا ئىككى ئېغىز ئوش ئۆيمۇ بار ئىدى . سول تەرەپتە تام تاختىلىرى تىكىلگەن تاماقخانا ، ئۇنىڭدىن باشقا كىر يۇيۇش ئۆيى ، قازناق ، ئاشخانا وە بىر ئېغىز مۇنچا بار ئىدى .

ئىككىنچى قەۋەتتە ئۈتۈن ئىمارەتنى تۇتاشتۇرىدىغان كارىدور بار ئىدى . ئۇ ئېغىز ئۆينىڭ قابىلىق ئىشىكلىرى كارىدورغا قاراپ ئېچىلاتتى . ئوڭ تەرەپ ئەڭ ئىچىدىكى بىر ئېغىزى رىسانىڭ خانىسى بولۇپ ، ئانا ـ ئاتا ئىككىيلەن بىرلىكتە بۇ ئۆيگە كىردى . بۇ ئۆينى ئارۇن تىچى نىغىدىلا قانىدىن تۈرەتكۈزۈپ قويغانىدى . ئۆي جاھازىلىرى وە تام گىلەملىرىنىڭ ھەممىسى ياپونچىدا ساقلانغان ، ئىسلىسلمىگەن سەرەمجانلار ئىدى .

فلاندىيىنىڭ قەدىمى مەھسۇلاتلىرى بولغان بۇ تام گىلىمى ، ئۆرىگە چۈشۈرۈلگەن غەلىتە ئادەم سۈرەتلىرى بىلەن ئۆي ئىچىگە تىكى ھۆسن قوشقانىدى .

رىسا ئۆرىنىڭ كارىۋىتى كۆرۈپ خۇشاللىقىدىن ۋارقىرىۋەتتى . كارىۋاتنىڭ ئۈت تۈرجىكىدە ، دۈپ ئاغچىغا ئوتۇلغان ئۈت قارا قۇنش بولۇپ ، ساپىنىڭ تورۇقىدا ۋالىلداپ ، ئۈلار خۇددى تەرىشىلەرنى قوغداۋاتقان تەكرى لەشكىرىدەك كارىۋاتنى ئوراپ تۇراتتى . كارىۋاتنىڭ ئىككى تىشىغا گۈللەر ۋە مېۋىلەر نەپىس نەقىشلەنگەن ئىككى چوڭ گۈلخەمىرەك ئورنىتىلغان ؛ كارىۋاتنىڭ ئۈت يۈزى تۇتاشتۇرىدىغان تارۇك وە نەپىس نەقىشلەنگەن گىرىدو پاسونىدىكى بار نەگە بولسا ئەتىر گۈللەر بىلەن ئورالغان ئالا تەرىپىنىڭ سۈرىتى نەقىشلەنگەن .

بۇ كاربوان ئىساىس ھەشەمەىلىك كۆرۈنەىى ، گەرحە ئۇرۇں ىللار ئۆتۈپ ، ىاغاچلىرى قارىداب كەتكەن بولسىمۇ ، ئىسكەتتىن كەت-مىگەن ، يەنىلا كۆركەم ئىدى .

كارۋان باشچى وە كارۋان ئۈستىدىكى ئاسما بەردىلەر خۇددى ساياقسىز بۇلۇتلار چاقناپ تۇرغان كۆكنى ئەسلىتەتتى . بۇلارنىڭ ھەم-مىسى قىسقا رەڭگەر رەڭلىك قەدىمى نەپەس ئىشلەنگەن بولۇپ ، ئۈستىگە دەستە ـ دەستە سىرىق يار گۈللىرى كەشتىلەنگەنىدى .

رىساكارىۋىسى بەپسلى كۆرۈپ چىقىپ ، ئاندىن شامى كۆ-تۈرۈپ ، يامدىكى گىلەمگە نىملەرنىڭ كەشتىلەنگەنلىكىنى كۆرمەكچى بولدى .

ئۇنىڭدا يىشىل ، قىزىل ، سىرىق رەڭلىك ئاچايىپ ـ غارايىپ كىيىم كىيىۋالغان ئىنسلارادە بىر قىز يىلەن يىگىت ، بىر تۈپ ياپيېشىل مىۋىلىك دەرەخنىڭ تۈۋىدە سىردىشىۋېتىپتۇ ، بەيە بىر خوڭ ئاق توشقان ئوپ ـ خۆپلەرنى يەۋېتىپتۇ .

بۇ ئىككى ياشنىڭ باش يەرىپىدە ، ياپ ئۇسۇلى يىلەن سىزىلغان ئۈستى كۈنۈس شەكىللىك تۇملاق يەش ئۆي تۇرۇپتۇ . ئۇينىڭ تۇقىر-سىدا ، ئۇپۇق سىرىقىغا يىقىلا يەردە ، قىزىل رەڭلىك بىر شامالدۇرغۇچ تۇرۇپتۇ .

نام گىلەمنىڭ پۈتۈن تۆرىنىڭ جۆرىسىگە يەيە تۇرغۇيلىغان گۈل نۇسخىلىرى چۈشۈرۈلگەنىدى .

فالغان ئىككى كۆرۈنۈشمۇ تىرىكچىلىكتىن ئانچە قىلىشمايتى . ئوخشىمايدىغان يېرى ، بۇ قىلامايدىسلىغلار ياسويدا كىيىگەن ، قوللى-رىنى ئىگىز كۆتۈرۈپ ھاڭ ـ ياڭ بولغان وە غەرەپلەنگەن ھالدا ئۆيدىن چىقىپ كىلىۋاتقان تۆپ يالىنىڭ كۆرۈنىشى ئىدى .

لىكىن ئەڭ ئاخىرقى كۆرۈنۈشتە كىشىنىڭ قەلبىنى ئارامسىزلاندۇر-دىغان ياخشىلىك كۆرۈنۈش ئەكس ئەتتۈرۈلگەن : توشقان ئاۋۋالقى-دەكلا چۆپ يەۋاتاتتى . بىراق ئۇينىڭ يىندا ھىلىقى يىگىت خۇددى ئۆل-گەندەكلا ياتاتتى . قىز ئۇنىڭغا قاراپ ، ئۆتكۈر خەنجەرنى كۆكرىكىگە

سانجىغان . دەرەختىكى مېۋىلەرنىڭ رەڭگى قارا رەڭگە ئۆزگىرىپ قالغا-نىدى .

رىنا بۇ كۆرۈنۈشلەرگە تىمىلەرنىڭ جىكىلگەنلىكىنى خۇشەل-مەي ، كىشەي دەپ بۇرغاندا ھىلىقى كۆرۈنۈشنىڭ بىر بۇرجىكىدىكى بە-لىسەر ـ بىلىمەي تۇرغان ناۋايى ھاۋاسىغا كۆزى چۈشۈپ قالدى . نائىقى كۆرۈنۈشنىكى نۇشقان بىرىك بولسا ، ئۇ ، ئۇنى خوپ دەپ بىراقلا تۇنە-ۋەتكەن بولاتتى ، دەپ ئويلىدى رىنا . ئەمما ، ھىلىقى ناۋايى ھاۋان شىر ئىدى .

ئۇ نائىقى كۆرۈنۈشنى ئەمدىلا خۇشىنىشكە باشلىدى . بۇ كۆرۈ-نۈشنە ئەكىس ئەتتۈرۈلگىنى پىرام ۋە تىسبىنىڭ ئېچىنىشلىق سەرگۈ-زەشتىلىرى ئىدى .① بۇ كۆرۈنۈشنىكى ئاي كۆكۈللۈكنى كۆلىسمۇ ، ئەمما ئۆرنىدى سۆيۈندۈرگەن مۇھەببەتنىڭ جەبىرلىك سەرگۈزەشتىسىگە سى-رىك بولغۇسى كېلىپ قېرىقى . چۈنكى بۇ بەرسە ئۇنىڭ قەلبىدە ئازرۇ ۋە بەلبۇنۇش قوزغايتتى . بۇ قەدىمى رىۋايەتنىكى مېھىر ـ مۇھەببەتلىك شىرىن كېچىلەر بەلكىم ئۇنىڭ خۇشىدىمۇ ئايان بولىدىغاندۇ .

جاپىدىكى ناشقا رىسەت نۇپۇملىرى ۋە ئۆي جاھارلىرى ھەرخىل باسۇندا ياسالغان بولۇپ ، ئەۋلاددىن ـ ئەۋلادقا داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان بىرەكلەر بۇ قەدىمى ماكانى ھەممىسى ئۆز ئىچىگە ئالغان مۇرىجانىغا ئايلاندۇرۇپ قويغانىدى . لۇئى فىلىپ Ⅳ X دەۋرى پاسۇندىكى كۆرپە قاماسۇرۇپ بۇرىدىغان مىس قىرغاقلىق بەش بارىملىق كىسم ئىسكاند-بىلىك ئىككى بەرپىگە ، گۈللۈك شاپى قاپلانغان لۇئى فىلىپ Ⅴ X دەۋرى پاسۇندىكى ئىككى كرىسلو قويۇلغانىدى . سىرمورىنا ياغىچىدىن ياسالغان ئۈستەل ، يام مەش بىلەن روبىررو بولۇپ ، يام مەس بەكجىسىدە ئەنەك كۆلىسىك ئىچىگە ئىلىنغان ئىمپىرىيە ھۆكۈمىتى دەۋرىدىكى سائەتمۇ

---

① بۇ قەدىمكى رامىدىكى باپىلوننىڭ رىۋايىتى پىرام ۋە تىسبى بىر ـ بىرىگە ئاشىق بولۇپ قالىدۇ ، پىرام مەھبۇبىنىڭ بۇرىدىكى چۇمپەردىسى شىرنىڭ بىرتۇۋەتكەنلىكىنى كۆرۈپ ، قىرىنى ئۆلدى دەپ قاتعورۇپ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالىدۇ . تىسبى پىرامنىڭ ئۆلگەنلىكىنى كۆرۈپ ، ئۆزىگە خەنجەر تىقىپ ئۆلىدۇ ، رىۋايەتتە ئېيتىلىشىچە ، بۇ پاجىئەلىك ۋەقە بىر تۇپ دەرەخنىڭ ئاستىدا سادىر بولغان . شۇڭا بۇ دەرەخ مەڭگۈ قىزىل مىۋە بەرمەيدىغان بولۇپ قالغانىمىش

تۇراتتى .

ھەرە كۆنىكى شەكىلدە ياسالغان بۇ مىس سائەتنىڭ قۇرۇلمىسى تۆت يال مەرمەر تۈۋرۈكچە ئارقىلىق سىرتىن گۈللەر ئېچىلىپ تۇرغان گۈللارغا ئوخشاش كۆرۈنۈشكە ئورنىتىلغان ، ھەرە كۆنىكىنىڭ ئاستىنقى قىسمىدا ئۇزۇن كەلگەن توخۇمچە تولۇپ ، شۇ يەردىن سائەت ماياتنىكىنىڭ ئۇچى چىقىرىلىپ ، قايسىغا ئىماللىق سىرىتىلگەن يال ھەرىسى ماياتنىكقا قوندۇرۇلغان ، ئۇ يال ھەرىسى گۈللارلىقنى ئۇياق ـ بۇياققا تىنىمسىز ئۇچۇپ يۈرەتتى .

رەڭلىك قار ـ قۇردىن بېزەرلەنگەن سائەتنىڭ تۈرى ، ھەرە كۆنىكىنىڭ ئوتتۇرسىغا ئورنىتىلغانىدى .

سائەت ئون بىرگە داڭ ئۇردى . يارون قىزنى سۆيۈپ خوشلاشتى ـ دە ، ئۆز جايىغا قايتتى .

رىنا ئىچى كۆڭلى ـ كۆكسى يايرىغۇدەك خۇشاللانمىغان بولسىمۇ ، لېكىن كارىۋىتىغا چىقىپ ئۇخلاشقا مەجبۇر بولدى .

ئۇ جايىغا ئاخىرقى قېتىم كۆز يۈگۈرتۈپ چىققاندىن كېيىنلا شامنى پۈلەپ ئۆچۈردى . كارىۋاتنىڭ يېنى بەرنىبلا تامغا يافالغان ، تول بەرىنى دېرىزىگە تېنىمسىز ئىدى . ئاينىڭ تولىسى دېرىزىدىن بەرگە چۈشكەندە ، ئۆي ئىچى خۇددى مەرۋايىت يالىراپ ، تۇلاي سۇلىرى جىمىرلىغاندەك تۇرۇپ كەتتى .

ئاينىڭ تولىسى تامغا چۈشۈپ ، بىرام ۋە تىنىسىز ئۆمۈرلۈك ئىش ـ مۇھەببىتى تەسۋىرلەنگەن كۆرۈنۈشى ئاستا ـ ئاستا تۇرۇپ ئۆتتى .

رىنا كارىۋىتىنىڭ ئاياغ تەرىپىدىكى تەبە تىر دېرىزىدىن ، ئاي ـ نىڭ ئىللىق تولىسى ئاستىدا تۇرغان تۇغان تىر تۈپ دەرەخنى كۆردى . ئۇ ئۆرۈلۈپ كۆرۈپ تۇمۇت تېجە تىنۋالدى . لېكىن ، ھايال ئۆتمەي بەبە كۆزىنى ئاچتى . ئۇ ئۆزىنى تەنلا تەنۈردا تەۋرىنىپ كېتىۋاتقاندەك سېزەتتى ، تەنۈن خاقىنىڭ ئايلانغاندا چىقارغان ئاۋازى مېڭىسىدە ئەكس ئەتكەندەك بولاتتى . دەسلەپتە ئۇ مەدىرلىماي تىڭشىدى . ئۇ تىر ئاز جىم

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ىىسلا شىرىں ئۇىقۇعا كىىشى ئاررۇ قىلاىى . لىكىں ئۇرۇں ئۆىمەىلا ، ئۇىىك ىۈىۈں ۋۇحۇدىىى ئەىسىرلىك كەىپىاىى حۇلعىۋالدى .

ئۇىــىڭ ئىككى پۇىى ئۇىۇسۇب ، ىۈىۈں ىەدىىى ىارعاىسرى قد-رىۋاىعاىدەك ىولدى . سۇىىڭ ىىلەں ئۇ ئورىىدىں ىۇرۇب ، ىالاڭ ئاىاع هالدا ئۇرۇں ئۇحلاس كىىمى ىىلەں ئەرواھلاردەك ، پول ئۈسىگە حۈسكەں ئاى سولىسىى دەسسەب دىرىرىى ئاجىى ـ دە ، كىجىلىك مەىرىرىگە كۆر ىىكىى .

ئاى سۇىجىلىك ىورۇق ئىدىكى ، سىرب حۇددى كۈىدۈرگە ئوحساىىى : ىالىلىق واقىىدا ىاقۇرىدىعاں مەىرىرىلەر ، هەر ىىر ىال گىـ ىاهلار ئۇىىڭ ئىسىدە هىلىهەم ىاهاسى روسەں ئىدى .

ئۇىىك كۆر ئالدىدا ، دەسلەپ ىاماىەں ىولعىىى ىىر ىارحە حۆىلۇك ىولدى . جۆىلۇك ئاىىك ىورۇقىدا ىىر قەوەب ساعۇج لىاس كىىگەىدى . ساراىىڭ ئالدىدا ئىككى ىۇپ دەرەح قەد كۆىۈرۈب ىۇراىى . سىمالىى ىەرەىىكى حىار دەرىحى ، حەىۇىىكىىى ىۇىى دەرىحى ئىدى .

ىۇ كەڭرى جۆپلۇكىىڭ ىاش ىەرىپىدىكى كىجىككىە حاىقاللىق حاكرىىى ئىككىگە ئاىرىپ ىۇراىى . دىكىر ىەرەىىى كىلىدىعاں ىوراں ـ جاىقۇىىك هۇحۇمىدىں مۇداپىئەلىىس ئۇجۇں ، ىۇ ىەرگە ىەش قاىار قارىاعاج ىىكىلگەں ىولۇپ ، دىكىر ىوراىلىرىىڭ ئۇرلۇكىىر سوقۇسى ىىلەں هەممىسى ىىر ىەرەپكە ئىگىلىپ مۇكجىىپ قالعاىدى .

ىاعىىك سول وە ئوڭ ىەرىپىدە ساىۋەں ىول ىولۇب ، ىول ئوىىۇ- رىىىدىكى ىارۇں ئولىۇرعاں ساراى ىىلەں قوشا ئىككى حاكرىىى ىىر ىىرىدىں ئاىرىب ىۇراىى . ئۇرۇں ساىوەں ىولىىك ئىككى ىەرىىدە ئىگىر هەم ىوعاں ئۆسكەں ئاق ىىرەكلەر ىار ئىدى . سول وە ئوك ىەرەپىكى ئىككى حاكرىىڭ ىىرى كۇىار ئائىلىىگە ، ىەىە ىىرى مارىس ئائىلىىگە قاراىىى .

ئاق ىىرەكلىك ىاعلىق حاكرا دىگەں ىۇ ىام ، مۇشۇ ىەردىكى ئاق ىىرەكلەرگە قارىىپ قوىۇلعاں . ىۇ حاكرىىك سىرىى ىىحى ئىچىلمىعاں كۆر ىەىكۇىىر ىورلۇق ىولۇپ ، شەهداں گۇللىرى ئۆسۈپ كەىكەىدى .

دٮـكٮر شاملى كٮحه ـ كۈٮدۈر گۈركٮرەٮ سوفۇٮ ٮۇراٮٮى . دٮڭٮر سۈٮى پەسلٮگەٮدە ، دٮڭٮر ٮوٮٮدا حوكڧۇرلىڧى ٮۈر چٮدەك ئەگرى ـ ٮۈگرى ٮار ٮەٮدا ٮولاٮٮى ، ٮارٮڭ ٮەكٮى دٮكٮر دولڧۇٮلىرٮٮك ئٮچٮدە كۆرۈٮمەى فالاٮٮى .

رٮسا ٮىرافٮكى ئاسا دولڧۇٮلاپ ٮۇرعاں ٮٮڭٮر ٮۈرٮگە ٮەرەر سـالدى . ئۇ ئۆرٮٮى حاڧاپ ٮۇرعاں ٮۇلٮۇرلارعا حور ٮولۇپ شىرٮں ئۇڧۇعا كەٮكەٮدەك ھٮس فىلدى .

سۇٮھٮگە ٮەشا ٮولۇٮ ٮۇرعاں ٮۇ مٮسكٮں كٮچٮدە ، ٮەر ـ رٮمٮں ھەرحٮل ٮۇرافلار ٮٮلەں ٮولعاں . ٮساٮٮك ئاسٮسٮى فەۋەب دٮرٮرٮلىرٮگە ٮامٮسٮپ ئۆسكەں ٮەسىمٮں گۈلى گۈٮۈلدەپ حۇش ٮۇراق حٮچٮپ ، ٮۇمراں ٮۇٮۇرمافلارٮڭ ٮۇرٮڧى ٮٮلەں ٮىرلٮسٮپ كٮٮەٮٮى . دٮڭٮر شاملى دەمۇ دەم سوفۇپ ، ٮۇر وە دٮڭٮر ٮۇسۇٮٮك شٮلٮمٮٮى سۇٮۇفلۇفٮٮڭ ئۆٮكۈر ٮۇرافلىرٮٮى ئٮلٮپ كٮلەٮٮى .

رٮسا ھۇرۇرلٮٮپ ، فٮسٮپ ـ فٮسٮپ ٮەٮەس ئالدى . ئەٮراپ حٮمحٮت ئٮدى . حۇددى سوعۇق سۇ ٮٮلەں ٮۇٮۇٮعاٮدەك ئۇٮٮڭ كۆڭلى ئاسا ئاسا ٮٮحلٮٮٮپ فالدى .

كـۆك ئاسـماں ٮۈرٮگە فارا چۈمبەردٮٮى ٮارٮفاٮدا ئوٮعٮسدٮعاں حاں ـ حاٮوارلار فاراڭعۇ كٮحٮٮٮك حٮمحٮلٮفٮدا ئۆرلىرٮٮڭ ٮٮھاں ھاٮاٮٮى ٮاشلوەٮٮى . ئۇلار ئاٮٮك حٮرە ٮورۇفٮدا ، ئاسا ھەرٮكەٮ فىلاٮٮى . حوڭ فۇسلار گٮرٮمسەں ئاى ٮورۇفٮدا گاٮٮدا ئاسماٮٮڭ ٮۈرٮگە چۈسكەں سەٮكۈٮدەك كۆرۈٮسە ، گاٮٮدا عٮل ـ ٮال كۆرۈٮۈپ ئۇحۇپ ئۆٮەٮٮى . كۆرٮگە كۆرۈٮمەٮدٮعاں ھاشارەٮلەر فۇلاق ٮۈوٮدٮلا عٮـ كٮلداٮٮى . ٮٮسك ٮٮسلعاں ئاٮاع ئٮرلىرى شەٮەم ٮامچٮلىرى فوٮعاں چۆٮلۇككە وە ئادەم ئاٮاع ٮاسمٮعاں سٮعٮل ٮوللارعا ئٮر سالعاٮدى .

ٮەفەپ گاڭگٮراپ فالعاں ٮٮر ٮەحچە ٮافٮلا ئۈرۈك ـ ئۈرۈك وە كٮٮٮى رٮرٮكٮۇردٮعاں ٮٮر حٮل ئاواردا كۇرۇلداٮٮى .

رٮساٮٮك كۆڭلى ئٮحلٮپ فالعاٮدەك ٮولدى . سۈٮسۈرۈك ئاٮدٮڭ كـٮحٮدە ، سٮرٮں حٮاللار ئۇٮٮڭ كۆڭلٮى چۇلعٮدى . ئەٮراٮٮدٮكى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بۇنەرەس ىىىمسر هاىوالارعا ئوحشاشلا سانسرلىعاں هەوەسلەر ئۇىىك فەلسى ئىگىلىدى . فاىدافىۇ ىر حىل مەىۋلۇق ئۇنى هاىاب ئۇىسر داوام فىلىۋاىعاں لىرىكلىك مەىرىرىلەرگە فوشۇوەىى . ىۇ ئىللىق ئاىدىك كىچىدە ، سىرلىق ىر ىەرسىىك ئۆرىى ىسرسىۋاىعانلىعىى ، حۇشىب ىەىكىلى ىولماىدىعاں ئۇمىد ووُحۇدىى حۇعۇلدىىۋاىعانلىعىى هىس فىلدى . ئۇ ىەحب ـ ئامەىكە ئوحساش ىر ىەرسىىڭ ىشارىىى سەر-دى .

سۇىىڭ ىىلەن ئۇ مۇهەىىەب هەققىدە حىبال سۇرۇشكە ىاشلىدى .

ئىككى ىىلدىن بۇىان ، مۇهەىىەب ئەمدىلا ىالاعەىكە ىەىكەں ىۇ فىرحافسىك حىددىي ئارزۇسى ىولۇب فالعاىدى . هاربر ئۇ مۇهەىىەىلى-سىس ئەركىىلىگگە ئىرىشكەىدى . بەقەب ىۇ كىسى ىىلەن ئۇچراشسىلا ، « ئۇ » ىى كۆرسىلا ىولاىي .

« ئۇ » رادى فاىداق ئادەم ؟ رىىا بۇىى ىىلمەىى . هەىىا ئوىلاب ىافعاىمۇ ئەمەس . فىسقىسى « ئۇ » ئاىۇ ئىدى .

رىنىا ئۇىىكعا سەممىمى ـ سادىق ىولۇشعا ىەىار ئىدى . ئۇ ئۆزى سۆىىدىعاں ىىگىىكىمۇ ئۆرىى ىۇىۇں ووُحۇدى ىىلەن ىاحىى كۆرۈشىى ئۇمىد فىلاىى . رىىاىىڭ مۇسۇىداق كىچىلەردە حىمىرلاب ىۇرعاں ىۇل-مۇرلارعا هەمراھ ىولۇب ، ئۇىىك ىىلەن ىىرلىكىە سەىلە فىلعۇسى ، ئۇىىك ىىلەن فولىى فولعا ىۇىۇشعۇسى مەكرىلىرىىى ىافقۇسى ، ئۆزلىرىىڭ حۇر ىولۇب سوفعاں ىۇرەك ئاوازلىرىىى ئاڭلىعۇسى ، ىەدەىلىرىىڭ ئىللىق هارارىىى سەزگۈسى كىلەىى . ئۆزلىرىىك ئىسق ـ مۇهەىىىي ىار كۆىلىرىدىكى ىولۇں ئاسىك ئىللىق ىۇرلىرى ىىلەن هەمىەىەس فىلعۇسى كىلەىى . ئۇلار سۇىداق ىر حاں ، ىر ىەں ىولۇب كىسەىىكى ، ىر ىى-رىىىڭ فەلب سىرلىرىىى ىىلسىكە بەقەب مىهرى ـ مۇهەىىەىىك قۇدرى-ىىلا ىائىل ىولالاىىى .

ئەىسۇسكى ، ىۇ حىل هىسسىيات وە حىياللار سۆز ىىلەن ئىرهار فىلىب ىولماىدىعاں مۇهەىىەىلىك شىرىى ىۇىعۇ ئىچىدە ىولۇب ، ىۇىمەس ـ ىۇگىمەس هالدا داواملىسىۋاىاىى .

ئۇ ئۆزىنى راستىنلا ئۆينىڭ ئىچىدا يانپىشىپ تۇرغاندەك ھېس قىلدى. كىشىنىڭ خۇدىنى يوقىتىدىغان بىر خىل سەۋدايى ھەۋەس تۇيۇقسىزلا ئۇنىڭ يۈرىكىنىڭ ئۈچىدىن كىرىپ مېڭىسىگە چىقتى. ئۇ ئىختىيارسىز ھالدا خۇددى چۈشىدە كۆرگەن سۆيگىنىنى قۇچاقلىغاندەك ئىككى قولىنى مەھكەم گىرەلەشتۈرۈپ مەيدىسىنى چىڭ سىقتى. ئۇ لەۋلىرىنى ھېلىقى نامەلۇم كىشىگە سوزۇۋىدى، قانداقتۇر بىر نەرسە ئۇنىڭ لەۋلىرىگە تەگكەندەك بولدى. باھار شامىلى ئۇنىڭغا تۇنجى قېتىم ئىسسىق — مۇھەببەت سۆيگۈسىنى ھېس قىلدۇرغانىدى، رېشا ھوشىدىن كېتىپ يىقىلغىلى تاس قالدى.

ئويلىمىغان يەردىن، قاراڭغۇدا جاڭگالنىڭ كەينىدىكى يولدا كېلىۋاتقان بىرسىنىڭ ئاياغ تىۋىشى ئاڭلاندى، ئۇ ئىسسىق جىددىيلەشكەن روھىي كەيپىيات بىلەن زادىلا مۇمكىن بولمايدىغان ئىشلارنى، يەنى ئاتا قىلغان قىسمىتى، روھىي سىرىمچانلىقى، تەقدىرنىڭ رومانتىك تۇيغۇلار بىلەن ياشنىتىپ بىر يەردىن چىقىپ قالىدىغاندەك مۇنداق ئىشلارنى راست دەپ چۈشەندى. ئۇ: «راستىنلا شۇ بولۇپ قالمىغىدى!» دەپ ئويلىدى — دە، بىر خىل ساراسىمە ۋە تەشنالىق ئىچىدە يولوچىنىڭ ئېگىز — پەس ئاياغ تىۋىشىغا قۇلاق سالدى. ئۇنىڭغا گويا يولوچى چوڭ دەرۋازىغا كېلىپ، ئۇلارنى قوپاللىق بىلەن قىلىدىغاندەك بىلىندى.

يولوچى ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇ خۇددى ئالدىنىپ قالغاندەك ئازابلاندى. لېكىن ئۇ بۇنىڭ مەنىۋى بېسىم ئىكەنلىكىنى دەرھال سېزىۋالدى — دە، بۇ ئەخمىقانە خىياللاردىن كۈلۈپ كەتتى.

ئۇ ئاستا تىنچلانغاندا، ئوي — پىكرىنى ئەقلىگە تىنچمۇ مۇۋاپىقراق يەرگە تاشلاپ، ئۆزىنىڭ ئىستىقبالىنى قىياس قىلىپ، كەلگۈسى تۇرمۇشى ئۈچۈن پىلان قۇردى.

ئۇ ئۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە بۇ يەردە تۇرمۇش كەچۈرىدۇ. دېڭىزنىڭ يېنىدىكى ئارامبەخش جاڭگالدا ئۆي تۇتىدۇ. ئۇنىڭ جەرمەن ئىككى بالىسى بولىدۇ؛ ئوغلى ئۇنىڭغا تارتىدۇ، قىزى ئۆزى ئېلىپ قالىدۇ. ئۇ، بالىلارنىڭ چىنار دەرىخى ۋە بۆيى دەرىخى ئوتتۇرىسىدىكى

چىملىققا يۈگۈرۈپ ئوينايدىغانلىقىنى ، ئۆزلىرىنىڭ ئۇلارنىڭ ئويۇنىغا خۇشاللىق بىلەن قاراپ تۇرىدىغانلىقىنى ، شېرىن مۇھەببەت تۇيغۇسى بىلەن بىر-بىرىگە كۆز ئىشارىسى قىلىدىغانلىقىنى تەسەۋۋۇر قىلدى .

ئۇ ئۇزاققىچە خىيال سۈردى . بۇ ۋاقىتتا ئاي كۆكتىكى ئۇزۇن مۇساپىسىنى ئالدىراش بېسىپ بولۇپ ، دېڭىزدىكى ماكانىغا قاراپ چۆكۈشكە باشلىدى . ھاۋا بارغانسېرى سۈرۈنلەشكىلى تۇردى . شەرقتىكى ئۇپۇق سىزىقى ئاستا ـ ئاستا ئاقىرىشقا باشلىدى . ئوڭ تەرەپ باش چاكىرىدىكى خوراز چىللىدى ؛ سول تەرەپ باش چاكىرىدىكى خورازلارمۇ جور بولۇپ چىللىدى . خورازلارنىڭ ئۇزۇن ـ ئۇزۇن چىللاشلىرى كېسەك تاملىرى-دىن ھالقىپ ئۆتۈپ ، ئۇزاق ـ ئۇزاق يەرلەرگىچە كېتەتتى . ئۇپۇق سى-زىقى بىلىنمەستىلا ئاقىرىپ كەتتى . توپ ـ توپ بۇلۇتلار بىر ـ بىرلەپ غايىب بولدى .

قۇشلار ۋىچىرلاپ سايراشقا باشلىدى . ئۇلار دەسلەپ ئورمانزار-لىقلاردا سايرىدى . ئاستا ـ ئاستا يۈرەكلىك بولۇۋېلىپ توپلىشىپ دەل ـ دەرەخلەرنىڭ شاخ ـ پۇتاقلىرىنى تىرىشىپ ، شاد ـ خۇراملىق بىلەن ئەلنەغمىگە چۈشۈپ كەتتى .

زىيا تاڭ ئاتقانلىقىنى سەزدى . ئۇ ئىككى قولى بىلەن مەھكەم سىقىمداۋالغان بېشىنى كۆتۈردى ـ دە ، يەنە كۆزىنى يۇمۇۋالدى . تاڭ شەپىقى ئۇنى ئاجايىپ گۈزەل قىلىۋەتتى .

ئەتىگەنكى قۇياشنىڭ يالقىپ چىقىۋاتقان شەپەق نۇرلىرىنىڭ تىگى دېگۈدەك ئاق سېرىقلىق چوڭ بولۇشنىڭ ئارقىسىدىكى يەرگە چۈشۈپ ، ئۇيقۇدىن ئويغىنىۋاتقان بىپايان زېمىنغا رەڭگا ـ رەڭ نۇر چاچاتتى .

نۇرلۇق قۇياش غايەت زور ئوت شارىغا ئوخشاش ، ئۆزىنى توسۇپ تۇرغان بۇلۇتلارنى يېرىپ تاشلاپ ، ئاستا ـ ئاستا كۆتۈرۈلدى . ئۇ ئوت پەسەرلىرىگە ئوخشاش قىزىل نۇرلىرىنى دەل ـ دەرەخلەرگە ، بىپايان دالىلارغا ، دېڭىزلارغا ۋە پۈتۈن يەر ـ جاھانغا ئايىماي چاچاتتى .

زىيا خۇشاللىقىدىن خۇدىنى يوقاتقانىدى . بۇ بارلىق مەنزىرىلىك تەبىئەت قوينىدا ، كىشىنىڭ يۈرەك تارلىرىنى چېكىدىغان خۇشاللىق ،

بىر خىل چەكسىز ئىللىقلىق ئۇنىڭ يالىڭاچ قەلبىنى چۇلغىۋالدى مانا بۇ ئۇنىڭ قۇياشى ! ئۇنىڭ سۆيگىنى ! ئۇنىڭ ھاياتىنىڭ ياشلىقى ! ئۇنىڭ ئارزۇ ـ ئۈمىدلىرىنىڭ ئۆزىگە ئايان بولۇشى ئىدى ! ئۇ ئىككى قولىنى قۇياش تۇر چىقىپ تۇرغان پارلاق بوشلۇققا سوزدى ، قۇياش بىلەن قۇچاقلاشقۇسى كەلدى ؛ ياڭغا ئوخشاش مۇقەددەس شەيئىلەرگە سۆزلە-گۈسى ، ۋارقىرىغۇسى كەلدى ؛ لېكىن ئۇ زادىلا ئىپادە قىلىپ بولالمايدى-غان قىرغىلىق ئىچىدە ياغاچتەك قېتىپ تۇرۇۋېلا قالدى . ئۇ ياش تامچى-لىرىنىڭ كۆز چاناقلىرىدىن ئېشىپ چىققانلىقىنى سەزدى ـ دە ، ئىككى قولى بىلەن بېشىنى تۇتۇۋېلىپ ئىرىلىپ يىغلاپ كەتتى .

ئۇ قايتىدىن بېشىنى كۆتۈرۈپ قارىغاندا ، ئاڭنىڭ ياشقى پارلاق ، گۈزەل مەنزىرىسى ئاللىقاچان يوقالغانىدى . ئۇ قەلب دولقۇنلىرىنىڭ شاۋ-قۇن سېلىشىنى بېسىۋېلىپ قالغانلىقىنى ، قاتتىق ھېرىققانلىقىنى سەزدى . ئۇ-نىڭ خىيالىدىكى ئانا خىلۋەتلەنگەن خۇشاللىق ئالامەتلىرى ئاللىقاچان يوقالغانىدى . ئۇ دېرىزىنى ياپماستىنلا ، كارىۋاتقا ئۆزىنى تاشلاپ بىر دەم خىيال سۈردى ـ دە ، قاتتىق ئۇيقۇغا كەتتى . ئۇ شۇنچىلىك راھەتلىنىپ ئۇخلىدىكى ، سائەت سەككىز بولۇپ ، دادىسى ئويغاتسىمۇ ئاڭلىمىدى . دادىسى ئۇنىڭ خانىسىغا كىرگەندىلا ، ئاندىن ئويغاندى .

دادىسى ئۇنى تاشلاپ بېرىپ رېمونت قىلىشقاندىن كېيىنكى خاك-رىسى ، « قىرى » نىڭ خاكىرىسى كۆرسەتمەكچى بولدى .

ساياڭ ئىزلارغا قارىغان بىر جىنسى ئالمىلىق چوڭ ھويلا بىلەن كەڭ يولنى ئايرىپ تۇراتتى . بۇ يولنىڭ ئىككى تەرىپى ئېتىزلىق بو-لۇپ ، يېرىم خاقىرىم يول ماڭغاندىلا ، ئاندىن لۇڭنۇدىن يىراققا بارى-دىغان ياش يولغا تەڭكىلى بولاتتى .

تۈپتۈز يول رەسىمگە بىلەن يوسۇلغان ئىشىك ئالدىدىن باشلىنىپ ياكى ئىمارىتىنىڭ ئالدىدىكى تەلەمەنگىچە باراتتى . ھويلىنىڭ ئىككى تە-رىپىدە ، ئىككى خاكىرىنىڭ سۇ باشلاش ئېرىقى بار ئىدى . ھەر قايسىدا بىردىن دېڭىز بويىدىكى ياسلاردىن قوپۇرۇپ ياسالغان ساپما بار ئىدى .

ئولتۇرىدىغان ئۆيلەرنىڭ ئۇسلى ئىكلانغان ؛ بارلىق ئىشىك ـ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

دىرىرىلەر ، تام ـ تورۇسلار زىموت قىلىنغان ؛ ئۆيلەر ىىكىواسىس ىد-
رەلگەن ؛ ھەممە ئۆيلەرىىك ئىچى ئاقارتىلغانىدى . ىىگىدىن ىىكىسلگەن
كۆمۈش رەڭلىك دىرىزە قاپقاقلىرى وە ئۇدۇلدىكى ئىگىز كۆل رەڭ تام
زىموت قىلىنغاندىن كىيىن ، رەڭگى ئۆچۈپ كەتكەن تۇ كوتا ماكان
ىىكى تۇس ئالغاندەك كۆرۈنەتتى .

ئىمارەتىك تەسكەي تەرىپىدىن ، تەتى رىتاتىڭ جانتىسىك تىر
دىرىزىسى ئۇدۇلىدىكى جانفاللىق وە دىگىر تورالىرىىك ھۆججۈمىدىن
مۇدابىئە كۆرۈش ئۈچۈن تىكىلگەن قاناق قارىياغاچلار ئارىسىدىن تىراو-
ىىكى ھەيۋەتلىك دىگىرىى كۆرگىلى بولاتتى .

رىتا تىلەن ياروں قول تۇتۇشۇپ ، ىىرلىكتە ھەممە يەرىى تەك-
شۈرۈپ كۆردى . ھەتتا تامىىڭ تىرەر تۇلۇڭىىمۇ قالدۇرمىدى . ئاندىن
ئانا ـ بالا ئىككىسى ، ئىككى تەرىپىدە ئىگىز ـ ئىگىز ئاق تىرەكلەر ئۆس-
كەن يولدا سەيلە قىلدى . ئاق تىرەكلىك يول تىلەن ئورالغان
ئەتراپ « باغچا » دەپ ئاتىلاتتى . دەرەخلەر ئاستىدا ئۆسۈپ كەتكەن
ياتتىتىل ئۆت ـ چۆپلەر ، جۇددى تىتىل تىكەتدار سىلىپ قويغاندەك
كۆرۈنەتتى . چانفاللىق باغچىىڭ تىتىدا يولۇپ ، كىتتى ئۆرىگە مەيۇں
قىلاتتى ، ئەگرى ـ تۈگرى چىغىر يوللار تىر ـ تىرى تىلەن گىرەلىشىپ
كەتكەن ، جانفاللىقلارىىڭ شاخ ـ يوپۇرماقلىرى تىر ـ تىرى تىلەن
جىرمىشىپ ، پاكار قورو تاملىرىىى ھاسىل قىلغانىدى . تۇيۇقسىز تىر ياوا
توشقان سەكرەپ چىقىپ كەلگەندە رىتا چۆچۈپ كەتتى . ياوا توشقان
يانتۇلۇقىن ئۆتۈپ ، يار تويىدىكى جۆيلۇككە كىرىپ كۆردىن غايىب
بولدى .

جۈشلۈك تاماقىن كىيىن ئادالىد جانىم ھاردۇقۇم چىقمىدى ،
ئارام ئالىمەن دىگەچكە ، ياروں رىتاغا ىىرلىكتە تىرىپ يارارىى ئارىلاب
كىلىشىى تەكلىپ قىلدى .

ئانا ـ بالا ئىككىسى يولغا چىقتى . ئاووال ئاق تىرەكلىك باغلىق
جاڭرا تۇرغان ئىشۇوا كەتتى كىيىپ ئۆتتى . ئۈچ دىھقان ئۇلارىى تو-
تۇغاندەك سالام قىلدى .

بۇ ئىككىسى ئېگىز ـ پەس تاغ ـ جىلغىلارنى تولاپ ، دېڭىز بويىغا بارىدىغان بويا بىلەن ئورمانلىققا كىرىپ كەتتى.

ئۆرۈش ئۆتمەيلا كىچىك بازار كۆرۈندى. ئىشىك ئالدىدا ئولتۇر-غان كىشىم تىككۈچى ئاياللار ئۇلارغا رەڭ سىلىپ قاراشتى. قىيا يولىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئېرىققا سۇ ئېقىۋاتاتتى. يولنىڭ ئىككى قاسنىقىدىكى ئۆيلەرنىڭ ئىشىك ئالدىغا ئەخلەتلەر دۆۋىلىنىپ كەتكەن ، كىشىنىڭ دىمىغىنى ئېچىشتۇرىدىغان شۇلتا پۇرىقى چىقىپ تۇراتتى. قوڭغۇر رەڭ بېلىق تورلىرى ئىشىك ئالدىغا يېيىپ قويۇلغان ، تورلارغا يۇقۇپ قالغان كۆمۈش رەڭگىدە ئوخشاش بېلىق قاسراقلىرى كۈن نۇرىدا چاقناپ كۆزنى قاماشتۇراتتى. كىچىك ـ كىچىك ئۆيلەردە ئادەملەر تۇرۇشەتتى ، بۇ يەردىن كىشىنى سەسكەندۈرىدىغان بىر خىل پۇراق دىماغقا ئۇرۇلات-تى.

بىر نەچچە كەپتەر ئېرىق بويىدا ئۇياقتىن ـ بۇياققا يورغىلاپ يەم ئىزدەۋاتاتتى.

رىشا ئۇلارنى كۆرۈپ خۇددى سەھنە دېكوراتسىيىسىنى كۆرگەن-دەك يېڭىلىق ھەم غەلىتىلىك ھېس قىلدى.

ئۇلار دوقمۇشنى ئايلىنىش بىلەنلا ، كۆز يەتكۈسىز ، يېشىل مەرۋايىتقا ئوخشاش يالىراپ تۇرغان بىپايان دېڭىز كۆرۈندى. ئۇلار دېڭىز ساھىلىدا تۇرۇپ ، دېڭىزنىڭ ھەيۋەتلىك مەنزىرىسىگە نەزەر سالدى. ئۇيەر ـ بۇيەرلەردە ئۈزۈپ يۈرگەن كېمىلەرنىڭ يەلكەنلىرى ، گويا ئاق قۇغا ئوخشاش قاناتلىرىنى كېرىپ ، دېڭىز ئۈستىدە ئۈزۈپ يۈ-رەتتى. سول ۋە ئوڭ تەرەپتە ئېگىز تاغ ئىدى. پەقەت بىر تەرىپى دېڭىزغا تۇتىشىپ كەتكەن بىر تۇمشۇق تۇتۇۋالغانىدى. پەقەت بىر تەرەپ-تە ، كۆز يەتكۈسىز پايانسىز دېڭىز بولۇپ ، ئەڭ چېتى غۇۋا بىر سىزىقلا بولۇپ قالاتتى.

يېقىنلا يەردىكى دېڭىز قولتۇقىدا ، يۇرت ۋە يەرى بېلىقچىلارنىڭ ئۆيلىرى كۆرگىلى بولاتتى.

دولقۇنلار دېڭىز بويىدىكى تاشلارغا ئۇرۇلۇپ ، دەممۇ دەم رىتىم-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

لىق ئاحىر ئاۋار چىقىرىپ بۇراتتى . دىڭىز سۇيىنىڭ ئۇرۇلۇشىس بەندا بولغان ئاق كۆپۈكلەر دىڭىز قىرغىقىغا بىر يول ئاق رەڭلىك چىلتەك سالاتتى .

ئەرلىك بىلىقچى كىملىرى قىرغاققا يارىسپ چىقىرىلىپ ، باشلىق سايارلىققا تىنچە يايغۇرۇلۇپ ، قاراماي سۇر كەلگەن ئىللىتىس شەكىللىك كىمە گىرونكى ئاپاپقا سىلىنىۋاتاتتى . تىرىەحچە بىلىقچى دىڭىزنىڭ كەچكى كۆتۈرۈلۈشگە ئۆلگۈرۈش ئۈچۈن كىملىرىنى جاندۇۋاتاتتى .

بىر بىلىقچى بىلىق سانىغىلى كەلدى . ژىننا بىر دانە چوڭ مورنا بىلىقنى سىنىۋىلىپ ، ئاق تىرەكلىك ياغلىق جاگىرىغا ئىلىپ كەتمەكچى بولدى .

ھىلىقى بىلىقچى ئۇلارنى ئۆز كىمىسىگە ئولتۇرۇپ دىڭىز مەيدىرىسى سەيلە قىلىشقا تەكلىپ قىلدى . بىلىقچى ئۆز ئىسمىنى ئاتلىنىس ئۈچۈن ئۇلارغا ئىسمىنى قايتا تەكرارلاپ ئىيتتى :

— لاتىنك ، ژۇرنىس لاتىنك .

بارون ئۇيىۇمانىمىز ، دەپ جاۋاب بەردى .

ئاتا — بالا ئىككىسى جاگىرىغا قايتتى .

ھىلىقى چوڭ بىلىق ژىنناتى ھاردۇرۇپ قويدى . ئۇ دادىسىنىڭ قولىدىكى ھاسا تايىقنى بىلىقنىڭ ئاپىراسىدىن ئۆتكۈزۈپ ، ئىككىسى بەك كۆتۈرۈپ ماڭدى . ئۇلار دۆڭگە قاراپ ئىلدام مىڭىپ ، باللاردەك توختىماي پاراڭلىشاتتى . ئىللىق شامال ئۇلارنىڭ يۈزلىرىنى سۆيۈپ ئۆتتى . ئۇلارنىڭ كۆزلىرىدە بەھەيسۇم خىلۇۋە قىلاتتى . ھىلىقى مورنا بىلىقنىڭ سالمىقى ئۇلارنىڭ بىلەكلىرىنى تىىسىپ ، بارغانسىرى ئىغىرلى-سىپ باراتتى ؛ بىلىقنىڭ قۇيرۇقى سۆرۈلۈپ يەرنى سۈپۈرۈپ ماڭاتتى .

2

رىننا راھەت — پاراغەتلىك ، ئەركىن — ئازادە تۇرمۇشنى باشلى-ۋەتتى . ئۇ كىتاب ئوقۇيتى ، خىيال سۈرەتتى ياكى تىقىش ئەيرا . ئۇ

چوڭ يول يەنە ئاستا ئايلىنىپ، ئۇ خىياللار دۇنياسىدا يىماي كې-
رەيتى. نەرىدە سەكرەپ تۇرۇپ، ئېگىز - پەس جىلغىلارنى باسايتى.
تاغ قاپتاللىرىنىڭ ئىككى يەرىپىدىكى قىيالارنى خۇددى رەڭ ياسىغان شارپا
ئورۇۋالغاندەك، شەھدان گۈللىرى قاپلاپ كەتكەندى. ھاۋانىڭ قىرد-
ىشى يېڭى چىققان ھور، گۈللەرنىڭ خۇش پۇراقلىرى رىيانى خۇددى
مەي ئىچىپ كەيپ بولغاندەك قىلىپ قوياتتى. ييراقتىن ئاڭلىنىۋاتقان
دېڭىز شۇيىنىڭ قىرغاققا ئۇرۇلغان شاۋقۇنى، خۇددى ئەللەي ئېيتىۋات-
قاندەك ئۇنىڭ ئۇيقۇسىنى كەلتۈرەتتى.
ئۇ نەرىدە ئېرىنچەكلىك قىلىپ تاغ قاپتاللىرىدىكى قېلىن چۆپلەر
ئارىسىدا ياتاتتى؛ نەرىدە دوڭ - جىرالارنىڭ ئايلانمىلىرىدا خۆپ شالاڭ
ئۆسكەن ئورمان نەرلەرگە يېتىپ قالغاندا، توساتتىن قۇياش نۇرىدا
كۆرۈنى قاماشتۇرىدىغان كۆپكۆك دېڭىزنى، يالغۇز ئۆرۈپ تۇرگەن نەل-
كەنلىك كېمىنى كۆرگەندە، خۇددى سىرلىق، تۇيۇۋالغىلى بولمايدىغان
نەرسە قۇشى ئۇنىڭغا قويدىغاندەك خۇشاللىقىدىن كۆز ئۇرمەستىن
قاراتتى.
رىيا سەھرانىڭ ئىللىق ساپ مۇھىتىدا، ئاسمان - زېمىن تۇيۇ-
ىسىپ كەتكەن جىمجىت ماكاندا، يالغۇز تۇرۇشنى نەكمۇ ياقتۇراتتى. ئۇ
نەككە - نىگانە ھالدا دۆڭدە ئۇراقلارغىچە ئولتۇراتتى. ياۋايى توشقانلار-
نىڭ پۇتى ئاستىدىن سىرت - شىرت قىلىپ قېچىپ كېتىۋاتقانلىقىنى
ئاڭلايتى.
ئۇ دائىم يار بويىغا يېتىپ تۇگۈرەيتى، دېڭىز شامىلى سوقۇپ
تۇرغاندىمۇ ھارغانلىقىنى ئۇنتۇغان ھالدا ئۇياقتا تۇرەتتى. ئۇ
سۇدا ئۆرۈپ تۇرگەن يېلكەنلەردەك، ئاسماندا ئۇچۇپ تۇرگەن دېڭىز قار-
لىغاچلىرىدەك، تۇيۇن ۋۇجۇدى بىلەن ئېيتىپ بولمايدىغان خۇزۇر -
ھالاۋەتنى سېزەتتى.
كېشىلەر خۇددى نەر - زېمىنغا ئۆرۈۋ سالغاندەك، ئۇ ھەممە
يەردە جانىرە قالدۇراتتى، بۇ جانىرلەر خۇددى نەقسەدەك ساقلىنىپ
قالاتتى. رىيانىڭ قارىشىچە، بۇ ياس - جىلغىلارنىڭ ھەرىبىر توسۇرۇن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ئورۇنلىرىغىمۇ ئۇنىڭ بىر ئۆلۈش يۈرەك قېنى سىڭگەنىدى .

ئۇنىڭدا دېڭىزدا ئۈزسەم دېگەن كۈچلۈك قىزغىنلىق پەيدا بولدى . ئۇ ساغلام ، جەسۇر بولغاچقا ، قانداقتۇر خەۋپ ـ خەتەرنى زادىلا ئويلىماي ، ھەر قېتىمدا ئۇزاق يەرلەرگىچە ئۈزۈپ باراتتى . سۈپسۈزۈك ، مەرۋايىتتەك پارقىراپ تۇرغان دېڭىز دولقۇنلىرى ئۇنى كۆتۈرۈپ ، يېنىك- كىنە تەۋرىتىپ ، بەكمۇ ھۇزۇرلاندۇراتتى . ئۇ دېڭىز قىرغىقىدىن يىراقلاپ كەتكەندە ، سۇ ئۈستىدە ئوڭدىسىغا يېتىۋېلىپ ، ئىككى قولىنى مەيدىسىگە قويۇپ تىنىق كۆك ئاسمانغا نەزەر سالاتتى . بىردەم ـ بىردەم قارلىغاچلار ياكى دېڭىز قۇشلىرى ئاق كۆلەڭگە تاشلاپ ئۇچۇپ ئۆتە- تى . دېڭىز دولقۇنلىرىنىڭ قىرغاقتىكى تاشلارغا ئۇرۇلۇشىدىن چىققان ، يىراقلاردىن كېلىۋاتقان شاۋقۇنلىرىدىن ، دولقۇنلارنىڭ بىر ـ بىرىنى قوغلىغان ئاۋازى ، قىرغاقتىكى پەرق ئەتكىلى بولمايدىغان قالايمىقان چۇ- قان ـ سۈرەنلەردىن باشقا ھېچنەرسە ئاڭلانمايتتى . بۇنداق ۋاقىتتا زىنا ئورنىدىن قوزغىلىپ خۇشاللىق بىلەن غۇلاچ ئۇراتتى ، ئاۋازىنى قو- يۇۋېتىپ ۋارقىرايتتى .

بەزىدە ئۇ بەك يىراقلاپ كەتكەندە چوڭلار كىچىك قولۋاق بىلەن بېرىپ قايتۇرۇپ كېلەتتى . حاكرىغا قايتىپ كەلگەندە ، ئۇ قورساقلىرى ئېچىپ ، چىرايلىرى تاتىرىپ كەتسىمۇ ، لېكىن ئۆزىنى تېتىكلەپ قالغان- دەك ھېس قىلاتتى ، لەۋلىرىدە كۈلۈمسىرەش ، كۆزلىرىدە خۇشاللىق جىلۋىلىنەتتى .

ياروغا كەلسەك ، ئۇ دېھقانچىلىقنىڭ كەلگۈسى ھەققىدە ئۈستىدە ئويلىناتتى ، ئۇ ھەرخىل تەجرىبە ئېلىپ بېرىپ ، يېڭى ئۇسۇللارنى كەشىپ قىلىپ ، يېڭى دېھقانچىلىق سايمانلىرىنى ياساپ ئىشلىتىپ ، چەت ئەللەردىن كىرگۈزۈلگەن ئۇرۇقلارنى ئۆزلەشتۈرۈشنى ئويلايتتى . ئۇ ھەركۈنى بىر قېتىم ۋاقتى چىقىرىپ دېھقانلار بىلەن پاراڭلىشاتتى . لېكىن ئۇلار باشلىرىنى چايقاپ ئۇنىڭ ئۇسۇللىرىدىن گۇمانلىناتتى .

ئۇ دائىم بازارغا بېرىپ ، بېلىقچىلار بىلەن دېڭىزغا چىقاتتى . ئۇ يېقىن ئەتراپتىكى قىيا ـ غارلارنى ، بۇلاق ۋە تاغ چوققىلىرىنى سەيلە قى-

لــٮــٮ ٮـولۇٮ ، حۇددى ئاددىى ٮـلـٯـحـلاردەك ٮـلـىٯ ٮۇٮـماڡـحى ٮولاٮـى .

مـەٮـں ساماللىٯ كۆٮـلەردە ٮـلـٯـحى كـٮـملەر ٮەلكەٮـلـرٮـى حـٯـد-
رٮـں ، دٮـكـر دولـٯۇٮـلـرٮـى ٮـرٮـٮ ئۆرۈٮ ٮۇرەٮـى . كـٮـمـٮـڭ ئـٮـكـكى
گـروٮـكـدٮـں حۇشۇرۇلگەں ئۇرۇں ڡارٮـماي ٮـٮـى ، ٮاكى دٮـكـرٮـڭ ٮـد-
گـگـٮـحـه ٮـٮـٮ ٮاراٮـى ــ دە ، ٮـوٮ ــ ٮـوٮ كۆك ٮـلـٯـلار ڡوعلـٮـٮ كـد-
لـەٮـى . ٮاروں ئالاڡراده ٮولۇٮ ، ٮـرەٮ ٮۇرعاں ڡوللرى ٮـلەں ڡارماڡ-
ٮـك ئـٮـچـٮـكـه ٮـٮـٮـى ٮۇٮۇوالاٮـى . ٮـلـىٯ ڡارماڡـٯا ئۇٮـلـٮـٮ ٮـٮـرلـٯـاٮـدا ،
ڡارماڡ ٮـٮـلـرٮـى سـلـكـٮ ٮـرٮـەٮـى .

ئۇ ئاى ٮـورۇڡـدا ، كـٮـمـه ٮـلەں ٮـرٮـٮ ئالدٮـٯى ئاحسامدا سالعاں
ٮـلـىٯ ٮـورٮـى ڡاٮـۇرۇٮ كـٮـلەٮـى . ئۇ ٮالاڡـٮ چـٯـٯاں عـٮـحـرلـٯـاں
ئاۋارى ئاڭلاسى ، كـٮـچـلـرى حـٯـٯاں سالـٯـں دٮـكـر شامـلـٮـدٮـں ٮەٮەس
ئـٮـلـٮـى ٮاڡۇراٮـى . ئۇ ٮاع ڡـٮـالارٮـك ٮۆٮـٮـگـه ، حـركاوٮـڭ ڡوڭ-
عۇراى راوٮـٯـا وە ماٮاك مۇٮارلـرٮـٯا ڡاراٮ ٮۆٮـلـٮـى ٮاٯـموالاٮـى . ئۇرۇں
واڡـٮ دٮـكـر ئۇٮـٮـدە ٮۇرۇٮ ، مۆلحەرلـگەں ٮەلگـٮـى ٮـٮـوالعاٮـدٮـں كـد-
ٮـں ، ڡۇٮاش حـٯـٯاں واڡـٮـدا ئارام ئـٮـلـٮ ئولـٮـۇرۇٮ ، كـٮـمـه سەٮـاسـدٮـكى
كۆں ٮۇرٮـدا ٮالـٮـراٮ ٮۇرعاں ڡاٮاٮـلـىٯ ٮـٮـى ٮـلـٯـى وە حوڭ ڡورساڡـلـىٯ
ڡالـٯـاں ٮـلـٯـلـرٮـى ٮاماشا ڡـلاٮـى .

هـەر ڡـٮـمـٯـى ٮاماڡ واڡـٮـدا ، ئۇ ڡـٮـ ــ ڡـٮـٯا ٮاٮـماى ئۇرۇں سە-
ٮـرٮـدٮـكى ٮۇ مەٮـرٮـرٮـلەرٮـى سۆرلەٮ كـٮـەٮـى . « ئاٮـحاں » دەٮ ئاٮالعاں
ٮـاروٮـك حوٮۇٮـى ٮۇ واڡـٮـا ئۇٮـكـٯا ئاڡ ٮـرەكـلـٮـك ٮولدا ڡاٮـحه ڡـٮـم
ئاٮلاٮـعاٮـلـٯـٮـى دوكلاٮ ڡـلاٮـى . ئۇ كۆرسەٮـكەں ئوڭ ٮەرەٮ كۇٮا ئائد-
لـٮـٮـٮـڭ حاكرٮـى ٮەرەٮـكى ٮول ئـٮـدى . چۇٮـكى ٮاسٯا ئاى ٮـرەكـلـٮـك
ٮوللارعا كۆں ٮۇرى ٮولۇڡ حۇشمەٮـى .

ٮـاشـٯـلار ئۇٮـكـٯا « هەرٮـكەٮ ڡـلـٮ ٮـرٮـك » دەٮ مەسلـٮـهەٮ
ٮەرگەچكە ، ئۇ هارٮـر ٮـرٮـٮـٮ مـكـٮـٮ ٮۇرەٮـى . هەركۇٮـى ئەٮـگەٮـلـٮـكى
سوعۇڡ هاوا ٮارڡـٯاٮـدٮـں كـٮـں ئۇ رورالـٮـڭ ڡولـٮـى ٮۇٮۇٮ ٮـٮـادٮـں
چـۇشەٮـى ، ئۇٮـٮـگـه ٮـلاس كـٮـٮ ، ڡالـٮـٯـٮـى حۆكۆرۈٮ ، مۇرٮـٮـگـه
ئـٮـكـكى ڡەوەٮ ٮوٮۇڡ ئارٮـٮ ، ٮـٮـدٮـں ڡـرٮـل شارٮا ئورۇوالاٮـى

ئۇ ھەرىكەت قىلىشقا ئەپسىز بولغان سول پۇتىنى سۆرەپ، يېنىدىكى تامنىڭ دوقمۇشىدىن يېرىپ ياكى جاڭگاللىقتىكى بىرىنچى قاتار كۆچەتلىك سىنچە بولغان ئۇزۇن يولدا دەم ئالماستىن يۈگۈرەش سەپىرىنى باشلىدى. ئۇنىڭ كېلەڭسىز سول پۇتى بۇ يولدا توختىماي مەڭكۈرۈپ، ئېرىپ كەلگەنچە بىلىنەر - بىلىنمەس ئىككى قاتار ئىز قالدۇراتتى. بۇ يەردىكى ئوت - چۆپلەرمۇ ئۆسەلمەيتتى. ئۇ يولنىڭ ئىككى يېنىغا يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇق ئورۇنلاشتۇرغۇزدى؛ ئۇ ھەر بەش مىنۇت مېڭىپ توختايتتى - دە، سەۋرچانلىق بىلەن يۆلەپ كېلىۋاتقان بىچارە دېدەككە: « بالام، ئولتۇرۇۋالايلى، بىرئاز چارچاپ قالدىم » دەيتتى.

ئۇ ھەر قېتىم دەم ئالغاندا، يولنىڭ ئىككى يېنىدىكى ئۇزۇن ئورۇندۇقتا بىرەر نەرسىنى قالدۇرۇپ قوياتتى. دەسلەپ ئورىۋالغان شارپىسىنى قوياتتى. ئەنە بىر قېتىمدا مۇرىسىدىكى يوپۇقىنى سېلىپ قوياتتى. ئۇنىڭدىن كېيىن يەنە بىرىنى سېلىپ قوياتتى. ئاندىن بىلاسىنىڭ قالپىقىنى ئېلىپ قوياتتى. ئاخىرىدا ئۈستىدىكى پىلاشىنى سېلىۋېتەتتى. بۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى سايىۋەنلىك يولنىڭ ئىككى يېنىدىكى ئورۇندۇققا دۆۋىلىنىپ قويۇلاتتى. چۈشلۈك تاماق ۋاقتىدا، ئۇلارنى زورالى ئېلىپ كېتەتتى.

خۇشنى كىشى يارۇن خانىم يەنە داۋاملىق ماڭاتتى. لېكىن ماغدۇرى بارغانسېرى تۈگەپ باراتتى، دەم ئېلىپ ۋاقتىمۇ بارغانسېرى ئۇزىراتتى. ھەتتا بەزىدە يانما ئورۇندۇقتا بىرەر سائەت تىنىۋالاتتى. شۇڭا ئۇ، بۇ يانما ئورۇندۇقنى ئەتەي سىرتقا ئاچقۇرۇپ قويغانىدى. ئۇ ئادىتى بويىچە بۇنى « بەدەن چېنىقتۇردۇم » دەيتتى. بۇ ئۇنىڭ « مېنىڭ يۈرەك كېڭىيىپ كېتىش كېسىلىم » دېگىنىگە ئوخشاش گەپ ئىدى.

ئون يىلنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭغا دەم سىقىلىش كېسىلى ئارىيدە بولۇپ، بىر دوختۇرنى تەكلىپ قىلىپ كېسىلىنى كۆرسەتكەن. شۇ چاغدا دوختۇر « يۈرەك كېڭىيىپ كېتىش كېسىلى » دېگەن بۇ گەپنى ئىشلەتكەن، گەرچە ئۇ بۇنىڭ مەنىسىنى ئانچە ئۇقمىسىمۇ، لېكىن شۇنىڭدىن

كىشىلا بۇ گەپ ئۈنىڭ مېڭىسىگە چوڭقۇر ئورۇنلىشىپ قالغانىدى . ئۇ دائىم يارون ، زىنا ، زورالىلارغا مەنسىدىنى سىلانغۇرانى . ئۈنىڭ يۈرىكى سىمىز ھەم بوغان كۆكرىكىنىڭ ئىچىدە بولغاچقا ، ھېچقانىسى سو- قۇۋانغان بەرىنى سىلاپ ياتالمانى . لېكىن ئۇ نەنە ھەرقاندا دوختۇرنى نـەكلىپ قىلىپ قانا نەكشۈرتۈشنى رەت قىلانى . ئۇ قانا نەكشۈرتسە دوختۇرنىڭ ياشقا چاپاق تېپىشىدىن قورقانى . شۇڭا ئۇ گويا بۇ كىسەل ئۈنىڭدىلا بار ، باشقا ئادەمدە يوقتەك ، باشقىلارنىڭ ئىگىلىۋېلىش خوۋۇقى يوقتەك دائىم « ئۆزىنىڭ » يۈرەك كېڭىيىش كېسىلىنى ئاغرىدىن چۇ- شۇرمەنى .

يارون « خانىمنىڭ يۈرەك كېڭىيىپ كېتىش كېسىلى » دەيتى . زىنا « ئاپامنىڭ يۈرەك كېڭىيىپ كېتىش كېسىلى » دەيتى . بۇ خۇددى « كۆكلەك ، شىلەپە ياكى كۈنلۈك » دېگەنگە ئوخشاش گەپ ئىدى .

يارون خانىم يېڭى جەمئىيەتتە ياخشى گۈزەل بولۇپ ، زىلۇا ، يار - كەرەشمىلىك ئىدى . ئىمپېرىيە زامانىدا ئوفىتسېرلارنىڭ ھەممىسى ئۈنىڭ بىلەن يانسا ئويىناڭان ، ئۇ « كىلىنا » دېگەن رومانى ئوقۇغاندا كۆز يېشى قىلغان . شۇنىڭدىن باشلاپ بۇ رومان ئۈنىڭ قەلبىگە تامغا باسقاندەك ئورناپ قالغانىدى .

يارون خانىم كۈندىن - كۈنگە سەمرىگىلى تۇرغاندا ، روھىي دۇنياسىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە شېئىرىي تۇيغۇلار يارغاسىرى ئەۋج ئالغان- دەك بولدى . ئۇ سىمىز بەدىنى كۆتۈرۈپ يۈرۈش ئۈچۈن كېچىك ئو- رۇندۇقنى ئايرىلالمانى . ھالبۇكى ئۈنىڭ پىكىر - خىيالى خىلمۇ خىل رومانتىزملىق ھېكايىدىكى ھېكايىلەرنىڭ بەپسىلىدا ئۆرۈپ يۈرەتتى . ھەتتا ئۆزىنى يېڭى قەھرىمان ئايال ، دەپ بەرەز قىلاتى . ئۇ ياخشى كۆ- رىدىغان بەزى ۋەقەلىكلەر خىيالىدا قايتا - قايتا ئايان بولاتتى . خۇددى مۇزىكانت سازنى قايتا سازلىغاندەك باشقا بەدىگە خالالىمىغاندەك ، ھا-

① فرانسىيىدىكى رومانتىزمنىڭ ئاۋانگارتلىرىدىن بىرى بولغان ئايال يازغۇچى سىتال خانىمنىڭ رومانى . روماندىكى ياش قەھرىمان ئايال رومانتىزملىق خاراكتېرغا ئىگە يالانلىق شائىر بولۇپ ، ئىشق - مۇھەببەتتە پىشكەللىكتە ئۇچراپ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان

مان بىر مۇقامدا ئاڭلىناتتى . چىمىكى تاله بىلەن بولغان غەلىتە روماللاردا تەسۋىرلەنگەن قارلىغاچلار ، تىنىغا كۆن چۈشكەن ئايال ياش قەھرى-مانلار توغرىسىدا سۆزلىگەندە كۆزلىرىدىن ياش تۆكۈلۈپ كېتەتتى . ھەيتا بىرابىرىنىڭ ① بىر قىسىم مۇڭلۇق قوشاقلىرىنى يادقۇراتتى . چۈنكى بۇ قوشاقلار كونىسى سېغىنىش ھېسسىياتىنى ئىپادىلەيتتى .

ئۇ بىرنەچچە سائەت مىدىرلىماي ئولتۇرۇپ خىيال سۈرەتتى . ئاق تېرەكلىك باغلىق جاڭگىلىنى ئىنتايىن ياخشى كۆرەتتى . چۈنكى تۈنەر ئۈنىڭ يۈرەك ـ باغرىنى ئېرىتۋەتكەن روماللاردا تەسۋىرلەنگەن مەنزىرىلەر بىلەن تولغانىدى . ئەترابى تۈك ئورمانلار ، تور داللار ، كۆرۈنۈپ تۇر-غان دېڭىز ، تۇلارنىڭ ھەممىسى ئۈنىڭ بىرنەچچە ئايدىن تۈيان ۋولتېر سكوتنىڭ ② تىڭ ئەسەرلىرىنى ئوقۇشنى كەينىگە سۈرۈۋاتاتتى .

يامغۇر ياغقان كۈنلىرىدە ئۇ ئۆز خانىسىدا تولاتتى . « قەدىمى تەۋەرۈك » دەپ ئاتالغان نەرسىلىرىنى ئۈيانغا ئۆرۈپ كۆ-رەتتى . بۇ ئۈنىڭ جىمى كونا جەپ ـ جەكلىرى تولۇپ ، ئۈنىڭ ئىچىدە دادىسى ، ئانىسى يازغانلىرى ؛ چاي ئىچۈرۈلگەندىن كېيىن يارونىڭ يازغان خەتلىرى بار ئىدى . تەتە ياشقا مەكتۇپلارمۇ بار ئىدى .

ئۇ بۇ جەپ ـ جەكلەرنىڭ ھەممىسى ھال رەڭ تىزىق ئۈستىلىدە ساقلاناتتى . ئۈستەلىنىڭ تۆپ تۈرجىكىدە بىردىن مىسسى تاسالغان ، تى-ىگە ئادەم تىنى ئويۇلغان شىر ھەيكەل بار ئىدى . ئۇ مۇنداق ۋاقىتتا ئادەتلەنگەن مۇنۇ سۆزنى دەيتتى : « زورالى ، تالام ، جانىرە تۈنۈملىرىم سېلىنغان يارىمنى ئېلىپ چىقىپ بېرىڭ ! »

دېدەك ئىشكاپنى ئېچىپ ، يارىمنى ئالاتتى ـ دە ، يارون جانىم-نىڭ تىنىكى ئورۇندۇقىغا ئەكىلىپ قوياتتى . يارون جانىم بۇ كونا خەتلەرنى بىر ـ بىرلەپ تەپسىلى ئوقۇپ چىقاتتى . تەرىدە تۈنۈقسىزلا

① فرانسىيىنىڭ 19 ـ ئەسىردىكى دېموكراتىك خاھىشقا ئەڭ باي شائىرى ، ئۈنىڭ ئە-سەرلىرى پاش قىلىش ۋە جەڭگىۋارلىق خاراكتېرىگە مول ئىدى لېكىن تەرىلىرىدە ھاراق ـ شاراپ ۋە ئىشىق ـ مۇھەببەت تەسۋىرلەنگەنىدى

② ئەنگىلىيىنىڭ 19 ـ ئەسىردىكى رومانىزىم تەرەپدار لىرىدىن ، تارىخىي رومان يازغۇ-چىسى

كۆزلىرىدىن يارىملاپ ياش تۆكۈلەتتى.

بەزى ۋاقىتلاردا زىنا زورلۇقنىڭ ئورنىدا ئانىسى يۆلەپ ماڭ-غۇزاتتى. بۇ ۋاقىتتا يارۇن خانىم زىناغا ئۆزىنىڭ بالىلىق ۋاقىتلىرىنى سۆزلەپ بېرەتتى. قىرچاق ئانىسىنىڭ ھېكايىسىنى ئاڭلىغاندا، ئۇنىڭ با-لىلىق دەۋرى بىلەن ئۆزىنى سېلىشتۇرۇپ كۆرەتتى. ئانىسىنىڭ بالىلىق ۋاقىتلىرىدا ئويلىغانلىرىنى، ئۇ ئۆزىمۇ ئويلىغانىدى. ئانىسىنىڭ بالىلىق دەۋرىدىكى ئارزۇ - ئارمانلىرىمۇ ئۇنىڭكىگە ئوخشاپ كېتەتتى. چۈنكى ھەربىر كىشى، كىشىلەر قەلبىنى بېرىلىدىغان ھېسسىياتنى مەيلى نېمە-دىن كەچۈردۈم، دەپ قارايدۇ؛ ئەمەلىيەتتە ئەڭ دەسلەپكى ئىنسانلار ئۆز بېشىدىن كەچۈرگەن ئىشلارنى ئەڭ ئاخىرقى ئەۋلادلاردىن بولىدىغان قىز - يىگىتلەرمۇ ھەرمەن ئۆز بېشىدىن كەچۈرەتتى.

ئانا - بالا ئىككىسى ئاستا ئايلىناتتى. بۇ مىڭىش يارۇن خانىمنىڭ لەرزان، سورۇپ سۆزلىشىگە خوپ بولاتتى. بەزىدە دىمى سىقىلغاندا، ھېكايىدىن توختىلىپ، قايتىلىپ يولۇپ ياشىغان شاد - خۇراملىققا خۇمگەن ئەينىگە بەرۋار قىلاتتى - دە، خىلمۇ خىل ئارزۇ - ئارمانلار ۋە ئەلپۇپۇشلەر ئۇنى ھاياجانغا سالاتتى.

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، ئانا - بالا ئىككىسى ئاي بىرەكىلىك يولنىڭ بېشىدىكى ئورۇندۇقتا دەم ئېلىۋاتقاندا، يوسانىس ئاچا يولدىن ئۆزلىرىگە قاراپ كېلىۋاتقان سىمىز بىر پوپنى كۆرۈپ قالدى.

ئۇ يىراقتىلا سالام بېرىپ، كۈلۈمسىرىگەن ھالدا يېقىلاپ كەلدى. ئۇلارنىڭ يېنىغا كەلگەندە بوپ ئېگىلىپ سالام قىلدى:

— يارون خانىم، قانداق ئەھۋالىڭىز، ياخشى تۇرغانسىز! — دېدى. بۇ شۇ يەردىكى چېركاۋنىڭ پوپى ئىدى.

يارون خانىم پەلسەپە راۋاج تاپقان 18 - ئەسىردە تۇغۇلدى. ئىن-قىلاب يىللىرىدا① دىنغا ئانچە ئىشەنمەيدىغان ئانىسىنىڭ يېنىدا بولغان يارون خانىمغا چېركاۋغا بېرىش نەسكە چۈشەتتى.

ئۇ پوپنى ياخشى كۆرەتتى. چۈنكى ئۆزى ئايال بولغاچقا،

---

① 18 - ئەسىرنىڭ ئاخىرلىرىدىكى فرانسىيە بۇرژۇئا ئىنقىلابىنى كۆرسىتىدۇ

بەسئنى بوسۇبدا ئار ـ بولا دىسى ئىبىعادى بار ئىدى .

ئۇ بۇيەردىكى حىركاوىىك پوپى ىىكىسى پۈتۈنلەي ئۈتۈپ قالغا-ىىدى ، ھارىر ئۇنى كۆرۈب قىرارماي تۇرالمىدى . ئۇ قىسم قاتىب كە-لىسىس تۇرۇں حەوەرلەندۈرمىگەىلىكى ئۈچۈں يوپىس ئەيۇ سورىدى . لىكىں ئۇ كۆكۈلچەك يوب تۇنى قىلچە كۆكلىگە ئالمىغاندەك كۆرۈنەتتى . ئۇ رىسانى كۆرسىسىپ ، رەڭگىرويى چانىدا ئىكەں ، دەپ ئاغرى ـ ئاغ-رىىعا يەگمەي ماحاب كەتتى . ئاندىں ئولتۇرۇپ ، ىىشىدىكى ئۈچ تۇر-حەكلىك قالپىقىنى ئېلىپ تىزىغا قويدى ـ دە ، قول ياغلىقى بىلەں پىشا-ىىسىدىكى تەرلەرنى سۈرتتى . ئۇ ياھاىىى سىمىز بولۇپ ، تۇرلىرىدىں تۇر ياغاىى وە تەر يەنحىرەب تۇراتتى ، ئۇ تەر ئىرىسىپ ھۆل بولۇپ كەتكەں چوڭ چاسا قول ياغلىقىنى تىردەم ـ تىردەم يانچۇقىدىں ئېلىپ ، تۇر ـ كۆرلىرىدىكى تەرلىرىنى ئىرىاتتى . لىكىں تەرنى ئىرىسىپ بولۇب ، قولياغلىقىنى كاساىاسىك يانچۇقىغا ئەمدى سېلىپ تۇرۇشىغا ، مۇنچاق-ىەك تەر تامچىلىرى يەدەں تۆشۈكچىلىرىدىں ئىسلىپ چىقاتتى ـ دە ، سىمىز قورسىقى تۆگەب تۇرغاں كاساىىنىڭ ئۈستىگە چۈشۈپ ، بولدا كىسمگە قويغاں چاڭ ـ توزانلار بىلەں ئارىلىشىپ كىچىك ـ كىچىك دۈگىلەك داغلارنى ھاسىل قىلاتتى .

ئۇ ، رەح ئۇقىدىغاں تىرا يوپى بولۇپ ، كۆكلى ـ كۆكسى كەڭ ، سۆرمەں ھەم مىھرى ئىسسىق ئادەم ئىدى . ئۇ تىرىەججە ھىكايە ئىسىپ بەردى ؛ يەرلىك ئاھالىلەر توغرىسىدا سۆزلىدى . لىكىں ئۇ ئىككى چىر-كاو يالپىسىڭ ئىسادەب قىلىشقا يارمىغانلىقىغا ئىسار قىلمىغاندەك ئىدى . يارون جانىمىنىڭ دىىغا ئىشەنچىسى ئاجىز بولغاچقا ، بەسئىبكى چىركاۋغا سىرىشىں ئىبرىەتتى . رىىا بولسا موناسىردا ئۇ يەرسىلەردىں ئاللا ئۇ-رۇں ىىرار بولۇپ سەسكىسىپ ، ىىجى ىىگلا قۇيۇلغاجقا ئۇ ئەركىسلىكىس ھۇرۇرلۇق ھېس قىلاتتى . يارون كەلدى . ئۇ دىىى ئەقىدىلەر بىلەں جاىىقى توۋ پاں ئىلاھچىلاردىں ئىدى . لىكىں ئۇنىڭ پوپ بىلەں تو-ىۇشقىىغا ئۇزۇں بولغاچقا ، ئۇنى كەچلىك ياماققا ىىللە بولۇشقا تۇتۇپ قالدى .

فاىلىسى ئەدەىىكدەك ىولعاں ىۇرعۇں كىسلەر ، ىاسادىبى ىۇرسەب كىلىپ فىلىپ ئۇلارىى ىاسقىلارىى ىاشقۇرىدىعاں ئورۇىعا ئو- رۇىلاسۇرۇب فوىسا ، ىىلىپ ـ ىىلمەسىسلا ىىرحىل ھىسلىگەرلىكىى ئادەب قىلىدۇ . ىۇ ىوب شۇىداقلاردىں ئىدى . ئۇىىڭ وەرىپسى ئۇسىلىق ىىلەں كىشلەرىىڭ روھىى دۇىىاسىدىكى ىەرسىلەرىى ىىر ىەرەب قىلىس ىول- عاچقا ، ىاشقىلارىىڭ راىىعا ىىقىس ئىسى قىلىشى ىىلەىى .

ىاروں حاىىم ئۇىى فەدىرلەىىى . ئىھىمال مال ىۇرى ىىلەں ، ئادەم حىلى ىىلەں دىگىىى شۇ ىولسا كىرەك ، ىۇ ئىسكەىىىر سىمىرىىڭ قاں ئىىلىپ چىققۇدەك ىۇرى ۋە فىسقا ـ فىسقا ىەبەس ئىلىسلىرى ، ىەپەس ئىلىسا فىسلىۋاىعاں ئۆپكىسى ىاروں حاىىمىڭكىگە ئوحساش كىىەىى . سۇڭا ئۇ بوىعا ھىسداشلىق قىلماي قاىداقمۇ ىۇرالىسۇں !

كەچلىك ىاماق ئاحىرلىشاي دەب قالعاىدا ، ئىسىل مەي ـ شاراپلار ، مەررىلىك ىائاملار ئۇسىك كۆڭلىسى ئىچىۋەىى . ئۇىىڭ كەىى كۆىۈرۈلۈشكە ىاشلىدى .

ئۇ گوىا حۇشاللىىارلىق ىىر ئوى ىىكىسىدىں كەحكەىدەك ىۇىۇۋ- سىرلا :

— مىىىڭ حىركاۋىمعا ىىڭىدىں ىىر ىالىپ كەلدى ، ئۇىىڭ ئىسمى دى لامار ، وىكوىب ! مەں سىرلەرگە ىوىۇسۇرۇب قوىسام ىولعۇ- دەك ، — دىدى ئۇ .

ىاروں حاىىم ىۇ ئۆلكىدىكى ئاقسۆڭەك ئەولادلىرىىى حۇددى ىەش قولدەك ىىلەىى . شۇڭا ئۇ :

— ئۇ ئىرا ئۆلكىسىدىكى دى لامار ئائىلىسىىىڭ ئوعلى ىولمىسۇں ىەىە ؟ — دەب سورىدى .

ىوب ىىسىى لىڭىسىپ :

— سۇىداق ، حاىىم ! ئۇ ئۆىكەں ىىلى ئالەمدىں ئۆىكەں راں دى لامار وىكوىىىڭ ىاىوەحچىسى ، — دىدى .

ئاقسۆڭەك ئائىلىلىرىگە قىرىقىدىعاں ئادالىد حاىىم ئۇىى ـ ىۇىى سوراب ىۇرعۇں ىەرسىلەرىى ئوىىۇرىعا قوىدى . ئاحىر ىۇ ىاىۆەحىسىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

دادىسىنىڭ قەرزىنى تۆلەپ قايتۇرۇش ئۈچۈن، ئائىلىسىنىڭ كونا چاكـ-
رىسىنى سېتىۋەتكەنلىكىنى، ھازىر ئىشۋاڭ نېرىسىدا پەقەت ئۈچ چاكىرىسى
بارلىقىنى، بۈگۈنكى كۈندە ئۇنىڭ ئۈچ چاكىرىنىڭ نېرىگە ئورۇنلىشال-
غانلىقىنى بىلدى. بۇ چاكىرىلاردىن ھەر بىرى جەمئىي بەش - ئالتە مىڭ
فرانك كىرىم بولاتتى. لېكىن ۋىكوت تىرىشچان - ئىقتىسادچ-
ان، ئاددىي - ساددا بولۇپ، كىشىلەرگە ئوچۇق چىراي، دۇرۇس مۇ-
ئامىلە قىلاتتى. ئۇ چاكىرىدا ئىككى - ئۈچ يىل ئاددىي - ساددا تۇرمۇش
كەچۈرگەندىن كېيىن، پۇل يىغىۋېلىپ، ئاندىن جەمئىيەتتە ئۆرنى
كۆرسىسى، ئىش - سىدە بىر ئىش بېسۇلىسى ئويلايتتى. مۇنداق
بولغاندا، باشقىلاردىن قەرزمۇ ئالمايتتى، چاكىرىسىمۇ گۆرۈگە قويۇشنىڭ
ھاجىتى يوق ئىدى.

— ئۇ ناھايىتى قاملاشقان يىگىت؛ ئىمىر - نېسىۋ، ئۆرنى يۇ-
يۇۋالغان! لېكىن بۇ بەردە كۆڭۈل ئېچىپ ئىچ پۇشۇغىنى چىقىرىپ مە-
لىكە بولىدىغان يەرنىڭ يوقلۇقىنى ھېس قىلىۋاتىدۇ، — دېدى جىركاۋ-
نىك بوينى سوزۇپ قىسۇرۇپ.

— توپ ئەپەندى، ئۇنى يېرىنىڭ بۇ يەرگە باشلاپ كېلىڭ. ئۇ-
نىڭ ئىچ پۇشۇغىنى چىقىرىپ كۆڭۈل ئېچىشقا ياردىمى بولاتتى، —
دېدى ياروس.

سۆھبەت مۇشۇ يەرگە كەلگەندە، گەپ باشقا يەرەىگە بۇرالدى.

ئۇلار قەھۋە ئىچىپ، مېھمانخانىدىن قايتىدىغان چاغدا، توپ
باغچىغا يېرىپ خۆگىلەپ كىلىشنى تەلەپ قىلدى. چۈنكى ئۇ ئادىتى بو-
يىچە تاماقتىن كېيىن ئارراۋ ھەرىكەت قىلاتتى. ياروس ئۇنىڭ بىلەن
بىرلىكتە ئۆينىڭ ئۇدۇلىدىكى ئاق تاشتىن قوپۇرۇلغان ياغچىچە بولغان
ئارىلىقى ئۇ تاشتىن - بۇ تاشقىچە مېڭىپ چىقتى. ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى
كۆلەڭگىسىنىڭ بىرى ئاخىر - ئورۇق، يەنە بىرى بومۇلاق، سېمىز بو-
لۇپ بېشىغا موگو شەكلىدىكى قالپاق كىيىۋالغانىدى، ئۇلار ئايغا ئالدىنى
قىلغاندا سايىسى ئارقىسىغا چۈشەتتى؛ ئايغا ئارقىسى قىلغاندا سايىسى
ئالدىغا چۈشەتتى. يوپ يانچۇقىدىن تاماكا ئالدى - دە، قىستىق چىشلە-

ٯىلىپ سوراسڡا ىاسلىدى . ئۇ سەهرالىڡلارغا حاس سەمىمى ىەلەپۇرى ىىلەن ىاماكىسىك ىاحسىلىق ىاماىلىرىىى حۇسەىدۇرۇشكە ىاشلىدى . « ىۇىىڭ هەرىم ڡىلىشڡا ىاىدىسى ىار ، چۈىكى مىىىڭ هەرىم ڡىلىس ئىڡىىدارىم ىاحشى ئەمەس » .

بوت سۆىەك ئاىدىك كىحە ئاسمىىڡا ڡاراپ ئۇلۇغ ـ كىحىك ىىـ ىىپ : « كىشى مۇىداق مەىرىىلەرىى هەڡىڡەىەىمۇ مەڭگۇ كۆرۈب ڡاىـ ماىدۇ » دىدى .

كىىس بوت مىهماىحاىىڡا ڡاىىپ كەلدى ـ دە ، ئۆىدىكىلەر ىىلەن حوشلاشتى .

3

كىىىكى ىەكسەىە كۈىى ، بوىڡا هۆرمەت ىىلدۇرۇش ىۈرىىدىن ىاروں حاىىم رىىا ىىلەن ئىىادەت ڡىلىسڡا ىاردى .

ئۇ ئىبادەسى ىۈگىىپ ، بوپڡا ىەىسەىە كۈىى ئۆىگە ىىرىب حۇشلۇك ىاماڡڡا داحىل بولۇشى ئىىىپ ڡوىماڡحى بولدى . بوت ىىر حاىدىن ئىگىررەك كەلگەن ، ڡەددى ـ ڡامىتى كىلىسكەن ىاش ىىگىت ىىلەن سەمىمى ڡولىۇڡلىشىپ حىڡتى . بوپ ىۇ ئىككى ئاىال مىهماىنى كۆرۈپ ، حۇشاللىق وە ئەحەىلىىس ئارىلاش ىىر ڡىاپەت ىىلەن :

— ىەللى ! ىاروں حاىىم ، رىىا حاىىم ، ڡوشىگىرلار دى لامار ىەگرادىنى ىوىۇشۇرۇب ڡوىۇسۇمڡا رۇحسەت ڡىلڡاىىرلار ، — دىدى .

ىەگرادە ئىگىلىپ ىەرىم ڡىلدى هەمدە ئۆرىىىڭ حىلى ىۇرۇىلا ىاـ روں حاىىم وە رىىا حىىىم ىىلەن ىوىۇسۇس ئاررۇسى ىارلىڡىنى ئىىتى . ئاىدىن ئۇلار ىىلەن ىەهۇرۇر ىاراڭلىشىت كەىتى . ئۇ ئىحتىمائىي ىەحرىـ ىىگە ئىگە ئادەم بولڡاحڡا ، هەممە ئىىىى كۆڭۈلدىكىدەك كىلىشۈرۈۋىـ ئەتتى . ئۇىىڭ ڡاش ـ كۆزلىرى حاىىدا بولۇب ، ڡىزلار كۆرسە كۆىۈپ ڡالاتتى ، ئەرلەر كۆرسە ىىرار بولاتتى ؛ ڡاىڡارا چاچلىرى حۇسۇت ىۇرغان ىۇغداي ئۆڭلۈك ىىشاىىسى ىالىراپ ىۇراتتى . ىەبەكىشى ئۆسكەن ئۇزۇن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئىككى قسى حۇددى ىرىپ باساپ قويغاندەك بولۇب ، كۆلۈسى غەم-
كىن ، كۆزلىرى سۇزلۇك ، ئەمما ىغىملىق كۆرۈنەتتى .

قوبۇق ئۇرۇن كىرپىكلىرى ئۇنىڭ ئوىلۇق كۆزلىرىگە كىسلەرىى
ئۆزىگە حەلپ قىلىدىغان ئارقىس سەىدا كۆحى قوشقانىدى . ئۇىى كۆرسە
مىھمانخانىدىكى ئالىخاناب بەرى سۇىەب خانىم ـ قىزلارنىڭ بىكرى
خىجىلانىى ؛ ىىسىغا سىلەبە كىسىپ ، قولىغا سىۋەب ئالغان كوچىدىكى
ئامراب قىزلار ھاكوىغىپ قالاتتى .

ئۇنىڭ خاقاب بۇرغان كۆزلىرىدىكى ئاردۇرغۇج سىھرىى كۆج
كىشىلەردە ئۇنىڭ بەبەككۇرى حوڭغۇركەن ، دىگەن ئىسىەىج بەىدا
قىلىپ ، ئۇنىڭ سۆزلىگەن ھەرىىر ئىغىر سۆزىگە وەرىى قوشاتتى .

ئۇنىڭ قوبۇق ، بارقىراق ھەم بۇحىغۇر ساقاللىرى خاسا ئىڭىكىى
چۈمكەپ بۇراتتى .

ئۇلار ىىر ـ ىىرىگە بەكەللۇب ىلەن ئۆررە ئىشىشقانىدىن كىس
حۇسلاشتى .

ئىككى كۈىدىن كىس دى لامار ئەبەىدى بۇىحى قىسم باروں ئا-
ئىلىسىگە كەلدى .

ئۇ كەلگەىدە ساھىخانىلار سەھىرا ئۇسلۇبىدىكى ىىر ئورۇىدۇقى
بەىغىق قىلىۋاتاتتى . بۇ ئورۇىدۇق شۇ كۈىى ئەىىگەىدە ، مىھمانخانا دى-
رىىرىسىك ئالدىدىكى حوڭ خىيار دەرىخىنىڭ ىىىغا ىىكىدىن ئو-
رۇىلاسىۇرۇلغانىدى . باروىنىڭ مەقسىدى ، بەبە ىىر ئورۇىدۇقى بۇىى
دەرىخىىك ىىىغا ئورۇىلاشىۇرۇب ، ىىر حۇپ قىلىش ئىدى . باروں خا-
ىىم ىىرحۇب قىلىشى باقۇماى قارسى بۇرىدىغانلىقىى ىىلدۈردى . ئۇلار
ىىكوىىس ىىكىر سورىغاندا ، ئۇ باروں خانىمىك كۆز قارىشىى قوۋ-
وەتلىدى .

ئاندىن ئۇ بۇ بەرىىك مەىرىرىسى ئۇسىىدە سۆزلەب ، ھەقىقەبەىمۇ
« حۇددى رەسىمدىكىدەك » گۈزەل ئىكەن ، دەب ماختىدى . بەبە ئۇ
ئۆزى بالغۇز ئالىسىپ بۇرگەىدە كىشىلەرىىڭ كۆرىىى قاماسىۇرغۇدەك
ىۇرغۇن « مەىرىرە » لەرىى كۆرگەىلىكىى ئىىى . ئۇنىڭ كۆرى

حۇددى ياسادىسى بولعاندەك ، دائىم ژىسانىڭ كۆرى بىلەن دوقۇرۇشۇپ قالاىى ؛ بۇ بۇنۇقسر كۆر بۇگۇربۇس ، رىسانىك قەلىدە بىرحىل عەدرىى بورمال ھىسسىاب بەىدا قىلاىى . بۇ كۆرلەرىىڭ ئۇحرىسسىدس ھـەم سـەمـىمى ئالقش ، ھەم ئىسىق ـ مۇھەببەت ئىپادىلىسىپ بۇراىى .

دى لامـار ئەپەىدىىڭ ئۆىكەن ىىلى ئەلەمدىں ئۆىكەن دادىسى ياروں حاىىمىك دادىسى حۇلىۇ ئەبەىدىىڭ قەدىىاس دوسىى بولۇپ چىقى . بۇ مۇھىم دوسىلۇقىڭ سىرلىسى بىلەن ئۇلار بىكاھ ئىشلىرى ، ىىللار ، ئۇرۇق ـ بۇعقاىلارىىڭ مۇباسىۋىى بوعرىسىدا سۆزلىشىپ كەتمى . ياروں حاىىم كىشىى ھەىراں قالدۇرارلىق دەرىجىدىكى ئەسىە قالدۇرۇش ئىقىدارىى ئامايەن قىلىپ ، ھەرقاىسى ئۇرۇق ، حەمەىلەرىىڭ ئىسائى مۇرەككەپ بولعان ئائىلە شەجەرىلىرىى ، ئاتا ـ بوۋىلىرى ۋە ئۇرۇق ـ ئەۋلادلىرىى حىگىس ـ مۇرەككەپ ئوردا ئىچىدىں بىرىپ ـ بۆشەب ئىسائى رەىلىك ، بولۇق ، رادىلا ئاداشماي سۆزلىدى .

ـــ ۋىكوىت ، قىى ماڭا ئىيىپ بىرىڭا ، سىز سوبوئائىرۋار قىلرا حەمەىدىكى كىشلەر بوعرىسىدا ئاڭلىغان بولعىدىڭىز ـ ھە ؟ حوڭ ئوعلى گوىىراں كۆرسىلى ئائىلىسىىڭ بىر قىرىعا ئۆىلەىگەں ؛ ئىككىنچى ئوعلى مىىك بىرىەۋرە ئاحامىىڭ سىڭلىسى دىلارۇش ئۇئىر قىرعا ئۆىلەىگەں ؛ ئۇ ۋە كىرىرانىرا ئائىلىسى ئۇرۇق ـ بۇعقاں . كىرىرانىزا ئەپەىدى ئەسلىدە دادامىىڭ قەدىىاس دوسىلىرىدىں ئىدى ، سۇڭا حەرمەں دادىڭىز ياحسى بوبۇسا كىرەك ، ـــ دىدى ئۇ .

ـــ شۇىداق حاىىم ، ئۇ ، حىسىى ئىلىپ حەب ئەلگە قىچىپ كەىكەں ، كىىں ئوعلى ئائىلىسىى ۋەىراں قىلىپ ، مال ـ مۈلكىى بۇرۇپ ـ حاحقاں ھىلىقى كىرىرانىزا ئەپەىدىمۇ ؟

ـــ دەل شۇ . ھامىام ئىرىسرى گراق حاىىم بۇل قالعاىدىں كىيىں ، كىرىرانىزا ئۇيى ئالماقچى بولۇپ بەكلىپ قوىعاں بولسىمۇ ، ھامىام ئۇيى بۇرىىدىں ياسۇا ياىدۇ ، دەپ ئۇىىمىعاں . بۇ ئىشىى بىلعا ئالسام ، سىردىں سورىماي بورالمايمەن ، كىيىں ۋىلۇئارام ئائىلىسىىڭ ئەھۋالى قاىداق بولدى ؟ ئۇلارىىڭ ئائىلىسى حاىىۋەيراں بولعاىدىں كىـ

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

سىن ، 1813 ـ يىلى يۇلۇپدىن ئايرىلىپ ئوۋېرنگە بېرىپ ئولتۇراقلاشقان ؛ كېيىن ئۇلاردىن زادىلا خەۋەر بولمىدى .

— مېنىڭ بىلىشىمچە ، جانىم ، ھېلىقى فېرى ماركىز ئانىسى بىلەن بىللە ئۆلگەن ؛ ئىككى فېرىنىڭ بىرى ئەنگلىيىلىك بىرسى بىلەن توي قىلغان ، يەنە بىرسى باسسۇلىم دېگەن باي سودىگەر ئالداپ ئۆزىگە ئۆ-گىنىۋالغان ؛ ئۇ كېيىن ئۇنىڭغا تەگكەن .

ئۇلار باللىق ۋاقىتلىرىدا ئەجدادلىرى مۇكىداشقاندا ئېسىدە قالغان بۇ ئىسىملارنىڭ ھەممىسىنى سۆزلەشتى . بۇ كاتتا ئاقسۆڭەكلەر ئوتتۇر-سىدىكى نىكاھ ئىشلىرى ئۇلارنىڭ نەزەرىدە ئادەتتە جەمئىيەتتىكى چوڭ ۋەقەلەرگە ئوخشاش مۇھىم ھېساپلىناتتى . ئۇلار بۇ كىشىلەر بىلەن زادىلا بىر كۆرۈشمىگەن بولسىمۇ ، لېكىن خۇددى كونا تونۇشلىرىدەك سۆز-لەيتتى ؛ بۇ كىشىلەر باشقا رايونلاردا ، ئوخشاشلا شەكىل بىلەن ئۇلار توغرىلىق سۆزلىشەتتى . ئۇلارنىڭ ئارىلىقى سۇنچە يىراق بولسىمۇ ، دوست - بۇرادەر تاكى ئۇرۇق - تۇغقانلاردەك جىپسىپ كىشى ، شۇنچىۋالا يىشنىق تونۇشۇپ كىتىشىدىكى سەۋەب ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىر تەبىقىگە تەۋە بولغانلىقىدىن ، ھال - ئەھۋالى بىر - بىرىگە ئوخشاش بولغانلىقىدىن ، قانداش بولغانلىقىدىن ئىدى .

باروي باشقىلار بىلەن باردى - كەلدى قىلىشى جالىماسىتى . ئۇ-نىڭ ئالغان تەلىم - تەربىيىسى ئۇنىڭ بىلەن ئوخشاش بىر قالامدىكى كىشىلەرنىڭ ئىشقادى ۋە بىر تەرەپلىمە كۆز قاراشلىرىدىن پەرقلىنەتتى . ئۇ تىغى ئەتراپتا ئولتۇرۇشلۇق تەرى ئابرۇيلۇق ئۇرۇق جەمەتتىكىلەر بىلەنمۇ باردى - كەلدى قىلماسىتى . شۇڭا ئۇ ۋىكونتىس تىيىدىن - تىڭ-تىستىنچە سوراپ كەتتى .

— شۇنداق ، بۇ رايوندا ئاقسۆڭەكلەر ئانچە كۆپ ئەمەستەك ، — دەپ جاۋاب بەردى دى لامار ئەپەندى . ئۇنىڭ بۇ سۆزىنى ئىشقان جاۋ-دىكى تەلەپپۇزى ، خۇددى دۆك تويىدا توشقان كۆپ بولماس ، دىگەن-دەك تەسىرى ئىدى . ئاندىن ئۇ ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى تەپسىلىي سوراش-رۇپ ئۆتتى . تىغى ئەتراپتا ئاقسۆڭەك دەپ ئاتىلىدىغانلار ئۈچ ئائىلىدىن

ئاسمىسى : ماركىز كۇبىلى ، ئۇ تورماندىكى ئاقسۆڭەك بەگنىسىنىڭ باشلىقى ؛ ۋىكونت تىرىرۆبلى بىلەن خانىمى ، ئۇلار داڭقى بار ئائىلىنىڭ خەمەيى ئىدى ؛ ئىراۋ ، كىشىلەر بىلەن ئانچە بېرىش - كېلىش قىلمايتى . ئاندىن قالسا گراف فۇرۇىلى بولۇپ ، بۇ غەلىتە بىر مەخلۇق ئىدى . ئىسسىلىرىچە ئۇ خوتۇنى ئارىلاپ ، غەم - غۇسسە ئىچىدە ئۆلتۈرۈپ قويغىلى تاسلا قالغانىدى ، ئۇ كۆل بويىدىكى ژىرىنت قورۇقىدا ئوۋ ئوۋلاش بىلەن كۈن ئۆتكۈزەتتى .

ئۇنىڭدىن باشقا يەنە بىردىلا كۆتۈرۈلگەن بىرەچچە باي ئائىلە بولۇپ ، ئۇلار ئۆزئارا ھال ئەھۋال ئۇقۇشۇپ ، بۇ يەردە يەر سېتىشىپتۇ ، ئۇ يەردە سېتىۋاپتۇ دېگەنلەرنى بىلىپ تۇراتتى . ئەپسۇسكى ۋىكونت ئۇلارنى تونۇمايتى .

خوشلىنىش ۋاقتىدا ، ئۇنىڭ كۆزى رىساغا ئاخىرقى قېتىم چۈشتى ؛ بۇ ئۇنىڭ رىسا بىلەن سەمىمىي ، ئىللىق ۋە ئالاھىدە خوشلىشىشى ئىدى .

بارون خانىم ، ۋىكونت ھەقىقەتەن ئوبدانكەن ، دېگەن يەرگە كەلدى ، بولۇپمۇ ئۇنىڭ قائىدە - يوسۇن ئۇقىدىغانلىقىغا قايىل بولدى .

— شۇنداق ، ھەقىقەتەنمۇ شۇنداق ئىكەن ؛ بۇ خىلى ئوبدان تەربىيە كۆرگەن يىگىت ئىكەن ، — دېدى بارون خانىم .

ئۇلار ۋىكونتنى كېلەر ھەپتە كەچلىك تاماققا تەكلىپ قىلدى ئۇمۇ كېلىدىغان بولۇپ پۈتۈشتى . شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇ داۋاملىق كېلىپ تۇرىدىغان بولدى .

ئۇ ھەر قېتىم چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتلەردە ، يەنى بارون خانىم « سايىۋەن يول » دا ئايلىنىپ يۈرگەندە كېلەتتى - دە ، ئۇنىڭ يىلىكىدىن تۇتۇپ ئۇنىڭ « بەدەن چېنىقتۇرۇش » ىغا ياردەملىشەتتى . ژىسانىڭ سىرتقا چىقمىغان ۋاقتىغا گەر كېلىپ قالغاندا ، ئۇنىڭ ئانىسى قولتۇقىدىن يۆلۈۋېلىپ ئۈچەيلەن بۇ تۈپتۈز يولدا بۇ ياشنى ئۇ باشقىچە ئاستا ئايلىنىپ يۈرەتتى . ئۇ رىساغا ناھايىتىمۇ كەم سۆز قىلاتتى . لېكىن ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن چاقناپ تۇرغان ئىللىق نۇرلار دائىم دېگۈدەك

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى www.uyghurkitap.com

رىساىىڭ ىافۇىەك ىىسى كۆزلىرى ىىلەن ئۇحرىشىپ ىۇراىتى .

ىۇ ئىككىسلەن ىاروں ىىلەن ىىرلىكىە ىىرىەچچە رەت ىارارعا ىە-رىشى .

ىىر كۈىى كەحىە ، ئۇلار دىڭىر ساھىلىدا ىۇرگەىدە ، لاسىك ىوۋاي ئۇلارىى كۆرۈپ سالام ىەردى . ىۇ ىىلىعچىىىڭ ئاعرىدىى عاڭرا حۇشمەسسى . ئەگەر ئۇىىك عاڭرىسى ىولماي فالسا ، حۇددى ىۇرىى ىوق پۇچۇق ئادەمدەك عەلىىە كۆرۈىەىتى . لاسىك ىوواي ئۇلارىى كۆرۈپلا :

— ىاروں فارىڭا ، ىارا ىەلەن شامال چىعىۋاتىدۇ . ئەىلىككە ئىى-ىىرىاعا ىىرىپ كەلسەك فاىداق دەيسىر ، ھىچقاىچە ئىش كەىمەيدۇ ، — دىدى .

رىسا حۇشاللىقىدىن حاۋاك حىلىپ :

— دادا ، ىارالىچۇ ! — دىدى .

ىاروں ىۇرۇلۇپ دى لامار ئەيەىدىىى :

— ىىكوىى ، فوشۇلامسىر ؟ ئۇ ىافىا چۇسلۇك عىرامۇ ىە-مەلەىمىر ، — دەپ سوردى .

ىۇ ئىس دەرھاللا مۇسۇىداق فارار قىلىدى .

ئىككىنچى كۈىى ىاك ىورۇشى ىىلەنلا ، رىسا ئورىىدىن ىۇردى ، ئۇ دادىسىنى كۈىى . چۈىكى دادىسىىىڭ كىىىىشى ئۇچۇن ىاھاىىنى ئۇ-رۇن وافىت كىتەىتى . ئاندىن ئاتا ـ ىالا ئىككىسى ىاك شەىىەملىرىنى ىىسىپ ، ئىسىر ـ دالىلاردىن ئۆتۈپ ، فۇشلار سايراپ ىۇرغان ىۆك ئور-مانلىقفا كىردى . وىكوىى ىىلەن لاسىك ىوواي كىمە ىاغلاىدىغان سۇيىدا ئولىۇرۇشاتتى .

ىاشفا ئىككى كىمىچى كىمىسى ئىسىرىپ سۇعا چۈشۈرۈشكە ىار-دەملىشىۋاتاتتى . ئۇلار مۇرىلىرىنى كىمىسىڭ سىرىتىدىكى فىرىعا ياقاپ ، ىۈىۈن كۈچى ىىلەن كىمىنى ئىسىرىۋاتاتتى . دىڭىر ساھىلىدىكى فۇم ـ شېغىلدا كىمىنى ئىسىرىپ سۇعا چۈشۈرۈشكە كۆپ كۈچ كىتەتتى . لاسىك ىوواي فارامىعا مىلەنگەن ىاعاچنى كىمىسىڭ ئاسىعا فويۇپ ، ئەسلىدىكى ئورىىعا كىلتۈرۈلۈپ ىامىسى فىفىپ فويۇپ ، رىسملىق ھالدا ،

« هـەمۇ ـ هە ، هەمۇ ـ هە » دەب بوولىدى . كۆبحىلىك ئۇىىڭغا ئەگە-
سىپ بەك كۈحىدى .

كىمىى ئىسرىپ باىاش دۈمبەلگەن بارغاندا ، كىمە ىىردىىلا ىە-
ىكلەب كەىى . كىمە قۇم ـ شىغىللار ئۈسىدە سىىرىلىپ سۇغا چۈش-
كەىدە سۈركىلىپ حۇددى رەحب ىىرىىلغاندەك ئاۋاز حىقاردى . كىمە ئاي
كۆبۈك حىقىرىپ بۇرغان كىجىك دولقۇىلار ئارىسىدا مەرمۇب بوحىدى .
كۆپچىلىك كىمىگە حىقىپ ، كىمىدىكى ئۇرۇن ئورۇىدۇقىا ئوىدان حاد-
لىشىپ ئولىۇرۇۋالدى . قىرغاقىكى ئىككى كىمچى كىمىى كۈچەب ىىرلا
ئىىتىرىپ ماڭغۇرۇۋەىى .

دىڭىردا دەممۇ دەم سوقۇب بۇرغان لەرران شامال سۇ ئۈسىدە
ىىك دولقۇن بەىدا قىلاىى ، بەلكەن جىقىرىلدى ، شامال بەلكەىگە ئۇ-
رۇلۇپ ، كىمە دولقۇىلارىى ىىرىپ ، حىمحىب ئۈرۈپ كەىى .

ئۇلار قىرغاقىن حىلى ئۇزاب كەىى . ىاىان دىڭىرغا بەرەر سال-
غاندا ، ئۈبۈى سىرىقىدا سۇ بىلەن كۆك ئاسمانىى ىىر ـ ىىردىن ئاجراد-
قىلى بولماىى . ئۇىۇقىىك قۇرۇقلۇققا بۇباشقان بەرىى دۆڭ ـ بوىىلار ،
بارلار ئاسىدىكى سۇلارغا كۆلەڭگە باىلاىى . قۇباش بۇر چىجىب
بۇرغاندا بارحە ـ پارچە حىملىغلارىىك قارا كۆلەڭگىسى ، ىاىان دىڭىردا
ىىربەحە بوحۇى بەىدا قىلاىى . ىىراقتا ، ئۇلارىىڭ ئارقىسىدا ، سارغۇچ
كۆرۈىۈۋاتقان كىمە بەلكەىلىرى ئاپئاق كۆرۈىۈۋاتقان رىكان پرىساىىدىن
ئۈرۈب حىقماقتا . ئالدىدىن قارىغاندا دۆگىلەك ، ئوىىۇرىسى بۆسۈك قىيا
بەئەىى بۇمسۇقىى دولقۇىلار ئارىسىغا ىقىپ بۇرغان حوڭ ىىر بىلدەك
ئاحاىىپ غەلىە كۆرۈىەىى . بۇ ، ئىسرىيا پورىىك كىمە كىرىش ئە-
غىرى ئىدى .

رىىا دىڭىر دولقۇىلىرىىك ئۆركەشلىسىدىن ىىرئار ىىسى قاىغاد-
لىىىى ھىس قىلدى . ئۇ ىىر قولى بىلەن كىمىىك حىىى مەھكەم بۇ-
ىۇۋلىپ ، ھىرىىمەىلىك بىلەن ىىراقلارغا كۆز ىكەىى . ئۇىىڭ ھىس
قىلىىحە بەىئەب دۇىاسىدا گۈزەل دىىىكە ھەقىقەبەمۇ ئەررىىدىغان
ئۆج بەرسە بولۇب ، ئۇلار بۇر ، ئالەم وە سۇ ئىدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

هىحكىم لام ــ حىم دىمەىسى . لاسىك ىوۋاى كىمىسك رولى وە ىەلكەں ىسى ىۇىۇب ىۇرۇب ، ئۇلىۇرعاں ئورۇىدۇقى ئاسىدىں هاراں ىوىۇلكىسى ىىردەم ــ ىىردەم ئىلىپ ، ىىر ئوىلامدىں ئىچەىسى ؛ ىەىە ىىر ىەرەبىں ىۇرۇىكىسى ىوحىىماسىں ىارىاىسى ، ئۇىىك ىۇرۇىكىسدىں دائىم دىگۇدەك ىۇىۇں چىقىپ ىۇراىسى . كۆكۇش ىۇىۇں ىۇرۇبكىدىں پۇرفۇراب حىقىپ ، كۆكۇش ئىر قالدۇرۇب ئاسا ــ ئاسا ىۇقىرىعا ئۆر- لەبىسى . ئۇ ئاعرىدىں چىقارعاں ىۇىۇں دۇگىلەك ــ دۇگىلەك ىولۇب هاوادا ىارقاب كىسەىسى . كىسلەر ئەرەلدىں ئۇىىك قارا ىاعاچىسمۇ قارا ىولعاں ىۇرۇىكىسعا قاىداق واقىىا ئوب ىۇىاشىۇرعاىلىقى ىاكى ىاماكا سالعاىلىقىسى ىىلمەىسى . ئۇ ، ىۇرۇبكىسى قولىعا ئالاىى ــ دە ، ىۇىۇں چىقىرىپ ىۇرعاں ئاعرىدىں ، قوىۇق ىەلعەمى « شالاق » قىلىپ سۇعا ىۇكۇرۇوىەىسى .

ىاروں كىمچىسك ئورىىدا ئۇلىۇرۇوىلىپ ىەلكەں ىاشقۇرۇواىاد- ىى . رىسا ىىلەں وىكوىب قاىار ئۇلىۇراىسى . هەر ئىككىلىسمۇ سەل ــ ىەل ىارىساىسى . قاىداقىۇر ىىلىپ ىولماىدىعاں ىىر حەلپ قىلىش كۇحى ئىككىلەىسك كۆرلىرىى پاب ــ پاب ئۇجراشىۇراىسى . ىەقەب ىىگىب ئىسكەىسىر ىولمىسا هەمدە قىر ئاحاىىپ حىراىلىق ىولسا ، قىر ــ ىىگىلەر ئوىىۇرىىدا ، مۇىداق هىىسىىاب ئەسلىدە ئاساىلا پەىدا ىولىدۇ . ئۇلار ىىر ىەردە ىولعاىدا ئىساىىں ساد ــ حۇراملىق هىس قىلىدۇ . ئىهىمال ىۇ ىىر ــ ىىرىى سىعىىعاىلىقىدىں ىولسا كىرەك .

قۇىاش كۆىۇرۇلدى . ئۇ حۇددى ىىحىمۇ ئىگىر ىەردە ىۇرۇب ، ئۆرىگە قاراب ىاىقاں دىڭىرىى كۆرىىۋاىقاىدەك ئىدى . دىڭىر ىولسا ، ئىشقى جۇسۇب قالعاں قىرعاں جاقحاق قىلىۋاىقاىدەك ، ىىىر كىمحاپىىں لىىاس كىىىپ ، قۇىاش ىۇرلىرىى ىوساىىى . ىۇر ئۆىۇب كىىدىعاں ئالىۇں رەڭلىك ىۇ كىمحاب لىىاس سۇعا ىىقى ىۇراىسى ، لىكىں هىح- ىەرسىگە دال ىولالماىسى . بەقەب ىىراقىكى مەىرىىلەرىى ىىحىمۇ كۆر- كەم ، ىاراكەىلىك كۆرسىىەىسى ، قۇىاش ىۇرلىرىى ئاىىماى حىجىپ ، ىالىراب ىۇرعاں ىۇماىى ئىرىىۇەىسى . ئۇ ئۆرىىڭ جەكىىر كۇچ ــ

قۇدرىسى حارى قىلدۇرعاندا ، بۇمانلار بارعا ئالىناسى ، ياكى بارقاب يوقىلاسى . بۇ واقىتا دىڭىز گويا ئەيەكىەك واللداب ، قۇياشنىڭ ئۆز-كۆز بۇرىدا حاقناب ، شوحلۇق بىلەن يارلىنىپ جانقىلاسى .

رىسا ئىسانىس ھاياجانلاندى . ئۇ پەس ئاۋاز بىلەن :

— يىمدىگەن گۈزەل - ھە ؟ — دىدى .

— شۇنداق ھەقىقەتەن گۈزەل ! — دىدى ۋىكوب .

ىىچ ھەم بارقىن ئەيىگەنلىك مەنزىرە بۇ ئىككى قەلبە يىڭى تۇيغۇنى ئويغاتسى .

ئۇلار ئىنسىرنانىڭ يا سەكىلىلىك غايەت زور ئىغىرىغا كىلىپ قال-غانلىقىنى بۇيماي قىلىسى . بۇ يا شەكىلىلىك ئىغىر جۇددى دىڭىز ئۇس-تىدە جاب كىرىپ بۇرغان ئىككى يۇنغا ئوخشاسى . ئىگىرلىكىدىن باراخوت - كىمىلەر يىمالال بۇرۇۋىرەيسى . يىرىنچى يا شەكىلىلىك ئىغىر ئالدىدا ئۇجلۇق كۇيۇس شەكىلىلىك ئاق قىيا ياش قەد كۆيۈرۈپ بۇراسى .

كىمە قىرغاققا يېقىنلاشتى . يارون يىرىنچى بولۇپ كىمىدىن سەكرەپ يەرگە چۈشۈپ ، كىمىنى بۇمشۇقىدىن يارىپ جىيىدە بوغ-مايسى . بۇ جاغدا ۋىكوب رىسانىڭ يۇيى سۇ بولۇپ كەتمىسۇن ، دەپ ئۇنى قۇجاقلاپ كۆيۈرۈپ كىمىدىن چۈشۈردى . ئاندىن ئىككىسى ياي-دىنىپ ئويغۇل - دوگغۇل دىڭىز ساھىلىدا مىكىپ كەيىسى . ئۇلارنىڭ قەلبى كۆرۈپ بۇمۇپ - ئاچغۇچە بولغان قۇجاقلىشىشىن ھاياجانلىنايسى . ئۇلار لاسىك يوۋاسىڭ يارونغا قاراپ « بۇ ئىككىسى جۇپ بولۇشقا لايىق ئىكەن ! » دىگىنى ئاڭلىدى .

ئۇلار دىڭىز بويىدىكى يىر كىچىك سارايدا بىرلىكتە ئىچىلىپ - يىشىپ چۈشلۈك غىزا يىدى . يانا كىمىدە يەيەككۇر قىلىش ئىقىدارى يوجاپ قالغانىدەك ھېچقانىسى ئۇيغىقماي ئولتۇرغان بولسا ، ھارىر ياماق جورىسى ئالدىدا ، يەيىلگە قويۇپ يەرگەن كىچىك ئوقۇغۇچىلاردەك قە-رىق ياراڭغا چۈشۈپ كەيىسى .

كىچىككىنە ئىسلارمۇ ئۇلارنى قاقاقلىسىپ كۈلدۈرەيسى .

لاسىنىك نوواى ئاماق خورىسىنىك ئالدىدا ئولتۇرغان واقىتدا ،
ىىخچە ئىس خىقىپ تۇرغان عاڭزىسىنى ئېھتىياتچانلىق ىىلەن قالىقىسىك
ئىچىگە سىلىپ قويدى . كۆپچىلىك ئۇنىڭ ھەرىكىتىگە پاراقلاپ كۈلۈپ
كەتتى . ىىر چوڭ ئۇنىڭ قىرىپ تۇرىىغا ئالدىنىپ ، ىىر ىەخچە قىتىم
ئۇچۇپ كېلىپ ، تۇرىشىڭ ئۇچىغا قونماقچى بولدى . ئۇ قولى ىىلەن
تۇتۇۋالماقچى بولغاندا ، چاققانلىق قىلالمىغاچقا تۇتالمىدى . چوڭ ئۇ-
چۇپ ىىرىپ ، چوڭ توقى تولۇپ كەتكەن دىرىزە تورىغا قوندى . ىىراق
كىمنىچىنىڭ قىرىپ تۇرىدىن مېھرىنى ئۈزەلمىگەندەك ، يەنە ئۇچۇپ كې-
لىپ ئۇنىڭ تۇرىشىڭ ئۇچىغا قونماقچى بولدى .
چىۋىنىك ھەر قېتىمقى ئۇچۇشى قاىىق كۈلكە ىەىدا قىلاتتى .
ئاخىر بوۋاىىك ئۇنىڭ ىىلەن كارى بولمىدى . ئۇ گۈرۈلدىگەن ئاۋاز ىى-
لەن : « بۇ كاساپەت ىارىمۇ ىىغەرەز ىىمىكەن » دىدى . بۇ ۋاقىتتا رىسا
ىىلەن وىكوت ئۆرىنى بۇىىوالالماي ىىلىقىپ كۈلۈپ ، كۆزلىرىدىن ياش
چىقىپ كەتتى . ئۇلار سالقىنقا ىىلەن ئاغزىنى تۇتۇپ ، ئاران كۈلكىسىنى
ياسى .
كۆپچىلىك قەھوە ئىچىپ بولغاندىن كېيىن ، رىسا : « سىزنىڭغا
چىقىپ ئالىىسىت كەلسەك ! » دەپ ىەكلىپ بەردى .
وىكوت ئورنىدىن تۇردى . لېكىن رىسانىڭ دادىسى دىگەر تو-
دىكى قۇملاردا ئىغىلىسى ، ئاپىسىغا قاقىلىىسى ياخشى كۆرەتتى . سۇڭا :
« ياللىرىم ، سىلەر ئالىىسىپ كىلىڭلار ، ىىر سائەتتىن كېيىن مۇشۇ يەردە
كۆرۈشەيلى » دىدى .
ئۇلار ئۇدۇل مېڭىپ ، ىىر ىەچچە كەىىدىن ئۆتتى .
ئاىدىن ئانچە چوڭ بولمىغان قورۇقنى ئۆتۈپ ، كەڭ باغ چىل-
غىسىنىڭ ئالدىغا كەلدى .
دىگەر دولقۇنى ئۇلارنىڭ يەكتۈكلۇقىنى ىىر ئاز يوقاتقانىدى ؛
ئۇلار ھارغانلىقىدىن ئۇيقۇسى كەلگەنلىكىنى ھىس قىلىشتى . دىگەر
ھاۋاسى ئۇلارنىڭ ئىسسىقىنى ئالدى ، ئۇنىڭ ئۈستىگە كۈلكە ـ چاقچاقلار
ىىلەن ىىلگەن چۈشلۈك غىزا ۋاقىتىكى ھاياجانلىقىتىن كېيىن ،

ئۇلارنىڭ خۇشاللىقىدىن داللاردا ئۇچقۇسى كېلەتتى. رىسا قۇلىقىنىڭ : «ۋىڭ، ۋىڭ» قىلىۋاتقانلىقىنى، يۈرىكىنىڭ تۇيۇقسىز پەيدا بولغان ھاياجاندىن ئىسسىق سوقۇۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى.

كۈن ئېگىلەتتى. ئۇلارنىڭ ئىككى يېنىدىكى پىشىپ قالغان زىرائەتلەر ئىسسىقتا بەللىرىنى ئېگىشىپ، باشلىرىنى ساڭگىلىتىپ مۈگدىلىك بىلەن تۇراتتى. تومۇر چېكەتكىلىرى يوپۇرماقسىمۇ تولا بولۇپ، بۇغداي وە قارا بۇغداي ئېتىزلىقىدا، قىرغىقى قىياق چۆپلەرنىڭ ئىچىدە «چىرت ــ چىرت» قىلىپ ئاجىز ئەمما قالايمىقان نالە قىلاتتى.

سۇ ئىسسىق كۆللەردە، باشقا ئاۋازلارنى ئاڭلىغىلى بولماتتى. خۇددى مىسالى ئوتقا سالسا قىزىرىشىن تۇرۇن ئاچ سېرىق بولغاندەك، رەڭگار ئاسمان كۆزنى چاقاتتى.

ئۇلار ئۆڭ قول تەرەپتىكى سەل نېرىدا كىچىككىنە ئورمانلىقنى كۆردى ــ دە، شۇياققا قاراپ كەتتى.

جىغىر يول خىرامىنىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئۆتەتتى. يولنىڭ ئىككى چېتىدە ئېگىز ئۆسكەن تېرەكلەر بولۇپ، يولغا سايە تاشلاپ تۇراتتى. ئۇلار ئورمانلىققا كىرگەندە، سالقىن ھەم نەملىكنى سەزدى. مۇنداق نەملىك كىشىلەرنىڭ تەنلىرىنى يېنىكلەشتۈرۈپ بەدەنلىرىنى خۇشۇلدۇرىۋېتەتتى. ئورمانلىق ئىچىگە كۈن نۇرى چۈشمىگەنلىكى، ھاۋا ئۆتۈشۈش تەرسىز بولغانلىقتىن ئوت ــ چۆپلەر ئۆسمەيتتى، پەقەت موخ قاپلاپ كېتەتتى.

ئۇلار تىنچىمۇ ئىچكىرىلەپ يۈرۈپ كەتتى.

ــ ئاۋۇ يەرگە تېرىپ ئولتۇرايلى، ــ دېدى رىسا. قۇرۇپ قاقسال بولۇپ قالغان ئىككى تۈپ قېرى دەرەخ ئەتراپىدىكى ياپيېشىل يوپۇرماقلار ئارىسىدا تۆشۈككەك تۆشلۇق پەيدا قىلغانىدى. ئۆتكۈر قۇياش نۇرى بۇ تۆشۈككەك تۆشلۇقتىن يۇشۇپ ئۆتۈپ، يەرنى ئىللىتىۋاتاتتى. ئېتىل ئوت ــ چۆپلەر، ماماكاپ، سېغىز چۆپ، ئىرماش ــ چىرماش بولۇپ كەتكەن كىچىك ئاق گۈللەر وە تۆگىمەش گۈللىرى يەر ئۈستىنى بېزەپ بەردىدەك قاپلىۋالغانىدى. كېپەك، ھەسەل ھەرىسى، سېرىق

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

هەرە ، حىۋىىدەك حوڭ ىاشلار ، ئاق ىەكگىلىك ىاسا ، فىرىل ىەكگىلىك حىكەىكە ، ىىسىل فاپلىق فۇرب ، ىىڭىاعوچ وە هەر حىل ئۇچار هاشارەدلەر كۆن ىۇرى حۇسۇب ىۇرعاں فۇدۇفىلىڭ ئاعرىدەك ىەرگە ئولىسوالعاىىدى . ئۇىىڭ ئەىرابى فىلىں دەرەح ىوبۇرمافلىرى ىىلەں فاپلاىعاں كۆلەڭگە ىولۇب ، سالفىں ئىدى .

ئىككىسى ئولىۇرۇشى ، ئۇلارىىك ىاشلىرى دەرەح سايىسىدا ، ىۇنى كۆىگەىدە ئىدى . ئۇلار فۇياش نۇرىدا مىدىرلاپ ىۇرگەن كىحىك حاں ـ حاىىۋارلارعا روز فىرىفش ىىلەں فاراىسى .

ـــ هاياب ىىمدىگەں مەىلىك ! ىىرا ـ سەهرالار ىىمدىگەں سۇىۇملۇك ـ هە ! ىەرىدە مەں حىۋىں ياكى كىسەك ىولۇب گۈل ـ عۇىحىلار ئارىسىدا ىۇرۇشى ئوىلايمەں ، ـــ دىدى رىسا هاياحايلىسپ .

ئۇلار ئۆزلىرى ئۈسىدە پاراڭلاشفاىدا ، هەرفاىسىسى ئۆزلىرىىك ئادەىلىرى وە هەوەسلىرىىى ئىساىں ىعىملىق سۆزلەر ىىلەں ىىر ىىرىگە ئىزهار فىلىسى . دى لامار مۇئامىلە سورۇىلىرىدىں ىىشى فايىدىعايلىعى ، ىەىلا فۇرۇق ، مەىىسر ىۇرمۇش كەچۈرىدىعايلىعىسى ، ىۇرمۇش هەر كۈىى ىىر حىللا ئىكەىلىكىسى ، سەمىمى ـ سادىق فىرلار ىىلەں رادىلا ئۇچراىسىعايلىعىسى ئىبىى .

مۇئامىلە سورۇىلىرى ! رىسا ىۇ ىەرسىى ىىشىدىں كەچۈرۈشى ىولىمۇ ئاررۇ فىلاىتى . لىكىں ، ئۇىىڭ هىس فىلىشىحە ، مۇئامىلە سورۇىلىرى ىىرا ـ سەهرالاردىكى ساد ـ حۇراملىععا ىەىمەىسى .

ئىككى فەلب ىىر ـ ىىرىگە ىعىىلاشفاىسىرى ئۇلار ىىر ـ ىىرىىى ىحىمۇ هۆرمەب فىلىدىعاں وە ئەدەب ىىلەں « ئەپەىدى » ، « حىىم » دەپ حافىرىشىدىعاں ىولدى . ئۇلارىىڭ كۆزلىرىدە شادلىق كۈلكىلىرى ئەكس ئىىەىى . ئۇلارىىك فەلىىدە فايدافىۇ ، ئەرەلدىں ىولۇب يافىىعاں مىهىر ـ مۇهەىبەب ، ىىر حىل ئامرافلىق ، مىڭلىعاں شەىئىلەرگە ىولعاں فىرىفىس وە كۆىۈلۈش هىسسىياىى پەىدا ىولدى .

ئۇلار فايىپ كەلدى . لىكىں ياروں يارىىڭ ئۈسىىدىكى « كىىدرەك عارى » ىى سەىلە فىلىش ئۈچۈں كىبىپ فالعاىىدى . ىۇ ئىككىسى

كىچىك سارايدا يارويى كۈيى .

يارون دۆكدە جىلى ئۇراق ئايلانغاندىن كىيىن كەچ سائەت بەشىە
قايتىپ كەلدى .

ئۇلار كىمگە جىقى ، كىمە سامالىك تۆيلىسى بىلەن ئاسما
سىلجىىسى . جۇددى توجىاب قالغاندەك سىلكىمەي ئالغا قاراپ ماڭايى .
مەيىن شامال لەرزان سوقۇپ كىمىنىڭ يەلكىسى يراقلا ئىچوەيى . لە-
كىن ئۇ جۇددى يالەج بولۇپ قالغاندەك موما ياغاچقا مەھكەم يىپىشۇالغا-
يدى . دۇغلىشىپ كەيكەن دىڭىز سۈيى يىشىچ ئىدى . ئىسسىقىي تو-
قايغان قۇياش يايى ئورىيىسى بىلەن ئابلىسپ ، گوررىسال سىرىقا يە-
دىرىجى يىقىلىشۋاتايى .

دىڭىزدىكى جىمجىتلىق كۆپچىلىكنى بىر قىسم سۈكۈتكە قال-
دۇردى .

— مەن ساياھەت قىلىشنى يەكمۇ ئاررۇ قىلىمەن ! — دىدى جىم-
جىتلىقنى بۇزۇپ رىسا .

— شۇنداقمۇ — دىدى ونكوب ، — لىكىن ئادەم يالغۇز ساياھەت
قىلسا غىرىيسىپ قالىدۇ . ئار بولغاندىمۇ ئىككى كىشى بولغىنى بۇزۇك ،
مۇنداق بولغاندا ھەرقايىسى كۆڭلىدىكى ھىسسىياتلىرىنى ئىرھار
قىلالايدۇ .

— بۇ سۆزىڭىز توغرا . . . لىكىن مەن يەنىلا يالغۇز ئايلىنىشنى
ھالايمەن . . . ئادەم يالغۇز جىيال سۈرسە ، يىمىدىگەن مەيلىك — ھە !
. . . — دىدى رىسا بىر يەس ئويلانغاندىن كىيىن .

— ئىككى كىسى بىرلىكتە بولسا ، جىيال سۈرۈشكە دەخلى بول-
مامدىغۇ دەيمەن ، — دىدى ونكوب ئۇنىڭغا ئۇرۇنغىچە قاراپ .

رىسا كۆرىي تۇمۇۋىلىپ : بۇ سۆردە يىمە مەنا باردۇ ؟ ئىھتىمال
مەيىسى بولسا كېرەك ، دەپ ئويلىدى — دە ، يىجىمۇ يىراقى كۆرۈش
ئىيىكى بىلەن گوررىسال سىرىقا كۆز ئۇرمەسىن قارىدى .

— مەن ئىيالىسگە يىرىسى . . . گرىيىسگە يىرىسى . . .
ھالايمەن ! گرىيىسگە بارسام . . . يەنە كورسىكىغا بارىمەن ! ئۇ يەر

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

كۆرۈمسىزدەك بولسىمۇ ، لېكىن ناھايىتى گۈزەل ! — دېدى رىسا دۇ-
دۇقلاپ تۇرۇپ .
— مەن ، — دېدى ۋىكتور ، — شۋېيتسارىيىگە بېرىشنى خالاي-
مەن ، ئۇ يەرنىڭ ياغاچ ئۆيلىرىنى ۋە كۆللىرىنى ياخشى كۆرىمەن .
— مەن ، — دېدى رىسا ، — كورسىكىغا ئوخشاش ئىككى يەر-
لەرگە بېرىشنى ، گرېتسىيىگە ئوخشاش قەدىمىي ھەمدە كىشىلەرگە كۆ-
يۈنى سىغدۇرىدىغان يەرلەرگە بېرىشنى ياقتۇرىمەن . بۇ مىللەتلەرنىڭ
تارىخىنى كىچىكىمدىن تارتىپلا بىلەتتىم . بۈگۈنكى كۈندە ئۇلارنىڭ
خەلقى قالدۇرۇپ كەتكەن مەشھۇر يادىكارلىقلارنى كۆرۈپ سەيلە قىلسام
قانداق ئەھمىيەتلىك بولاتتى — ھە !
— مەن ، — دېدى ۋىكتور تېخىمۇ ئەمەلىي قىلىپ ، — ئەنگلىي-
يىگە بېرىشنى بەكمۇ ئارزۇ قىلىمەن . بۇ يەردە تۇرغۇن يەرسىلەرنى ئۆ-
گىنىۋالغىلى بولىدۇ .
شۇنداق قىلىپ ئىككىيلەن پۈتۈن دۇنيا ھەققىدە سۆزلەپ جىق-
مى . جەنۇبىي قۇتۇپتىن تارتىپ شىمالىي مۇز ئوكيانىغىچە ، ئېكۋاتوردىن
تارتىپ ھەر بىر دۆلەتنىڭ گۈزەل جايلىرىغىچە ، ئۆرلىرىنى تاك قالدۇر-
غان يەرى دۆلەتلەرنىڭ يەپىس تونۇملىرى ۋە خەلقىنىڭ ئەلىيە ئۆرپ —
ئادەتلىرى ، مەسىلەن جۇڭگولۇقلار ۋە لاپلاندىيىلىكلەر[1] ئۈستىدە سۆز-
لەشتى . ئۇلارنىڭ ئاخىرقى خۇلاسىسى شۇ بولدىكى ، دۇنيادىكى ئەڭ
گۈزەل دۆلەت ، ئەلۋەتتە فرانسىيە ئىدى ؛ چۈنكى ئۇلارنىڭ قارىشىچە ،
فرانسىيىنىڭ كىشىلەرگە ياقىدىغان ھاۋا كىلىماتى ، ئىللىق قېتى ، سال-
قىن يېرى ، مۇنبەت يەرلىرى ، ياپېشىل ، تۆك — ياراقسان ئورمانلىرى ،
ئۆرۈن ھەم تىنچ ئاقىدىغان دەريالىرى ، بولۇپمۇ ئۇلۇغ ئاقسا دەۋرىدىن
باشلاپلا دۇنيانىڭ باشقا ئەللىرىدە ئەرەلدىن كۆرۈلۈپ باقمىغان سەنئەت
جەھەتتىكى مۇۋەپپەقىيەتلىرى بار ئىدى .
ئۇلار جىم بولۇپ قېلىشتى .
كۈن ئولتۇرغان بولۇپ ، غەرب جۇددى قاننىڭ رەڭگىدە ئىدى .

---

① شىمالىي ياۋروپادىكى شىمالىي مۇز ئوكيانغا يېقىن يەردىكى ئاھالىسى دېمەكچى

كۆر چاقىدىغان نۇر سۇ ئۈستىدە ئالت ـ نۇلت قىلاتتى. ئۇ دېڭىز قىرغىقىدىن ئارتىپ ئاكى كىمىسك ئەتراپىغىچە كىلەتتى.

شامال توختىدى. دولقۇنلارمۇ تىنچىپ قالدى. تەلكەن راۋالدا جۇددى سەلبەردەك قىرىرىپ ئۇن ـ تۆتىسىز لەپىلدەيتتى. جەكسىز كەتكەن ئالەم توشلۇقى تۇنجۇقۇپ قالغاندەك تەتئەتتك قوسۇلۇشى بىلەن جىمجىت بولۇپ قالغاندى. تۇ ۋاقىتتا، دېڭىز ئالەم بوشلۇقىدا ئۆزىنىڭ ئارقىراپ نۇرغان كۆكرىكىنى كېرىپ، ئاشىقىنىڭ ئۆز قوينىغا كىرىشىنى ئۈتەتك قىرغىنلىق ۋە تەتىنلىق بىلەن كۈتەتتى. ئىستىق ئۆتىدا تىنىپ تەقەررا بولغان قۇياش، ئالدىراپ ئۆزىنى مەشۇقىنىڭ قوينىغا ئاتتى. ئاخىر ئۇلار جۈپلىشىپ مۇرادىغا تەتتى. تەتى دېڭىز قۇياشنى بۈتۈنلەي سۈمۈرۈپ ئالدى.

تۇ چاغدا سالقىن شامال چىقىپ، دېڭىز ئۈستىدە ئۆركەش پەيدا قىلدى. تۇ سۈمۈرۈلۈپ كەتكەن قۇياشنىڭ ئارزۇسىغا قاتىغاندىن كىيىن ئاسمانغا قارىتىپ ھۆررۈلىتىپ چىقارغان تەپىتىدىن دېرەك تېرەتتى.

قاش قارايغان تەت ئىتتىن قىسقا بولىدۇ؛ ئاسمان ھەش ـ تەش دېگۈچە ئۆزىگە تۈن تەردىسىنى ئارتىپ، يۇلتۇزلار ئاسماننى قاپلىدى. لاتىنك تووۋاي تىر جۈپ پالاقنى رەتلىك ئۇراتتى. ئۇلار دېڭىز ئۈستىدە چاقىغان قوتقۇر ئوتتى كۆردى. تىتا ئىلەن ۋىكوتت تاتمۇ تان ئولتۇرۇپ، كىمە ئارقىسىدا قالدۇرۇپ كىلىۋاتقان دولقۇنلارنى كۆرەتتى. ئۇلار ھىچنەرسىنى ئويلىماتتى. قاراڭغۇدا ھىچنەرسىنى كۆرگىلى بولماتتى. كىشىنى ھۆررۈلاتدۇرىدىغان كەتتات تىلەن كىچە مەترىرسىدىن روقلاتتى. تىتا تىر قولىنى ئورۇتدۇقىنىڭ ئۈستىگە قويدى. ۋىكوتتك قولى ھىچتىر ئويلىمىغان تەردىن ئۇتىڭ قولىنىڭ ئۈستىگە تىگىپ كەتتى، ئۇ قولىنى تارتمىدى. كىچىككىنە تىگىشتىن ئۈتكىدا ئەجەتلىتىش، تەجت ۋە ھودۇقۇش ھىسسىياتى پەيدا بولدى.

تىتا كەچە ئۆز جايىغا قايتىپ كەلگەندە، تۈرتكى جىقىلدىغاندەك بولۇپ، ھاپاجانلىتىپ كەتتى؛ ئۇ تىمىنى كۆرمىسۇن تىستى توجسالماي تۇقۇلداپ تىغلايتتى. ئۇ تام مەشىنك ئۈستىدىكى سائەتكە

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

فاراب ، كـۆڭلىدە كىحىك ھەسەل ھەرىسسىك ئۇياقىس ـ ئۇياقىا ھەرد-
كەت قىلىسىي ، حۇددى سوقۇۋاتقان ئۇرەكىەك ، دوسسىنىڭ ئۇرىكىدەك
ھىس قىلدى . ئۇ كىچىك ھەسەل ھەرىسى ئۇنىڭ ھاياتىنىڭ گۇۋاھچىسى
ئىـدى . ئۇنىڭ حاراكىلىق ھەم رىسملىق ىىك ـ ياك ئاۋارى رىساىىك
حۇشاللىقى وە قايغۇسىغا يەڭ سىرىك ئىدى . شۇڭا ئۇ ئالىۇن رەڭلىك
ھەسەل ھەرىسىي ئۇيۇۋىلىپ ، ئۇنىڭ قاياتلىرىي سۆيدى . ژىىا ىىمىي
كۆرسە شۇىي ياحىي كۆرەىي . يامىـدىـكـي كـويـا قـوىچـاقىي ئە-
سىگە ئالدى ـ دە ، ىىرىپ ئىردىدى . قوىحاقىي ىىپۋالغانىدا گويا حىى
قەلىدىن ياحشى كۆرىدىغان دوسىي ىىلەن كۆرۈشكەىدەك بولدى . ئۇ
قوىچاقىي ياغرىغا مەھكەم ىىسىپ ، ئۇنىڭ قىقىرىل مەڭرىلىرىگە وە ئال-
ىۇىدەك سىرىق چاچلىرىغا قايماسىي سۆيۈپ كەىي .

ئۇ قوىچاقىي ياغرىغا ياسقىىحە حىيال سۇردى .

ئۆرىنىڭ ئۇرىكىي وەسۋەسىگە سالغان ، ئۆرى ىەلمۇرگەن ئۆ-
مۈرلـۈك ھەمراھ سۇ ىىگىت بولمىسۇن ىەىە ؟ ھەممىگە قادىر يەڭرى ئۇ-
ىىك پىسانىسىگە ئۇىكەن ئادەم سۇمىدۇ ؟ ئۇ ىىگىت رىسا ئۇحۇىلا يارال-
غـانمىدۇ ؟ ئۇلار يەقدىرداس ، قەلىداش بولۇپ ، مەڭگۈلۈك مۇھەببەت
لەررىي ىىلەن ئۆر ئۆمرىي ئۆتكۈرەمدۇ ؟

ئۇ ھىچقاچان ئۇىداق ئارامسىزلىق وە وەسوەسە ىىلەن ئۇرىكىنىڭ
ئاسىي ـ ئۇسىۇن بولغانلىقىي ىىسدىن كەچۈرمىگەنىدى . كىشىي ىد-
ھۇش قىلىۋىتىدىغان ئۇ حىل سادلىقىي ، قەلىىك حۇشقۇر ىىرىدىكى ھا-
ياحىي ئۇ مۇھەببەت ، دەب چۈشەندى ، رىسا ئۆرىنىڭ ئۇنىڭغا كۆيۈپ
قالغانلىقىي سەردى . حۇىكى ھەرقىسم ئۇىي ئۇيلىغانىدا ، كۆڭلى ئۆلەكچە
ىىر حىل بولىدىغانلىقىي ھىس قىلاىي ـ ئۇ ، يەىە ئۇىي داۋاملىق ئەس-
لەىي . ئۇ ىىىدىكى چاغدا ، ئۇرەكلىرى گۇئۇلدەپ سوقاىي ؛ كۆرلىرى
ـىر ىىرى ىىلەن ئۇچراشقاىدا ، ىىر قىرىرىپ ىىر ياىىراىي ؛ ئۇنىڭ ئاوا-
رىي ئىسىسگەىدە ، پۇتۇن ىەدىىي جىغىلداپ كىتەىي .

شـۇ كىچىي ئۇ رادىلا ئۇحلىيالمىدى . ئىشقىي مۇھەببەتنىڭ
وەسـۋەسىي كۈيىرى كۆحسىواىاىي . ئۇ ئۆز ئۆرىگە سوئال قوياىي ؛

گۈللەرگە يىلسانى ؛ بۇلۇتلارغا ئىلىنغا قىلانى ؛ تۇللارنى ئاسمانغا ئې-
تىپ يال تىقىپ ئۆز بەدىرىنى يىلىشكە ئىنتىلەتتى .
بىر كۈنى كەچتە دادىسى ئۇنىڭغا :
— ئەنە ئەتىگەندە ئىنىلىرەك ، ئۇيدانراق كىسنۇپىنىڭ ! —
دېدى .
— دادا، نېمىشقا ؟ — دەپ سورىدى رىسا .
— بۇ سىر ، ھازىرچە ئىيتسقا بولمايدۇ ، — دەپ جاۋاب بەردى
دادىسى .
ئەتىسى ئۇ سۇس رەڭلىك كىيىملىرىنى كىيىۋىدى ، كىشىلەرنىڭ
نۇرەك يارىسىنى جىكىدىغان ياشلىق باھارى ۋە گۈزەللىكى نىچمۇ رو-
شەن ياماياں بولدى ، ئۇ پەلەمپەيدىن چۈشۈۋاتقاندا ، مېھمانخانىدىكى
چوڭ ئۈستەلگە دۆۋىلەپ قويۇلغان قەنت - گىرەكلەرنى كۆردى . ئورۇن-
دۇق ئۈستىدە نىڭى گۈللەردىن تىزىلغان بوغان بىر گۈلدەستە تۇراتتى .
پەتنۇس ھويلىغا كىردى . ئۇنىڭغا « قىركان لىرا بولكىجانىسى ،
مەخسۇس بوي رىسانەبلىرىنى تىجىرىدۇ » دەپ تىزىلغانىدى . ئانىسەر ئا-
يال لىۇدىقىن بىر شاگىرتىك ياردىمىدە ، پەنتۇسنىڭ ئارقا ئىشىكىدىن
تۇرغۇن سىۋەتلەرنى چۈشۈرگەندە مەررىلىك بۇرالار دىماغقا گۈپپىدە
ئۇرۇلدى .
ونكوپ دى لامار تىپ كەلدى . ئۇنىڭ شىمى ياھاسى ئىسىل
بولۇپ ، شىمىنىڭ يۇمشىقى سىنا نىكىلگەن جىگەر رەڭلىك جىرۇم ئۆ-
تۈكىنىڭ قونجى ئىچىدە ئىدى . جىرۇم ئۆتۈكىنىڭ كۆرۈنۈشىدىن تۇپ
يېچىمىنىڭ ياھاسى بەيسلىكى بىلىپ تۇراتتى . ئۇنىڭ بوي كىيىمىنىڭ
يەللىرى خۇددى قۇيۇپ قويغاندەك كەلگەن بولۇپ ، مەيدىسىدە كۆكلە-
كىگە ئىشلەنگەن گۈللۈك جىيەك كۆرۈنۈپ تۇراتتى ؛ شارپىسى بوينىغا
بىر بەججە ئورالغان ، يارىسملىق ، فارامنۇل چاخلىق نىسىنى كۆرۈنەر-
لىك غادايتۇالغان ؛ ياشىنى يامەن تۇقرى بەتقەدىكى يانۇەججىلەر-
دەك ئىسىل ھەم سالاپەتلىك ئىدى . ئۇنىڭ روھى كەيپىياتى ئادەتتىكىگە
رادىلا ئوخشىماتتى . ئۇنىڭ بونۇش قىيايسى ، بۇ ياشىنى يىلەتلا لە-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

شىلەردە عەلىمە بەسىر قالدۇرانىى . رىسا ھاڭ ـ تاڭ بولۇپ تۇرۇپلا قالدى وە رادىلا كۆرمىگەن كىشىدەك ئۇنىڭغا قاراپ كەتتى .

رىسا ئۇنىڭ تۇنۇن بەقى ـ تۇرقىدىن ئىنسانىي سالاپەتلىك ئاۋ- سۆڭەك ئىكەنلىكى مانا مەن ، دەپ تۇرغانلىقىنى ھىس قىلدى .

ئۇ ئىگىلىپ بەرىم قىلدى ـ دە ، كۆلۈمسىرگەن ھالدا :

— سۆيۈملۈكۈم ، بەتارلىقىڭىز يوقمۇ ؟ — دېدى .

— نېمە ئىش ؟ رادى نېمە ئىش بولدى ؟ — دېدى رىسا ھودۇ- قۇپ .

— بىر ئاردىن كىشى ئىلىسىز ، — دېدى ياروۇن .

پەيتۇن سىپ كەلدى . ئادالىد خانىم زورالىنىڭ بۆلىشى بىلەن جىرالىلىق كىشىپ خانىسىدىن چىقىپ ، پەلەمپەيدىن چۈشۈپ كەلدى . دى لامار ئەبەدىنىڭ بەك جىرالىلىق وە سالاپەتلىك بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ زورالىنىڭ ئۇنىڭغا بولىمۇ روقى كەلدى . ياروۇن يۈنى كۆرۈپ بەس ئاۋاز بىلەن ۋىكونتقا :

— ۋىكونت قاراڭا ، خانامدا بىرىنىڭ دېدەكىنىڭ سىرگە كۆرى چۈشۈپ قالدى ! — دېدى .

ۋىكونتىنىڭ يۈرى قۇلىقىچە ھۆپپىدە قىزىرىپ كەتتى ۋە يۇ گەپنى ئاڭلىمىغانغا سېلىپ ، گۈلدەستىنى رىساغا تەقدىم قىلدى . رىسا گۈلدەستىنى قولىغا ئالدى ، لېكىن غەلىتىلىك ھىس قىلدى . يۆتەلەن بەتۇنغا جىقتى . ئاسمەر ئابال لىۋدىقىس ياروۇن خانىمغا ۋاكالىتەن بىر ئىنتاكان سوغۇق گۆش قىسمى ئېلىپ كەلدى ـ دە ، ئۇنى زوھلاندۇرۇپ :

— دۇرۇس ، خانىم ، ياشقىلار بوي قىلىۋېتىپتۇ دەپ ئىنسار ! — دېدى .

ۋىكونت رىسانى قولتۇقلاپ ئالدىدا كىتىپ باراتتى .

ئۇلار ئىسادەتخانا ئىشىكى ئالدىدا توختىدى . چىركاۋنىڭ مۇتۋا- خانچىلار سىسپىدىكى بىر تالا كۈمۈشتىن ياسالغان كرىست خارىتى بىلەك كۆتۈرۈپ ئېلىپ كەلدى . ئارقىدىن ئاق كۆكلەك ، قىزىل جىلىتكە كىي-

گەن بالا رەم ـ رەم سۇيى قۇتىسى كۆتۈرۈپ كەلدى. ئۇنىڭ ئىچىدە خاچقۇچ چوڭكىسى بار ئىدى.

ئاندىن يەنە مۇناجات ئوقۇيدىغان ياشانغان ئۈچ ئادەم چىقتى. ئۇنىڭ ئىچىدە بىرى يالاڭ ئاياغ ئىدى. ئارقىدىن مىرگان چالىدىغان سارەڭدە چىقتى. ئاخىردا بويىغا ئالتۇن كىرىست كەشتىلەنگەن مۇقەد-دەس لىبا ئېسىۋالغان چېركاۋنىڭ پوپى چىقتى. ئۇ كۈلۈمسىرىگەن ھالدا بېشىنى لىڭشىتىپ ئەھۋال سورىدى. ئاندىن كۆزىنى يۇمۇۋېلىپ ئايەت ئوقۇشقا باشلىدى. ئۇنىڭ تۆت قىرلىق قالپىقى بۇرنىنىڭ ئۈستىگە چۈشۈپ قالغانىدى. ئۇ ئاق كىيىم كىيىۋالغان بىر توپ بالىلىرى ئارقى-سىدىن ئۇدۇل دېڭىز بويىغا قاراپ ماڭدى.

دېڭىز ساھىلىدا، بىر توپ كىشىلەر چۆرىسىدە گۈل، لېنتىلار ئېسىلغان يېڭى ساياھەت كېمىسىنى ئارىغا ئېلىپ، كۈتۈپ تۇراتتى. كېمىنىڭ موما ياغاچلىرى، يەلكەنلىرى، ئاغامچىلىرىنىڭ ھەممىلا يېرىگە ئېسىلغان رەڭلىك لېنتىلار مەيىن شامالدا لەپىلدەپ تۇراتتى. كېمىنىڭ قۇيرۇق تەرىپىگە ئالتۇن ھەل بىلەن « رىسا » دەپ يېزىلغانىدى.

لاسىك بوۋاي رىسانىڭ دادىسى پۇل چىقىرىپ ياسىغان بۇ سا-ياھەت كېمىسىنىڭ خوجايىنى ئىدى. ئۇ ئالدىغا بېرىپ كۆپچىلىكنى كۈتۈۋالدى. ئەرلەرنىڭ ھەممىسى بىردەك باش كىيىملىرىنى ئېلىپ سالام بەردى. بىر توپ چېركاۋ قىزلىرى كەڭ تىكىلگەن قارا پەرەنجىلىرىنى ك-يىپ، دولىسىغا چوڭ بۇرمەكلەرنى ئېسىۋالغانىدى. ئۇلار كىرىستنى كۆ-رۈپلا چۆرىدەپ يەرگە يۈكۈندى. توپنىڭ ئوڭ ـ سول تەرىپىدە مۇنا-جات ئوقۇيدىغان بالىلاردىن ئىككىسى بار ئىدى. ئۇلار كېمە تەرەپكە قاراپ باراتتى. كېمىنىڭ يەنە بىر يېنىدە مۇناجات ئوقۇيدىغان ھېلىقى ياشانغان ئۈچ كىشى تۇراتتى. ئۇلار ئۈستىگە ئاق كىيىم كىيىۋالغان بو-لۇپ، رەڭگى سامدەك ياپىرغان، يۈزلىرى ساقال باسقان، مۇئامىلىسى جىددىي، كۆزلىرى مۇناجاتقا قادالغانىدى. ئۇلار قاناتلىرىنى كېرىپ، تىنىق ئەتىگەنكى ھاۋادا ئاۋازىنى قويۇپ مۇناجات ئوقۇيتتى.

ئۇلار توختاپ ئارام ئالغاندا، ھېلىقى مىرگانچى مىرگانىنى چالغۇر

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

چىلىشۋەردى . ئۇ ئىككى قوورى ، ھەتتا پىشانىسى ۋە بويىنىدىكى تەرلىرى تىرىلىپ كېتىدىغاندەك كۆچەپ چالاتتى . كۆل رەڭ كۆزلىرى كىچىكلەپ تۇمۇلۇپ كەتتى .

سۇپسۇزۇك دېڭىز تېخىمۇ جىددىي تۇس ئالغانىدى ، ئۇ يەردە كىمگە يام تىرىش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلىۋاتاتتى . دېڭىز سۈيى لەرزان چايقىلىپ كىچىك دولقۇنلارنى چىقىراتتى . دولقۇنلار دېڭىز ساھىلىغا ، تىككىنە ئۇرۇلغاندا ئاستا ئاۋاز چىقىراتتى . ئاپئاق چايكىلار قاناتلىرىنى كېرىپ كۆككۆك ئاسماندا پەرۋاز قىلىپ ئاتلىناتتى ، ئۇچۇپ كېتىپ ، يەنە قايتىپ كېلەتتى . تۇگۇتۇپ ئولتۇرۇپ ئايەت ئوقۇۋاتقان كىشىلەرنىڭ بېشىدىن ئۇچۇپ ئۆتكەندە ، خۇددى ئۇلارنىڭ نېمە قىلماقچى بولۇۋاتقان-لىقىنى بىلمەكچى بولۇۋاتقاندەك قىلاتتى .

بەش مۇئەززىنچە سوزۇلغان « ئا - مىن » سۆزىدىن كېيىن مۇنا-جات ئوقۇۋاتقانلارنىڭ ئاۋازى بېسىلدى . بۇ يەرنى ئاھاڭدا ، بىر ئابراس لاتىنچى ۋەزنىلىك قىلىپ ئوقۇدى . كىشىلەرنىڭ ئۇقمىسى ياڭراق ئاجرىقى ياۋۇش ئىدى .

ئادىن يۈز كىشى بىر ئاتلىنىپ چىقتى - دە ، بىر يە-رەتتىن رەم - رەم سۈيى چاچتى . ئادىن ئۆلۈك قىلىپ يەنە بىلەن ئاتىسى ئانىغا ئوقۇدى ، بۇ جايدا يۈز كىشىنىڭ تىندا ئىدى ، ئۇلارنىڭ قارشىسىدا قوللىرىنى تۇتۇشۇپ ، ساقاللىق كىشىنىڭ ھامىلىرى بولغان دى لامار ئەپەندى بىلەن ريتا جىسىم مىدىرلىماي تۇراتتى .

يىگىت جىددى ، تۇرگۇن قىيابىتى ساقلىماقتا ئىدى ؛ قىز ئا-دەتتىن تاشقىرى ھاياجانلانغان بولۇپ ، بەدەنلىرى توختىماي لاغىلداپ تىترەيتتى . تىقىدىن تۇيان ئۇنىڭ مېڭىسىنى چولغىغان شىرىن خىياللار توساتتىن رېئاللىققا ئايلانماقتا ئىدى . خۇددى ئۇ ناشقىلارنىڭ « توي » دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلاۋاتاتتى . يۈز ئاۋالقىدەكلا ئۆزە تۇراتتى . ئۇلار يەنە بىلەۋاتاتتى . ئاي كېسىم كىسسۇالغان كىشىلەر مۇناجات ئوقۇۋاتاتتى ؛ بۇ ئۇنىڭ توتى قىلىشقانلىق بولماي نېمە ؟

ئۇنىڭ يۈزىدىن كېرىپ مېڭىسىگە چىققان تىترەك تالغۇز روھى

حەھەسكى بەسىرمۇ ؟ ئۇنىڭ ھاياجانلىنىۋاتقانلىقى قان تومۇرلىرى ئارقى-
لىق تىتىكى تىگىشىنىڭ قەلبىگە ئۆتۈۋاتامدۇ ـ قانداق ؟ ئۇ چۈشىنىۋا-
لامدىغاندۇ ؟ ئۇ قىياس قىلىۋالامدىغاندۇ ؟ ئۇمۇ ئۆزىگە ئوخشاش ئىشق ـ
مۇھەببەتنىڭ مەست بولۇۋالامدىغاندۇ ؟ ياكى ئۇ بەختسىزلەردىن ئاللار-
نىڭ بەرداشلىق بېرەلمەيدىغانلىقىنى بىلىۋالامدىغاندۇ ؟ زىننا تۇيۇقسىز
ئۇنىڭ ئۆز قولىنى سىقىۋالغىنىنى سەزدى . دەسلەپ ئاستا سىقىپ ، يار-
غانسېرى كۈچەپ ، قولىنى ئۆرۈۋەتكىلى ياسلا قالدى . لېكىن تىكونىنىڭ
جىرايىدا ھېچقانداق ئۆزگىرىش يوق ئىدى . ئۇنىڭ يەس ئاۋاز بىلەن يا-
ھايىنى ئىسىق قىلىپ ئىشاغا :
ـــ ئاھ ، زىننا ، ئەگەر خالىسىڭىز ، بۇ تېرىنىڭ جاي ئىحۆرۈش
مۇراسىمىمىز بولسۇن ، ـ دېگىنىنى ھېچكىم ئاڭلىمىدى .
زىـــنا تىنىنى ئاستا ساڭگىلاتتى . تۇنىڭ مەيىنى ئىھسمال قوشۇ-
لىمەن ، دېگىنى بولسا كېرەك . بۇ ۋاقىتتا توپ زەم ـ زەم سۇيىنى جى-
جىۋاتاتتى . بىر بەحجە يامجە زەم ـ زەم سۇيى ئۇلارنىڭ قوللىرىغا كىلىپ
چۈشتى .
مۇراسىم ئاخىرلاشتى . خوتۇن ـ قىزلار تۇيۇلەى ئۆرنىدىن تۇ-
رۇشـــتى . قانقاندا ئۇلار پادىدەكلا بولۇپ كەتتى . مۇتاخاجىلار سىپە-
دىـكى يالىلارنىڭ قولىدىكى كىرىست ئىساۋىتىنى تۇقاتتى . ئۇ ئادەملەر
تويى ئىحىدە ئۇياقتىن ـ بۇياققا ئۆتۈپ ئۇنىڭ ـ تۇنىڭغا سوقۇلاتتى .
بەزىدە بەرگە جۈشۈپمۇ كېتەتتى . ئاپەت ئوقۇشتىن توختىغان بوپ
ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن جاپاتتى . مۇتاخاج ئوقۇيدىغانلار ۋە ھىلىقى مىر-
گانچى ئاي كىسمىنى سىلىشقا ئالدىراپ ، كىچىك يول بىلەن تىكنۇەد-
كەحكە ، ئۇلارنىڭ قارىسى كۆرۈنمەتتى . كىمىجىلەر توپ ـ توپ بولۇپ
ئالدىراپ ـ تىنەپ تولغا چۈشۈشتى . ئۇلارنىڭ مىڭىسىدە پەقەت بىرلا
مەقسەت كىرەتتى . بۇ مەقسەت گويا ئاشخانىدىن جىققان مەززىلىك تا-
ئاملارنىڭ تۇراقلىرىدەك ئۇلارنىڭ پۇتلىرىنى تىحمۇ ئۇرارتىپ ، ئاغرىلد-
رىـدىن شۆلگەيلىرىنى ئاققۇزۇپ ، قورساقلىرىنى كۆركىرىتىپ ياخشا
ئىسقۇزۇۋاتاتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۇلارنى ئاي يۈرەكلىك ياغلىق جاڭگىلدا مول ، مەررىلىك جۇش-لۇك ئىرا كۈتۈۋالاتتى .

ئۇرۇن ساماق ئۇستىلى ھويلىدىكى ئالما دەرىخىنىڭ ئاستىغا ئو-رۇنلاشتۇرۇلغانىدى . كىمچىلەر ۋە دېھقانلاردىن بولۇپ 60نەك كىشى داستىخانغا داخىل بولدى . يارۇن جانىم ئوتتۇرىدىن ئورۇن ئالدى . ياپاردىن كەلگەن يوپ ۋە ئۆز رايونىنىڭ نوبى ئۇنىڭ ئىككى يېنىدىن ئورۇن ئالدى . يارۇن ئۇدۇلدا ئولتۇردى . ئۇنىڭ سول ۋە ئوڭ تەرىپىدە يارار باشلىقى ۋە ئۇنىڭ جوتۇنى ئولتۇردى . يارار باشلىقىنىڭ جوتۇنى ئۇرۇق – ئاجىز كەلگەن ، يېشى جىلىغا يېتىپ قالغان يىرا ئاپالى ئىدى . ئۇ ئەتراپىغا قاراپ باش لىڭشىتاتتى ، سالام بېرەتتى . ئۇنىڭ سوقىجاق كەلگەن يۈزى يورمالى ياتۇتىدىكى شلەپىنىڭ ئىچىدە قورۇلۇپ جۇددى ئاي شلەسى يوجوتلىك ياجىسىغا قىندۇرۇپ قويغانىدەك كۆرۈ-نەتتى . جۇتۇك كۆزلىرىدىن ۋەھىمە تىلىپ تۇراتتى ؛ ئۇ نەرسە يېگەندە جۇددى تومسۇقى بىلەن جوقۇت يېگەندەك كىچىك – كىچىك ئىلىپ يا-قاتتى يىر نەتتى .

زىيا ۋىكوتىنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان بولۇپ ، شىرىن جىيال ۋە تەجەب دېڭىزىدا ئۈزەتتى . ئۇنىڭ كۆرۈنگە ھېچنەرسە كۆرۈنمەيتتى ؛ قۇ-لىقىغا ھېچنەرسە كىرمەيتتى ، ئۇ جىمجىت ئولتۇرغان بولسىمۇ ، مېڭىسى جوشاللىقىن زىڭىلداتتى .

— سىزنىڭ ئەركىلەيمە ئىسمىڭىز نېمە ؟ — دەپ سورىدى زىيا-دى لامارديى

— زىئولىن . سىز يۇرۇن يىلمەيتتىڭىزمۇ ؟ — دېدى ئۇ .

زىيا زۇۋان سۈرمىدى ۋە « يۇ ئىسىم ، يۇنىڭدىن كېيىن داۋاملىق ئاغزىمدىن چۈشمەيدۇ . » دېگەننى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى .

چۈشلۈك ياماق يېتىپ بولغاندىن كېيىن ، ھويلىدا يالغۇز كى-مىچىلەر قالدى . قالغانلارنىڭ ھەممىسى ئۆيلەرگە تارقاپ كېتىشتى . يا-رۇن جانىم « يەدەن چېنىقتۇرۇش » نى باشلىۋەتتى . يارۇن ئۇنىڭ قول-مۇقىدىن تۇتۇۋالغان بولۇپ ، يەنە ئىككى يوپمۇ ئۇنى ئارىغا ئېلىپ ما-

ڭاىى . رىــــا ىــلــەں رىـۇلىــں حاىعالىعىا فاراپ كەىى . ئاىدىں
فىلىں شاح ـ ىۇىۇرماقلار ئورۇۋالعاں كىحىك ىولعا كىرىپ ماڭدى . ئۇ
ىۇىۇفسر رىساىىڭ ئىككى فولىى مەھكەم ىۇىۇۋىلىت :
ـــ ئىسىڭا ، ماڭا حوىۇں ىولۇشعا رارىمۇسىر ؟ ـ دەپ سورىدى .
رىسا ىىسىى ىۆۋەں سىلىۋالدى . زىۇلىں ھودۇقعاں ئاھاڭدا :
ـــ حاۋاب ىىرىڭا ، مەں سىردىں ئۆىۇىمەں ! ـ دەپ ىەىە سو-
رىدى .
رىسا ىىشىى ئاسا كۆيۈرۈب ئۇىڭعا فارىدى ؛ زىۇلىں شەھلا
كۆرلەردىں ئۇىىڭ حاۋاىىى ىىلدى .

4

ىىر كۈىى رىسا ىىحى ئورىىدىں ىۇرماىىىلا ىارۇں ئۇىىڭ حا-
ىىىعا كىرىىپ كەلدى ـ دە ، كارىۋىىىڭ لىوىدە ئولىۇرۇپ :
ـــ وىكوىت دى لامار ىىر ىىلەں ىوى فىلىشى ىەلەب فىلىپ
كەىىۇ ، ـــ دىدى .
رىــسا ئىرا ىارىعاىلىعىدىں ىىشىى ىوىعاں ئىجىگە ىىعۋالماقچى
ىولدى .
ـــ ىىر ئۇىىڭعا ىىحى حاۋاب ىەرمىدۇق ، ـــ دىدى دادىىى
ئۇلاپلا . رىــسا حىددىىلەشكەىلىكىدىں ىىمە دىىشىى ىىلمەى ئۇلۇع ـ
كىچىك ىىدى . ىىر ئاردىں كىىں ىاروں كۈلۈمسىرەپ فوشۇمچە فىل-
دى ، ـــ سىرىىڭ ماقۇللىعىڭىرىى ئالماى ىۇرۇپ ، ئىىىى ىىر ھەرگىرمۇ
ئۆرىمىرلا فىلىۋەىمەىمىر . مەں وە ئاىىڭىر ىۇ ئىىعا فارشى ئەمەسمىر ،
شـۇىداقىمۇ سىرگە ۋاكالىىەں پورىىىىە ىىلدۈرۈشىى حالىمامىر . سىر
ئۇىىڭدىں ىەحچە ھەسىە ئارىۇق ىالىق ئائىلىىڭ فىرىىىر . لىكىں ، كى-
شىلىك ھاىاىىكى ىەحىىە ىالعۇز مال ـ مۈلۈككىلا فارىعىلى ىولماىدۇ . ئۇ
ىىر ىىىم . ئەگەر ىىر ئۇىىڭ ىىلەں ىوى فىلىىڭىرمۇ ، ىىرىىڭ ئۆىگە ىىر
كۈىئوغۇل كىرگەں ىولىدۇ . ئەگەر ىاشعا كىىىگە ىاىلىق فىلىساق ، ئۇ
چاغدا سىرىىڭ ـ ىىرىىڭ فىرىمىرىىڭ ىاب كىشىىڭ ئۆىگە ىىرىشىڭىرعا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سوعرا كىلىدۇ . ىۇ بالىسى ىىر لاىىق كۆرىمىر . لىكىن سىرچۇ . . . سىر ئۇىى ىارىىامىسىر ـ قاىداق ؟

رىسا قۇلاق سۇۋىگىچە ھۆپپىدە قىزىرىپ كەىىي وە ئۇسالعان ھالىدا :

ـــ دادا ، مەىمۇ رازى ، ـــ دىدى .

دادىسى ئۇىىڭ كۆزلىرىگە قاراپ كۈلۈمسىرىدى ـ دە :

ـــ قىزىم ، مىىڭ قىاسىم ىوعرا چىققى ، ـــ دىدى بەس ئاۋاز ىىلەن .

ىۇ كۈىى ئەىىگەىدىن ىارىىپ كەچ كىرگىچە رىسا خۇدىىي ىو-قىىپ قويعان كىشىدەك ىىمە ئىش قىلىۋاتقانلىقىىمۇ ىىلمەي ىۇردى ؛ ئۇ ىىىر ىەرسىىي قولىعا ئىلىپ ، خاتا ئىلىپ قويعاىدەك يەىە ىاسقا ىەرىد-لەرىي ئالاىىي ئۇ ھىچقاىچە ىول ماڭمىعان ىولسىمۇ ، لىكىن ئىككى ىۇ-ىىدا ماعدۇر قالمىعاىدەك ىوشىسىپ كەىكەىلىكىىي ھىس قىلاىي .

سائەت ئالىە ىولاي دىگەىدە ، ئۇ ئاىىسى ىىلەن ىىرلىكتە چىىار دەرىخىىك ئاسىىدا ئولتۇرعاىدا ، وىكوت كەلدى .

رىساىڭ ىۇرىكى دۇىۇلدەپ سوقۇپ كەىىي . ىىگىت ئالدىرىماي كىلىپ ىازون خاىىمىڭ قولىىي سۆيدى . ئاىدىن ئۇ قىزىىڭ ىىىرەت ىۇرعان قولىىي ىۇىۇت ، مۇلاىىملىق وە ھاىاجان ىىلەن ئۇزاققىچە سۆيدى .

ىوي ئىشى ىىكىىلگەىدىن كىيىن ، ئەڭ يەخىلىك پەىىلەر ىىىپ كەلدى . ئۇلار ئىككىسى مىھماىخاىىدا ىالعۇز ئولتۇرۇت سىرداشاىىي ، ىاكى دىتىر ىىىدىكى ئوخۇقچىلىقىا ىاراىىي ـ دە ، خاىعاللىقىىكى ىاپىاش ىەردە قاىار ئولتۇرۇشاىىي . ىەرىدە ئىككىسى ىىرلىكتە ئاق ىىرەكلىك ىولدا ئاي-لىىاىىي . وىكوت كەلگۈسى ئۇىىىدە سۆزلەىىي . رىساچۇ ، ئۇ ىىىىي ىۆۋەن ىىلىپ ، كۆزلىرىىي ىوعان ئىچىپ ، ىازون خاىىم پايىاق ئۇىىىگە قالدۇرعان ئىزلارعا رەڭ ىىلىپ قاراىىي .

ئىىش ئاللىقاچان ىىكىىلىپ ىولعاىدىن كىيىن ، ھەممە ىوي ئى-شىىي ىالدۇراق ىۈگىىشىي ئوىلاىىي . ىوي مۇراسىمى ىىر ىىرىم ئاىدىن

كـىس ، بەىى 15ـ ئاوعۇسىا ئۆىكۈرۈلىدىعان ، ئاىدىن ىىگى ئەر ـ حو-
ىۇن شىرىن ئاىدىكى ساياھەىكە چىقىدىعان ىولۇب بەلگىلەىدى . رىيادىن
ىىكىر سورىعاىدا ، ئۇ كورسىكىعا ىىرىشنى ىاللىوالدى . چۈنكى ئۇ ىەر ئى-
ىالىىسىڭ شەھەرلىرىنى ساياھەب قىلعانعا قارىعاندا ىىخىمۇ ياخشىراق
ئىدى .

ئۇلار ىوى قىلىدىعان كۈىى كۈىەىى . ىىراق ، كۆڭلىدە ئۇى-
حىوالا ئالدىرايمۇ كەىمەىسى ؛ ئۇلار ئاجايىپ شىرىن مۇھەببەت لەررىسى
ياشىى كەچۈرواياىى . بەىى ئۇلار ئاىچە ـ مۇىحە كۆيۈىۈشلەر ، يار-
ماقلارىىڭ ىىر ـ ىىرىگە ىىگىسى ئارقىلىق سۆز ىىلەن ئىپادىلەب بولماد-
دىعان شېرىن ھىسسىياتى سىرىشەيى ، بەرىدە ئويلۇق ىىقسلار ، ئىككى
ىۈرەكىى ىىر ىىرىگە ىۇياسۇرعاىدەك ىولاىى . مەھكەم قۇچاقلاشقاق
دىىگەن ھەوەس ـ ئىسسەكلىرى ھەممىسە ئۇلارىى ىوسۇرۇىحە ئارايلاىى .

ىوى مۇراسىمىعا رىيايىڭ لىرون ھامىسسى يەكلىپ قىلعاىدىن
ياشقا مېھمان يەكلىپ قىلماىدىعان ىولدى . ئۇ ياروں حاىىمىڭ سىڭلىسى
ىولۇب ، وىرساللىدىكى موياىىردا ىۇراىى .

ئۇلارىىڭ ئاىىسى قارا ياپقاىدىن كىىن ، ياروں حاىىم سىڭلىسىعا
ئۆزى ىىلەن ىىللە ىۇرۇشىى ئىىعان . لىكىن ئۇ حىىىم مەن كىرىكىم
ىوق ، قولۇمدىن ئىش كەلمەىدىعان ئادەم ، ھىچكىمگە ئاوارىچىلىق ىىيىپ
ىەرمەى ، دەپ موياىىرعا ىىرىۋالعاىىدى . ئۇ بەردە مەحسۇس ئۆىى ىو-
لۇپ ، ىىر عىرىب ، حىمحور ئادەمگە ئىحارىگە بەرگەىدى .

ئۇ يەقەب ئاحىسىىك ئۆىىگە ئاىدا ـ ساىدا كىلىپ ، ىىر ـ ئىككى
ئاى ىۇرۇپ كىىەىى . لىرون ھاما كەم سۆز ، وىحىككىىە كەلگەن ئايال
ئىدى ، ئۆزىىى كۆرسىىىسى حالىماىى ، يەقەب ياماق ۋاقىدىلا ئۆيدىن
حىقاىى . ياماقىن كىىن بەىە ياتحاىىعا چىقىپ كىىەىى ـ دە ، كۈن
ىويى ئۆزىىڭ حاىىسىدا ىولاىى .

ئۇىىڭ مۇئامىلىسى ئىساىىى مۇلايىم ىولۇپ ، قاراشلىرى ئىللىق ،
ئەمما عەمكىن ئىدى . گەرچە قىرىق ئىككى ياشقا ىولسىمۇ ، لىكىن قىرى
كۆرۈىەىى ؛ ئائىلىدە ياسقىلار ئۇىىڭعا ئىىسار قىلماىى . كىىحىك واقىىدا

کـۆرۈمسىز ، ياۋاش بولغاچقا ھېچكىممۇ ئۇنى سۆيمىگەن ۋە قۇچاقلىمىغا-
نىدى ؛ ئۇ ھەر دائىم ياھابسى مىسكىن قىيابەتتە يامىنىڭ بۇلۇڭىدا جىم-
مىدە ئولتۇراتتى ، كىشى ئۇ كىشىلەر تەرىپىدىن مەسخىرە قىلىنىدىغان ،
ھەتتا ياللاغەنكە بەيگەن ھالەتتىمۇ ھېچكىمنىڭ ئۇنىڭغا بەرەرى چۈشمە-
يدىغان بولۇپ قالدى .

ئۇ ھـۇددى سايە ياكى ئادەمنىڭ ئويۇنچۇقىدەك كىشىلەرگە ھەر
كۈنى دىگۇدەك كۆرۈنۈپ تۇرسىمۇ ، ئۇنىڭغا ھېچكىم دىققەت قىلمايتتى .

ئانا ـ ئانىسىنىڭ ئۆيىدىكى جېنىدا ئاچىسى ئۇنى ئەررىمەس ،
بولسىمۇ بولىدىغان ، بولمىسىمۇ بولىدىغان ، بولۇمسىز ئادەم دەپ قاراشقا
ئادەتلىنىپ كەتتى . كىشىلەر ئۇنىڭغا ھالىغانچە مۇئامىلە قىلاتتى . قىلچە
يەب يارىمايتتى . لېكىن بۇ خىل پەيىتلەردە بىر خىل كەمسىتىش بوشۇ-
رۇنغاندى . لېرون ھامىنىڭ ئەسلىدىكى ئىسمى لېرا بولۇپ ، بۇ ئىسىم
ئۇنىڭغا بەك جىرايلىقتەك تۇيۇلاتتى ، شۇڭا ئاكىلىرى ئىسرار بولاتتى .
كېيىن كىشىلەر ئۇنىڭ بۇ قىلمىغانلىقىنى ھەممە بۇ قىلىش ئىمكانىي-
يىتىنىڭ يوقلۇقىنى كۆرۈپ ، لېرا دېگەن ئىسمىنى لېرونغا ئۆزگەرتىپ قوي-
غانىدى . ئىسىم تۇغۇلغاندىن كېيىن ، ئۇ « لېرون ھاما » بولۇپ قالغا-
نىدى . بۇ ئىسىمنى بۇ تۇغقان پاكىزلىقى ناھايىتى كۆرەتتى ، بەك قور-
قۇنچاق ئىدى . ھەتتا ئۆزىنىڭ ئاچىسىدىن ۋە ئاچىسىنىڭ بولغىنىدىنمۇ
بەك ياتسىرايتتى . ئۇلار ئۇنىڭغا جىلى يامان ئەمەس قارايتتى . لېكىن ئۇ
يەقەت ئادەمنىڭ بىر خىل ھىسداشلىق ، مۇنداقلا قىلىنغان ئىچ ئاغرى-
تىش ، يەنىلا شەپقەت ئىدى .

بەزىدە يارون جانىم ياش ۋاقتىدىكى ئىشلارنى ئەسلىگەندە قانسى
ۋاقىتتا سادىر بولغانلىقىنى كۆرسەتكەندە ، كۆپىنچە « لېرون ئەقىلدىن
ئاداشقان چاغلاردا بولغان » دەيتتى .

ئۇنىڭدىن ياشقا چۈشەندۈرگەن ھېچبىر سەۋەب يوق ئىدى . شۇڭا
« ئەقىلدىن ئاداشقان » بۇ ئىسىم تۇمانلىق پەردە بولۇپ ، ئۇنى چۈمكىۋال-
غانىدى .

ئەسلىدە لېرا يىگىرمە ياشقا كىرگەن يىلى ، بىر كۈنى كەچتە

ئۆلۈۋالماقچى بولۇپ ئۆزىنى سۇغا تاشلىغاندى . ھېچكىمۇ ئۇنىڭ سە-
ۋەبىنى بىلمەيتتى . ئۇنىڭ تۇرمۇشى ، ئۇنىڭ ھەرىكىتىدىن باشقىلار ئۇنى
مۇنداق غەلىتە ئىشنى قىلىدۇ ، دەپ ھەرگىزمۇ ئويلىمايتتى . ئۇ قۇتقۇ-
زۇۋېلىنغاندا چالا ئۆلۈك بولۇپ قالغاندى . ئۇنىڭ ئاتا - ئانىسى ئاچ-
چىقلانغانلىقىدىن قوللىرىنى پۇلاڭلىتىپ ھەيۋە قىلغان . لېكىن سەۋەبىنى
سۈرۈشتۈرمىگەن . پەقەت ئۇنى « ئەقلىدىن ئاداشقان » دەپلا ئىشنى
تۈگەتكەن . بۇ خۇددى ئۇلار سۆزلەشكەن كوكۇ ئىسىملىك ئاتنىڭ
سەرگۈزەشتلىرى بىلەن ئوخشاش ئىدى . بۇ بىچارە ئات مۇشۇ ئىش
سادىر بولۇشتىن سەل ئىلگىرى پەيتۇنغا تېپىپ پۇتىنى سۇندۇرۇۋالغان ،
كىشى بۇ ئاتنى سويۇۋەتكەندى .

لىرا ، بەزى كىشىكى لىرون شۇنىڭدىن باشلاپ نېرۋىسى مۇكەم-
مەل بولمىغان ئادەم ھېسابلايدى . ئائىلىدىكىلەرنىڭ ئۇنى كەمسىتىشى
تەدرىجى تۈردە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى كىشىلەرگە يۇقتى . ھەتتا ژىسامۇ
باللارچە بەتئى سەرگۈزلۈكى بىلەن ، ئۇنى قىلچە كۆزگە ئىلمايتتى ;
بالىخانىغا چىقىپ ، ئۇنىڭ كارىۋىتىغا يىرىپ ئۇنى سۆيمەيتتى ; رادىلا
ئۇنىڭ جانىسىغا كىرمەيتتى . بەزەن دىدەك زورالى ، ئۇنىڭ جېنىسى
سۈپۈرۈپ تاشلىنىدىغان بولغاچقا كىرىپ چىقاتتى . ئۇنىڭ جېنىسى يې-
لىدىغان بىردىنبىر كىشى شۇلا ئىدى .

لىرون ھامما باقماقچىغا چۈشلۈك غىزاغا كىرگەندە « شا كى-
چىك » ئادىنى بۇنچە مىكىپ تىرىپ ، بېشانىسىنى ئۇنىڭغا تۇتۇپ سۆي-
دۈرەتتى . بۇ ھەممىسى ئۆز ئىچىگە ئالاتتى .

ئەگەر باشقىلار ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلاشماقچى بولسا ، جاكارچى
ئەۋەتىپ چاقىرتىپ كېلەتتى ; ئۇ يوق بولۇپ قالسا ، ھېچكىمۇ ئۇنىڭغا
دىققەت قىلمايتتى ; ھېچكىمۇ ئۇنى چاقىرىپ كېلىشنى ئويلىمايتتى :
ھېچكىمۇ ئۇنى كۆڭلىدە تۇتمايتتى : ھېچكىم ئاغرىسىڭ ئۇخىدا بولسىمۇ
« راست ، تۈگۈن ئەتىگەن مەن تېخى لىرونى كۆرمىدىم » دېمەيتتى .

ئۇنىڭ قىلچە ئورنى يوق ئىدى . ئۇ مۇنۇ جىلدىكى كىشىلەرگە
يوۋە ئادەم ئىدى : ھەتتا ئۆزىنىڭ تۇغقانلىرىمۇ ئۇنى قىلچە خۇشەيمەيتتى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

. ئۆلۈپ كەتتىمۇ، بۇ ئائىلىدە بىرەرسى كەملەپ قالغانلىقى ياكى ئۆي بوشاپ قالغانلىقى ۋە ئەپسۇسلانغانلىقىنى ھېس قىلمايتتى. ئۇ مانا مۇشۇ خىلدىكى كىشى ئىدىكى، ئەتراپىدىكى كىشىلەرنىڭ تۇرمۇشىغا قاتنىشىشقا، كۆپچىلىكنىڭ ئادەملىرىگە ماسلىشىشقا، كۆپچىلىكنى ئۆزى ئۈچۈن غەمخورلۇق قىلدۇرۇشقا ماھىر ئەمەس ئىدى.

كىشىلەر «لىرون هاما» دەپ چاقىرىشاتتى. لېكىن بۇ سۆزدە كىشىلەرنىڭ نەزەرىچە ھېچقانداق ھېسسىيات يوق بولۇپ، خۇددى «ئاۋۇ قەھۋە چەينىكى، ئاۋۇ قەندەل» دېگەندەكلا ئۇقۇم بار ئىدى.

ئۇ ھامان ئالدىراش ئىدى. ئەمما ياۋۇش چىقارماي قىسقا ـ قىسقا چامداپ ماڭاتتى. قىلچە غەۋغا قىلمايتتى. ئەزەلدىن ھېچنەرسىگە يەگمەيتتى. ئۇ ئۈندىمەيدىغان خاراكتېرى ئەتراپىدىكى بارلىق نەرسىلەرگە ئۆتۈنگەندەك قىلاتتى، ئۇنىڭ بىر جۈپ قولى ياغاچتىن ياسالغاندەك يۇمشاق بولۇپ، قانداق نەرسىنى تۇتسۇن تىتىك ھەم ئەپچىل ئىدى.

لىرون هاما ئىسۇل ئائىلىنىڭ ئويۇرلىرىدا يېتىپ كەلدى. بۇ يى ئىشىدىن ئۇ چەكسىز خۇشال ئىدى. ئۇ بىر يالاي سوۋغا ـ سالام ئېلىپ كەلدى. لېكىن سوۋغىلارنى ئۇ ئېلىپ كەلگەن بولغاچقىلا، ھېچكىممۇ بۇنى كۆڭلىدە سوۋغا سانىمىدى.

لېكىن ئۇ كۆڭلىدە ئادەتتىن تاشقىرى ھاياجانلىناتتى. تېخى توي قىلمىغان بۇ ئەر ـ خوتۇنغا ھېرىسمەنلىك بىلەن قارايتتى. ئۇ يېڭى توي قىلىدىغان قىزغا كۆڭلىدىكىدەك كىيىملىرى تارتۇق قىلماقچى ئىدى. ئۇ ئۆز خانىسىغا تىكىسولىپ، خۇددى ئاددىي سەيپۇڭ ئاياللاردەك ئىشلەيتتى. لېكىن ھېچكىممۇ كىرىپ ئۇنى كۆرمەيتتى، ئۇ پۈتۈن غەيرىتى ۋە زېھنىنى سەرپ قىلاتتى.

ئۇ خورىسىگە ئىشلەنگەن قولياغلىق ياكى شېئىرلار كەشتىلەنگەن سالفېتكىسى يارۇن خانىمغا كۆرسىتىپ ئۈنىگدىن: «ئادالىد مۇشۇنداق ئىشلىسەم بولامدۇ؟» دەپ سورايتتى. يارۇن خانىم قولىغا ئېلىپ ئۇيان ـ بۇيان ئۆرۈپ كۆرەتتى ـ دە: «سىز ئۇنچىۋالا ئاۋارە بولماڭ،

بىچارە سىڭلىم ! » دەپ جاۋاب بېرەتتى .

ئىيۇل ئايلىرىنىڭ ئاخىرقى كۈنلىرىنىڭ بىر كېچىسى . كىشىنى بۇنچۇقتۇرىدىغان تومۇز ئىسسىقى ئۆتۈپ كەتكەن ، ئاي خېلى كۆتۈرۈلۈپ قالغان . كېچە تىنىچ ، ئىللىق ئىدى . بۇ ، كىشىنىڭ مېڭىسىنى سەگىتىدىغان ، كىشىنى ھاياجانلاندۇرىدىغان ، كىشىنى شادلىققا چۆمدۈرىدىغان كېچە ئىدى . كىشىنىڭ روھىي دۇنياسىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە يوشۇرۇنغان شېئىرىي تۇيغۇسىنى قوزغايتتى . باغ ـ داللارنىڭ ئىللىق ھاۋاسى جىمجىت مېھمانخانىغا كىردى . شىشە قوندۇرۇلغان لامپا ئۈستەل ئۈستىدە نۇر چېچىپ تۇراتتى . بارون خانىم بىلەن بارون خۇشياقمىغان ھالدا قارتا ئويناۋاتاتتى . لېرون ھامما ئۇلارنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ پوقانكا توقۇۋاتاتتى . بىر جۈپ ياش دېرىزىنىڭ پەردىسىنى قايرىپ قويۇپ ، ئاينىڭ نۇرىدا باغچىغا قارايتتى .

بۇيى دەرىخى جىسار دەرىخىنىڭ كۆلەڭگۈسى چۆپلۈككە چۈشۈپ تۇراتتى ، چۆپلۈك ياكى قارىيىپ كۆرۈنۈۋاتقان جاڭگاللىققىچە ياتاتتى .

ريسا ئىنتىزارسىز ھالدا ئىللىق گۈزەل كېچە مەنزىرىسىگە قاراپ ، جاڭگاللىق ۋە دەل ـ دەرەخلەرنىڭ قويۇق كۆلەڭگىلىرىگە مەپتۇن بولدى .

— دادىجان ، بىز ئۆينىڭ ئالدىدىكى چۆپلۈكتە بىردەم ئايلىنىپ كېلەيلىچۇ ؟ — دېدى ئۇ ئاتا ـ ئانىسىغا قاراپ .

— بالىلىرىم بېرىۋېرىڭلار ، ـ دەپ جاۋاب بەردى بارون قارتا ئويناۋېتىپ .

ئۇ ئىككىلەن بىرىگە چىقتى . ئۇلار كۈمۈش رەڭ چۆپلۈكتە ئاستا قەدەم تاشلاپ ماڭاتتى . ئۇلار ئەڭ چەتتىكى كىچىككىنە دەرەخنىڭ جىلغىچە باردى .

ۋاقىت خېلى بەرگە بېرىپ قالدى . ئۇ ئىككىسى تېخىچە قايتىپ كەلمىدى . بارون خانىم چارچاپ قالغاچقا جايىغا قاراپ ماڭدى . ئۇ پەلەمپەيدىن چىقىۋېتىپ :

— ئاۋۇ ئاشۇق ـ مەشۇقلارنى چاقىرىۋېتىڭلار ، — دېدى .

بارون ئاينىڭدا كەڭ باغچىغا سىنچىلاپ قارىۋىدى ، ئۇلارنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

كۆلەڭگىلىرى ھەمراھلىقىدا ئاسما ئايلىنىپ يۈرگەنلىكىنى كۆردى.

— ئۇلار ئايلىنىپ يۈرۈۋەرسۇن، سىرتتىكى ئاندىڭ تىمدىگەن ياخشى ـ ھە! لىرون ئۇلارنى كۈتۈپ تۇرسۇن، شۇنداق قىلامسىز لىرون؟ — دېدى يارون.

— ئەلۋەتتە، مەن ئۇلارنى كۈتۈپ تۇراي، — دېدى قىرى خىسىم ئەمكىس كۆزلىرىنى تۇقىرىغا تىكىپ، رەئىپ ئاۋازى بىلەن.

يارون خوتۇنىنى تۆلەپ ماڭدى. تومۇر ئىشىكىدە ئۆرىمۇ ھېرىپ قالغاچقا:

— مەنمۇ كىرىپ ئۇخلاي، — دېدى.

يارون خانىمى بىلەن بىرلىكتە مېھمانخانىدىن ئايرىلدى.

لىرون ھاممۇ ئورنىدىن تۇرۇپ قولىدىكى تىگنە ئىشلىرىنى تاشلاپ، تىپ ـ تىكىلىرىنى ئايلانما ئورۇندۇقنىڭ قول قويىدىغان يېرىگە قويۇپ دېرىزىنىڭ ئالدىغا بېرىپ پەردىنى ئاچتى ـ دە، كىشىنى ھۇزۇرلاندۇرىدىغان ئاندىڭ كېچە مەنزىرىسىگە زوقلىنىپ قارىدى.

يوي قىلماقچى بولغان قىر ـ تىگىت چۆپلۈكتە توختىماي ئۇياق ـ بۇياققا ئايلىنىپ ماڭاتتى. جانغاللىقنى پەلەمپەيگىچە، پەلەمپەيدىن جانغاللىققىچە بېرىپ كېلەتتى. ئۇلار بىر ـ بىرىنىڭ قوللىرىنى مەھكەم تۇتۇۋالغان بولۇپ، رۇۋان سۈرمەتتى. ئۇلارنىڭ تۈرتكى جۇددى تېپىدىن ئاجراپ تىپابان تەتئەت دۇنياسىدىكى خالىس، لىرىك تۇيغۇ مەنزىرىلەر بىلەن بىرلىشىپ كەتكەندەك ئىدى.

ژىنا دېرىزە تەرەپكە قاراپ چىراق يورۇقىدا كۆرۈنۈپ تۇرغان قىرى خانىمنىڭ كۆلەڭگىسىنى كۆرۈپ قالدى-دە:

— ئوھوي! لىرون ھاما بىزگە قاراۋاتىدۇ، — دېدى.

— شۇنداق، لىرون ھاما بىزگە قاراۋاتىدۇ، — ۋىكوت ئىشىنى كۆتۈرۈپ ئوينىمايلا جاۋاب قايتۇردى.

ئۇلار داۋاملىق خىيال سۈرەتتى، داۋاملىق ئايلىناتتى، ئۆز ئارا قىزغىنلىق بىلەن ئىشق ـ مۇھەببەتلىرىنى ئىزھار قىلىشاتتى.

شەبنەم تامچىلىرى چۆپلۈكنى ھۆل قىلىۋەتكەچكە، سالقىن ھاۋادا

ئۇلارنىڭ سىي سر ئار حۇغۇلدىدى .

— قايسپ كسەيلى ، — دىدى رىسا .

ئۇلار قايسپ كەلدى .

ئىككسى مىھمانخانىغا كىرگەندە ، لىروں هاما ئۇلىۇرۇپ پوقانكا نوقۇۋاتاتى . ئۇ يىسسى يۆوەں سىلىۋالغان بولۇپ ، ئورۇق ، ئاجىر قول- لىرى يىرەنسى ، ئەپىدس ئىساس هارغىلىقى چىقىپ تۇراتى .

— هاما ، ئەمدى ئۇخلاڭ ، — دىدى رىنا ئۇنىڭ يىنىغا كە- لىپ .

قىرى هاما نۇرۇلۇپ ئۇنىڭغا قارىدى . ئۇنىڭ كۆزلىرى خۇددى هىلىلا يىغلىغاندەك قىزىرىپ كەتكەندى . بۇ ئاشىق - مەشۇقلار ئۇنىڭغا قىلچە دىققەت قىلمىدى . لىكىں ونكوب بۇنۇقسىرلا رىساننىڭ ئاتىغى شەيئەمدىن هۆل بولۇپ كەتكەنلىكىنى بىلىپ قالدى - دە ، ئەندىشە قى- لىپ ، مېھرىبانلىق بىلەں :

— سۆيۈملۈگۈم ، تارۇك بۇيلىرىڭىز نوكلىمىدىمۇ ؟ — دەپ سورىدى .

زىساننىڭ هامىسسىڭ قوللىرى يىردىيلا يىرەب كەتتى . سۇنجە- لىك قاتتىق يىرىدىكى ، هەتتا قولىدىكى ئىشمۇ يەرگە چۈشۈپ كەتتى . پومرەك قىلىپ ئورالغاں تۇك يىپ دومىلاپ يىراققا كەتتى . ئۇ ئىسىك قولى بىلەں تۇرىتى توسۇۋىلىپ يىرىدى وە هەسرەت بىلەں يىغلاپ كەتتى .

يىگىت بىلەں قىز يىمە قىلىشنى بىلەلمەي هاكۇنقىپ تۇرۇپلا قالدى . رىسا يىردىن يىرلىپ ئۇنىڭ قولىدىن تارتىپ :

— يىمە بولدىڭىز ؟ يىمە بولدىڭىز ؟ لىروں هاما ؟ — دەپ بەشۈنشلەنگەں هالدا قايتا سورىدى .

يۇ يىجارە ئايال يىغا ئارىلاش ووُحۇدى هەسرەتنىس يىرىگەں هالدا ، يوغۇلۇپ ، يوغۇلۇپ :

— هارير سىردىن . . . سۆيۈملۈكۈم . . . تارۇك بۇيلىرىڭىز . . . نوكلىدىمۇ ؟ دەپ سورىدى . . . هىچكىم ئەزەلدىن ماڭا مۇنداق سۆزنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

قىلمىغان . . . مۇنداق سۆزنى . . . رادىلا ئاڭلىمىغانىدىم . . . — دېدى .

رىسا ھەم ئەجەبلەندى ، ھەم ئۇنىڭغا ئىچى ئاغرىدى . راسىلا بىرەرسى كىلىپ لىرونغا مۇھەببەت ئىزھار قىلسا ، رىسا ئۆزىنى تۇتىۋالالماي كۈلۈۋەتكەن بولاتتى . ۋىكتور ئۇلارغا ئارقىسىنى قىلىپ ، كۆلۈمسىرىگەن چىرايىنى يوشۇردى .

لىرون ھامما يۇيۇقسىز ئورنىدىن تۇردى . تۆك يىپ يول ئۈستىدە ، يوقۇۋاتقان يوفاتكىسى ئالالماي ئورۇندۇق ئۈستىدە تۇرغىنچە قالدى . ئۇ چىراغنىڭ ئالماسىن قاراڭغۇدا ياللاپنىغا جىمدىغان پەلەمپەينىڭ تىنغا ياردى . ئاندىن سىلاپ ـ سىپاپ ئۆزىنىڭ جايىغا چىقىپ كەتتى .

ئۆيدە ئىككىسىلا قالغاندا ، مېھرىبانلىق بىلەن بىر ـ بىرىگە تەمىشى ؛ ئۇلارغا بۇ ئىش كۆلكىلىك ھەمدە ھەسرەتلىك تۇيۇلدى . ژىنا پەس ئاۋاز بىلەن :

— بىچارە ھاماجام . . . ! — دېدى .

— ئۇ بۇگۈن كىچە بەبە سەل ئەقلىدىن ئىزىپ قاپتۇ ، — دېدى رىتۇلىس .

ئىككىسىنى قول تۇتۇشۇپ ئارىلىقۇسى كەلمەي تۇراتتى . لىرون ھامما ھىلىلا ئارىلغان ئورۇندۇقتىڭ ئالدىدا ، ئىككىسىنىڭ لەۋلىرى مۇلايىملىق ۋە ئىشەنچ بىلەن تۇيۇقسىز قىسىم جۇپلەشتى .

ئەتىسى ئۇلار قىرىق قىرىنىڭ كۆز ياشلىرىنى تۇتۇپلەي ئىسىدىن چىقاردى .

بۇ قىلىشنىڭ ئالدىدىكى ئىككى ھەپتىسى رىسا ياقىسى جانىرجەم ئۆتكۈزدى . بىلىدىن تۇيۇقى خېنىم ، سۆيۈملۈكۈم دىگەن تەملىق ئاتاشلار ئۇنى ھارغۇزۇپ قويغاندەك ئىدى .

ئۇنىڭ ئۆمۈرلۈك ئىشى بولغان كۆپى ئەسكەلىكى ، ئۇنىڭ تولاشغا ، پىكىر نۇرگۇرۇسكە كۆڭلى بارماسى . ئۇ بەقەت يۇتۇن بەدەنىنىڭ تۇشسىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلاتتى . بەدىنىنىڭ گۆشلىرى ، قىنى ، ئۆشساتلىرىنىڭ ھەممىسى جۇددى بىرىنى ئىچىدە ئىزىپ كە-

ـسۋانغاندەك ئىدى . ئۇ قولىنىڭ بىرەر يېرىگە تېگىپ كەتكەندەك قا-
سى تىرەۋاتقانلىقىنى سەزدى .

ئۇ ، چېركاۋدا بۇ مۇراسىمنى ئۆتكۈزۈلگەن چاغدىلا بىلىپ
قالدى .

توي قىلدى ! ئۇ ئاخىر توي قىلدى ! ئەينەكتىن ئۈزۈلمەي داۋام
قىلغان ھەر خىل سۈرۈنلاردىكى ھەرىكەتلەر ، ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسى ئۇ-
نىڭغا گويا بىر چۈشتەك ، ھەقىقىي چۈشتەك تۇيۇلاتتى . ئىنسان ھايات-
دىكى بەزى مىنۇتلاردا ، ئەتراپتىكى ھەممە نەرسىلەر ئۆزگىرىپ كەتكەن-
دەك ؛ ھەر بىر ھەرىكەت يېڭى مەنىگە ئىگىدەك ؛ سائەتنىڭ جىرىڭلىشىمۇ
ئادەتتىكىگە ئوخشىمايدىغاندەك تۇيۇلىدۇ .

بىنا كۆزلىرىنىڭ قاراڭغۇلىشىۋاتقانلىقىنى ، يولۇپمۇ ئۆزىنىڭ يەك
ھودۇقۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى . بىچە تۈنۈگۈن ئاخشاملا ئۇ-
نىڭ تۇرمۇشىدا ھېچقانداق ئۆزگىرىش بولمىغانىدى ؛ ئۇزۇندىن بۇيانقى
ئارزۇ - ئارمانلىرى بارغانسىرى ئۇنىڭغا يېقىنلىشىۋاتاتتى ؛ ھەتتا كۆزگە
كۆرۈنۈپلا قالدى . ئۇ ئۇخلاشتىن بۇرۇن كىچىك قىزچاق ئىدى . لېكىن
ئەمدى ياشلارنىڭ خوتۇنى بولۇپ قېلىۋاتىدۇ .

ئۇ بىر مۇدابىئە لىنىيىسىدىن ئۆتكەنىدى . خىيالىدىكى كەلگۈسى
ھەققىدىكى خىلمۇخىل خۇشاللىقلار ۋە بەخت ئۇنىڭ كۆز ئالدىدىلا
تۇراتتى . ئۇ چوڭ دەرۋازىنىڭ ئۆزىگە داغدام ئېچىلغانلىقىنى ، ئۆزىنىڭ
خىيالىدىكى دۇنياغا سەپەر قىلىش ئالدىدا تۇرغانلىقىنى ھېس قىلدى .

ئۇلار يەۋرۇكخانىغا كىردى . ھېچقانداق مېھمان چاقىرىلمىغاچقا
بۇ يەر يىمتاس ئىدى . ئاندىن بۇ يەردىن قايتىپ چىقتى ، شۇنىڭ بىلەن
مۇراسىم ئاخىرلاشتى .

ئۇلار چىركاۋنىڭ ئىشىكىدىن چىقىشىغا تۇيۇقسىز
چىققان گۈمبۈر - گۈمبۈر ئاۋازدىن يېڭى كېلىن قاتتىق قورقۇپ كەتتى .
يارون خانىم قورققىنىدىن ۋارقىرىۋەتتى ؛ بۇ ، دېھقانلار ئاتقان سالۇت
ئىدى ؛ سالۇت ئاۋازلىرى يول بويى توختىماي ئۇلارنى ياكى ئاق يېرەك-
لىك باغلىق خاكىرىمچە ئۇزىتىپ كەلدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور www.uyghurkitap.com

پـۈنۈں ئائىلىدىكىلەرگە ــــ شۇ رانوىسىڭ پوبى ، باراردىں كەلگەں پوپ ، ىىگى كىلىں ۋە سۇ ىەردىكى بابلارىىڭ ئىچىدىں باللاپ چافىرىلغاں نوى گۇۋاهچىلىرىعا ئالدى ىىلەں چاى بارىىلدى .

ئاندىں حامائەں باعچىدا ئائىلىسپ ىۈرۈپ ىوى داسىحىسىىڭ بارىىلىشىى كۈىى . بارون ، بارون حانىم ، لىرون هاما ، بارار باشلىقى وە ىىگى پوپ بارون حانىم دائىم « ىەدەں چىسقۇرىدىعاں » هىلىقى سابىۋەىلىك ىولدا ئابلىسپ ىۈرۈشنى . باراردىں كەلگەن پوپ ئۇدۇلدىكى سابىۋەىلىك ىولدا چوڭ ــ چوڭ فەدەملەر بىلەں مىڭىپ ئۈرۈلدۈرمەى ئاىەب ئوفۇدى .

ئۆبـــىك ىەىە ىىر ىەرىىدە دىهقانلارىىڭ حۇشال ــ حۇرام ۋاڭ ــ جۇڭلىرى ئاڭلىسپ ىۇرانى . ئۇلار ئالما دەرىحىنىڭ ئاسىدا ئالما هارىقى ئىچىشۋاناىى . ىىقى ئەىراپىكى دىهقانلارىىڭ هەممىسى ىىگى كىسملـىرىنى كىسپ هوىلىعا ىوشۇپ كەىى . ىىگىں ، قىرلار ىىر ــ ىىرىىى قوعلىشانى .

رىسا ىىلەں رىۇلىں چاىقاللىقىں ئۆىۈپ ، ىولعا چىقتى . هىچقانسىسى رۈۋاں سۈرمەى ، پاپاىسىر كەىكەں دىكىرعا روف ىىلەں فاراننى . گەرچە ئاوعۇسى ئىسسىڭ ئوىىۇرىلىرى ىولسىمۇ ، لىكىں هاوا بەىىلا سالفىں ئىدى . شىمال شاملى سوقۇں ىۇرانى . بالقۇىحاپ ىۇرعان قۇباش بارلاق ىۇرلىرىنى چاچانى .

ىۇ ئىككى باش حىلۋەں ىىر حاى ناپماقچى ىولۇپ ، ئىدىرلاردىں ئۆىۈپ ، بارارىىڭ ئۇدۇلىدىكى كۆلەڭگىلىك ئىگىر ــ بەس باغ حىلعىسىعا كەلدى ــ دە ، پاكار ئۆسكەں دەرەحلەر ئارىسىعا كىرىپ كەىى . ىۇ ىەرگە رادىلا شامال ىەگمەىى . شۇڭا ئۇلار چىعىر ىول ىىلەں دەل ــ دەرەحـلەر قوىۇق ئىعىرعا كەلدى . ئۇلار ئۆرە مىڭىشقا ئامالسىر فالدى . دەل شۇ پەىىىە رىسا ىىر قول كىلىپ ئۆرىنى ىىلىدىں سىككىنە بۆگەپ قۇچاقلىۋالعانلىقىنى سەردى .

ژىسا ئۈىى چىقارماى ، ئىسىك ىىانى ، ىۈرىكى دۆپۈلدەپ ئۇرانى ؛ ئۇ ىەبەس ئىلىشى قىسلىشۋانقانلىقىنى هىس قىلدى . پەس

ساڭگىلاپ تۇرغان دەرەخ شاخلىرى ئۇنىڭ چاچلىرىغا ئىلىشىۋالاتتى. ئۇلار بەللىرىنى ئىگىپ ئېڭىشىپ مېڭىشقا مەجبۇر بولدى. ژىنا بىر توپۇرمانى ئۈزۈۋالدى. توپۇرمانىڭ ئارقىسىدا بىر جۈپ توگاي قۇرتى بولۇپ، ياڭاق قولۇلە قىسىغا ئوخشايتتى.

— ئوھوي! بىر جۈپ ئىكەن! — دېدى ژىنا بىر ئاز ئىنچىكلەنىپ ساددىلىق بىلەن.

ژۇلس ئۇنىڭ قولىنىڭ بوۋۇنگە بوشقىنا سۆيۈپ:

— بۈگۈن كەچتە سىز مېنىڭ خوتۇنۇم بولىسىز، — دېدى.

ژىنا گەرچە سەھراغا كەلگەندىن بۇيان تۇرغۇن نەرسىلەرنى بىلىۋالغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ ئويلىغىنى، تەبىئىي ئىشىق - مۇھەببەتنىڭ لىرىكىلىق سىرلا تەرىپى ئىدى. شۇڭا ئۇ ھاڭ - تاڭ بولۇپ قالدى. ئۇنىڭ خوتۇنى؟ ئەجەبا ھازىر ئۇنىڭ خوتۇنى ھېسابلانامدىمەن؟

ژۇلس ئارقا - ئارقىدىن ئۇنىڭ پېشانىسىگە، چېكىلىرىگە، يۈز - كۆزلىرىگە بىر - بىر ۋە ئەسالىق بىلەن سۆيۈشكە باشلىدى. ئەر كىشىنىڭ مۇنداق سۆيۈشىگە ئۇ تېخى ئادەتلەنمىگەنىدى. شۇڭا ئۇ ھەر قېتىم سۆيگەندە بېشىنى بىر چەتكە ئېلىپ قاچاتتى، بۇ خۇشاللىقنى ئۆزىنى دالدىغا ئالاتتى.

ئۇلار ئورماننىڭ بىر چېتىگە كېلىپ قالغىنى بىلدى - دە، ئەدەملىرىنى توختىتىپ، سۇنچىۋالا ئۇزاپ كەتكىنىگە ھەيران قېلىشتى. باشقىلار كۆرۈپ قالسا، نېمە دەپ ئويلاپ قالار - ھە؟

— قايتىپ كېتەيلى، — دېدى ژىنا.

ژۇلس قولىنى ژىنانىڭ بېلىدىن بوشاتتى. ھەر ئىككىسى تۇرۇلۇپ بىر - بىرىگە قارىدى. ئۇلار، شۇنچىلىك يېقىن ئىدىكى، ھەتتا ئالغان نەپەسلىرىمۇ بىر - بىرىنىڭ يۈزىگە ئۇرۇلدى؛ ئۇلار كۆزلىرىنى بىر - بىرىگە تىكىپ تويماي قارىشاتتى. مۇنداق ئەمەس، ئۆتكۈر، يارلىق نەرسىلەردىن ئۆتۈپ كىسىدىغان يىڭى ئىككىسىنىڭ قەلبىنى ئىرىپ بىرلەشتۈرۈۋەتكەنىدى. ئۇلار بىر - بىرىنىڭ كۆزىدىن، ھاياتنىڭ كۆرۈپ بەتكىلى بولمايدىغان چوڭقۇر تەرلىرىنىچە كۆرۈپ،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

بىر ـ بىرىنى چۈشىنىشكە تىرىشاتتى ؛ ئۇلار جىمجىت تۇرۇۋېلىپ بىر ـ بىرىنىڭ قەلبىدىكى تېپىشماقنى يەشمەكچى بولاتتى ، ئۇلارنىڭ تەقدىرى قانداق بولىدىكىن ؟ ئۇلارنىڭ ئەمدىلا باشلانغان ئورتاق تۇرمۇشى قانداق بولىدىكىن ؟ ئۇلارنىڭ ئۇزاققا ھەم ئاجرالماس بولۇپ بىرلىشىپ كېتىدىغان ئەر ـ خوتۇنلۇق تۇرمۇشى ، ھەر قايسىسىغا خۇشاللىق ئېلىپ كېلەرمۇ ؟ بەخت ئېلىپ كېلەرمۇ ؟ ياكى شىرىن خىياللىرى كۆپۈككە ئايلىنارمۇ ؟ ئۇلار گويا تۇنجى رەت بىر كۆرۈشۈۋاتقاندەك ھېسسىياتتا ئىدى .

كۈتۈلمىگەندە رىتۇلس خوتۇنىنىڭ دولىسىنى قۇچاقلاپ تۇرۇپ لېۋىگە قاتتىق سۆيدى . رىسانى ئەزەلدىن ھېچكىم مۇنداق سۆيمىگەنىدى . بۇ سۆيۈش ئۇنىڭ قان تومۇرلىرىغىچە چوڭقۇر سىڭىپ كىرىپ ، سۆڭەكلىرىگىچە باردى . ئۇنىڭ بەدىنىنى سىرلىق تىترەك باستى ، ئۇ رىتۇلسنى قاتتىق ئىسىرىۋەتتى وە ئۆزىمۇ يىقىلىپ چۈشكىلى تاسلا قالدى .

ـــ كېسەلچۇ ، كېسەلچۇ ! ـــ دېدى رىسا تىترىگەن ئاۋاز بىلەن .

رىتۇلس جاۋاب قايتۇرمىدى . ئۇ رىسانىڭ ئىككى قولىنى مەھكەم تۇتۇۋالغانىدى .

ياكى ئۆيگە كەلگىچە ھېچقايسىسى گەپ قىلمىدى . چۈشتىن كېيىنكى ۋاقىت باھاسى ئاتا ئۆيى .

قاش قارىيىشىغا يېقىن ، جامائەت داستىخانغا داخىل بولدى . توي رەسمىسى ئادەتتىكى نورماندىيىلىكلارنىڭ ئۆرپ ـ ئادىتىنىڭ ئەكسىچە ئاددىي ، بىر ئۆتتى . مېھمانلار قورۇنۇپراق ئولتۇرۇشتى . پەقەت ئىككى پوپ ، بازار باشلىقى وە تەكلىپ قىلىنغان تۆت نەپەر دېھقان ئاز ـ تولا چاقچاق قىلىشىپ ، قىزغىنلىق چىقىرىپ تۇردى .

كۈلكە ـ چاقچاقلار تىنغاي دېگەندەك قىلىۋىدى ، بازار باشلىقى بىر گەپنى قىلىپ كۆپچىلىكنىڭ كەيپىنى كۆتۈرۈۋەتتى . سائەت توققۇز بولغاندا . قەھۋە ئىچىلىشكە باشلىدى . ئىچكىرىكى ھويلىدىكى ئالما دەرىخى ئاستىدا ، يېزىلىقلارغا خاس ئۇسلۇبتىكى تانسا باشلاندى . ئوچۇق

دېرىزىدىن خۇشاللىق قاسىمغا بولغان پۈتۈن مەنزىرىسى كۆرگىلى
بولاتتى. دەرەخ شاخلىرىغا ئېسىلغان رەڭلىك چىراغلار، دەرەخ يوپۇر-
ماقلىرىنى قىسىق كۆل رەڭ تۈسكە كىرگۈزگەندى. يېقىن ئەتراپىكى
دېھقانلار، ئەر - ئاياللار جۈرىدەپ ئۇسسۇل ئويناپ، قەدىمىي مۇقاملارغا
باخشا ئېيتاتتى. ئىككى ئىسكىرىپكا ۋە بىر نەي مۇڭلۇق ھالدا تەڭكەش
قىلاتتى. سازەندىلەر ئاشخانىدا ئىشلىتىدىغان ئىگىز ئۈستەللىك ئۈستىگە
چىقىۋالغانىدى. دېھقانلارنىڭ خاراكتىرلىق ئاۋاز بىلەن ئېيتقان باخشىلىرى
بەزىدە سازنىڭ ئاۋازىنى بېسىپ كېتەتتى؛ ئاخىر مۇزىكا ئاۋازى ھەر خىل
چىققان باخشا ئاۋازى بىلەن پارچە - پارچە ياۋۇشلارغا بۆلۈنۈپ ئاسمان-
دىن چۈشكەن ئۈششاق - چۈششەك يەرسىلەرنىڭ ئاۋازىغا ئوخشايتتى.

ئىككى خوك ھاراق تۈگىسىنىڭ خۆرىتىدە مەشئەللەر ياندۇرۇلغان
بولۇپ، كىشىلەر ئىچىملىكلەر بىلەن تەمىنلىنىپ تۇراتتى. ئىككى ئايال
خىزمەتكار بىر ياغاچ داسقا ئىسسىكان، قاچا - قومۇچلارنى سىلىشىپ
توختىماستىن يۇيۇۋاتاتتى. ئىسسىكان ۋە قاچا - قومۇچلاردىن سۇ تام-
چىلاپ تۇرسىمۇ، ھاراق تۈگىسىنىڭ خۇمىكىنىڭ ئاستىغا ئاپىرىپ قىستۇرۇل
ئۆرۈم ھارىقىنى قۇياتتى ياكى سېرىق، ساپ ئالما ھارىقى قۇياتتى.
ئۇسسىغان ئۇسسۇلچى مېھمانلار، خىجىل ئولتۇرۇپ تاماشا كۆرۈۋاتقان
قىزلار، يۈز - كۆزىدىن چېچىلىپ بەر ئېقىۋاتقان تەر - خۇۋالار قىس-
ماق كېلىشەتتى. قوللىرىنى سوزۇشۇپ، قانداق ئىسسىكان قوللىرىغا چى-
قىسىدىن قەتئىينەزەر، بېشىنى ئارقىغا تاشلاپ ياقتۇرىدىغان ئىچىملىكنى
بىراقلا كۆتۈرۈۋېتەتتى.

بىر ئۈستەلگە بولكا، سارماي، سۈرمە، قۇرۇت ۋە قىزىلار قويۇل-
غان. كىشىلەر ئىختىيارىچە كېلىپ قولىغا ئالاتتى - دە، كاۋاپ ئىسىپ
ئاغزىغا سالاتتى. چىراغ نۇرلىرى چاقناپ تۇرغان يېشىل دەل - دەرەخلەر
سايىسىدا، ساغلام ھەم قىزغىنلىق بىلەن تولۇپ تاشقان بۇ بايرام مەنزى-
رىسى، تاماقخانىدا تۇرۇخۇم بولۇپ ئولتۇرغان سۆلەتلىك مېھمانلارنى
ئۆزىگە جەلپ قىلاتتى، ئۇلارنىڭمۇ كېلىپ ئۇسسۇل ئوينىغۇسى، تويغان
ھاراق تۈگىدىن بىر ئىسسىكان ھاراقنى قۇيۇۋېلىپ، غۇرتۇلدىتىپ ئى-

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

جىۋالغۇسى ، سارمانعا مىلەںگەں ںولكا ںىلەں حام سۇكىسارىى راكۇسكا فىلىپ ںىگۇسى كىبلەںى .

ںارار ںاشلىعى فولىدىكى فەلەمۇراجىى ئۇرۇپ مۇرىكىعا ںەگكەش فىلىپ :

— حۇداعا شۇكۇر ! فالىس فاملاشى . ںۇ حۇددى حەفلەر دەپ ںۇرگەں گاناشىكى ںوي رىسابىسگە ئوحشاپ كەںى ، — دەپ ۋارفىرد-ۋەںنى .

فاںسى كۇلكە كۆںۇرۇلدى . ںىكى پوپ وە ںەرلىكىكى هوفۇق ںۇںۇۋاںعانلار ئەسلىدە ںەںئى ئۆجمەںلەردىں ئىدى . سۇكا ئۇلارنىڭ سۆرىگە رەددىيە ںىرىپ :

— سىرنىڭ دىمەكچى ںولعىنىڭىر كانا① عۇ دەںمەں ! — دې-دى .

ںارار ںاشلىعى ںۇ ںەںىھى فۇںۇل فىلماي ئۆرىى ئافلىدى :

— پوپ ئەپەںدى ، مىنىڭ ںىمە دەںدىعىنىم ئۆرۇمگە ئاياں . مەں گاناش دىگەنىكەنمەں ، حاناسى ںوں گاناش ، — دىدى .

كۆپچىلىك ئورنىدىن ںۇرۇپ مىھمانحانىعا فاراپ ماڭدى . مىھمانلار فانىام — ںاشفىلىقىعا چۆمگەں ئامما ںىلەں ئارىلىشىپ ںىر ئار ںۇردى — دە ، ئاںدىں ساھىبحانىلار ںىلەں حوشلاشى .

ںارون ںارون حانىم ںىلەں پەس ئاواردا ںىمىنىدۇر ںالاشى . ئا-دەںىكىدىن ںەكرەك هاسىراپ فالعاں ئادالىد حانىم ، ئىرىنىڭ ںەلىپىى رەت فىلىنۋانعاںدەك كۆرۈنەںى ؛ ئاحىر ئۇ وارفىرعلى ںۇردى :

— ںولماںدۇ حىنىم ، ںولماںدۇ . مىنىڭ فولۇمدىن كەلمەںدۇ . مەں ںىمە دەپ ئىعىر ئاچىمەں.

ںارون ئانالىى ںالعۇر فالدۇرۇپ ، رىساںىڭ ںىىعا كەلدى .

— فىرىم ، مەں ںىلەں ںىللە ئابلىسپ كىلىشى حالامىسر ؟

① كانا— « ئىحىل » دە ، فەدىمىى سۇرىيدىكى ںىر حاںىنىڭ ںامى ، ئۇ ںەردە ئۆںكۇ-زۇلگەں ںىر فىتىملىق ںوںدا ، حرىسىوس ںۇںحى فىتىم كارامىتى ئاشكارىلاپ ، سۇںى هارافعا ئايلاندۇرىۇەںكەں . ںارار ںاشلىعى كانانى گاناش دەپ حاتا ئىىعان

— دادا، سىز خۇشال بولىدىغان بولسىڭىز، جان دەپ بارىمەن! — دېدى زىيا.

ئاتا ـ بالا ئىككىسى بىرلىكتە سىرتىغا ماڭدى.

ئىشىككە كەلگەندە، دېڭىز تەرەپتىن ئۇرغان سوغۇق شامال ئۇلارنىڭ يۈزلىرىنى سىيپاپ ئۆتتى. گەرچە ياز بولسىمۇ، لېكىن بۇ شامال كۆز كېلىۋاتقانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى.

ئاسماندا بۇلۇتلار ئۈزۈپ يۈرەتتى. يۇلتۇزلار دەم ئۆزىنى بۇلۇتلار ئارىسىغا يوشۇرسا، دەم كۈلۈمسىرەپ چىراي ئاچاتتى.

يارۇن قىزىنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇپ، مېھرىبانلىق بىلەن باغ- رىغا باستى. ئۇلار بىر نەچچە مىنۇت ئايلاندى. يارۇن بىر قارارغا كې- لەلمەي ئارىسالدى بولدى، ئۇ ناھايىتى ئوڭايسىزلىنىۋاتقاندەك ئىدى. ئاخىر ئۇ بىر قارارغا كەلدى ـ دە، گەپ ئاچتى:

— قورام، بۇ ئىشنى ئەسلىدە ئاپىڭىز ئۈستىگە ئالسا بولاتتى؛ مەن دەي دېسەم بەك ئوڭايسىزلىنىۋاتىمەن، بىراق ئاپىڭىز رەت قىلدى. ئۇ دەيدىغان گەپنى مەن دېمىسەم بولمايدىغان بولدى. سىز كىشىلىك ھاياتتىكى ئىشلاردىن زادى قانچىلىك خەۋەر تاپتىڭىز، ئۇنىسى ماڭا نا- مەلۇم، ئىنسان ھاياتىدىكى بەزى خۇپىيانە ئىشلار ئىھساب قىلىنىپ با- لىلارغا، بولۇپمۇ قىز بالىلارغا بىلدۈرۈلمەيدۇ. چۈنكى قىز بالىلار قەلبى پاك ساپلىقى، قىلچە داغ چۈشەرمەسلىكى، ياكى بىر يىگىتنىڭ قولىغا كىرگىچە ئۆزىنى پاك تۇتۇشى لازىم. شۇ چاغدىلا بۇ يىگىت ئۇنىڭ ئۆ- مۈرلۈك بەختىگە كاپالەتلىك قىلالايدۇ. شۇ يىگىتلا كىشىلىك ھايا- تىكى يوشۇرۇن شادلىق پەردىسىنى يىرتىشقا ھوقۇقلۇق. بەزىدە قىزلار ئەگەر بۇ ئىشنى زادىلا خىيالىغا كەلتۈرمىگەن بولسا، ئۇ چاغدا، خىيالىغا كىرىپ چىقمىغان، نىسبەتەن قوپال بولغان رېئاللىق كۆڭلىگە ياقماس- لىقى مۇمكىن، قىزلارنىڭ قەلبى ئازار يېيىشى، ھەتتا بەدىنى زىدە بو- لۇشى، ئۆزلىرىنىڭ ئەرلىرىنى رەت قىلىشى مۇمكىن، لېكىن مەيلى ئىن- سانىيەتنىڭ ئەمىر ـ پەرمانلىرىدىن ياكى تەبىئەتنىڭ قانۇنىيەتلىرىدىن قارىغاندا بولسۇن، بۇ ئەر بولغۇچىنىڭ مۇتلەق ھوقۇقى. ئاپئاق قىزىم،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگى ئادرېسى

يۈنىڭدىن ئارتۇق سۆزلەشكە قادىر ئەمەسمەن . ھەرگىز ئۇنۇتماڭكى ،
سىز تامامەن ئىرىكىرگە مەنسۇپ

رىسا نېمىنى بىلەلىدى ؟ نېمىنى قىياس قىلالىدى ؟ ئۇ دەسلەپ لاغىلداپ تىترەپ كەتتى . قايغۇلۇق ھەم چاپلىق ئاراتى سەرگەندەك ، تەبەسمۇ ئالالماي قالدى .

ئۇلار قايتتى . مېھمانخانىنىڭ ئىشىكىنىڭ ئالدىغا بارغاندا ، ئىك-كىسى تەمترەپ قالغانلىقىدىن نېمە قىلىشنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى . ئادالىد خانىم زىيۇلىغا ئېسىلىپ يىغلاۋاتاتتى . ئۇنىڭ يارام - يارام كۆز ياشلىرى خۇددى قوياندىن چىچىلىپ چىققان سۇدەك تۆكۈلەتتى . ئۆ-رىنى تۇتالماي تىكىت تۇ سىمىز ئايالى ئېرىنىمەي تۆلەپ تۇراتتى . ئادالىد خانىم ئۇنىڭغا ئېسىلىپ يىغلاپ تۇرۇپ ، قىرىمىلىڭ ، خىگرىمىلىڭ ، قورامىلىڭ ھالىدىن ياخشى خەۋەر ئېلىڭ ، دەپ يالۋاتتى .

ياروۋ ئالدىراپ ئۇنىڭ يېنىغا باردى - دە ، ئۇنى تۇتۇپ :

— ھەي بولدى ، يىغا - زارە قىلماڭ ، سىزدىن ئۆتۈنىمەن ، بولدى قىلىڭ ، ئۇنۇتكىرىنى تېخىسۇرۇڭ ! — دېدى .

ياروۋ خوتۇنى تۆلەپ ، ئايالىنا ئورۇندۇققا ئولتۇرغۇزۇپ قويدى . تۇ چاغدىمۇ ئۇ تۇخسماي كۆزىنىڭ يېشىنى ئېرىتىپ تۇراتتى . ئۇ تۇرۇلۇپ رىساغا قاراپ :

— كىلىڭ قورام ، ئاپىكىرىنى سۆيۈپ قويۇپ تىرىپ ئۇخلاڭ ، — دېدى .

زىسامۇ تىغلىۋەتتى . ئۇ ئانا - ئانىسىنى سۆيدى - دە ، كىسىپ قالدى .

لىرۇن ھاما ئاللىقاچان ئۆز خانىسىغا كىرىپ كەتكەنىدى . ياروۋ ۋە ئۇنىڭ ئايالى زىيۇلبى بىلەن مېھمانخانىدا قالدى . ئۇچەيلەن قورۇنۇپ ئولتۇرۇشاتتى . ھېچقايسىسى قىلىدىغان سۆز تاپالمايتتى . ئىككى ئەر كىشى پۈرۈر كىسسۇالغان تۇلۇپ ، ھېچنەرسىدىن خەۋەرسىزدەك ئولتۇ-رۇشاتتى . ئادالىد خانىم ئايالىنا ئورۇندۇقتا تىرئار تىنئارام تولۇپ دەممۇ - دەم ئىسەدەيتتى . تۇ ۋەزىيەت ياقەت قىلىپ تۇرغىلى بولمايدىغان تەرگە

بەىكەىدە ، باروں كۈىئوعلى ىىلەں قىرىسك سەبەر ئىشى ئۈسىدە سۆر ئاحىى . ئۇلار ىىر بەچچە كۈىدىں كىىىلا حاىدۈپ بولعا حىقىدىعاں بو-لۇشى .

روراللى رىسابىڭ حاىىسدا ، ئۈىىڭ كىسم سىلىشىعا باردەملد-سىۋاباتىى . دىدەكىسىڭ كۆرىدىں ىۈلدۈقلاب باش ىۆكۈلەىى . ئۈىىك ئىككى قولى ىىىرەۋاىعاچقا ، رىسابىڭ بەلۋىعى ىىلەں ىۆگمىسىمۇ با-پالماتۋاباىى . ئۈىڭ ، قىر حوحاىىعا قارىعاىدا ىىحىمۇ حىددىىلىشىپ كەىكەىلىكى ىىلىسى ىۇراىى . لىكىں رىسا دىدەكىسىڭ كۆر باشلىرىعا ئىسار قىلمىدى . ئۇ حۇددى ئۆرىىى باشقا ىىر دۇىياعا كىرىپ قالعاد-دەك ، باشقا ىىر بەرگە ىىرىپ قالعاىدەك ، ئۆىكەىدە ئۇ بوبۇش بولعاں ھەم سۆىىدىعاں حىلمۇحىل بەرسىلەرىىڭ ھەممىسى ىۇ دۇىيادىں ىوقال-عاىداك ھىس قىلدى . ئۇ ئۆر ھاباىىىڭ ۋە ئوى - پىكىرىىڭ ىىردىىلا ئۆرگىرىپ كەىكەىلىكىىى ، ھەىيا ئۆرىدە ئىرىمىى ھەقىقەىەں سۆىەمدد-مەں ؟ دىگەىدەك عەلىىە ىىر ئوىىڭ بەىدا بولعاىلىقىى سەردى . ھارىر ئۈىىك بەرەرىدە رىۆلىں بوچۇں ىىر ئادەمگە ئاىلاىعاىدى . ىۇىىڭدىں ئۆح ئاى ىۇرۇں ، رىسا ىۇ ئادەمىىڭ بار ئىكەىلىكىىى رادىلا ىىلمەىى . ھالا ىۇگۈىكى كۈىدە ئۈىىڭ حوىۇىى بولۇپ قالدى . ىۇلارىىڭ ھەممىسى ىىمە ئۇچۇں ؟ ىىمە ئۇحۇں ئۇ حۇددى ىول ىۇرگەىدە ئىھىىاىىىرلىقىں ئورەككە حۇشۇب كەىكەىدەك ، شۇىحىۋالا ىىر بوى قىلىقىعا چۇشۇب قالىدۇ ؟

ئۇ كىحىلىك كىىملىرىىى كىىپ كارىواىعا چىققى . بوىعاں سو-عوق بولعاحقا ، ئۈىىك بەدەىلىرى ىىىرەپ كەىى . ئىككى ساىەىىں ىۇ-باں ئۈىىڭ قەلىسى مۇحۇب ىۇرعاں سوعۇقلۇق ، قايعۇ ۋە كۆڭۈلسىرلىك بىحىمۇ كۈچىىپ كەىى .

روراللى حىقىپ كەىى . ئۇ ىىحىچە ئىىسەدەۋاباىى . رىسا كۈىد-مەكىە ، ئۇ ئۆرى ىىر بەچچە قىسم قىىاس قىلعاں ، ىىراق كىىىں دادىسى مۇحىمەل ئىىارىلەر ىىلەں ئىشارەت قىلعاں ، ىىگى - بەكىىگە بەىكىلى بولماىدىعاں ئىىسىڭ ىىمە ئىكەىلىكىىى بەقەررالىق ھەم ئەىىرلىك ىىلەں

كۆتۈۋاتاتتى . ئېھتىمال بۇ ئىشتى ـ مۇھەببەتنىڭ ئەڭ زور جۇبابە سىرى بولسا كېرەك .

رىسا نىرسىنىڭ پەلەمپەيدىن چىقىپ كېلىۋاتقان ئاياغ تىۋىشىغا دىققەت قىلمىدى . شۇڭا ئىشىك تىسككسه ئۈچ قېتىم چېكىلگەندە ئۇ دىڭگىدە چۆچۈپ كەتتى ۋە قورقۇپ گەپ قىلالماي قالدى . ئىشىك يەنە چېكىلدى . ئارقىدىنلا ئىشىكنىڭ قۇلۇپىنىڭ تىلى تىرىڭ ـ تىرىڭ قىلغان ئاۋاز چىقتى . ئۇ خۇددى ئۆيگە ئوغرى كىرىۋاتقاندەك تىتىتى بوـ ماسىڭ ئىچىگە تىقىپ تىنىۋالدى . ئۆيۈكىنىڭ تىسككسه تىسلىشى بىلەن پولدىن ئاۋاز چىقاتتى .

يۇيۇقسىز نىرسى كارىۋاتنى مىدىرلىتىۋەتتى .

بۇ ئىش رىسانىڭ مىڭىسىگە قاتتىق تەسىر قىلغانلىقتىن ، ئاساـ سىنى ۋارقىرىۋەتتى . ئۇ تىشنى چىقىرىپ قارىۋىدى ، زىيۇلىن ئۇنىڭ ئالـ دىدا كۈلۈمسىرەپ تۇراتتى .

ـــ ھە ! سىزمىدىڭىز ، بارىمۇ قورقۇپ كەتتىم ، ـــ دېدى رىسا .

ـــ ئۇنداقتا سىزمىنى كۈتمەپتىكەن ـ دە ؟

رىسا جاۋاب بەرمىدى . زىيۇلىن كىچىلىك تون كىيمى كىيىۋالغان بولۇپ ، چىرايلىق تىگىسلىكى ماتا مەن دەپ كۆرۈنۈپ تۇراتتى ، رىنتا مۇشۇنداق يۇرۇر كىسگەن كىشى ئالدىدا ، ئۆزىنىڭ كارىۋاتتا تىسۋالغانـ لىقىدىن ئىزا تارتتى .

مۇشۇنداق كەسكىن ، جىددىي مىنۇتتا ، ئۆزلىرىنىڭ يۈتۈن ھاياـ تىدىكى تەختىنىڭ پەيزىنى سۈرىدىغان بەتتە ، ئۇلار نېمە دېيىشنى ، نېمە قىلىشنى بىلمەيتتى ؛ ھەتتا بىر ـ بىرىگە قاراشقىمۇ يىسالماتتـ ـتى .

زىيۇلىن قانداقلا بولمىسۇن بۇ ھەقتىكى ھەرىكەتكە ئىگە بولىدىغان كىشى قىلاتتى . قانداق قىلغاندا ئۆزىنى يەنئى ، بىنىك تۇتۇپ ، جىد- چەنلىك بىلەن مۇلايىملىق ۋاستىلىرىنى ئىشلىتىپ ، شېرىن خىياللارغا چۆمگەن قىزچاقنىڭ قەلبى ـــ ئۇنىڭ ئىسسىق سەرگۈزەشتە ۋە يارۇق ، ئۇـ ياتچان روھى ھالىتى ـــ رىدە قىلماسلىقى ئوتلاتتى .

رىـۇلىں رىساىىڭ ىىر فولىىى جىڭ ىۇىۇپ ئالدىعا ىارىىپ سـۆىدى . ئاىدىں كارىۋاب ىىىدا سەجدىگە ئولىۇرعاىدەك ىۆكۈىۈب ئول- ىۇرۇپ خۇددى ىىعىىەك ىۆۋەں ئاۋاز ىىلەں :

ـــ مـىـىى ىاخشى كۆرەمسىز ؟ ـ دەپ ئاساعىىا سورىدى . ىىسا- ىىك ىۈرىكى ئىزىعا جۈشىى . ئۇ گۈل چىكىلگەں بوسما كىىگەں ىىشىىى ىاسۇقىں كۆىۈرۈب كۈلۈمسىرىگەں ھالدا :

ـــ مەں سىزىى ىاخشى كۆرىمەں دوسىۇم ، ـــ دىدى .

رىۇلىں خوىۇىىىڭ ىازۇك ىارماقلىرىىى لەۋلىرىگە ىعىپ ىۇرۇپ ىارماى ىوخۇقلىرىدىں :

ـــ مىىى ىاخشى كۆرىدىعاىلىقىڭىزىى ئىسپاىلاپ ىىرىشكە رازىمۇ سىز ؟ ـ دەب سورىدى .

رىسا قاىىدىں ئوڭاىسىزلىىىپ قالدى . ئۇ دادىسىىىڭ دىگەں سـۆزلىرىىى ئىسىگە ئالدى . گەرچە ئۇ ىۇ سۆزلەرىىىڭ مەىىسىىى ئاىچە چوڭقۇر چۈشەىمىگەں ىولسىمۇ ، ىۇ سۆز ىوىىچە جاۋاب قاىىۇردى :

ـــ مەں سىزىڭكى ، دوسىۇم .

رىـۇلىں رىساىىڭ قوللىرىىى قىزعىىلىق ىىلەں سۆىدى . ئاىدىں ئاسىا ئورىىدىں ىۇرۇب ، ئۇىىڭ ىۈز ـ كۆزىگە سۆىمەكچى ىولعاىدا ، رىسا ىوىعاىىڭ ئىچىگە ىىشىىى ىىقىۋالدى . ىۇىۇقىز رىۇلىىىڭ قولى كارىۋاىىڭ ئۈسىىدە پەىدە ىولدى ـ دە ، ىوىعاىىڭ ئۈسىىدىں خوىۇىىى جىـڭ قۇچاقلىۋالدى . ىىر قولىىى ىاسۇقىىڭ ئاسىىدىں سىلىپ ، رىسا- ىىڭ ىىشىىى ىاسۇق ىىلەں قوشۇب كۆىۈرۈۋالدى .

ـــ ئۇىـداق ىولسا ، سىز ماڭا ىىمىشقىدىں كىچىككىىە جاي ىى- رىشىى خالامسىز ؟ ـــ پەس ئاۋاز ىىلەں سورىدى زىۇلىں .

رىسا قورقۇپ كەىىى . ىۇ ىىر خىل ىەىىئىي قورقۇش ئىدى . ئۇ دۇدۇقلاب ىۇرۇب :

ـــ ئاھ ، سىزدىں ئۆىۈىىمەں ، ھازىرچە ئۇىداق قىلماڭ ، ىولام- دۇ ؟ ـــ دىدى .

ـــ ھامىىى ىىر ىاسۇقعا ىاش قويىمىز ، شۇىداق ئىكەں ، ىەىە ىىمە

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۇچۇن ئارقىغا سورىسىز ؟

ئۇنىڭ يۇسۆرى رىسامىك كۆكلىگە باقمىدى ، لېكىن ئۇنىڭغا يوسۇيۇش وە يول قويۇش يۇرىسىدىن بەنە بىر قېتىم :

ــــ مەن سىرىڭكى دوستۇم ، ــــ دېدى .

زىنۇلىس دەرھال يۇيۇيۇش ئۆيىگە كىرىپ كەتتى . رىسا ئۇنىڭ ئاۋازى وە ھەرىكەتلىرىنى ئىسىق ئاڭلاپ يۇراتتى ؛ زىنۇلىس ئالمان ـ بال- مان كىيىملىرىنى سالدى . ياپچۇقىدىكى بەڭگە يۇللار جىرىڭلاپ بەرگە چۈشتى . ئاندىن ئىككى ئۆيۆك ئىلگىرى ـ كېيىن يولغا چۈشتى .

ئۇ ئۇسسۇمۇپ ئالدىراپ ـ يەنە جىقتى ـ دە ، سائەتتى يام مەشىنىك بەكچىسىگە قويدى . ئۇنىڭ ئۇيسىدە تىرلا كۇسار وە مايكا بار ئىدى . ئۇ بەنە يۇگۇرۇپ ھېلىقى كىچىك ئۆيگە كىرىپ كىسىپ ، تىر ھارا ھايالسىدى . رىسا ئۇنىڭ جىقىۋاتقانلىقىنى تىلىپ ، كۆزىنى دەرھال يۇ- مۇۋالدى ـ دە ، ئۆرۈلۈپ يام بەرەتكە قاراپ تىتۋالدى .

تۇنۇلۇق ، مۇردەك يۇت رىسامنىڭ يۇيىغا سوركەلگەندە ، رىسا جۆچۈپ سەكرەپ كەتتى . كارىۋاتنىڭ ئاستىغا كىرىۋالغۇدەك يولدى . ئالاقزادە بولۇپ ، ئىككى قولى بىلەن يۈزىنى يوسۋالدى . دۇعدىيىپ يو- قانىڭ ئىچىگە كىرىپ كەتتى . ھودۇقۇپ وە قورقۇپ كەتكەچكە وارقى- رىماقچى بولدى .

رىسا قىسىپ قالغاندەك مىدىرلىماي ياتاتتى . لېكىن كۆڭلىدە ھەم ئالدىراتتى ، ھەم قورقاتتى . ئۇ ئىككى قولى بىلەن مەيدىسى مەھكەم تىسىۋالدى . دەل شۇچاغدا يوغان بىر قولنىك مەيدىسىنى سىلاپ كى- لىۋاتقانلىقىنى سەزدى . ئۇنىڭ بەپىسى تىجىمۇ جىددىيلەشتى . ئۇنىڭ يۈيۈن بەدىنى مۇيداق قوپال سوركىلىشنى تىسرەتتى . ئۇنىڭ يۇرۇپلا قىچىپ چىقىپ كەتكۇسى ، يوشۇرۇنۇۋالغۇسى ، يۇ ئەردىن تىرى يول- غۇسى كىلىپ كەتتى .

زىنۇلىس مىدىرلىماتتى . ئۇ ئۆز بەدىنىنىڭ ئىسسىقىنى ئۇنىڭ دۈم- بىسى ئارقىلىق بەدىنگە ئۆتكۈزۈۋاتاتتى . رىسانىڭ قورقۇشى وە ھودۇ- قۇشى تىسىلدى . ئۇ دەرھال ، ئەگەر مەن ئۇنىڭغا قاراپ ئۆرۈلسەم ئۇ

مسی فۇچافلىۋالدۇ ، دەپ ئوىلىدى .

ژىۇلس چىداپ ىۇرالمىعاىدەك عەمكس ئاواردا .

— سىر ماڭا حوىۇں ىولۇشى حالىماىدىكەىسىر ـ دە ؟ — دى‐
دى .

— هارىر مەں سىرىسك حوىۇىڭىر ىولماى ىمڭىر ؟ — دىدى رىسا بەس ئاوار ىىلەں .

— سۆىۇملۇگۇم ، ىولدى ، مسى ئۇىداق ئوىسىۋەرمەڭ ، — دىدى رىۇلس ىىرىكىپ .

رىۇلسىڭ سۆرىدىكى ىارارىلقىس رىسا ئوڭاىسرلاىدى ـ دە ، دەرهال ئۇىڭعا قاراپ ئۆرۈلۈپ كەحۈرۈم سورىدى .

ژىۇلس ئىچىرقاپ كەىكەں ئادەم ئاشقا ئۆرىىى ئۇرعاىدەك رىساىى ىاعرىعا مەهكەم ىىسىوالدى . ئۇ رىساىىك ىۇر ـ كۆرلىرىىى ، ىوىۇىلىرىىى حىددىى ، ئەسەىىلىك ىىلەں قاىماسىں سۆىۈپ كەىىى . هەىىا ئۇىى پۈكلەپ ىەىەس ئالالماىدىعاں قىلىپ قوىدى . رىسا ئىككى قولىى ىوشۇ‐
ىۇىسپ ، هىچقاىداق قارشىلىق قىلماى ئۇىىك مەىلىگە قوىۇپ ىەردى .
زىساىىڭ ئوى ـ ىىكىرلىرى ىامامەں جىچىلعاىىدى . ئۇ ئۆرىىڭ ىىمە قىلىۋاىقاىلىقىىى ، رىۇلسىك ىىمە ئىس قىلىۋاىقاىلىقىىمۇ ىىلمەىىى . شۇ چاعدا ئۇ ىىردىں ىەدىىىڭ ىىر ىىرىىڭ ىىرىلىپ ئاجراپ كەىكەىدەك قاىىق ئىجىىسپ ئاعرىعاىلىقىىى سىرىپ ، ئىڭراپ كەىىى . ئۇ رىۇلسىك قوىىدا ىىپرلاىىى . ئۇ رىۇلس ىەرىىدىں قوىاللىق ىىلەں ئىگىلىۋ‐
لىىدى .

زىسا ىۈىۈىلەى ئۆرىىى ىوقىىپ قوىدى ، كىىكى حەرىاىىڭ قاىداق ىولعاىلىقىىى ئۇ ئەسلىىەلمەىىى . زىساىىك ئىىىدە قالعىىى پەقەت زىۇلسىك مىسەىدارلىق ىىلەں ئۆرىىك لەولىرىگە ىوحىماى سۆىگىىى ئىدى .

كىىں زىۇلس زىساعا حەرمەں ىىر ىەرسىلەرىىى دىگەں ىولۇىى مۇمكىں ، ئۇمۇ حەرمەں حاواپ ىەرگەں ىولسا كىرەك . رىۇلس ىەىە ىىر قىىم سىاپ ىاقماقچى ىولعاىدا ، رىسا هودۇقۇپ ئۆرىىى چەىكە ئالدى .

ربىا ىىرلاۋاتقاندا رىۋلىسىڭ مەيدىسىدىكى قوڭۇر ھەم بىرىك تۈكلەر يەدىسگە سانجىلدى . بۇ تۈكلەر ئۇنىڭ پاقالچىكىدىكى تۈكلەر بىلەن ئا-مامەن ئوخشاش ئىدى .

قانىا ـ قانىا بىلىىس كارغا كەلمىدى . ئاخىر رىۋلىسمۇ ھىرىپ قالدى ـ دە ، ئوكىدىسىغا يىىپ مىدىرلىماي ئۇخلاپ قالدى .

ربىا خىيالغا خۆمدى . ئۇنىڭ قەلبىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە ئۈمىد-سىزلىنىش تۇيغۇسى پەيدا بولدى . بۇ ، ئۇنىڭ خىيالىدىكى ئىشق ـ مۇ-ھەببەت بىلەن قانچىلىك يەرقلىنىدۇ ـ ھە ! كۆپ يىللاردىن بۇيانقى ئارزۇ ـ ئۈمىدلەر ئىچىپ بولدى . بەخت ـ سائادىتى كۆپۈككە ئايلان-دى . ئۇ ئۈمىىدىسىز خىياللار ئىچىدە ئۆز ـ ئۆزىگە : « بوۋا ! مانا بۇ ئۇ-نىڭ مىنى خونۇن قىلغىنى ئىكەن ـ دە ؛ ئەسلىدە بۇ مۇشۇنداق ئىش ئىكەن ـ دە ! ھە ، مۇشۇنداق ئىش ئىكەن ! » دىدى .

ئۇ پەرىشان ھالدا ، ئۇراقىچە ئويغاق ياتتى ؛ كۆزلىرىنى ئەيىرابىغا تۇگۇرىكەيدى ، يامدىكى ئاسما گىلەمگە چۈشتى . ئۇ خانىسىنى ئۇراپ تۇرغان قەدىمكى رامان ئىشق ـ مۇھەببەت رىۋايەتلىرى ھەققىدە خىيالغا كەتتى .

رىۋلىن رۇۋان سۇرمەيتى ھەم قىمىرلىماتتى . رىبا ئۇنىڭغا قا-رىدى . ئۇ ئۇخلاپ قالغانىدى ! ئۇ ئاغرىنى نىرىم ئىچىپ ، يەخىرامان قانىق ئۇيقۇغا كەتكەنىدى !

ربىا ئىسىنىڭ مۇنداق بولىدىغانلىقىغا رادى ئىشەنمەيتتى . شۇڭا قاتتىق غەزەپلەندى . ئۇنىڭ قاتتىق ئۇخلىشى زىناغا زورلۇق قىلغىنىدىن يەتتەر خورلىغاندەك تۇيۇلدى . چۈنكى ئۇ زىنانى ئادەم قاتارىدا كۆرمە-گەندى . ئۇ نىمىشقا مۇشۇنداق كىچىدىمۇ قاتتىق ئۇخلاۋېرىدۇ ؟ ئۇلار ئويتۇرىسىدا يانا بولغان ئىشلار ئۇنىڭغا نىمە ئۈچۈن ئەلىمە تۇيۇلمايدۇ . ربىا قانچىلىكىشقا ، دەپسەندە قىلىنىشقا ، خانىغا ئىگىپ بىرار قىلىدىغان تۇرلۇك ئويۇنلارنىڭ ئۆزى سىرىمىنى يوقاتقانغا قەدەر داۋاملىشىشىغا رازى ئىدى .

ربىا مىدىرلىماي ياتاتتى . ئۇ ئۆرۈلۈپ زىۋلىسغا قاراپ ئۇنىڭ

لەولىرى ئارىسدىن جىعىۋانعان ىىسككىنە ىىسى ئاۋارىسى ئاڭلىندى . ىد-
ىسى ئاۋازى بەرىدە جورەك بىلەن ئارىلىشىپ كىتەتتى .

سۈبھى كۆتۈرۈلدى ، ئاسمان باشتا قارىسپ ئاستا ـ ئاستا ئاقىد-
رىشقا باشلىدى . ئاندىن سۈس ساغۇچ رەڭ ئېلىپ ئاخىرىدا تۇپ ـ تو-
رۇق بولۇپ كەتتى . زىتۇلىن كۆزىنى ئېچىپ كىرىلىپ ئەسنىدى . بەلىد-
رىسى ئۇيان ـ بۇيان تولغاپ جوتۇىدىن :

— سۆيۈملۈكۈم ، ئويدان ئۇخلىدىڭمۇ ؟ — دەپ سورىدى كۆ-
لۈمسىرەپ .

ژىنا ئۇنىڭ « سەن » لىگەنلىكىنى ئاڭلاپ سەل ئەيدىككەندەك
بولدى ـ دە :

— ھەئە ، سىزچۇ ؟ — دىدى .

— مەنمۇ ؟ جۇدا شۈكۈر ، بارا ئويدان ئۇخلىدىم ، — دىدى .

ئۇ تۇرۇلۇپ زىناىى سۆيدى ـ دە ، بەھۇزۇر پاراڭغا چۈشۈپ
كەتتى . ئۇ ئۆزىنىڭ بىلانىنى وە ئىقتىسادى كۆز قارىشىنى سۆزلە-
دى . « ئىقتىساد » دىگەن سۆزنى ئۇ كۆپ قىتىم تىلغا ئالدى . ژىنا تو-
نىڭدىن سەل ئەيمەنلەندى . زىتۇلىن سۆزلەۋاتاتتى . لىكىن ئۇنىڭ سۆز-
لىرىدىكى مەنىنى ئاڭقىرغىلى بولماتتى . ئۇنىڭغا تىكلىپ ئولتۇرغان زىد-
مانىڭ كۆڭلىدىن ناتىىرلىغان گادىرماش ئوي ـ خىياللار كەچتى .

سائەت سەككىزگە بەلگە بەردى .

— ئورنىمىزدىن تۇرۇپ كىتەيلى ، كىس قالساق ، باشقىلار
بىزنى مەسخىرە قىلمىسۇن ! — دىدى ژىتۇلىن .

زىتۇلىن ئالدى بىلەن كارىۋاتتىن چۈشتى . ئۇ ئۆزى كىيىپ
بولغاندىن كىيىن ، روزالىنى جاقىرىشقا ئۇتىماي جوتۇنىڭ تۇتۇپ با-
رىسىغا ۋە باشقا ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلىرىغا ئۆزى مىھرىبانلىق بىد-
لەن ياردەملەشتى .

ھۇجرىدىن چىقىش ۋاقتىدا :

— بىلىشىڭ كىرەككى ، ئىككىمىز تۇنىڭدىن كىيىن « سەن »
لەشسەك بولىۋىرىدۇ . لىكىن ئانا ـ ئاناڭىنىڭ ئالدىدا ، ۋاقىتچە مۇندا

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېتى
www.uyghurkitap.com

قىلىشقا بولمايدۇ . بىر شىرنى ئايدىكى سەپەردىن قايتىپ كەلگەندە ، ئاي-دىن سۈيداۋ دېسسەكمۇ ئۇلارنىڭ قولىغا ئەلىسە ئىسسىلمەيدۇ ، — دېدى زىنۇلى جىكىلەپ .

زىننا جۇشلۇك ناماۋ ۋاقتىدا ، ئايدىن مۇجىرىسىدىن چىقتى . بۇ كۈنى ئۇ ئادەتتىكىگە ئوخشاش ، ھىجايداۋ نىكى ئۆرگىرىس بولمىغان-دەك ئۆتكۈردى . پەقەت ئۆتكە بىر ئەر كىشى قوشۇلغانىدى ، خالاس .

5

تۆت كۈندىن كېيىن بەنۇن ئىسك ئالدىغا كېلىپ تۇختىدى . ئۇلار بەنۇنغا ئولتۇرۇپ مارسىلغا ماڭماقچى ئىدى .

زىننا توي كىچىسىدىكى ئاراپىن كىيىن ، زىنۇلىنىڭ سۆيۈشىگە ۋە تەبرىكلىرىگە قوچاقلاشلىرىغا كۆنۈپ قالدى . لېكىن ئەر — خوتۇن ئوتتۇ-رىسىدىكى تىخىمۇ زىچ مۇناسىۋەتنى بەتلا نىرار ئىدى .

ئۇ زىنۇلىنى كىلىسكەن تىگىپ ، دەيلا ياخشى كۆرەتتى . ئۇنىڭ تىلەن بىللە بولۇشنى بەخت ھەم خۇشاللىق ھېس قىلاتتى .

بۇ قېتىمقى ئايرىلىش قىسقا مۇددەتلىك بولۇپ ، ھەسرەتلىنىشتىن-غان ھىجىغانداۋ ئىش يوق ئىدى . پەقەت يارون خانىم ئۆرنى تۇتۇۋالالمايتتى ؛ بەنۇن قوزغىلىدىغان چاغدا ، ئۇ تومتىسىپ تۇرغان جوك پۇل قاپچۇقنى قىزىنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ قويۇپ :

— قىزىم ، بۇنى يارچە — يۇراپ خىراجەت قىلارسىز ، — دەپ تاپىلىدى . زىننا پۇل قاپچۇقنى ئانىسىغا سالدى . بەنۇن تۇرۇپ كەتتى . كەچ بولغاندا زىنۇلى :

— ئاپاڭنىڭ ساڭا بەرگەن پۇل قاپچۇقىدا قانچىلىك پۇل بار ئىكەن ، — دەپ سورىدى . بۇ ئىش زىننانىڭ ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپ قال-غانىدى . زىننا تانچۇقتىن پۇل قاپچۇقنى ئېلىپ ئىسكىگە سالدى . جاۋ-ماب تۇرغان تەڭگە پۇللارنى سانىۋىدى ، ھەممىسى بولۇپ ئىككى مىڭ

قرانك ئىكەن . ئۇ جاۋاك جىلىپ تۇرۇپ :

— بۇ يۇلى راسا حەحلىگىدەكمەن ! — دىدى ـ دە ، ىعىسۇ-رۇپ ياچۇقىعا سالدى . ئۇلار ىىحىق ئىسسىقىا ىىر ھەپىە بول بۇرۇپ مارسىلعا ىىسپ كەلدى . ئەىسى « پادىشاھ لۇئى » ياملىك كىجىك كىمە ئۇلارىى كورسىكىعا ئىلىپ ماڭدى . بۇ كىمە ىىئاپولعا ياردىعان بولۇپ ، بول ئۇسىدە ئاياجحودا بوحىاىسى .

كورسكا ①، ئۇ بەردىكى بۇك ئورمانلار ! ئوعرى ـ قاراقچىلار ! ياع ـ حىلعىلار ! ياپولئوىىڭ بۇرىى ! زىىا ئۆرىى ئاددىي رىئال بۇر-مۇشىى ئايرىلىپ حىالى مۇھىىا قەدەم قويعاىدەك ھىس قىلدى .

ئۇ ريۇلىى بىلەن كىمىيىڭ پالوىىدا ياىدىشىپ بۇرۇپ ئارقىدا قىلىۋاتقان پرووىىسىڭ يارلىرىعا بەرەر سالاىى . پاياىىر كەىكەن كۆپكۆك ئالەم بوشلۇقىدا ، حىمحىت ، يايىىىل ياقۇىەك بۇرعان دىڭىر قۇياشىڭ ئوىەك قىرىق بۇرلىرىدىن قىىپ قالعاىدەك ، مىدىرلىماىۋاىماىدەك كۆرۈىەىى .

— ئىككىمىزىڭ لاىىك بوۋاىىڭ كىمىىگە حۇشۇپ ، دىڭىردا سەيلە قىلعىىمىز ئىسىڭىزدە ياردۇ ؟ — دىدى زىىا .

زۇلىى ئۇىڭعا حاوابەن زىىاىك قۇلىقىڭ بۇوىگە بوشقىا سۆيۈپ قويدى . كىمە سۇىى بىلىپ ، دىڭىزىى شىرىن ئۇيقۇدىن چۆچۈ-يۈۋەىى . كىمە بىلىپ ئۆتكەن سۇ ئۇسىدە ، ئۇرۇىعا سورۇلعان ىىرىق قالاىى . حۇددى يىۋىدىن چىققان كۆپۈككە ئوحشاش دىڭىز بۇرعۇ-لىرى ، ىسرىپ قويعاىدەك سۇ ئۇسىدە كۆز يەبكۈسىز ىىراق يەرلەردە قالاىى .

بوساىىن ، كىمىىڭ ىىىدىن يەچچە ئون چى كىلىدىعان سۇ بۇرىدە ، ىىر حوڭ ىىلىق — عايەپ زور بۇبۇس ىىلىقى سۇ ئۇسىگە چىقىپ ، شۇ رامان يەيە سۇىىڭ ئاسىعا شۇڭعۇپ كىرىپ بوقالدى . زىىا قورقۇپ كەىكەىلىكىدىن وارقىرۇەىى ـ دە ، زۇلىىىڭ ياعرىعا ئۆرىى

① كورسكا — ئاراللىڭ عەرىى حەيۇپ يۇمشۇقىدىكى پورت بۇ ياپولئوىىڭ يۇعۇلعان ىىرى ئىدى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئاسى . ئۇ ئۆرىسك بۇ قىلىقسدىن كۆلۈپ كەسى . ئۇ ھىلىقى چوڭ بىـ
لىق قانا چىقىپ قالارمۇ ، دەپ ئويلاپ ، بەشۇىشلەنگەن ھالدا سۇغا
قاراسى . دىگەندەك ، بىر بەچچە سىكۇىت ئۆسمەيلا ھىلىقى بىلىق يەنە
سۇ ئۇسىگە چىقتى . ئۇ خۇددى ماشىنا ئوىۇىجۇقىقا ئوخشاش بىلـ
ىڭلايىسى . سۇدا شۇڭغۇپ ئويىاپ ، گاھ سۇ ئۇسسگە چىقاسى ، گاھ سۇ
ئاسىغا شۇڭغۇپ كىرىپ بوقىلاسى . كىبىن بۇلار ئىككى ، ئۈچ ، ئالىە
بولدى . ئۇلار كىمسىك ئەتراسدا ئويىاقلاسى . خۇددى بۇ قىرىىدىشى
— ئىچى بومۇردىن ، پوسى ياغاچىن بولغان چوڭ غەلىىە بىلىقى ئۇـ
رىسۋاتقاندەك ئىدى . ئۇلار بەرىدە كىمسىك سول بەرىىگە ئۆتەسى ;
بەرىدە ئوڭ بەرىبدە پەيدا بولاسى . گاھ توپ — توپ بولۇشۇۋالاسى ;
گاھ بىرسىڭ ئارقىسىدىن بىرى ئۆرەسى . بەئەينى ئويۇن قويۇۋاتقاندەك ،
بىر بىرسى قوغلىشىپ ، كۆكۆل ئىچىشاسى . ئۇلار بۇىۇقسىر سۇدىن
ئوخچۇپ چىقىپ ، ھاۋادا بىر موللاق ئىتىپ سۇغا كىرىپ غايىب بولادـ
ى .

ھەرىكسى ئەپچىل بولغان چوڭ بىلىقلار ھەر قىسىم كۆرۈىسە رىـ
ماسىڭ بەدىنى خۇغۇلداپ كىبەسى ، ئۇلارنىڭ ھەرىكىتىگە قاراپ خۇشالـ
لىق بىلەن چاۋاك چالاسى . ئۇنىڭ بۇرىكى خۇددى بىلىقلارغا ئوخشاش ،
خۇددى سەبى ياىلىق دەورىدىكىدەك خۇشاللىق بىلەن ئويىاسى .

ئۇشىۇمىۇت بىلىقىڭ ھەممىسى غايىب بولدى . كىس بىراقا
يەنە پەيدا بولدى . ئاخىر كۆرۈىمەي قالدى . زىىنا ئۇلار بىلەن خوشلاشـ
قاندا ، قەلبى ئارار بىگەندەك بولوپ قالدى .

گۇگۇم خۇشۇىكە باشلىدى . بۇ ئاندىڭ ھەم جىمجىت ، بەجىت
وە سىخلىق بىلەن بولغان يامارشام ۋاقتى ئىدى . ئاسمان وە سۇ بۇرى
سىماس بولۇپ ، دولغۇن ، شامالدىن ئەسەر يوق ئىدى ; ئاسمان وەيدـ
گىر جەكسىر جىمجىتلىق ئىچىدە بىپىىچ بۇرەككە كىرىۋالغاندەك ئىدى .

قۇياش بىراقا ئاستا — ئاستا ئولتۇرماقتا . ئۇ كۆز يەتمەيدىغان
ئاقرىقىغا ئولتۇرۇۋاتاسى . بۇ سايان رىمىن بىسۋاتقان ئاقرىقىغا ئوخـ
شايسى . قۇياشىڭ ئىسسىقى ھەممە ئادەم سىرەسى . قۇياش پۇتۇىلەي

ئولتۇرۇپ كەتكەندەك كېچە جىمجىت سالقىن شامال شۇنچىلىك ئاجىز ئىدىكى، ئۇنى مەيىن شامال دېيىشكە بولاتتى. ئۇ كىشىلەرنىڭ يۈزلىرىنى يۇمشاق سىلاپ ئۆتەتتى.

ئۇلارنىڭ كېمە ئىچىگە كىرىپ كەتكۈسى كەلمەيتتى. چۈنكى كېمىنىڭ ئۆيلىرىدىن كىشىلەرنىڭ كۆڭلى ئاينىيدىغان، پەقەت كېمىلەردىلا بولىدىغان بەدبۇي پۇراق چىقىپ تۇراتتى. ئۇلار پەلتولىرىنى ئورىۋېلىپ پالۇبىدا قاتار يېتىپ ئۇخلاشتى، زېۋۇلى قاتتىق ئۇيقۇغا كەتتى. لېكىن، ژىننا كۆزلىرىنى خامدەك ئېچىپ، بۇ ساياھەتنىڭ يېڭىلىقى ھەم قىزىقارلىقلىقىدىن خۇشاللىق ھېس قىلاتتى. ماتورنىڭ ئايلانغان چاغدىكى ئاۋازى ئۇنىڭ ئۇيقۇسىنى ئاچتى. ئۇ سان - ساناقسىز يۇلتۇزلارغا كۆز تىكتى. جەنۇب بەرىسىكى سۈزۈك ئاسماندا يۇلتۇزلار خۇددى مەرمەردەك پارقىرايتتى.

تاڭغا يېقىن ژىننا خىرە - شىرە ئۇيقۇغا كەتتى. ئۇ ۋاراڭ - چۇرۇڭدىن چۆچۈپ ئويغاندى. كېمىچىلەر ناخشا ئېيتىپ، كېمىنىڭ پالۇبىسىنى يۇيۇۋاتاتتى. ئۇ تېخىچە قاتتىق ئۇخلاۋاتقان ئېرىنى تۈرتۈپ ئويغاتتى - دە، ئىككىلىسى ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

ژىننا خۇشاللىق بىلەن بەمخۇش، نەملىك ھاۋادىن ھۇزۇرلىنىپ نەپەس ئالدى. ھاۋا ئۇنىڭ پۈتۈن بەدەنلىرىگە تارقالدى. تۆت ئەتراپنىڭ ھەممىسى دېڭىز، لېكىن ئالدى تەرەپتە، شەپەق نۇرىدا كۆل رەڭ، خىرە بىر نەرسە كۆرۈنۈۋاتاتتى. ئۇ غەلىتە ئۇچلۇق كۆك قەھرىنى تىرىپ سۇ ئۈستىدە لەيلەپ تۇرغان بۇلۇتتەك كۆرۈنەتتى.

ئۇ بارغانسېرى ئوچۇق كۆرۈنۈشكە باشلىدى؛ ئوچۇق ئاسماندا ئومۇمىي مەنزىرىلەر تېخىمۇ ئېنىق كۆرۈنۈپ، تاغ - ئېدىرلار پەيدا بولدى. بۇ دەل يېپىر تۇمانلار بىلەن قاپلىنىپ تۇرغان كورسىكا ئارىلى ئىدى.

قۇياش تاغ ئارقىسىدىن كۆتۈرۈلدى. ئۇ جىمىكى ئۇچلۇق چوققىلارنى ئوۋا كۆرسەتتى. ئارقىدىنلا تاغ چوققىلىرى يۇناش قىزىل تۈس ئالدى. ئارالدىكى باشقا يەرلەر تېخىچە تۇمان ئىچىدە كۆرۈنمەيتتى. كېمە

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

باشلىقى پالۋىنغا چىقتى . بۇ ، بويى پاكارراق ياشانغان ئادەم بولۇپ ، دېڭىز شامىلىدا يولا يۈرگەچكە ، چىرايلىرى سارغىيىپ ئورۇقلاپ كەتكەن ، يۈزلىرىدە قورۇقلار پەيدا بولغان بولسىمۇ ، لېكىن مەزمۇت ھەم بەمەل ئىدى . 30 يىلدىن بۇيان ، بۇيرۇق چۈشۈرۈپ ۋە بوران ـ چاپقۇنلاردا ۋارقىراپ ـ جارقىراپ ، ئۈنىڭ ئاۋازى خىرىلداپ قالغانىدى .

— بەرىخانانىڭ خۇش ھىدى يۈرىكىڭگە ئۇرۇلۇۋاتامدۇ ؟ ـ دەپ سورىدى ئۇ ژىسادىن .

ژىسانىڭ دېمىغىغا ھەقىقەتەنمۇ بىر خىل ئوت ـ چۆپنىڭ قويۇق ، ئۆزگىچە خۇش ھىدى ئۇرۇلدى . بۇ بىر خىل ياۋا ئۆسۈملۈكنىڭ ھىدى ئىدى .

كىمە باشلىقى سۆزىنى داۋاملاشتۇردى :

— خانىم ، بۇ كورسىكىنىڭ خۇش پۇرىقى . بۇ گۈزەل بەرىزانلاردا بولىدىغان خۇش بۇي ھىد . گەرچە ئايرىلغىلى 20 يىل بولغان بولسىمۇ ، مەن ئۇنى دېڭىزدا بەش چاقىرىم يىراقلىقتىن بەيلا ئىسىنى ئاجرىتالايمەن ، مەن مۇشۇ ئاراللىق . ئاڭلىشىمچە ئۇ [1]ئاۋۇ تەرەپتىكى مۇقەددەس ئېلېنى ئارىلىدا ئىكەن . ئۇ ھېلىھەم ئانا يۇرتىنىڭ خۇش پۇرىقى ھەققىدە سۆزلەيدىكەن . ئۇ مەن بىلەن بىر جەمەت ، — دېدى .

كىمە باشلىقى باش كىيىمىنى ئېلىپ كورسىكىغا ھۆرمەت بىلدۈردى . دېڭىز ئارقىلىق يەنە نەزەربەند قىلىنغان بىر جەمەت پادىشاھ ئالىيلىرىغا ھۆرمەت بىلدۈردى .

ژىسا تەسىرلەنگەنلىكىدىن يىغلىۋەتكىلى تاسلا قالدى

كىمە باشلىقى قولى بىلەن يىراقنى كۆرسىتىپ :

— ئاۋۇ كۆرۈنۈپ تۇرغان سانگىنىر تاقىم ئارىلى [2]— دېدى

رىۋلىس خوتۇنىنىڭ يېنىدا ئۇنىڭ بېلىدىن تۇتۇپ تۇراتتى

ئىككىلەن يىراقلارغا نەزەر سېلىپ كاپىتان كۆرسەتكەن نىشانى

---

① مۇقەددەس ئېلېنى ئارىلىدا نەزەربەند قىلىنغان ناپولېئونى دېمەكچى

② كورسىكا ئارىلىنىڭ ئاياچچۇ قولتۇقىدىكى كىرىش ئېغىزى بولۇپ ، كىمە قاتنىشى خەتەرلىك ، مەنزىرىسى ئىنتايىن گۈزەل جاي

ئىردىسەىى .

ئۇلار ئاحىر ئەلئىهرام سەكىلدىكى ىاغ ـ ڡىيالارىى كۆردى . كىمە ئۇ ىەردىں ئايلىىىپ ئۆىۈپ ، كەڭ ، ىىىىج ڡولىۇڡىا ئۆرۈپ باراىىى . دىڭىر ڡولىۇڡىىڭ ئەىراپى ئىگىر ىاعلار ىىلەں ئورالعاں ، دۆڭ ـ ىوىىلار مۇحلار ىىلەں ڡاپلاىعاىدەك كۆرۈىەىى .

كىمە ىاشلىڡى حوڭ ىىر پارچە ىىسىل ىەرىى كۆرسىىىپ :

ـــ ئاۋۇ كۆرۈىگەں ىۆك ئورماىلىق ، ـــ دىدى .

كىمە ئاسىا ئالعا ڡاراپ ماڭماڡىا ، ىاغ ـ ئىدىرلار حۇددى كىمىىى ئارىعا ئىلىپ ڡاپسىۋالعاىدەك ، ئارڡا ىەرەپ ىۇىىشىپ كەىكەىدەك كۆرۈىەىى . كىمە ىىشىل مەرواىىسەك كۆلدە ئۈرۈپ بارماڡىا . حوڭڡۇر سۇىىڭ سۈرۈكلۈكىدىں ىەرىدە كۆلىىڭ ئاسىى كۆرۈىۈپ ىۇراىىى .

دىڭىر ڡولىۇڡىىڭ ئۈسىۈىكى ىەرىپىدىكى ىاعىڭ سۇعا ڡاراپ ىۇرعاں ىەرىىدە ، كۆرىى ڡاماشىۇرىدىعاں كۈمۈش رەڭلىك سەھەر راىوىى كۆرۈىدى .

ئىسالىىىڭ ىىرىەججە پاراحوىى پورىىا ىۇراىىى . ىۆپ ـ ىەش ڡىىق ئۇىاڡىى ـ ىۇىاڡڡا ئۈرۈپ « ىادىساھ لۇئى » ىاملىق كىمىىڭ ئەىراپىعا كىلىپ مىھماىلارىى كۆىۈۋاىاىىى .

ژىۇلىى يۆك ـ ىاڡلىرىىى ىعىسىۇردى . ئۇ ىەس ئاۋار ىىلەں حوىۇىدىى :

ـــ حىرمەىحى حادىمعا 20 سو①بەرسەك ئار كەلمەس ؟ ـــ دەپ سورىدى .

ىىر ھەپىدىں ىۇىاں ئۇ دائىم مۇسۇىداق ئىسلارىى سوراپ ىۇرەىى . لىكىں رىىا ھەرڡىىم ئاڭلىعاىدا ئاححىڡلىىاىىى .

ـــ كۆىرەك ىەرگەں ئار ىەرگەىدىں ىاحشىراق ، ـــ دەپ حاۋاپ بەردى ئۇ . ئۇىىڭ حاۋاىىدىں ىىرئار رەىحىگەىلىكى ىىلىىپ ىۇراىىى .

رىۇلىى دائىم ساراي ئىگىلىرى ، حىرمەىجىلەر ، ىەىۇىجىلار ھەمدە ھەرحىل سودىگەرلەر ىىلەں ىاكاللىىىپ ڡالاىىى . ئۇ ھەرڡىىم

---

① پۇل ىىرلىكى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

ئاغرىسىك ئىرقاپ ئىرىسى سوبۇلۇپ كەتكۈدەك ئالىسىپ ، ئارراق ياندا
ئالغاندا ، ئىككى قولىنى ئىرىبىرىگە سۈركەپ تۇرۇپ :

— مەن باشقىلارنىڭ ئالدام خالىسىغا چۈشۈشنى خالى-
مايمەن ، — دەيتى زىياغا ھەرقىسىم ھىساپات ئالوسى ئېلىپ كەل-
گەندە ، زىياسىنىڭ تۈرلۈكى جىغىلداپ كىتەيتى . چۈنكى ئۇنىڭ ھەربىر
ھىساپات تۈرلىرىگە ئىرسىك تىكرى چىقىدىغانلىقىغا كۆزى يېتەيتى .
زىيا ئۇنىڭ بۇ قىلىقلىرىدىن بولمۇ ئىرا ياربايتى ، بولۇپمۇ خىزمەتچىلەر
زىئولىن تەرگەن ئارغىسا ھاراق پۇلىنى تۇتۇپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا مەسخىرە
قىلىش تەرەزى ئىلەن قارىغاندا ، بومۇس قىلغانلىقىدىن تىتىلىرىگىچە
قىزىرىپ كىتەيتى .

زىئولىن ئۇلارنى قىزغاقىچە ئۇزىتىپ كەلگەن كىمىچى ئىلەن تەنە
ئالىنىپ قالدى .

زىياسىنىڭ قىزغاقىغا چىقىپ كۆرگەن تۇنجى دەرىجى ياللىما ئىدى .

ئۇلار يولۇچىلار چۈشىدىغان چوڭ سارايغا كەلدى ، بۇ ساراي
كەڭرى كەتكەن مەيدانىڭ ئوتتۇرىسىدا بولۇپ ، ئىككى قىسىم چۈشلۈك
تاماقنى شۇ يەردە يىدى .

ئۇلار ياتلىق ياتاملار ئىلەن ئىرالاشقاندىن كىيىن ، زىيا يارارغا
بىرىپ ئاتلىنىپ ئوياپ كەلمەكچى بولۇپ ئورنىدىن تۇردى . زىئولىن ئۇ-
نىڭ ئىلىكىدىن تۇتۇۋېلىپ ياكىتلى قويمىدى . ئۇ ئاسىا زىياسىنىڭ قۇل-
قىغا پىچىرلاپ :

— بىز ئىرئار ئۇچلىۋالساق قانداق ، ئامرىقىم ، — دىدى .

زىيا ھاڭ - تاڭ بولۇپ :

— ئۇچلىۋالساق دەمسىز ؟ مەن ھارمىدىم ! — دىدى .

زىئولىن ئۇنى قۇچاقلىۋېلىپ :

— سىنى سېغىنىپ كەتتىم ، سۆزۈمنىڭ مەنىسىگە چۈشەنمىدىڭ-
مۇ ؟ ئىككى كۈن بولدى ! . . . — دىدى .

— ھە ، ھارىرلا ! خەقلەر نىمە دەيدۇ ؟ باشقىلار نىمەدەپ ئويلاپ
قالىدۇ ؟ سىز ئۇلاردىن كۆپىكۈندۈزى ئۆي سوراشقا قانداقمۇ يېسالاي-

سىز ؟ ھەي رىبۇلس ، ھەرگىز ئۇنداق قىلماڭ ، — دېدى ژىنا ئۇيالغىنىدىن قىزىرىپ ۋە دۇدۇقلاپ .

— ساراڭدىكىلەرنىڭ نېمە دېيىشى ، ياكى نېمە ئويلىشى بىلەن مېنىڭ نېمە كارىم ، ئۆي ئالساملا بولدى ! — دېدى رىبۇلس .

رىبۇلس ئېلېكتر كونۇپكىسىنى باستى .

رىنا رۇۋان سۆزمەي ، كۆزىنى يۇمۇۋالدى . ئۇ مەيلى روھىي جەھەتتىن ياكى جىسمانىي جەھەتتىن بولسۇن ئېرىنىڭ ئۇچىغا ئارام ئالدۇرمايدىغان سەھۋاسىلىقىغا يەكمۇ قارشى ئىدى . ئۆزىگە خۇشامەتسىمۇ ، ئارانغا جىداپ يوسۇنماسلىقىغا ئىلاجى يوق ئىدى . رىنا بۇ ئىشنى ھاۋانىڭ قىلىقى ، خۇشكۆڭلەشكەنلىك ، قىسقىسى بىر يومۇسسىزلىق ، دەپ قارايتى .

رىنانىڭ ھېسسىياتى يېڭى قوزغالمىغانىدى . ۋاھالەنكى ئېرى بولسا ، رىنا مېنىڭ قىزغىنلىقىمغا ئورتاق بولىدۇ ، دەپ قارايتى .

كۆچكۈچى كەلگەندە ، رىبۇلس ئۆيىدىن ياتاققا تاشلاپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى . بۇ ئادەم جىڭ كورسىكىلىق بولۇپ ، ساقاللىق ئادەم ئىدى . دەسلەپ ئۇ رىبۇلسنىڭ سۆزىنى چۈشەنمىدى . شۇڭا ئارقا - ئارقىدىن :

— خاتىرجەم بولۇڭ ، كەچمۇ ياتاق بار ، — دېدى .

رىبۇلس تاقەتسىزلىنىپ ، ئۆيىگە چۈشەندۈرۈشكە مەجبۇر بولدى :

— مېنىڭ دېمەكچى بولغىنىم ھازىرلا كىرەك . بىر يولدا خارچاپ قالدۇق ، بىرئاز ئارام ئېلىۋالماقچىمىز ، — دېدى .

كۆچكۈچى ساقال - بۇرۇتلىرى ئارىسىدىن سىرلىق كۈلۈمسىرىدى . رىنا ئىزا تارتقىنىدىن قىچىپ كەتكۈدەك بولدى .

بىر سائەتتىن كېيىن ، ئۇلار ياتاقتىن قايتىپ چۈشكەندە ، رىنا كىشىلەر ئالدىدىن ئۆتۈشكە پىسسالماي قالدى . ئۇ ، ياشقىلار چوقۇم ئارقىمىزدىن مەسخىرە قىلىدۇ ، سۆز - چۆچەك قىلىشىدۇ دەپ قارايتى . رىنا ئېرىنىڭ ئۆز قەلبىنى چۈشەنمىگەنلىكىگە ، قىلچىمۇ ئور - خاتىر

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قىلمىغانلىقىغا، تەبئىي ھاياسى ۋە سەزگۈرلۈكىنىڭ كەملىكىگە كۆڭلىدە ئىنانىش خاتا ئىدى. رىتا ئۆزى بىلەن زىنۇلىس ئوتتۇرىسىدا پەردە بارلىقىنى ھېس قىلدى. ئىككىسىلەن گەرچە ئەر - خوتۇن بولسىمۇ، چىن قەلبىدىن، روھىي دۇنياسىنىڭ چوڭقۇر يېرىدىن بىر-بىرىنى تولۇق چۈشىنىپ يېتەلمەيۋاتقانلىقىنى، ھەمسەپەر بولسىمۇ، بەزىدە قۇچاقلاشسىمۇ، لېكىن ھەرگىزمۇ بىر جان - بىر تەن بولۇپ كېتەلمەيدىغانلىقىنى، شۇڭا ھەرقايسىسىنىڭ مەنىۋى تۇرمۇشتا مەڭگۈ يالغۇزلۇق ھېس قىلىدىغانلىقىنى سەزدى.

ئۇلار كۆپكۆك دېڭىز قولتۇقىنىڭ باش تەرىپىدىكى كىچىك شەھەردە ئۈچ كۈن تۇردى. شەھەر تاغلار بىلەن ئورالغاچقا، شامال تەگمەيتى، شۇڭا تونۇردەك ئىسسىپ كېتەتتى.

ئۇلار ساياھەت قىلىپ بارىدىغان يۆنىلىشىنى بەلگىلىدى. ئۇلار ھەرقانداق قىس يوللارنى بېسىپ ئۆتۈش ئۈچۈن، ئات مىنىش قارارىغا كەلدى. ئۇلار كۆزى ئىتتىك، ۋىجىك ھەم چىداملىق كەلگەن كورسكا ئېتىدىن ئىككىسى ئالدى - دە، تاڭ سەھەردە يولغا چىقتى. قېچىر مىنگەن يول باشلىغۇچى ئۇلارغا ھەمسەپەر بولدى. بېسىپ ئۆتىدىغان يەرلەر ئايدالا بولۇپ، ساراي، قونالغۇ بولمىغاچقا، ئۆزلىرى ئوزۇق - تۈلۈك ئېلىۋالدى.

ئۇلار دەسلەپ دېڭىز قولتۇقى بويلاپ ماڭدى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئېدىرلىققا كىرىپ، ئېگىز تاغقا قاراپ ئۆرلىدى. ئۇلار قۇرۇپ قالاي دېگەن جىلغىلاردىن ئۆتۈشتى، قورام تاشلار ئارىسىدىن ئېقىۋاتقان سۇ، خۇددى ياۋايى ھايۋان يوشۇرۇنۇۋالغاندەك شىلدىرلاپ ئاۋاز چىقىراتتى.

بۇ يەر ئېچىلمىغان بوزلۇق، چەكسىز كەتكەن جاڭگاللىق ئىدى. تاغ قاپتاللىرىدا ياۋايى ئوت - چۆپلەر ئېگىز ئۆسۈپ كەتكەن بولۇپ، كۈنىنىڭ ئىسسىقىدا سارغىيىپ قالغانىدى. ئاندا - ساندا تاغلىقلار ئۇچراپ قالاتتى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى پىيادە، بەزىلىرى ئاتلىق ياكى بەزىلىرى قېچىرلارغا، ئېشەكلەرگە مىنىۋېلىشىپ يۈرەتتى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى دورا قاچىلانغان قارا مىلتىقىنى ئېسىپ يۈرۈشەتتى. ئۇلارنىڭ كۆتۈرۈۋالغىنى

داتلىشىپ كەتكەن كونا قوراللار بولسىمۇ، كىشى كۆرسە تېنى ئەيمەن-
مەيتى.

ئارىلىق ھەممىلا يېرىنى بۇرۇقلۇق ئۆسۈملۈكلەر قاپلىغان بولۇپ، قويۇق خۇش پۇراق چېچىپ تۇراتتى. بۇ ھىد خۇددى ھاۋانى ئې-غىرلاشتۇرۇۋەتكەندەك ئىدى، يوللار تاغ بېغىرلاپ تەدرىجى يۇقىرى كۆتۈرۈلەتتى.

كۆل رەڭ تاكى قوڭۇر رەڭلىك گىرانىت تاشلاردىن شەكىللەنگەن تاغ چوققىلىرى يىراقتىن قارىسا گويا سىرلىق رەڭ بىلەن بويالغاندەك كۆرۈنەتتى. يەر شارائىتىنىڭ ئىگىز - پەسلىك پەرقى چوڭ بولغاچقا، پەسرەك تاغ قاپتاللىرىدىن قارىسا كۆز يەتكۈسىز كاسان دەرەخلىرى يېشىل جاڭگاللىقتەك كۆرۈنەتتى. يول باشلىغۇچى، بەزىدە كۆككە كۆ-رۈنۈپ تۇرغان ئىگىز چوققىلارنى قولى بىلەن كۆرسىتىپ ئىسىملىرىنى ئېيتاتتى. ژىيا بىلەن زۇلىن تاشلارنى كۆزىتىپ قارايتتى - بۇ، لې-كىن ھېچنەرسىنى كۆرەلمەيتتى. ئاخىر ئۇلار كىچىككىنە كۆل رەڭ نەر-سىنى كۆردى. ئۇ خۇددى تاغدىن ئۇلاپ چۈشۈۋاتقان قورام تاشقا ئوخشايتتى. ئەسلىدە بۇ كىچىك كەپە بولۇپ، گىرانىت تاشلارنىڭ ئا-رىسىدىكى قىيادا غېرىسسىپ تۇراتتى. ئۇ خۇددى قۇشلارنىڭ چاڭگىسى قىيادا ئېسىلىپ تۇرغاندەك، ئىگىز تاغدا غىل - پال كۆرۈنەتتى.

ئۇزۇن ۋاقىت ئات ئۈستىدە ئولتۇرۇپ ماڭغاچقا، ژىيا چارچاپ قالغانىدى.

— بىر بىردەم ئات چاپتۇرالىلىچۇ! — دېدى ژىيا. ئۇ ئېشى-نىلا چاپچىسىپ ئالدىغا ئۆتۈپ كەتتى. ئۇ ئېرى مىسكەن ئاتنىڭ خېيىپ كىلىۋاتقان ئاۋازى ئاڭلانمىغاندەك كېيىن ئىشى ئارقىسىغا ياندۇردى، ژىيا زۇلىننىڭ جىرايى تاتىرىپ كەتكەنلىكىنى، ئاتنىڭ ئالدىنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ چېپىۋاتقان ئاتنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرالماي سو-ئۇلداۋاتقانلىقىنى كۆرگەندە قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى. چۈنكى زۇلىننىڭ قاملاشقان بەقى - تۇرقى، چەۋەندازلاردەك كۆرۈنۈشى كالاڭپايلىقى ۋە تۇرەكسىزلىكى تۈپەيلى كۈلكىلىك تۈس ئالغانىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ئۇلار ئاتلارنى يېتىلەپ ئاستا پىيادە يۈردى . يولنىڭ ئىككى يە-رىپى كۆز يەتكۈسىز قېلىن ئورمانلىق بولۇپ ، دەرەخلەر خۇددى لىباس-مەك تاغ قاپتاللىرىنى جۇمكىۋالغانىدى .

ئورمانلىق قېلىنلىقىدىن ، ئىچىگە كىرگىلى بولمايتتى . ئۇنىڭدا ئۆرۈك ، زىراۋەندە دەرىخى ، سامىرسىن قارىغىيى ، ياۋا يەشپۇت دەرىخى ، مەسىكى رۇمى دەرىخى ، يەركەس دەرىخى ، چىنارگۇل دەرىخى ، دەپنە دەرىخى ، جىنس دەرىخى ، پىستە دەرىخى قاتارلىقلار بولۇپ ، بۇ دەرەخ-لەرنىڭ شاخ - يوپۇرماقلىرى ئارىسىدا چاچقا ئوخشاش چىرمىشىپ چاتقال بولۇپ كەتكەن مۇدەيمەن ، قىرىق قۇلاق ، ئۇخچاپ ، شەمدان ، ئىرىنغۇ بويى ، شۇمساۋ ۋە ئەسىر گۈللەر بار ئىدى .

ئۇلارنىڭ قورسىقى ئاچتى . يول باشلىغۇچى يېشىپ كېلىپ ، ئۇلارنى ئەتراپى مەنزىرىلىك بىر بۇلاقنىڭ يېنىغا باشلاپ كەلدى . بۇنداق بۇلاق تاغلىق يەرلەردە دائىم ئۇچراپ تۇراتتى . مۆردەك بۇلاق سۈيى قورام تاشلار ئارىسىدىكى كىچىك كاماردىن سورۇلۇپ چىقىۋاتقان يىپەك ئىشلەپ جىقىپ ، كاشان دەرىخىنىڭ يوپۇرمىقىغا جۇشۇۋاتاتتى . يوپۇر-ماقنى يولدىن ئۆتكەن كىشىلەر قالدۇرۇپ كەتكەن بولۇپ ، ئۇنىڭ بىلەن بۇلاق سۈيىنى ئېلىپ ئىچكىلى بولاتتى .

زىيا ئۆزىنى ئىنتايىن يەڭگىللىك ھېس قىلدى ، ئۇ خۇشاللىقىدىن ئىختىيارسىز يەيەيە قىلاتتى .

ئۇلار داۋاملىق يولغا چۈشۈپ ، ساگۇن قولۇقىدىكى تاغ باغرى بىلەن ئۆۋەنگە قاراپ ماڭدى . ئۇلار كەچ بولاي دېگەندە كارگىرا كەن-تىدىن ئۆتتى . بۇ كەنت گىرىسسە ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغانلارنى جىگرا-دىن قوغلاپ چىقىرىۋېتىدىغان كىشى ، شۇلار يەرلىكىدىن قۇرۇلغانىدى . بۇلاق بويىدا ، بىر توپ چىرايلىق قىزلار جۆرىدەپ تۇرغان بولۇپ ، ئۇلارنىڭ ياۋۇك ، ئەۋرىشىم بەللىرى ، يومىيىپ تۇرغان كۆكسى ، زىلۋا بويلىرى ۋە گۈزەل ھۆسن - جامالى كىشىلەرنىڭ قەلبىنى سىرىيەيتى . زىيا ئۇيلۇك ئاۋاردا ئۇلارغا « جەننەتلىك كىچە » دېدى . قىزلار قە-دىمى دۆلەتنىڭ يەسمىلىق ۋە جاراڭلىق ئاۋازى بىلەن رەھمەت ئېيتتى .

ساعا كەلگەندە ئۇلار قەدىمى ناقا نۇرىنىڭ ئادىمى بويچە قويالغۇ بەلەت قىلدى . رىۇلس ئىسكىي چەكىي ، رىسا ئىشكىنىڭ ئىچىلىشىنى كۆنۈپ تۇردى . جۇساللىقىس ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى تاراپ كەتتى . ياھ ! بۇ ، ھەقىقى ساناھەت ئىدى . بۇ جەت نافىلاردىكى سەپەر ئۆس-تىدە كۆنۈلمىگەن جىلمۇجىل ئىسلارنى بولۇقۇرغىلى بولاتتى .

ئۇلار قويالغۇ بەلەت قىلغان ئۆي ئىگىسى ناش ئەر - خوتۇن ئىدى . ئۆي ئىگىسى ئۇلارنى جۇددى قەدىمكى راماندىكى ئۇرۇق ئاقساقال-لىرى ئەۋلىيالار ئەۋەتكەن ئەرنىز مېھمانلارنى كۈتۈۋالغاندەك كۈتۈۋالدى . تۇ ، قۇرت - قوكغۇرلار ناماراپ ، ئۆمۈچۈك تورلىرى تۈتىشىپ كەتكەن قەدىمى ئۆي بولۇپ ، ناغاچلىرىنىڭ ھەممىسى چىرىپ كەتكەندى . نا-غاچ مىسلىرى تورۇسنىكى ناغاچنا ئۆملىشىپ تۇرەتتى . ئۆينىڭ لىم نا-غاچلىرى چىرىسلات تۇراتتى . ژىسا بىلەن رىۇلس ئەنە شۇ ئۆيدە ئاسىعا قوناق شىجى وە جۆت - پالاكىي سىلىپ قويۇپ قالدى .

تاڭ ئىسىشى بىلەنلا ئۇلار بەنە بولغا چۈشتى . ئانچە ئۇزۇن ئۆت-مەيلا ئۇلار ناش ئورمانلىقنا توجاپ دەم ئالدى . بۇ قىرغۇچ گرانىت ناشلاردىن شەكىللەنگەن ئورمانلىق بولۇپ ، ناس چوققىلار ، ناش تۈۋ-رۈكلەر ، سائەت مۇنارىسىغا ئوخشاش جىلمۇجىل ، ئاجايىپ - غارايىپ شەكىلدىكى بۇ ناش ئورمانلار ئۇزۇن يىللاردىن تۇيان ، دىڭىز تورانلىد-رىنىڭ سوقۇشى وە دىڭىز تۇمانلىرىنى ئالىسى ئارقىلىق شەكىللەنگەن-دى .

كىسلەرنى ناڭ قالدۇرىدىغان بۇ قىسا ناشلارنىڭ بەرىلىرىنىڭ ئىگىزلىكى ئۈچ تۆر مىسىر كېلەتتى . بۇ ناشلارنىڭ شەكلى جىلمۇ جىل ، بەنى ئىسجىكە ، ئۇزۇن ، ئىلىلىس شەكىللىك ، ئەگرى - تۈگ-رى ، ئىلمەك شەكىللىك ، پۈچۈق بولۇپ ، كىسىنىڭ خىيالىغا كىرىپ چىقمايدىغان بەررەدە غەلىتە وە قىرىقارلىق ئىدى . ئىرافىس قارىسا ئۇلار جۇددى دەرەخ ، ئوت - چۆپ ، ناوانى ھايۋانلارغا ئوخشايتتى . بەزىلىرى جايىرە ناشقا ، ئادەملەرگە ئوخشايتتى . بەزىلىرى ئۇزۇن بوي كىسۋالغان شەيخلەرگە ۋە ئۇخۇۋاتقان جوك قۇشلارغا ئوخشايتتى . بۇ غەلىتە مەخ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

لۇقلارنىڭ ھەممىسى ئادەم قارا ياسىغاندا كۆرىدىغان بىرىغۇچلارنىڭ ھىد-لىنىسىدەك ، قانداقتۇر بىر بەلوە پەرىنىڭ ئىرادىسى بويىچە ياسالغاندەك ئىدى .

رىنا قاتتىق ھاياجانلانغانلىقىدىن نىمە دېيىشنى بىلمەي قالدى . ئۇ رىئولىنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ ، بۇ گۈزەل مەنزىرىلەرگە روھ-لىنىپ قارىدى ، قەلبىدە مۇھەببەت قوزغالدى .

ئۇلار بۇ ئەلىدە ياش ئورمانلىقنى چىققاندىن كىيىن ، تۇساتتىنلا يەنە بىر قولتۇققا دۇچ كەلدى . ئۇ يامغا ئوخشاش قوڭۇر گىرانىت قىيا بى-لەن ئورالغانىدى . قوڭۇر قىيا ياش تاپىشىل مەرۋايىتەك دېڭىز سۈيىگە سايە تاشلايتى .

— ئاھ ! رىئولىن ! — رىنا ۋارقىرىۋەتتى . ئۇ قاتتىق ھاياجانلان-غاچقا ياشقا گەپ قىلالمىدى . بۇ گۈزەل مەنزىرىلەرنى كۆرۈپ بىلگىپ قالغاندەك ، كۆزىدىن ئىككى تامچە ياش تامچىدى . رىئولىن ھەيران بولدى — دە :

— ئامرىقىم ، نىمە بولدۇڭ ؟ — دىدى .

رىنا كۆزىدىكى ياشنى سۈرتۈۋېتىپ مىيىقىدا كۈلدى — دە ، تىت-رىگەن ئاۋازدا :

— ھېچنىمە بولمىدى . . . پەقەت روھىم بىر ئاز . . . ئۇقمايمەن ، نىمە ئۈچۈندۇ . . . بىر ئاز ھاياجانلىنىۋاتىمەن . بەك خۇشال بولۇپ كې-تىۋاتىمەن . كىچىككىنە ئىنىمۇ قەلبىمنى قاتتىق ھاياجانغا سېلىۋاتىدۇ ، — دىدى .

رىئولىن ئاياللارنىڭ مۇنداق روھىي ھالىتىنى چۈشەنمەيتتى . دائىم كىچىككىنە ئىشلارمۇ ئاياللارنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى لەرزىگە سېلىۋېتىدۇ ، ئازغىنا قىزغىنلىقمۇ ئۇلارنى خۇددى چوڭ ئامەت كەلگەندەك خۇشاللان-دۇرىدۇ ؛ ئىلگىرى بولمايدىغان قانداقتۇ بىر خىل ھاياجاندىن ئۇلار ئەس-ھوشىنى يوقىتىپ قويىدۇ ، ئۇلار ياكى خۇشاللىقنى ، ياكى ئۈمىدسىزلىكنى سەۋدايى بولۇپ قالىدۇ دەپ ئويلايتى .

رىنانىڭ بۇ كۆز — ىىسى رىئولىنغا لوللىقىدەك تۇيۇلدى . رىئولىن

بۇىۇں دىعقسى ىىلەں ئوكعۇل ـ دوكعۇل ىاع ىولارىعا قاراپ كىلىۋا-
ىاتنى . شۇكا :

— سەں ىاحشىسى ئىىىڭعا ئوىدارا‌ۋ قارا ، — دىدى . ئۇلار مە-
ڭىش قىس ىولعاں ىار جىعىر ىول ىىلەں دىڭىر قولىۇقىعا قاراپ ىۆ-
ۋەىگە ماڭدى ، ئاىدىں ئوك ىەرەپكە ىۇرۇلۇپ قاپقاراڭعۇ ئوىا ىاع حىل-
عىسىعا چۈشتى .

لىكىں ىۇ ىولدا مىڭىش ھەقىقەىەں قىس ئىدى . شۇڭا :

— پىيادە ماڭساق قانداق ؟ ـ دەپ ىەكلىپ ىەردى ژىۇلىس ئۇ-
ىىڭعا ، ژىسا حۇشاللىق ىىلەن ماقۇل ىولدى ؛ ىاىىلا قورعالعاں ىىردەملىك
ھەۋەسىس كىس ، ئۇىىك ىىلەں ىالعۇز پىيادە مىڭىش ژىسا ئۈچۈں ئىں-
ماىس كۆڭۈللۈك ئىش ئىدى .

ىول ىاشلىعۇچى قىجىر وە ئىككى ئاىىى ىىسلەپ ئالدىدا كەىىى .
ئۇلار پىيادە ئارقىدىں ئالدىرىماي ماڭدى .

ىۇقىرىدىں ـ ىۆوەىگىچە ىىرىلغاں ىۇ ىاعىلك ئوىىۇرىسى ىار
حىلعا ىولۇپ ، حىعىر ىول مۇسۇ ىىرىقىكى ىار حىلعىدىں ئۆىەىى .
ىولىىك ئىككى ىەرىپى ئىگىر ىىك ىار ئىدى . سىددەىلىك ئىقىم ىۇ حىل-
عىسى ىوىلاب ىەسكە قاراپ ، حۇددى ئاىقاں ئوقىەك دەھشەىلىك ئاقاىى .
ھاوا ئىساىس سالقىس ئىدى . ىاع ـ قىيالار قوڭۇر رەڭ ىۇس ئالعاں ىو-
لۇپ ، ىۇقىرىعا قارىسا ئادەمىىك ىىشى قىسىپ ىۇرىكى حىعىلداپ كىىەى-
مى .

ىوساىىس حىقىقاں ئاواردىں رىىىا حۆچۈپ كەىىى . ئۇ ىىشىىى
كۆىۈرۈپ قارىۋىدى ، ىوعاں ىىر قۇش ىاشنىك كامىرىدىں ئۇحۇپ
حىقىى . ىۇ ، سا ئىدى . ئۇىىك كەڭ ىىسلعاں قاىاىلىرى حۇددى ىۇ
حلعىىك ئىككى ىەرىپىدىكى ىارلارىى ىەكشۈرۈۋاتقاىدەك ئىدى . ئۇ
ئاسماىعا ىىك كۆىۈرۈلدى ـ دە ، كۆرۈىمەي قالدى .

ىەىە ىىر دەم ماڭعاىدىں كىىس ، ىۇ ىاعىىك ىىرىقى ئىككى ىۆلەك
ىولدى . ئەگرى ـ ىۈگرى ىار جىعىر ىول ىۇقىرىعا قاراپ ئۆرلەىىى ؛
ىولىىك ئىككى ىەرىپى جوڭقۇر ھاڭ ئىدى . رىىسا ىىسكلەپ ئالدىدا ئىلدام

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ماكاتىي . ئۇ مالىا باشلارىي ىىسپ چۈسۈرۈۋىسپ ، چوكڧۇر ھاكىعا
ڧاراىىي . رىۇلس رىساىك كەىسدىى كىلىۋاىاىي . ئۇ ھاسراپ كەىكەں
ىولۇپ ، ىىسىي ڧىىسىس ڧورڧۇپ كۆرىىي بولدى ئۇرمەى مىكىۋاىا-
ىى .

ڧۇىاش ئۆرىىك ئىلىق ىۇرىنى ئۇلارىىڭ ئۇسىگە سەپىي ، ئۇلار
ئۆرلىرىي رىىداىدى ڧۇىۇلۇپ چىققاىدەك ھىس ڧىلدى . ئۇلار چاكڧىعا-
ىىدى . ڧورام باشلار ئارىسىدىن كىچىك ئىڧىي ىوىلاپ مىكىپ ، ىىر
ىۇلاقىي كۆرۈپ ڧالدى . ىۇلاق سۈىي كىچىك ىو ىىلەں ئىقىسلعاں بو-
لۇپ ، چاروا ماللار وە مالچىلار ئىچەىي . ىۇلاڧىك ئەىراپىي مۇج ڧاپلاپ
كەىكەىدى . زىىا ئىگىسىپ ئۇچۇملاپ سۇ ئىچىي . رىۇلىمۇ ئۇىي دو-
رىدى .

رىىا مۇردەك ىۇلاق سۈىي ىىلەں ھۇررۇرلىپ سالقىداۋاتقاىدا ،
رىۇلىس ئۇىي ىىلىدى ڧۇچاڧلىۋالدى ھەمدە ئۇىىك ىىلەں ىوىىك سۇ
كوكىراپ جۇشۇۋاىقان ىىرىىي ىالاشىي . زىىا ڧارشىلىق ڧىلدى ، ئۇلار
ىىر ىىرىىي ئىىىرىپ ــ ىارىشىپ ئىلىشانىي . ىۇ ئىلىسىىىا ھەر ئىككى-
سىمۇ ىوىي ئىگىلەش ىۇرسىىگە ئىگە بولاىىي . ىوىىڭ ئۇجىىي ىۇىۇۋال-
عاىدا ڧوىۇپ ىەرمەىي . مۇردەك ىۇلاق سۈىي ىالاش ــ ىارىشىا ىىردەم
ئۇرۇلۇپ ڧالاىي . ىىردەمدە ىەنە كوكىراپ ئىىلىپ جۇشۇپ ، ئۇلارىىڭ
ىۇر ــ كۆرلىرىي ، كىىم ــ كىچەكلىرىي وە ڧوللىرىي ھۆل ڧىلىۋى-
مەىي . چاجراپ چىققاں سۇ ىامچىلىرى ئۇلارىىڭ چاچلىرىعا جۇشۇپ ،
جۇددى ئۇىچە ــ مارجاىدەك كۆں ىۇرىدا كۆرىىي چىقىپ ىارڧىراىىي .
ئۇلارىىك ڧىرعىن ڧۇچاڧلىىىپ سۆىۈشۈشلىرى كوكىراپ چۈشۈۋاىقان
ىۇلاق سۈىىگە ىەگكەش بولاىىي .

ىوساىىں رىىادا ھاۋاىي ھەۋەس ڧورعالدى . ئۇ ئاعرىعا لىق سۇ
ىوشڧۇرۇپ لەۋلىرىي رىۇلىىڭ ئاعرىعا ىاڧاپ ىۇرۇپ ، ئاعرىدىكى سۈىي
رىۇلىعا ئىچكۈردى . ئۇىىڭ سۇ ىوشقاں ئىككى ڧوورى ىۇلۇمدەك كىرد-
لىپ كەىكەىدى .

رىۇلس مىڧىدە كۈلۈپ ، ڧۇچڧىىي ئاچىي ، ىوىىي سورۇپ ىە-

شىنى سەل ئارقىسىغا تاشلاپ جانلىق بۇلاق ئاغزىدىن بۇلدۇقلاپ چى-
قىۋاتقان سۇنى قىسىپ - قىسىپ ئىچتى . لاۋۇلداپ تۇرغان يالقۇن كەبى
بىر ئىسسىق ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى چۇلغىۋالدى .

ژىنا ئادەتتىن تاشقىرى ھاراكەت بىلەن ئەركىلەپ ئۇنىڭغا يۆ-
لەندى : ئۇنىڭ يۈرىكى گۈپۈلدەپ سوقاتتى ؛ كۆيۈرۈلۈپ تۇرغان كۆك-
رىكى ئۇنى تېخىمۇ جەلپكار كۆرسىتەتتى . كۆزلىرى خۇمارلىشىپ غا-
يوانە جاقناتتى . ئۇ نەغمىلىق ئاۋاز بىلەن :

ربۇلىس ... مەن سىزنى سۆيىمەن ! — دېدى . بۇ قېتىم رىنا
ئۇنىڭغا تەلەپ قويدى ۋە ئۆزىنى ئوڭدىسىغا تاشلاپ ياتتى - دە ، ئۇيال-
غىنىدىن ئىككى قولى بىلەن قىزىرىپ كەتكەن يۈزىنى ئېتىۋالدى .

ربۇلىس ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆزىنى ئېتىپ ، ئۇنى چىڭ قۇچاقلاپ
سۆيۈپ كەتتى . رىنا خۇمارىدىن چىققاندەك راھەتلىنىپ ئەركىن نەپەس
ئالاتتى . ئۇ يۇمشاق تىل ئاۋاز بىلەن چىرقىرايتتى . خۇددى چاقماق
چاققاندەك بولغان بۇ نەسىرگە ئۆزى سەۋەبچى ئىدى .

ئۇلار ساھايىسى نەسە باغ چوققىسىغا چىقتى . رىنانىڭ يۈرىكى
توختىماي ئويناپ تۇراتتى . لېكىن ئۇلارنىڭ چارچاپ ھالى قالمىغانىدى .
ئۇلار كەچچە ئىشىرىقا يېتىپ كېلىپ ، يول باشلىغۇچىنىڭ يوغىسى بائول
بالانىرىسىنىڭ ئۆيىدە قونۇپ قالدى .

ئۆي ئىگىسى ئىگىز بويلۇق ، دوكراۋ ، قاۋۇل ئادەم بولۇپ ،
ئۆپكە كېسىلىگە گىرىپتار ئادەمدەك غەمكىن قىياپەتلىك ئىدى .

ئۆي ئىگىسى ئۇلارنى تاشلاپ ياتىدىغان ئۆيگە ئېلىپ كىردى .
بۇ قاراڭغۇ تاش ئۆي بولۇپ ، ئىچىدە ھېچقانداق سەرەمجان يوق ئىدى .
لېكىن ھېچنىمىدىن بەھرىمەن بولۇشنى بىلمەيدىغان بۇ رايوندا مۇشۇنىڭ
ئۆزى خېلى چوڭ ئىش ئىدى . ئۆي ئىگىسى كورسىكا تەلەپپۇزىدا —
فرانسۇزچە ۋە ئىتاليانچە ئارىلاشقان — ئۇلارنى قارشى ئالىدىغانلىقىنى
بىلدۈردى . بۇ چاغدا ئىچكىدىن بىر ئاۋاز ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈۋەتتى ، بۇ ،
قوڭۇر چاچلىق ، تولىمۇ پاكار ، كۆزلىرى قارا ۋە ئويناپ تۇرىدىغان ،
قاراماياق ، بېلى بىر تۇتام يارۇق ئايال بولۇپ ، كۈلۈمسىرەپلا تۇراتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ئۇ ئالدىغا مېڭىپ رەسمىي قۇچاقلىدى. رېۋلىن بىلەن قىرغىز قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى ۋە:

— خارمىغايسىز خانىم، خارمىغايسىز ئەپەندى، ھەممىڭلار سالامەت كەلگەنسىلەر؟ — دەپ قايتا - قايتا ئىنچىكىلىق سورىدى.

ئۇ بىر قولىنى يۇيۇشقا ئىشلىتالىغاچقا، بىر قولى بىلەن مېھمانلارنىڭ باش كىيىم ۋە پەلتولىرىنى ئالدى، ئۇ ھەممىسىگە سىرتقا چىقىپ ئالدىسىپ كېلىشنى ئېيتتى. ئېرىگە:

— بىز ئۇلارنى خۇشاللىنىپ كىرىدىك، كەچلىك تاماق ۋاقتىدا قايتىپ كېلىڭلار، — دېدى.

پالانىنى ئەپەندى شۇئان خوتۇنىنىڭ ئىشىكى يېنىچە بۇ باش ئەر - خوتۇنلارنى ئېلىپ كەينى كۆرسەتكىلى كەتتى. ئۇ ساياپ دەسسىگەندەك ماڭاتتى؛ تىلى خانىپ گەپ قىلاتتى؛ بۆلىنىپلا تۇراتتى؛ ئۇ ھەرقېتىم تۆپەلگەندە: «بۇ تاغ - جىلغىلارنىڭ سوغۇق ھاۋاسى مەيدەمگە ئۇرۇۋاتىدۇ» دەپ قوياتتى.

ئۇ ئۇلارنى تاشلاپ چىغىر يولدا كېتىپ باراتتى. يولنىڭ ئىككى تەرىپىدە ئېگىز ئۆسكەن كاشتان دەرەخلىرى بار ئىدى. ئۇ قەدىمىنى توختىتىپ، بوغۇق ئاۋاز بىلەن:

— مېنىڭ بىر تەۋرە ئاكام ران رىنالد مۇشۇ يەردە مايىپ لۇرى تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەن. شۇچاغدا، يەنى مايىپ بىردىن ئون قەدەم نېرىدا، پەيدا بولغاندا، مەن ئاۋۇ يەردە، تەۋرە ئاكامنىڭ يېنىدا تۇراتتىم. «ران، — دەپ توۋلىدى مايىپ، — سەن ئەمدى ئالبېرگاسقا بارما؛ بارغۇچى بولما، ئەگەر بارىدىغان بولساڭ، سېنى تۇغۇرلىۋېتىمەن، ساڭا ئۇنى ئالدىن ئېيتىپ قوياي» دېدى.

— مەن ئۇنىڭ بىلىكىنى تۇتۇۋېلىپ: «ران بولدى بارماڭ، بارسىڭىز ئۇ دېگىنىنى قىلىدۇ» دېدىم.

— ئۇلار بىر قىزنى تالىشىپ قالغانىدى، ھەرئىككىلىسى ئۇنى ياخشى كۆرەتتى، ئۇنىڭ ئىسمى پولسوسكوۋ ئىدى.

— لېكىن ران: «مايىپ، مەن بېرىۋېرىمەن؛ مېنى توسالماد-

سەن » دەب وارفىرىدى .

— بۇ حاعدا ماىي مىلىقىسى فولىغا ئالدى ـ دە ، ئوق حىقاردى . مەن مىلىقىمىى فولۇمغا ئىلىسغا ئۆلگۈرەلمىدىم . راسىڭ پۇىلىرى گوىا ئارغامچا ئوىىغان ىالىلارىڭكىدەك كۆىۈرۈلۈب كەىى . سۇىداق ىولدى ، ئەپەىدى ، مىسڭ ئۈسۈمگە ىىقىلدى . مىلىقىم فولۇمدىن چۈسۈب ، ئاوۇ كاسان دەرىحىىڭ ىىقىچە دومىلاپ كەىى . راسىڭ ئاغرى ىوغان ئىحىلغاىىدى . لىكىن ئۇ ىىر ئىغىرمۇ سۆز قىلمىدى . چۈىكى ئۇ ئۆلگە- ىىدى .

ىاش ئەر ـ حوىۇىلار هاڭ ـ ىاڭ ىولۇب ىۇرۇپ فالدى . ئۇلار كۆزلىرىىى ىوغان ئىچىپ فاىىللىق دىلوسىىڭ ئىغىر ـ ىىسق ، ىاغرى ىاش ىۇ گۇواهچىسىغا ىەرەر سالدى .

— فاىىلچۇ ؟ — دەپ سورىدى ژىىا .

ىـائۇل ىالاىىرىىى ىىر ىۆىلىپ فوىۇپ ، سۆزىىى داواملاشىۇردى :

— ئۇ ىاغفا فىچىپ كەىى ، ئىككىىچى ىىلى ئاكام ئۇىى ئۆلىۈرۈ- وەىى . سىرگە مەلۇم ، ئاكام فىلىپ ىالاىىرىىى فارافحى ، — دىدى .

ژىىا ئەىدىكىپ كەىى ـ دە :

— سىرىىڭ ئاكىڭىر ؟ فارافچىمۇ ؟ — دىدى .

هىلىقى ىەمكىن كورسكىلىقىىڭ كۆزلىرىدە مەغرۇرلىىش ئالا- مەىلىرى ئەكىس ئەىى .

— شۇىداق . حاىىم ، ئۇىىڭ داڭقى چىقىپ كەىى ، ئۇ ئالىە زاىدارمىىى ئىىپ ئۆلىۈرگەن . كىىن ئۇ ۋە ىىكولاي مورال ىىئولدا فورشاۋدا فىلىپ ، ئالىە كۈن ئىلىشقان ، ئاحىر ئاچلىقىن ئۆلەي دەپ فالغاىدا ، ئاىدىن ىىكولاي ىىلەن ىىرلىكتە ئۆلگەن . ئۇ فىلچە ئاغرىىماي ، ىۇ حىل ئىىلار ىۇ ىەرىىڭ ئادىىى ، — دەپ قوشۇپ قوىدى . ئۇىىڭ ىۇ ىەلەپىۇرى حۇددى ئۇىىڭ « ىۇ ىەردىكى ىاغ ـ حىلغىلارىىڭ سوغۇق هاۋاسى » دىگەن سۆزى ىىلەن ئوحشاش ئىدى .

ئۇلار كەحلىك ىامافقا فاىىى . هىلىقى كورسكىلىق وىحىك ئاىال ئۇلارىى حۇددى ئاىرىلغىلى 20 ىىل ىولغان كوىا ىوىۇشلىرىدەك مىهمان

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قىلدى .

ژىنادا ، ئەمدى رىبۇلىس قۇچاقلاپ ياغرىغا باسسا ، مەيدە يانا تولاۋ بېشىدىكى موھلارنىڭ ئۆسسىدە يانغاندەك غەلىتە سىرلىق ۋە ئۈش- مۈمۈت سىرەك بەبە پەيدا بولامدۇ - قانداق ؟ دىگەن ۋەھىمە ۋە ئەنسىز- لىك پەيدا بولدى .

ئۆيدە ئىككىسى يالغۇز قالغاندا ، ئۇ رىبۇلىسنىڭ ھەۋىسىنىڭ ئۆرىدە ئۈنىڭگە ئوخشاش ھەۋەس قوزغىيالماسلىقىدىن بىشى قاتتى . لېكىن ئۇ باھاسى بىرلا خاتىرجەم بولدى . چۈنكى شۇكۈنى كېچىسى ، ئۇ ئىشق - مۇھەببەت شارابىنىڭ تەمىنى ھەقىقىي تېتىغان ۋە ئاخىرىپ لەززەت ئالغان بىرىنچى كېچە بولدى .

ئەتىسى ماڭىدىغان چاغدا ، رىبانىڭ بۇ ئەسكى ئۆيدىن ئايرىل- غۇسى كەلمىدى . چۈنكى دەل مۇشۇ ئۆي ئۇنىڭغا بىرخىل يېڭى تەخسىن بەخرىمەن بولۇشنىڭ باشلانغانلىقىنى ھېس قىلدۇرغانىدى .

ژىنا بۇ ئۆينىڭ ئابال خوجايىنى ياباۋ ئۆيگە باشلاپ كىرىپ ئۇنىڭغا ھېچقانداق سوۋغا بىرەلمىگەنلىكىنى ، بىراۋ ، قايسى بىرىپلا پا- رىژدىن خاتىرە بۇيۇم ئەۋەتىدىغانلىقىنى ، بۇ خاتىرە بۇيۇمنىڭ ئۇنىڭ قارىشىچە مۇقەددەس ، مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بولىدىغانلىقىنى ئوچۇق چۈشەندۈردى .

كۆرسىكىلىق ئابال ئۆرە ئىسىپ ، ئۇنىڭ سوۋغا ئەۋەتىشىنى رەت قىلدى . ئاخىرىدا ئاران ماقۇل بولدى :

— بولدى ، ماڭا بىر دانە كىچىك ياپاپچا ئەۋەتىپ بېرىڭ ، ئىنى- مايىن كىچىك بولسۇن ، ئىسايىن كىچىك ، — دىدى .

ژىنا ھەيران بولۇپ ئۇنىڭغا تىكىلىپ قارىدى . ھېلىقى ئابال ژىن- نانىڭ ئىشقا كىلىپ قۇلىقىغا ، قانداقتۇر بىر خۇش خەۋەر يەتكۈزىد- غاندەك ، قەلبىدىكى سىرىنى ئاشكارىلايدىغاندەك پىچىرلىدى :

— ياپاپچىنى بولدىشىمنىڭ ئىسمىنى ئۆلۈۋرۈش ئۈچۈن ئىشلە- تىمەن .

ئۇ كۆلۈمسىرەپ تۇرۇپ ، تېگىشلىق قولىدىكى بىسى تىشۋىدى ،

دۈگىلەك ئاپئاق گۆشىنىڭ ئۈستىدە يارىۇق بولۇپ ساقىياي دەپ قالغان ئورۇن يىجاي ئىزى كۆرۈندى.

— ئەگەر مېنىڭ كۈچۈم يېتىكچىلىك بولمىغان بولسا، — دېدى ئۇ، — مەن ئاللىقاچان ئۆلگەن بولاتتىم، ئىنىم مېنى چۈشەنگەچكە پەقەت كۆڭلۈمەيدۇ؛ سىزمۇ بىلگەنسىز، ئۇ كىچىك ئاچچىقى يامان ئەمەس. ھالبۇكى، مەن توغرا ئالالمەن. حاسىم، لېكىن بولدىغىنىمنىڭ ئەمىسى يىمە ئاڭلىسا شۇنىڭغا ئىشىنىپ كېتىدۇ. ئۇ مېنىڭ ئىزىم ئۈچۈن ياخشىلىقنى كۆرگەندە چىداپ تۇرالمايدۇ؛ ئۇ بۇنىڭدىن ھەرگىزمۇ قول ئۈزمەيدۇ. شۇڭا ئەگەر مەندە بىر كىچىك ياپىچا بولىدىغان بولسا، خاتىرجەم بولاتتىم، ئۆچ ئالالماي قېلىشتىن ئەنسىرىمەيتتىم.

ئىسا يايىچا ئەۋەتىپ بېرىشكە ماقۇل بولۇپ، بۇ ئىككى يۇيۇشقان دوستى بىلەن سەمىمىي قۇچاقلىشىپ خوشلاشتى — دە، يولغا راۋان بولدى.

ئىسانىڭ كېيىنكى ساياھەتلىرى خۇددى يازدا كۆرگەن چۈشىگە ئوخشايتتى. ئەر — خوتۇن ئىككىسىلەن شۇنداق ئامراق، ئىجىل بولۇپ كەتكى، قۇچاقلىشىپلا تۇرەتتى، ئايرىلىشقا زادى كۆزى قىيمايتتى. ئىسا ھەممىنى ئۇنۇتتى، مەيلى مەيرىبىلىك خالار بولسۇن ياكى ئۇ تۇرغان يەردىكى كىشىلەر بولسۇن، ھەممىنى ئېسىدىن چىقاردى. ئۇنىڭ قەلبىدە يالغۇز زىبۇلىلا قالغانىدى.

بۇ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا خۇددى يالىلارچە ئىناقلىق ۋە ئامراقلىق پەيدا بولدى. ئۇلار ئىشق — مۇھەببەت كەلسە — كەلمەس نەرسىلەرنى توقۇپ چىقتى. ئۇلار خىلمۇخىل شېرىن ئەمما يېقىشلىق ئايالغۇلارنى ئويدۇرۇپ چىقاردى، بەدەنلىرىنىڭ دائىم سۆيىدىغان يەرلىرىگە، كۆرگە كۆرۈنىدىغان ۋە كۆرۈنمەيدىغان يەرلىرىگىچە قىرىقلىق ئىسىملارنى قويۇپ چىقتى.

ژىسا ئۇخلىغاندا ئوڭ تەرىپىنى يېپىپ ياتاتتى، شۇڭا ئۇنىڭ سول كۆكسى ساڭگىلاپ قالاتتى. زىبۇلىس بۇنىڭغا دىققەت قىلدى ۋە ئۇنىڭغا «ساياق» دەپ نام قويدى. ئوڭ كۆكسىنىڭ قوڭۇر رەڭلىك

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بوپچىسى سۆنگەىدە ئىساىس سىرىمجاں بولعاحقا ، ئۇىىڭغا « مەشۇق » دەپ نام قويدى .

ئىككى كۆكسىىىڭ ئوىىۇرىسىدىكى بوشلۇقنى « ھامامىىڭ سا-ىقۇن يولى » دەپ ئاىىدى . چۈىكى ئۇ ىەرىى رىۇلىس داۋاملىق ئوىىاىسى ؛ ىەىە ىىر يولى بوشۇرۇں بولۇپ ، ئويا حىلغىسىدىكى ئىشق — مۇھەب-بەتىى حاىىرىلەش ئۈچۈن ئۇىىڭغا « داماسكا يولى »[1] دەپ نام قويدى .

ياىىىاغا ياراىدا ، يول ياشلىغۇچىغا يۇل ىىرىشكە نوغرا كەلدى . زىۇلىس ياىچۇقىسى ىىر ھارا ئاحىۇرۇپ مۇۋاپىق يۇل چىقىرالماي رىساغا :

— ئاپاك ىەرگەں ئىككى مىڭ فرانكىى ئىشلەىمىگەىدىكىس ماڭا بەرگىىە ! ئۇىى مەں ىىىمغا سىلىپ قويسام ياحشىراق بولارمىكىس ، ئۇ چاغدا پۇل پارچىلاىمەں دەپمۇ بۇرمەىمەں ، — دىدى .

رىىا ياىچۇقىدىكى يۇل قاپچۇقىىى ئىلىپ رىۇلىىغا بەردى .

ئۇلار لىئۇوياغا يىىپ كىلىپ ، قىلورىىى ، گىىويە ھەمدە كولىدە چوڭ يولدا يارلىق مەىرىلىك راىويلارىى سەيلە قىلدى .

شىمال شامىلى سوقۇپ يۇرغاں ىىر ئەىىگەىلىكى ئۇلار ئاحىر مارسىلغا يىىپ كەلدى .

ئۇلار ئاي ىىرەكلىك ياغلىق حاكىرىدىن ئايرىلغىلى ئىككى ئاي بولغاں بولۇپ ، بۇ 15 — ئۆكىەىىر كۈىى ئىدى .

ىىرافىكى بورماىدىىىدىں كەلگەں سوغۇق بوراں رىساىىڭ كۆك-لىىى غەش قىلدى . ىىغىىدىں بۇياں رىۇلىس ئۆزگىرىپ ھارغىں ۋە سو-غۇق مۇئامىلىلىك بولۇپ قالغاىىدى . بۇىىڭدىن رىساىىڭ كۆڭلىدە ىىرحىل ىامەلۇم ئەىدىشە يەيدا بولدى .

قۇياش بۇرى ئىللىىپ بۇرغاں حەيۇىس ئايرىلىشقا رىساىىڭ

[1] « داماسكا يولى » ، « ئىنجىل » دىن ئىلىنغان . ئەولىيا ياورۇ داماسكىغا ىىرىش يولىدا چۈش كۆرگەں . شۇىىڭدىن كىيىن حرىىىياں دىىى مۇرىىلىرىىىڭ رىياكەشلىكىدىن قۇيۇ-لۇپ ، حرىىىياں دىىىىىڭ مۇرىىى بولغاں . بۇ ئىدىيۇم ھەرقاىداق ئىدىيە ھىسسىيات ، يېڭى كۆز قاراشىىڭ يۇيۇقسىز ئۆزگىرىدىغاىلىقىغا يەمسىل قىلىنغاں . بۇ يەردە رىساىىڭ دەسلەپ مۇياسىۋەت قىلىشىى ياقتۇرماي قارشى تۇرغانلىقى ، كېيىن ئويا يىغى ئىىكىدىكى بۇلاقىىڭ يە-يىدا شەھۋاىى ھەۋىسىىڭ قوزغالغانلىقىىى كۆرسىىىدۇ

كۆزى قىيماستى . شۇڭا قايتىش ۋاقتى يەتتە بوپ كۈن كېچىكتۈردى .
ئۇ ئۆزىنىڭ بەختلىك سەپىرىنىڭ ئاياغلاشقانلىقىنى ھېس قىلدى .

ئۇلار ئاخىر بۇ يەردىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولدى . ئۇلار پارىژغا بېرىپ ئاي يېرەكلىك باغلىق خاكىرىدىكى ئۆيگە كېرەكلىك بارلىق لا-زىمەتلىكلەرنى ئالماقچى بولدى . رىنا ئاپىسى بەرگەن پۇلنى ئىشقا ئې-لىپ ، ئۇنىڭغا كۆڭلىدىكىدەك نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئالغىلى بولىدىغانلى-قىنى ئويلاپ شادلىقتىن ئۆزىنى باسالماي قالدى . لېكىن ھەممىدىن ئاۋۋال ئۇنىڭ ئېسىگە كەلگىنى ئويرودىكى ھېلىقى كورسكىلىق ئايالغا ئەۋەتىپ بەرمەكچى بولغان ياپانچا كەلدى .

ئۇلار پارىژغا بارغاننىڭ ئەتىسى ژىنا :

— سۆيۈملۈكۈم ، ئاپام بەرگەن پۇلنى قايتۇرۇپ بەرسىڭىز قانداق ؟ مەن نەرسە - كېرەك ئالايسىم ، — دېدى ئۇ ژيۇلىسغا .

ژيۇلىس نارازى بولغان قىياپەتتە :

— قانچىلىك پۇل كېرەك ؟ — دەپ سورىدى .

رىنا ھەيران بولدى - دە :

— بۇ قانداق گەپ ؟ . . . قانچىلىك بەرسىڭىز بېرىڭ ، — دېدى دۇدۇقلاپ .

— ساڭا يۈز فرانك بېرەي ؛ لېكىن قالايمىقان خەجلىمە ، — دېدى ئۇ ئۇلاپلا .

ژىنا نېمە دېيىشنى بىلمەي ئەجەبلەندى ھەم قىس ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدى . ئاخىر ئارىسالدى بولۇپراق شۇنداق دېدى :

— لېكىن . . . مېنىڭ پۇلى سىزگە بەرسەم . . .

ئۇنىڭ سۆزى ئاخىرلاشمايلا ژيۇلىس گەپىنى يارىۋالدى :

— شۇنداق ، توغرا ئېيتتىڭ . بىز بىرلىكتە تۇرمۇش كەچۈرۈۋا-تىمىز ، پۇلنىڭ سېنىڭ يانچۇقۇڭدا ياكى مېنىڭ يانچۇقۇمدا تۇرغىنىنىڭ نېمە پەرقى بار ؟ پۇل بەرمەيمەن دېمىدىم . مانا يۈز فرانك بېرەي دې-دىمغۇ ؟

رىنا كۆپرەك سوراشقا پېتىنالمىدى - دە ، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىل-

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

ماسىں بەش سىلاپى ئالدى . ئۇ كىچىك ياپىچىدىن باشقا ھىچنەرسە
سىسۇۋالالمىدى .
سىر ھەيىدىن كىيىن ، ئۇلار ئاق سىرەكلىك ياغلىق جاڭگىلىغا
قاراپ يولغا چىقتى .

6

پويىيىن ئائىلىدىكىلەرنىڭ چوڭ ـ كىچىك ھەممىسى چىشلىق ئاق
رىشانكىسىنىڭ ئىسكى ئالدىدا كۆيۈپ يۈرۈشقانىدى . بەيۈن ييت
كەلدى . كۆپچىلىك ئۇلار بىلەن ئۇرۇيغىچە قۇچاقلىشىپ كۆرۈشۈپ
سۆيۈشتى . يارۇن جانىم ئۆزىنى يۈيۈۋالالماي يىغلاپ كەتتى . زىنا-
نىڭمۇ كۆڭلى يۇرۇلۇپ سىردەم كۆز يېشى قىلدى . يارۇن خۇ-
شاللىقىدىن ئۇيان ـ بۇيان ماڭاتتى .
ئىشىكنىڭ ئالدىدا يوك ـ تاقلارنى چۈشۈرۈۋاتقاندا ، زىنا مىھمان-
خانىدىكى مەشنىڭ ئالدىدا سەيەرخەريانى سۆزلەپ بەردى . ئۇ ياھاسى
روھلىنىپ سۆزلەيتى . بەزى بەپسلانلارنى ۋە ئالدىراپ يايان قىلغاندا
قىپ قالغانلىرىنى ھىساپقا ئالمىغاندا ، باشقا ئەھۋاللارنىڭ ھەممىسىنى بىرىم
سائەتتە پويىيلەي سۆزلەپ بولگەنتى .
شۇنىڭدىن كىيىن كىچىك سوپىلىرىنى ئاچتى . زورالىمۇ ياھاسى
خۇشال ئىدى . ئۇ نەرسە ـ كىرەكلەرنى يىغىشتۇرۇشقا ياردەملەشتى ،
يارلىق نەرسىلەرنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇپ بولغاندىن كىيىن ، جاپان ،
كۆكلەك ، گىرىم يۇيۇملىرىنى جاي ـ جايلىرىغا قويۇپ ، ئاندىن خوجا-
يىنىڭ بىيدىن ئايرىلدى ؛ زىنا ھاردۇق يەنكەچكە ئولتۇرۇپ ئارام
ئالدى .
زىنا يۈنىڭدىن كىيىن نىمە قىلىشنى بىلمەيتتى . ئۇ بىر ھاۋال-
گە ، قىلىدىغان ئىشقا موھتاج ئىدى . يالغۇزدىن چۈشۈپ مىھمانخانىغا
بىرىشنى خالىمىدى . چۈنكى ئۇ يەردە ئاپىسى ئۇخلاۋاتاتتى . سىرىغا چى-
قىپ ئايلىنىپ كەلمەكچى بولدى ؛ لىكىن سىرىنىڭ مەنزىرىسى شۇنچە-

لىك سۈرلۈك ئىدىكى ، دېرىزىدىن قارالىلا . كۆڭلىدە ئېغىر غەم ـ ئەن-
دىشە پەيدا بولدى .

ئۇ قىلىدىغان باشقا ئىشنىڭ يوقلۇقىنى ھېس قىلدى : ئەمدى ئۇنىڭ قىلىدىغان باشقا ئىشى يوق ئىدى . ئۇ موناستىردىكى چېغىدا ، ئاسلىق باھارى ئۇرغان چاغلاردا پونوپلەي كەلگۈسىگە ئەلپۇنۇپ ، شېرىن خىياللارغا بېرىلگەنىدى . ئۇ چاغلاردا ، ئەشيالىق ۋە ئىسرارلىق ئۇنى ھەردائىم ھاياجانلاندۇراتتى . شۇڭا ئۇ يىللارنىڭ ھەش ـ پەش دېگۈچە ئۆتۈپ كەتكىنىمۇ ئىسسار قىلمىدى . ئۇ ئۆز مەيلى ماقۇل قىلغان قايمۇ قات بوساقلاردىن چىققاندىن كېيىن ، ئۇنىڭ ئىشق ـ مۇ-
ھەببەت ئارزۇسى ئىتتىكلا ئەمەلگە ئاشتى . ئۇ كۆڭلىدىكىدەك يىگىت بى-
لەن ئۇچراشتى ۋە ئۇنى ياخشى كۆردى ، بىر كۆرۈپلا شەيدا بولغان قىز ـ يىگىتلەرگە ئوخشاش ، بىر يەچچە ھەپتىدىلا توي قىلدى . يەنى ئۇ ھېچقانداق ئىشنى ئويلىنىپ ئولتۇرمايلا ، ئەرنىڭ قوينىغا كىرىپ قال-
دى .

لېكىن ھازىر يالغۇز ، شېرىن كۈنلەر ئۆتۈپ كەتكەنىدى . ئۇ-
نىڭ ئالدىدا ئەمدى كۈندىلىك تۇرمۇش رېئاللىقى تۇرۇپ ، ئۇ ئارزۇ ـ ئۈمىد دەرۋازىسىنى يېپىۋەتكەن ، نامەلۇم گۈزەللىككە ئىنتىلىشنىڭ قاپقى-
سىنى ياپقۇدەك بولغانىدى . دەرۋەقە ئەمدى ئەلپۇنىدىغان ھېچنەرسە يوق ئى-
دى .

ئەمدى قىلىدىغان ئىشمۇ قالمىدى . بۈگۈن شۇنداق بولدى ، ئەتە ھەم شۇنداق بولىدۇ ؛ ئۇنىڭدىن كېيىنمۇ مەڭگۈ شۇنداق بولىدۇ . ئۇ ئۆ-
مىدسىز كەيپىيات ئىچىدە خام خىياللىرىنىڭ بەرباد بولۇۋاتقانلىقىنى
جىرە ـ جىرە بىلىۋاشقا باشلىدى .

ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ ، ماڭلىيىنى مۇزدەك دېرىزە ئەينىكىگە ياقتى . تۇمانلىق ئاسمانغا قارىدى ، سىرتقا چىقىپ ئايلىنىپ كىرىش نىيىتىگە كەلدى .

ئۇ بـەرلەردە يەنىمۇ ماي ئېيىدىكى دەل ـ دەرەخلەر ۋە گۈزەل مەنزىرىلەر بولسۇن ؟ كۈن نۇرى دەرەخ يوپۇرماقلىرىدىن ئۆتۈپ ئېلىپ

قاچانى . ياپيېشىل كىمخابتەك ، چوغلۇقىكى مەشئەلدەك ماكاب ، قىز-
قىزىل كوكبار گۈلى ، كۆز چاقنىتىدىغان چۈچار گۈللىرىدىن ئەسەرمۇ
قالمىغانىدى . گۈل شىرنىلىرى تېمىپ ، كېپىنەكنىڭ مەستلىكىنى كەل-
تۈرۈش ئۈچۈن ئۇچۇپ تۇرغان سىرلىق كېپىنەكلەر ، بۇ لىرىكىلىق
مەنزىرىلەر نەگە كەتتى ؟ خۇشپۇراق گۈل - غۇنچىلار ، كېپىنەكلەرنى
مەپتۇن قىلىدىغان ھاۋادىمۇ ئەسەر يوق .

كۆرۈنۈك توختىماي ياغقان يامغۇرى دەستىدە ھۆل بولۇپ كەت-
كەن سانتۇەن يول ئاسمان پەلەك ئاق تىرەكلەر ئاستىدا سوزۇلۇپ يا-
تاتتى . ئاق تىرەكلەرنىڭ ھەممىسى دىڭگۈدەك يالىڭاچلىنىپ قالغان ، تۆ-
كۈلگەن يوپۇرماقلار ھەممىلا يەرنى قاپلىغانىدى . يالىڭاچلىنىپ كەتكەن
دەرەخ شاخلىرى سوغۇق شامالدا لىڭشىپ تۇراتتى . ھېلىلا شىخىدىن
ئۈزۈلۈپ چۈشكەن يوپۇرماق سوغۇق شامالدا ئۇچۇپ تۇرەتتى . شاخنىڭ
ئۇيەر - بۇيەرلىرىدە غىرىلداپ قالغان ساپسېرىق يوپۇرماقلار ، كۈيلەر-
نىڭ ئۆزۈشى بىلەن كۆز يامغۇرلىرىغا بەرداشلىق بېرەلمەي ، ئىلگىرى -
كېيىن بولۇپ شىخىدىن ئۈزۈلۈپ ھاۋادا پىرقىراپ تۇرۇپ ئاقتۇپ يەرگە
چۈشەتتى .

زىننا باغى چاڭگاللىققا ئاردى . بۇ يەرنىڭ سۈرلۈك كۆرۈنۈشى
مىسسىز ئېسىلسەتتى . ئەگرى - توقاي جىغىر يوللىرى ئوراپ ۋە ئۈستى
يىغان قىلىپ توشۇرۇپ تۇرغان دەرەخ يوپۇرماقلىرىمۇ تۆكۈلۈپ كەتكە-
نىدى . باغنىڭ تۆت ئەتراپىغا دوپپىغا چىمەك تۇتقاندەك تىكىلگەن قىلىن
چاتقاللارنىڭ قۇرۇق شاخلىرىلا قالغانىدى . كۆز شاملى يەرگە چۈشكەن
غازاڭلارنى سۈپۈرۈپ دۆۋە - دۆۋە قىلىپ قويغانىدى . ئۇلار شامالدا
شىلدىرلاپ ئاۋاز چىقىراتتى . بۇ ئاۋاز سەكراتقا چۈشۈپ قالغان يەسلى-
نىڭ ئىنجىقلىق نالىسىغا ئوخشايتتى .

جەنۇبقا كەتمىگەن ئارغىمچى قۇشلار ئەندىكىپ دان ، ئۆزىنى
سىغدۇرغىدەك جاي تاپالماي ، تۆت يەرپىكە ئۆرۈلۈپ ئۇراتتى . پەقەت
ئاشۇ يوغان دەرەختىكى ۋە جىگدە دەرەخلىرىلا دىڭگىيىپ شاملىدىن مۇداپىئە كۆرۈش
ئۈچۈن تىكىلگەن قارىياغاچ ئورمانلىقنىڭ ھىمايىسى بىلەن يالىڭاچلانما-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

عاں ںولۇپ ، شاخ ـ ںوںۇرماقلىرى قىلىں ںۇراںى . ںاش قىسمىڭ سوغۇق
هاۋاسىدا ئۆرلىرىىڭ ئوخشاش ںولمىعاں خۇسۇسىيىتىگە ئاساسەں دە-
رەخلەرنىڭ ںەرگلىرى خۇددى قىرىل مەخمەلدەك ، ںەںە ىرلىرى ساغۇچ
كىمحاپتەك لىباس كىيگەنىدى .
رىيا كۇںار ئائىلىسىىڭ خاگىرىسىدىكى كۇںار ںاروں خانىم دائىم
ماڭىدىعاں جىعىر يول ىىلەں ئاسا ئاىلىپ ىۇرەتتى . ئۇنىڭ قەلبى ئىد-
ىاتىن قايغۇلۇق ںولۇپ ، ئەمدى ئۆتكۈزىدىعاں مەنىسىز ىۇرمۇشىدىكى
ىۈگىمەس غەم ـ قايغۇ ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئايان بولۇۋاتقاندەك ئىدى .
ئۇ دىگىرعا قارىعاں يولدا ئولتۇردى . ىۇ ، رىبولىس ىۇنىڭ قىسم
مۇھەىىسى ئىرهار قىلعان يەر ئىدى ؛ ئۇ خاراموش ىىر هالەتتە ئول-
تۇردى . ئۇنىڭ پۈتۈنلەي كۆڭلى قالعان بولۇپ ، دىگۇدەك ھىچىمىسى
ئويلىماىتى ، ئۇنىڭ ىىپلا ئۇخلىوىلىپ ، ىۇ غەم ـ قايغۇلۇق كۈنلەردىن
ىىرى بولعۇسى كىلەتتى .
ىۈتۈقىىر هاۋادا پەرۋاز قىلىۋاتقان ىىر ىىلىعچى قۇسعا كۆزى
چۈشۈپ قالدى ؛ ىۇ ئۇنىڭعا كورسىتىدىكى ىۇمانلىق ئوتا جىلعىسىدا
ئۇچراتقان ھىلىقى ساىي ئەسلەتتى . شۇ چاعدىكى شادلىققا چۆمگەں
چاغلىرى يادىغا كىلىپ ىۇرىكى ئىرىلدى . ياۋا گۈللەر خۇش پۇراق چى-
چىپ تۇرعان گۈزەل ئارال ، چىىرى ①ۋە لىمونلارنى يىسۇرعاں ئۆتكۈر
قۇياش ىۇرلىرى ، قوڭۇر رەڭ گرانىت تاغ قىيالار ، ياش چوققىلىرى ۋە
خۇددى يايىسىل مەرۋايىتتەك دىڭىز قولتۇقى ھەممە ىوخىماي سۇ ئىد-
ىىۋاتقان ھىلىقى چوڭقۇر جىلعىلار ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا ناماياں بولدى .
ئەپسۇسكى ، ئەيرايىسكى يۈكۈلۈپ تۇرۇپ ىۇرگەں عاراڭلار ؛
كىيىىى يۇنجۇقتۇرىدىعان ىەم هاۋا ، خىمى ىەرىي سوغۇق ۋە رەڭلىك
قاپلاپ كەتكەندەك مەنزىرە ئۇنىڭ ىۇرىكىىي شۇنچىلىك ئىرىتەتتىكى ،
كەنمەي ئولتۇرىۋەرسە ئۆں سىلىپ يىغلاپ كىتىدىعاندەك ئىدى .
ئايىسى يام مەشىىڭ قىسىدا ئولتۇرۇپ ئەخىراماں ئۇخلاۋاتاتتى .
ئۇ مۇنداق ئۇرۇں ھەم مەنىسىز تۇرمۇشقا ئادەتلىنىپ قالعاچقا ، ھىچى-

① چىىرى ـ ىىر خىل مىۋە ـ ت

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مىسى سەرمەستى. يارون بىلەن ژىۋلىس ئايلىنىپ كەلگىلى چىقىپ كەت-كەن بولۇپ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىشلىرى ئۈستىدە سۆزلىشەتتى. گۈگۈم چۈشۈپ، كەڭ مېھمانخانا دەھشەتلىك قاراڭغۇلۇققا چۆكتى. پەقەت تام مەشكە يېقىلغان ئوت ئاندا ـ ساندا بۆلەكچە يېنىپ تۇراتتى.

دېرىزە سىرتىدىكى خىرە يورۇقتا كەڭ تەبىئەتنىڭ ئېچىنىشلىق مەنزىرىسى ۋە پاسكىنا نەرسىلەر يۇقۇپ قالغاندەك كۈل رەڭ ئاسمانى بەرق ئەتكىلى بولاتتى.

ئانچە ئۇزۇن ئۆتمەيلا يارون كىرىپ كەلدى. ژىۋلىس ئۇنىڭ ئار-قىسىدا ئىدى. يارون قاپقاراڭغۇ مېھمانخانىغا كىرىش بىلەنلا كۈتۈنكىسى بېسىپ ئادەم چاقىردى:

— چاپسان چىراغ يېقىڭلار! بىر چىراغ يېقىڭلار! ئۆينىڭ قاراڭغۇلۇقىدىن ھېچنەرسىنى كۆرەلمەيۋاتىمەن!

ئۇ تام مەشنىڭ ئالدىدا ئولتۇردى. ئۇنىڭ ھۆل بولۇپ كەتكەن ئايىغىدىن ئوتنىڭ تەپتى بىلەن ئىسسىق ھور چىقىشقا باشلىدى. ئاياغ-نىڭ چەمگە چاپلىشىپ قالغان لايلار قۇرۇپ، يارچىلىنىپ چۈشتى. ئۇ خۇشاللىق بىلەن قوللىرىنى بىر بىرىگە سۈركەپ تۇرۇپ:

— مېنىڭچە ئەمدى مۇز قاتىدىغان بولدى؛ ھاۋا ئېچىلىپ، شىمال تەرەپ كۆرۈنۈشكە باشلىدى. بۈگۈن ئاخشام ئاي بولغان كۈن، كېچە جەزمەن قاتتىق سوغۇق بولىدۇ! — دېدى. ئاندىن بۇرۇلۇپ قىزىغا قا-رىدى ـ دە:

— قوزام، سىز يۇرتىڭىزغا قايتىپ كەلدىڭىز، ئۆزىڭىزنىڭ ئۆ-يىگە قايتىپ كەلدىڭىز، چوڭلار بىلەن بىر يەردە بولدىڭىز؛ بۈگۈندىن رازى بولىدىغانسىز؟ — دېدى.

بۇ سۆزلەر گەرچە ئاددىيلا ئېيتىلغان بولسىمۇ، لېكىن زىيادە قاتتىق ھاياجانلاندۇرۇۋەتتى. ئۇ دادىسىنىڭ قۇچىقىغا ئۆزىنى ئاتتى. كۆزلىرىگە ياش ئالغان ھالدا دادىسىدىن ئەپۇ سوراۋاتقاندەك خۇشاللىق بىلەن ئۇنى سۆيۈپ كەتتى؛ گەرچە ئۇ ئۆزىنى خۇشال كۈلۈشكە زور-لىسىمۇ، كۆڭلى يېرىم بولۇپ ئۆزىنى تۇتالمايۋاتاتتى. ئۇ بالدۇر، ئاتا ـ

ئانام سلەں فاسا كۆرۈشسەم حۇشالليعمدىں فں ـ فسمعا پاىماى فالار-
مەىمكں ، دەب ئوىلىعاىىدى . ئەپسۇسكى ىۇ شىرىں ئۇمىد مۇردەك ىر
فەلب ىەرىيدىں ىوعۇب فوىۇلدى . ىۇ حۇددى ىرىلك ىىرافىكى جاعدا
ىاحشى كۆرگەں كىسمىزىى سعسىدىعاىلىعىمىر ، ىۇر كۆرۈشكەىدە
ىولىسا ، ئۆرۈں وافىب ىىر ىەردە ىولمىعاىلىق ىۇپەىلىدىں ھىسسىاىىمىر-
ىىك ىوساىىلا ىاشقىچە ىولۇپ فالىدىعاىلىقى ، ھىسسىاىىلك ىەىە ىر-
لىكىە ىاشاش حەرىاىىدىكى حىلمۇ حىل ئالافە ئارقىلىقلا ئەسلىگە كىلى-
دىعاىلىقىعا ئوحشاش ىر ئىش ئىدى .

كـەچلىك ىاماى ىاھايىى ئۆرۈىدا ىىلىپ ىولدى ، ئەمما پاراك
ىەك ئار ىولدى . رىۇلىں حوىۇىىى ئۆىىۇب فالعاىدەكلا ئىدى .

ژىىا مىھماىحاىىعا فاىىپ كىلىپ ، ىام مەشىلك ئالدىدا ئولىۇرۇب
عـەمكىں مۇگىدىدى . ىاروں حاىىم فاىىق ئۆىعۇدا ئىدى ؛ ئەرلەرىلك پا-
رىڭدىں رىساىلك ئۆىعۇسى ئىجىلىپ كەىى . ئۇ ئۆرىى ىىلك ىۇىۇشقا
ىرىىى . ىۇىىڭدىں كىس ئاپامعا ئوخشاش كىسى ىۆگىمەس عەش-
لىككە سالىدىعاں ئادەىىكى ىۇرمۇشا ، ھەسرەىلىك عەپلەب ئۆىعۇسىعا
جۆكۈب فالارمەىمۇ ؟ دەب ئۆر ـ ئۆرىگە سوئال فويدى .

ىام مەشىلك كۆىدۈردىكى حۇىۇك ، سارعۇچ ھەم كۆجىىر ئوىى
ىرىدىلا حاں كىرگەىدەك ىورۇپ ، جاراس ـ چۇرۇس ئاۋاز چىقىرىپ
گۈركىرەب كۆيەىى . ىەرىدە ىوساىىں ىوپورۇق ىۇرلار جىچىپ ،
ئاىلاىما ئورۇىدۇقىلك رىكى ئۆچكەں ىىەك گىلەم ىاپقۇچىدىكى ىۇلكە وە
ئاق ىۇرىا ، ھاكۆىعىپ ىۇرعاں ئاق فوىاں فۇسى ، ىومۇرعا وە جۇمۇلى-
لەرىى ىورۇىاىى .

ىاروں كـۈلـۈمـىىرەب ، مـەشـىـلك ىىعا كىلىپ ئوب سۇ-
ىۇب ىۇرۇپ :

ـــ ياھ ! ىۇگۈں ئاحشام ئوب گۈركىرەب ىارىمۇ ئوىداں كۆىۈوا-
ىىدىعۇ . مۇر فاىىدىعاں ىولدى ، ىالىلىرىم ، مۇر فاىىدىعاں ىولدى ، ـــ
دىدى .

ئۇ ىر فولىى رىساىلك مۇرىىگە فوىۇپ ئوىى كۆرىىىپ سۆ-

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

رنى داۋاملاشتۇردى :
— بالام ، قارىغا ، مانا بۇ ئادەملەر دۇنياسىدىكى ئەڭ سۆيۈملۈك بەرسە ؛ مەنىڭ نەزىرىمدە ، بىر ئائىلىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى مۇشۇ مەيدانىدا جەم بولدى . بۇنىڭدىمۇ ئەھمىيەتلىك ئىش يوق . بىرىپ ئۇخلاڭلار بالىلىرىم ، چارچاپ قالدىڭلار غۇ دەيمەن ؟
بالىغاندا جىمىپ ئۆز خانىسىغا قايتقان ئىنىسا ئۆز ـ ئۆزىگە سوئال قويابى : نېمە ئۈچۈن ئۇ چىن قەلبىدىن ياخشى كۆرىدىغان ئائىلىسىگە قايتقاندىكى ئىككى قىسمىنىڭ بۇ قىسمىسى بىلەن ئالدىنقى قىسمىسى-دىكى ئەھۋال رادىيلا ئوخشىمايدۇ ؟ نېمە ئۈچۈن ئۇ ئۆز قەلبى خارا-ھەنلەنگەندەك ھېس قىلىدۇ ؟ نېمە ئۈچۈن بۇ ئۆيلەر ، ئۇنىڭ سۆيۈملۈك ئۈيى ، ئۇنىڭ قەلب بارلىرى نېرەنكەن نەرسىلەرنىڭ بارلىقى ، ھالا بۈگۈنكى كۈندە ۋەيرانە بولۇپتۇ ؟
ئۇنىڭ كۆرى يوسايىن سائەتكە چۈشۈپ قالدى . سائەتنىكى كىچىك ھەسەل ھەرىسى ئاۋۋالقىدەكلا نىڭ ھەم يوقىماي ھەرىكەت قىلىپ تۇرايى . ئۇ ئالتۇن رەڭلىك گۈل ـ چېچەكلەر ئارىسىدا ئوك ـ سولغا رىتىملىق تەۋرىنەتى . يوسايىن رىسا ئاجايىپ ھاياجانلىنىپ كەتتى ، بۇ كىچىك جانىۋارنىڭ خۇددى بۇرەككە ئوخشاش توختىماي ھەرىكەت قىلىپ ئۆزىگە ۋاقىتنى بەلگىلەپ بېرىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ، كۆڭلى بۇرۇلۇپ كۆرىدىن ياش ئەگىدى .
ھەقىقەتەن ، ئۇ ئاتا ـ ئانىسى بىلەن قۇچاقلاشقاندىمۇ مۇنچىۋالا بەتىرلىنىپ كەتمىگەندى ، كىشىلەرنىڭ قەلبىدە ئەسلىدە بۇرغۇن سىرلار بولىدۇ ، ئۇنى ھەرقانداق ئىدراكى كۈچمۇ سىرتوالالمايدۇ .
بۈگۈن ئۇنىڭ يوي قىلغاندىن بۇيان بۇنچى قېتىم بالغۇز يېتىشى ئىدى . رىۋلىن ھەرىپ كەتتى ، دىگەندى باھانە قىلىپ ، باشقا خانىغا جىمىپ كەتكەن . ئۇلار ئەسلى ئايرىم ـ ئايرىم خانىلىرى بولۇشقا كى-لىشكەنىدى .
رىسا ئۇزاققىچە كۆز يۇممىدى . بىدا ئادەم بولمىغانلىقى ئۇنىڭغا غەلىتە بۇتۇلدى ، خۇنكى ئۇ يالغۇز يېتىپ ئۇخلاش ئادىتىنى ئالللىقاچان

بوفايغاسدى . سوغۇق شىمال شامىلىنىڭ گۈرۈلدەپ ئۆتۈشى ئۆگزىلىرىگە ئۇرۇلۇشىمۇ ئۇنى بىزار قىلدى .

ئەتىگەنلىكى ، قىرىق سەپەۋ يۇرلىرى زېمىننىڭ كارىنىيغا جۇ- شۇپ ئۇنى ئويغاتتى ؛ جۇددى ئاسماننىڭ جىمى بىرى قىرىنىپ كە- كەندەك ، قىرو باغلاپ كەتكەن ئەينەكلەر شەپەۋ يۇرىدا قىرىق رەڭدە يالىراتتى .

ئۇ ئۆتۈشكە قىلىن پىيىجا ئارتىپ ، دىرىزىنىڭ ئالدىغا كەلدى ـ دە ، دىرىزىنى ئېچىۋەتتى .

سۆكەكتىن ئۆتكۈدەك سوغۇق شامال ئۆيگە كىردى .

ئۆتەك يەدەلىرى بىكمە ساقچىلىغاندەك بولۇپ كۆرۈندى باش چېقىپ كەتتى . قىرغۇچ يۇرلار بىلەن ئاسماندا كۆلۈمسىرىگەندەك ئوچۇق جىراي ئېچىپ يۇرغان قۇياش دەرەخنىڭ ئارقىسىدا قىرىنىپ كۆرۈندى ، ئاپئاق قىرو قاپلاپ كەتكەن يەرلەر قۇرغاق ھەم قاتتىق ئىدى . جاڭ- زىلاردىن كىسلەرنىڭ ئاياغ تىۋىشى ئاڭلىناتتى . بىر كىچە ئېچىدىلا ئاق نىرەكلەرنىڭ يوپۇرماقلىرى ياماقەن تۆكۈلۈپ يالىڭاچلىنىپ قالغانىدى ؛ يورلۇقنىڭ ئارقىسىدىكى ئۆرۈك بىسىل دولقۇنلاردىن چىقىۋاتقان ئاپئاق يۇرغۇنلارنى كۆرگىلى بولاتتى .

جىسار وە يۇنى دەرىخىنىك يوپۇرماقلىرى ئارقا ـ ئارقىدىن يوت- سىماي سوغۇۋاتقان شامالدا بىر ـ بىرلەپ تۆكۈلەتتى . ھەر بىر قىسىملىق سوغۇق شامالدىن كېيىن ، قىرو باسقان يوپۇرماقلار سىجىدىن ئاجرى- لىپ ، جۇددى بىر توپ قۇشلارغا ئوخشاش شامالدا ئۇچۇپ يۈرەتتى . رىسا كىشىنى كىسپ ئېسىلىش جىمى . قىلىدىغان ئىش بولمىغاچقا ، قوشنا جاگىرىدىكىلەرنى يوقلاش ئۈچۈن كەتتى .

مارىس ئائىلىسىدىكىلەر ئۇنى قىرغىن قارشى ئالدى . ئۆي ئىگىسى ئايال ئۆتەكنىڭ مەكرىدىن سۆيۈپ قويدى ، ئاندىن جەرمەن ئېچىۋىتىشنى تەلەپ قىلىپ ، بىر رومكا مېۋە ھارىقى ئېلىپ كەلدى . رىسا بۇ قوشنى- سىنىڭ ئۆيىگە تەبىلەت بولغاندىن كېيىن ، يەنە بىر قوشنىسىنىڭ جاگ- رىسىغا باردى . كوپار ئائىلىسى ئۇنى قىرغىن كۈتۈۋالدى . ئۆي ئىگىسى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

ئانال ئۇنىڭ قۇلىقىنىڭ تىغا سۆيۈپ قويدى . زىتا يەنە بىر رومكا هاراق ئىچىۋەتتى .

ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆيگە قايتىپ كېلىپ چۈشلۈك تاماق يېدى .

بۇ كۈنمۇ ئالدىنقى كۈنلەرگە ئوخشاش بىلىنمەيلا ئۆتۈپ كەت- تى . ئوخشىمىغىنى ، قايسى سوغۇق ھۆلچىلىكنىڭ ئورنىنى ئالدى . بىر ھەپتە ئىچىدىكى باشقا كۈنلەرنىڭ بۇ ئىككى كۈندىن پەرقى يوق ئىدى ؛ بىر ئاي ئىچىدىكى ھەپتىلەرمۇ بىرىنچى ھەپتىگە ئوخشاش ئىدى .

ئۇ يىراقلارنى سېغىنىشنى ئاستا - ئاستا ئۇنۇتتى . بارا - بارا تۇرمۇشقا تەقدىرگە تەن بېرىشكە كۆنۈپ قالدى . بۇ خۇددى كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى بىلەن چۆگۈننىڭ تېگىگە بىر قەۋەت دۇغ پەيدا بولغاندەك ئىش ئىدى . ئۇ پۈتۈن رىتىمى كۈندىلىك تۇرمۇشنىڭ ئۇششاق - چۈششەك ئىشلارغا سەرپ قىلىنغان بولدى . ئادەتتىكى ، ئاددىي كۈندىلىك ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ دائىملىق غېمى بولۇپ قالدى . ئۇنىڭ تۇر- مۇشقا بولغان خام خىياللىرى يوقىلىپ ، قەلبى بارا - بارا غەمكىنلىك ئىگىلىدى . ئۇ ئۆزىنىڭ نېمىگە موھتاج ئىكەنلىكى ، نېمىنى ئارزۇ قىلىدى- غانلىقىنى زادىلا بىلمەيتتى . ئۇ شانۇ شەۋكەتكە ئىنتىلمەيتتى ، ھېچنې- مىگە ھەۋەس قىلمايتتى ، ھەتتا خۇشاللىقتىن بەھرىمەن بولۇشتەك تى- لەكمۇ ئۇنىڭدا يوق ئىدى . خۇشاللىقلار نېمىمۇ بار ئەمدى ؟ خۇددى يىللارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن رەڭگى ئۆزگىرىپ كەتكەن مېھمانخانىدىكى قەدىمىي چۆگىلىمە ئورۇندۇققا ئوخشاش ، ئۇنىڭ نەزىرىدە ھەممە نەرسە ئۆزىنىڭ تۈسىنى يوقىتىۋاتاتتى ، ھەممە نەرسە غۇۋالىشىپ خۇنۈك رەڭگە كىرگەنىدى .

ئۇنىڭ زۇلىن بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى تامامەن ئۆزگىرىپ كەتتى . شېرىن ئاي سەپىرىدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ، زۇلىن تا- مامەن باشقا بىر ئادەمگە ئايلىنىپ قالغاندەك ئىدى . بىر رولنى ئېلىپ چىقىپ بولغان ئارتىستەك ئۇ ھازىر ئادەتتىكى ئەكسىگە قايتقانىدى . ئۇ زىتاغا كەمدىن - كەم كۆڭۈل بۆلەتتى ، ھەتتا ئۇنىڭ گەپ - سۆزىنىمۇ ئەنۋارلىشىپ كەتكەن ؛ ئۇنىڭدا ئىشق - مۇھەببەت ئەسەرمۇ قالمىغا-

ىدى ؛ كېچىلىرى رىشانىڭ جېنىغا كىرىش باھانىسى كەم ئۇچرايدىغان ئىش بولۇپ قالدى .

زۇلىس پۈتۈن ئائىلىنىڭ مال ـ مۈلكىنى ۋە ئۆي ـ ئىمارەتلىرىنى ئۆز ئىلكىگە ئالدى . توختاملارغا تۈزىتىش كىرگۈزدى ؛ دېھقانلارنى قىس- تاپ چىقىمنى قىسىپ ، ئۇ ئۆزگىرىپ ھەقىقىي يەرلىك مۈلۈكدار قىياپىتىگە كىردى . ئۇنىڭ پۈتۈشكەن ۋاقتىدىكى كۆزىنىڭ يېغىنى يەيدىغان جىرايى ۋە سالاپىتى ئاللىقاياقلارغا كەتكەنىدى .

زۇلىس ياش ۋاقتىدا كىيگەن كىيىملىرى ئارىسىدىن مىس تۈگمە قادالغان كونا ئوۋ كىيىمىنى تېپىۋېلىپ ، تۇلارنى مەينەتلىشىپ ۋە داغلى- شىپ كەتكىنىگە قارىماي كىيىۋالدى ـ دە ، سالغىلى ئۇنىمىدى ؛ ئۇ ، ئەمدى ئۆزۈمنى ياسات تۈزۈشنىڭ زۆرۈرىيى قالمىدى ، دەيتى . شۇڭا ساقال ـ تۈرۈكلىرىنى قىرمايدىغان بولۇۋالدى ، ساقىلى ئۆسۈپ چىگىش- لىشىپ ئۇنى ئىسكەتسىز قىلىۋەتتى . ئۇ قوللىرىنىمۇ پاكىز تۇتمايتى ؛ ھەر ۋاقىت تاماقتىن كېيىن تۈپ ـ تەش رومكا براندى ئىچىۋالاتتى .

رىشا يۇمشاقلىق بىلەن نەسىھەت قىلماقچى بولغاندا ، ئۇ قوپاللىق بىلەن :

— مېنىڭ ئىشىم بىلەن كارىڭ بولمىسۇن ، ئاڭلىدىڭمۇ ؟ — دېدى . شۇنىڭدىن كېيىن رىشا ئۇنىڭغا گەپ ـ سۆز قىلمايدىغان بول- دى .

بۇ ئۆزگىرىشلەرنى كۆرۈپ تۇرۇپ ، ئۆز مەيلىگە قويۇۋەتكىنىدىن ئۆزىمۇ ھەيران ئىدى . ھازىر زۇلىس ئۇنىڭ قەلبىدە تامامەن يات ئادەم- دەك ، روھىي ۋە ھېسسىيات جەھەتتىن چۈشىنىپ يەتكىلى بولمايدىغان بىر ئادەمدەك بولۇپ قالغانىدى . رىشا بۇ ئىشلارنى ھەردائىم ئويلايتى . نېمە ئۈچۈن دەسلەپتە ئۆزلىرىنىڭ بىر كۆرۈپلا ئاشىق بو- لۇشقانلىرى ، كۆيۈپ ـ پىشىپ تۇرۇپ توي قىلىشقانلىرى ، كېيىن نې- مىشقا تۇيۇقسىزلا بىر ـ بىرىنى تونۇمايدىغاندەك ، خۇددى بىر ياتقا ياش قونۇشقاندەك بولۇپ قالغانلىقىغا زادىلا ئەقلى يەتمەيتى .

زۇلىسنىڭ سوغۇق مۇئامىلىسى نېمىشقىمۇ ئۇنى قايسى ئارالىمى-

سۈن ؟ تۇرمۇش مۇشۇنداق تولامدۇ ؟ ئىككىسى بىر ـ بىرىنى خاتا چۈ-
شىنىپ قالغانمۇ ـ نە ؟ ئۇنىڭ ھاياتى مۇشۇنداق ئۆتەرمۇ ؟

ئەگەر تۇلۇن ئاۋۋالقىدەكلا چىرايلىق ، سالاپەتلىك ، ياراكەتلىك
وە كىشىلەرنى جەلپ قىلارلىق بولسا ، ئۇ ھازىرقىدەك بەكرەك ئازاب
ھېس قىلارمىدى ـ قىلماسمىدى ؟

يېڭى يىلدىن كېيىن بۇ يېڭى ئەر ـ خوتۇنلار بۇ يەردە ئايرىم
تۇرىدىغان ، ياروں بىلەن ياروں خانىم بىر نەچچە ئاي تۇرۇپ كېلىدى-
غانغا روئانغا قايتىدىغان بولۇپ كېلىشتى . بۇ ئىككى ياش بۇ يىل قىشنا
ئاق يىرەكلىك باغلىق خاتىرىدىن ئايرىلماندىغان بولدى . جۈنكى ماكان-
لىشىپ قىلىش ، ئۆمرىنى مەشەدە ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن ئۇلار بۇ يەردە تۇ-
رۇشقا ئادەتلىنىسى ھەمدە بۇ يەرنى ياخشى كۆرۈشى كېرەك ئىدى . ئۇ-
نىڭدىن باشقا ، بۇ ئەترابنا تىرىرۋىلى ، كۈنلى وە قۇرۇلىدىن ئىبارەت
تىرىەچچە ئۆتلۈك قولۇم ـ قوشنىلار بار بولۇپ ، تۇلۇن خوتۇنىنى ئې-
لىپ ئۇلارنى تىرلىكتە تونۇشماقچى بولۇۋاتاتتى .

لېكىن ، بۇ ياش ئەر ـ خوتۇنلار ھازىرچە مېھماندارچىلىققا بارال-
ماستى ، چۈنكى تەنۇسلىك گۈل جىمىرىغان يەرلىرى شۇ تىنچە ئىدى .
ئۇنى سىرتتىن سىرلاندىغان ئۇسامىلىق كېلىشكە چولىسى تەگمەيۋاتاتتى .

ياروں ئۆيدىكى كوبا پەيتىنى كۆڭۈلگە يەرگەندى . لېكىن
رنۇلس دى لامار ئائىلىسىنىڭ پەيتى بىلەن لىيىج دىۋو ئائىلىسىنىڭ
پەيتىدىكى گۈل تەقىشلىرىنى تىرلەشتۈرىمىز ، ئۇنداق بولماندىكەن قو-
لۇم ـ قوشنىلارنىڭ خاتىرىسىغا مېھماندارچىلىققا بارمايمەن ، دەپ چىڭ
تۇرۇۋالدى .

بۇ ئەترابنا پەيتىن گۈل ـ تەقىشلىرىنىڭ تۇرمىسى لايىھەلەش-
تىن ئىبارەت مەخسۇس تىخسىكىنى بىلىدىغان پەقەت بىرلا كىشى بار
ئىدى . ئۇ ، تۇرىندىكى سىرچى بولۇپ ، ئىسمى ياتىپل ئىدى . تۇرماندى
ئۆلكىسىدىكى بارلىق ئاقسۆڭەك ئائىلىلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇنى تەكلىپ
قىلىپ پەيتىن ئىسكىگە بۇ قىممەتلىك رەسىملەرنى سىزدۇراتتى . شۇڭا
ئۇ بىر يەردە تۇرماستى ، ياھاتى ئالدىراش ئىدى .

ئاخىر دېكابىر ئايلىرىنىڭ بىر كۈنى چۈشلۈك تاماق ۋاقتىغا يې-قىن ، ئۇلار بىر كىشىنىڭ قاشادىن كىرىپ تۇپتۇز ئۆسكەن ئاق تېرەك-لىك يول بىلەن كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى . بۇ كىشى بىر كىچىك تاغاچ ساندۇق تۇدۇۋالغان تاتاپىل ئىدى .

ئۇلار ئەزىز مېھمانلارنى كۈتكەندەك چۈشلۈك تاماق ھازىرلاپ ، ئۇنى تاماقخانىغا تەكلىپ قىلدى . چۈنكى ئۇنىڭ مەخسۇس تېخنىكىسى بولغاچقا ، مۇشۇ ئۆلكىدىكى بارلىق ئاقسۆڭەكلەر بىلەن باردى - كەلدى قىلاتتى . ئۇنىڭ بەتۈن گۈل - بەقسلىرى ئىلمى ھەمدە مەخسۇس تېخنىكىلىق ئاتالغۇلارغا دائىر ھەرخىل بىلىملىرى ئۇنى مۇتەخەسسىس قىلىپ قويغانىدى . شۇڭا دانىشمەن بەگزادىلەر ئۇنىڭ بىلەن قول ئېلى-شىشىنى ئۆزلىرىگە مۇناسىپ ئىش دەپ قارايتتى .

ئۇلار دەرھال ئادەم ئەۋەتىپ قېرىنداش ۋە قەغەز ئالدۇردى . تاتا-پىل چۈشلۈك تاماق يېگۈچە ئارىلىقتا ياروۋ بىلەن زىنۇلس ئىككى ئائىلە-نىڭ بەتۈن گۈل - بەقشىلىرىنىڭ قانداق ئورۇنلاشتۇرۇلىدىغانلىقىنىڭ دەسلەپكى لايىھىسىنى سىزىپ چىقتى . ياروۋ خانىم مۇنداق ئىشلار بول-غاندا ، ئادەتتىن تاشقىرى خۇشال بولۇپ كېتەتتى ۋە ئۆزىنىڭ پىكرىنى ئېيتاتتى مەلۇم سىرلىق قېرىنىش ئويغانغاندەك ھەتتا رەسسامۇ بۇ مۇرا-كىرگە قاتناشتى . تاتاپىل تاماق يىگەچ ئۆزىنىڭ پىكرىنى بايان قىلاد-ى . بەزىدە قېرىنداشنى ئېلىپ لايىھىنى سىزىپ كېتەتتى . ئۇ بىر مۇنچە مىساللارنى كەلتۈردى . مۇشۇ ئۆلكىدىكى ھەرقايسى ئاقسۆڭەكلەر ئائىلە-سىدىكى بەتۈنلارنىڭ شەكلىنى ئېيتىپ بەردى . ئۇنىڭ چۈشەندۈرۈشى-دىن ھەتتا تەلەپپۇزىدىن بىر خىل ئاقسۆڭەكلەرچە پۇراق چىقىپ تۇرات-تى .

ئۇ ياكار بويلۇق بولۇپ ، چالا ئاقارغان چاچلىرى قىسىپ قىسقا قىلىنغانىدى . قوللىرىدا بىر تۇقۇمدىلىرى بار ئىدى . بەدىنىدىن بىر بۇ-رىقى كېلىپ تۇراتتى . ئاڭلاشلارغا قارىغاندا ، ئۇ تۇرۇن ئەر - ئايال مۇ-ناسىۋىتىدە بەزى سەت ئىشلارنى سادىر قىلغان ؛ لېكىن ئابرۇيلۇق ئائى-لىلەرنىڭ ئەيۋارلىشىغا مۇيەسسەر بولغاچقا ، بۇ تۇقسانلىرى ئاللىقاچان

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۈنتۈلۈپ كەتكەن .

ئۇ قەھۋە ئىچىپ بولغاندىن كېيىن ، ئۇلار ئۇنى پەيتۇن قويىدىغان ئىسكىلاتقا باشلاپ كىرىپ پەيتۇننىڭ يوپۇقىنى ئاچتى . باتابىل سىنچىلاپ بىرقۇر كۆرۈپ چىققاندىن كېيىن ، نۇسخىدىكى ئۆلچەملەرگە قارىتا ئۆز پىكرىنى ئەستايىدىل بايان قىلدى . يەنە بىر قىتىملىق مەسلىھەتتىن كېيىن ، ئىشقا كىرىشىپ كەتتى .

بارون خانىم قاتتىق سوغۇققا قارىماي ئورۇندۇق ئەكەلدۈرۈپ ، ئۇنىڭ ئىشىنى كۆرۈپ ئولتۇردى ، كېيىن پۈتى مۇزلىغىدى ، ئۇ ئاتەشدان ئەكەلدۈردى . ئۇ سىرچى بىلەن پاراڭلاشقاچ ئۇنىڭدىن ھەرقايسى ئائىلىلەرنىڭ ئۆزى ھەۋەرسىز بولغان پەرزەنت كۆرۈش ، توي ـ تۆكۈن ، ئۆلۈم ـ يېتىم ئىشلىرى قاتارلىق يىقىنقى ئەھۋاللىرىنى سۈرۈشتۈرۈپ ، بۇنىڭ بىلەن يۈرىكىدە مەھكەم ساقلىنىپ كېلىۋاتقان ئاقسۆڭەك ئائىلىلىرىنىڭ شەجەرىسىنى تولۇقلىماقچى بولدى .

ژيۇلىن قېينانىسىنىڭ يېنىدا ، ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ غاڭزىدا ناماكا چېكىۋاتاتتى . ئۇ كەلسە ـ كەلمەس يەرگە تۆكۈرەتتى ؛ گەپكە قۇلاق سالغاچ باتابىل پەيتۇنغا چىقىرىۋاتقان گۈل ـ نەقىشلەرنى كۆرۈۋاتاتتى .

ئورۇن ئۆتمەي ، ئوتتۇغۇچىنى ئىلىپ كۆكتاتلىق تەرەپكە ماڭغان سىمون بوۋاي توختاپ بۇنى تاماشا قىلدى ؛ باتابىلنىڭ كەلگەنلىك خەۋىرى تارالغاندىن كېيىن ، ھېلىقى ئىككى جاڭرىدىكى ئاياللارمۇ دەرھال يېتىپ كېلىشتى . ئۇلار بارون خانىمنىڭ ئىككى يېنىدا تۇرۇپ ماختاپ كېتىشتى . ئۇلار ئارقا ـ ئارقىدىن :

ــ بۇنداق ناز ۇك ، نەپىس ئىشلارنى قىلىش ئۈچۈن ، ئاجايىپ ماھارەت بولۇشى كېرەكتە ! ـــ دېيىشتى .

ئىككى قاناتلىق ئىشىكنىڭ گۈل ـ نەقىشلىرى ئىككىنچى كۈنى چۈشتىن بۇرۇن سائەت ئون بىرلەردە قولدىن چىقتى . كىشىلەر كېلىپ پەيتۇنى سىرتقا ئىلىپ چىقىپ تازا سىنچىلاپ كۆرۈپ چىقىشتى .

كۆپچىلىك ئىشتىن مەمنۇن بولۇشتى ، باتابىل ئالقىشقا سازاۋەر

بولدى . ئۇ كىچىككىنە ياغاچ ساندۇقنى يۇدۇپ خوشلاشتى . باروننىڭ ، بارون خانىم ، ژيۇلبېن ۋە ژىننا يىردەك ، بۇ سىرچى تالانتلىق ئىكەن ، ئەگەر ياخشى شەرت ـ شارائىت بولسا ، شەك ـ شۈبھىسىزكى ، ئۇ كارامەت بىر سەنئەتكار بولۇپ چىققاتتىكەن ، دېگەن قاراشتا بولدى .

ژيۇلبېن چىقىمنى تېجەش ئۈچۈن بەزى ئىسلاھاتلارنى قىلدى . مۇقەررەر يوسۇندا نۇرغۇن يېڭى ئورۇنلاشتۇرۇشلارنى ئېلىپ باردى .

پەيتۇنچى سىمون بوۋاي باغۋەنلىككە يۆتكەلدى ، پەيتۇن ھەيدەشنى ۋىكونت ئۆزى ئۈستىگە ئالدى . ژيۇلبېن يەم ـ خەشەك خىراجىتىنى تېجەپ قېلىش مەقسىتىدە پەيتۇنغا قاتىدىغان ئاتلارنى سېتىۋەتتى .

ھەرھالدا خوجايىن پەيتۇندىن چۈشكەندە ئاتنى يېتىلەيدىغان ئادەم بولمىسا بولمايتتى ، شۇڭا ئۇ ئەسلىدىكى سىيىر باقىدىغان پادىچى بالا مارىيۇسنى ئۆزىگە مۇلازىم قىلىۋالدى .

ئاخىرىدا پەيتۇنغا قاتىدىغان ئاتنى ھەل قىلىش ئۈچۈن كۇيار ۋە مارتېن ئائىلىسى بىلەن بولغان پۈتۈمگە بىر مەجبۇرىيەت قوشتى .يەنى بۇ ئىككى ئائىلىسىڭ ھەدىيە سۈپىتىدە تاپشۇرىدىغان توخۇ ، ئۆردەككە چۆرۈم قىلىنىش شەرتى بىلەن ، ئۇلارنىڭ ھەربىرسى ھەرئايىنىڭ بەلگىلەنگەن كۈنى پەينۇنغا قوشىدىغان ئات بېرىدىغان بولدى .

شۇنداق قىلىپ كۇيار ئائىلىسى يوغان بىر سېرىق قۇلاق ئات ، مارتېن ئائىلىسى ئۇزۇن تۈكلۈك كىچىك ئاق ئات ئېلىپ كېلىپ پەيتۇنغا قوشتى . مارىيۇس سىمون بوۋاي كىيگەن ھېلىقى يوغان پىلاشنىڭ ئىچىگە كىرىۋېلىپ ، پەيۇننى ئۆيىنىڭ بوسۇغىسىغا ئېلىپ باردى .

ژيۇلېنمۇ ئۆزىنى بىرقۇر ياساپ جابدۇپ بەللىرىنى رۇسلىۋىدى ، بۇرۇنقى ئىسكەتىگە سەل ـ پەل كىرىپ قالدى ؛ لېكىن ، ئۆسۈپ كەتكەن ساقال ـ بۇرۇتلىرىدىن ئۇنىڭ يەنىلا ئاۋۋالقى مىجەزىدىن قۇتۇلالمىغانلىقى چىقىپ تۇراتتى .

ئۇ ئاتلارنى ، پەيتۇننى ۋە مۇلازىمنى بىر ـ بىرلەپ تەكشۈرۈپ چىقىپ مەمنۇن بولدى . چۈنكى ئۇنىڭ بىردىنبىر كۆڭۈل بۆلىدىغىنى ، پەيتۇنىڭ ئىشىكىدىكى سىرلانغان گۈل ـ نەقىشلەر ئىدى .

باروں حاسم ئىرىسك ىىلىكىگە ياىسپ حاىسىدىں حۇشۇب
كەلدى ـ دە ، باھاىسى ىەسلىكىە پەىىۇىعا حىقىب ، ئارقىسىعا ئۆلەىحۇك
قوىۇب ئولىۇرۇۋالدى ، رىىساموْ ئۆىدىں حىقىى . ئۇ پەىىۇىعا قىسلىعاں
ئىككى ئاتىسك ماس كەلمىگەىلىكىدىں كۇلۇپ ، كىچىك ئاي ئاب سىرىو
قۇلاق ئاتىسڭ ىەورىسكەں ، دىدى ؛ ئۇ پادىچى ىالا مارىىۇسقا سەىسالـ
دى . ىالىسڭ كىحىككىسە دۇملاق ىۇرى ىوعاں قالپاقىسڭ ئىحىدە ئاراں
كۆرۈىۈپ ىۇراىسى . ىۇرى ىىسدىں ىوعاں قالپاقى ىىرەب كۆىۈرۈب
ىۇراىسى . كىحىككىسە قوللىرى ىوعاں پىلاسىسك كەڭ ىىڭى ئىحىدە كۆـ
رۇىمەي قالعاىدى . پىلاش ئۇرۇں ىولعاحقا ىوىلىرىسى ىۆگـەب
ىۇراىسى . حوڭ كىسىشموْ عەلىىە ئىدى . ئۇ ىىر ىەرىسگە قارىعاقدا ىىسىى
ئىگىز كۆىۈرەىسى ، ماڭعاىدا حۇددى دەرباىدىں ئۆىكەىدە ئىھساب قىلعىـ
ىىدەك ئىكىسىب ماڭاىسى . ئۇىسك ىۇىۇں ىەدىىى حوڭ ھەم كىلەڭىسر
پىلاشىسك ئىحىدە كۆرۈىمەي قالعاىدى . ىىرىسىسڭ ياپشۇرۇقسى ئاڭلىـ
عاىدا ، قىلعاں قىلىقى ىەئەىسى ئەما ئادەمگە ئوحساىىى . رىىسا ئۇىسك ىۇ
قىاپىسى كۆرۈب ، ئۆرىىى ىۇىۇۋالماي قاقالاب كۈلۈب كەىسى .

ىاروں ئارقىسىعا سۇىداق قاراپ ، ىۇ شاكىچىكىسك ھولۇققاں ، قاملاشمىعاں ىۇرقىسى كۆرۈب قاقالاپ كۈلۈب ، گەب قىلالماي قالدى . ئۇ حوىۇسى حاقىرىپ :

ـــ ىىر ىول . . . ىىر ىول . . . ىىردىں مارىىۇسقا قاراب ياق ! ئۇىسك قىرىقلىقسى قارا ! حۇدايا ىووا ، ئەحەب قىرىو ـ ھە ، ىەكموْ قىـ
رىو ! ـــ دىدى . ىۇ واقىسا ياروں حاسىموْ پەىىۇىسك دىرىرىسدىں ىـ
سسى حىقىرىپ ىۇ ھالەىس كۈلۈب ىىلىقىپ قالدى . ئۇىسك كۈلكىسى ىىلەں پەىىۇں حۇددى ئىگىر ـ ىەس ىولدا ماڭعاىدەك پوررىلىرى ىىسدـ
لىپ لىڭشىپ كەىسى .

ىۇ ئەھوالىى كۆرۈب رىۇلىس ياىرىپ كەىسى ـ دە :

ـــ مۇىحە كۈلگىدەك ىىمە ئىس ىولدى ؟ ساراڭ ىولۇپ قالـ
دىڭلارموْ ؟ ـــ دىدى .

رىىسا كۈلۈب ىىلىقىپ كەىكەىلىكىس ئۆرە ىۇرالماي ىۈگۈلۈپ بەـ

لەمەنگە ئۆلنۈرۈۋالدى . پەيسۇندا خۇشكۇرۇك وە ھەممە ئاۋازلىرى كۆ-
نۈرۈلدى . بۇ ، ناروں خانىمىك فاسىق كۆلكىدىن دىمىسمۇ ئالالماي
قالغانلىقىنى خۇسەندۇرەيتى . نۇنۇفسىر مارىنۇسىڭ پىلاشمۇ ھەرىكەتكە
كەلدى . سۇنھسىركى ، ئۇ ناسقىلارنىڭ نىمە ئۇچۇن كۈلۈۋاتقانلىقىنى
بىلگەندى . شۇڭا ئۇ نىسىدىكى قالپاقنى نىچىمۇ چۆكۈرۈۋىلىپ ، راسا
كۈلگىلى نۇردى .
رىۋلىن ئەرەبىن ئۆرىنى نۇنالماي ئىسلىپ ناردى ـ دە ، نادىچى
نالىسىك نىسىدىكى قالپاقنى نىرلا ئۇرۇپ خۇشۇرۇۋەيتى . نۇ خوك قالپاق
دومىلاپ خۆپلۇككىچە ناردى ؛ ئاندىن رىۋلىن نۇرۇلۇپ قىساتىسقا قاراپ
ئاچچىق كەلگەنلىكىدىن نىرىگەن ئاۋازدا كاسىپ كەيتى :
ـــ قارىسمچە ، سىرىىڭ كۈلۈشكە ھەققىڭىز نوق ، ئەگەر سىز
نىسىپ نىمىگەن ، مال ـ مۈلۈكىنى ئىسراپ قىلمىغان بولسىڭىز ، نىرمۇ بۇ
كۈنگە قالمىغان نولانىۇق . ئائىلىسىك خاراپلىشىشىنى كىمدىن كۆرۈش
كىرەك ؟
كۈلكە ئاۋازى جىمىدە نوختىدى ، ھەممە سۈكۈنكە چۆمدى ،
ھىچكىم قايتا ئىغىز ئاچمىدى . رىسا تىغلىۋەتكىلى ناس قالدى ـ دە ،
ئۇن خىغارماسىلا پەيسۇنقا خىقىپ ، ئانىسىنىڭ نىسىدا ئۆلتۈرۈۋالدى .
نارونمۇ ھاڭ ـ تاڭ بولغىندىن رۇۋان سۇرەلمەي پەيسۇنقا چىقىپ ئانا ـ
نالا ئىككىسىلەنىڭ ئۇدۇلىدا ئۆلتۈردى ؛ رىۋلىن ئاۋال ناناي نەپ نۇرى
ئىششىغان ، تىغلاپ نۇرغان نالىنى دەس كۆنۈرۈپ ، نەيسۇنىڭ ئالدى-
دىكى ئورۇنقا ئۆلتۈرغۇزدى ، ئاندىن ئۆزى ئۇنىڭ نىسىدا ئۆلتۈردى .
ئۇلار خىلى ئۇزۇن ماڭدى ، كەنىنىدىن كىشىنىڭ ئىچىنى سىقاند-
ى . پەيسۇندا ئۆلتۈرغانلارنىڭ ھىچقايسىسى گەپ قىلماسىي . ئۇچەنلەن-
سىڭلا كۆكلى غەش نولۇپ ، قورۇنۇپ ئۆلتۈراتتى . ھىچكىم
كۆڭلىدىكى ئويلىرىنى ئىيتىشى خالىماتتى . ئۇلارنىڭ ھەممىسى مۇشۇ
ئازانلىق ئوي ـ پىكىرلەر كاللىدا بولغىنىكەن ، ناشقا ئىسلاردىن سۆز ئې-
چىش رادىلا مۇمكىن بولمايدىغانلىقىنى ، كۆڭۈلنى پاراكەندە قىلىدىغان
نۇنداق ئىشنى سۆزلەپ ئولتۇرغاندىن كۆرە ، پەرىشان سۈكۈتنىڭ نۇ-

رۇكلۇكىنى ھېس قىلىشتى.

قەدىمى ئوخشاش چۈشمىگەن ئىككى ئات پەيتۇنى سۆرەپ، يۈرگەن ھاكىملارنىڭ مەھەللىلىرىنى بېسىپ ئۆتكەندە، بىرىنچى قارا مىكىيان ھۈركۈپ ھاپىلا - شاپىلا قاشالارنىڭ يوچۇقلىرىدىن كىرىپ ئۆز-لىرىنى دالدىغا ئالدى. يۇيۇقسىز بىر قاشقا ئىت قاۋاپ پەيتۇننىڭ كەينى-دىن يۈگۈردى. ئاندىن ئۇۋىسىغا قېچىپ كىرىپ يۈكلىرىنى ھۈرپەيتىپ، پەنجىرىگە قاراپ قاۋىدى. لاي بولۇپ كەتكەن ياغاچ كەش كىيگەن، قول-لىرىنى يەڭچىقىغا سالغان، كۆك رەختىن تىكىلگەن كۆڭلىكىنىڭ كەينى شامالدا كۆپكەن بىر بالا مەيۈس ھالدا يۈتىنى سۆرەپ خۇشياقمىغاندەك كىسۋاباسى. ئۇ پەنجىرىنى كۆرۈپ، چەتكە ئۆتۈپ قولاشمىغان بىر ھە-رىكەت بىلەن كېپىكىسىنى سىلىۋىدى، بېشىغا چاپلىشىپ پارقىراپ كەت-كەن چاچلىرى كۆرۈندى.

ھەربىر جاكىرا ئارىلىقىدا ئاق باشلىغان بەرلەر بار ئىدى. يەرلەر بىر - بىرىگە يۇپاشقان بولۇپ، ئۇزاقتا سوزۇلغانىدى.

ئۇلار چوڭ يول بىلەن قوشۇلىدىغان كەگرى يولغا چىقتى. يول-نىڭ ئىككى يېنىدىكى قارىغايلار تىكىلگەنىدى. پەيتۇن پاتقاق ۋە كاتاڭ يەر بىلەن ماڭغاندا، قاتتىق سىلكىنگەچكە، ياروۋ خانىم ۋارقىراپ كەتتى. چوڭ يولنىڭ يېنىدا ئاق رىشاتكىلىق ئىشىك ئىچىدىكى بىناسى؛ مارىيۇس پەنجىرىدىن سەكرەپ چۈشۈپ ئىشىكنى ئاچتى. پەي-تۇن چوبلۇق بىلەن ئورالغان يولغا چۈشۈپ مېڭىپ، قېلىن ئورمانلار بىلەن قاپلانغان چوڭ ئىمارەتنىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. ئۆيلەرنىڭ دېرىزىلىرى چىڭ يېپىقلىق ئىدى.

بىنانىڭ ئوتتۇرىسىدىكى دەرۋازا ئېچىلىپ، ئېچىدىن يېشى خېلىغا بېرىپ قالغان قېرى مالاي چىقتى. ئۇ قارا بوللۇق قىزىل جىلىتكە كى-يىۋالغان بولۇپ، ئالدىغا ئۇزۇن پەشتامال تارتىۋالغانىدى. ئۇ سىڭايان بولۇپ، ئۇششاق قەدەم بىلەن تەمتەمىدىن چۈشۈپ كەلدى - دە، مېھ-مانلارنىڭ ئىسىملىرىنى سوراپ، ئاندىن ئازادە كەلگەن مېھمانخانىغا باشلاپ كىردى. ئۇ رادىلا ئېچىلمىغان دېرىزىنىڭ قاپقاقلىرىنى ئېچى-

ۋەنتى. مېھمانخانىدىكى جاندۇقلارنىڭ ھەممىسى قاپلانغان، سائەت ۋە ئېگىز پۇتلۇق قەندىلنىڭ ئۈستىگە ئاق شايى يېپىلغانىدى. ئۆينىڭ ئىچىدىن چىققان بىر خىل ئېچىغان، جىرىگەن، سۆرۈن ۋە رەي پۇراق مېھمانلارنى سەسكەندۈرۈۋەتتى.

كۆپچىلىك ئولتۇرۇپ كۈتۈشتى. ئۈستىدىكى قەۋەتتىكى كارىدوردىن ئالدىراپ - تېنەپ ماڭغان ئاياغ تىۋىشى ئاڭلاندى. ھودۇقۇپ كەتكەن جاڭزا خوجايىنى ئالدىراش ئۆزىنى تۈزەشتۈرەسى، ئۇنىڭغا ناھايىتى كۆپ ۋاقىت كەتتى. ئادەم چاقىرغان قوڭغۇراق بىرنەچچە قېتىم چېلىندى. پەلەمپەيدىن چۈشۈپ - چىقىۋاتقان ئاياغ تىۋىشى جىددىيلەشتى.

يارون خانىم سۆكەكس ئۆيدىكى قايسى سوغۇققا چىدىيالماي ئارقا - ئارقىدىن چۈشكۈردى.

ژيۇلېن ئۇياقتىن - بۇياققا ماڭاتتى. رىسا دىمى ئىچىگە چۈشكەن ھالدا ئاپىسىنىڭ يېنىدا ئولتۇراتتى. يارون بېشىنى توۋەن سېلىپ تام مەشىنىڭ مەرمەر تاش تەكچىسىگە يۆلىنىپ ئولتۇراتتى.

ئاقىۋەت مېھمانخانىنىڭ چوڭ قاپاقلىق ئىشىكى ئېچىلىپ، ۋىكوت سىرىزۋېلى ئەر - خوتۇنلار كىرىپ كەلدى، ھەر ئىككىسى ئورۇق - چاققان بولۇپ، نەچچە ياشقا كىرگەنلىكىنى مۆلچەرلىگىلى بولمايتتى. ئۇلار ئۆزلىرى چوڭ سۈپەت كۆرسەتمۇ، ياسالمىلىقى چىقىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ خوتۇنى ئۈستىگە گۈللۈك كۆكلەك، بېشىغا جىنەك تۇتۇلغان كىچىك ياپاما كىيىۋالغانىدى، ئاۋازى زىل بولۇپ، ناھايىتى تېز سۆزلەيتتى.

ئېرى بەدىنىنى سىقىپ تۇرىدىغان ئېسىل مۇراسىم كىيىمى كىيگەن بولۇپ، مېھمانلارغا ئېگىلىپ تەزىم قىلدى. ئۇنىڭ ئورۇقى، كۆزى، ھىڭگاي چىشلىرى، لاك سۈركەلگەندەك پارقىراپ تۇرغان چاچلىرى، ئېسىل مۇراسىم كىيىملىرى، كىشىلەر كۆڭۈل قويۇپ ئاسرايدىغان نەرسىدەك چاقناپ تۇراتتى.

ئۇلار كۆرۈشۈپ تىنچلىق - ئامانلىق سوراشقاندىن كېيىن ھەم-

مەيلەن قىلىدىغان گەپ تاپالماي قالدى . شۇنىڭ بىلەن تاغدىن ـ باغ-دىن سۆزلىشىپ قۇرۇق گەپ قىلىپ ، بىر ـ بىرىنى ماختاپ ئۇچۇرۇش-تى . ھەر ئىككىلا تەرەپ مۇنداق سەممىمىي بېرىپ ـ كېلىشنى داۋام ئەت-تۈرۈشنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشتى . دائىم بىرىدا ئولتۇرۇۋې-رىپ زېرىكىپ قالغاچقا ، ئۆزئارا بىر كۆرۈشۈش ئەڭ خۇشاللىق ئىش ئىدى .

مېھمانخانىدىكى خانىدىن ئۆتىدىغان سوغۇق ھاۋا بەدەنگە سان-چىلاتتى . سوغۇقنىڭ دەستىدىن گەپ قىلغاندا ئاۋازمۇ ئۆزگىرىپ كې-تەتتى . ياۋۇن خانىم يۆتىلەتتى ھەم چۈشكۈرەتتى . شۇڭا ياۋۇن ئۆي ئىگىلىرى بىلەن خوشلاشتى . ۋىكوت بىرىرولى بىلەن خوتۇنى ئۇلارنى قايتىپ تۇرۇپ :

— نېمە بولدى ، نېمىشقا شۇنچىۋالا ئالدىراپسىلەر ؟ بىرئاز ئولتۇ-رۇڭلار . . . — دېدى . گەرچە زىيۇلىش يەنە بىر دەم ئولتۇرساق بولاتتى ، دەپ ئىشارەت قىلغان بولسىمۇ ، لېكىن زىيا ئورنىدىن تۇرۇۋالدى .

ئۆي ئىگىسى كۈتۈۋېلىشنى تېخى چىرمەنچىسىگە يەتكۈزۈپ ئەكەل-دۈرمەكچى بولۇۋىدى ، لېكىن ئىلگىرى كۈتۈۋېلىشقا تۇرۇلغانلىقى ، ئىشنىڭ ئۆزى چىقتى ـ دە ، قايتىپ كېتىپ ئاتنىڭ ئىگىلىگە ئەكىرىپ بەسلىگەنلىكىنى ئىشى .

كۆپچىلىك كۈتۈشكە مەجبۇر بولدى . ھەركىمنىڭ ئۆيى ـ ئۆيى دېگۈسى بار ئىدى . شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ھۆل ـ يېغىن كۆپ بولىدىغان قىش كۈنلىرى ھەققىدە پاراڭغا چۈشتى . زىيانىڭ ئىچى تۇشاتتى ۋە سوغۇقنى يىرەتتى ، ئۇ ۋىكوت خانىمدىن ئىككىيلار ئالغۇر كۈن بويى نېمە ئىش قىلىسىلەر ، دەپ سورىغانىدى ، بىرىرولى ئەر ـ خوتۇنلار ئۇ سوئالدىن ھەيران بولدى . چۈنكى ئۇ ئىككىسىلەنىڭ كۈن بويى قىلىدىغان ئىشلىرى بەك جىق بولۇپ ، ئۇلار پۈتۈن فرانسىيىگە تارالغان ئاق-سۆڭەك تۇغقانلىرى بىلەن خەت ـ ئالاقە قىلىشاتتى . ھەركۈنى دېگۈدەك تۇرغۇن ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولاتتى . ئەر ـ خوتۇنلار ئارىسىدا خۇددى يات ئادەملەردەك ھەرخىل قائىدە ـ يوسۇنلار

ساقلىنىپ كەلمەكتە ئىدى . تىرىشچەك بۇيرۇقسىز ئىشلارنىمۇ گويا راست ، چوڭ ئىشەك مەسلىھەتلىشەتتى .

ھېچكىم كىرىپ ــ چىقمايدىغان ئارادا مېھمانخانىسىدىكى ئىگىز تورۇسلىرى قاپقارا ، بارلىق نەرسىلەر رەخت بىلەن قاپلانغانىدى . سۈپەتلىك سالاپەتلىك ، پاكىزە ، قائىدە ــ يوسۇنلۇق بۇ ئەر ــ خوتۇنلار تىنچلىق پەردىدە كونسېرۋا قۇتىسىدا ساقلانغان ئاقسۆڭەكلەردىن ئىدى .

بىر بىرىگە ماس كەلمىگەن ئىككى ئات قېتىلغان پەيتون دېرىزە ئالدىغا كېلىپ توختىدى . لېكىن مارىيۇس يوق ئىدى . ئېھتىمال ئۇ قاراڭغۇ چۈشۈش بۇرۇن ئىشىم يوق ئوخشايدۇ ، دەپ يېقىن ئەتراپنى ئايلىنىپ كەلگىلى كەتكەن بولسا كېرەك .

ريولىن خاپا بولۇپ كەتتى ــ دە ، ئۆي ئىگىلىرىگە ، ئۇ يادە قايتىپ كەتسۇن ، دەپ تاپىلاپ قويدى . مېھمانلار بىلەن ساھىبخانىلار ئۆز ئارا قايتا ــ قايتا تەكەللۇپ قىلىشقاندىن كېيىن ، مېھمانلار ئاق تېرەكلىك باغلىق خاڭىرىغا قايتتى .

ئۇلار پەيتونغا چىقىشتى ، رىنا بىلەن دادىسىنىڭ كۆڭلىدىن ريولىنىڭ ياشقى قوپاللىقى نەتىجە كۆتۈرۈلمىگەن بولسىمۇ ، لېكىن كۈلۈشتى . بىرىرولى ئەر ــ خوتۇنلارنىڭ سۆز قىلغان ۋاقتىدىكى قىياپەلىرى ۋە تەلەپپۇزلىرىنى دوراشتى . بارون ئەرنى ، رىنا خوتۇنىنى دورىدى . لېكىن بارون خانىم تۇتۇلۇپ قالدى ، چۈنكى ئۇ ، بۇنداق قىلىش ئاقسۆڭەكلەرنىڭ ئىززەت ــ ئابرۇيىغا نۇقسان يەتكۈزگەنلىك دېگەن ھېسابتا ئىدى . شۇڭا :

ــ سىلەر ئۇنداق كىشىلەرنى مەسخىرە قىلماسلىقىڭلار ، ئۇلار قائىدە ــ يوسۇنلۇق ئىشلاردىلەر ھەممىنى بولۇشقا مۇناسىپ كىشىلەر ، ــ دېدى .

بارون خانىمنىڭ جىنىغا تەگمەسلىك ئۈچۈن ، ئۇلار زۇۋان سۈرمىدى . لېكىن ، بىر ئاز ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن ، رىنا بىلەن دادىسى بىر ــ بىرىگە قاراپ ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي ، يەنە خاقخاقى تاشلىۋەتتى . بارون ئاۋال ئەدەپ بىلەن ئېگىلىپ تەزىم قىلدى ــ دە ، ئاندىن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بەسەبىلىك بەلەپپۇردا دوراپ شۇندان دېدى :

— جانىم ، سىلەرنىڭ ئاي نىرەكىلىك تاغلىق جاڭزىغا كۈن نويى دىگىر شاملى ئۇرۇپ تۇرىدۇ ، بەلكىم بەكمۇ سوغۇقتۇ !

زىسا ۋىكوب خانىمنىڭ سالاپەتلىك كۆرۈنۈشىگە تەقلىد قىلىپ ، جۇددى ئۆدەكنىڭ بۇنۇنىسدەك ، بېشىنى تېز - تېز گىلدىڭلىتىپ نار ۋە جۇشامەت بىلەن :

— ھەي ! ناروں ئەپەندى ، مەن يىل بويى شۇنداق ئالدىراشمەن ! سىزنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرىمىز بەك جىق ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە جەب بېرىش كېرەك . سىزنىڭ ۋىكونتىنىڭ ھېچنىمە بىلەن چاتىقى نوق . ھەممە ئىش ماڭا تۇكلەكلىك ، ئۇنى دەمىسىز ، ئۇ پوپ بىكى بىلەن بەتقىماب جىزمىنىنى ئىشلەۋاتىدۇ . ئۇلار سىزلىكتە « نورماندىنىنىڭ دىن تارىخى » دىگەن كىتابنى سىزىۋاتىدۇ ، — دېدى .

ناروں جانىمنىڭ تۇرۇپ ئاچچىقى كەلدى ، تۇرۇپ كۈلگىسى كەلدى ۋە ئۇلارنى نوسى :

— ئۆز بەنغەمىردىكى كىشىلەرنى ئۇنداق ماراق قىلماڭلار .

پەنىۇن تۇنۇقسىز توختىدى ، زىبۇلىس قاتتىق ۋارقىراپ - جارقىراپ كەبىدىكى كىمدۇر سىرسىگە توۋلاۋاتاتتى . زىنا بىلەن ناروں دىرىزىدىن بېشىنى چىقىرىپ قاراپ ، قابداقتۇ ئەلىتە بىر نەرسىنىڭ ئۆزلىرىگە قاراپ ئۆلە - سىزىلىسىگە بافماي يۈگۈرۈپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى . ئۇ مارىنۇس نولۇپ ، پەبئۇنغا يىسىشىۋىلىش ئۈچۈن جېنىنىڭ نارىجە نۈگۈرۈپ كېلىۋاتاتتى . ئۇنىڭ ئىسەكلىرى لەپىلدەپ پۈتلىرىغا چىرمىلاتتى . نىشىدىكى قالپىقى كۆرىگە چۇشۇۋېلىپ يولنى كۆرسەتمەيتتى . كىلەكسىر پىلاشىنىڭ ئىككى تىگى تۇگمەن چاقپىلىكىنىڭ قاناتلىرىغا ئوخشاش پۇلاڭلاتتى . ئۇ ئالافرادىلىك نىلەن كاتاڭلاردىن ئۆتەتتى . نولدىكى ناشلارغا پۇتلىشىپ تېلاتتى . ئۇ پالاقلاپ بۇگۇرۇپ ماڭاتتى ، ھەممىلا نىرى مەنەت نولۇپ كەتكەنىدى .

ئۇ پەنئۇنغا ئەمدىلا تىشىپ كىلىشىگە ، زىبۇلىس كاپ قىلىپ ئۇنى ناقىسىدىن ئالدى - دە ، دەس كۆتۈرۈۋېلىپ ، تىنىغا ئولتۇرغۇزدى . ئانـ

دىن چۈلغۈرۈپ قويۇۋېتىپ، مۇشتىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ بېشىغا سالدى. ئۇنىڭ قالپاق ئىچىدە تۇرغان يېشى ھەم مۇرىلىرىگە مۇشت تەگكەندە گۇپ-گۇپ ئاۋاز چىقاتتى. بالا قالپاق ئىچىدە چىرقىرايتى. پەيتۇندىن سەكرەپ چۈشۈپ قېچىپ كىشىكە ئۇرۇۋاتتى. ژۇلىس بىر قولى بىلەن ئۇنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ يەنە بىر قولى بىلەن ھەدەپ دۇم-بالايتتى.

ژىننا قورققىنىدىن گەپ قىلالماي قالدى. ئۇ پەقەت:

— دادا... ئاھ! دادا! — دەپ توۋلىۋەتتى.

بارون خانىمۇ قاتتىق خاپا بولۇپ كەتتى ۋە ئېرىنىڭ بىلىكىنى تۇتۇۋېلىپ:

— ژاك، ئۇنى تۇتۇۋالسىڭىزچۇ، — دېدى.

بارون ئىنىڭ ئالدىدىكى دېرىزىنى چۈشۈرۈۋېتىپ، قولىنى جىد-قىرىپ كۈيئوغلىنىڭ بىلىكىنى چىڭ تۇتۇۋالدى. ئاچچىقلانغانلىقىدىن ئۇنىڭ ئاۋازى تىترەپ كەتتى:

— بۇ بالىنى ئۇرۇپ نېچچى پۇخادىن چىقمىدىڭىزمۇ؟

— بۇ ھايۋاندىن بولغانىنىڭ كىيىم-كېچەكلىرىنى رەسۋا قىلى-ۋەتكىنىنى كۆرمىدىڭىزمۇ؟ — ژۇلىس چۆچۈپ كەسكە قاراپ جاۋاب بەردى.

بارون بېشىنى ئىككىسىنىڭ ئارىسىغا تىقىپ تۇرۇپ:

— بۇ قانچىلىك ئىش ئىدى! بۇنچىۋالا قوپاللىق قىلىشىڭىز نېمە ھاجىتى بار، — دېدى.

ژيۇلىس بىكىنۋاشىس چىچىلىپ كەتتى.

— سىزنىڭ كارىڭىز بولمىسۇن، بولامدۇ، بۇ سىز بىلەن مۇنا-سىۋەتسىز! — ئۇ يەنە قول كۆتۈرۈپ ئۇرماقچى بولۇۋىدى، قىساتىسى ئۇنىڭ قولىنى تۇتۇۋالدى. كۆچەپ يارىغاچقا ژيۇلىسنىڭ قولى پەيتۇنىڭ ئىشىكىگە ئۇرۇلۇپ كەتتى. بارون قاتتىق ۋارقىراپ:

— يەنە ئۇرىدىغان بولسىڭىز، مەن پەيتۇندىن چۈشىمەن. مەندە سىزنى توسۇۋالغىدەك ئامال يار! — دېدى. ۋىكونت شۇندا يىردىلا

يىغلاندى ـ دە ، دولىسىنى قىسىپ ، جاۋاب قايتۇرمىدى ، ئاتلار يە-
مۈنى يارىسىپ جىمىپ كەتتى . ئىككى ئايال يايراق ھالدا مىدىرلىماس-
تىن ئولتۇرۇشتى . يارون خانىمنىڭ يۈرىكىنىڭ گۈپۈلدەپ سوقۇۋاتقان
ئاۋازى ئېنىق ئاڭلىناتتى .
كەچكى تاماق ۋاقتىدا زيۇلىس خۇددى ھېچ ئىش بولمىغاندەك ،
بۆلەكچە مۇلايىم بولۇپ كەتتى . زيسا ۋە ئاتا ـ ئانىسى ئۆزلىرىنىڭ تىز
ئىشلارنى تىنىپ قويۇپ ، كىشىلەرنى تىنچسىزلانغان مېھرى تونۇچە
ئۆتكەن ئىشلارنى تېزلا ئېسىدىن چىقىرىۋەتتى ، ئۇلار زيۇلىسنىڭ مۇ-
جىۋالا مۇلايىم بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ ، كىشى كېسەلدىن ساقىيىپ
سالامەتلىكى ئەسلىگە كەلگەندە كۆڭلى ياراپ كەتكەندەك ، ئۇنىڭغا
قوشۇلۇپ خۇشال بولۇشتى . ژيسا بەك تىرىرۇلى ئەر ـ خوتۇنلار ئۇس-
تىدە سۆزلىشىدى ، زيۇلىسمۇ ئۇنىڭغا قوشۇلدى . لېكىن بەك دەررۇ :
ـــ دېگەندەك ئۇلار ياخشى سالامەتلىك ئىكەن ، ـــ دەپ
قوشۇپ قويدى .
ئۇلار ئاشقا قوشۇلۇشنى توختاتقا يارىمىدى . چۈنكى ھەممەيلەن
مارتنۇس مەسىلىسىنىڭ بەك قايغۇلىنىشىدىن قورقتى . ئۇلار ئىككى يىلدا
تەبرىكنامە ئەۋەتىپ تۇرۇپ ، كېلەر يىلى باھار بولۇپ كۈن ئىللىغاندا
ئاندىن تىرىپ ھال سوراشنى بەلگىلەشتى .
مىلاد بايرىمى يېتىپ كەلدى . ئۇلار پوپ يىلەن يارار
ياشلىقى ئەر ـ خوتۇنلارنى كەچلىك تاماققا چاقىردى . ئىككى يىلدا
ئۇلارنى بەك تىر قىسىم چاقىرىۋالدى . بۇ ئۇلارنىڭ كۆڭلەر تىر خىلدىلا
ئۆتىدىغان زېرىكەرلىك تۇرمۇشىنى تىرىدىسىن بەكسەش ئىدى .
يارون ئەر ـ خوتۇن ئىككىسىلەن 9 ـ يانۋار ئاق تىرەكلىك جاك-
رىدىن ئايرىلىشنى قارار قىلىشتى . زيسا ئۇلارنى كۆتۈرەك تۇرغۇزۇشنى
ئوتۇنغان بولسىمۇ ، لېكىن زيۇلىس ئۇلارنى تۇتمىدى . يارون كۈيئوغلى-
نىڭ يارغانىرى سوغۇق مۇئامىلىدە بولۇۋاتقانلىقىنى تاپقاچ ، روئانغا ئا-
دەم ئەۋەتىپ ئۇرۇن تولۇق بەتۇن ياللىۋالدى .
ئايرىلىش ئالدىدا ، گەرچە مۇز قاتقان بولسىمۇ ، كېچىسى ھاۋا

ئىساس ئوچۇق بولدى . تۈك ـ تاقلار بەك قىلىپ قويۇلدى . ژىسا دا-
دىسى بىلەن تارارغا يىرىپ كىلىدىغان بولدى . كورسكا سەپىرىدىن قا-
يىپ كەلگەندىن بۇيان ئۇلار تارارغا بارمىغاندى .

ئۇلار ئورمانلىقنى ئۆيى . بۇ ، ژىسا بوى قىلغان كۆيى ئۆرنىڭ
ئۆمۈرلۈك ھەمرىھى بىلەن بىرلىكتە ئاتلانغان ئورمانلىق ئىدى . ئۇ چاغدا
ژىنانىڭ قەلبىدە پەقەت ژىبۇلىلا بار ئىدى . ئاشۇ ئورمانلىقتا ژىنا بۇنىچى
قىسىم ئۆينىڭ مۇھەببىتى قوبۇل قىلغان ، بۇنىچى رەت ئېشىق ـ مۇھەب-
بەتنى پۈتۈن ۋۇجۇدىنىڭ ئالىلداپ بېرىلگەنلىكىنى ھېس قىلغان ئى-
دى . شەھۋانىي ھەۋىسىگە كەلسەك ، ئۇ چاغدا بۇ نەرسە نىچى بىرچىل
بۇيغۇلا ئىدى . بەقەت جەت ـ تاقىدىكى ئوتا جىلغىسىدىكى بۇلاق بىشىدا
ژىبۇلىغا ئاغرىغا سۇ ئىچۈرگەندە ، ئاندىن ئۆينىڭ لەررىسى ھەققىي بى-
لىنغانىدى .

ھالا بۈگۈن دەرەخ يوپۇرماقلىرى يۆكۈلگەن ، ئوت ـ چۆپلەر
قاراڭ بولغان بولۇپ ، قۇرۇق شاخلار قىش كۈنلىرىدىكى ئورماندا شال-
دىرلايتى .

ئۇلار كىچىك تارارغا يىپ كەلدى . كوچىلار جىمجىت بولۇپ ،
بىرمۇ ئادەمنىڭ قارىسى كۆرۈنمەيتى . دىڭىز سۈيى ، دىڭىز يۇسۇنى ۋە
بېلىقنىڭ پۇرىقى كېلەتتى . سارغۇچ رەڭلىك بېلىق تورلىرى ئاۋالقى-
دەكلا يېيىلىق تۇراتتى . نەرىلىرى ئىسسىك ئالدىغا ئېسىلغان ، نەرىلىرى
قۇم ـ شېغىللار ئۈستىگە يېيىپ قويۇلغانىدى . كۆپكۆك قەھرىلىك دېڭىز
مەڭگۈ توختىماي دولقۇنلاپ تۇرغۇن چاچرىتىپ تۇراتتى . دېڭىز سۈيى
تانغان ، دولقۇن پەيدا قىلغان تارلارنىڭ تۈۋىدىكى تاشلار كۆرۈنۈپ قال-
غانىدى . دېڭىز ساھىلىدا تۇرغان بېلىقچى كېمىلەر خۇددى ئۆلۈپ قالغان
چوڭ بېلىقلارغا ئوخشايتى . كىچە بېسىلاشماقتا ئىدى . بېلىقچىلار سۇدا
كېتىدىغان ئۆتۈكلىرىنى كىيىشىپ ، ئېغىر قەدەملەر بىلەن قايار سەت
بولۇپ كەلمەكتە . ئۇلار يوتۇلىرىغا شارپا ئوراۋالغان ، بىر قولىغا ھاراق
تۇتۇلكىسى ، يەنە بىر قولىغا كېمە پاتارىسى ئېلىۋالغانىدى ، ئۇلار دېڭىز
ساھىلىدا تۇرغان بېلىقچى كېمىلەرنىڭ ئەترابىنى ئايلاندى ۋە بىر ئۇ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

زۇندىن كېيىن نورمالدىلىقلارغا خاس ئېغىر - بېسىقلىق بىلەن تورلارنى، لەيلىگۈچ، بولكا، سېرىق ماي، ھاراق، رومكا قاتارلىقلارنى بىر - بىرلەپ كېمىگە سالدى. ئاندىن كېمىنى تۈزەپ، سۇنىڭ ئىچىگە قارىتىپ ئىتتىردى. كېمىلەر قوم - شېغىللارغا سۈركىلىپ غىچىلدىدى - دە، كۆپۈكلەرنى يېرىپ، دولقۇنلار ئۈستىدە لەيلەپ بىرئاز چايقىلىپ، قوڭۇر رەڭ يەلكەنلىرىنى ئېچىپ، موما ياغاچقا ئېسىلغان كىچىك چىراغنىڭ نۇرىنى ئېلىپ كېچە قاراڭغۇسىدا كۆزدىن غايىب بولدى.

بېلىقچىلارنىڭ ئاياللىرى ئېگىز بويلۇق بولۇپ، نېپىز كۆڭلەكلەردىن بىجىرىم، قاۋۇل ئۇستىخانلىرى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئۇلار دېڭىز بويىدا ئەڭ ئاخىرقى بېلىقچى كېمىگە چىققانغا قەدەر تۇرۇپ، ئاندىن جىمىقىت، ئۇيقۇغا چۆمگەن كىچىك بازارغا قايتىپ كەتتى. ئۇلارنىڭ زىل، جاراڭلىق ئاۋازلىرى كېچە جىمجىتلىقىغا چۆككەن كوچىلارنى چاڭ كەلتۈرۈۋەتتى.

بارون بىلەن ژىننا مىدىر - سىدىر قىلماستىن، بېلىقچىلار قاراڭغۇدا غايىب بولۇپ كەتكىچە كۆز ئۈزمەي جىمغىنا قاراب تۇردى، بېلىقچىلار يوقسۇللۇقنىڭ مەجبۇرلىشى بىلەن كېچە دېمەستىن، ھاياتىنىڭ خەۋپ - خەتەرگە ئۇچرىشىغا قارىماستىن بېلىق تۇتاتتى. لېكىن ئۇلار يەنە شۇ قەدەر كەمبەغەل ئىدىكى، ئاغزى زادىلا گۆشكە تەگمەيتتى.

بارون داۋالغۇپ تۇرغان دېڭىزغا قاراپ ھاياجانلاندى. ئۇ پەس ئاۋاز بىلەن:

— دېڭىز ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى قورقىتىدۇ ھەم ئۆزىگە تارتىدۇ. بىپايان دېڭىزغا قارىغا، تۈن پەردىسى ئاستا - ئاستا يېپىلىۋاتىدۇ، شۇ تاپتا قانچىلىغان كىشىلەرنىڭ ھاياتى خەۋپكە ئۇچراۋاتىدۇ. لېكىن دېڭىز بەنە كۆركەم ۋە سەلتەنەتلىك! ژىننا ئېيتىڭا، ئېيتقىنىم توغرىمۇ - قانداق؟

— ژىننا سوغۇق جىلمايدى - دە:

— ئوتتۇرا دېڭىزغا يەتمەيدۇ، — دېدى.

لېكىن دادىسى قايىل بولماي:

— ئۇنتۇرا دېگىنىز! ئۇ دېگەن ماي ۋە تاتلىق سۇغا، ياكى بېگى كىيىم يۇيۇش تۇگمىدىكى مىكروپسىزلاندۇرۇش دورىسى سېلىنغان سۇغا ئوخشايدۇ، سىز بۇ دېگىنىزغا قاراپ بېقىڭا، دولقۇنلارنىڭ بۇژغۇنلىرى نېمىدېگەن دەھشەتلىك — ھە! يەنە بابا ماڭغان كىشىلەرنى ئويلاپ بېقىڭ، ھازىر ئۇلارنىڭ قارىسىمۇ كۆرۈنمەيدۇ، — دېدى.

ژىسا ئۇلۇغ - كىچىك تىنىدى - دە:

— شۇنداق. ئەگەر سىز مۇشۇنداق دېيىشنى خالىسىڭىز، — دەپ قوشۇلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

ئوتتۇرا دېڭىز دېگەن ئىسىم ژىنىنانىڭ ئاغزىغا كېلىشى بىلەن ئۇنىڭ يۈرىكىگە بىر نەرسە سانچىلغاندەك بولۇپ، ئۇنىڭ ھېلىمۇ خىل تەپەككۇرلىرىنى قاناتلاندۇرۇپ، ئۇنىڭ ئارزۇلىرى چېچەك ئاچقان يىراقتىكى دىيارغا ئېلىپ كەتتى.

ئاتا - بالا ئىككىيلەن ئەمدى ئورمانلىق بىلەن قايتماي چوڭ يول بىلەن ماڭدى. ئۇلار ئاستا قەدەملەر بىلەن دۆڭ يوتىلارنى بويلاپ يۈردى. ھېچقايسىسى گەپ - سۆز قىلمايتتى. ئۇلارنىڭ ئايرىلىدىغان ۋاقتى يېقىنلاشقاچقا كۆڭلى يېرىم بولۇۋاتاتتى.

ئاتا - بالا ئىككىيلەن بىر ئېرىق بويىغا كەلگەندە، قىيمىلانغان ئالمىنىڭ پۇرىقى گۇپپىدە دىمىغىغا ئۇرۇلدى. مۇشۇ مەۋسۇمدە نورماندىلىقلارنىڭ بارلىق يېزا - كەنتلىرىنى يېڭى چىقارغان ئالما ھارىقىنىڭ مەزىلىك پۇراقلىرى بىر ئالاتتى. ھەتتا بەزىدە كالا ئېغىلىدىن كالىلار نېزەكلىگەندە چىققان پۇراقمۇ بۇنىڭغا قوشۇلاتتى. كىچىككىنە دېرىزىلەردىن چىراغ يورۇقى كۆرۈنۈپ بۇ ھويلىدا ئادەم بارلىقىدىن دېرەك بېرەتتى.

ژىننا كۆڭلى - كۆكسىنىڭ كېڭەيگەنلىكىنى ھەمدە كۆز بىلەن كۆرگىلى بولمايدىغان نەرسىلەرنىمۇ سېزەلەيدىغانلىقىنى ھېس قىلدى. كەڭ داللارغا چېچىلغان غۇۋا چىراغ نۇرلىرى نوساتتىن ئۇنىڭغا بارلىق ھاياتلىقنىڭ يەككە - يېگانە ئىكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ تارقاق، ئايرىم تۇ-

رىدىغانلىقىنى، ئۆزلىرى ياخشى كۆرىدىغان بارلىق نەرسىلەردىن ئايرى-لىپ تۇرىدىغانلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلدۇردى.

— ئەھ ھايات، ئۇ ھەمىشە خۇشاللىق بىلەن ئۆتمەيدۇ، — دېدى ژيننا چارىسىزلىقىنى ھېس قىلىپ.

— ئاللام، تۇنجىغا نىمە چارە بولسۇن، سىز تۇنجىغا ئانىسىز، — دېدى بارون ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ.

ئەتىسى بارون خوتۇنى بىلەن بۇ يەردىن كەتكەندىن كېيىن، ئاق تېرەكلىك باغلىق خاكىرىدا يالغۇز ژيننا بىلەن ژيۇلىنلا قالدى.

7

قەغەز قارتا ئويناش بۇ، ياش ئەر - خوتۇنلارنىڭ تۇرمۇشىدىكى ئەرمەك بولۇپ قالدى. ھەركۈنى چۈشلۈك غىزادىن كېيىن ژيۇلىن خو-تۇنى بىلەن بىرنەچچە قول قارتا ئوينايتى. ئۇ ۋاقىتتا ژيۇلىن تاماكا چەككەچ ئاستا - ئاستا كاناك ئىچەتتى. بارا - بارا ئالتە ياكى سەككىز رۇمكىغىچە ئىچىدىغان بولدى. ژيننا بولسا ئۆزىنىڭ خانىسىغا چىقاتتى - دە دېرىزىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇۋېلىپ، بوران - يامغۇرنىڭ دېرىزە ئەي-نەكلىرىگە ئۇرۇلغىنىغا قاراپ، پۈتۈن زېھنى بىلەن كۆڭلەككە توقۇ-غان كەشتە ئىشلەيتتى. بەزىدە ھېرىپ كەتسە، بېشىنى كۆتۈرۈپ، يىراقلاردىكى تۇمانلارغا، دولقۇنلاپ تۇرغان دېڭىزغا دىققەت بىلەن نەزەر سالاتتى. مۇشۇنداق بىرنەچچە مىنۇت تۇرغاندىن كېيىن، يەنە ئۆز ئى-شىنى داۋام قىلاتتى. ژيننىڭ ئۆيدە باشقا قىلىدىغان ئىشىمۇ يوق ئىدى. چۈنكى ئائىلە ئىشلىرىنى باشقۇرۇشنى پۈتۈنلەي ژيۇلىن ئۈستىگە ئالغان. بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ خوجايىنلىق ھەۋىسى ۋە ھەممىدە ئىقتىساد قىلىش ئارزۇسى تولۇق قاندۇرۇلغانىدى. ئۇ پىخسىقلىقتا ئۇچىغا چىققان بولۇپ، قول ئاستىدىكىلەرگە ئارزىمۇ ھاراق پۇلى بەرمەيتى؛ ئۇ تاماقنى قىسىپ ئەڭ تۆۋەن دەرىجىگە چۈشۈرۈپ قويدى، ژيننا ئاق تېرەكلىك خاكىرىغا قايتقاندىن تارتىپ ھەركۈنى ئەتىگەنلىكى بولكىچايدىن تۇرما-

دىلىغلارحە بورب ئەكەلدۇرۇب بەبىي . ربۇلىن بۇ حىغىمىمۇ ئەمەلدىن
قالدۇرۇب ، ئۇنىڭ ئاددىي بولكا سىيىشى بەلگىلىدى .

ربىا ئىراھلاش ، مۇبارىرىلىسىن وە بالاش ـ ياربىشىن ساقلە-
بىس ئۇچۇن بىر ئىغىرمۇ گەپ قىلمىدى . لىكىن ئىرىسىك بىحسىلىغىسىك
بىكىدىن ـ بىگى ئىبادىلىرىنى كۆرگەندە ، ئۇ بۇرىكىگە بىكىە ساپچىل-
عانىدەك ئارانلىسابى . ربىا مۇبداۋ پىحسىلىغىي بومۇسىيرلىق دەب
قارابىي . چۇبكى ئۇ حوك بولغان ئائىلە ئەرەلدىن پۇلىي سۇدەك حەح-
لىىۇبەبىي . ئۇ ئانىسىدىن دائىم : « پۇلىي حەحلەسكە بارابغان » دىگەن
سۆزىنى ئاڭلابىي . بۇگۇىكى كۇبلۇكىە ربۇلىن ربىاغا : « سەن قالابىد-
غان بۇل حەحلەبدىغان ئادىسكىنى رادى ئۆزگەرىەلمەسەبا ؟ » دىگەنى
قابا ـ قابا ئىسابىي . ربۇلىن ھەرقىسىم مائاش ياكى ھىساباب دەپىرىدىن
ئارراق بۇل بۇبۇب قالالىسا ، گۇلغەقەلىرى ئىحىلغان ھالدا پۇلىي بايحۇقىغا
سالابىي ـ دە ، « باما ـ باما كۆل بولار ، ئاردىن يىغىلىپ كۆپ بولار »
دەبىي .

بەرى كۇبلىرى ربىا بەبە حام خىياللارغا چۆكەبىي . ئۇ ئاسا
قىلىۋابغان ئىشىي باشلاب قويۇب ، روھىسىز ھالدا كۆلىرىنى بىراقلارغا
بىكىپ ، قىر حىغىدىكى شىرىن حىياللىرىنى قايا ئەسكە ئالابىي ـ دە ،
كىيسلەرىىڭ قەلب ياربلىرىنى بىرىبىدىغان روماىسكلىق وە قارامىلىق
ئىچىگە غەرق بولۇب كىبەبىي . لىكىن ربۇلىسىك سىموں بووابغا كابىغان
ئاۋازىنى ئىشىسكەندە بولسا ، شىرىن حىياللىرى ئۈزۈلۈپ قالابىي ـ دە ،
ئىشىي بەبە داواملاشۇرابىي . ئۇ ئۆزىگە ـ ئۆزى « بۇگىدى ، ھەممىسى
ئۆبمۇش بولۇب قالدى » دەبىي . مەرۋابىسەدەك باس بامچىلىرى بىي ئۇ-
رۇلگەن مارجانلاردەك كەشە بىكىۋابغان قولىغا حۇشەبىي .

روزالى بۇرۇن باھاسى بىلك ، شوح بولۇپ ، دائىم باحشا ئىد-
ىىپ بۇرەبىي . لىكىن بىغىدىن بۇبان ئۆزگىرىپ كەبىي . ئۇنىڭ دۇب ـ
دۇگىلەك مەكرىدىكى قىرىلىلىق بوقىلىپ ، باكاو سۆكەكلىرى حىقىپ
قالغابىدى . بەربدە ئۇنىڭ چىرابى باسىرىپ كەبكەبدەك كۆرۈبەبىي .

ربىا باب ـ باب ئۇبىكدىن :

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

— قىزچاق ، ئاغرىپ قالدىڭىزمۇ ؟ — دەپ سورايتتى .

— ياق ، خانىم ، — دەپ جاۋاپ بېرەتتى دىدەك ھەمىشە ۋە ئۇنىڭ يۈزىدە ۋىللىدە قىزىللىق پەيدا بولاتتى ـ دە ، ئىتتىك چىقىپ كېتەتتى .

ئۇ بۇرۇنقىدەك دىكىلداپ ئوينىماپ يۈرمەيتتى . ھازىر ئۇنىڭغا يول مېڭىشمۇ ئېغىر كېلەتتى ، ئۇ ئۆزىنى ياساشقىمۇ ئانچە كۆڭۈل بۆلمەيدىغان بولۇپ قالدى . چەرچىنچىلەر پويىزا ، لىفتىك ۋە ھەرخىل ئەتىرلەرنى ئالدىغا قويۇپ قويسىمۇ ، ئۇ ھېچقايسىسىنى ئالمايتتى .

بۇ چوڭ ئىمارەت ھازىر قۇپقۇرۇق كۆرۈنەتتى ۋە سۈرلۈك قىياپەتكە كىرگەندى . يامغۇر سۇلىرى تاملاردا كۆل رەڭ ئىزلارنى قالدۇرغانىدى .

يانۋارنىڭ ئاخىرىدا قار ياغدى . تۇمان باسقان دېڭىز يۈزىدە شىمال شامىلى سۈرۈپ كەلگەن توپ ـ توپ بۇلۇتلار پەيدا بولۇپ ، قار يېغىشقا باشلىدى . بىر كېچىدىلا پۈتۈن دالا ئاپئاق قارغا كۆمۈلۈپ ، ئەتىگەنلىكى دەل ـ دەرەخلەرنىڭ ھەممىسى قار ـ مۇزلاردىن قىشلىق كىيىم كىيىۋالغاندەك بولۇپ قالدى .

ژيۇلىېن ئۆتۈك ۋە كونا كىيىملىرىنى كىيىپ چاتقاللىق تەرەپكە كەتتى . ئۇ بوزلۇقتىكى جىرانىڭ ئارقىسىغا ئۆتۈپ ، پەسىل قۇشلىرىنى پايلاپ ۋاقتىنى ئۆتكۈزدى . ئاندا ـ ساندا چىققان مىلتىق ئاۋازى قار ـ مۇزلۇق دالىنىڭ جىمجىتلىقىنى بۇزاتتى ؛ توپ ـ توپ يۈرگەن قاغىلار دەرەخلەردىن ئۇچۇپ كېتەتتى ـ دە ، ئاسماندا ئايلىنىپ يۈرەتتى .

ژىننانىڭ ئىچى پۇشتى . ئۇ بەزىدە بالىخانىدىن چۈشۈپ پەلەمپەيدە تۇراتتى . يىراقتىن ئاڭلىنىۋاتقان كىشىلەرنىڭ ۋاراڭ ـ چۇرۇڭ ئاۋازلىرى ئېغىر ئۇيقۇغا چۆمگەن ئاپئاق قارلار ئۈستىدە ئەكس سادا پەيدا قىلاتتى .

شۇنىڭدىن كېيىن ژىننا يىراقتىكى دولقۇنلارنىڭ شاۋقۇن ئاۋازى ۋە تـوختىماي يېغىۋاتقان قارنىڭ شىلدىرلىغان ئاۋازىدىن باشقا ھېچنەرسىنى ئاڭلىمىدى .

قار ئۇچقۇنلىرى توختىماي لەپىلدەپ چۈشمەكتە، يەردىكى قار-
بارغانسېرى قېلىنلىماقتا ئىدى.
مۇشۇنداق تۇمان باسقان بىر ئەتىگەنلىكى، ژىننا خانىسىدا
ئىككى پۇتىنى تام مەشكە سوزۇپ ئوت سۇنۇپ ئولتۇراتتى. روزالى ئۇ-
نىڭ كارىۋىتىنى تۈزەشتۈرۈۋاتاتتى. دېدەكنىڭ هالى كۆندىن ـ كۈنگە
يامانلىشىۋاتاتتى. ژىننا تۇيۇقسىز ئۇنىڭ قاتتىق خورسىنغان ئاۋازىنى
ئاڭلاپ ئارقىسىغا قارىمايلا:
ـــ نىمە بولدىڭىز؟ ـــ دەپ سورىدى.
ـــ هېچنېمە بولمىدىم، خانىم، ـــ دېدى دېدەك ئادەتتىكىگە
ئوخشاش جاۋاب بېرىپ.
لېكىن ئۇنىڭ ئاۋازى ئىنتايىن زەئىپ بولۇپ، ئېنىق ئۇققىلى بول-
مايتتى.
ژىننانىڭ كۆڭلى باشقا بىر ئىشتا ئىدى. ئۇ تۇيۇقسىز دېدەكنىڭ
هەرىكەتتىن توختىغانلىقىنى سەزدى.
ـــ روزالى! ـــ دەپ چاقىردى. لېكىن هېچقانداق تىۋىش يوق،
ژىننا، ئېهتىمال ئۇ ئېيىپىدە چىقىپ كەتكەن بولسا كېرەك، دېگەن ئوي
بىلەن چىڭراق توۋلىدى:
ـــ روزالى!
ژىننا كۆرۈپكىنى بېسىشقا تەمشەلگەندە يېنىدا قاتتىق ئىڭرىغان
ئاۋاز چىقتى، ژىننانىڭ يۈرىكى جىغ قىلىپ كەتتى ـ دە، دەرهال ئور-
نىدىن تۇردى:
دېدەك چىرايى تاتارغان، كۆزلىرى چەكچەيگەن ۋە تېڭىرقىغان
هالدا، پۇتلىرىنى سوزۇپ، كارىۋاتقا يۆلىنىپ ئولتۇراتتى.
ژىننا ئۇنىڭ ئالدىغا ئېتىلىپ باردى ـ دە:
ـــ نىمە بولدىڭىز؟ نىمە بولدىڭىز؟ ـــ دەپ سورىدى.
روزالى لام ـ جىم دېمىدى، مىدىرلاپمۇ قويمىدى. ئۇنىڭ كۆز-
لىرى ئايال خوجايىنىغا مىختەك قادالغانىدى. ئۇ چىدىغۇسىز بىرخىل
ئازابتىن قىيىنلىۋاتقاندەك هاسىراپ تۇراتتى، ئۇ تۇيۇقسىز پۈتۈن بەدى-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ىسى رۇسلاپ ئوڭدىسىغا بېسىپ ، چىشلىرىنى چىشلەپ قاتتىق چىرقىرى-ۋەتتى .

ئۇ چاغدا ئۇنىڭ ئۇزۇن كۆڭلىكى ئىچىدە ، ئىككى پۇتىنىڭ ئارى-سىدا نېمىدۇر بىر نەرسە مىدىرلىغاندەك بولدى ۋە ئۇ بىردىن شۇئان غە-لىتە ئاۋاز ئاڭلاندى ، بۇ ئاۋاز خۇددى دولقۇنلارنىڭ شاۋقۇنىغا ، كىشى-نىڭ كاسىسى توغقاندا چىقىدىغان ئاۋازغا ئوخشاپ كېتەتتى ؛ كىشى مۈشۈك مياڭلىغاندەك ئاۋاز چىقتى . بۇ زەئىپ ، پەرىشان بالا بوۋاقنىڭ ئادەمىزات دۇنياسىغا كەلگەن چېغىدىكى تۇنجى قېتىمقى ئارىلىق ساداسى ئىدى .

ژىنا بۇنى شۇ زامان چۈشەندى . ئەمما ئۇنىڭ كاللىسى ئىلىشىپلا قالدى . ئۇ بوغۇلۇپ پەلەمپەيدىن چۈشتى ـ دە :

— ژىنۇلى ، ژىنۇلى ! — دەپ ۋارقىرىدى .

— نېمە بولدى ؟ — دەپ جاۋاب بەردى ژىنۇلى ئاستىنقى قە-ۋەتتە تۇرۇپ .

— زورالى . . . ئۇ . . .

ژىنۇلى ئىككى ياقلاپ دىگەندەك ئۈستۈنكى قەۋەتكە چىقىپ ھا-سىغا بوغۇلۇپ كىردى ـ دە ، دىدەكىنىڭ كۆڭلىكىنى قايرىپ قانغا مى-لەنگەن قىپقىزىل گۆشەك نەرسىنىڭ تىپىرلاۋاتقانلىقىنى ، ئىڭراۋاتقان-لىقىنى ، قىسالغاچ تۇغان ئىككى پۇتىنىڭ ئارىسىدا تىپچەكلەۋاتقانلىقىنى كۆردى .

ئۇ ئەسەبىيلەشكەن ھالدا ئورنىدىن تۇرۇپ ، قورقۇپ كەتكەن خوتۇنىنى ئىشىكنىڭ سىرتىغا ئىتتىردى :

— سىنىڭ كارىڭ بولمىسۇن ، چىقىپ كەت ! لىۋدىيىس بىلەن سىمون تۇۋانى چاقىرىۋەت .

ژىنانىڭ پۈتۈن بەدىنى لاغىلداپ تىترەيتتى . ئۇ ئاشخانىغا كىردى ، بالىخانىغا قايتا چىقىشقا جۈرئەت قىلالماي ، مۈردەك سوغۇق مېھمانخانىغا كىرىۋالدى . ئاتا ـ ئانىسى كەتكەندىن بۇيان ، مېھمانخانىغا ئوت يېقىلمىغانىدى . ژىننا ئۇ يەردە ئالاقزادە بولغان ھالدا ھەۋەر كۆيى .

ئۇرۇن ئۆيمەى ئەر مالاى ىۇگۇرۇب جىقىپ كەىى . ىەش مىـ
ـۇىـىى كىىى ، شۇ ىەردىكى ىۇغۇب ئاىىى ىۇل خوىۇں داىىىۇىى
ىاشلاپ كىردى .
ىاربدارلارنى ىۆيكىگەىدەك پەلەمپەيدا ىىردەم پاپپارافچىلىق بولدى
؛ زىۇلىى كىرىپ زىىاعا ئۆر خاىىىعا فاىىىپ كەىىە ىولىدىعاىلىقىنى
ئىىىى .
زىىـنا حۇددى پاخىئەلىك دىراما كۆرگەندەك عال ـ غال ىىتـ
رەىىنى . ئۇ بىكىۋاشىى مەشىىلك بىىىدا ئولىۇرۇپ :
ـــ ئۇ قانداق بولدى ؟ ـــ دەپ سورىدى .
ئىـىش ژىـۇلـبـىـعـا ئابان ىولعاجقا ، پۇىى كۆيگەن نوخۇدەك
ئۇىـافنىى ـ بۇىاففا ماكاننى ؛ گويا بىر عەرەب ئوىى ئۇىى خىددىبلەشتۈـ
رۈۋاىعاىدەك ئىدى . ىاشا ئۇ ىىر ئىعىرمۇ خاواب قىلمىدى ، ىىرىەچچە
ىىكوىىى كىبىى ئورىىدا ىۇرۇپ :
ـــ سەن ىۇ قىرىى فاىداق ىىر ىەرەب قىلمافچىسەن ؟ ـــ دەپ
سورىدى .
زىىا ئۇىلك سۆرىى چۈشەىمەى ، كۆزلىرىىى مۆلدۈرلىىىپ :
ـــ ىىمە بولدى ؟ سىز ىىمە دەواىىىز ؟ ھىچ ئۇقالمىدىمعۇ ! ـــ
دىدى . رىۇلىى ىۇىۇقسىز ئاچچىقى كەلگەىدەك وارقىراپ كەتتى :
ـــ ىىز ىۇ ئائىلىدە ىىكاھسىز ىۇغۇلعان ىالىى ىافالماىمىز ـ دە !
رىىا ىاھاىىى ئوكاىىرلىىپ كەىى . ئۇراق جىمجىىلىقىى كىـ
ىىى :
ـــ ئەمىىە ، دوسىۇم ، ىىر بالىىى ىعىشقا ىىرەىلى ، فاىداق ،
ىولارمۇ ؟ ـــ دىدى .
رىۇلىى ئۇىلك سۆزلەب ىولۇشنى كۈىمەىىىلا :
ـــ ئۇىداق ىولسا يۇلىى كىم ىۆلەيدۇ ؟ ئەلۋەىىە ىەىە سەن ىۆـ
لەيسەن ، شۇىداقمۇ ؟ ـــ دىدى .
زىىـا ىۇ مەىىلىىى ىىرىەرەپ قىلىشىىڭ جارىىى ئۈسىىدە ىىر
ئۇرۇن ئويلىىپ :

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

— دەرۋەقە بۇنىڭغا دادا بولغۇچى مەسئۇل بولۇشى كېرەك ، ۋاھالەنكى ، ئۇ ئادەم روزالىنى ئالسىلا بارلىق قىيىنچىلىق ھەل بولۇپ كېتىدۇ ، — دېدى .

ژيولېن تاقىتى - تاق بولغاندەك زەردە بىلەن :

— بالىنىڭ دادىسى ! بالىنىڭ دادىسى . . . بالىنىڭ دادىسىنى بىلەمسەن . . . كىم ئۇ ؟ سەنمۇ بىلمەيسەن ، شۇنداقمۇ ؟ ئۇنداق بولسا قانداق قىلىش كېرەك ؟ . . .

ژىننا ھاياجانلاندى ، ئۇ جانلىنىپ :

— لېكىن ، قانداقلا بولمىسۇن ، ئۇ بۇ قىزنى ھەرگىزمۇ مۇشۇنداق تاشلىۋەتمەسلىكى كېرەك . ئەگەر تاشلىۋېتىدىكەن ، ۋىجدانسىزلىق قىلغان بولىدۇ ! بىز ئۇنىڭ ئىسمىنى سۈرۈشتۈرۈپ جاۋابكارنى چوقۇم تېپىپ ، بۇ ئىشنى ئايدىڭلاشتۇرمىساق بولمايدۇ ، — دېدى .

ژيۇلېن بايىقى ئەلپازىدىن يېنىپ قالدى . ئۇ يەنە ئۇياقتا - بۇياقتا ماڭدى :

— سۆيۈملۈكۈم ، ئۇ ھېلىقى ئەر كىشىنىڭ ئىسمىنى ئېيتىشنى خالىماسلىقى مۇمكىن ؛ ئۇ ماڭا ئېيتىشقا ئۇنىمىغان يەردە ساڭا ئېيتارمۇ ؟ . . . ئەگەر ئۇ ئەر كىشى ئۇنى ئالمىسا قانداق قىلىمىز ؟ . . . بىز ئۆيدە نىكاھسىز بالا تۇغقان قىز بالىنى ۋە ئۇنىڭ بالىسىنى باقالامايمىز ، بۇنى بىلەمسەن ؟

ژىننا ئۆز سۆزىدە قاتتىق تۇردى :

— ئۇنداق بولسا ، بۇ ئەر كىشى ۋەھشىيلىكتە ئۇچىغا چىققان بولىدۇ ، لېكىن ، بىز چوقۇم ئۇنىڭ قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنى ئېنىقلىشىمىز كېرەك . شۇ چاغدىلا بىز ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىپ بىر تەرەپ قىلالايمىز ، — دېدى .

ژيۇلېننىڭ چىرايى قىزىرىپ ۋە ئېسىلىپ ، جودۇنى يەنە ئۆرلىدى :

— لېكىن . . . ھازىر قانداق قىلىش كېرەك ؟

— ئۇنداقتا ، سىزنىڭچە قانداق قىلساق بولار ؟ — دەپ سورىدى

ژيننا بىر قارارغا كېلەلمەي .
ژيۇلېن دەرھال ئۆز تەشەببۇسىنى ئوتتۇرىغا قويدى :
— ھە ، مېنىڭچە بۇ ئىش قىيىن ئەمەس . مەن ئۇنىڭغا بىر ئاز پۇل بېرىپ ، بالىسى بىلەن ئۆيدىن قوغلاپ چىقىرىۋەتمەن . ئىش تامام ، ۋەسسالام .
ژيننا غەزەپلىنىپ قارشى چىقتى :
— بۇنداق قىلىشقا مەن قوشۇلمايمەن . ئۇ مېنىڭ بىلەن بىر ئەمچەكنى ئەمگەن ، بىز بىرلىكتە چوڭ بولغان . ئۇ خاتالىق ئۆتكۈزگەنىكەن ، ئۆزىنىڭ جېنىغا ۋاي . لېكىن ، بۇنىڭلىق بىلەن ئۇنى ھەيدەپ چىقىرىۋەتمەيمەن . ئەگەر زۆرۈر تېپىلىدىكەن ، بۇ بالىنى مەن بېقىۋالىمەن .
ژيۇلېن سەكرەپ كەتتى :
— ئۇنداق قىلساق نامىمىزغا داغ چۈشىدۇ . بىزنىڭ ئۆي بىلەن باردى – كەلدى قىلىدىغان كىشىلەر ئۇچۇنمۇ بۇ ياخشى ئىش ئەمەس . باشقىلار بىزنى جىنايىتى بار ئادەمنى قانىتى ئاستىغا ئالدى . زاڭ مالنى يوشۇردى ، دەيدۇ . ئابرۇيلۇق كىشىلەرمۇ ئىشىكىمىزنى ئېچىشقا جۈرئەت قىلالمايدۇ . سەن زادى قانداق ئويلاۋاتىسەن ؟ ساراڭ بولۇپ قالدىڭمۇ – يە ؟
ژيننا ئىنتايىن تەمكىن ئىدى .
— مەن خەقنىڭ روزالىنى قوغلاپ چىقىرىۋېتىشىگە يول قويالمايمەن . ئەگەر سىز ئۇنى ئېلىپ قېلىشنى خالىمىسىڭىز ، ئاپام ئېلىپ قالىدۇ . بىز جەرمەن بالىنىڭ دادىسىنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى ئېنىقلايمىز .
ژيۇلېن ئىشىكنى « تاراق » قىلىپ يېپىتى – دە ، ئىنتايىن ئاچچىقلانغان ھالدا چىقىپ كېتىۋېتىپ :
— خوتۇن خەقنىڭ چېچى ئۇزۇن ، ئەقلى قىسقا ، — دېدى .
چۈشتىن كېيىن ژيننا بالىخانىغا چىقىپ تۇغۇتلۇق ئايالنى كۆردى . دېدەككە تۇل خوتۇن دانتېيۇ قاراۋاتاتتى . روزالى كۆزلىرىنى يوغان ئېچىپ ، مىدىرلىماستىن كارىۋاتتا ياتاتتى . ئۇنىڭغا قاراۋاتقان ئا-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكـ
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ىال ىوواقى قۇحىقىعا ئىلىپ ئەللەىلەپ ىەورىىپ ئولىۇراىى .

زورالى زىىاىى كۆرۈپ ىىعلىۋەتتى . ئۇ ىوىعاں ىلەں ىۈرىى پۈركىۋىلىپ ، لاعىلداپ ىىرەىى . زىىا ئۇىى قۇحاقلاپ سۆىمەكچى ىولعاىدى ، ىىراق ئۇ ىۈرىى ىىپىوىلىپ ئۆرىى قاچۇردى . ئۇىىڭعا قاراۋاىقاں ئاىال كىلىپ ىوىعاىى ئىحىۋەىكەىدى ، ئۇ قاىا ئۆرىى قا- حۇرمىدى . ىىراق ىەىلا مىسلداپ ىىعلاوەردى .

ىام مەىىە پىلىلداپ ئوپ كۆىۈواىاىى ؛ ئۆىىڭ ئىچى ئىىاىى سوغۇق ئىدى . ىوواق ىىعلاۋاىاىى . زىىا زورالىىك قەلىى ئازار ىىد- ىىدىں ھەرەر قىلىپ ، ىوواقىى ىىلعا ئالمىدى . ئۇ دىدەكىىك قولىى سىقىپ ىۇرۇپ ئىحىىارسىر هالدا ىەكرارلىدى :

— ھىحۋەقەسى ىوق ، ھىحۋەقەسى ىوق .

ىىحارە دىدەك ئوعرىلىقحە ئۆرىگە قاراۋاىقاں ئاىالعا سەىسالاىى . ىالا ىىعلىسىلا ئۇىىك كۆكلى ئۆىەىى ؛ ئۇ قاىعۇ — ھەسرەىىں ىىحى ىۇىۇلەى ئۆرىگە كەلمەىىسلا ، ئۇىىك قۇلىقىعا ئىكرىعاں ىىعا ئاۋارى ئاڭلاىدى . ئۇ كۆز ىىشىى ىوحىىپ دىمىى ئىحىگە ىۇىۇپ ، ئىسەدەپ كەىى . زىىا ئۇىى ىەىە ىىر قىىم سۆىدى — دە ، ىەس ئاۋار ىىلەں ئۇىى ئاۋۇۇىدۇردى :

— ىالىعا ىىر قاراىمىر ، حاىىرحەم ىولۇڭ ، ئوىداں قىرحاق .

زورالى ئۇىىك سۆرىى ئاڭلاپ ىەىە ىىعلاپ كەىى . زىىا ئىىىك حىقىپ كەىى .

زىىا ھەركۇىى ئۇىى ىىر قىىم ىوقلاپ ىۇردى . لىكىں زورالى ھەرقىىم ئۇىى كۆرگەىدە كۆكلى ىۇرۇلۇپ ىىعلاىى .

ىوۋاق قوشلارىىڭ ىىقىىعا ىاىسۇرۇپ ىىرىلدى .

زىۇلىں حوىۇىى ىىلەں ىاھاىى ئار سۆرلىسەىى . زىىا دىدەكىى ئۆيدىن چىقىرىۋىتىشى رەپ قىلعاىدىں كىىں ، زىۇلىں ئۇىىڭعا قاىىق حاپا ىولۇپ ىۈرگەىگە ئوحشاىى . ىىركۇىى زىۇلىں ىۇ ئىىمى ىەىە كۆ- ىۈرۈپ حىققاىدى ، زىىا ىاىچۇقىدىں ئاپىىىىڭ ىىر پارچە حىىىى ئالدى . خەىە ، ئەگەر زورالىى ئاق ىىرەكلىك ىاعلىق حاڭىرىدا ىۇرعۇ-

رۇسى حالىمساڭلار ، ىىرىىك فىسمىرعا ئەوەىكلار دىىلگەىدى . رىۇ- لى حىحاكىسى كاركىراب كەىى :

— ئاپاك ساڭا ئوحساش هاماقەت !

سۇىكدى كىسى ، رىۇلى ئۆر پىكرىدە ئاىحە فاىسى ىۇمىدى .

ىىرىم ئاىدى كىسى ، ىۇعۇىلۇق ئاىال ئورىىدى ىۇرۇب ، ئادەى- ىكىحە ئىسقا حۇسۇپ كەىى .

ىىر كۈىى ئەىگەىلىكى رىسا ئۇىى ىىدا ئولىۇرعۇرۇب ، ئۇىىك ئىككى قولىى ىۇىۇوىلىپ :

— فىرحاق ، سىر هەممە ئەهۋالىى ماڭا ئىىىپ ىەرسىڭىز فاىداق ! — دىدى ئۇىىڭعا فادىلىپ فاراب .

زورالى ىىرىگەى هالدا دۇدۇقلاپ :

— سىرگە ىمىى ئىىمەى ، حاىىم ، — دىدى .

— راسىىى ئىىىك . ئۇ ىالا كىمدى ىۇعۇلدى ؟

دىدەكىىك حىراىدا ئەلەم وە ئۈمىدسىرلىك ئەكس ئەىى ، ئۇ هودۇقفاى هالدا قولىى ىارىىۋىلىپ ، ىۇرىى ئىىوالدى .

لىكى ، رىسا ئۇىى قۇچاقلاپ سۆىدى وە ىەسەللى ىەردى :

— ىۇ ىىر كىلىسمىگەى ئىش ، لىكى ىۇىىڭعا ىمە ئامال ىار ؟ ىىر ئاحىرلىق قىلىسىز . لىكى ىۇ ىۇرعۇى ئادەملەر قىحىپ قۇىۇلالماىدى- عاى ئىس . ئەگەر ىالىىك دادىىى ىىر ىىلەى ىوى قىلسا ، كىسى هىح- كىممۇ ىۇ هەققە عۇلعۇلا قىلماىدۇ . ىىر ئۇىى ىاللاب ئالىمىز ـ دە ، ئۇ ىۇ ىەردە ىىز ىىلەى ىىللە ئىشلەوىرىدۇ .

زورالى قاىىق حاراعا ىارىلعاىدەك ئىڭراپ كەىى ۋە ئۇىىڭدى قۇىۇلۇب قىچىپ كەىمەكچى ىولدى .

رىسا ئۇىىڭعا ىەىە :

— مەى سىرىىك حىحالەت ىولۇپ ، قورۇىۇۋاىعاىلىقىڭىزىى حۇ- شىىمەى . لىكى ، فارىڭا ، مەى رادىلا ئاچچىقلاىمىدىم . مەى سەورحاى- لىق ىىلەى سۆزلىشىواىمەى . مىىڭ سىزدى ھىلىقى ئەر كىسىىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئىسمىنى سۈرۈشتە قىلىشمىدىكى سەۋەب ، مەن سىزنىڭ ئېمىگرىيەۋاتىمەن . مەن سىزنىڭ ئارىلىغان قىياپىسىڭىزنى كۆرگىنىمدە ، ئۇ سىرنى تاشلىۋەتىمىكىن ، دەپ ئويلىمەن . مەن ئۇنىڭ مۇنداق قىلىشىغا يول قويمايمەن . ژىيۇلىن ئۇنى جەزمەن بىپىپ كېلىدۇ . بىز ئۇنى سىر بىلەن توي قىلىشقا مەجبۇرلايمىز . بىر ھەر ئىككىڭلارنى مۇشۇ يەردە ئېلىپ قېلىپ ئىشقا قويىمىز ، بىر ئۇنىڭ سىرنى بەختلىك قىلىشىغا كېپىللىك قىلىمىز .

روزالى بىرلا كۈچەپ ، ژىنىنانىڭ قولىدىن ئاجرالدى ـ دە ، سەۋدايىلاردەك قېچىپ چىقىپ كەتتى .

كەچلىك تاماق ۋاقتىدا ژىننا ژىيۇلىنغا :

— مەن روزالىغا نەسىھەت قىلدىم ، سېنى ئالدىغان كىشىنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەر دېسەم ، ئېيتقىلى ئۇنىمىدى . سىزمۇ سۈرۈشتە قىلىپ باقسىڭىز ، بىر ئامال قىلىپ كىشىنىڭ ئوغىسىنى قايىنتىدىغان بۇ ئەبلەخقە ئۇنى ئېلىپ بېرەيلى ، — دېدى .

ژىيۇلىن تىترىكىپ كەتتى .

— ئوھوي ! خەۋىرىڭ بارغۇ . مەن بۇ ئىشنى تولا دەپ زېرىكتىم . بۇ دېدەكتىن مېھرىڭنى ئۈزەلمەيۋاتقان بولساڭ ، مەيلى ئۇنى ئېلىپ قال ، لېكىن ئۇنىڭ ئىشى بىلەن ماڭا ئەمدى چاتاق تېپىپ بەرمە ، — دېدى .

روزالى يەڭگىگەندىن كېيىن ، ژىيۇلىننىڭ مىجەزى تېخىمۇ چۈسلىشىپ كەتتى . ئۇنىڭدا بىرخىل مىجەز پەيدا بولدى ، يەنى ھەرقېتىم خوتۇنى بىلەن سۆزلەشكەندە ، ئۇ غەزىپىنى باسالمىغاندەك ، غوۋغا كۆتۈرەتتى . ئۇنىڭ ئەكسىچە ژىننا ئۇنىڭغا تۆۋەن ئاۋازدا ، مۇلايىملىق بىلەن ، مەسلىھەتلىشىش پوزىتسىيىسىدە مۇئامىلە قىلاتتى ، ئىمكان بار ئۇنىڭ بىلەن تاكاللىشىپ قېلىشتىن ساقلىناتتى . لېكىن كېچىلىرى دائىم يالغۇز يېتىپ ، كۆزىدىن ياش تۆكەتتى .

ئۇلار سەپەردىن قايتىپ كەلگەندىن بۇيان ، ژىيۇلىن خوتۇنى بىلەن ناھايىتى كەم ھەمياتاق بولغانىدى . ھازىر ئۇ دائىم چېچىلىپ يۈر-

گىنىگە قارىماي ، ئەر ــ خوتۇنلۇق مۇھەببىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈۋالدى ، ئەمدى خوتۇنىنىڭ خانىسىغا ئۈچ كېچە كىرمىسە چىدىيالمايدىغان بولۇپ قالدى .

ئۇزۇن ئۆتمەي ، روزالىنىڭ سالامەتلىكى تامامەن ئەسلىگە كەلدى . ئەمدى قايغۇرمايدىغان بولۇپ قالدى . لېكىن قانداقتۇر بىر ۋەھىمە ئۇنىڭغا تەھدىت سالغاندەك ، ئۇ يەنىلا ئالاقزادىلىك ئىچىدە يۈرەتتى .

ژىننا ئىككى قېتىم ئۇنىڭدىن ھېلىقى ئىشنى سۈرۈشتە قىلغاندا ، ئۇ يەنە قېچىپ كەتتى .

ژيۇلىس تۇيۇقسىز ئاجايىپ مۇلايىملىشىپ كەتتى . ياش چوكان كەلگۈسىگە نەزەر سالغىنىدا ، يەنە ئاز ــ تولا ئۈمىدلەندى . ئۇنىڭ كۆڭلى ئىلگىرىكىگە قارىغاندا خۇش ئىدى . پەقەت بەزىدە فىزىئولوگىيىلىك جەھەتتە مەلۇم ئارامسىزلىنىش تۇيغۇسى پەيدا بولۇپ قالسا ، ئۇ ھېچكىمگە تىنمايتتى . قار ــ مۇزلار تېخى ئېرىمىگەن . بەش ھەپتىگە يېقىن ۋاقىتتىن بېرى ، كۈندۈزى ھاۋا كرىستالدەك سۈزۈك ئىدى . كېچىلىرى چاراقلىغان سان ــ ساناقسىز يۇلتۇزلار گويا زىمىستان قىشتىكى قىرولاردەك غۇبارسىز ، قاتتىق ھەم پارقىراق قارلىق دالىنى يورۇتۇپ تۇراتتى .

تۆت تەرەپتىكى ھويلىلاردىن ئايرىۋېتىلگەن ئېرىقلارغا جاڭزا قىرو باسقان چوڭ دەرەخنىڭ كەينىگە يوشۇرۇنۇپ ، ئاپئاق كېچىلىك كىيىم كىيىۋېلىپ ئۇخلاپ ياتقانغا ئوخشايتتى . ئادەم ۋە ماللارنىڭ ئۇ يەردىن چىققانلىقى كۆرۈنمەيتتى . پەقەت ئۆيلەرنىڭ تۈرخۇنلىرىدىن پۇرقىراپ چىقىۋاتقان تۈتۈنلەر سوغۇق ھاۋادا لەيلەپ يۇقىرى كۆتۈرۈلەتتى . بۇ تۈتۈن ، بۇ يەردە تېخى ھاياتلىقنىڭ يوشۇرۇنغانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى .

دالىلار ، كوچا ــ كويىلارنىڭ چىتلاقلىرى ۋە ئىھاتە قارىياغاچ ئورمانلىرىنىڭ ھەممىسى دىگۈدەك قەھرىتان سوغۇقنىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىدى . بەزى دەرەخلەرنىڭ غولى ، قاسىرقى ئىچىدە تۇرۇپ يېرىلغاندەك قارسىلداپ ئاۋاز چىقىراتتى . بەزىدە يوغان دەرەخ شاخلىرى

سۇنۇپ يەرگە چۈشەتتى. چۈنكى قەھرىتان سوغۇق دەرەخنىڭ سۇيۇ-لۇقىنى توڭلىتىپ قويغاچقا ئۇنىڭ شاخلىرىنى ئۇرۇۋەتكەنىدى.

رىسا باھارنىڭ ئىللىق كۈنلىرىنى ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتەتتى. چۈنكى ئۇ ئەتىيازدىكى بىئاراملىقنىڭ ھەممىسىگە قەھرىتان سوغۇق مەۋسۇمى سەۋەبچى بولۇۋاتىدۇ، دەپ قارايتتى.

بەزىدە ئۇنىڭ گېلىدىن تاماق ئۆتمەي قالاتتى. قانداقلا يېمەك-لىكنى كۆرسە قەي قىلغۇسى كېلەتتى؛ بەزىدە تومۇرلىرى ئىششىق جىددىي سوقاتتى؛ بەزىدە ئازراقلا نەرسە يېسە قۇسۇۋېتەتتى؛ يۈرىكى جىددىيلەشكەنلىكتىن قۇلاقلىرى ۋىڭىلدايتتى. ئۇ بەرداشلىق بېرىش قىيىن بولغان ئىزتىراپ ئىچىدە تۇرمۇش كەچۈرۈۋاتاتتى.

بىر كۈنى كەچتە سوغۇق بەك قاتتىق بولدى. تاماقتىن كېيىن رىبۇلىن سوغۇقتىن ھالاقلاپ تىترەپ كەتتى، چۈنكى رىبۇلىن ئويۇنى يىغىمەن، دەپ تاماقچىسى ئوبدان ئىشتىماتتى. ئۇ قوللىرىنى ئىس-قىلاپ تۇرۇپ، پەس ئاۋاز بىلەن:

— مۇشۇنداق كېچىلەردە ئىككىمىز بىللە ياتساق ئەجەب ياخشى-ھە! ئامرىقىم، كىيىم يوغىنمۇ؟ — دېدى.

رىبۇلىن تۇرۇقى ياللىق مىجەزى بىلەن كۈلەتتى. رىسا ئەركى-لەپ ئۇنىڭ يېنىغا ئىسلىدى. لېكىن ئۇ ئاخشىمى رىسانىڭ مىجەزى بول-ماي، كۆڭلى ئاينىپ، يولەكچە بىئارام بولدى. شۇڭا ئۇ لىۋىنى رىبۇلىن-نىڭ لىۋىگە يەڭگىل تەگكۈزۈپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا مىنى ياللۇز قويما-غىن، دەپ يىلىندى ۋە مىجەزى يوقلۇقىنى چۈشەندۈرۈپ:

— سۆيۈملۈكۈم، سىردىن ئۆتۈنەي، ھەقىقەتەنمۇ بىئارام بو-لۇۋاتىمەن. ئەتە جەزمەن ياخشى بولۇپ قالىمەن، — دېدى.

رىبۇلىن زورلاپ كەتمىدى:

— ئىختىيارىڭغا بولسۇن، سۆيۈملۈكۈم، كېسەل بولغان بول-ساڭ، ياخشىراق ئارام ئالغىن.

كېيىن ئۇلار باشقا ئىشلار توغرىسىدا سۆزلەشتى.

رىسا بالدۇرلا يېتىۋالدى. رىبۇلىن ئادەتتىكى قائىدىسى بۇزۇپ

ئۆرى ىاىدىعاں ئۆىگە ئوٮ ىاقۇردى . مالاىلار « مەسكە ئوٮ ىىقىلدى » دىـگەىدىں كىىىلا ، حوىۇىىك ىىساىىسگە سۆىۆٮ قوىۇٮ حىقىٮ كەىىى .

حىمىكى ئۆىلەر قەھرىمان سوعۇقىىڭ ھۇحۇمىعا ئۇحراۋاتقاندەك ئىدى ؛ ھەىىا سوعۇقىىڭ دەسسىدىں ياملارمۇ ىىرىگەىدەك ، ئاۋار حىقار- غاىدەك ىولاىى . رىىا كارىوىىدا ىوكلاب عالىلداب ىىرەىىى .

ئۇ ئىككى قىسم ئورىدىں ىۇرۇپ يام مەشكە ئوىۇں سالدى . بوىعاىىڭ ئۇىىگە كوىا ـ ىىكى كىىملىرىىك ھەممىسى ياپىى . لىكىں ئۇىــك ىەدىىى رادىلا ئىىسىمىدى . بۇىلىرى ىوكلاپ ياعاچىەك قىىپ قالدى . بۇىىڭ ئۇچىدىں ياريپ ياكى ساعرىسعىچە ىىرەىىى . ئۇ ىوحىماى ئۇياقىں ـ ىۇياقعا ئۆرۈلۈٮ ئارام ئالالمىدى . ىىرۆىىى ھەددى- دىں ئارىۇق حىددىلىشىپ كەىىى .

ئۇرۇں ئۆىمەى ئۇىىڭ چىشلىرى حاقىلداپ كەىىى . قوللىرى ىىرىدى ، مەىدىىى قىسلىپ ئارامىىرلاىدى ىۇرەك سوقۇشمۇ ياھايى ئاىىلاٮ ، ىەرىدە ىۇرىكى سوقۇىىں ىوحىاٮ قالعاىدەك ىولدى ؛ ھاۋا ىىىىمەىواىعاىدەك ىەپىى قىىلدى .

ــەرداىلىق ىەرگىلى ىولماىدىعاں قەھرىماں سوعۇق ئۇىىڭ سۆ- گەك ـ سۆكەكلىرىدىں ئۆىىى . شۇىىڭ ىىلەں روھىى حەھەىىە ئاحاىىپ ىىرحىل ۋەھىمە ىەىدا ىولدى . ئۇىىگدا ئەرەلدىں مۇىداق ىىرىم ىەىدا ىـولمىعاىىدى . ئۇ ھىحقاچاں ھـاياىــك مـۇىــداق ىـەھـدىىىگـە ئـ- ـۇحـرىـمىعاىىدى ؛ ئۇىىگعا ئەڭ ئاحىرقى ىەىىىلا قالعاىدەك ىىلىىدى .

ئۇ « مەں باشىالماىدىعاں ىولدۇم . . . ئۆلۈٮ كىىدىعاں ىولدۇم . . . » دەٮ ئوىلىدى .

ئۇ ۋەھـىمىىڭ رەرىىى ىىلەں ، كارىۋاىىں سەكرەپ چۈىۈپ ئىـرۋاىوك چىلىپ روراليى چاقىردى . ىىرئار كۈىۈٮ ىەىە ئىرۋاىوك حالدى . ىەىە كۆىىى . پۈىۈں ىەدىىى لاعىلداب ىىرەىتى .

دىــدەك كەلمىدى . ئىھىمال قاىىق ئۇحلاپ كەىكەں ىولۇشى مۇمكىں ، شۇىحە قىلعاں ىىلەىمۇ ئويعاىمىدى . رىىا ياقەىىرلىىپ ھىچ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

نىمىگە قارىماي يالاڭ ئاياغ پەلەمپەيىنىڭ ئاغرىغا يۈگۈرۈپ باردى .

ئۇ ئاۋاز چىقارماستىن سىلاپ ــ سىلاپ بالىخانىغا بېرىپ ، ئىشىكنى تاپتى ــ دە ، ئىتتىرىپ كىرىپ « روزالى » دەپ چاقىردى . ئۇ يەنە ئالدىغا ماڭغانىدى ، كارىۋاتقا ئۈرۈلدى . كارىۋاتنى سىلاپ ئادەم يوقلۇقىنى بىلدى . كارىۋات قۇپقۇرۇق بولۇپ ، مۇز چىقىپ تۇراتتى . بۇ يەردە ئادەم ياتقاندەك ئەمەس ئىدى .

ئۇ ھەيران بولۇپ ، ئۆز ــ ئۆزىگە « بۇ قانداق بولغىنى ، كۆن بۇنداق سوغۇق تۇرسا ، ئۇ چىقىپ كېتىپتىغۇ ! » دېدى .

بۇ چاغدا ئۇنىڭ يۈرىكى قاتتىق سوقۇپ كەتتى . نەپىسى قىسىلىپ پۇتىدا جان قالمىدى . ئۇ ئاستىنقى قەۋەتكە چۈشۈپ ژىيۇلىننى ئويغاتماقچى بولدى .

ژىننا مەن ئۆلىدىغان بولدۇم ، دەپ ئويلاپ ، ئېسىنى يوقاتقىچە ژىيۇلىننى كۆرگىسى كەلدى ــ دە ، ژىيۇلىن ياتقان ئۆيگە ئېتىلىپ كىردى .

مەشتىكى ئۆچۈپ قالاي دېگەن ئوتنىڭ خىرە يورۇقىدا ئۇ ئېرى بىلەن روزالىنىڭ بېشى بىر ياستۇقتا قاتار تۇرغانلىقىنى كۆردى .

ژىننا ۋارقىرىۋەتتى . ياتقان ئىككىيلەن ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇرۇپ قالدى . بۇنداق پاش بولۇپ قېلىش ژىننانى گاڭگىرىتىپ قويدى . ئۇ بىر سېكۇنتتەك تېڭىرقاپ ئورنىدا قېتىپلا قالدى ، ئاندىن قېچىپ چىقىپ ئۆز خانىسىغا كىرىپ كەتتى . ژىيۇلىن ھودۇقۇپ « ژىننا ! » دەپ چاقىردى . بۇ ئاۋاز ، ئۇنىڭدا جىددىي ۋەھىمە پەيدا قىلدى . ژىننا ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاشتىن ، ئۇنى كۆرۈشتىن ، ئۇنىڭ ئۆزىنى ئاقلىشىدىن ، يالغان سۆزلىشىدىن ؛ ئۇنىڭ بىلەن يۈزتۇرانە بولۇپ قېلىشتىن ؛ ئۇنىڭ بىلەن كۆزلىرىنىڭ ئۇچرىشىشىدىن قورقتى . شۇنىڭ بىلەن ئۇ يۈگۈرۈپ ئاستىنقى قەۋەتكە چۈشۈپ كەتتى .

ئۇ قاپقاراڭغۇ كېچىدە يۈگۈرۈپ باراتتى . ئۇ پەلەمپەيدىن دومىلاپ چۈشۈپ كېتىشتىن ، تاشقا پۇتلىشىپ ، پۇت ــ قوللىرىنىڭ سۇنۇپ قېلىشىدىن ئەندىشە قىلمىدى ؛ ئۇ ھەممىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا ئال-

دىراپ چىپىپ كېتىۋەردى . ئۇ ھېچ ئىشنى بىلمىسەم ، ھېچكىمنى كۆر-
مىسەم ، دەيتتى .

ئۇ بىنادىن چۈشۈپ پەلەمپەيدە يالاڭ ئاياغ ھالدا ، كېچىلىك كى-
يىمى بىلەن خىيالغا پېتىپ ئولتۇرۇپ كەتتى .

ژيۇلېن كارىۋاتتىن سەكرەپ چۈشۈپ ، ئالدىراش كىيىندى .
ژىننا ئۇنىڭ ھەرىكىتى ۋە ئاياغ تىۋىشىنى ئاڭلىدى . ژىننا ئۇنىڭدىن ئۆ-
زىنى چەتكە ئېلىپ ، دەرھال ئورنىدىن تۇردى . بۇۋاقىتتا ژيۇلېن بىنادىن
چۈشۈپ ئۇنى چاقىردى :

— ژىننا ، گېپىمنى ئاڭلا !

— ياق ! — ژىننا ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاشنى ، ئۇنىڭ قوللىرىنى
ئۆز بەدىنىگە تەگكۈزۈشنى خالىمايتتى : ژىننا ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان
قاتىلنىڭ ئۆزىنى يوشۇرغىنىدەك ، تاماقخانىغا ئېتىلىپ كىردى . ئۇ بىر
چىقىش يولىنى ، ئۆزىنى يوشۇرىدىغان ئورۇننى ، ژيۇلېندىن ئۆزىنى دال-
دىغا ئېلىشنىڭ ئۇسۇلىنى ، قاراڭغۇ بۇلۇڭ - بۇشقاقلارنى ئىزدەيتتى . ئۇ
تاماق جوزىسىنىڭ ئاستىدا زوڭزىيىپ ئولتۇرۇۋالدى . ژيۇلېن ئىشىكنى
ئېچىپ ئۆيگە كىردى . ئۇ قولىغا شام ئېلىپ ئارقا - ئارقىدىن « ژىننا ! »
دەپ چاقىردى . ژىننا ياۋايى توشقاندەك چېپىپ چىقىپ ئاشخانىغا كى-
رىۋالدى . خۇددى قورشاۋدا قالغان ياۋايى ھايۋاندەك ئىككى پىرقىراپ ،
ژيۇلېننىڭ يېتىشىپ قالغانلىقىنى كۆردى - دە ، باغچىغا چىقىدىغان قوش
قاناتلىق ئىشىكنى كۆچەپ ئېچىپ ئۇدۇل تالاغا چىقىپ كەتتى .

ئۇنىڭ يالاڭ پۇتلىرى بەزىدە تىزىغىچە قارغا چۆكۈپ كېتەتتى .
بۇ خىل قاتتىق سوغۇق ئازابى ئۇنىڭغا تۇيۇقسىز ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە
جان تالىشىدىغان كۈچ بەردى . گەرچە پۈتۈن بەدىنى يالىڭاچ دېگۈدەك
بولسىمۇ ، لېكىن ئۇ مۇزلىغانلىقىنى زادىلا سەزمەيتتى ؛ ئۇ خۇددى يوقات-
قان بولۇپ ، قەلبىدىكى ئازابتىن ئۇنىڭ پۈتۈن بەدىنى ئۇيۇشۇپ قالغا-
نىدى . ئۇ ھەدەپ ئالدىغا يۈگۈرەيتتى . يۈزلىرى قاردەك ئاقىرىپ كەتكە-
نىدى .

ژىننا سايىۋەنلىك يولنى بويلاپ چاتقاللىقتىن ئۆتۈپ ، جىرالاردىن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ئابلاب ، دالىدا بۇگۈرۈب كىسپ باراىسى .

ئاى ىىجى جىقمىعاىدى . فاراڭعۇدا كىجە ئاسمىىدا جىمىرلاب بۇرعان يۇلتۇزلار سان ـ ساناقسىز مەسئەللەرگە ئوخشاىسى . جەكسىز دالىدىكى قىلىس فارلاردا ئائئاى يۇرلار ئەكس ئىتەىتى ، ھەممە بەرسلەر قىنىپ ، ئۇنى ئۆجۈب فالعان ، بىياان ىمىس ىىچ ئۇىغۇعا جۆككەن ئىدى .

رىىا بەپىسى قىسلعان ھالدا ئۇچقاىدەك ئالعا فاراب بۇگۈرەىتى . مىكىسى سىرىمىى بوقاىعان بولۇب ، ھىچبەرسىى ئوىلىماىسى . ئۇ بۇ-بۇقسىز ئۆرىىلىك ىىك ئارىنىك لىوىگە كىلىپ فالعانلىقىسى بىلدى ـ دە ، شاققىدە بوجىاب ، فار ئۇسىىدە روىكراىدى . كاللىسىعا ھىچبەرسە كەل-مەىتى ، ئۇ ئىرادىسىى وە كۈچ ـ قۇۋۋىسى بوقاىعاىدى .

ئۇىىلىك ئالدىدا فاراڭعۇ ، سۇرلۇك ، چوڭقۇر ھاڭ بۇراىسى ، كۆز بەىمەىدىعان ، سۇكۇىكە جۆمگەن سۇىى ئاىعان پاپاىسىز دىكىردىن دىكىر بوسۇىى پۈرىعى جىقىب بۇراىسى .

رىىا بۇ بەردە جىلى ئۇزاق بۇردى . ئۇ روھىي وە جىسماىى جەھەتىن ئالعاىدى . ئۇ بۇبۇقسىز قاىىق ىىرەشكە باشلىدى . ئۇىىڭ ىىرىسى سامالدا بەورەىگەن بەلكەىگە ئوخشاىسى . ئۇىىك ىىلەكلىرى ، قوللىرى وە پۇىلىرى فارسى بۇرۇب بولماىدىعان ىىرجىل كۈچ بەرىىدىن سىددەىلىك وە جىددىي سىلكىسىپ كەىتى . ئۇ ىىردىىلا ئىسسگە كەلدى .

ئۇىىڭ سەرگۈرەشلىرى جۇددى كىىو لىىسىدەك ىىر ـ ىىرلەب كۆز ئالدىدىن ئۆتۈشكە باشلىدى : رىۇلىن ىىلەن لاسىك بوواىسىڭ كى-مىسىدە ىىرلىكە ساياھەت قىلعانلىرى ، ئۇىىك بىلەن مۇڭداشقانلىرى ، مۇھەببىتىنىڭ باشلىىسى ، كىمگە ئام بىرىش مۇراسىمىدىكى ھىلقى ئىشلار . . . ئاندىن ئۇىىك جىاللىرى ىىجىمۇ ىىراققا كەىتى . دەسلەپ ئاي ىىرەكلىك باعلىق جاكرىعا كەلگەىدە ئاڭ ئاىقىچە ئوىلىعان سىرىن جىاللار ئىچىدە ىىھۇش بولۇپ كەىكەىلىرى . . . ئىسسگە كەلدى . ھالا بۇگۈىكى كۈىدە ! ئاھ ، بۇگۈىكى كۈىدە ئۇىىڭ ھاياتى جاراب بولدى ! بارلىق جۇشاللىقلىرى كۆىۈككە ئاىلاىدى ؛ جىمىكى ئاررۇ ـ ئارمانلىرى

ئىسقا ئاشمىدى؛ ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا يامان بولغىنى زۇلمەتلىك كېلە-
چەك، دەرد ـ ئەلەم، ئالدىنىش ۋە ئۈمىدسىزلىك ئىدى. ئىنسانغا ھامىنى
بىر ئۆلۈم، مۇنداق دەرد يارىغاندىن ئۆلگەنىمۇ ياخشى.

يىراقتىن نىرونىڭ ۋارقىرىغا ئاۋازى ئاڭلاندى:

— تۇياقتا ئىكەن، ئۇنىڭ ئىزى تۇرىدۇ، تېز بولۇڭلار، تېز بولۇڭلار، چاپسان تۇياققا كېلىڭلار!

بۇ، زىۋۇلسىنىڭ ئۇنى كۆرۈنۈشى ئىسسىگەن ئاۋازى ئىدى.

ئاھ! زىسا ئۇنى كۆرۈشنى خالىمايتى. ئۇنىڭ ئالدىدا چوڭقۇر ھاڭ تۇراتتى. زىسا دېڭىز دولقۇنلىرىنىڭ قىيادىكى تاشلارغا ئۇرۇلغان ئاۋازىنى ئاڭلىدى.

ئۇ ئۇشتۇمتۇت ئورنىدىن تۇرۇپ، ھاڭغا سەكرىمەكچى بولدى. ئۇ ئاخىر ھاياتى بىلەن ۋىدالاشماقچى بولۇپ، كىشىلەرنىڭ ئۆلۈم ئالدىدا ۋە جەڭچىلەرنىڭ قۇربان بولۇش ئالدىدا دەيدىغان ئاخىرقى سۆزى بىلەن: «ئاتا» دېدى.

توساتتىن ئانىسىنىڭ ئوبرازى كۆز ئالدىدا پەيدا بولدى. ئۇ ئانىسىنىڭ يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆردى؛ دادىسىنىڭ قېيغىرىپ قان بولۇپ كەتكەن ئۆز جەسىتى ئالدىدا تۈكۈنۈپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. كۆزىنى يۇمۇپ ـ ئاچقىچىلىك بولغان ئارىلىقتا ئۇلارنىڭ ئۈمىدسىزلىك ئىچىدىكى قايغۇ ـ ھەسرەتلىرىنى ھېس قىلدى.

شۇنىڭ بىلەن ئۇ دەرمانسىزلىنىپ قار ئۈستىدە يىقىلىپ قالدى. زىۋۇلىس، سىمون بوۋاي ۋە ئۇنىڭ ئارقىسىدىن يەتەر كۆتۈرۈۋالغان مارىنۇسلار يېتىپ كەلدى. زىسا ئەمدى ئۆزىنى جەڭگە ئالالمىدى. ئۇلار زىسانىڭ بىلىكىدىن تۇتۇپ ياتتى. چۈنكى ئۇنىڭ بەدىنى يارىنىڭ لېۋىدە ئىدى.

زىسا ئۇلارنىڭ ئىختىيارىغا ئۆتۈپ كەتتى. چۈنكى ئۇ قىمىرلىيالمايتى. ئۇ ئۇلارنىڭ ئۆزىنى كۆتۈرۈپ ئېلىپ ماڭغانلىقىنى، كېيىن بىر كارىۋاتقا ياتقۇزغانلىقىنى، ئىسسىق لۆڭگە بىلەن پېشانىلىرىنى سۈرتكەنلىكىنى سەزدى. ئۇنىڭدىن كېيىن، نېمە بولغانلىقىنى زادىلا بىلەلمىدى.

ئۇ پۈتۈنلەي ھوشىدىن كەتتى .

كىم ئۇنى قارا باستى . راستلا ئۇنى قارا باستىمۇ ؟ ئۇ ئۆز-ىنىڭ جايىدا ياتاتتى . كۈن يورىدى . لېكىن ئۇ ئورنىدىن تۇرالمايتتى . نېمە سەۋەب بولدىكىنە ؟ ئۇ ھېچ چۈشەنمەيتتى . ئۇ پەقەت پولغا يېقىن-كىنە يېقىنلىغان ئاياغ تىۋىشى ، بىر ئېلىش قولىنىڭ ئاساغىنە سىلىغان ئاۋازىنى ئاڭلايتتى . تۈنۈگۈن بىر تاشقان ، يەنى كۆك رەڭ بىر چاشقان ئىسانىڭ تۇيغىنى ئۈستىدىن يورغىلاپ ئۆتتى . يەنە بىرسى ئۈنىڭغا ئە-گىشىپ كەلدى . ئۇنىڭدىن كېيىن ئۈچىنچىسى كەلدى ، ئۇلار سوھلۇق قىلىپ سەكرىشەتتى . بىرسى ئۇنىڭ مەيدىسىگە تۈگۈرۈپ كەلدى . ئىسا قورقمىدى ؛ ئىسا ئۇنى تۇتۇۋالماقچى بولدى ؛ قولىنى چىقاردى ، لېكىن تۇتالمىدى .

بۇ ۋاقىتتا تۈرگۈن چاشقانلار — ئون ، يىگىرمە ، يەتتە تۆت ، يەنچە مىڭ چاشقان يەرەپ - يەرەپتىن چىقتى . چاشقانلار كارىۋاتقا يا-مىشىپ چىقماقتا ؛ ئامما ئىسنىقلىق تۈرغان گىلەمدە تۈگۈرۈشمەكتە . كې-يىن كارىۋاتنىڭ ھەممە يېرى چاشقان بىلەن تولۇپ كەتتى . چاشقانلار ئۇنىڭ يوتىسىنىڭ ئىچىگە كىرىشكە باشلىدى . ئىسا چاشقانلارنىڭ ئۆز بەدىنىگە سۈركىلىپ ئۆتكەندە پۇتلىرىنى قىچىشتۇرغانلىقىنى ، بۇتۇن بەدىنىگە تۈگۈرۈپ چىقىپ ، يۈگۈرۈپ چۈشۈۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى . ئۇ چاشقانلارنىڭ كارىۋاتنىڭ پۇتى يەرىپىدىن تۈگۈرۈپ چىقىپ ، يوت-ىقانىنىڭ ئىچىگە كىرگەنلىكىنى ، ئۆزىنىڭ مەيدىسىگە ئۆرۈلۈۋاتقانلىقىنى كۆردى . ئىسا تىپىرلاتتى ، ئۇ قولىنى چىقىرىپ ، بىرەرسىنى تۇتۇۋې-لىشنى ئويلايتتى ،لېكىن ھامان تۇتالمايتتى .

ئۇ ئەرەپلىشىپ قېچىپ كەتمەكچى بولدى ، قاتتىق ۋارقىرىۋەتتى . لېكىن بىرسى ئۇنى تىتىپ تۇرۇۋالغاندەك ئىدى . ئۇنى مىدىرلاتمايتتى . بىرسى كۈچلۈك بىلەكلىرى بىلەن ئۇنى قارىتىپ تۇرۇۋالغاندەك ، ئۇنىڭ ھېچيەرىگە قويۇپ بەرمەيتتى . بىراق ئۇ ئادەمنى كۆرمەيتتى .

ئۇ ۋەقەت كۆز قارىشىنى يوقاتقاندى . مۇنداق ھالەت ئۇرۇندىن ئۇرۇنغا داۋام قىلدى .

ئۇ ئېسىگە كەلدى. ئۇ ئېسىگە كەلگەندىن كېيىن پۈتۈن بەدىنى-نىڭ ئاغرىۋاتقانلىقىنى سەزدى، لېكىن كۆڭلى ئىنتايىن خاتىرجەم ئىدى. ئۇنىڭ بەدىنى بەك زەئىپلىشىپ كەتكەنىدى. ئۇ كۆزىنى ئاچتى. ئانىسىنىڭ ئۆز جايىدا ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. ئۇنىڭدىن باشقا ناتو-نۇش بىر سىمىز ئەر كىشى تۇراتتى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇنى ھولۇق-تۇرمىدى.

ئۇ قانچە ياشقا كىردىكىن؟ بۇنى ئۇ زادىلا بىلمەيتتى. ئۇ ئۆزىنى تېخى كىچىك قىزچاق دەپ قارايتتى. ئۇنىڭدىن باشقا، ئۆتكەندىكى ئىشلارنى زادىلا ئەسكە ئالالمىدى.

ھېلىقى سىمىز ئەر كىشى سۆز قىلدى:

— ئوھوي، ئۇ ھوشىغا كەلدى.

ئۇنىڭ ئانىسى يىغلاپ كەتتى.

سىمىز ئادەم سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

— سەۋر قىلساڭلا بارون خانىم، ئەمدى مەن سىلىگە تامامەن كا-پالەتلىك قىلالايمەن. لېكىن ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشمەڭلار، ھېچنېمە دې-مەڭلار، ئۇ ئۇخلىسۇن!

رىستا ئۆزىنى گاراڭلىق ئىچىدە خېلى ئۇزۇن تۇرمۇش كەچۈر-گەندەك ھېس قىلدى. ھەرقېتىم ئۇ بىرەر نەرسىنى ئويلىماقچى بولغاندا بېشى ئېغىرلىشىپ ئۇيقۇسى كېلەتتى، ئۆزىمۇ ھېچنەرسىنى ئويلىمايتتى. ئويلىسىلا ئۆتكەنكى خېلىمۇ جىق ئىشلارنىڭ تەسىر قىلىپ قېلىشىدىن قاتتىق قورقاتتى.

بىر قېتىم ئۇ ئويغىنىپلا، رىۋلىنىڭ ئۆز يېنىدا يالغۇز ئولتۇرغانلى-قىنى كۆردى؛ تۇيۇقسىز ئۇنىڭدىن ئۆتكەنكى تۇرمۇشنى يوشۇرۇپ تۇر-غان پەردە يىرتىلىپ كەتكەندەك بولدى-دە، شۇئان ھەممە ئىش ئې-سىگە چۈشتى.

ئۇنىڭ يۈرىكى شۇنچىلىك پوجۇلۇپ كەتتىكى، يەنە قېچىپ كەتمەكچى بولدى. ئۇ يوتقىنى ئېچىپ تاشلىۋېتىپ پولغا چۈشتى، ئەمما ئۆرە تۇرالماي يىقىلدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

رىۋلىن ئالماس ــ بالماس ئۇنى بۆلدى . رىسا ئۇنىڭ ئۆرىگە بە-
گىسىگە بول قوىماي چىرقىراپ كەتتى . زىسا بۆگۆلۈپ بول ئۇستىدە
دومىلاتتى . . . ئىشىك ئىچىلىپ لىرون ھامما وە بۇل حوبۇن داتسۇلار
بۆگورۇشۇپ كىرىپ كەلدى . ئارقىدىن ناروں جاسىم ئالافرادە بولۇپ
ھاسىراپ ــ ھۆمىدەپ يىسىپ كىردى .

ئۇلار زىسانى قاسىدىن كارىۋاتقا ئاپىرىپ قويدى . زىسا ئۇلار-
نىڭ گەپ قىلىشىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ ، قەسسەنگە كۆزىنى مەھكەم يۇ-
مۇۋالدى . شۇنىڭ بىلەن بىر واقىتتا ئۇ جىمجىت يىسىپ ھەممىنى كۆز-
لىدىن ئۆتكۈزدى .

ئانىسى بىلەن لىرون ھامما ئۇنىڭ ئەتراپىدا پاپىسەك بولۇپ ، ئۇ-
نىڭغا قاراۋاتاتتى .

ئارقا ــ ئارقىدىن :

ــ رىسا ، رىسا قىز ، بىر سىرگە گەپ قىلىۋاتىمىز ، ئاڭلاۋاتام-
سىز ؟ ــ دەيتتى .

ئۇ ئاڭلىمىغان قىياپەتكە كىرىۋېلىپ ھېچبىرسىگە جاۋاب بەر-
مىدى . ئۇ قاراڭغۇ چۈشۈشكە ئاز قالغانلىقىنى ، كىچىنىڭ يېتىپ كەل-
گەنلىكىنى ئاھاسى ئوچۇق بىلەتتى . ئۇنىڭغا قاراۋاتقانلار ، ئۇنىڭ كارى-
ۋىتى يېنىدا يۈرۈپ ، ئۇنىڭغا بىردەم ــ بىردەم چاي ئىچكۈزەتتى .

ئۇ ئۇسسۇزلۇق ئىچەتتى ــ يۇ ، لېكىن ، رووان سۇرمەتتى . ئۇ
ئۇخلىيالمىدى . ئۇ ئىسىدىن كۆتۈرۈلۈپ قالغان ئىشلارنى ئويلاشقا تى-
رىشاتتى . لېكىن ئۇنىڭ خاتىرىسىدە قايداقتۇر بىر يوشۇرۇق پەيدا بولغان-
دەك ئېسىدە ھېچنېمە قالمىغان ، يۈرگۈلىگەن ئىشلاردىن نام ــ نىشان
يوق ئىدى .

جىلى ئۇزاق واقىت تىرىشقاندىن كېيىن ، ئۇ ئارا ــ تارا ئېنىسىنىڭ
يەپىسلاتتى ئېسىگە كەلتۈرەلىدى .

ئۇ پۇتۇن زېھنىنى مۇشۇنىڭغا مەركەزلەشتۈردى .

ئانىسى ، لىرون ھامما ۋە دادىسى كەلگەنىكەن ، ئۇنداقتا ، ئۇ
جەرمەن قانىق ئاغرىغان . لېكىن رىۋلىنچۇ ؟ ئۇ نېمىلەرنى ئېيتتىكىنە ؟

ئاتا ـ ئانىسى ھەممە ئىشنى خەۋەر تاپقاندىمۇ ؟ زورلىچۇ ؟ ئۇ ھازىر نەدە ؟ ئۇنىڭدىن كېيىن قانداق قىلىدىغان ئىش ؟ نېمە قىلىش كېرەك ؟ بۇنىڭسىز بىر چارە ئۇنىڭ كۆڭلىدىن كەچتى : ئۇ ئىلگىرىكىگە ئوخشاش ئاتا ـ ئانىسى بىلەن زوئانغا قېچىپ كىتىپ ، ئۇ يەردە تۇل بولۇپ ئۆ-تۈشى كېرەك . ھەممە ئىشمۇ شۇنىڭ بىلەن ئاياغلىشىدۇ .

ئۇ كۈيى ، ئەتراپىدىكى كىشىلەرنىڭ نېمە دېيىشىۋاتقانلىقىنى زەن قويۇپ ئاڭلىدى . ئۇ ھەممىنى بىلدى . لېكىن ئەتراپىدىكى كىشى-لەرگە سەزدۈرمىدى . ئۆزىنىڭ شەيئىلىرىنى خۇشىنىش ئىمكانىغا ئىگە بولالىغىنىدىن خۇشال بولدى . ئۇ ئىنتايىن سەۋرچان بولۇپ ، ئاز ـ تولا ئۇستىلىق ئىشلىتىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى ئوبدان بىلەتتى .

كەچ كىرگەندە ، ئانىسى بىلەن يالغۇز قالغاندا ، ئۇ پەس ئاۋاز بىلەن :

— ئانىجان ! — دەپ چاقىردى .

ئۇ ئۆزىنىڭ ئاۋازىدىن ئۆزى چۆچۈپ كەتتى . ئاۋازى ئىلگىرى-كىگە ئوخشىمايلا قالغاندى . ئانىسى ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتتى :

— قىزىم ! سۆيۈملۈك زىنام ! قىزىم ! نېمە بولۇۋاتىسىز ؟

— بولۇۋاتىمەن ، ئانىجان ، سىراق ئەمدى يىغلىماڭ ؛ بىر سۆزلى-شىدىغان بۇرغۇن گەپلەر بار . زىۇلىس سىزگە مېنىڭ نېمە ئۈچۈن قار-لىق دالىدا قېچىپ يۈرگىنىمنى ئېيتتىمۇ ؟

— شۇنداق ، قىزىم ، ئۇ چاغدا سىزنىڭ قىزىڭىز نەق ئۆرلەپ كىتىپتىكەن .

— ئۇنداق ئەمەس ، ئانا . قىزىڭىزنىڭ ئۆرلىشى ئۇنىڭدىن كې-يىنكى ئىش . ئۇ سىزگە نېمە ئۈچۈن قىزىڭىزنىڭ ئۆرلەپ كەتكەنلىكىنى ئېيتقاندۇ ؟ مېنىڭ نېمە ئۈچۈن قېچىپ چىقىپ كەتكەنلىكىمنى ئېيتقان-دۇ ؟

— ئېيتمىدى ، قىزىم .

— مەن زورلىنىش ئۇنىڭ كارۋىتىدا ئوخلاۋاتقانلىقىنى كۆردۈم .

يارۇن خانىم ئۇنى روھى كەيپىياتى جايىدا ئەمەس ، دەپ

قاراپ ، نسجلاىدۇردى :

— ئۇخلاڭ قورام ، ىسجلىىڭ ، ئامال قىلىپ ئۇخلاڭ .

لېكىن رىسا ئۆز گېپىدە جىڭ تۇردى :

— ھازىر مەں ىامامەں ئېسىمنى ئۇقىمەں . ئاىحاں ، مەں ئالدىنقى ىىرىەچچە كۈنلەردىكىدەك ھېچىەرسىنى ئاڭقىرالمىغاں ھالەتتە ئەمەسمەں . ىىركۈنى كېچىسى مەں ئاغرىپ قىلىپ زۇۋلىسى چاقىرغىلى چىققىسام ، روزالى سىلەں زۇۋلىن ىىلله ىىتىپ ئۇخلاۋىنپتۇ . قەلبىم ئازار يىگەچكە ، خۇدۇمنى يوقاتسىم ـ دە ، قارلىق دالىغا قېچىپ چىقىپ كەتتىم . مەں ئاردىن ئۆزۈمنى ياشلىماقچى بولدۇم .

لېكىن ئارون حاتىم ئەنە تەكرارلىدى :

— شۇىداق ، قورام ، سىز ئۇ چاغدا ىەك قاتتىق ئاغرىپسىز ، ىەك قاتتىق ئاغرىتىسىز .

— ئىش ئۇىداق ئەمەس ، ئاپا . مەں روزالىنىڭ زىۋۇلىس ىىلەں ىىر كارىۋاتتا ئۇخلاۋاتقانلىقىنى كۆردۈم . مەں ئەمدى ئۇنىڭ ىىلەں ىىرگە تۇرمۇش كەچۈرۈشنى خالىمايمەں . سىز مېنى ئېلىپ كېتىڭ ، ئاۋۋالقىدەكلا مېنى روئاىغا ئىلله ئېلىپ كىتىڭ .

ئارون حاتىم دوختۇرنىڭ ىاپسۇرۇقىنى ئالغاچقا ، رىسانىڭ لەۋرىنى ياىدۇرمىدى :

— بولىدۇ ، قورام ، بولىدۇ .

لېكىن ، رىسا ىىاقەت بولۇپ :

— سىزنىڭ سۆزۈمگە ئىشەنمەىۋاتقانلىقىڭىزنى ئۇىدان ىىلىۋاتىمەن . دادامنى چاقىرىپ كىرىڭ . ئۇ مېنى جەزمەں چۈشىنىدۇ .

ئارون حاتىم تەسلىكتە ئورنىدىن تۇرۇپ ، ئىككى ئاياقىغا ئاتتىپ ، پۇتلىرىنى سۆرەپ چىقىپ كەتتى . ىىرىەچچە مىنۇتتىن كېيىن ، ئارون ئۇنى ئۆلەت ىىرلىكتە ئۆيگە كىردى .

ئەر ـ خوتۇن ئىككىيلەں كارىۋاتنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇشى ىىلەنلا ، رىسانىڭ ئاغرى ئېچىلدى ، ئۇ زىۋۇلىنىڭ غەلىتە مىجەزىنى ، شەپقەتسىزلىكىنى ، پىخسىقلىقىنى ۋە ئۆزىگە بولغان سادىقەتسىزلىكىنى ىىر ـ ىىرلەپ

سۆزلىدى . ئۇنىڭ سۆزى ناھايىتى ئاستا ، ئاۋازى ناھايىتى ئاجىز بول-سىمۇ ، لېكىن بايان قىلغان نەرسىلىرى ناھايىتى ئېنىق ئىدى .

ئۇ سۆزلەپ بولغاندىن كېيىن ، بارون ھەممىنى چۈشەندى . ژىن-نانىڭ دېگەنلىرى ئۇنىڭ چۈشى ئەمەس ئىدى . بىراق دادىسى بۇنى قانداق ئويلاشتى ، قانداق بىر تەرەپ قىلىشى ، قانداق جاۋاب بېرىشى بىلمەيتتى . بارون ئىنسانىي مېھرىبانلىق بىلەن ژىننانىڭ قولىنى تۇتتى . بارون خۇددى ئىلگىرىكى چاغلاردا ئۇنى ئۇخلاتقان ۋە ياكى ئۇنىڭغا ھېكايە ئېيتىپ بېرىۋاتقاندىكىگە ئوخشاش ئاھاڭدا سۆزلىدى :

— جىنىم بالام ، مېنىڭ گېپىمنى ئاڭلاڭ ، بىر ئىش قىلسا ئىن-تايىن ئېھتىياتچان بولۇشىمىز ، ئالدىراڭغۇلۇق قىلماسلىقىمىز لازىم ؛ بىز بىرەر چارە تاپقىچە سىز ئېرىڭىزگە بول قويۇڭ . . . ماقۇلمۇ ؟

— بۇنىڭغا قوشۇلىمەن ، بىراق ساقايغاندىن كېيىن ، بۇ يەردە ھەرگىزمۇ تۇرالمايمەن ، — دېدى ژىننا بوش ئاۋازدا .

— روزالى ھازىر نەردە ؟ — دېدى ئۇ يەنە پىچىرلاپ .

— سىز ئۇنى ئەمدى ھەرگىز كۆرەلمەيسىز ، — دېدى بارون .

لېكىن ژىننا يەنىلا سۈرۈشتۈردى :

— ئۇ ھازىر قەيەردە ، مەن بىلىۋالاي .

بارون ئۇنىڭ يىچى ئاي بىرەكىلىك باغلىق چاكىرىدىن كەتمە-گەنلىكىنى ئىقرار قىلدى . لېكىن روزالىنىڭ بۇ يەردىن چەرمەن كېتىد-غانلىقىنى مۇئەييەنلەشتۈردى .

بارون كېسەل تۇرغان ئۆيدىن چىقتى . ئۇنىڭ ئاتىلىق قەلبى ئازار يېگەندى . ئۇ ئاچچىقىنى ئىچىگە يۇتۇپ ژۇلىننى ئىزدەپ باردى . ئۇ قىلچە يوشۇرماستىلا :

— ئەپەندى ، مەن سىزدىن مېنىڭ قىزىمغا قىلغان قىلمىشىڭىزنى چۈشەندۈرۈپ ئۆتۈشىڭىزنى ئىلتىماس قىلىمەن . سىز دېدەك قىز بىلەن نومۇسسىز ئىشلارنى قىلىپسىز . بۇ مېنىڭ قىزىمنى قوشلاپ دەپسەندە قىلغانلىقىڭىز ، — دېدى .

لېكىن ژۇلىن بۇنى ئۆزىگە ئۇۋال قىلغانلىق دەپ ، بويىغا ئالماي

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بۇرۇۋالدى . ھەيىا حۇدايى ئاغرىغا ئىلىپ قەسەم ئىچىي ھەمدە ئۇلارىىڭ ىىمە ىاكىسى ىار ئىكەں ؟ رىىيا ئىلىىسىپ قىلىپ شۇىداق دەۋاىامدىكىن-ماڭ ؟ ئۇ ىىحى ىىڭىلا مىسىگىت بولدى ئەمەسمۇ ؟ ئۇ كىسەل بولغاں كۈىى كەحىە ، بۇىۇفسىر ساراڭدەك قارلىق دالىغا ىۇگۈرۈپ قىچىپ چە-قىپ كەىىى ئەمەسمۇ ؟ كىسەل ىارا كۈچەىگەں ۋاقىىدا ، قىىىالىڭاچ ھالدا ئۆيدە چىپىپ ىۇردى . ئاىدىں دىىدەكىنىڭ ئىرىم ىىلەں ىىر كارىۋاتىا ىاد-قاىلىقىي كۆردۈم ، دەپ ئاغرىغا كەلگەىىي سۆزلىدى ، دىدى .

رىۇلىس قاىىق حىجىلىپ كەىىي ؛ ئەرر قىلىمەں ، دەپ ىەھدىپ سالدى ، ئۇ قاىىق غەرەپلەىگەىدى ، ىارىں ىۇىىڭدىں گاڭگىراپ قالدى ۋە ئۇىىڭغا ىاماقۇللۇق ىىلدۇردى . حىں كۆڭلىدىں قولىىي سورۇپ ئۇ-ىىڭدىں كەچۈرۈم سورىدى . رىۇلىس ئەكسىحە قول ىىرىشىي رەت قىل-دى .

رىىيا ئىرىىىڭ دىگەىلىرىىي ئاڭلىغاىدىں كىيىں ، رادى حاىا بول-مىدى ، ىەقەت دادىسىغا :

— دادا ، ئۇ حۆىلۇۋىرىدۇ . لىكىں ىىر حەرمەں ئامال قىلىپ ئا-حىر ئۇىى ئىقرار قىلدۇرىمىز ، — دىدى .

ىوىىوغرا ئىككى كۈں ، رىىيا گەپ ـ سۆز قىلمىدى . ئۇ رىحىىي ىىر ىەرگە ىىغىپ ، ئۆزى ىالغۇز پىكىر ىۈرگۈزدى .

ئۈحىىجى كۈىى ئەىىگەىدە ، ئۇ رورالى ىىلەں كۆرۈشۈشىي ىەلەپ قىلدى . ىارىں كىشىلەرگە دىدەكىي ىالىحاىدىں چىقارغۇرماسلىقىي حىكىلەپ قويغاىدى . شۇڭا دىدەك ىۇ ىەردىں كىىىپ قالدى ، دىدى . ىىراق رىىيا ئۇىىمىدى . ئۇ : ئۇىداق بولسا ئادەم ئەۋەىىپ ىىىپ كى-لىڭلار ! دەپ ىۇرۇۋالدى .

دوحىۇر كىرگەىدە ، ئۇ ئىىاىس ھاىاحاىلىىپ كەىكەىدى . ئۇلار دوحىۇرىىڭ ھۆكۈم قىلىشىغا ئاساں بولسۇں ئۈچۈں ، ھەممە ئىشىي ئىىىي ، رىىيا ىىغلاپ كەىىي . ئۇ قاىىق حىددىىلەشكەىدى .

— مەں رورالى ىىلەں كۆرۈشىمەں ، مەں ئۇىى كۆرىمەں ! — دەپ ۋارقىرىدى ئۇ :

دوختۇر ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇپ تۇرۇپ، پەس ئاۋاز بىلەن
:

— خانىم، ئۆزىڭىزنى ئاياڭ، ھەرقانداق ھاياجانلىنىش ئېغىر ئاقىۋەت كەلتۈرۈپ چىقىرىشى مۇمكىن، چۈنكى سىز ئېغىر ئاياغ بوپسىز، — دېدى.

رىنا خۇددى قاتتىق مۇشت يېگەندەك، چۆچۈگىنىدىن قىد-نىپ تۇرۇپلا قالدى؛ شۇئان قورسىقىدا قانداقتۇر بىر نەرسىنىڭ مىد-دىرلاۋاتقانلىقىنى سەزدى. ئۇ گەپ - سۆز قىلمىدى، باشقىلارنىڭ قىلغان سۆزلىرىمۇ ئۇنىڭ قۇلىقىغا كىرمىدى. ئۇ پۈتۈنلەي خوشخۇر خىياللارغا بېرىلىپ قالغانىدى.

ئۆزىنىڭ ئېغىر ئاياغ بولۇپ قالغانلىقىدىن ئىشارەت بۇ يېڭى ئوي بىلەن ئۇ كىچىككىنە كىرپىك قاقمىدى؛ قورسىقىدىكى بالىنىڭ زۇلىسنىڭ بولغانلىقىنى ئويلىغىنىدا، ئۇنىڭ يۈرىكى ئۆرتەندى ۋە ھەسرەتلەندى، بالىسىنىڭ چوڭ بولغاندا دادىسىنى دوراپ قىلىشىدىن قورقۇش ئۇنى تەنە وەھىمىگە سالدى. كۈن يورۇشىغىلا، ئۇ دادىسىنى چاقىرىپ قويۇشنى تەلەپ قىلدى.

— دادا، مەن قەيئىي قارارغا كەلدىم، بولۇپمۇ ھازىرقىدەك ئەھۋالدا مەن ھەممىنى ئاڭلىتىشۇرۇۋېتەي. چۈشەندۈرىمۇ، مەن خەرمەن مۇشۇنداق قىلىمەن. سىزگە مەلۇمكى، مېنىڭ ھازىرقى ئەھۋا-لىمدىن قارىغاندا، مېنى يوشۇرۇشنىڭ پايدىسى يوق. سىز گېپىمگە قۇلاق سېلىڭ، سىز بېرىپ پوپنى چاقىرىپ كېلىڭ. زورالىسنىڭ يالغان ئىسىم-سىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئۇنىڭ كېلىشى زۆرۈر. پوپ كەلگەن زامان، سىز دېدەكنى چاقىرىپ كىرىڭ. سىز ۋە ئاپامۇ بىللە بولۇڭلار، بۇ ئىشنى قىلىشنى ئىلگىرى زۇلىسى گۇمانلاندۇرۇپ قويماڭلار.

بىر سائەتتىن كېيىن پوپ كەلدى. ئۇ ئىلگىرىكىدىنمۇ بەكرەك سەمرىپ كەتكەنىدى. ئۇ بارون خانىمغا ئوخشاش قاتتىق ھاسىرايتتى. ئۇ يېنىدىكى كرېسلوغا ئولتۇردى. ئۇنىڭ قورسىقى ئىككى پۇتىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ساڭگىلاپ تۇراتتى. ئۇ ئادىتى بويىچە چاقماق قولياغلىقىنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئېلىپ تۇر ـ كۆزلىرىنى، پىشانىسىنى سۈرتۈۋېلىپ، قىزىقچىلىق بىلەن:

— كۆردىڭىزمۇ، ياروق جانىم، قارىسىمچە سىز ئورۇقلىماپسىز؛ يىرىنى بىر جۈپ قوشاقلار دېسە بولغۇدەك، — دېدى.

ئۇ سۆزلەۋېتىپ، تۇرۇلۇپ كارىۋاتتىكى كېسەلگە قاراپ:

— ھې! ھې! جانىم، ئاڭلىشىمچە ئاچە ئۇرۇنغا قالماي بىر يەنە كېلىپ چوقۇندۇرىدىغان ئوخشايسىز، شۇنداقمۇ؟ ھا! ھا! ھا! بۇ قىسمىتى بىر كىچىك كىمە ئەمەس، — دېدى ۋە ئارقىدىنلا قەيئىي يەلەپتۇر بىلەن قوشۇپ قويدى، — كەلگۈسىدە ئۇ ھەرەم ۋەيەتى قوغدىغۇچى بولىدۇ، — ئاندىن بىر ئاز ئويلىنىپ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ، — ياكى بولسا سىز جانىمغا ئوخشاش، ئاي كۆكۈل ئانا بولىدۇ، — دەپ ياروق جانىمغا ئېگىلىپ تەزىم قىلدى.

ئۆينىڭ يان ئىشىكى ئېچىلدى. زورالىنىڭ يۈز ـ كۆزى ياش ئىدى، ئۇ بەك قورقۇپ كەتكەچكە ئىسلىنىپ كىرگىلى ئۇنىماي تىر- كىسەيتى. ياروق ئۆينىڭ ئارقىسىدىن ئىتتىرەتتى. ياروقنىڭ ياقىسى ياق بولدى ـ دە، تىزلا ئىتتىرىپ، ئۆيگە ئۆتكە ئىلىپ كىردى. ئۇ قولى تىلەن تۇرۇپ ئىشۇلىپ ئۆرە تۇرۇپلا يىغلاشقا باشلىدى.

زىسا ئۇنى كۆرۈپ، شاققىدە ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇردى. چىرايى قاردەك ئاقىرىپ كەتتى، تۇرىكى يەنە تىنسىپ تۇرغان تىپىر كۆكلىكى ئىچىدە دۈپۈلدەپ ئىسىك سوقاتتى. ئۇ سۆز قىلالمىدى. يەپەس ئىلىشى قىسىلىپ ھاسىراپ كەتتى. ئاخىر ئۇ ئىغىر ئاچتى. يەك جىددىيلىشىپ كەتكەنلىكىدىن ئاۋازى ئۈزۈلۈپ ـ ئۈزۈلۈپ چىقاتتى.

— مەن... مەن... سىزنى سورىقا يارىشىمىڭ... ھاجىتى يوق. پەقەت... سىزنىڭ... مۇسۇ... جىجالەت بولغان قىياپىتىڭىزنى... كۆرۈشۈمنىڭ ئۆزى كۇپايە.

ئۇ دېمىسى ئاللاماي، بىر ئاز تۇرۇۋالدى ـ دە، يەنە داۋاملاشتۇردى:

— مەن ھەممىنى بىلىشىم كېرەك. ھەممىنى... ھەممىنى، مەن يوق ئەيىدىنى يەكلىپ قىلدىم، سىز راست سۆز قىلىڭ، بىلدىڭىزمۇ؟

روزالى مىدىرلىماي جىم تۇرۇۋەردى. غالىلداپ تىترەۋاتقان قول-لىرىدىن ئۇنىڭ يىغلاۋاتقانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى.

ياروننىڭ جۇدۇنى تۇتتى. ئۇ روزالىنى ئىككى بىلىكىدىن تۇ-تۇپ، غەزەپ بىلەن بىر تارتىۋىدى، ئۇ يەرگە يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ قالدى. يارون ئۇنى كارىۋاتنىڭ يېنىدا يۈكۈندۈرۈپ قويۇپ:

— سۆزلە قېنى... جاۋاب بەر! — دېدى.

ئۇنىڭ يەردە يۈكۈنۈپ ئولتۇرغان قاپىقى جۇددى رەسىمدىكى گىرسىنسە ئوخشايتتى[1]. ئۇنىڭ شىلەپىسى بىر چەتكە قىيسىيىپ قالغان بولۇپ، شارپىسى پولنىڭ ئۈستىدە يېيىلىپ ياتاتتى. ئۇ قوللىرى بىلەن يۈزىنى ئېتىۋالدى.

بۇ ۋاقىتتا يوپ ئۇنىڭغا:

— بالام، بىمىسى سورىسا، شۇنىڭغا جاۋاب بەر. بىر ساڭا زىيان-كەشلىك قىلماقچى ئەمەسمىز، ئىشنىڭ جەريانىنى بىلىشىمىز كېرەك.

زىيا كارىۋاتقا سىڭايان بولۇپ ئولتۇرۇپ، ئۇنىڭغا قايتا ئېگى-لىپ قاراپ تۇرۇپ:

— مەن سىلەرگە يولۇققاندا، سەن ژيۇلىنىڭ كارىۋىتىدا ئى-دىڭ، بۇ تامامەن راستمۇ؟ — دېدى.

روزالى قوللىرىنىڭ يوچۇقلىرى ئارىسىدىن يىغلامسىراپ جاۋاب بەردى:

— شۇنداق، جانىم.

يارون جانىمۇ ئۆزىنى بوغۇۋالالماي مىشىلداپ يىغلاپ كەتتى. ئۇنىڭ بېشى روزالىنىڭ بېشى بىلەن قوشۇلۇپ كەتتى.

زىيا كۆزلىرىنى دېدەككە مىخدەك قاداپ، داۋاملىق سورىدى:

— بۇ ئىش داۋاملاشقىلى قانچىلىك ۋاقىت بولدى؟

— ژيۇلى كەلگەندىن بۇيان، — دەپ دۇدۇقلاپ جاۋاب بەردى روزالى.

---

① تەڭرى بېسىرلەندۈرۈپ ئۆزگەرگەنكەن خىيانەتچى ئايال «ئىنجىل»، «دونكىخوت» قارالسۇن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

زىننا ئاڭقىرالماي قالدى.

— زىنۇلىن كەلگەندىن بۇيان... ئۇندىن... باھاردىن باشلاپ-سىلەر — دە؟

— شۇنداق، خانىم.

— زىنۇلىن سىزنىڭ ئۆيگە كەلگەندىن كېيىنمۇ؟

— شۇنداق، خانىم.

زىننا كۆڭلىدە ئىنسىلىپ پايقان بىر قانار مەسىلىلەرنىڭ ھەممىسى ئويۇنۇرىغا چىقاردى:

— بۇ ئىش قانداق سادىر بولدى؟ ئۇ ساڭا قانداق قىلىپ يەلەپ قويدى؟ ئۇ سىنى قانداق قىلىپ قولغا چۈشۈرۈۋالدى؟ ئۇ شۇ چاغدا ساڭا نېمىلەرنى دېگەن؟ قانىسى ۋاقىتتا سەن ئۇنىڭغا ماقۇل بولدۇڭ؟ سەن قانداقسىغا ئۆزۈڭنى ئۇنىڭغا بۇيغۇردۇڭ؟

بۇ قېتىم زورالى قولىنى جۈشۈرۈۋەنى. يەتىرلىپ كەنكەنلىكىدىن ئۇنىڭ سۆزلىگۈسى، جاۋاب بەرگۈسى كەلدى:

— مەن نەدىن بىلەي؟ ئاشۇ كۈنى — ئۇ بۇنىچى قېتىم بۇ يەرگە كەچلىك تاماققا كەلگەندىلا مىنىڭ ئۆيۈمگە كىردى. ئۇ دەسلەپ پالىچا-نىغا مۆكۈۋالغانىكەن، پاشقىلارنىڭ مەسخىرىسىدىن قورقۇپ ۋارقىراشقا پېتىنالمىدىم. ئۇ مەن بىلەن بىللە ياتتى. شۇ چاغدا، مەنمۇ نېمە قىلى-شىمنى بىلمەيتتىم؛ ئۇ قانداق قىلىشنى خالىسا شۇنداق قىلدى. مەن ھېچنەرسە دېمىدىم. چۈنكى ماڭا ئۇ ياھايىتى سۆيۈملۈك!...

بۇ چاغدا زىننا چىرقىرىۋەتتى ۋە داۋاملىق سورىدى:

— ئۇندىن... سەن... سىنىڭ بالاڭ... ئۇنىڭدىن بولغان-مۇ؟

زورالى تىغلامسىراپ تۇرۇپ:

— شۇنداق، خانىم، — دېدى.

ئارقىدىن ئىككىسلەن جىم بولۇپ قالدى.

ئۆي ئىچىدە زورالى بىلەن يارون خانىمنىڭ ئىسەدەپ يىغلىغان ئاۋازىلا ئاڭلىناتتى.

ژىسا چىدىغۇسىز ئاراپلاندى ، كۆز چاناقلىرىغا لىقمۇ لىق ياش
تولدى . ھەرقىسىم كۆرى تۇمۇلغاندا ، ياش تامچىلىرى بىپى ئۇرۇلگەن
ئۇيچە ـ مارجانلاردەك مەكرىنى بويلاپ يەرگە چۈشەيتى .
دىدەكنىڭ تالىسى بىلەن ئۇيىنىڭ قورسىقىدىكى تالا بىر ئايدىن
بـولغان ! ئۇنىڭ ئاچچىقى بېسىلىپ قالدى . ئۇ بىر خىل ھەسرەت ـ نادا.
مەت ، چۈشكۈنلۈك ، چوڭقۇر ھەم چەكسىز ئۈمىدسىزلىككە چۆمدى .
ئۇ يەنە سۆز باشلىدى . لېكىن ئاۋارى بامەن ئۆزگەرگەن بو.
لۇپ ، بوغۇق ئاۋاز بىلەن بىغا ئارىلاش سۆزلەيتى :
ــ بىز قايتىپ كەلگەندە . . . سابائەت قىلىپ كەلگەندە . . .
قايسى ۋاقىتتىن باشلاپ سەن بىلەن بىللە بولدى ؟
دىدەك ئۆزىنى يەرگە تاشلاپ دۇدۇقلىغان ھالدا :
ــ بىرىنچى . . . بىرىنچى كۈنى كېچىدىلا كەلدى .
ھەربىر جۈملە سۆز ژىسانىڭ يۈرىكىنى مۇجۇيتى . ئەسلى بى.
رىنچى كۈنى كېچىدىلا ، ئۇلار ئاي بىرەكلىك ياغلىق جاكىرىغا قايتىپ
كەلگەن بىرىنچى كۈنى كېچىدە ، رىۇلس ئۆزىنى تاشلاپ ، ئۇ قىرنى تاپ.
قان ، شۇڭا رىسا ئۆزى تالغۇز ئۇخلىغانىدى !
ھـارىر ژىسانىڭ بىلگەنلىرى يەرلىك بولغانىدى . ئەمدى ئاڭلا.
ۋىرىشنى خالىمايتى . شۇڭا :
ــ چىقىپ كەت ! كۆزۈمدىن يوقال ! ــ دىدى .
رورالىينىڭ ماداري قۇرۇپ ، مىدىرلىيالماي قالدى ، شۇڭا رىسا دا.
دىسىنى چاقىرىپ :
ــ ئۇ ئىلىپ چىقىپ كىسىڭ ، ئۇنى سۆرەپ ئىلىپ چىقىپ كې.
تىڭ ، ــ دىدى .
مۇشۇ چاغقىچە ، يوپ بىر ئىغىرمۇ سۆز قىلمىغانىدى . ئۇ ساۋاق
بىرىدىغان پۇرسەت كەلگەنلىكىگە كۆرى بىسىپ سۆز باشلىدى .
ــ بالام ، سەن بامان ئىش قىپسەن ؛ يەك ئەسكى ئىشلارنى قىپ.
سەن ؛ مىھىر ـ شەپقەتلىك يەكرى ئاسانلىقچە سىنى كەچۈرمەيدۇ .
دوراقى كۆز ئالدىڭغا كەلىۋر ، بۇنىڭدىن كىيىن ئىش ـ ھەرىكەتلىرىڭنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۆزگەرپمەيدىغان تولساڭ، دوراپ سېپى كۆيۈپ تۈگەيدۇ! كۆز ئالدىمدا بىر تالاڭ تۇرۇپتۇ. سەن يېڭىۋاشتىن ئادەم بولۇشۇڭ كېرەك. بارون خانىم ساڭا ئار ـ تولا ئىسسار تەرمەي قالمايدۇ. بىر ساڭا بىر ئەر بېيىپ بېرەلى...

ئۇنىڭ سۆزىنى داۋاملاشتۇرغۇسى بار ئىدى، بىراق بارون روزا-لىي گەجگىسىدىن تۇتۇپ يەردىن بۇلۇپ ئالدى ـ دە، سۆرەپ ئىشىككە ماڭدى. ئاندىن ئۇنى خۇددى بىر نەرسىنى تاشلىغاندەك كارىدورغا تاش-لىۋەتتى.

بارونىڭ رەڭگىرويى قىزىلچىدىنمۇ بەتتەر تاتىرىپ كەتكە-نىدى. يۈپ ئۇ قايتىپ كىرگەندىن كېيىن سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

— تۇنىڭغا نېمە ئامال بار دېيىسىز؟ ئۇ بەردىكى قىزلارنىڭ ھەم-مىسى سۇيداڭ. بۇ تولىمۇ ئەلەم قىلىدىغان ئىش. ئەپسۇسكى، ھېچكىممۇ ئۇنىڭغا ئۇسۇل ـ چارە تاپالمىدى. شۇڭا بىر ئىنسان بەتتىسىنىڭ تۇ ئاخىر بەربىرىگە ئىسپەتەن كەڭ قورساق بولغىنىمىز ياخشى. ئۇلار ھېچ-قاچان تۇيدا قالماي تۇرۇپ تۇي قىلغىنى يوق. خانىم، رادىلا يوق، — ئۇ مىسقىدا كۈلۈپ قويدى، — بۇ ئىش مۇشۇ يەرنىڭ ئۆرپ ـ ئادىتى بولۇپ قالدى، دېسىمۇ بولىدۇ، — ئاندىن ئۇ ئاچچىقلىغان تەلەپپۇز بى-لەن سۆزلىدى، — ئەدىناسى بالىلارمۇ جوڭلاردىن ئۆگىنىۋاتىدۇ، ئۆتكەن يىلى مەن قەبرىستانلىقتا ئىككى بالىنى چېلىقتۇردۇم. بىرى ئو-غۇل، بىرى قىز. ئىككىلىسى بىجى چېركاۋدىكى سوراق ـ جاۋاب سىنى-قىدا تەلىم ئېلىۋاتقان بالىلار ئىدى! مەن ئۇلارنىڭ ئاتا ـ ئانىسىغا خەۋەر قىلدىم. سىردەپ تەڭگا، ئۇلار ماڭا نېمە دەپ جاۋاب بەردى. « يوپ ئەپەندى، ئۇنىڭغا نېمە چارىڭىز بار، ئۇنداق ئىپلاس ئىشلارنى ئۇلارغا بىز ئۆگەتمىگەن. بىزنىڭمۇ ئامالىمىز يوق. » دېدى ئۇلار، شۇڭا، با-رون ئەپەندى، سىزنىڭ دىدىكىزنىڭ ھەرىكەتلىرىمۇ باشقا كىشىلەر-نىڭكى بىلەن ئوخشاش...

بارون عەرەپىس بىرەپ ئۇنىڭ سۆزىنى تۆلۈۋەتتى:

— ئۇسغۇ كۆڭلۈمگە ئالمايمەن! مىسى عەرەپلەندۇرگىسى رىبۇ-

لى . ئۇنىڭ بۇ قىلىقلىرى بەسكەشلىك . مەن قىزىمنى ئېلىپ كېتىمەن .

ئۇ ئۇياقتىن ـ بۇياققا مېڭىپ بارغانسىرى ھاياجانلىناتتى . ئۇ دەرغەزەپ بولۇپ :

— ئۇ قىزىمنى مۇشۇنداق بۇزەك قىپتۇ . بۇ ئۇچىغا چىققان نۇر-سىزلىك ، ئۇياتسىزلىق ! بۇ ئادەم لۆكچەك ، بۇزۇق ، پەسكەش نەرسە ئىكەن ؛ بۇ گەپنى ئۇنىڭ ئۆزىگە دەيمەن ، ئۇنىڭغا بىرنەچچە كاچات سالمىسام پۇخادىن چىقمايمەن . ئۇنى ھاسا تايىقىم بىلەن ئۇرۇپ ئۆلتۈ-رۈۋېتىمەن .

بوپ كۆرۈلمىگەن تاراملاپ ياش ئېقىۋاتقان ياروۋ خانىمنىڭ يې-نىدا ئولتۇرۇپ تۇرۇن تاماكىسى تارتتى . ئۇ قانداق قىلىپ بۇ ئىشنى تىنجىتىپ ، كىشىلەرنى خاتىرجەم قىلىشنى ئويلايتتى . شۇنىڭ بىلەن ئۇ يەنە سۆزگە كىرىشتى :

— ياروۋ ئەپەندى ، مەن سىزگە خەمەتمىرىنىڭ سۆزىنى ئېيتىپ بېرەي ، ئۇنىڭ قىلغانلىرى كۆپچىلىكنىڭ قىلىۋاتقانلىرىغا ئوخشايدۇ ، سەمىمىي ـ ساداقەتلىك ئەردىن سىز قانچىسى تونۇيسىز ؟ — ئۇ مەككار-لىق بىلەن چاقچاققا يۇلاپ شۇنداق دېدى ، — سىزنى ئالايلى ، باغلى-سىمەيكى ، سىز ئۆزىڭىزمۇ ياش ۋاقتىڭىزدا بۇنداق ئىشلارنى قىلغان . مې-نىڭچە سىزمۇ ۋىجدانىڭىزدىن سوراپ بېقىڭ ، بۇ سۆزۈم توغرىمۇ — قانداق ؟

ياروۋ يوپيېڭى ئالدىدا توختىدى ـ دە تۇرۇپلا قالدى . توپ سۆ-زنى داۋاملاشتۇردى :

— سىزمۇ ياشلارغا ئوخشاشلا ، شۇنداقمۇ ؟ مۇشۇنداق قىز-چاقلارغا چېقىلمىغىنىڭىزنى كىم بىلىدۇ . مەن سىزگە شۇنى ئېيتاي ، ھەممە كىشىدە مۇشۇنداق ئىشلار بولىدۇ ! شۇ ھالەتتىمۇ خانىمىڭىز بەخت ۋە مۇھەببەتتىن قۇرۇق قالمىدىغۇ . ئىسىڭا ، توغرىمۇ ؟

ياروۋ قانداق قىلىشنى بىلەلمەي تۇرۇپ قالدى .

ھەقىقەتەن بۇ سۆزلەر توغرا ئىدى . ئۇنىڭدىمۇ مۇشۇنداق ئىشلار بولغان ، يەنە كېلىپ ، بىر قىسىملا ئەمەس ، بۇ يەردىكى مە-

سىلە، پۈرسەتنىڭ يار – يۆلۆقىدىلا ئىدى. ئۇمۇ ئەر – خوتۇنلار ئوتتۇرىسىدىكى ئائىلە تۇرمۇشىغا ھۆرمەت قىلمىغانىدى. پەقەت خوتۇنىنىڭ دىدىكى چىرايلىق قىز بولسىلا، ئۇ ھەرگىزمۇ بوش قويمايتى! ئۇنى مۇشۇنداق قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن پەسكەش نەرسە دېيىشكە بولامدۇ؟ ئۆزىنىڭ مۇشۇنداق ھەرىكەتلىرىنى ئىش قاتارىدا كۆرمىگەن تۇرۇقلۇق، نېمە ئۈچۈن ژيۇلىغا شۇنچە قاتتىق قوللۇق قىلىدۇ؟

نىجى كۆرىنىڭ ئىشى قۇرۇمىغان يارون خانىم ئېرىنىڭ ياش ۋاقتىدىكى ھەۋەسلىرىنى ئەسلەپ، مىيىقىدا كۈلۈپ تاشلىدى. ئۇ، ئاق كۆڭۈل، ھېسسىياتچان كىشىلەر تىپىغا كىرىدىغان بولغاچقا، ئىشق – مۇھەببەت ھەۋەسلىرى كىشىلىك ھاياتنىڭ بىر قىسمى، دەپ قارايتى.

ھېرىپ ھالى قالمىغان ژىنا، ئۆزىنى كارىۋاتقا تاشلاپ ئوڭدىسىغا ياتاتتى. ئۇ كۆزلىرىنى يوغان ئېچىپ ھەسرەتلىك ئويلارغا چۆمگەن بولۇپ. زورالنىڭ ھەر بىر جۈملە سۆزى، خۇددى يىڭنىدەك ئۇنىڭ يۈرىكىگە سانجىلاتتى. ئۇنى ئەڭ قاتتىق ئازابلاندۇرغىنى، زورالنىڭ «مەن، مەن ھېچنەرسە دېمىدىم. چۈنكى ماڭا ئۇ ناھايىتى سۆيۈملۈك» دېگەن سۆزى ئىدى.

ژىنانىڭ نەزەرىدىمۇ ژيۇلىس ناھايىتى سۆيۈملۈك ئىدى. دەل شۇنداق بولغاچقا، ئۇنىڭ بىلەن توي قىلغان، ئۇنىڭ بىلەن ئۆمۈرلۈك ئەر – خوتۇن بولغان، باشقا ھەرقانداق ئارزۇ – ئۈمىدلىرىدىن، ئەسلىدىكى خىلمۇ خىل ئوي – پىكىرلىرىدىن، كەلگۈسىدە ئېرىشىپ بولىدىغان ياخشىلىقلاردىن ۋاز كەچكەنىدى. چۈنكى شۇ چاغدا ئۇمۇ زورالغا ئوخشاش ئۇنى ناھايىتى سۆيۈملۈك ھېس قىلغاچقا، بۇ نىكاھ قىلىشقىغا، رازىلا چىققىلى بولمايدىغان خەتەرلىك قۇدۇققا چۈشۈپ كەتكەن، تۈگىمەيدىغان بەختسىزلىككە، دەرد – ئەلەمگە ۋە ئۈمىدسىزلىككە چۈشۈپ قالغانىدى.

ئىشىك قاتتىق ئېچىلدى. ژيۇلىس ئۆڭى ئۆچكەن ھالدا كىرىپ كەلدى. ئۇ زورالنىڭ پەلەمپەيدە يىغلاپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپلا ئۇلارنىڭ ئۆزىگە تۇزاق قۇرغانلىقىنى، دېدەكنىڭ ئەھۋالنى ئېيتىپ قويغانلىقىنى

بـــلگەں . شۇڭا ئىسسك فابسى دەرىجىدە ئىكەىلىكىى ىىلمەكحى بولعا-
ىىدى ، ئۇ ئىشىكىس كىرىپلا بوپىسك ىۇ ىەردىلىكىى كۆرۈپ ، ىىردىىلا
ىۇرۇپ فالدى .

رىۇلىس سەل ـ بەل ىىرىگەں ئەمما سالماق ىەلەپپۇردا :

ـــ ىىمە ئىش بولدى ؟ ىىمە بولدى ؟ ـــ دەپ سورىدى .

ىاىلا ئاچچقلاىعاىلىقىدىں ئۆرىىى ىاسالمىعاں ىاروں ئەمدى گەپ
قىلىشقا پىسالمىدى . ئۇ بوپىسك هۆكۈمىدىں قورقىى . كۈىئوعلىسك ئۆر
ئاحىرلىقلىرىىى ىىلعا ئىلىشىدىں ۋاىىم ىبدى . ىاروں حاىىمىسك كۆرلە-
رىدىں ىەىە ىاش قۇىۇلۇشقا ىاشلىدى ؛ ژىىىا قولىعا دىىسىپ ىۇرۇپ قەد-
دىىى رۇسلىدى . ئۇ هاسىرعاں هالدا ، ئۆرىىى فاىعۇ ـ هەسرەىكە قوىعاں
ىۇ ىاش ىۇرەك كىشىگە فاراپ ئۇرۇپ ـ ئۇزۇپ :

ـــ ئىــسسك مەممىسىى ىىلىپ بولدۇق . سەں قىلعاں رەسۋاچە-
لىقىسك هەممىسىى . . . سەں مۇشۇ ىەرگە كەلگەں كۈىدىں ىاشلاپ . . .
ئىش مايا مۇسۇىداق . . . دىدەك ىۇعاں ىالا سەىدىں بولعاں ، حۇددى .
. . حۇددى . . . مىسك . . . ئۇلار ئاكا ـ ئۇكا بولىدىعاں بولدى . . .

ىۇلار حىسالعا كىلىش ىىلەں ىەك ئۇىىك ىـۈرىـكـى ئـورىـىلە-
ـــپ كەىىى ـ دە ، ئۆرىىى ئىسىپ ، ئۇں سىلىپ ىىعلاپ كەىىى .

رىولىس ىىچە ئۆرە ىۇراىى . ئۇ ىىمە قىلىسىى ۋە ىىمە دىىسىىى
ئۇقماىىى ، ىۇ وەرىىەىى بوپ ىۇرۇپ ىاشلىدى :

ـــ بولدى ، بولدى ، ىۇىچىۋالا ئۆرىمىرىى بوقسىشىسك هاجىىى
بوق ، حىسىم ، ئۆرىگىر ىۇىۇولىپ ئەقلىگىرىى ىىعۇبلىك .

ئۇ ئورىـــدىں ىۇرۇپ كارىۋاىىسك ئالدىعا كەلدى وە ئىىسىق قو-
لىى ئاراىلىىپ ئۈمىدسىرلەىگەں رىىاىىك پىشاىىسگە قويدى . ىۇ حىل
ئاددىىلا هەرىكەت ىۆلەكچە ئۈىۈم ىەردى ، رىىا ىۇئاں ىىچلاندى ،
هـارعـاىلىقىى هىس قىلدى . ىۇ سەهرالىق پوپىىك قوللىرى ، هەردائىم
ىـاشـقىلارىى گۇىاهدىں ساقىىت قىلىپ ، كىشىلەرگە ئۈمىد وە حاىىرجەم-
لـىك ىىعىسلىعىىدەك ، ژىىاىىك قەلىگىمۇ ىىگىگە ىەىكىلى بولماىدىعاں
دەرىجىدە ىىچلىق ئاىا قىلدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يوپ ئۆره بۇراسى ، ئۇ سۆرىسى داۋاملاشۇردى :

— حسىم ، ىىر ھەر دائىم كىشلەرگە ىىسبەتەن كەڭ قورساق بولۇشمىز كېرەك . قارىڭا ، سىرىىڭ ىىشىڭىرغا ئىعىر كۈلىەت چۈشى . لىكىن مىھر ـ شەپقەتلىك بەگرى سىرىى ئەڭ زور تەھسىن تەھرىنەن قىلدى . سىر پەررەت كۆرۈش ئالدىدا تۇرۇۋىسىز . بۇ پەررەت كەلگۈ-سىدە سىزگە ئەمەك بولۇپ ، كۆڭلىڭىزگە خاتىرجەملىك ئىلىپ كەل-گۈسى . ھازىر مەن شۇ پەررەت ناھىدىن سىردىن ئۆتۈنىمەن . سىرىىڭ زىۇلىن ئەپەندىسىڭ سەۋەبلىكىسى كەچۈرۈسىڭىزىى ئۈمىد قىلىمەن . بۇ پەررەت كەلگۈسىدە ئىككىڭلار ئوتتۇرىسىدىكى ىىرىكىش بولۇپ قالغۇسى . شۇنداق ، ئۇ سىزگە سەممىي سادىقەتلىكىڭ كاپالىتى بولۇپ قالغۇسى . سىزىىڭ بويىڭىزدا ئۇنىڭ پۇشنى تۇرۇقلۇق ، ئىككىڭلار ئىككى ناقىا بۇ-رەمسىلەر ؟

زىىا جاۋاب ىىرەلمەي قالدى . چۈنكى تۇرىكى ياره تول-مافىا ئىدى. جىدىغۇسىز دەرد ـ ئەلەم تۇيەبلى ئۇنىڭدا غەزەپلەنگۈدەك ۋە ئاغرىنغىدەك دەرمانمۇ قالمىغانىدى . ئۇ ىىرۋىلىرى تۇشىسىپ ىىر ـ ىىر-لەپ ئۈزۈلۈپ كىسۋاتقانىدەك ، پەقەت ئاخىرقى تەنىسى قالغانىدەك ھىس قىلدى .

ناروں كىشلەرگە رادىلا گىىا تۇنماسى ، شۇنداقلا ئۇنىڭدا ئۇراقىىجە بەردەشلىق بەرگۈدەك ئىرادىمۇ كەمچىل ئىدى . شۇڭا ئەمدى :

— تويبۇلا ، زىىا ، — دەپ پىچىرلىدى .

پوپ زىۇلىسى قولىدىن تۇتۇپ ، كارىۋاتىڭ ىىىعا ئىلىپ كەلدى ـ دە ، ئۇنىڭ قولىنى جوينۇسىڭ قولىڭ ئۇستىگە قويدى ھەمدە گويا شۇنىڭدىن ناشلاپ ئۇلار مەڭگۈ بىر جان ، بىر تەن بولۇپ كىتىدى-غاندەك ئىككىيلەنىڭ قولى ئۇستىگە تىسككىنە ئۇرۇپ قويدى . ئاندىن پوپلارچە ئۈگۈت تەلەپپۇزىنى ئۆزگەرتىپ ، مەمنۇن بولغان ھالدا :

— ناخشى بولدى . ئىشنى لانىقىدا ىىر تەرەپ قىلدۇق ، ماڭا ئە-شىنىڭلاركى ، ئىشىڭ بولى مۇشۇ ئىدى . نارا جاىىدا بولدى ، — دىدى .

ئىككى قول بىر ئار جۈپلىشىپ تۇرۇپ ناھاسى بىرلا ئاخراپ

كەتتى. ژيۇلىن خوتۇنىنى سۆيۈشكە پېتىنالماي، قېيىنئانىسىنىڭ پېشانى-سىگە سۆيدى-دە، بۇرۇلۇپ بېرىپ باروننىڭ بىلىكىگە ئېسىلدى. با-رون ئىشنىڭ مۇنداق ھەل قىلىنغانلىقىدىن قانائەت ھاسىل قىلدى-دە، باشقا ھەممە ئىشنى كۆڭلىدىن كۆتۈرۋەتتى. ئۇلار بىرلىكتە سىرتقا تا-ماكا چەككىلى چىقتى. پوپ بىلەن بارون خانىم تېخىچە كۇسۇرلى-شىۋاتتى. ماغدۇرسىزلىنىپ ھالى قالمىغان ژاننا ئۇخلاپ قالدى.

پوپ ئۆزىنىڭ كۆز قارىشىنى يەنىمۇ بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن ھالدا چۈشەندۈردى ۋە ئىزاھلاپ بەردى. بارون خانىم ھەدەپ بېشىنى لىڭشى-تىپ قوشۇلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئاخىرىدا پوپ سۆزىنىڭ خاتىمىسى سۈپىتىدە:

— ئۇنداقتا ئىشنى مۇشۇنداق بېكىتەيلى؛ سىز بارۋىلدىكى خاڭ-رىكىرى بۇ قىزغا بېرىسىز، مەن مەسئۇل بولۇپ، ئۇنىڭغا ئەر تېپىپ بېرىمەن. ئېغىر-بېسىق، ئەدەپ-ئەخلاقلىق يىگىتتىن بىرنى تېپىپ بېرەي. ھەي، 20 مىڭ فرانك كەلگۈدەك مال-مۈلۈك بولسا، يىگىتنىڭ تېپىلماسلىقىدىن غەم قىلمايمىز، قىيىنچىلىق بولسا كىمنى تاللاش مەس-لىسىدە بولۇشى مۇمكىن، — دېدى.

بارون خانىم رازى بولدى. يۈزلىرىدە كۈلكە جىلۋىلەندى. كۆ-زىدىن ياش قۇرىدى. پەقەت ئىككى مەڭزىدە ئۈنچىدەك ئىككى تامچە ياش تېخىچە ئېسىلىپ تۇراتتى.

— ئىش مۇشۇنداق بولسۇن. بارۋىلدىكى مۈلۈكىمىز كەم بول-غاندىمۇ يىگىرمە مىڭ فرانكقا يارايدۇ. لېكىن بۇ مۈلۈكنىڭ بالىغا تەئەل-لۇق ئىكەنلىكىنى ئوچۇق يېزىپ قويۇڭ. بالىنىڭ ئاتا-ئانىسى ھايات چاغدا ئۇلارنىڭ پەقەت ئىشلىتىپ تۇرۇش ھوقۇقىلا بولىدۇ، — دېدى بارون خانىم پوپقا قايتا-قايتا تاپىلاپ.

پوپ ئورنىدىن تۇرۇپ، بارون خانىم بىلەن قول ئېلىشىپ خوشلاشتى.

— ھەرگىزمۇ مېنى ئۇزىتىمەن دېمەڭ، خانىم ھەرگىز ئۇزاتماڭ، سىزنىڭ يول مېڭىشىڭىزنىڭ نەقەدەر قىيىنغا توختايدىغانلىقى ماڭا مەلۇم!

ئۇ چىقىپ كېتىپ بېرىپ لېرون ھامما بىلەن دوقۇرۇشۇپ قال-
دى. ئۇ زىيانى كۆرگىلى كەلگەن بولۇپ، ھېچنەرسىنى سەزمىگەندى.
ئادەتتىكىگە ئوخشاش، باشقىلارمۇ ئۇنىڭغا ھېچنەرسە دېمىگەن. ئۇمۇ
ھەممە ئىشتىن بىخەۋەر ئىدى.

8

روزالى ئاق تېرەكلىك ھاڭزىدىن ئايرىلغىلى خېلى ئۇزۇن بولۇپ
قالدى. ژىننا ئارىلىق ئېغىر ئاياغ مەرگىلىنى بېشىدىن كەچۈرۈۋاتاتتى،
ئۇ ئانا بولىدىغانلىقىغا قىلچە خۇشال بولمايتتى. تۈگىمەس ھەسرەتلەر
ئۇنىڭ قەلبىنى مۇجۇيتتى. ئۇ كەيپى ئۇچقان ھالدا بالىنىڭ تۇغۇلۇشىنى
كۈتەتتى. ئۇنىڭ كۆڭلى بىلىپ بولمايدىغان ئېغىر بالاي - قازايى سې-
زىپ تۇراتتى.

باھار يىلىمىلا يېتىپ كەلدى. يالىڭاچلىنىپ قالغان دەل - دە-
رەخلەر سوغۇق شامالدا لىڭشىپ تۇراتتى. جىلغا - جىرالاردا كۆز كۆ-
لىرى توڭلۇپ جۇشقەن ئاراڭلار جىرىمەكتە ئىدى. لېكىن سېرىق
رەڭلىك ماماكاپ گۈللىرى يەم يەرلەردىكى ئوت - چۆپلەر ئارىسىدىن ئۈ-
نۈپ چىققانىدى. يۇپۇن دالىلاردىن، ھاڭزىلاردىن تارتىپ ھويلا -
ئاراملارغىچە، ئۆستى كېلىشكەن تېرىلغۇ يەرلەردىن، ھەممىلا جايدىن
رەي ۋە ئىچىق ھىدى كېلەتتى. سان - ساناقسىز ياپېشىل تۇمران ما-
يىلار لاي - توپىلار ئارىسىدىن چىقىپ، قۇياشنىڭ نۇرىدا يالىرايتتى.

روزالىنىڭ ئورنىغا يەسلىك، سىمىز بىر دىدەك كەلدى. ئۇ با-
رون جانىمى قولتۇقىدىن تۇتۇپ، ئاق تېرەكلىك يولدا ئۆزى يالغۇز
ئايلاندۇرۇپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ئالاھىدە ئېغىر بىر پۇتى، يەم يول ئۈس-
تىدە ئۆرلۈكسىز ئىز قالدۇرۇپ ماڭاتتى.

بارون قولىنى ژىنناغا بېرىپ ئۇنى ئورنىدىن تۇرغۇزدى. ئۇ
كۈندىن - كۈنگە ئېغىرلىشىپ بارماقتا ئىدى. ئۇ تۈنۈگۈندىن دائىم بىئارام
بولاتتى؛ لېرون ھامما ئۇنى يەنە بىر يەردىن تۆلەيتتى. ئۇ ژىننانىڭ
پات - ئارىدا بولىدىغان چوڭ ئىشى توغرۇلۇق باش قاتۇراتتى ھەمدە ئۆز

يىتىدىن رادىلا كەچۈرمىگەن بۇ سىرلىق ئىشنىڭ جاۋابىرلىسەيتى .

ئۇلار مۇشۇنداق گەپ قىلىشماي بىر نەچچە سائەت ماڭدى . بۇ ۋاقىتتا ژۇلىس ئات مىنىۋېلىپ ، بىرلىرى ئارىلاپ قاتراپ يۈرەتتى . ئۇ-نىڭدا بۇ جىل نىڭى هەۋەس يۇيۇقسىزلا پەيدا بولغانىدى .

ئۇلارنىڭ بۇ جىل يۇرۇقيۇرما يۈرمۇشىغا مالامەت كەلتۈرىدىغان بىرەر ئىش بولمىدى . ياروق ئەر - خوتۇنلار كۆيئوغلى بىلەن قۇرۇقلى ئائىلىسىگە بىر قىسىم بېرىپ كەلدى . ژۇلىس ئۇلار بىلەن ئۇيدان تونۇ-شۇۋالغانىدەك قىلاتتى . لېكىن هېچكىممۇ بۇنىڭ قانداق بولغانلىقىنى بىل-مەيتتى . كېيىن ، بىرىنچى ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن قائىدە - يوسۇنغا مۇۋاپىق بەيە بىر قىتىم باردى - كەلدى بولدى . بۇ ئەر - خوتۇنلار داۋامەت ئۆرلىرىنىڭ جىمجىت ماكانىدىن جىقماي ئۆتەتتى .

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت بۆتلەردە ئات مىنگەن ئەر - خوتۇن ئاق بىرەكلىك ياغلىق جاگىرىنىڭ ياشقىرىقى هويلىسىغا ئات چاپتۇرۇپ كىرىپ كەلدى . ژۇلىس ئۇلارنى كۆرۈپ ، خۇشال بولۇپ كەينى ۋە يۈگۈرۈپ رىسالىنىڭ جانىسىغا كىردى :

— جايسان بول ، بىررەك يۆۋەنگە چۈش ، قۇرۇقلى ئەر - خو-تۇنلار كەپتۇ ، ئۇلار سىنىڭ سافسىرلىقىڭنى بىلىپ ، قولۇم - قوشنا بول-غاچقا سىنى يوقلاپ كەپتۇ . مىنى جىققىۋاتىدۇ ، دەپ ئىسقىن ، مەن كى-يىمىمنى ئالماشتۇرۇۋالاي .

رىسا نەكمۇ هەيران بولغان هالدا ياتقاندىن چۈشتى ، رەڭگى سېرىق ، جىرايلىق ياش چوكان ، بەمكىن هالدا ئىرىنىڭ ئورنىدا ئۆرلە-رىنى تونۇشتۇردى . ئۇ كىسەل جىراي بولۇپ ، كۆرلىرىدىن يۈز ئىغىپ تۇراتتى . ماتۇقەك سېرىق چاچلىرى ، رادىلا كۈن كۆرمىگەنىدەك ئىدى . ئەر كىشى نەمەل كەلگەن بولۇپ ، يۈرلىرى قىرغۇچ ساقال - بۇرۇت قاپلاپ كەتكەن غەلىسە مەحلۇققا ئوخشايتتى .

هىلىقى ئابال سۆرىنى داۋاملاشتۇردى .

— بىر دى لامار ئەپەندى بىلەن بىرنەچچە رەت يۈز كۆرۈشتۇق . ئۇ-نىڭدىن ياۋىگىر يوقلۇقنى ئۇقتۇق ، قولۇم - قوشنا بولغانلىقىمىز ئۇ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

حۇن ۋاقتى سورۇپ ئولتۇرماي ، قائىدە ــ يوسۇنلارغا قارىماي سىرتى كۆرگىلى كەلدۇق . قاراڭ ، مانا بىر ئائىلىلا كەلدۇق . بىرنەچچە كۈنلۈك ئالدىدا پەدەرىڭىز ۋە ۋالىدەڭىز يىغىن جايىمىزغا ھەدەم بەشىرىپ قىلغانىدى . بولىمۇ مىننەتدار بولدۇق .

ئۇنىڭ سۆزلىرى نەتىسى ، يېقىملىق ھەم سىپايە ئىدى . رىسا ئۇنىڭغا قىزىقىپ قالدى ــ دە ، شۇئان ھەرىس بولۇپ قالدى ھەمدە « دوست بولۇشقا لايىق ئىكەن » دېگەنىنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى .

گراف قۇرۇنلى ئۇنىڭ ئەكسىچە حۇددى مېھمانخانىغا كىرىپ قالغان چوڭ ئىسقىا ئوخشايتى . ئۇ ئورۇن ئىلىپ ئولتۇرغاندىن كېيىن ، نىشىدىن شىلەپىسىنى ئىلىپ تىسىدىكى ئورۇندۇققا قويدى . قولىنى قويدىغان يەر تاپالماي ، بىردەم ئىككىلىنىپ تۇرۇپ ، ئاندىن دەسلەپ بېرىغا قويدى . كېيىن كىرىشلۇنىڭ يان يۆلەنچۈكىگە قويدى . ئاخىرىدا بارماقلىرىنى كىرىشتۈرۈپ ، دۈئا قىلىۋاتقاندەك ئولتۇردى .

رىۋلىن يۇيۇقسىز كىرىپ كەلگەنىدى ، زىسا ئاچايىپ ھەيران قالدى ، ھەتتا ئۆزى يويۇپالمىدى . ئۇ ساقال ــ بۇرۇتلىرىنى قىرغان ، نوي قىلغان ۋاقىتىكىدەك چىرايلىق ، رەتلىك بولۇپ ، كىيىمى ئۆزىگە مەپتۇن قىلاتتى . ئۇ كىرىشى بىلەنلا گراف ئۆزىگە كەلگەندە بولدى . رىۋلىن گرافنىڭ يوكلۇك قوللىرىنى سىقىپ كۆرۈشتى ۋە گراف خانىمنىڭ قولىنى سۆيۈپ قويدى . يۇ ۋاقىتتا گراف خانىمنىڭ پىل چىشى رەڭگىدىكى يۈزى ۋىللىدە قىزىرىپ ، قاپاقلىرى تارتىشىپ ئويناپ كەتتى .

رىۋلىن سۆزلىدى . ئۇ يۈزۈيۈدەكلا مۇلايىم ۋە يېقىملىق ئىدى . ئۇنىڭ بىرخىل يوغان ، ئويلىۋۇق كۆزى گويا مۇھەببەت ئىزھار قىلىپ تۇرغاندەك كىشىنىڭ يۈرەك تارىلىرىنى تىرىتەتتى . تىخى ھىلىلا يامغۇر يېغىپ ، حىڭشىلىشىپ كەتكەن چاچلىرى تارىلىپ چاچ ماي سۈركەلگەندەك ، پارقىراپ يۇدرە بولۇپ يۈزۈنى ئىسكەتكە كەلتۈرۈپ قالغانىدى .

قۇرۇنلى گرافلار حوشلاشقاندا ، گراف خانىم رىۋلىنغا :

ــ سۆيۈملۈك ۋىكونت ، پەيشەنبە كۈنى ئائىلىمىز ئائىلىسى كېلەملى ، بولامدۇ ؟ ــ دېدى .

ربۇلس نەرىم قىلىپ ئۇرۇپ ، بەس ئاۋار بىلەن :
— جەرمەن ھەمراھ بولىمەن ، جانىم ، — دېدى .
گىراۋ جانىم ژىساننىڭ قولىنى تۇتۇپ مېھرىبانلىق بىلەن كۈلۈم-سىرىدى ۋە نەغمىلىك ھەم تىلىغان بەلەپپۇزدا :
— ئاھ ! كەلگۈسىدە ، سالامەتلىكىڭىز باخشى بولغاندا ئۇچەيلەن بىرلىكتە پىرىلارنى ئايلىنىپ ئارىلىساق ، قانداق كۆڭۈللۈك بولىدۇ - ھە ! سىز شۇنداق قىلىشنى خالامسىز ؟ — دېدى .
ئۇ بىر قولى بىلەن بەلتۇسىنىڭ ئارقىسىنى قاتىرىپ جۇددى مۇش-نەك بىرلا سەكرەپ ئىگەرگە قونۇۋالدى . بۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭ ئىرى قولاش-مىغان ھالدا سالام قىلدى - دە ، بورماندى بەسلىدىكى چوڭ ئاتنىڭ ئۇستىگە جىقىپ مەھكەم ئولتۇرۇۋالدى . ئۇ بەئەينى ئەنسانىلەردىكى بى-رىمى ئادەم ، بىرىمى ئات بولغان غەلىتە مەخلۇققا ئوخشاپ قالدى .
ئۇلار ناغاج لاپاسىنى ئايلىنىپ كۆردىن يوقىغاندا ، ربۇلس قىن-قىسقا يانداي :
— بۇلارغا ئادەمنىڭ ئەجەب مەسلىكى كېلىدۇ ! مۇشۇنداق كى-شىلەر بىلەن دوست بولساق كەلگۈسىدە بىرگە نەك پايدىسى بار ، — دېدى .
بىمە ئۇچۇندۇر رىسامۇ نەك خۇشال بولغاندى . ئۇ :
— گىراۋ جانىمنىڭ ئاجايىپ نازاكەتلىكلىكى ۋە جەندەسلىكى كىشىنى مەپتۇن قىلىدىكەن . ئۇنىڭ بىلەن جەرمەن چىقىشىپ كېتەلەي-دىغاندەك تۇرىمەن . ئەپسۇسكى ئۇنىڭ ئىرى قارا تۇرۇككە نارىمۇ ئوخ-شايدىكەن . سىز ئۇلار بىلەن قەيەردە تونۇشقانىدىڭىز ؟ — دېدى .
ربۇلس خۇرسەن بولغان ھالدا قولىنى ئىسقىلاپ تۇرۇپ :
— مەن سىرىرونىللارنىڭ ئۆيىگە بارغاندا ئۇلار بىلەن باسادىپى ئۇچرىشىپ قالدىم . ئىرىنىڭ بوغلۇقى بوڭكەن ۋە نارىمۇ ئوو جۇمار ئىكەن . لېكىن ئۇ ھەقىقىي ئاقسۆڭەكلىكنى بوقاماپتۇ ، — دېدى .
بۇ كۈنى كەچلىك ناماق كۈلكە - پاراڭلار بىلەن بىلدى . ئائىد-لىدە جۇددى بىلىمەر - بىلىمەس بىكى بەجەب پەيدا بولغاندەك ئىدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ياكى ئۇسۇل ئائىلىرىمىزچە ھېچقانداق يېڭى ئەھۋال سادىر بولمىدى .

سەيسەيە كۆيى ئاخىرى ، ئۇلار ھېلىقى جىسار دەرىخىنىڭ ئاستىدا ئۇسەللى خۇرىدىنىپ ئولتۇرۇشاتتى . ئۇسەل ئۇستىگە ئىككى رۇمكا ۋە بىر بوتۇلكا ھاراق قويۇلغانىدى . ئىسا بوبوقىسىر ۋاقىرىۋەتتى – دە ، بىر قولى بىلەن قورسىقىنى تۇتۇۋالدى . ئۇنىڭ رەڭگى تاتىرىپ كەتتى . ئۇ پۈتۈن بەدىنىنىڭ شىددەتلىك سانچىلىپ ئاغرىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى . ئەمما بىردەمنىڭ ئىچىدە ئاغرىق پەسىيىپ قالدى .

ئون مىنۇتلار ئۆتكەندىن كېيىن ، ئاغرىق يەنە باشلاندى . گەرچە ئالدىنقى قېتىمقىدەك قاتتىق بولمىسىمۇ ، لېكىن ۋاقتى خېلى ئۇزۇن بولدى . ئۇ تاھايىتى كۆچىنىپ دادىسى ۋە ئىنىسىنىڭ يۆلىشى بىلەن ئاران دېگەندە ئۆز خانىسىغا كىرىۋالدى . جىسار دەرىخى بىلەن ئۇنىڭ خانىسىنىڭ ئارىلىقى ھېچقانچە بولمىسىمۇ ، ئۇنىڭغا تاھايىتىمۇ ئۇزۇن بىلىندى . ئۇ ئىختىيارسىز ئىڭرايتى . قورسىقى چىدىغۇسىز دەرىجىدە ئاغرىۋاتقاچقا بىرە خېچە قەدەم مېڭىپ ئولتۇرۇۋېلىشقا مەجبۇر بولاتتى .

ئۇنىڭ يېڭى ئاي – كۆيى بوشىمغان بولۇپ ، بوغۇپ ۋاقتى سەيسەيىر ئائىلىرىغا باراتتى . لېكىن كۆتۈلمىگەن ئەھۋالنىڭ يۈز بېرىشىدىن قورقۇپ ، سىمون بوۋاي پەيتۈيى قوشۇپ ، دوختۇر چاقىرغىلى يۈرۈپ كەتتى .

يېرىم كېچە بولغاندا ، دوختۇر يېتىپ كەلدى . ئۇ ئەھۋالنى كۆرۈپلا ئۇنىڭ تالدۇر بوغۇشىنىڭ ئالامىتى ئىكەنلىكىنى مۇئەييەنلەشتۈردى .

رىسا كارىۋاتتا ياتاتتى . قورسىقىنىڭ ئاغرىشى بىرئاز پەسەيگەندەك بولسىمۇ ، لېكىن پۈتۈن بەدەنلىرى ئۇيۇشۇپ پالەچ بولۇپ قالغاندەك ، ئۆزى ئۆلۈم گىردابىغا بېرىپ قالغاندەك ، كۆڭلىدە جىداب بولمادىغان دەرىجىدە بىر ۋەھىمە بار ئىدى . ھاياتتا بەزىدە مۇنداق ۋاقىتلارمۇ بولىدۇ ؛ ئۆلۈم كىشىلەرگە يېقىلاپ كېلىدۇ ، كىشىلەرنىڭ يېنىدىن سۈركىلىپ ئۆتىدۇ ؛ ئۇنىڭ پۇرىقىدىن كىشىلەرنىڭ يۈرىكى مۇزلاپ قالغاندەك بولىدۇ .

ئۆينىڭ ئىچى ئادەم بىلەن توشتى . ياروۋ خانىم كىرىسلودا ئول-

سۇرۇپ ھاسىراپ دىمىنى ئالالماسى . ياروسىڭ قوللرى سرەسى . پاي-
پاسلاپ بۇرۇپ بەرسە ـ كىرەكلەرى يەنكۇرۇپ سرەسى . دوحىۇرلار
بلەن مەسلىھەتلىسەتتى . ئۇنىڭ كاللىسى ئىلنىشىپ كەتكەندى . رىۇلبى
ئۇباقىس ـ بۇناقا ماڭاتتى . حىددىيلەشكەندەك كۆرۈنسىمۇ ، لىكىن تا-
ھاتتى بەمكىن ئىدى . بۇل حوتۇن داتىبۇ كارتۇاننىڭ ئىسدا بەمسرد-
مەسىس ئۆرە تۇراتتى . ئۇ مۇنداق ئىشلارنى تىشىدىن كۆپ كەچۈر-
گەچكە ، ئۇنى ھىچبەرسە ھولۇقتۇرالماتتى . كۆتۈنۈش ، تۇغدۇرۇش وە
حەسەب ساقلاشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ كەسپى ئىدى . ئۇ تىكى تۇغۇل-
غان بوواقلارنى كۆتۈۋالاتتى ، بوۋاقنىڭ تۇنجى تىنىقىنى ئاڭلاتتى .
بوۋاقلارنىڭ تۇمران ئەتلىرىنى سىرتىجى بولۇپ تۇتاتتى ، سىرتىجى بولۇپ
بوواقلارنى راكىلاتتى . ئۇ ئوحشاشلا مۇشۇ تاپتىكىدەك بەمكىن بورىت-
تىسە بلەن حان ئۈزۈش ئالدىدا تۇرغانلارنىڭ وەسىيەتلىرىنى ، ئەڭ ئا-
خىرقى تىنىقلىرىنى ئاڭلاتتى وە ئەڭ ئاخىرقى قىسمىلىق حاقىلداتتى تە-
رەشلىرىنى كۆرەتتى ; ئەڭ ئاخىرقى قىسم تۇتۇپ ـ ياراپ كىيەتلەيتى ،
ئۇ مىسجانىغا كىرگەندە ۋە ھايات ـ ماماتلىق ھەرقانداق مەيداندا مۇتلەق
بەمكىن بورتىسىدە تۇرۇشەك ئادەتنى تىنىلدۇرگەن ئىدى .

ئاشىبەر ئايال لىۇدىغىس بلەن لىروس ھاما كارىدور ئىشىكنىڭ
ئىسدا حىمحىت مۆكۈپ تۇراتتى .

رىسا ئاندا ـ ساندا ئىڭراپ قوياتتى .

ئىككى سائەت ئۆتۈپ كەتتى . قىسقا واقىت ئىچىدە تىرەر ئۆزگى-
رىشنىڭ بولمايدىغانلىقىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈشكە بولاتتى . لىكىن ياڭ
تورۇشقا تىغىس ، بولغاق تۇتۇقسىز حىددىيلەپ كەتتى . شۇنداقلا ئاخا-
تىپ ئاججىق تۇتقىلى تۇردى .

زىسا جىنسى مەھكەم چىسلىۋالسىمۇ ، لىكىن بولغاق ئاراتىدىن
ئۆزىنى تۇتالماي داد ـ پەرياد قىلاتتى . ئۇ زورالسى ئوتىلىدى . ئۇنىڭ
تىكاھىسىز تالىنى ئاغرىغانلىقىنى ھىچ بىلىدۇرمەي ، ھەتتا ئىڭرىمۇ قو-
ماي ، كۆچەپمۇ كەتمەي ، ئارانلا تۇغۇۋەتكەنلىكىنى يادىغا ئالدى .

ئۇ ئاراب ۋە پاراكەندىچىلىك ئىچىدە كۆڭلىدە ئۆزىنى زورالى تە-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بېكىتى ئادرېسى

لەن سىلىشۇراتتى . ئەرلەر ئادىل دەپ قاراپ كەلگەن تەڭرىنى قارغايتتى . ئۇ ئۆزىنىڭ پېشانىسىگە پۈتۈلمىگەن مۇھەببەتسىز ئارتۇقچە سۆيۈنۈپ كەتكىنىگە نەپرەتلىنەتتى ، توغرىلىق ۋە ئاق كۆڭۈللۈكنى تەرغىپ قىلغۇچىلارنىڭ ئاغزىدىكى زەھەرلىك يالغان سۆزلەردىن نەپرەتلىنەتتى .

بەزىدە تولغاق شۇنداق قاتتىق تۇتاتتىكى ، ئۇنىڭ مېڭىسى تېنىدىن ئاجراپ كېتىدىغاندەك بولاتتى . كۈچ ، ھايات ، شەرم ھەممىسىلا ئاغرىققا بەرداشلىق بېرىشكە قارشىلىشاتتى .

بىرنەچچە مىنۇت تىنچلانغان ۋاقىتتا ، ئۇنىڭ كۆزى زىبۇلنىغا تىكىلەتتى ؛ بۇ چاغدا ئۇنى باشقا بىر خىل ئازاب — تىل بىلەن تەسۋىرلىگۈسىز روھىي ئازاب قورشىۋالاتتى . ئۇ ھېلىقى كۈنى دېدەكنىڭ مۇشۇ كارىۋاتنىڭ يېنى تەرەپتە تىنىپلا بىر بالىنى تۇغۇۋەتكەنلىكىنى ، ئۇ بالا بىلەن ئۆزىنى قاتتىق تولغاق تىڭۇرۇپ قورساقتا تېپىرلاپ تۇرغان كىچىك جانىۋارنىڭ ئاكا - ئۇكا ئىكەنلىكىنى ئويلىدى . ئۇ ئېرىنىڭ شۇ كۈنى يولدا ياتقان دېدەكنىڭ ئالدىدىكى ھەرىكەتلىرىنى ، چىراي - تۇرقى ۋە سۆزلىرىنى ناھايىتىمۇ ئوچۇق كۆز ئالدىغا كەلتۈردى ؛ ھالبۇكى ، ھازىر ئۇنىڭ ھەربىر ھەرىكىتى تەنىلا ئىچكى دۇنياسى ئەكس ئەتتۈرەتتى . زىنانىڭ شۇنىڭغا كۆزى يەتتىكى ، زىبۇلنىڭ ئۆزىگە قىلىۋاتقان مۇئامىلىسى زورلۇققا قىلغانغا ئوخشاشلا بىرارلىق ۋە سوغۇقلۇق ئىدى . ئومۇمەن ئالغاندا ، شەخسىيەتچى ئەرلەردە بولىدىغاندەك ، ئاتا بولۇشنى خالىمايدىغان بىپەرۋالىق ئىدى .

بىر چاغدا قاتتىق تولغاق تۇتتى . بۇ قېتىمقىسى شۇنچىلىك ئاچچىق ئىدىكى ، ئۇنىڭ جىنىغا « مەن ئۆلىدىغان بولدۇم ! ئۆلىدىغان بولدۇم ! » دېگەن ئوي كەلدى . شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ قەلبىدە غەرەپلىك قارشىلىق ، قارغاش ئىستىكى پەيدا بولدى . شۇڭا ئۆزىگە بۇ ئازابنى بېرىپ بەرگەن ئەر كىشىنى ، ئۆزىنى ياتۇپ قىلىۋاتقان يانتۇش تۇۋاقى قارغاپ ، غەزىپى چېكىگە يەتتى .

ئۇ قەددىنى رۇسلاپ ، قاتتىق غەيرەت قىلىپ ئۆزىنى بېسىپ تۇرغان بۇ يۈكنى تاشلىۋەتمەكچى بولدى . تۇيۇقسىز ئۇنىڭغا قورسىقىدىكى

ھەممە نەرسە چىقىپ كەتكەندەك تۇيۇلدى، ئاغرىقمۇ پەسىلىپ قالدى.

قاراۋۇللار ۋە دوختۇرلار ئۇنىڭ بەدىنىنى رۇسلىدى. ئۇلار يىمىدۇر پىرەنسىنى ئىلىۋەتتى؛ شۇئان تۇرۇپ ئاغرىغان، يۈرىكى مۇجىغان بىر ئاۋاز ئۇنى تىرىلىۋەتتى. شۇنىڭدىن كېيىن يىگى تۇغۇلغان بوۋاقنىڭ ئىڭەلەپ يىغلىغان ئاۋازى ئۇنىڭ روھىغا، يۈرىكىگە ۋە ھېرىپ ماداردىن كەتكەن ھالدىكى بەدەنلىرىگە تەسىر قىلدى. ئۇ مىدىرلاپ قولىنى چىقارماقچى بولدى.

ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا ئامانەت بولغىنى يېڭى بەخىتلىك مەيرەم ئىدى. ئۇنىڭ يۈرىكىدە خۇشاللىق ئۇرغۇيتتى. بىر سىكۇنت ئىچىدىلا ئۇ قۇتقۇزۇپ قېلىندى. يېنىكلەشتى. ئۇ ئەرلىدىن ئۆزىنى مۇنداق بەختلىك ھېس قىلمىغانىدى. ئۇنىڭ كەيپىياتى ۋە بەدىنى ئەسلىگە كەلدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئانا بولۇپ قالغانلىقىنى ھېس قىلدى!

ئۇنىڭ بالىسىنى كۆرگىسى كەلدى! بالا بالدۇر تۇغۇلغاچقا، چاچ چىقمىغان، تىرناقلىرىمۇ يوق ئىدى. لېكىن بۇ كىچىككىنە يىمجان، پاختىدەك يەرسىنىڭ يېپىرلاپ، ئاغرىنى ئېچىپ، ئىڭەلەپ يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆرگەندە، قورۇق - قورۇق، ئەلىسە كۆرۈنۈشىنكى، يېپىرلاپ تۇرغان، ئېيى توشماي تۇغۇلغان بالىنى سىلىغىنىدا، ئۇ ئىسقۇسىز شادلىققا چۆمدى. ئۇ ئۆزىنىڭ قۇتقۇزۇۋېلىنغانلىقىنى، ھەرقانداق ئۇيىدىرلىكنىڭ ھۇجۇمىغا ئۇچراشتىن قورقمايدىغانلىقىنى بىلدى. ئىشق - مۇھەببىتى ئۇنىڭغا ئۈمىد بەخش ئەتتى. ئۇ ئەمدى باشقا ھەممە نەرسىلەردىن كېچىشكە رازى ئىدى.

شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇنىڭدا بالا دېگەن ئوي - پىكىر پەيدا بولدى. ئۇ يىردەمنىڭ ئىچىدە قارغۇلارچە بالىسىغا ئامراق ئانىغا ئايلاندى. ئۇ مۇھەببەتتە ئالدانغان، ئارزۇ - ئارمانلىرى بەرباد بولغاچقا، ئۇنىڭدىكى ئانىلىق مېھرىمۇ تولەكچە كۆچلۈك ئىدى. ئۇ جەرمەن توشۇكىنى كىچە - كۈندۈز ئۆزىنىڭ كارىۋىتى يېنىغا قويدۇ. ساقچىپ ئورنىدىن تۇرغاندىن كېيىن، كۈنىۋى دېرىزە يېنىدا بوۋاقنىڭ بۆشۈكىنى ئاسىپ تەۋرىتىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ژىننا بالىسىنىڭ ئىسكىلىتىغا ھەسەت قىلاتتى، ھەر قېتىم قور-سىقى ئاچقان كىچىككىنە بۇ جان قوللىرىنى ئېچىپ سۇن تىقلىپ كەڭ-كەن ئەمچەكنى ئاغزىغا ئېلىپ، ئۇنىماقتەك ئاغرى بىلەن ئەمچەكنىڭ تۈگمىسىنى شورىغاندا، ئۇنىڭ تۈرلىرى تاترىپ كېتەتتى. پۈتۈن بە-دىنى تىترىگەن ھالدا بۇ بەستىلىك بىغەم تىرا ئانىلىغا قاراتتى. ئۇنىڭ بالىسىنى بارىتۇلىپ ئۇ ئاچكۆزلۈك بىلەن ئىمىۋاتقان ئەمچەكنى تىرناق-لىرى بىلەن تىتىپ – تىتىۋەتكۈسى كېلەتتى.

ئوغلىنى ياسىدۇرۇش ئۈچۈن، بالىنىڭ كىيىملىرىگە ئۆزى بە-پىس، مۇرەككەپ كەشتىلەرنى تىكىپ بەردى. بالىنى پۈتۈنلەي گۈل – چېچەكلەر بىلەن ئورىۋەتتى. بېشىغا ئىسىل تاشلىق كىيدۈردى. ئۇ ھە-دېسىلا مۇشۇ نەرسىلەردىن گەپ ئاچاتتى. كىچىك ئەدىيالى، بىرەر شالدامىنى تاكى چىرايلىق ئىشلەنگەن يېپەك بەلۋاغلارنى داملىمەن دەپ ھەقلەرنىڭ سۆھبەتلىرىنى ھېچ ئاڭلىمايلا بۆلۈۋېتەتتى؛ ئەتراپىدىكى كىشىلەرنىڭ گەپ – سۆزلىرى پەقەت قۇلىقىغا كىرمەيتتى. ئۇنىڭ پۈتۈن زېھنى بالىنىڭ كىيىم – كېچەكلىرى ھەلەپ قىلىۋالغانىدى. ئۇ كىيىم-لەرنى قولىغا ئېلىپ، ئۆرۈپ – چۆرۈپتى، تېخىمۇ ئوبدانراق كۆرۈش ئۈچۈن، ئېگىزرەك كۆتۈرەتتى؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇشتۇمتۇت باشقىلاردىن: « قاراڭلار، ئۇنىڭغا بۇنى كىيدۈرسەم ياراشامدۇ ؟ » دەپ سوراپ قوياتتى.

بارون بىلەن بارون خانىم بۇنداق چېكىدىن ئاشقان ئانىلىق مېھ-رىگە كۈلۈپلا قوياتتى. لېكىن غەلۋىچى، ھەتۋىسى ھەممىنى بېسىپ چۈشىدىغان بۇ كىچىككىنە زالىم پادىشاھ دۇنياغا كېلىش بىلەن تەڭلا ژۇلىيەننىڭ تۇرمۇشىنى قالايمىقانلاشتۇرۇپ، ھەتۋىسى ئاجرىلاشتۇرۇپ، ئائىلىدىكى ئورنىنى تارتىۋالغانىدى. شۇڭا ژۇلىيەن ئىختىيارسىز ھالدا بۇ بالىغا ھەسەت قىلاتتى. ئۇ سەۋر قىلالمىغاندا خۇددى تۇرۇپ ھەدېسىلا: « ژىننا بىلەن بۇ بالا ئادەمنى جاق تويدۇردىغۇ ! » دەيتتى.

ئانچە ئۇزۇن ئۆتمەي، ژىننانىڭ بالىغا بولغان ئامراقلىقى شۇ دە-رىجىگە يەتتىكى، ئۇ بۆشۈك يېنىدا تاڭ ئاتقىچە بالىنىڭ ئۇخلىغىنىغا

قاراپ ئولتۇرىدىغان بولدى. كېسەلچان تۇرۇپ بۇنداق ئۆزىنى يوقاتقان هالدا ياتقا قاراش، ئۇنىڭ مادارىنى قۇرۇتتى. ئۇ بەھەت ئارام ئالالمىدى. شۇڭا بارغانسىرى زەئىپلىشىپ، ئورۇقلاپ كەتتى. گاھىدا يۆتىلەتتى. دوختۇر ئاخىر يالىنى ئۆيىگە ئاپىرىۋېتىشكە مەسلىھەت بەردى.

رىسا بۇنىڭغا خاپا بولۇپ يىغلىدى، يېلىنىپ يالۋۇردى، لېكىن، ھەممە ئۇنىڭغا ئىسار قىلمىدى. يالا ھەر كۈنى كەچتە ئىشكىنىسىنىڭ يېنىدا ياتقۇزۇلدى. رىسا كېچىلىرى ئورنىدىن تۇرۇپ، يالىڭ ئاياغ ھالدا قولىنى يان ئۆيىنىڭ ئىشىكىگە تىقىپ، يالىنىڭ پىچ ئۇخلىغان – ئۇخلىمىغانلىقىنى، ئويغانغان – ئويغانمىغانلىقىنى تىڭشايتى، بىرەر نەرسە كېرەك ياكى كېرەك ئەمەسلىكىنى بىلگۈسى كېلەتتى.

بىر قېتىم رىۋلىس قۇرۇيلى ئائىلىسىدە كەچلىك تاماق يەپ، كەچرەك قايتىپ كەلگەندە، رىنىيانىڭ يالىنىڭ يۆتىلىشىنى تىڭشاۋاتقانلىقىنى سېزىپ قالدى؛ شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ئۇنى ئويدانراق ئۇخلىتىش ئۈچۈن، ئۇلار ئۇنىڭ ياتىقىنىڭ ئىشىكىنى قۇلۇپلاپ قويدى.

ئاۋغۇست ئېيىنىڭ ئاخىرىدا يالىنى چوقۇندۇرۇش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى. بارون موللا، لېرون قوشاچ بولدى، يالىنىڭ ئىسمى بىرسىئۇ پائول قويۇشتى. ئادەتتە ئۇنى پائول دەپ چاقىرىشتى.

سېنتەبىر ئېيىنىڭ بېشىدا لېرون ھامما ئۈن – تىنسىز كېتىپ قالدى؛ ئىشەنچلىك، ئۇ بولسۇن – بولمىسۇن، ھېچكىمنىڭ كارى يوق ئىدى.

بىر كۈنى ئاخشىمى كەچلىك تاماقتىن كېيىن پوپ كەلدى. ئۇ ھۆددى بىر خۇپپيانە بىر نەرسە ئېلىپ كەلگەندەك، خاتىرجەمسىزلىنىپ ئولتۇرالمىدى؛ ئۇ بىردەم ياغدىن – ياغدىن سۆزلىگەندىن كېيىن بارون ۋە بارون خانىم بىلەن ئايرىم سۆزلىشىۋالسام، دېگەن تەلەپنى قويدى.

ئۈچەيلەن چىقىپ كېتىشتى. ئۇلار ئاستا پاراڭلىشىپ ئاي بىرەك-لىك يولنىڭ بېشىغىچە بېرىشتى. مۇراكىرە ياھاسى قىزغىن بولدى. بۇ چاغدا يالغۇز ژيۇلىنلا ژىنىسىنىڭ يېنىدا قالغانىدى. ژيۇلىن مۇنداق خۇپپيانە ھەرىكەتتىن كۆڭلى غەلىتە بولۇپ تىنچلانسىزلاندى ۋە ئاچچىقى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

كەلدى .

بوپ خوشلىشىدىغان چېغىدا ، ژيۆلىن ئۆيى ئۆرنىپ چىقىپ ، ئىككىسىلەن كەچلىك ئىبادەت قوڭغۇرىقى چېلىنغاندا ، بىرلىكتە چېركاۋغا قاراپ ماڭدى .

ھاۋا خېلى خوپ سوۋۇپ قالغان بولۇپ ، سوغۇق كىشىنى ئەپ-چىللا چاقاتتى . ھەممەيلەن مېھمانخانىغا قايتىپ كىردى . ئۇلارنىڭ ئۇ-قۇسى كەلگەنىدى . بۇ ۋاقىتتا بىردىن ژيۆلىن قايتىپ كەلدى . ئۇنىڭ يۈزى بىر قىزىرىپ - بىر تاتىراتتى ، قانچە خاپا بولغاندەك كۆرۈنەتتى .

ئۇ ئىشىك تۈۋىگە يېتىپلا ، ژىساننىڭمۇ شۇ يەردىلىكىگە قارىماي ، قىياپا - قىياپىسىغا ۋاقىردى :

— خۇدايا توۋا ، ئىككىڭلار ھەقىقەتەنمۇ ساراڭ بولۇپ قاپسىلەر ، بۇ قېرىغا بىراقلا 20 مىڭ فرانك بەرگىنىڭلار نېمىسى .

ئۇلار ھاڭ - تاڭ بولدى ، ھېچقايسىسى جاۋاب بەرمىدى . ئۇ غە-زەپلىنىپ :

— ئادەم مۇنچىۋالا ئەخمەقلىق قىلسا بولمايدۇ . ئىككىڭلار بىرگە بىر ناماقىسمۇ قالدۇرمىدىڭلارمۇ ! — دېدى .

بۇ چاغدا بارون ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ ، ئۇنى توسماقچى بولدى :

— بولدى ، بەس قىلىڭ ! سىز خوتۇنىڭىزنىڭ ئالدىڭىزدا ئىكە-نلىكىنى ئويلاپراق گەپ قىلىڭ !

لېكىن ئۇ زەردىسى بىلەن يەرنى تېپىپ تۇرۇپ :

— مېنىڭ ئۇنچىلىك كۆپ ئىشلار بىلەن كارىم يوق ، ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭغىمۇ باھانىسى ئايان . مۇنداق ئوغرىلىق ئۆيى زىيانغا ئۇچرىسىدۇ ئە-مەسمۇ ! — دېدى .

زىنا ھېچبىرسى ئاڭقىرالماي ، ژيۆلىنغا قاراپ توۋلىدى :

— زادى نېمە گەپ ؟

ژيۆلىن ئۇنىڭغا بۇرۇلدى . ئۇ زىنانىڭ ئۆزى بىلەن بىر سەۋەب بولۇشىنى خالايتتى . چۈنكى بۇ مال - مۈلۈكنىڭ ئويلىمىغان يەردىن زى-يان بولۇشى ، ئۇ ئىككىسىنىڭ مەنپەئەتىگە بېرىپ چېقىلاتتى .

رۇپىس روزالىسى ئەرگە تېگىشنىڭ مەخپىي سۆھبىتى ۋە ئۆيىگە ھەدىيە قىلىپ بېرىلىدىغان ئار بولغاندىمۇ 02 مىڭ فرانك قىممىتىدىكى بارونلى جاكىرىسىنىڭ ئىشىنى ئۆيىگە سۆزلەپ بەردى ۋە ئەرۋەيلەپ كەتتى :

— سۆيۈملۈكۈم، ئانا ـ ئاناڭ ساراڭ بولۇپ قاپتۇ، راستلا ساراڭ بولۇپ قاپتۇ ! 20 مىڭ فرانك ! 20 مىڭ فرانكنى نىكاھسىز تۇغۇلغان با-لىغا بېرىپتۇ !

رېنا بۇ گەپنى ھېچبىر ئىش بولمىغاندەك ئاڭلىدى، راستلا جاپا بولمىدى. ئۆزىنىڭ مۇنچە ئېغىر ـ بېسىقلىقىغا ئۆزىمۇ ھەيران قالدى. ھازىر ئۇ ئوغلى بىلەن مۇناسىۋەتسىز ئىشنىڭ ھەممىسىنى كۆڭلىدىن چىقىرىۋەتكەنىدى.

ئاچچىقلانغانلىقىدىن بارونىڭ تەپسى تۇغۇلۇپ، دەرمەھەل جاۋاب بېرىشكە لايىقىدا گەپ تاپالماي قالدى. ئاقىۋەت ئۆينىڭ سەۋرى چېكىگە يەتتى ـ دە، يەرنى تېپىپ كاسىپ كەتتى :

— سىز نىمە دىگەنلىكىڭىزنى ئويلاپ بېقىڭ. بۇ يەكمۇ بولسىز-لىق بولدى. بالا باققان قىزچاققا بولۇق بەرمەيمەن دىسە بولامدۇ، بۇ ئىشقا كىم ئەيىبكار ؟ بالا كىمدىن تۇغۇلغان ؟ سىز ئۆيى تاشلىۋەتسەڭلا ئىش پۈتىدۇ، دەپ ئويلاۋاتامسىز ؟

بارونىڭ كەسكىن مۇئامىلىسىدىن رېنا ھولۇقۇپ بارونغا تى-كىلىپ قارابلا قالدى. ئاندىن تولىمۇ مۇلايىم تەلەپپۇزدا جاۋاب بەردى :

— 1 مىڭ 500 فرانك بەرسىڭىزمۇ بولاتتى. بۇنداق ئاناللار توي قىلىشتىن بۇرۇنلا بالا تېپىۋالىدۇ. بالىنىڭ كىمدىن بولغانلىقىغا كەلسەك، ھېچكىممۇ سۈرۈشتە قىلمايدۇ. ھازىر سىز ئۆيىگە يىگىرمە مىڭ فرانك قىممىتىدىكى جاگىرنى بەردىڭىز. بۇنىڭدىن ئالغۇر تىرلا رىياز ئارىسىپ قالماي، ئەكسىچە ھەقلەرگە بۇ ئىشنىڭ رادى نىمە ئىش ئىكەنلىكى ئۇقتۇرۇپ قويىمىز، خالاس. سىز ئەڭ بولمىغاندا بىزنىڭ ئابرۇيىمىز ۋە ئورنىمىزنى كۆزدە تۇتۇشىڭىز كېرەك ئىدى.

ئۆينىڭ يەلەپپۇزى جۇددى ئۆز سۆزىنىڭ ئەقىلگە مۇۋاپىق ئىكەن-

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

لىكىگە ئىشەنگەن ، مەقسىتىگە ئۇيغۇن سۆز قىلغان ئادەمنىڭكىدەك باھا-سى كەسكىن ئىدى . يارون ئۇنىڭ ئويلىمىغان يەردىن قويغان بۇ دە-لىللىرىدىن ئىمە قىلىشنى بىلمەي ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدى . رىۇ-لىن ئۆزىنىڭ ئۈستۈنلۈكىنى ئىگىلىگەنلىكىنى سېزىپ خۇلاسە چىقاردى :

— ھېلىھەم ياخشى ، ئىش تېخى بېكىتىلمىدى ؛ مەن ئۇنى ئال-دىغان ئىگىسى تونۇيمەن . ئۇ باھاسى ياخشى ئادەم . ئۇنىڭ بىلەن خەرمەن مەسلىھەتلىشىپ كېلىشكىلى بولىدۇ . بۇ ئىشنى مەن بېجىرەي .

ئېھتىمال داۋاملىق مۇنازىرىلىشىۋېرىشتىن قورققان بولسا كېرەك . ئۇ دەرھال چىقىپ كەتتى . ئۇ كۆپچىلىكنىڭ گەپ ـ سۆز قىلمىغانلىقى-دىن خۇشال بولدى ۋە بۇنى قايىل بولغانلىق ، دەپ چۈشەندى .

ئۇ چىقىپ كېتىشىگىلا يارون يەئقۇب ۋە ئەرەبىس ئۆزىنى تۇتالماي قاتتىق ۋارقىراپ جىجىلىپ كەتتى :

— شۇمۇ گەپمۇ ئەمدى ! مۇشۇنداق ئىش بولامدۇ !

لىكى رىسا دادىسىنىڭ ئامالسىزلىق چىقىپ تۇرغان چىرايىغا قاراپ ، قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى . ئۇنداق خۇشخۇي كۈلكە ئۇنىڭدا قانداقتۇر كۈلكىلىك ئىشقا يولۇقۇپ قالغاندىلا بولاتتى .

— دادا ، دادا ، سىز ئۇنىڭ « 20 مىڭ فرانك » دېگەن ۋاقتىدىكى تەلەپپۇزىنى ئاڭلىغانسىز ؟ — دېدى رىسا قاقاقلاپ .

خالىغان ۋاقىتتا يىغلىيالايدىغان ھەم كۈلەلەيدىغان يارون خانىم كۆيئوغلىنىڭ ئەرەپلىك چىرايى ، قەھر ـ غەزىپى ، باشقىلارنىڭ ئۇ-نىڭ بىلەن مۇناسىۋەتسىز بولغان بىر قىسىم پۇلنى ئالدىشىپ ئۇنىڭغا ئۆ-زىنى يوقۇتۇپ قويغان دىدەككە تىرىسكە خان ـ خەلق بىلەن قارشى تۇرغانلىقىنى ئويلاپ ئولتۇراتتى ، رىسانىڭ بۇ چاقچىقى ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئېچىۋەتتى . ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ قاقاقلاپ بىر كۈلۈۋىدى ، كۆزلىرىدىن ياش چىقىپ كەتتى . بۇ چاغدا يارونمۇ ئۇلارنىڭ تەسىرى بىلەن ئۇلارغا قېتىلىپ كۈلدى . بۇ ئۈچەيلەن ئۆتكەنكى شاد ـ خۇراملىق كۈنلەردى-كىگە ئوخشاش قايتا كۈلۈپ ، ئۈچەيلىرى ئۆرۈلۈپ كەتكىلى تاسلا قالدى .

ئۇلار ىىجلاىعاىدىں كىس ، رىسا ئۆرىمۇ ھەىراں قالدى :
— ئاحاىسپ ىىر ئىش ، ىۇ ئىشلارىىڭ ھەممىسى مىسلى كۆڭلۈم-دىں كۆىۈرۈلۈپ كەىتى . ھارىر مەں ئۇىى ئۆرۈم ىىلەں قىلچە مۇىاسى-ۋەىسىر ئادەم دەپ قارايدىعاں ىولۇپ قالدىم . ئۆرۈمىىڭ ىىجى ئۇىىڭ جوىۇىى ئىكەىلىكىگە ئىشەىگۈم كەلمەىدۇ . كۆردۈڭلارمۇ ، ئۇىىڭ ىۇ-جىل . . . ئۇىىڭ ىۇجىل ىۈرىكلىرى مىسلى كۈلگۈمى كەلتۈرۈۋا-ىدۇ .
ىارۇں ىىلەں ىارۇں جاىىمۇ ىىمە ئۈچۈىدۇر قاقاحالىىپ ىىر ىىرى ىىلەں قۇچاقلاشتى ، جۇشال كۈلكە پاراڭلار ىىلەں ىولدى .
ئىككى كۈں ئۆتۈپ كۈں قايتىلعاں ، رىۇلىں ئاپ ىىسىپ ىىرىىعا چىقىپ كەىكەں مەرگىلدە ، 22 ىىلەں 25 ىاش ئارىلىقىدىكى ىىر ىىگىت رىشانىكىڭ ئىشىكىدىں ئىپىدە كىرىپ كەلدى . ئۇ ئۇىىگە ىىپىكى ، دەرمال ىىلىپ قايۇرۇلعاں كۆك گىمىاسىۈركا كىيگەں ىولۇپ ، ىەڭ-لىرى كەڭ ىىكىىڭ ئۇچىعا ىۇگمە ىادالعاىدى . ئۇ جۇددى ئەىىگەىدىں ىۇىاں ئىسكىىڭ ئالدىدا ىوشۇرۇىۇپ ىۇرعاىدەك ، كوىار ئائىلىسىىڭ جاكىرىسىدىكى جىرايى ىاقلاپ ، ئۆىلەرىى ئائىلىسى ئۆتۈپ ئىككىلەىگەں ھالدا ىارۇں وە ئۇىىڭ ئىككى ئايال ھەمرىھىعا قاراپ كەلدى . ىۇ جاعدا ئائىلىدىكى ئۈجەىلەں جىسار دەرىجىسىڭ ىۇۋىدە ئولتۇرايى .
ىىگىت ئۇلارىى كۆرۈپلا ، ىىشىدىكى كەپكىسى ئىلىۋىىپ ، ئالاقرادىلىك ىىلەں ىەرىم قىلعاں ھالدا كەلدى .
ئۆرىىڭ ئاۋارىى ئۇلار ئاكلىىالىعۇدەك ىىقىں كەلگەىدە ئۇ دۇ-دۇقلاپ ىۇرۇپ :
— پىىقىر ىارۇں ئەپەىدى ، ىارۇں جاىىم وە ئاعچىدىں ىۆۋەىجە-لىك ىىلەں ئەھۋال سورايمەں ، — دىدى .
ھىجقاىسىسى جاۋاپ ىەرمىگەچكە ، ئۇ ىەىە ئۆرىى ىوىۇشۇردى :
— مەں دىرىرى لىكوك . . . دىرىرى لىكوك مەن ىولىمەں .
ىۇ ئىسىم ھىچىىر مەسلىسى جۇشەىدۈرۈپ ىىرەلمەىتى . شۇڭا ىارۇں ئۇىىڭدىں :

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

— سەن نېمە قىلماقچى ؟ — دەپ سورىدى .
يىگىت كىلىشىنىڭ مەقسىتى ئېنىقلانغان ۋاقىتتا ھودۇقۇپ قالدى ، ئۇ گاھ قولىغا ئىلىۋالغان كەپكىسىگە قارىسا ، گاھ يېشىنى كۆ-تۈرۈپ ، ئۆي - ئىمارەتلەرنىڭ ئۆگزىلىرىگە سەپسالاتتى ؛ ئۇ تىلىنى چاتاپ :
— يوق ئەپەندى ھىلىقى ئىش توغرىسىدا ماڭا ئاررام گەپ قىل-غانىدى . . . — دىدى .
ئۇ كۆپ سۆزلىسە ئۆزىگە پايدىسىز بولۇشىنى قورقۇپ ، گەپ قىلمىدى .
يارون ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭقىرالماي سورىدى :
— قايسى ئىشنى دەيسەن ؟ مەن ھېچ چۈشەنمىدىم .
قارىسى يەرەپ قەيئىي يېنىكە كەلدى - دە ، ئاخىر پەس ئاۋاز بىلەن سۆزلىدى .
— سىزنىڭ ھۇزۇرىڭىزدىكى دىدەك . . . ھىلىقى زورالىنىڭ ئىنىسى . . .
زىيا چۈشىنىپ يەتتى - دە ، ئورنىدىن تۇرۇپ تالنىسى كۆتۈ-رۈپ كىتىپ قالدى . يارون ئۇنىڭغا :
— تۇياققا كەل ، — دەپ ھىلىلا زىيا ئولتۇرغان ئورۇندۇقنى كۆرسىتىپ ئۇنى ئولتۇرغۇزدى .
ھىلىقى دىھقان ئولتۇرۇپلا :
— سىز ئاخانىپ ياخشى ئىكەنسىز ، — دىدى .
ئۇ سۆزلەپ بولۇپ خۇددى ئېسىدىن ياشقا سۆزى قالمىغاندەك كۆتۈرۈپ تۇردى . خىلى ئۇزۇن ۋاقىت جىمجىت ئولتۇرغاندىن كىيىن ، ئاخىرى قەيئىي يېنىكە كىلىپ ، يېشىنى كۆتۈردى - دە ، ئاسمانغا قاراپ تۇرۇپ :
— ھازىر مۇشۇ پەسىلدە ھاۋا ئاخانىپ ئوبدان بولۇۋاتىدۇ . بىراق يەرلەرگە ئۆرۈك چۈشۈپ بولدى ، ھىچقانچە پايدىسى كۆرۈلمەيمىز - دە ! — دەپ يەنە جىم ئولتۇردى .

ناروں نافەب فىلىپ بۇرالماي ، بوعرىدىس ـ بوعرىلا :

ــ ئۇنـداقىا ، رورالىسى ئالماقچى بولعاں ئادەم سەں ئىكەىسەں ـ دە ؟ ــ دىدى .

ىىگىب بەبە دەرھال جاوابىرلەىدى ، بۇ حىل بەشوىش ، بورماددىلىعلارىىڭ ئىھساىجاں بولۇشەك ئالاھىدىلىكىسى ئىنادىلەىسى . ئۇ ھەرەر ئەىلىگەں ، ئەمما حىلى خۇشال بەلەىبۇزدا :

ــ ئەھۋالـعا قارانىمر ، ئىھسمال شۇىداق بولار ناكى ئۇىداں بولماس ، ئەھۋالعا قاراىمر ، ــ دەب جاواب بەردى .

ىىگى ـ بەكىىگە بەتكىلى بولمايدىعاں بۇىداق ئىككى ىىسلىق گەبنى ئاڭلاپ ناروىىڭ سەبرانى ئۆرلىدى :

ــ نـارا گەب بولدى ـ دە ، بۇ ! ئوچۇق جاواب بەرمەمسەں ؟ سەں مۇسۇ ئىس ئۈچۈں كەلدىڭمۇ ـ قانداق ؟ رادى ئۇنى ئالامسەں ـ ئالامسەں ؟

ناىغى ىىگىب بولىمۇ بەڭلىك بولعاں ھالدا كۆزلىرىنى ئۇىىڭ پۈزىعا ىىكىپ :

ــ پـوپىىك دىگىىدەك بولسا ، ئالاي ؛ رىۇلىس ئەبەىدىىك دىگەىدەك بولسا ، ئالماىمەں ، ــ دىدى .

ــ رىۇلىس ئەبەىدى ساڭا ىىمە دىدى ؟

ــ رىۇلىس ئەبەىدى ماڭا 1 مىڭ 500 فرانك ىىرىمەں دەىدۇ . بوب ئەپەىدى 20 مىڭ فرانك ىىرىدۇ ، دىگەىدى . 20 مىڭنى بەرسە ئالىمەں ؛ 1 مىڭ 500 ىى بەرسە ئالماىمەں .

بۇ چاعدا كرىسلودا بوشىشىپ ئولىۇرعاں ناروں جانىم ، بۇ سەھرالىعىىڭ ھودۇقعاں ئەپىگە قاراپ ، ئۆزىىى بۇنالماي قاقاقلاب كۈلۈب كـەىنى . دىھقاں ئۇنىڭ نىمە ئۈچۈں كۈلگەىلىكىىى چۈشەىمەي ىىب ـ ىىب بولۇپ ، ئۇنىڭعا كۆرىىڭ قۇىرۇقىدا قارىدى ـ دە ، بوحاب قالدى .

ناروىىڭ بۇىداق سودىلىشىشى ئىحى پۇشى ـ دە ، كىسىلا شۇىداق دىدى :

ــ مەں پوب ئەبەىدىگە ئىىعاں . ناروىلدىكى جاڭرىنى ساڭا ىد-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

رەي ، سەن ھاياتلا بولساڭ ئۆمۈر بويى ساڭا بەھە بولسۇن . كەلگۈسىدە يالىغا قالسۇن . خاتىرىسىڭ قىممىتى 20 مىڭ فرانك ، گېپىم گەپ ، مۇ- شۇنداق كېلىشەيلى ، بولامدۇ ــ قانداق ؟

بىنگىت رازى بولۇپ ، بەۋارۇلۇق بىلەن كۆلۈپ قويدى ، قىلىدى- غان گېپىمۇ جىقلاپ كەتتى :

ــ ھە ! ئۇنداق بولسا ، مەن ماقۇل بولىمەن ، كۆڭۈل بىددۇرال- ماسلىقىمىنىڭ ئەسلى سەۋىبىمۇ شۇ ئىدى . بوپ ئەپەندى ماڭا دېگەن ۋاقىتىدىلا ، ماقۇل بولغانىدىم . بۇنىڭغا قىل سىغمايدۇ . ئۇ چاغدا مەن با- رون ئەپەندى مۇشۇنچە چەۋەندە ــ چالىق قىلغانىكەن ، مەن جەرمەن ئۇ ئانىمرىنىڭ كۆڭلىنى ئالىمەن ، دەپ ئويلىغانىدىم . ئۆرنىگە مەنبەئەت بەنكۇرگەن ، ئۆزگىنىمۇ مەنبەئەت بەنكۇرىدۇ ، دېگەن گەپ بار ئەمەس- مۇ ، شۇنداق ئۆزئارا ھەمدەمدە بولۇش ھەممىگىلا پايدىلىق ــ بە . كىس رىۋلىس ئەپەندى ئاربلىسىپ ، 1 مىڭ 500 فرانكلا بىرىمەن ، دىدى . مەن بۇنىڭ سەۋىبىنى بىلەي ، دەپ كەلگەنىدىم . بۇ دېگىنىم ھەرگىز بارون ئەپەندىگە ئىسەنمىگەنلىكىم ئەمەس ، مەن ئوچۇقىنى ئۇقاي دەپلا كەلدىم . ئەۋنلەم پېقىر ، ئائىدىن ۋەرىز ، دېگەن بەمسىل بار ، بارون ئەپەندى ، ئېيتىڭا ، بۇ سۆز بوغرىمۇ ؟

بارون ئۇنىڭغا سۆزلەۋېرىشىڭ ھاجىتى قالمىغانلىقىنى ھىس قى- لىپ ، ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ :

ــ سەن قاچان بوي قىلىشنى ئويلاۋاتىسەن ؟ ــ دەپ سورىدى .

سۇ رامان بىگىنىڭ جىرايىدا بىردىنلا بۇرەكرادىلىق ، بەڭلىكىە قالغانلىق ئالامىتى پەيدا بولدى . ئۇ ئارىسالدى بولۇپ تۇرۇپ ئاخىرىدا :

ــ ئاۋۋال بىر ھۆججەت بىرىپ بەرسىڭىز قانداق ؟ ــ دىدى .

بۇ بۆۋەت بارونىڭ راسىلا ئاچچىقى كەلدى :

ــ سەن قانداق بىمە ؟ سەن كىس بوي جىنى ئالامسەن ؟ ئۇ ئەڭ ياخشى ئىساب بولامدۇ ؟

دىھقان كازلىق قىلىپ ئۆز گىسدە جىڭ تۇردى .

ــ ۋاقىتچە بىر ھۆججەت بىرىپ قويساق يامىنى يوق ئىدى .

يارون ئەپەندى سۆزلەۋېرىشنى خالىمىدى ـ دە، ئۇ-رۇنىدىن تۇردى:

— سەن رادى خالامسەن، خالىمامسەن، بىر ئېغىز سۆز بىلەن جاۋاب بەر، بىر بول! خالىمساڭ، راست گېپىڭنى قىل، باشقىلار كۈ-تۈپ تۇرىدۇ.

بۇ قۇۋ يورماندىلىق باشقا رەقىبى بارلىقىنى ئاڭلاپ، قورقىنىدىن جىددىيلىشىپ كەتتى، ئۇ قەئىنى سەنكە كېلىپ، خۇددى سىنىر سى-سۇئالغا جاۋابىدىكىدەك قولىنى چىقىرىپ:

— پۈتۈشۈي، يارون ئەپەندى، قول ئېلىشىۋېتەيلى[1] تۇر ئۆ-رىگەن ئادەم ئەمەس، — دېدى.

يارون ئۇنىڭ بىلەن قول ئېلىشقاندىن كېيىن ۋاقىرىدى:

— لىۋدىمىس!

ئاشەر ئايال دېرىزىدىن بېشىنى چىقاردى.

— بىز توپۇلكا ھاراق ئېلىپ چىقىڭ! — ئۇلار رومكا سوقۇش-تۇرۇپ، بۇ ئىشنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك ھەل بولغانلىقىنى تەبرىكلىدى. يىگىت جىقىپ كىسۋانىغا قەدىمى بۆلەلجە چاققانلىشىپ كەتتى.

ئۇلار بۇ ئىشنى رىئۇلىنا رادىلا ئۇئۇنۇرمىدى. توي جىنى ئىتاس خۇپىيانە ئاساسا تەيارلاندى. توي قىلىش توغرىسىدىكى ئىلان ئىبا-دەتخانىغا چاپلىنىپ بىر ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن، بىر يەكشەنبە كۈنى توي مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى.

بىر قۇشنىسى زورالىسىڭ يالىسىنى كۆتۈرۈپ ئىبادەتخانىغا كەل-دى. ئۇ توي قىلغان يىگىت بىلەن قىرىق ئارقىسىدا ئامەتسىڭ ئىشەنچ-لىك ئىسپاتى بولۇپ تۇردى. تەرلىك كىيىملەر تۇتىقدىن قىلچە ئەجەب-لەنمىدى. كۆپچىلىك دېرىزى لىكوكقا ھەۋەس بىلەن قاراپتى ۋە ئۇ تۇغۇلۇشىدىلا ئامەتلىك ئىكەن دېيىشەتتى. بۇ سۆزنى ئىشقاندا ھىجى-سىپ قويۇشىمۇ لىكىن، ئۇلاردا يامان غەرەز يوق ئىدى.

---

① سەھرالىقلارنىڭ ئادىتى بويىچە ئىككى تەرەپ كېلىشكەندىن كېيىن، قول ئېلىشىپ، پۈتۈم ھاسىل قىلغانلىقىنى بىلدۈرۈپ قەسەم قىلىدۇ

ژۇلىن قاتتىق غوۋغا قىلدى، شۇنىڭ بىلەن بارون ئەر - خوتۇن ئىك-كىسى مۇددەتتىن بۇرۇن ئاق تېرەكلىك باغلىق جاگىرىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولدى. ژاننىڭ ئۇلارنىڭ كېتكەنلىكىدىن ئۇنچە كۆڭلى يې-رىم بولمىدى. چۈنكى ئۇنىڭ يۈرىكىدە پائوللا بار ئىدى، پائول ئۇنىڭ پۈتمەس - تۈگىمەس بەخت بۇلىقى بولۇپ قالغانىدى.

9

ژاننا يەڭگەندىن كېيىن، سالامەتلىكى بىرلا ئەسلىگە كەلدى. ئۇلار ئالدى بىلەن فۇرۋىللار ئائىلىسى بوقلاش، ئاندىن ماركىز كۇتې-لىلارنىڭكىگە بېرىپ ھال سوراش قارارىغا كەلدى.

ژۇلىن بازاردىن بىرلا ئات قوشىدىغان يېڭى پەيتۇن سېتىۋالدى. مۇنداق بولغاندا ئۇلار ھەر ئايدا ئىككى قېتىم سىرتقا چىقالايتى.

ئۇلار نويابىر ئايلىرىنىڭ ھاۋا ئوچۇق بىر كۈنى پەيتۇن بىلەن يولغا چىقتى، پەيتۇن نورماندى تۈزلەڭلىكىدە ئىككى سائەت يول ماڭ-غاندىن كېيىن، كىچىك بىر جىلغىغا چۈشتى. جىلغىنىڭ ئىككى يېنى قېلىن ئورمانلىق بولۇپ، ئوتتۇرىسى تېرىلغۇ يەر ئىدى.

ئېگىزلىكنى ئۆتكەندىن كېيىن، ئوتلاقلاردىن ئۆتۈشكە، ئوتلاق-تىن كېيىن قېلىن ئوت - چۆپلەر ئۆسۈپ كەتكەن سازلىقلاردىن ئۆ-تۈشكە توغرا كېلەتتى، بۇ مەۋسۇمدە ئېگىز ئۆسكەن قومۇشلار قۇرۇپ قالغان بولۇپ، ئۇزۇن قومۇش ياپراقلىرى شامالدا شىلدىرلاپ، خۇددى سېرىق لېنتىلاردەك لەپىلدەپ تۇراتتى

تاغ جىلغىسىدىكى بىر دوقمۇشتىن قايرىلغاندا، لاۋرىيېت جاگى-رىسى كۆرگىلى بولاتتى. جاگىرىنىڭ بىر تەرىپى قېلىن دەل - دەرەخ-لەر بىلەن قاپلانغان يانتۇلۇققىچە باراتتى، يەنە بىر تەرىپىدە كۆل بار ئىدى، ئۆينىڭ تېمى تاكى كۆلگىچە سوزۇلغان بولۇپ، كۆلنىڭ ئۇدۇلى تاغ جىلغىسىنىڭ يەنە بىر قاپتىلى بويلاپ كەتكەن ئېگىز ئۆسكەن قا-رىغايزارلىق ئىدى.

ئۇلار ئاۋۋال قەدىمىي شەكىلدىكى ئاسمان كۆۋرۈكتىن ۋە لۇئى

XIII دەۋرى پاسونىدىكى رىشەت دەرۋازىسىدىن ئۆتۈپ، ئاندىن ئىمارەتلىك ھويلىغا كىردى. ئىمارەت ئاجايىپ ھەشەمەتلىك بولۇپ، ئورۇنلاشتۇرۇلۇشىمۇ لۇئى XIII دەۋرى نۇسخىسىدا ئىدى. ئىشىك — دەرىزىلەرنىڭ چۆرىسى پۈتۈنلەي ئويما چىداملىق خىشلاردىن ياسالغان؛ ئىمارەتنىڭ تۆت بۇرجىكىدە كۆك ياشىل قىلىنغان ئۈستى تىپىك كىچىك مۇنار بار ئىدى.

زىنۇلىس بۇ بىنانىڭ بىر قىسىملىرىنى رىناغا ئىنايىن پىششىقلىق بىلەن تونۇشتۇردى، ماختاپ ئۇچۇردى، بولۇپمۇ ئۇنىڭ كۆركەملىكىنى ئاغزى — ئاغزىغا تەگمەي ماختاپ كەتتى.

— قارىغىنا، ئاۋۇ رىشەت دەرۋازىسىنى! مۇشۇنداق قورۇ جاي بولسا، ئاندىن ھەشەمەتلىك دېسە بولىدۇ، ئىسىت، توغرىمۇ؟ ئىمارەتنىڭ ئاۋۇ بىر تەرىپى كۆل، جان ئوردىسى نۇسخىسىدىكى بەلەمپەي ياكى كۆل توغىچە سوزۇلغان، بەلەمپەينىڭ ئۇچىدە توختىتىپ قويۇلغان تۆت دانە قېيىقنىڭ ئىككىسى گرافنىڭ، ئىككىسى گراف خانىمنىڭ، ئوڭ قول تەرەپتە كۆرۈنۈپ تۇرغان ئاۋۇسى ئاق تېرەكلىك، ئۇ كۆلنىڭ ئاستى، ئۇ تەرەپتە بىر ئۆستەڭ بار، بۇ ئۆستەڭ قىشلاققا بارىدۇ. بۇ تەرەپتە قۇشلار، ياۋايى ھاۋالار ئىنايىن كۆپ، گراف شۇ تەرەپلەردە ئوۋچىلىق قىلىشنى بولسىمۇ ياخشى كۆرىدۇ. كېتەرىنىڭ سارىيى دېسە مەشەتى دېسە بولىدۇ.

ئىمارەتنىڭ ئۇدۇل ئىشىكى ئېچىلدى، تۇرلىرى ياسىراقغۇ گراف خانىم كۆلۈمسىرەت جىقىپ، مېھمانلارنى قارشى ئالدى. ئۇ تەرگە سۆرۈلۈپ تۇرىدىغان ئۇرۇن كۆككەك كىسۋالغان بولۇپ، ئۇنىڭرا ئەسىردىكى خاگرىلارنىڭ ئاپال خوجايىنلىرىغا ئوخشاشتى، ئۇ خۇددى «كۆلدىكى پەرىزات» تەك، تۇغۇلغاندىن تۇيان مۇشۇ سارايدا تۇرۇۋاتقاندەك ئىدى.

ئىمارەتنىڭ مېھمانخانىسىدا سەككىز دېرىزە بولۇپ، تۆت دېرىزە كۆلگە وە كۆلنىڭ سىرتىدىكى باغ تۆپىسىدىكى قىلىن قارىغايلىققا قاراپ تۇراتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قاپقاراڭغۇ قارىغايلىق كۆلنى سۈرلۈك، سوغۇق ۋە خۇنۇك كۆر-سىتىپ تۇراتتى. شامال سوققاندا، قارىغايلارنىڭ لىڭشىشى سارلىقنىڭ نالە ـ پەريادىغا ئوخشايتتى.

گىراي خانىم رېبۇلس بىلەن ئايرىلغىلى ئۇزۇن بولغان دوستلاردەك سەممىي ئەھۋاللاشتى. ئاندىن ئۇنى ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلدى. ئۆزى ئۇنىڭ يېنىدىكى پاكار ئورۇندۇققا ئولتۇردى. شۇ تاپتا رېبۇلس ئېچىلىپ كەتكەن، مېھرىبان ھەم مۇلايىم ئىدى. يېقىنقى بەش ئايدىن بۇيان، ئۇ تامامەن بۇرۇنقىدەكلا سۆيۈملۈك تۇرقىغا قايتقانىدى.

گىراي خانىم رېبۇلس بىلەن ئات مىنىش ئىشلىرى ئۈستىدە پاراڭ-لىشىپ كەتتى. گىراي خانىم ئۇنىڭ ئاتتا ئولتۇرغان ۋاقىتتىكى قىياپىتىنى مەسخىرە قىلىپ، «ئاتتا ئولتۇرالمايدىغان چەۋەندار» دېدى. رېبۇلسمۇ كۈلۈپ ئۇنى «ھۆرلەر ئېلىدىكى چەۋەندار خانىش» دەپ ئاتىدى. بۇ ۋاقىتتا دېرىزە سىرتىدا مىلتىق ئاۋازى ئاڭلانغانىدى. رېبۇلس چۆچۈپ كەتتى. ئەسلىدە گىراي ياۋايى ئۆردەكنىڭ بىرىنى ئېتىۋالغانىدى.

خوتۇنى دەرھال ئۇنى چاقىردى، ئۇلار كۆلدىكى ئاۋازنى ۋە باغ تەلەمپەي ئالدىغا قىسقىنىڭ توختىغان ۋاقىتتا قىرغاققا تېگىپ چىققان ئاۋازىنى ئاڭلىدى. ئاندىن يەتتىك كەلگەن گىراي پەيدا بولدى. ئۇ ئۈستىگە كالتە پەشمەت، ئۇزۇن قونچلۇق ئۆتۈك كىيىۋالغان بولۇپ، ئارقىسىدا جىلتىق ـ جىلتىق ھۆل بولۇپ كەتكەن ئىككى ئوۋ ئىتى بار ئىدى. ئوۋ ئىتلىرى قوڭۇر رەڭلىك بولۇپ، خۇددى گىراينىڭ چېچىغا ئوخشايتتى، ئىشىككە كەلگەندە ئىتلار سىرتىغا سىلكىنىپ گىلەمدە يې-تىشتى.

گىراي ئۆز ئۆيىدە تولىمۇ ئەركىن تۇراتتى، ئۇ مېھمانلارنى كۆ-رۈپ، ئىنتايىن خۇشال بولدى. ئۇ مەشكە ئوتۇن سېلىشنى بۇيرۇپ، مادىرىدىن چىققان قىزىل ئۇرۇم ھارىقى ۋە پىرەنىك ئېلىپ كەلدى. ئان-دىن تۇيۇقسىز سۆز باشلىدى:

— ئىككىڭلار بۈگۈن كەچلىك تاماقتا مۇشۇ يەردە بولۇڭلار، دۇرۇس، شۇنداق بولسۇن.

رىساىىڭ ىالىسىى ىاشلاپ قوىعۇسى كەلمەى ، جىرانلىقچە ئۆررە ئىسى . گۈزەل بەك قاىسى ىۇىسمۇ ، رىسا رادىلا ئۇىىمىدى . ىۇ واقىتا رىۇلبى ىىرىكىپ كۆرىى ىىر ئاللاىىقاىىدى ، رىسا ئۇىىڭ ىەىە ئاچچىقلىدىىشىدى ، ئۇرۇشۇپ قىلىشىپ قورقۇپ ، بائولى ئەىە كۆرەلەبدىعالىقىدى كۆڭلى ىىرىم ىولعىىعا قارىماي ، ىائىلاج ماقۇل ىولدى .

چۈشتىن كىيىن واقىت ئاجاىىپ شاد ـ خۇراملىق ئىچىدە ئۆتتى . ئۇلار ئالدى ىىلەن ىۇلاق سۈيىنى ىاماشا قىلدى . ىۇلاق سۈيى مۇجلار قىىلىپ ئۆسۈپ كەىكەن قىيا ىاشلار ئارىسىدىن ىۇلدۇقلاپ ئىتىلىپ چىقىپ ، كۆلچەككە چۈشۈپ ىوجىماى ئىقىپ ىۇراىى . ئاندىن ئۇلار قىىىعا ئولتۇرۇپ ، قومۇجلار ئارىسىدىكى كىمە ىولى ىىلەن ماڭدى . گۈزەل ياللاق ئۇراىى . ئىككى ئىت ئۇىىڭ ئىككى ىەرىپىدە ىۇراىى . ىاشلىرىى كۆىۈرۈپ ىىمىلەرىىدۇر بۇراىى ، ھەرقىتىم ياللاق ئۇرۇلعاندا ، قىىق ئالدىعا ىىر قىتىم سىلجىىتى . رىسا ىەرىدە قولىى سۇعا ىىقىپ ىاقاىى ، مۇردەك سىرىم ئۇىىك قولىىڭ ئۇچىدىن كىرىپ ، ىۇرىكىگە ىاراىى . رىۇلىى ىىلەن ىەڭىىر ىىىجا ئورۇۋالعان گۈزەل جانىم قىىقىىڭ قۇىرۇقىدا ئولتۇرۇپ ، خۇددى ئۇن ـ ىىىىر ھالدا ىەجت ىۇلىقىدىن لەررەت ئېلىۋاتقان كىشىلەردەك ھىلىدىن ـ ھىلىعا كۈلۈمسىرەپ ىەىەسسۇم قىلاتتى .

راۋال واقىـى ىولۇپ مۇردەك سوعۇق شامال چىقتى . شىمال شامىلى ئاراڭ بولعان يىلىك ئوىلىرىى ئۇچۇراتتى ، قۇياش قارىعايلارىىڭ ئارقىسىعا مۆكۈىگەىدى . قاىدەك قىزارعان ئاسمان ىوشلۇقىدا ئاجاىىپ ـ عاراىىپ شەكىلدىكى پارچە ـ پارچە ھال رەڭ ىۇلۇىلار لەىلەپ ىۈرەىى وە كىشىلەرگە رىمىسان سوعۇقىى ىەلگە ىىرەىى .

ئۇلار ئارادە مىھمانخانىعا قاىىپ كەلدى . ىام مەشىە ئوت لاۋۇلداپ ىاىماقتا ئىدى . ئىسسىق كىرىش ىىلەن كىشىلەردە ئىللىق ۋە ئارادە ھىسسىيات پەيدا قىلاتتى . گۈزەلنىڭ كۆڭلى ئېچىلىپ كەتكەىدى . ئۇ ىەردەم قوللىرىى ىىىپ جوىۇىى قۇچاقلىدى ـ دە ، ئۇىى كىچىك ىالىىى كۆىۈرگەىدەك كۆىۈرۈپ لەولىرىگە ىىقى ئەكەلدى ، ئاندىن مۇراد

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ــ مەقسەتلىرىگە يەتكەن ئاشىق ــ مەشۇقلاردەك ئۇنىڭ مەگرىلىرىگە جوكۇلدىشىپ سۆيۈپ كەتتى .

زىننا بۇ يەتسلىك ئاي كۆكۆل ئادەمگە كۈلۈپ قارىدى . ئۇنىڭ كىشىنى جۆجۈتكۈدەك ساقال ــ بۇرۇتلىرى جۆچەكلەردىكى ئادەم بەدى- عان ئالـۋاستىلارنى ئەسلىتەتتى . شۇڭا زىننا : « ئادەمگە ئاھا تىرىشە ئەجەب ئاسان ئالدىنىپ قالىدۇ كىشى ! » دىگەنچە كۆڭلىدىن ئۆتكۈرۈ- ۋېتىپ ئىختىيارسىز ھالدا يەرەرنى زىبۇلنىغا ئاغدۇردى . زىبۇلنى ئىشىك كېشىكىشلىك ئالدىدا تۇراتتى . ئۇ ئۆگىي ئۆچكەن ھالدا گىراقا تىكىلىپ قاراپ قالغاندى . زىننا جاۋابسىزلىپ ، ئىرىنىڭ تىنغا باردى ــ دە ، پەس ئاۋاز بىلەن :

ــ ئاغرىپ قالدىڭىزمۇ ؟ نىمە بولدىڭىز ، ــ دەپ سورىدى . زى- بۇلنى ئاچچىقلىنىپ :

ــ ھېچنىمە بولمىدىم . مىنىڭ بىلەن كارىڭ بولمىسۇن ، ئاتا تىرئار شامالداپ قالدىم ، ــ دەپ جاۋاب بەردى .

ئۇلار ئاماقخانىغا كىرگەندە ، گىراق مېھمانلاردىن ئىتىنى بىللە ئۆ- لىپ كىرىشكە ئىجازەت سورىدى .

شۇنىڭ بىلەن ئىككى ئىت گىراقنىڭ ئىككى يەرىپىدىن ئورۇن ئالدى . گىراق ئۇلارنىڭ ئالدىغا تۇخۇماي تىر يەرسىلەرنى تاشلاپ تۇراتتى . يەنە تىر يەرەپتىن ئۇلارنىڭ پارقىراپ تۇرغان ئۇرۇن قولاقلى- رىنى سىلاپ قوياتتى . ئىككىلا ئىت تاشلىرىنى ئىگىز كۆتۈرۈپ قۇيرۇق- لىرىنى ئوينىتىپ ، ئەركىلەپ پۈتۈن تىنى مىدىرلىتاتتى .

كەچلىك تاماقتىن كىيىن ، زىننا بىلەن زىبۇلنى جوشلىشىشىغا يەمشەلگەندە ، گىراق تىلەرگە مەشئەل بىلەن تىلىق تۇتقانتى كۆرسە- مەكچىمەن ، دەپ ، ئۇلارنى يەنە تۇتۇۋالدى .

گىراق ئۇلارنى ۋە ئائىلىسى كۆل بويدىكى تاش يەلەمپەيدە تۇرۇپ كۆرۈشكە يەكلىپ قىلىپ ، ئۆزى چاكىرىنى ئىلىپ كىمىگە چىقتى . چا- كار تىر قولىدا تىلىق تورىنى ، تىر قولىدا يىقىغلىق مەشئەلنى كۆتۈرۈۋال- غانىدى . كىچە ئاسمىنى تىنىق ھەم سوغۇق تولۇپ ، ئاسمانى ئىمىر ــ

چىمر ىۇلىۇرلار قاىلاپ كەىكەىدى .

مەشئەل سۇ ىۇرىدە ىول ـ ىول عەلىە ، ىەورىسپ ىۇرعاں ىۇرلارىى پەىدا قىلاىى . كۆرىى قاماسىۇرىدىعاں ىۇرلار قۇمۇش ئۇسسگە چۈشەىى . كۆل ىوسدىكى ئىگىر ئۆسكەں قارىعاىرارلىعلارىى ىورۇىاىى ، ىۇىۇقسىر كىمە ىۆىىلىشىى ئۆرگەرىى . گىگاىب ئادەمىىڭ ساىىسى قارد- عاىرارلىعىىڭ جىسىدە ىەىدا ىولدى . ھىلىعى ئادەم ساىىسىىڭ ىىسى قارد- عاىىىڭ ئۆچىدىں ئىشىپ ، ىوشلۇقىا عاىب ىولۇپ كەىى . ئىككى ىۇىى ىـاكى كۆلىىڭ ئىچىگىحە سورۇلۇپ كىردى . ئاىدىں ھىلىعى گىگاىب ئا- دەم كۆك فەھرىدىكى ىۇلىۇرلارىى ئۆرمەكچى ىولعاىدەك ، كۆحكە ىولعاں ىەرحەس قوللىرىى ئىگىر كۆىۈردى . ىۇ قوىال ، ىوعاں ىىلەكلەر ىارا ئىـگىر كۆىۈرۈلۈپ ، ىىردەمدە ىەىە ىۆوەىگە چۈشىى ؛ سۇ ىۇرىدە سۇلار- ىىڭ ىەڭگىل چاچرىعاں ئاوارى ئاڭلاىدى .

كـىمە ئاسىا ـ ئاسىا ىۇرۇلدى . مەسئەل ىۇرلىرىمۇ كىمىگە ئەگە- شىپ ىۆىكىلىپ قارىعاىرارلىعلارىى ىورۇىى . ھىلىعى عاىەب رور ساىە قا- رىعاىلىق ىوىلاپ ئۇىاقىں ـ ىۇىاقعا حاىاىى ، ئۇ ساىە ىىردەمدىلا كۆردىں عاىب ىولدى . ھاىال ئۆىمەى ساىىڭ ىىمدا پەىدا ىولدى . لىكىں ساىە ئەسلىدىكىدەك ىوعاں ئەمەس ئىدى ، ھىلىعى عەلىە ھەرىكەىلەر روشەں كۆرۈىمەىىى .

گىراقىڭ حىرقىراپ ىوولىعاں ئاوازى ئاڭلاىدى :

— رىلىىر ، مەں سەككىرىى ىۇىىۇم !

كىمىىڭ ىالاقلىرى سۇعا ئۇرۇلۇپ دولقۇىلار ىەىدا قىلاىىى . ھە- لىعى گىگاىب ساىە ىامدا مىدىرلىماسىں ىۇراىى . لىكىں ىارعاىسىرى كىحىكلەپ ىاراىى . ىىسى ىۆوەں سىلىىپ ، ىەدىىى ئىسحىكلەپ كەى- ىى . گىراق ىاش پەلەمىەىگە جىقعاىدا ، ئارقىسىدىں مەشئەل ىۇىعاں چاكار ىىسىسىپ كەلدى . ىۇ واقىسا ئۇىىك ساىىسى كىچىكلەپ ، ئۆرى ىىلەں ىـەڭ ىولۇپ قالدى . لىكىں ئۇ ھىلىعى ھەرىكەىلىرىىى ىەىە كۆرسىسوا- ىاىى .

ئۇ ىورىىڭ ئىچىدە ىىلىڭلاپ ىۇرعاں ىوعاں سەككىر ىىلىعى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرىسى

ئىلىپ كەلگەنىدى .

رىنا بىلەن رىۋلىس ئۆي ئىگىسى بىرىپ بۇرغان چوڭ بەلىۋ وە بۇلۇڭ ئەدىيالى بىپىنىپ ئۆتگە قاسىپ كىلىۋىسىپ ، زىنا ئىچىبارسىز هالدا :

— بۇ ئاجايىپ ئىسىل ئادەم ئىكەن ! — دەۋەتتى .

ژىۋلىس پەسۇتنى هەيدەپ كىسىۋىسىپ :

— شىۇنداق ، لىكىن ئۇ باشقىلارنىڭ ئالدىدا بەك هەددىدىن ئې-شىپ كىتىدىكەن ، — دىدى .

بىر ھەسسىدىن كىيىن ، ئۇلار بەبە كۇيىلىلارنىڭكىگە بوقلاپ باردى . ئۇ ، مۇشۇ ئۆلكىدىكى ئاتاق - ئابرويى بار ئاقسۆڭەك ئىدى . ئۇلارنىڭ رىمىسىل جاكىرىسى كابى بارىرىغا بىقىن ئىدى . لۇئى XIV دەۋ-رىدە بىكىدىن سىلىنغان بۇ بىكى ئىمارەتلەر باملار بىلەن قورشالغان گۈللۈك باغنىڭ ئىچىدە ئىدى . ئىگىزدىن قارىغاندا كوبا جاكىرىنىڭ ئوربىسى كۆرگىلى بولاتتى . جىرمەتجى كىشىمى كىسۋالغان چاكار مەھ-مانلارنى باشلاپ ھەسەمەتلىك جوڭ زالغا باشلاپ كىردى . زالنىڭ ئوت-تۇرىسىدىكى سىلىندىر سەكىللىك بەكجىگە بىر دانە سۆزىر سايىلىندىن ئىسىلەنگەن جوڭ جىنە باۋاق قويۇلغان . بەكجىنىڭ بىنىغا ئەتەك كوم-رەك كۆمۈرۈلگەن بولۇپ ، ئۇنىڭ ئىچىدە پادىشاھنىڭ ئۆز قولى بىلەن بارغان مەكتۇپى بار ئىدى . مەكتۇپتا بۇ جىنە باۋاقنىڭ لىئوپولدىنو-ئىروى ، رورىغو زىرمى ، وارىسۇئىلى ، رولىسوسنىك وە دى كوبىلى ماركىلارغا بەقدىم قىلىنغانلىقى بىرىلگەنىدى .

رىنا بىلەن رىۋلىس بۇ قىممەتلىك سوۋغىنى باماشا قىلىۋاتقاندا ، ماركى وە ماركى خانىم كىرىپ كەلدى . ئاناليك جىجىغا ماي سۈرتۈل-گەن بولۇپ ، ئۇنىڭ مۇئامىلىسى خوجايىنلارغا خاس مۇلايىم ئىدى . ئەمما ئۇ ئۆزىنىڭ بىجىمۇ ئىسىلرادە سالاپىتى ئىبادىلەش ئۈچۈن ، بەكمۇ ياسالمىلىق قىلاتتى . ماركىنىك بوبى ئىگىز بولۇپ ، ئاقارغان جاچلىرى جىرالىق قىلىپ تارالغانىدى . ئۇنىڭ قىياپىتى ، ئاۋازى ۋە جىمىكى مۇئامىلىسىدىن ، ئۇنىڭ باشقىلاردىن ئۈستۈن تۇرىدىغانلىقى بى-

لىسىپ تۇرادى .

ئۇلار قائىدە ـ يوسۇنغا ئىنسار قىلىدىغان كىشىلەرگە بەزە يو-لۇپ ، ئۇلارنىڭ ئىدىيىسى ، ھېسسىياتى ، سۆزلىرى ئۆزلىرىنى ئۇسنۇن يۇيۇشنەك ھاكاۋۇرلۇق ، مەنمەنلىك ئۇسسىگە قۇرۇلغانىدى .

ئۇلار ئۆزلىرىچە سۆزلەيدى ، باشقىلارنىڭ جاۋاب بېرىشىنى كۈت-مەيدى ، دىققىنى چېچىلغان ھالدا كۆلۈمسىرەيدى ، ئۇلار گويا ئۆزىنىڭ ئورنىغا مۇناسىپ ھالدا يېقىن ئەتراپىنى كېلەڭسىز كىچىك ئافسۇكەكلەرنى باراكەت بىلەن كۆنۈۋېلىش مەجبۇرىيىتى ئادا قىلىۋاتقاندەك ئىدى .

رىسا بىلەن زىيۇلىي تەمىرەپ قالدى ، ئۇلار ساھىبخانىغا ياخشى كۆرۈنۈشكە تىرىشىپ ، قورۇنۇپ ئولتۇرالمىدى ، شۇڭلاقا قانداق كىشىپ قىلىشلىرىنىمۇ بىلەلمىدى ، لېكىن ماركى جانىم قائىدە ـ يوسۇن بىلىد-غان جانىش ياۋاش قىلىپ تۇلغاندىن كېيىنلا خوشلاشقاندەك ، ئاددىي ئەمما بەتتىي ھالدا سۆزىنى مۇۋاپىق يەنە تۈگىتىپ ، قايتا سۆزلىمى-دى . مۇنداق تۇلغاندا مېھمانلارنىڭ ئۆزىنىغا قولايلىق بولاتتى .

قايتىچە زىيۇلىي رىساغا :

— ئەگەر خالىساڭ بىر بەبە ئوقۇشى مەشەدە توختىساق ، ماڭا قالسا قۇرۇلى ئائىلىسى بىلەنلا باردى ـ كەلدى قىلىشساق كۇپايە ، — دېدى .

رىسا ئامامەن قوشۇلدى .

دېكابىر ئايلىرى يۈتۈن ھەم يۇمايلىق بولۇپ ، كۈنلەر ناھايىتى ئاسنا ئۆتتى ، ئۆتكەن يىلدىكىگە ئوخشاش جىلۋەت جاندىكى يۇرمۇش بەنە باشلاندى . رىسا ئەتىدىن ـ كەچكىچە يائۇل بىلەنلا بولۇپ بەقەت زېرىكمىدى ، زىيۇلىي بولسا ، بالىسىغا سوغۇق تەرەپ سالاتتى ، قاراشلىرى-دىن ئۇنىڭدىن نۇغالىقى چىقىپ تۇراتتى .

ئانا ھەمىشە بالىسىنى باغرىغا باسىنى ھەمدە ئادەتتىكى ئانىلار ئۆز بالىسىغا قىلغاندەك ، نۇر قىسملاپ سۆيۈپ ئەركىلىتىپ ئويىنغاندىن كې-يىن ، بالىنى دادىسىغا بېرىۋېتىپ : « ئۇنى سۆيۈپ قويۇڭ ، ھەقلەر ئۇنى ياخشى كۆرمەيدىكەن ، دەپ قالمىسۇن » دەيتتى . مۇنداق چاغلاردا زىيۇ-

لىدا سەسكەنگەندەك ئىپادە ئەكس ئەتتى ، ئۇ خۇددى تۇۋاقسىز تار-
تىشقان ، ئۇدۇل كەلگەن نەرسىنى تۇتىدىغان تۇمران قوللىرىغا تېگىپ كە-
تىشتىن قورققاندەك ، تىر پىرقىراپ ، تىنچە تۇرۇپ لەۋلىرىنى يالىماق
تاپىر تېشىغا بوشلا تەگكۈزۈپ قوياتتى - دە ، ئاندىن ئاۋارىچىلىقتىن
قاچقاندەك ئالمان - تالمان كېتىپ قالاتتى .
بەزىدە تارار باشلىقى ، دوختۇر ۋە تۇپلار كېلىپ ئۇلار بىلەن
كەچلىك تاماقتا بىرگە بولاتتى ؛ بەزىدە قۇرۇيلى ئەر - خوتۇنلار كە-
لەتتى . ھازىر بۇ ئىككى ئائىلە بارغانچە يېقىن بولۇپ كېتىشۋاتاتتى .
گىراي قۇرۇيلى ئائىلىسى ئىشىنى ياخشى كۆرەتتى . ئۇ ئىشىكتىن
كىرىپلا يالىسى تېرىغا قويۇۋالاتتى . بەزىدە ھەتتا تىرىم كۈن ئىنگۇدەك
كۆتۈرۈپ تۇراتتى . ئۇ يالىسى تۇغان ئائىلىسىگە قوشۇپ ئىھسان بىلەن
ئەركىلىتەتتى . ئۇرۇن ساقال - تۇرۇتلىرىنى يالىسى تۇرۇتلىرىغا تەگ-
كۈزۈپ ئىتتىكى كەلتۈرەتتى . ئاندىن ئاتلارغا ئۇچىساش ھاياجانلىنىپ ،
ياغرىغا مەھكەم تېڭىپ سۆيەتتى . ئۇ يوق قىلغاندىن تۇيان خوتۇنى
تۇغمىغاچقا دائىم ھەسرەتلىنەتتى .
مارت ئايلىرى ئۇچۇق ھەم قۇرغاق بولدى ، كۈن جىلىلا ئىللىپ
قالغانىدى ، زېمىننا ئۇلارنى تىرىلىكىنە ئات مىنىپ ياماسا قىلىشقا تەكلىپ
قىلدى . ئۇزاق كۆيلەر ، ياك ئاسماس تۇيلەر ، ئاۋۋالقىدەكلا تىرجىلدا
تەڭگۈشلىنىپ تۇرىدىغان كۆيلەر ، مەيتىر تۇرمۇش زېناپى زېرىكتۈ-
رۈپ قويغانىدى . شۇڭا ئۇ بۇ تەكلىپنى ئىناس خۇشاللىق بىلەن قوبۇل
قىلدى . تولۇق تىر ھەپتە خۇشال - خۇراملىق بىلەن ئات مىنگەندە كە-
تىدىغان كىسملەرنى تىكىش بىلەن ئاۋارە بولدى .
ئۇلار ياماشىغا چىقتى . دائىم گىراي جانىم بىلەن ژۇلىس ئالدىدا
كېتەتتى . گىراي بىلەن زېنا ئۇلاردىن تۇر قەدەمدەك ئارىلىق تاشلاپ
ماڭاتتى . ئارقىدا ماڭغان بۇ تىر جۇپ ، تېخى دوستلاردەك ئەركىن
پاراڭلىشىپ ماڭاتتى . بۇ ئىككىسلەن تۇر ، بەكدىل تولغاچقا ، ئۇچرىشىش
بىلەنلا دوست بولۇپ قالغانىدى . ئالدىدا ماڭغان ئىككىسلەن تۇختىماي
تىچىرلىشاتتى ، بەزىدە پاراقلاپ كۈلۈشۈپ كېتەتتى . ئۇلار ئاغرىدا ئىت-

سىپ تۇگىسەلمىگەن سۆزلىرىنى كۆزى بىلەن ئىپادە قىلىدىغاندەك تۇيۇ-سىر بىر ـ بىرىگە مەنىلىك قارىشاتتى. ئۇلار ئۇشتۇمتۇت قېچىپ كېتىشكە ئۇرۇنۇۋاتقاندەك ئاتنى بولۇشغا قويۇۋېتىپ چېپىپ چىقىپ كېتەتتى.

كېيىن، زىلبىرنانىڭ مېھرى بىردىنلا ئۆزگەرگەندەك، ئۇنىڭ ئاچچىقلانغان ئاۋازى شامال ئۇچۇرۇپ، ئارقىدا كېلىۋاتقان ئىككى ئاد-لىمنىڭ قۇلىقىغا يەتكۈردى. گىراۋ كۈلۈمسىرەپ قويۇپ زىناغا:

— خانىمنىڭ مېھرى ھەركۈنى ئوخلۇق بولۇۋەرمەيدۇ، — دەپ قويدى.

بىر كۈنى كەچقۇرۇن قاشاندا، گىراۋ خانىم ئۆزى مىنگە ياتال-نىڭ چىشىغا تەگدى، ياشا ئاتنىڭ تېنىگە قاتتىق تېپىپ ئاتنى سەك-رەتتى، ئاندىن تۇيۇقسىز ئاتنىڭ بېگىنى تارتىپ قويۇۋەتتى. زىۇلىن-نىڭ بىر تەچچە قېتىم ئاگەھلاندۇرغىنى ئاڭلاندى:

— ئېھتىيات قىلىڭ، ئېھتىيات قىلىڭ، ئات سىزنى تاشلىۋېتىدۇ!

— كارىڭىز بولمىسۇن، تۇ، سىز ئارىلىشىدىغان ئى-ش ئەمەس! — دەپ جاۋاب بەردى زىلبىرنا.

ئۇنىڭ تەلەپپۇزى كەسكىن ھەم قاتتىق ئىدى. قەتئىي ئىسسىغان تۇ سۆزلەر بىراۋ ـ تېقىدىكىلەرنىڭ ھەممىسىگە ئاڭلىنىپ، ئۇزاققىچە جاراڭلىدى.

تىلىغى ياتال تۇيۇقسىز ئالدى پۇتىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ چاپچى-دى، ئاغزىدىن ئاق كۆپۈكلەر چىقتى. گىراۋ جاۋابىرلىنىپ، خېنىمنىڭ تىرىجە ۋارقىرىدى:

— زىلبىرنا، ئېھتىيات قىلىڭ!

زىلبىرنا ئاتاللار ھاپاچالانغاندا ھېچبىر بىرسە توسۇۋالالمىغاندەك، ئاتنى تەپكىلەپ، قامچىلاپ، قاتتىق ئۇرۇلغان قامچا ئارقا ـ ئارقى-دىن ئاتنىڭ قۇلىقى تۈۋىگە تەگدى. ئات غەزەپ بىلەن ئالدى پۇتلى-رىنى تىكلەپ، توشلۇقا چاپچىدى، ئاندىن تەرگە چۆشۈپ كۈچ بىلەن ئالدىغا ئېتىلدى ـ دە، دالىلارنى تولاپ ئۇچقاندەك چېپىپ كەتتى.

ئاۋال بىر پارچە تولاقسىز ئۆتتى، ئاندىن ئېگىزلىككە كىرىپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى www.uyghurkitap.com

سۈيۈق ياغاقلارنى ئەتراپقا چاچراتتى ؛ ئات ئۇچقاندەك چىقىپ كېتىۋاتقاندا ئات بىلەن ئادەمنى رادى پەرق ئەتكىلى بولمايتتى .

رىئۇلس قورقۇپ تۇرۇپلا قالدى . ئۇ ئۆزىنى يوقاتقان ھالدا :

— گراي خانىم ! گراي خانىم ! — دەپ چاقىراتتى . بۇ ۋاقىتتا گراي ئۆزىنى تۇتالماي ئاتنىڭ بويىغا جىك يىقىلىپ ، پۈتۈن كۈچى بىلەن ئاتنى چاپتۇردى . ئۇ ۋارقىراپ قوللىرىنى سىلكىپ ، يەپكىلەپ ، يىقىلماي ، ئالغا ئۈندەيتتى . ئاتنى ئۇچقاندەك چاپتۇراتتى . ھەيۋەت چەۋەندازدەك بۇ بوران بېشى ھاۋانى ئىككى پۇتى بىلەن قىسىۋېلىپ ، كۆككە كۆتۈرۈپ ئۇچماقچى بولاتتى . ئادەم ۋە ئات مۆلچەرلىگۈسىز سۈرئەت بىلەن ئالغا قاراپ چاپاتتى ، بۇ ۋاقىتتا زىننا ئىراقتىن ئەر - خوتۇن ئىككىسىنىڭ ئۇچقاندەك كېتىۋاتقان قارىسىنى كۆردى . ئۇلار چاپە - چاپ بارغانسېرى كىچىكلەپ ئاراللا پەرق ئەتكىلى بولىدىغان ھالغا كەلدى ۋە ئاخىر خۇددى بىر جۈپ قۇش بىر - بىرىنى قوغلىسا - قوغلىشا ئۇيۇققا سىرىپ يوقالغاندەك كۆرۈنمەس بولدى .

رىئۇلس ئاستا زىننانىڭ يېنىغا كەلدى . ئۇ پەرىشان ھالدا غۇدۇڭشىپ :

— خانىمدا ئۇ بۈگۈن ئاتسىپ قالغان ئوخشايدۇ ، — دېدى .

شۇنىڭ بىلەن ئىككىلەن دوستلىرى كەتكەن يەرگە قاراپ مېڭىشتى . لېكىن گراي ئەر - خوتۇن بۇ ئورمان - دۆڭ دالىدا كۆرۈنمەيتتى . چارەك سائەتتىن كېيىن ، زىننا بىلەن رىئۇلس گراي ئەر - خوتۇن ئىككىلەنىڭ ئۇدۇلدىن كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى . ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئۇلار ئۇچراشتى .

گراينىڭ يۈزى قىزارغان ، تەرلىگەن بولۇپ ، غەلىبە كەيپىياتى ئىچىدە خۇشال كۈلەتتى . ئۇ يۇمۇردەك قولى بىلەن خوتۇنىنىڭ شوخ يابىلىنى مەھكەم تۇتۇۋالغانىدى . گراي خانىمنىڭ بولسا ، يۈزلىرى تارغان بولۇپ ، ئاراللانغانلىقى ھەم قورقۇنچلۇقىنى بىلىپ تۇراتتى ؛ ئۇ بىر قولى ئېرىنىڭ مۈرىسىگە قويۇۋالغان ، خۇشىدىن كېتىدىغاندەكلا كۆرۈنۈشتە ئىدى .

شۇ كۈنى رىنا گرافنىڭ خانىمنى ئىنتايىن ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى چۈشەندى.

سۈنگدىن كېيىنكى بىر ئاي ئىچىدە، گراف خانىم ئەرلىدىن كۆرۈلۈپ باقمىغان خۇشاللىققا چۆمدى. ئۇ ئاي بىرەكلىك ئاغلىق خاكرىغا يەل - ياپ كېلىپ تۇرىدىغان بولدى. ئۇ كۈلۈپلا تۇرەتتى، قىرغىنلىق بىلەن ژىنانى قۇچاقلاپ سۆيەتتى، گويا ئۇنىڭ ھاياتى قايتىدىن يېرىم تىرىلىپ خۇشاللىققا تولغاندەك ئىدى. ئۇنىڭ ئىرىمۇ ناھايىتى خۇشال ئىدى، كۆزلىرى خۇشۇندىن ئۆزمەيتى، دائىم مېھرىبانلىق بىلەن ئۇنىڭ قوللىرىنى ۋە كىسمىلىرىنى سىلاپ قوياتتى.

بىر كۈنى كەچتە گراف رىناغا:

— ھاردىم بىرىنىڭ تۇرمۇشىمىز ئاخىرى بەختسىزلىك ئىچىدە ئۆتتۈۋاتىدۇ. زىلىيىرىيا ھېچقاچان ھاياتىدەك سۆيۈملۈك بولمىغانىدى. ئۇ بولمىۇ دېلىكەش، ئۇنداق بولۇپ كەتتى، ئاچچىقىمۇ يوقالدى، ئۇنىڭ مېنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى بىلدىم، تۇرۇن ئۇنىڭغا ئاچچە ئىشەنمەيتىم، — دېدى.

زىنۇلىمۇ ئۇنداق بولۇپ قالغان، تۇرۇقىدىن كۆپ ئېچىلىپ كەتكەن، ئىنكىدىغاندىن قالغانىدى، گويا بۇ ئىككى ئائىلىنىڭ دوستلۇقى ھەرقايسى ئائىلىگە خاتىرجەملىك ۋە خۇشاللىق ئېلىپ كەلگەنگە ئوخشايتتى.

بۇ يىل باھار بەكمۇ بالدۇر كەلدى. كۈن رەسمىيلا ئىسسىپ قالغانىدى.

ئەتىگەنكى تېخىلىقىن يارىپ ياكى چىمچىپ ئىللىق كېچەگىچە قۇياش نۇرى كەڭ زېمىنى ئىسسىتىپ كۆكەرتمەكتە ئىدى. ھەش - پەش دېگۈچە چىمەنلىكى يىلار بەگلا ياش كۆكىرىپ چىقاتتى. يەردىكى نەملىق تۇسالغۇسىز تۇقىرى كۆتۈرۈلۈپ، ئىسسىقلىق چىقىراتتى. بۇ، خاسىيەتلىك يىلدا رىمنى قاپلىغان باھارنىڭ گۈزەل مەنزىرىسى ئىدى.

ھاياتنىڭ بۇ خىل كىشى تۇرىكىنى ئويغىتىشى ھېچ يىلدۇرمەيلا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

رىسالىك قەلبىدە بىئاراملىق پەيدا قىلدى . ئۇ چۆنلۆكىىكى بىرەر كىچىك گۈلگە قاراۋىرىپ يۇيۇقسىز چارچاپ مۈگىدەپ قالاتتى . بەزىدە سىرتتىن يۇتعۇلار ئۇنىڭ يۇرىكىنى ئوينىتاتتى ، بەچچە سائەتلەپ مەقسەتسىز ھالدا جام ـ جىسالارغا چۆكەتتى .

كىتتى ئۇ ، دەسلەپتە مۇھەببەت باغلىغان مەرگىلدىكى قەلبى ھاياجانغا سالغان ھەرجىل ئىسلارنى ئەسلەيدىغان بولدى يۇ ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ قەلبىدە زىۋلىسغا يىسىبەن بىگىۋاشتىن پەيدا بولغان ئىسق ـ مۇ-ھەببەت ئەمەس . ئەمدى ئۇيداق بولۇشى رادى مۇمكىن ئەمەس بولۇپ يۇ پەقەت ئۇنىڭدىكى مەيس شامالىنىڭ سۆيۈپ ئۆتۈشى بىلەن باھارنىڭ ئىشقىغا شەيدا بولۇش يۈپەيلى قوزغالغان جايىرجەمسىزلىك ئىدى . گويا بىر جىل كۆزگە كۆزۈنمەيدىغان ، ياراكەيلىك جاقىرىق ئۇنى دەي ـ دەيگە سىلىۋاتقاندەك ئىدى .

ئۇ يالغۇز يۈرۈشنى ياقتۇراتتى . ئىللىق باھار يۇزىدا ئۇ ھەممىنى ئۇيتۇغان ھالدا ، ھەرقانداق پىكىر ـ جىسالارنىڭ يەتمىگە ئۇچرىماي ، غۇۋا ئەمما يىچ جۇشاللىقنى يەھرىمەن بولاتتى .

بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى ، ئۇ مۇشۇنداق جىسالارغا جۆمگەندە ، ئۇنىڭ قەلبىدە يۇيۇقسىز ئۆيكەيكى مەيرىرىلەر پەيدا بولدى . ئۇ ، ئىسسى-رىسالىك يىسىدىكى بىر كىچىك ئورمانزارلىق بولۇپ ، ئەتراپىنىڭ ھەممىسى دەرەخ شاخلىرى وە يوپۇرماقلار بىلەن يوسۇلۇپ قالغاچقا ، گىرىمسەن ئىدى . كۈن يۇرى جۇددى پەيجىرىدىن چۈشكەيدەك دەرەخ ئارىسىدىن چۈشۈپ يۇراتتى ، ئەيە شۇ دەرەخ سايىسىدە ، ئۆزىنى سۆيگەن يىگىتنىڭ يىسىدا ، ئۇ يۇيجى قىسم ئۆزىدە قوزغالغان شەھۋانى ھەۋەسنى سەزگە-يىدى ; شۇ يەردە زىۋلىس يۇيجى قىسم ئۇيالغان ھالدا كۆكلىدىكى ئار-زۇسىنى ئاشكارىلىغان . يەيە شۇ يەردە ژىسا يۇيۇقسىز ئۆزىنىڭ ئاررۇ قىلغان گۈزەل كەلگۈسى بىلەن ئۇچراشقانلىقنى ھىس قىلغانىدى . گويا ماكانى قايتا سەيلە قىلىس ، ئۇنىڭ يۇرمۇش مۇساپىسىدە قايدافىيۇر يىڭى ئۆزگىرىشلەرنى پەيدا قىلىدىغاندەك ، ئۇنىڭ شۇ ئورمانزارلىققا يەيە يارغۇسى ئۇ يەرنى ، ھەسرەت بىلەن ياۋاپ قىلىپ سەجدە قىلغۇسى

كەلدى

رىۆلس ئەىسگەىدىلا حىقىپ كەىكەىدى ، رىىا ئۆىىڭ ىەگە كـەىكەىلىكىىى ىىلمەىىى . رىىا مارىس ئائىلىسىىڭ ىىقىدىى ىۆىاں ئۆرى مىىۋاىقاں كىچىك كۆك ئىىىى ئەكەلدۆرۆب ئىگەرلىسپلا ىولغا جىقىى .

ىۆ كۆىى ئەىراب ئىىاىس حىمحىب ئىدى . ھەىىا دەل ـ دەرەح ـ لـەرىىڭ ىوپۇرماقلىرى ، ئوت ـ حۆپلەرمۇ قىمىرلىماىىى ؛ شامال ىۆىحۆق ـ ڡـاں ، ھەممە ىەرسە ھەرىكەىىں مەڭگۈ ىوحىاپ قالغاىدەك ئىدى . جى ـ كەىكىلەرمۇ ىوشۇرۇىۇۋالغاىدەك قارىىىمۇ كۆرسەىمەىىى .

قۇىاش ئۆر ىۆرىى سىحسلىق ىىلەں سىپاىى زىمىىغا چاچاتتى ، جىمجىىلىققا چۆمگەں دالىلارىى ئالىوں رەڭلىك ىۇماں قاىلىۋالغاىدى ، رىــىا ئاىىى مىىپ ، حۇشال ـ حۇرام ھالدا ئالدىرىماي ئالغا قاراپ ما ـ ڭـاىى . ئۇ ىىشىى كـۆىـۈرۈب ، رۇمـرەىــەك ئـاسماىــدىــكى پـاحـ ـ ىــدەك كـىچىك ـ كىچىك ىۇلۇىلار ىەككە ـ ىگاىە ھالدا ، حۇددى كىىىلەرىىڭ ئىىىدىں كۆىۈرۈلۈپ كەىكەىدەك ، كۆك قەھرىدە ئىىىلىپ ىۇراىى .

رىىا حىلغىى ىاقىلاپ ىۆۋەىگە قاراپ ماڭدى . حىلغا ئۇدۇل دى ـ ڭىر ىوىغىچە ىاراىى . ئىىرىاىىڭ ئەگمە دەرۋارىسى ىار ئىگىر ىاردىں دىكىرغا قوشۇلاىى . ئاىدىں ئۇ ئالدىرىماي ئۇرماىرارلىققا قاراپ ماڭدى .

قۇىاش ىۇرى دەل ـ دەرەحلەرىىڭ شاحلىرى ئارىسىدىں چۈشۈپ ىۇراىى . ئۇ ىۇرغۇں حىغىر ىوللارىى ئارىلىغاں ىولسىمۇ ، قىرىشقاىدەك ئىردىگەں ىەرىى ىاپالمىدى .

ئۇ ئۇزۇں جىغىر ىولىى كىسىپ ئۆىكەىدە ، ىولىىڭ ىاش ىەرىپىدە دەرەحـكە ىاغلاپ قويۇلغاں ئىگەرلىك ئىككى ئاىى كۆردى . ئۇ دەرھاللا ىۇ ئىككى ئاىىڭ ىىرىىىڭ زىلىرىاىىڭ ئىىى ، ىەىە ىىرىىىڭ رىۆلىى ـ مىىڭ ئىىى ئىكەىلىكىىى ىوىۇۋالدى . غىرىىسىپ ىۇرغاىدىكى ىۇ كۆىۈل ـ مىگەں ئۇچرىشىں ژىىاىى قەۋەىلا حۇش قىلىۋەىىى . ئۇ ئاىىى قامچىلاپ شۇ ىەرەپكە قاراپ حاپىى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

باغلاقلىق تۇرغان ئىككى ئات، ئۇزۇن ۋاقىت بىكار تۇرۇپ ئا-دەلىسىپ قالغاندەك كۆرۈنەتتى. رىنا ئۇلارنىڭ قېشىغا ئات چاپتۇرۇپ بېرىپ ۋارقىرىۋىدى، ھېچكىم جاۋاب قايتۇرمىدى. دەسسەپ چەنلىود-سىلگەن چۆپلۈككە بىر پاي ئايالچە پەلەي ۋە ئىككى تال قامچا تۇراتتى. ئۇلارنىڭ بۇ يەردە ئولتۇرغانلىقى، ئاندىن ئاتلارنى باغلاپ يىراقراق كەتكەنلىكى روشەن ئىدى.

رىنا 15 ـ 20 مىنۇت ساقلىدى. بىرئاز ھودۇقتى. ئۇلارنىڭ نېمىگە كەتكەنلىكىنى چۈشەنمىدى، ئۇ ئاتنى چۈشۈپ، بىر تۈپ دە-رەخنىڭ تۈۋىدە مىدىرلىماي تۇرغاندا، ئىككى قۇشقاچ ئۇنى كۆرمەي ئۇچۇپ كەلدى ـ دە، ئۇنىڭ يېنىدىكى چۆپلۈككە قوندى. قۇشقاچنىڭ بىرسى يەنە بىرسىنىڭ چۆرىسىدە چۇرۇقلاپ ئالدىراپ چۆرگىلەپ كەتتى. قاناتلىرىنى سىلكىپ باشلىرىنى ئېگىز ـ پەس قىلىپ، چۇرۇق ـ چۇرۇق ـ چۇرۇق ـ چۇرۇق قىلىپ چاقىردى ـ دە، بىرسىنىڭ ئۈستىگە بىرسى چىقىپ، قۇيرۇقلىرىنى كېرىشتۈردى.

رىنا چۈشەندى بۇ ئىشلار بىلەن بوتۇسلۇقى بوقمەك ھەيران قال-دى. ئاندىن ئۆز ـ ئۆزىگە: « راستىمدۇ، بۇ باھارمۇ ! » دەۋەتتى. ئۇ-نىڭغا ئۇلاپلا ياشقا بىر خىيال، بىر گۇمان ئۇنىڭ كۆڭلىدىن كەچتى. ئۇ يانقى پەلەيگە، قامچىغا ۋە باغلاقلىق تۇرغان ئىككى ئاتقا سەپسالدى. ئۇ دەرھال ئۆزىنىڭ ئېتىغا مىندى ـ دە، ئالدىراپ ـ تېنەپ بۇ يەردىن ئايرىلدى.

ئۇ ئۇچقاندەك چېپىپ ئاق يېرەكلىك باغلىق خاكىرىغا قايتتى. ئۇ توختىماي يەكىر تۇرگۈرەتتى. بىر قانار پاكىتلارنى ۋە ئەھۋاللارنى بىر ـ بىرى بىلەن باغلاپ، قايتا ـ قايتا ئويلايتتى. ئۇ نېمىشقىمۇ بالدۇرراق كۆرۈپ يەتمىدىكىنە؟ نېمىشقا ئالدىراپمۇ دىققەت قىلمىدىكىنە؟ رىۋۇلىس سىرتقا چىققاندا، ئۆتكەنكىدەك چىرايلىق ياسىنىۋالغان ئادىتى بىيۋال-غانىدى. ئۇنىڭ مىجەز ـ خۇلقى ياخشى بولۇپ قالغانىدى. ئۇ نېمىشقا بۇلارنىڭ ھەممىسى ئوچۇق بولۇپ يەتمىدىكىنە؟ رىنا زىلىرىياننىڭ ھىلىقىدەك تۇتۇقسىز تۇيغان بىرۋا خاراكتېرلىق يەلۋىلىكى، ئۇنىڭ

ھەددىدىن ئارىۇق يار ـ كەرەشمىلىرى وە ىعسچىلىقلىرى ، ىعسدىن ىۇ-
يان ئۇيىك يۇرمۇشىىك يۆلەكچە شادلىق ئىچىدە ئۆيۈۋاتقانلىقى ، ھەيىا
گراقسىمۇ ئۇيىڭدىن رازى يولۇپ ، قىن ـ قىسعا پايماي قالعانلىقىنى
ئەسلىدى .

ئۇ ئاىىك يىرگىنى يارىپ ، ئاسيا ماڭدى . ئۇ جىمجىت ئود-
لىىىىى كىرەك ئىدى . ئايى جانۇرۇپ ماڭسا يىكىر ـ خىياللىرى جى-
جىلىپ كىتەيتى .

دەسلەپكى جىددىيلىىش ئۆيۈپ كەيكەيدىن كىيىن ، ئۇيىڭ
يۇرىكى يىجىلىپ ئىريعا چۈشتى . ئۇ ھەسەت قىلمىدى ، يە يەپرەيلەي-
مىدى ، پەقەت يىرگەيدى . ئۇ رىۇلىنى رادىيلا ئويلىمايتى ؛ ئۇيىڭ قىل-
عان ـ ئەيكەيلىرىىك ھىچقايىسى ئەمدى ئۇيى ھودۇقتۇرۇۋيەلمەيتى .
لىكىن ئۇ دوستى بولعان گراق جاييمىك ئۆرىنى قوشلاپ ئالدىعانلىقى-
دىن عەرەپلەيتى . يۇيىڭدىن قارىعاندا دۇيىادىكى ئادەملەرىىك ھەممىسى
يامان يىيەتلىك ، يالعانچى ، ساختىپەز ئىدى . ئۇيى مەشەگە كەلگەيدە
ئۇيىك كۆز جاناقلىر ئىحتسارسىز ياش بولدى . يەريدە كىشىلەرىىك ئە-
قىدىسىگە يىعلىعان يىعىسى يەئەيى ئۆلگۈچىگە يىعلىعان يىعىعا ئوخشاش
بۇرەكىي ئىريدۇ .

ئۇ ھىچىمىىى يىلمىگەن كىىدەك يۇرۇۋسكە ، ھارىردىن ياشلاپ
پەقەت پائول وە ئانا ـ ئايىىسىلا ياخشى كۆرۈۋسكە ، ئۇيىڭدىن ياسعا
ھەرقانداق ھىسسىياتى يۇرىكىگە يىقى بولايماسلىقىعا ، ياشقا يارلىق كى-
سلەرگە سوغۇققانلىق يىلەن جەيىن قاراش بۇرىىىىىىى يۇيۇشقا يەل
ياعلىدى .

ئۇ ئۆيىگە قايىپ كىلىپلا ئوغلىنى قولىعا ئالدى وە ئۇيى كۆيۈ-
رۇپ ئۆز جايىسعا ئىلىپ كىرىپ ، يالىنى مەختۇيلاردەك يىر سائەتتىن
ئارتۇق يوختىماي سۆيدى .

ريۇلىن كەچلىك ناماق واقتىدا قايىپ كەلدى وە ھىچىىپ ،
سىلىق ـ سىيايلىق ، مۇلايىملىق يىلەن رىىايىك كۆڭلىنى خۇش كو-
يىدا بولدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرىسى

ــــ دادام ىـىلەں ئاپام بۇ ىىل راسلا كەلمەسمۇ ؟ ــــ دەپ سو-رىدى ئۇ .

ىـۇ حىل كۆبۇمحاىلىق رىىاعا سۇىداق فاىىق ىەسر قىلدىكى ، ئۇىىڭ ئورماىلىعا سىرىلىپ قالعاں ھەرىكەىلرىىى كەحۇرۇم قىلىوەىكىلى باسلا قالدى ؛ ئاىا ـ ئاىىسىى فاىىا كۆرۈش ئىسىكى ئۇىى فاىىق ئەىسر قىلدى . جۇىكى پائولدىں قالسا شۇ ئىككىىلەں ئۇىىڭ حىں قەلبىدىں سۆىىدىعاں كىشىلىرى ئىدى . ئۇ بۇىۇں كىجىسى ئۇلارىى ىالدۇرراق كۆ-لمشكە ئۇىدەپ حەپ ىىرىش ىىلەں ئۆىكۈردى .

ئۇلارىـىك 20 ـ ماى ىىسپ كىلىدىعاىلىعى ھەققىدىكى ئۇقتۇرۇ-شىى تاپسۇرۇۋالدى . بۇگۇں 7 ـ ماى ئىدى .

سۇىىڭ ىىلەں ئۇلارىىڭ بولىعا ىەلمۇرۇپ ، كىلىشىى ىۆپ كۆرى ىىلەں كۈنىى . سەوەپ ئاىا ـ ئاىىسىى سىعىىعاىدىں باشقا ، ىەىە ئۇلارعا باشقىچە موھتاجلىقى بار بولۇپ ، ئۇ ئۆز قەلبىى ئاشۇ سەممىى قەلبلەر ىـىلەں ئۇحراسىۇرماقچى ، بۇلعاىمىعاں ، پاك كىشىلەرگە ئىچ ـ باعرىىى ئۆكمەكچى ئىدى .

ئۇلار بۇىۇں ئۆمرىدە ، مەىلى ھەرىكەت ، ئوى ـ ىىكىر وە ئارزۇ ـ ئۇمىد حەھەتتە بولسۇن ئەرلەدىں بوعرا ھەم ئادىل ئىدى .

رىـىا ئۆز ئەتراپىدا باشاوانقالارىىك ھەممىىىىڭ روھىى حە-ھەتتە ئاىچە ساعلام بولمىعاں كىشىلەر ئىكەىلىكىىى ، بۇ ئىش ئۆزىىى ىىحىمۇ مىسكىن قىلىۋەتكەىلىكىىى ھىس قىلدى . گەرچە ئۇمۇ حۇسال-لىق ، حاپىلىقلىرىىى حىرانىعاحىقارماسلىقى ، ىالعاىدىں ھىحىسىپ گراى حاىىمى كۈنۈوىلىشى ئۆگىنىۋالعاں بولسىمۇ ، لىكىں قەلبىدىكى توسلۇق وە ئەتراپىدىكى كىشىلەرگە قارىتا مەىسىمەسلىك تارعاىسرى كۈحىىىپ ئۇىى بۇىۇىلەى ئىلكىگە ئىلىۋالدى ؛ ھـەركـۈىى تـارتـىـلـىـپ تـۇرگـەن ئۇىىاق ـ جۇشىەك سۆزلەر ئۇىىڭ قەلبىدە ىىحىمۇ ىەك ىىرگىىىش ۋە ئادەملەرگە قارىتا ىىحىمۇ قاتىق مەىسىمەسلىك پەيدا قىلاتتى .

كۈتار ئائىلىسىىڭ تاتلىق بولمىعاں قىرى بۇغۇت قوتدى ، ئەمدى ئۇ تات ـ ئارىدا توى قىلمىسا بولماىتتى . مارىىں ئائىلىسىدىكى قىر حا-

كار، ھېلىقى نىسىم قىزنىڭ قورسىقى دومسىيىپ قالدى؛ قوشنىسىنىڭ 15 ياشلىق كىچىك قىزىنىڭمۇ قورسىقى يوغىناپ قالدى؛ ھېلىقى توكۇر، مەينەت تۇل خوتۇن، «ئىپلاس» دەپ لەقەم ئالغان گاداي خوتۇنمۇ قورساق كۆتۈرۈپ قالغانىدى.

ئۇنىڭ ھەردائىم ئاڭلايدىغىنى، شۇ يەرلىك بىر قىرچاق ياكى ئېرى بار خوتۇن، بالىلىرى بار بىرا ئائىلە وە ياكى ئادەتتە كىشىلەر ھۆرمەت قىلىدىغان باي دېھقاننىڭ خوتۇنى ئېغىر ئاياغ بولۇپ قاپتۇ ياكى باشقا بىرسى بىلەن ئويناپتۇ، دېگەندەك باشقا گەپ ئەمەس ئىدى.

خۇشخۇي باھار مەۋسۇمىدە، بالغۇر ئۆسمۈرلۈكلا ئەمەس، بەلكى ئادەملەرمۇ ئوخشاش روھلۇق، خۇشخۇي بولۇپ قالغانىدەك ئىدى.

ژىناچۇ، ئۇنىڭ سەرگۈ ئەرلىرى ھاياجانلىنىشنى قالغانىدى. ئۇنىڭ ئارار تىگەن قەلبى ۋە ھېسسىياتچان روھى ئىللىق باھار شا- مىلى دولقۇنلىدى. ئۇ پەقەت ئىشقا ئاشمايدىغان خىياللار ئىچىگە غەرق بولاتتى، قىزغىنلىقى خام ـ خىياللار دۇنياسىدا خورىيانتى. شەھۋانىي ھەۋەسكە كەلسەك، بۇنداق ھېسسىيات ئۇنىڭدا ئاللىبۇرۇن تۈگىگەن. شۇنداق بولغاچقىلا، ئىپلاس، ھاۋائىي قىلمىش ئۇنى ھەيران قىلىپ، سەسكىنىش تەبرەنلىشىغا ئېلىپ بارغانىدى.

بارلىق جانلىق مەخلۇقاتلارنىڭ جۈپ ـ جۈپلىرى بىلەن قو- شۇلۇشى گويا تەبىئىي خۇسۇسىيەتكە خىلاپ ئىشتەك، ئۇنىڭ ئوغىسىنى قايناتتى؛ زىنانىڭ زېمىنىدىن خاپا بولۇشى ۋە ئۇنىڭغا ئاچچىقى كەلگەنلىكى، ئۇنىڭ زېمىنى يارىتالمىغانلىقىدىن ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭمۇ ئومۇمىيلىق مەخلۇق بولۇپ تۇرۇۋاتقان ياغاچقا بېسىپ كىرىش خالى بولالمىغانلىقى ئۈچۈن ئىدى.

زىلىزىنا يەسلىك، رەسۋالىق يەنىمۇ سېسىپ كەتكەن سەھرالىقلارغا ئوخشىماسلىقى كېرەك ئىدى. ئۇ قانداقلارچە مۇشۇنداق ھاۋائىي قىلىقلارنى قىلالايدۇ؟

زىنانىڭ ئانا ـ ئانىسى كىلىدىغان كۈنى، زىنانىڭ خۇشلۇقى تۇتۇپ كېتىپ، خوتۇنىغا ئۇنىڭ قارىسىغا ئىشىنى تەبىئىي، بولىمۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

كۆلكىلىك ىىر ئىشنى سۆزلەپ بەردى . ىۇ ئىس رىسادا ىىحمۇ بەك بەپ- رەب قورعىدى . رىۇلس ئۇىىڭعا مۇىۇلارىى ئىسى : ىولكىحاىسىك سودى- گىرى پىحسىڭ ئىجىدە ىىر بەرسىسىك ئاوارىى ئاڭلاپ قاىىۇ ، بىحسىك ئىجىگە مۇشۇك كىرىۋالعاں ىولسا كىرەك ، دەپ قارىسا ، ئۆرىسىڭ حوىۇىى ىولۇپ جىقىپىۇ ، ىۇ حوىۇں ئۇ ىەردە ىولكا بىشۇرمىعانىكەں .

ئۇ ئارقىدىں بەىە :

— ىولكىحاىسىڭ سودىگىرى ىىجىسىڭ ئاعرىى ئىسپ قوىۇىىۇ ؛ پىجىنىڭ ئىچىدىكى ئىككىسلەں ىۇىحۇقۇپ ئۆلگىلى ىاسلا قاپىۇ ؛ ىۇىى ئۇ- ىىڭ كىجىك ئوعلى قولۇم - قوشىلىرىعا حەوەر قىىىۇ ، ئۇ ئاپىسىسىڭ ىۆمۈرجى ىىلەں پىحسىڭ ئىچىگە كىرىپ كەىكەىلىكىى كۆرۈپ قاىىد- كەں ، — دىدى زىۇلس ھىحسىپ ىۇرۇپ ، - ىۇ ئەىلەحلەر ىىرىى ئۆر- لىرىىسك ئىشى - مۇھەىىەت ىولكىسىى ىىسپ ىاقسۇں ، دىگەں ئوح- سادۇ ! ىۇ لاقوىاىسىڭ ئىسىل ھىكاىسى ىولۇشقا مۇىاسىپكەں . — دىدى رىىىا ىۇىى ئاڭلىعاىدىں كىىس ، ىولكىى ىۇىۇشقا حۇرئەت قىلالمىدى .

ئۇرۇں ىولۇلۇق بەىۇں ىاش ىەلەمەى ئالدىدا ىوحىىدى ، ىارو- ىىڭ مىھرىىاں جىراىى دىرىرىدىں كۆرۈىگەں حاعدا ، ئەرەلدىں مۇىداق ئىش ىولۇپ ىاقمىعاىدەك ، كۆچلۈك سىعىىس ھىسسىاىى رىىىاىىڭ ىۇ- رەك قىىدىں ئۇرعۇپ حىقىشقا ىاشلىدى .

ئەمما ، ئاىىسى كۆرگەں ۋاقىىا ، ئۇ ئىحىسارسىز حۆچۈپ كەىىى - دە ، ھوشىدىں كىىىپ قالعىلى ىاسلا قالدى . ىاروں حاىىم ىىر قىشى ئۆىكۈرگەىگە ، ىەىى ئالىە ئاى كۆرۈىسىمىگەىگە ، ئارىدىں ئوں ىىل ئۆىكەىدەك قىرىپ كەىكەىدى . ئۇىىڭ سىمىر قوۋۇرلىرى حالىدەك ساڭگىلىعاں ، كۆزلىرى حۇىۇكلەشكەں ، ئىككى قولىۇقىدىں ىۆلىمىسە ھەرىكەت قىلالماىدىعاں ىولۇپ قالعاىدى ؛ ىەپەس ئالعاىدا حىرىلداىسى ، ىەپەس ئىلىسى ىارعاىسىرى قىسىلاشقاىدى . ىۇ ئىس ئۇىىڭ ئەىراپىدى- كىلەرىىك ھەممىسىى قاىعۇعا سالعاىدى .

ىاروں ھەركۈىى ئۇىىڭ ىىلەں ىىللە ىولعاحقا ، ئۇىىڭ كۈىدىں - كۈىگە رەئىپلىسىپ كىسۋاىعاىلىقىى سەرمىگەىدى . ىاروں حاىىم ىەىەس

ئـلـسـسڭ بارعاسرى فسلىشۋابعالىعسى ، بەدسسڭ بارعاسرى ئىعىرلىشپ كسۋابعالىعسى ئىسسپ بەرگەىدە ، باروں :

ـــ ئۇىداى ئەمەسۇ ، سۆبۈملۈكۈم ، مەں ىىلىمەىعۇ ، سىر ئەرەل-دىں مۇشۇىداى ، ـــ دەپ حاۋاب ىىرەىنى .

رـىىا ئابا ـ ئابىسسى حاىسعا باشلاپ ئەكىرىپ فويعاىدىں كە-بىں ، ئۆز حاىسعا فاىىپ كىردى . ئۇىىڭ كۆڭلى ىىئارام بولۇپ ، ئۆ-زىىى بوحسوالالماى ىىعلىۋەىى . ئاىدىں كۆزىگە باش ئالعاں هالدا دادى-سىى چاقىرىپ ، ئۆزىىى ئۇىىڭ قۇچقىعا ئاىى .

ـــ ئاھ ! ئاپامىڭ بۇرقى ئاحاىپ ىىر ئۆزگىرىپ كىسپىعۇ ! ئۇ ىىمە بولدى ؟ ماڭا ئىسسپ ىىرىڭ ، ئۇ رادى ىىمە بولدى ؟ ـــ دەپ سو-رىدى .

باروں فاىىى چۆچۈپ كىىىپ حاۋاب بەردى :

ـــ سىرمۇ شۇىداى ئويلامسىز ؟ بەدە بۇىداى ئىش بار ؟ ئەسلى-دىىلا مۇشۇىداى ئىدىعۇ ؟ مەں ئۇىىڭ ىىلەں هەركۈىى ىىللە بولۇۋاتى-مەں . شۇىڭعا كىىلمەىكى ، ئۇىىڭ ئەھۋالى ياماىلىشىپ كەىمەى شۇىداى بۇرۇۋىرىدۇ .

سۇ كۈىى كىچىسى زىبۇلىں حويۇىعا :

ـــ ئاباڭىىڭ هالى ئاىچە ياحسى ئەمەس ، مىىڭچە ئاىچە ئۇزاققا بارمايدىعاىدەك بۇرىدۇ ، ـــ دىدى .

رىىا بۇىى ئاڭلاپ ىىعلىۋەىى .

ـــ بولدى ، مەں ئۇىى بۇگىىپىۇ دىمىدىمعۇ ، ىىمىسعا بۇىچە هودۇقۇپ كىىسەں ، ئۇىىڭ بۇرقى ئۆزگىرىپ كىىسۇ ، بۇىىسى ئەمەل-بەں ، ئۇىىڭ ىىشمۇ ىىر بەرگە ىىرىپ قالدى ! ـــ دىدى زىبۇلىں ىىر-كىپ .

ىىر هەپىە ئۆىكەىدىں كىىں ، ئۇ ئاپىسىىڭ ئۆزگىرىپ كەىكەں رەڭگىرو ھىعا كۆبۈپ ، بۇ ئىشىمۇ ئويلىماىدىعاں بولدى . ىىرىىڭ كۆڭ-لىمىزىى ىىدۇرۇش ئۈچۈں ، بەىئىى حۇسۇسىىمىزگە ئاساسەں ئۆ-زىمىزگە بەھدىپ سىلىۋاىعاں هودۇقۇش ۋە غەم ـ ئەىدىشىى ئۆزىمىزدىں

بىرى قىلغان ياكى بىر چەتكە قارىتىپ قويغىنىمىزدەك ، ئۇمۇ ۋەھىمىنى كۆڭلىدىن چىقىرىۋەتتى .

يارون خانىمنىڭ مېڭىشقا مادارى يەتمەيتتى . بىر كۈندە ئاران يېرىم سائەتلا سىرتقا چىقاتتى . ھەرقېتىم « ئۆرىسك » سانىتۇەيلىك يولىنى بىر ئايلىنىپ چىقسا چارچاپ مىدىرلىيالماي قالاتتى . شۇڭا « ئۆرىسك ئۆرۈن بەلدىنكىدە » ئولتۇرۇۋالاتتى . يەنە ماڭالمايدىغانلىقىغا كۆزى يەتكەندە :

— مۇشۇنچىلىك بولسۇن ؛ يۈرەك كېڭىيىپ كېتىش كېسىلىم بۈگۈن پۇتۇمنى بېسىپ كەتتى ، — دەيتتى .

ئۇ ئەمدى قاقاقلاپ كۈلمەيتتى ، ئۆتكەن يىلدىكىدەك قاقاقلاپ كۈلۈپ پۈتۈن بەدىنى سىلكىنىپ كېتىدىغان ئىشلارغا بۇ يىل ئارانلا كۈلۈپ قوياتتى . لېكىن ئۇنىڭ كۆزى ئاۋۋالقىدەكلا ياخشى ئىدى . ئۇ ئۇدا بىرنەچچە كۈن « كورىنتو » ۋە لامارتىنىڭ « ئەتلەت توپلىمى » نى قايتا ئوقۇش بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزدى ؛ كېيىن ئۇ « خاتىرە يۇتۇملىرى » نى تىڭشىغان يارىمنى ئەكەلدۈرەتتى . ئۆزى مەڭگۈ ئۇنتۇمايدىغان گويا مەكتۇپلەرنىڭ ھەممىسى ئېسىنگە يېتىپ ، يارىمنى يېنىدىكى ئورۇندۇققا قويۇپ قوياتتى . بۇ « يالداما » نىڭ ھەممىسى قايتىدىن بىر رەت كۆرۈپ چىقىپ ، ئاندىن يەنە بىر ـ بىرلەپ يارىمغا سېلىپ قوياتتى . ئۇ يالغۇز قالغاندا ، يەقەت ئۆزى يالغۇز چېغىدىلا ، يەرى جەيلەرنى ئېلىپ خۇددى كېسەلەر سۆيۈملۈكىنىڭ جەسىتى يېنىغا بېرىپ ، ئوغرىلىقچە جىجىسى سۆيگەندەك سۆيەتتى .

يەرىدە رىسا يۇتۇقسىز كىرىپ قېلىپ ، ئۇنىڭ يەكمۇ كۆڭلى بۇزۇلۇپ يىغلاپ ئولتۇرغىنىنى كۆرگىنىدە ھودۇقۇپ :

— ئانىجان ، نېمە ئىش بولدى ؟ — دەپ سورايتتى .

يارون خانىم چوڭقۇر ئۇھ تارتىپ :

— بۇ يالدامىلار كۆڭلۈمنى بۇزۇۋاتىدۇ ، بۇ يەرسىلەرنى ھەرقېتىم كۆرگىنىمدە ، خۇشال ـ خۇرام ئۆتكەن كۈنلەر ئېسىمگە چۈشىدۇ ، ئەمما ھازىر ھەممە تۈگىدى . ئېسىمدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەن يەرى كىشىلەر

تۇلارنى كۆرگەن ھامان كۆز ئالدىمدا پەيدا بولىدۇ، تۇنداق چاغلاردا سىز ئۇلارنى كۆرگەندەك، ئۇلارنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىغاندەك بولىسىز، تۇيۇقسىز كىشىنىڭ يۈرىكى جىغىلدايدۇ. تۇلارنىڭ ھەممىسى سىز كېتىپ چۈشىنىسىز، — دەپ جاۋاب بېرەتتى.

بارون ئەگەر ئۇلارنىڭ كۆڭلى تۇرۇلۇپ تۇرغاندا كىرىپ قالغان بولسا، پەس ئاۋاز بىلەن دېرىغا:

— جىسىم قىرىم، رىسا، سۆزۈمنى ئاڭلاڭ، جەبلەرنى كۆندۈرۈۋىسىك، مەيلى ئايكىرىنىڭ ياكى مىسىڭ يارغىسىم بولسۇن، ھەممىسى كۆندۈرۈۋىسىڭ، ئادەم قىرىغاندا، يانش ۋاقىتىدىكى ئىشلارنى ئەسلىگەندىن قورقۇنچلۇق ئىش يوق، — دەيتتى.

لېكىن زىسامۇ ئۆزىنىڭ جەبلىرىنى ساقلاپ كېلىۋاتاتتى. ئۇ، « ياللامىلارنى قوغۇش ئىسكايى » نى يەنىلا قوبغاندى. گەرچە زىسا ئايىسىغا ياسغا جەھەبلەردىن ئوجىسىمىسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ جىسالپەرەسلىك، كۆپ قايغۇرۇش، ئاسان ھاياجانلىنىپ كېتىشتەك مىجەزىگە ۋارىسلىق قىلغانىدى.

بىرەججە كۈندىن كېيىن بارون بىر ئىشنى ئورۇنلاشتۇرماقچى بولۇپ كېتىپ قالدى.

تۇ ئاجايىپ گۈزەل پەسىل ئىدى. ھەركۈنى سەھەردە ياڭ تۈرى يارلاپ، كۈن ياشلىنىپ كېتەتتى. ئۇنىڭغا يېپىنچ گۈگۈم، ئىللىق ۋە كۆكنى تۇلۇرلار قاپلىغان كېچە ئۇلىشىپ كېتەتتى. ئورۇن ئۆيمەي ياروں جانىمىنىڭ سالامەتلىكى جىلى ياخشى بولۇپ قالدى؛ رىسا زىيۇلىنىڭ يەس ئاررۇ — ھەۋەسلىرىنى ۋە زىلىرىيانىڭ قارا يەيلىكلىرىنى ئۇنتۇپ، ئۆزىنى بەختلىك ھېس قىلىدىغان بولۇپ قالدى. سەھرانىڭ ھەممە يېرىنى گۈللەرنىڭ خۇش پۇرىقى قاپلىدى. يىپايان دىڭىز ئەتىگەندىن — كەچكىچە قۇياش نۇرىدا چاقناپ تۇراتتى.

بىركۈنى جۇسىس كېيىن، رىسا يائولى كۆيۈرۈپ، ئىسرلارنى ئارىلاپ كەتتى. ئۇ ياپ — ياپ ئوغلىغا قاراتتى؛ يول بويلىرى ۋە جۆپلۈكىكى ياۋا گۈللەرگە سەپسالاتتى. جەكسىز يەجىسارلىق ھېس

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

قىلاتتى. ئۇ ئوغلىنى توختىماي سۆيۈپ، باغرىغا مەھكەم باساتتى؛ ئىسسىق - دالىلاردىن شامال ئۇچۇرۇپ كەلگەن خۇش پۇراقلار دىماغقا ئۇرۇلاتتى. ئۇنىڭغا ئۆزى تامامەن يېڭى خۇشاللىق دۇنياسىدا مەست بولۇپ، ئېرىپ كېتىۋاتقاندەك تۇيۇلدى. ئۇ ئوغلىنىڭ كەلگۈسى ھەققىدە خىيال سۈردى، ئۇ قانداق ئادەم بولۇپ چىقاركىن - ھە؟ بەزىدە ئۇ ئوغلىنىڭ ئاتاقلىق، كۈچى بار، كاتتا ئادەم بولۇشىنى ئۈمىد قىلاتتى. بەزىدە ئوغلىنىڭ ئۆمۈر بويى ئۆز يېنىدا تۇرۇشىنى، ۋەپادار، ۋاپادار بولۇشىنى، مەڭگۈ ئانىسىنىڭ كۆڭلىنى خۇشال قىلىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. ھەرقېتىم ئۇنى ئانىلىق مېھرى بىلەن سۆيگىنىدە، مەڭگۈ ئۆزىنىڭ ئوغلى بولۇشىنى، يالغۇز ئۆزىنىڭلا ئوغلى بولۇشىنى ئارزۇ قىلاتتى؛ ئۇ ئوغلىنى ئەقىل - ئىدرىكى بىلەن قىزغىن سۆيگىنىدە، ئۇنىڭ دۇنيادا ئىناۋەتلىك ئادەم بولۇپ چىقىشىنى تىلەيتتى.

رىسا ئېرىق بويىدا ئولتۇرۇپ، رادىلا كۆرمىگەندەك ئوغلىغا زەن قويۇپ قاراپ كەتتى. ئۇ كىچىككىنە بوۋاقنىڭ كەلگۈسىدە چوڭ ئادەم بولىدىغانلىقىنى، تۇچا قەدەملەر بىلەن يول ماڭىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭغا ساقال - بۇرۇت چىقىدىغانلىقىنى، گەپ قىلغاندا ياڭراق ئاۋاز چىقىرىدىغانلىقىنى ئويلىغىنىدا ھەيران بولۇپ كېتەتتى.

رىسا يىراقتا ئېرىسىنىڭ چاقىرىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ، بېشىنى كۆتۈرۈپ قارىدى، مارىيۇس ئۇدۇل ئۇنىڭغا قاراپ يۈگۈرۈپ كېلىۋاتاتتى. رىسا ئۆيگە مېھمان كېلىپ قالغان بولسا كېرەك، دېگەن ئوي بىلەن ئورنىدىن تۇردى ھەمدە ئۆزىنى ئارامىدا قويمىغانلىقىغا خاپا بولدى. شۇ ئارىلىقتا ئۇنى چاقىرغىلى كەلگەن بالا ئالدىغا كېلىشمۇ بولدى.

ئۇ رىسانىڭ ئالدىغا كېلىپ:

— خانىم، يارۇن خانىم بولالمايۋاتىدۇ، — دېدى ئۇ دۇدۇقلاپ.

رىسا خۇددى بىرسى بېشىدىن بىر چېلەك سوغۇق سۇ قۇيۇۋەتكەندەك بولدى - دە، ئالدىراپ - تېنەپ ئۆيگە چاپتى.

ئۇ يىراقتىلا بىر توپ كىشىلەرنىڭ چىنار دەرىخىنىڭ ئەتراپىغا ئولىشىۋالغانلىقىنى كۆردى. ئۇ ئېتىلىپ ئالدىغا باردى. كىشىلەر ئىككى

چېكە تۆلۈتۈپ ئۆيىڭغا يول ئېچىۋىدى ، يىنا ئانىسىنىڭ يانغانلىقىنى ، بېشىغا قوش ياستۇق قويۇلغانلىقىنى كۆردى . ئانىسىنىڭ يۈزى يامان قارىداپ كەتكەن ، كۆزلىرى يۇمۇلغان ، 20 يەتچە يىل قىسىلغان كۆك-رىكى ھەرىكەتسىز توختىغانىدى . ئىسكىلا رىسانىڭ قوچىقىدىن يالىنى ئېلىپ كەتتى .

رىسا كۆزلىرىنى چەكچەيتكەن ھالدا :

— بۇ قانداق بولغىنى ؟ ئۇ قانداق بولۇپ تىنىلىپ قۇشتى ؟ بىر دوختۇر چاقىرىڭلار ، — دېدى .

ئۇ ئارقىسىغا تۇرۇلۇپ يويىنىڭ بۇ يەردىلىكىنى بىلدى . ئۇ يويىنىڭ قاچانلاردا بۇ ھەۋەرنى ئۇقۇپ يېتىپ كەلگەنلىكىنى بىلمەيتتى . يوپ ئۇ-رۇن قارا چاپىنىنىڭ يەڭلىرىنى تۇرۇپ ، ئۇ يەردە ئالدىراپ تۇرەتتى . لىكىن مەيلى سىركە ، ياكى گۈل سەيسىمى سۈركەلسۇن ھېچقانىسى ئۈنۈم بەرمىدى .

— كىسىلىرى يىلەن كارىۋاتقا ياتقۇزالى ! — دېدى يوپ .

دېھقانلاردىن رۇزىق كۇيار ، سىمون نوۋاي ۋە ئاشەر لىۋۇدى-قىلارنىڭ ھەممىسى شۇ يەردە بار ئىدى . بىكى يوپ ئۇلارغا ياردەم-لەشتى . كۆپچىلىك يارون خانىمنى كۆتۈرۈپ ماڭماقچى بولۇشتى . لې-كىن ئۇنى تۆلەپ تۇرغۇزۇشتى ، تىسى ئارقىسىغا ساڭگىلاپ قالدى . ئۇ يولىمۇ سىمىر بولغاچقا ، تۆتكەش قىس ئىدى . ئۇنى تۆتكىگىچە ئۇرۇن كىسىمۇ تىرىلىپ كەتتى . رىسا بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ قورقىسىدىن ۋار-قىراپ كەتتى . ئۇلار سىمىرلىكىدىن لىغىرلاپ تۇرغان ئېغىر يەدەتنى قايتا ياتقۇزۇپ قويۇشقا مەجبۇر بولدى . كىشىلەر مېھمانخانىدىن كىرسلو ئە-كىلىپ ، يارون خانىمنى شۇنىڭغا قويۇپ كۆتۈرۈپ ماڭدى . ئۇلار ئاۋايلاپ مېڭىپ يەلەمپەي يىلەن ياتاقخانىغا چىقتى - دە ، ئۇنى خانىسىغا ئېلىپ كىرىپ ئۆز كارىۋىتىغا ياتقۇزدى .

ئاشپەز ئايال ئۇنىڭ كىسىلىرىنى ھەر قانچە قىلىپمۇ سالدۇرال-مايۋاتقاندا ، تۇل جوتۇن دالىسۇ يىتىپ كەلدى . مالايلارنىڭ سۆزى بو-يىچە ئېيتقاندا ، ئۇمۇ يوپقا ئوخشاش « ئۆلۈمنىڭ ھىدىنى بۇراپ » دەر-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

هال ىسپ كەلگەىدى .

روربى كۇىار ئابلىق ىرىپ دوحىۇر حافرىپ كەلدى ، بوب فاىسپ ىرىپ ئىلاھ مىسى ئىلىپ كەلمەكچى بولعاىدا ، ياروں حاىىمعا فاراوابعاں ىىرسى ئاسا كىلىپ ئۇىىك فۇلىمعا :

— هاحىى بوو ، بوب ئەپەىدى ، مىىك سۆرۈمگە ئىشىسىڭ ، ئۇ ئاللىعاحاں حاں ئۇردى ! — دەب پىحىرلىدى .

رىسا ساراڭ بولۇپ فالعاىدەك باشعىلارعا ىىلىاىى ، ىىمە فىلىشىى ، فەبەردىں فول سىلىشى ، بەبە فاىداق دوربلارىىڭ لارىم بولىدىعاىلىعىىى ىىلمەىى . بوب ئۇرۇلدۇرمەى ئابەب ئوفۇدى .

كىشىلەر كۆكرىب كەىكەں حاىىر بۇ بەىى ساقلىعىلى ئىككى سائەب بولدى . رىسا ئۆكۈىۈپ ئولىۇرۇب ، هەسرەب چىكىپ بوحسماى ىعلىدى .

دوحىۇر ئىسكىى ئىحىپ كىرىپ كەلگەىدە ، رىسا ئۇىىكدىں ىەحاىلىق ، بەسەللى وە ئۈمىدىى كۆرگەىدەك بولدى . رىسا ئىسلىپ ىەرىب ئۆرى ىىلىدىعاں حەرىاىى بافعا ـ بۇفعا سۆرلەب بەردى :

— ئۇ هەر كۈىدىكىدەك ئايلىىپ بۆرەىى . . . ئۇ ىىئارام بولعاىدەك ئەمەس ئىدى . . . پەفەىمۇ ىىئارام بولمىعاں . . . حۇشلۇك باماقىا شوربا وە ئىككى بۇحۇم ىىگەں . . . ئۇ بۇىۇفىىر ىىعىلىپ چۈشى . . . بەدەىلىرى مۇشۇىداق فارىداب كەىى . . . فايا مىدىرلىمىدى . . . ىىر حىمىكى ئاماللارىى ئىشلىىپ ، ئۆىى ئىسگە كەلىۈرەلمىدۇق . . . هەممە حارە ئۇسۇللارىى . . .

سۆرلەپ مۇشۇ يەرگە كەلگەىدە ، رىسا مىىىعا فاراوابعانلارىىڭ دوحىۇرعا ئاسا فول ئىسارىى فىلىپ ، كىسەلىىك ئاللىعاچاں بۆگگەىلىكىى ئۇفىۇرواىعاىلىعىىى كۆرۈپ ، ئۆىى ئىجىگە چۈشۈپ فىىپلا فالدى . رىساىىڭ بۇىىڭعا ئىسەىگۈسى كەلمەىى . ئۇ ياقەىسىرلىىپ :

— ئەهۋالى ئىعىرمۇ ؟ سىر كۆرۈب ىىعىك ، ئەهۋالى ئىعىرمۇ ؟ — دەپ قايا ـ قايا سوراپ كەتتى .

دوحىۇر ئاحىر :

— مىسكىچە ئىھسىمال . . . ئىھسىمال . . . ئۆگىدى ، سەل ئەسەبىيلىكرەپ بولۇك ، ئەسەبىيلىك بولۇك ، — دىدى .

زىسا قولىلىرىنى كىرىپ ئۆرىنى ئاستىسىنىڭ ئۇسىگە ئالدى .

ئۇ ۋاقىتتا زىۋلىن قايسىپ كەلدى ۋە ئۇرۇپلا قالدى . ئەلكى ئۇنىڭمۇ كۆڭلى يىرىم بولغاندۇ . ئەمما قايغۇرغانلىقى ياكى ئىچىنغانلىقى بىلىنمەيتتى . چىرايىدا پەقەت يوساسىز بولۇقىنىڭ ئەھۋالىغا ئىسكىلا چىراي ـ شەكلىنى ماسلاشتۇرالمىغانلىقىنىڭ ئىپادىسى بار ئىدى . ئۇ غۇدۇڭشىپ :

— مەن ئۇرۇپلا سەرگەندىم . ئۇنىڭ ئۆلگەندىگەنلىكىنى ئۇرۇپلا بىلگەن ، — دىدى .

ئۇ ياچۇقىدىن قول ياغلىقىنى ئېلىپ ، كۆزلىرىنى سۈرتتى . ئۇ كۆزيۇپ جوڭچۇن قويدى . بىمىدۇر بىر بەرسىلەرنى ئوقۇدى . كىيىن ئورنىدىن تۇردى . جوڭيۇسىمۇ تۆلەپ تۇرغۇزدى . لىكىن زىسا مىسىنى قۇچاقلىۋىلىپ سۆيەتتى . ئۇنىڭ بەدىنى مىسىنىڭ ئۇسىدىلا ئىدى . كەشىلەر ئۇنى ئېلىپ كىسىكە مەجبۇر بولدى . ئۇ ئاپلىنىپ قالغاندەك ئىدى .

بىر سائەت ئۆتكەندە ، ئادەم ئۇنى ئۆيگە كىرگۈزدى . ھەممە ئۇمىد ـ ئارزۇلار ئۆلگەندى . بۇ ۋاقىتتا جايىنىڭ ئىچىدە مىس قويدىغان يەر راسلانغاندى . زىۋلىن بىلەن يوپ دىرىرىنىڭ يىدا پەيچىرلاپ سۆزلىشىۋاتاتتى .

يۇل جوڭيۇن داسىنۇ كىرىشلودا بەھۇزۇر ئولتۇرۇپ مۈگدەۋاتاتتى . ئۇ مىس ساقلاپ ئادەتلىنىپ كەتكەچكە قايسى ئۆيدە ئۆلۈم بولسا ، شۇ يەردە ئۆز ئۆيىدە ئولتۇرغاندەك ئۇرۇۋىرەتتى .

قاراڭغۇ چۈشتى . يوپ زىساننىڭ يىغا كىلىپ ، ئۇنىڭ قولىنى تۇتۇپ ، دىنى قائىدىلەرنى بويىچە ، ئۇنى زىغىبلەندۈردى ، ئۇنىڭغا تەسەللى بەردى . يۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ قايغۇدىن يارە ـ يارە بولغان قەلبى خاتىرجەملەندۈرۈشكە تىرىشتى . يوپ مەرھۇم ئۇسىدە تۇختالغاندا ئۆز قايىلىسى خارى قىلدۇرۇپ جىرالىق ئىشارىلەر بىلەن ئۇنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ماجىددى . ئۇنىڭدا ئۆز كەسپىدە بولۇشقا بىگىشلىك ساجىبا مېھر ـ سەبـ ـەبلىك قىسابەت ئۆزىنى ئاماباں قىلدى ـــ ئەمەلىيەتتە بولسا ، ئۆلۈمىنىڭ ئۇنىڭغا باندىسى ىىگەيى ـــ ئۇ مىتىسىنىڭ ىىدا بىر كىچە تۇرۇپ ىىلاۋەت قىلىشى نەلەپ قىلدى .

لىكى زىنا جاۋاپ بەرمەى ئارىسىسىچە ىىغلاۋاتاسى ، مەڭگۈـ لۈك ۋىدالىشىدىغان بۇ كېچىدە ئۇ ئالغۇر قىلىشى ، ئۆزى ئالغۇر قىلىشى جالاىىنى . رىۋۇلس ئۇنىڭ قىشىغا كىلىپ :

ـــ بولمايدۇ ، ئۇنداقىا مەن ئىللە بولاي ، ـــ دىدى .

رىىا گەپ قىلالمايىى ، شۇڭا ئىشىى جانعاب رەت قىلدى . ئاـ خىرىدا ئۇ زىۋۇلىغا :

ـــ بۇ مىنىڭ ئانام ، ئۆزۈمىنىڭ ئانىسى ، سۇڭا مەن ئۆزۈم ئالغۇر ساقلايمەن ، ـــ دىدى .

ـــ ئۇنىڭ ئىجىبارىچە بولسۇن ، مىسىغا قارايدىغانلار ئايدىكى ئۆيدە تۇرسمۇ بولىدۇ ، ـــ دىدى دوختۇر پىچىرلاپ .

بۇ ئىلەن رىۋۇلس كارىۋاتا ئۇندان ئارام ئالىدىغانلىقىنى ئۇيلاپ مـاقۇل بولدى . ئىكى بوپ بۇكۇيۇپ ئولتۇرۇپ ىىلاۋەت قىلدى . ئاىدىن ئورىىدىن تۇردى ـ دە ، ماڭىدىغان ۋاقىدا : « ئۇ بەرىسەدەك ئاىال ئىدى » دىدى . بۇ گەپىنىڭ بەلەيۇرى « جۇدا ئۆز پاپاھىدا ساقلىسۇن » دېگەنگە ئوخشاش چىقتى .

رىۋۇلس ئادەتتىكى بەلەيۇر ئىلەن :

ـــ بىر بەرسە بەۋالامسەن ؟ ـــ دەپ سورىدى .

رىىا ئۇنىڭ ئۆزىگە گەپ قىلىۋاتقانلىقىنى ئۇقماي رووان سۆرمەى تۇرىۋەردى . ئۇ بەبە :

ـــ ئەڭ ياخشىسى بىر بەرسە بەۋالساڭ ، ئاندىن بەرداشلىق بىرەـ لەيسەن ، ـــ دىدى .

رىىا بۇ گەپكە پەرۋا قىلماي :

ـــ دەرھال ئادەم ئەۋەتىپ دادامنى چاقىرتىپ كىلىڭ ، ـــ دىدى .

رىۋۇلس ئارقىسى چاقىرىپ كىلىشكە رۇئايغا ئاتلىق ئادەم ئەۋەتتى .

زىسا ىالعۇر قالىدىعان ئەڭ ئاحىرقى ىەسى كۈىى ، ىەقەب شۇ چاعدىلا ئۇ ئىچىدىكى حىمىكى فانعۇ ـ ھەسرەىى ىۆكۈپ بۇحادىں حىدـ ماىى . ھارىر ىولسا ، حىمىدە مانەم ىۇىى .

ئۆى ئاسا ـ ئاسا فاراڭعۇلاشى . كىحە فاراڭعۇلۇقى مىسسىڭ ئەىراسى فاىلدى . ىۇل حوىۇں دانسۇ ئىھسانچاىلىق ىىلەں ئاسا ئۇ ىاىدىں ـ ىۇ ىاىعا مىڭىپ ىۇرەىى . كىسەللەرگە فارىعاىدىكى ئاشۇ حىل ھەرىكەىلىرى ىىلەں ئۇ ىۇں فاراڭعۇسىدا كۆرۈىمەىدىعان ىەرسىلەرىى ئىردەب ىۇرەىى . ئۇلارىى ىىر ـ ىىرلەب ئىلىب كىلىپ ، حاى ـ حانىعا ئورۇىلاشۇرۇب قوياىى . ئۇ كىس ئىككى ىال شامى ىىقىپ ، ئۈسسكە ئاى ىىپلعان كارىوانىك ىاش ىەرىىدىكى حورا ئۈسسكە ئاسا قوىۇب قوىدى .

رىسا دىگۈدەك ھىحىەرسىى كۆرمەىى . ھىحىمىسى سەرمەىى وە حۇسەىمەىى . بەقەب ئۆرىىڭ ىالعۇرلا قىلىسى كۆىەىى ، رىۇلىس كەحلىك ىامافىس كىس ىەىە كىرىپ ئۇىكدىں :

ـــ ىىر ىەرسە ىەوالامسەں ؟ ـــ دەب سورىدى .

رىسا ىمەىمەں دەب ىىسىى حاىقىدى .

رىۇلىس فانعۇ ـ ھەسرەىس ئەمەس ، ىەلكى ىائىلاحلىقىس رۇواں سۈرمەى ئولىۇردى .

ئۇحەىلەں ىىر ـ ىىرىدىں ىىرافىا ، ئۆر ئورۇىلىرىدا مىدىرلىماىسىں ئولىۇرۇشاىى .

ىەرىدە مىسب ساقلاوانىالار قاىسو ئۇحلاب كىسەىى . ىىلك حورەك ىارىساىى . ئارقىسىدىں ىۇىۇقىرلا ئوىعىسب كىسەىى .

رىۇلىس ئورىىدىں ىۇرۇب ، رىسانىك ىىعا كىلىپ :

ـــ ىۇ ىەردە ىالعۇر قالعىك ىارمۇ ؟ ـــ دىدى .

زىسا ئىحسارسىر ئۇىك قولىى ىۇىۇوىلىپ :

ـــ ـ ىۇىـاى ، مىىى ىالعۇر قالدۇرۇڭلار ، ـــ دەب حاواب ىەردى .

رىۇلىس ئۇىك ىىشانىسگە سۆىدى ـ دە :

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ـــ پاب ـ پاب كىلىپ بوقلاب بۇرىمەن ، ـــ دىدى .

رىۇلىس جىعىب كەىسى . ىۇل جوىۇں داىسۇ كىرىسلوىى ئىسىد-
رىپ ، بادىكى ئۆىگە ئىلىپ چىعىپ كەىسى .

رىىا ئىشىكىى ىىپىپ قوىۇب ، قوش قاباىلىق دىرىرىسى جوكڭ ئىد-
جىۋەىسى .

كىچىكڭ ئىللىق شامىلى ئىلىپ كەلگەں قۇرۇق ئوب ـ چۆپلەر-
ىىڭ پۇرىقى ئۇىىڭ دىمىقىعا ئۇرۇلدى . ئالدىقى كۇىى ئورۇپ قوىۇلعاں
كۆكڭ جۆپلەر ئاى ىولىسىدا دۆۋە ـ دۆۋە بولۇپ چۆپلۈكىە باىاىسى .

مۇىداق ىىقىلىق ىۇىعۇ ئۇىى ئاراىلابىسى ، مەسجىرە قىلعاىدەكڭ
ىۇرىكىسى مۇجۇىسى .

ئۇ كارىۋاىىڭ ىىىعا كىلىپ ئاپىسىڭ سوعۇق ، قىسپ قالعاں
قولىسى ىۇىۇپ ،ئۇىىڭعا قارىدى .

ئۇ ىىقىلىپ چۇشكەں واقىدىكىدەك سىمىر ئەمەس ئىدى ، ئۇ
ىەجىراماں ئۇجلاۋاىقاىدەك ئىدى . ئۇ ئىساىى حاىىرجەم ئۇجلاىسى . ئۇ
ئەرەلدىں مۇىداق ئۇجلاب باقمىعاىدى ، شامىڭ جىرە ىورۇقى مەىس
شامالدا لىىلداب ىۇراىسى . ىولا مىىسىڭ ىۇرىگە جۇشۇپ ئۇ باقىس ـ
ىۇ باقىا ىۆىكىلەىسى . شۇىكا قارىماققا ئاپىسى ئۇ ىەردە ھەرىكەب قىلىۋاد-
قاىدەكڭ كۆرۈىەىسى .

رىىا پۇىۇں رىھى ىىلەں سەىسالدى ، ىۇرۇىقى ىالىلىق دەۋرد-
دىكى جىلمۇ جىل ئەسلىملەرىىڭ ھەممىسى ىىر ـ ىىرلەپ كۆز ئالدىعا
كەلدى .

ئۇ ئاىىسىىڭ ىىر قاىچە قىىم مۇىاسىرعا كەلگەں واقىدىكى
ئىشلارىى ، ئۇىىڭ كۇىۇۋىلىش ئۆىدە ئۆرىگە ىورب سىلىىعاں قەعەر
حالىىى ىەرگەں واقىىكى قىاپىىى ئەسلىدى . ىۇرعۇں كىچىك
ئىشلار وە قىلعاں ـ ئەىكەىلەرىى ، ئۇىىڭ جۇشجۇى چىراى ـ شەكلىى ،
گەب ـ سۆزلىرىى ، سۆزلىگەىدىكى ئاوارىى وە ئادەىە بىىىىق بوىۇش
ىولعاں قول ھەرىكەىلىرىى ، كۈلۈمسىرىگەں جىعىدىكى كۆزلىرى ئەىرا-
ىىدا پەىدا بولىدىعاں قورۇقلارىى ، ئولىۇرعاں جاعدىكى ئۇھ ىارىىشلىرىى

ئەسكە ئالدى .

ئۇ يالغۇز قېلىپ ، مىسقا كۆز ئۈزمەستىن قارايتتى . ئەقلىدىن ئېزىپ قالغاندەك قايتا ـ قايتا : « ئۇ ئەمدى ئۆلۈپ كەتتى » دەيتتى . شۇنىڭ بىلەن ئۆلۈم دېگەن سۆز ئۇ ئىچىگە ئالغان بارلىق ۋەھىمىلەر ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا نامايەن بولدى .

ياتقان بۇ ئادەم — ئۇنىڭ ئانىسى ، ئۇنىڭ جانجان ئانىسى ، ئۇنىڭ ئادالىت ئانىسى ، راستىلا ئۆلگەنمىدۇ ؟ ئۇ ئەمدى ھەرىكەت قىلالماسى ، گەپمۇ قىلالماسى ، كۈلمەسى ، ئەمدى مەڭگۈ ئانىسى بىلەن رۇبىرۇ ئولتۇرۇپ تاماقمۇ يېمەسى ؛ ئەمدى يەنە : « ئەتىگەنلىكىڭىز خەيرىلىك بولسۇن ، رىسا ! » دېمەسى . چۈنكى ئۇ ئۆلگەنىدى .

ئۇ ئۆلۈك ساندۇققا سېلىنىپ يەرگە كۆمۈلۈش ئالدىدا تۇرۇپتۇ ، ئۇ كۆمۈلگەندە ھەممە نەرسە تامام بولىدۇ . ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇنى مەڭگۈ كۆرەلمەيدۇ . بۇ مۇمكىنمۇ ؟ بۇ نېمە بولغىنى ؟ ئۇنىڭ مەڭگۈ ئانىسى يوق بولامدۇ ؟ شۇ قەدەر ئوبدان بىلىشىدىغان ۋە شۇنچىلىك سۆيۈملۈك كىشىسى ، ئۇ كۆزنى ئېچىپلا يۇيۇغان كىشىسى ، خۇشاللىق بىلەن سۆيگەن كىشىسى ، مۇھەببىتىنىڭ تۇلقى ، بىردىنبىر ھاياتى ، ئۇنىڭ قەلبىدىكى ھەرقانداق كىشىدىنمۇ قىممەتلىك ، مېھىر ـ شەپقەتلىك ئانىسى ئەمدى يوق ئىدى . ئۇ ئانىسىنىڭ يۈزىنى ، تېنى ، قىلچە ئىپادىسىز ۋە مىدىر قىلىپ قويمايدىغان جىراسى يەنە بىرنەچچە سائەتلا كۆرەلەيدۇ . ئۇنىڭدىن كېيىن ، ھېچنەرسە قالمايدۇ ، پەقەت ئەسلىمىدىن باشقا ھېچنەرسە قالمايدۇ !

ئۇ بىردەم ئېچىنىش ، ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە جان تالاشقاندىن كېيىن ، يەردە تىرلاندى ، ئىككى قولى بىلەن يۈزىنى چىڭ سىقىمداپ ئاغزىنى كارىۋاتقا ياقاپ ، بېشى يوتقىنىنىڭ ئىچىگە تىقىپ تۇرۇپ كىشىنىڭ ئىچىنى سىيرىلدۇرغۇدەك پەرياد چەكتى .

— ئاھ ! ئانا ، بىچارە ئانا !

ئۇ ئۆزىنى سەۋدايى بولۇپ قالغاندەك ، ھېلىقى كۈنى قاراڭغۇ كېچىدە قارلىق دالىدا قېچىپ يۈرگەندىكىگە ئوخشاش ھېس قىلدى . ئۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئورنىدىن تۇرۇپ، دېرىزىنىڭ ئالدىغا كېلىپ سەگىدى. مىست قوتۇلغان ئۆينىڭ هاۋاسىغا تامامەن ئوخشىمايدىغان ساپ هاۋادىن نەپەس ئالدى.

قىرغاقلىغان چىمەنزار، دەل ـ دەرەخلەر، دالىلار، ئېرىقتىكى سايان دېڭىز خۇددى سۈكۈنىتە تۇرغاندەك جىمجىت ۋە تىنچ تۇرۇپ، ئايدىڭدا قاتتىق ئۇيقۇغا چۆككەندى. بۇنداق ئىللىق هەم يۇمشاق كېچە زىياغا ئاجايىپ تەسىر قىلدى، ئۇنىڭ كۆزلىرى لىغمۇ لىق ياشقا تولدى.

زىيا نەنە كارىۋاتقا كېلىپ ئولتۇرۇپ، خۇددى ئۆزى ئاغرىپ قالغاندا، ئانىسىنىڭ ئۆز قولىنى تۇتۇپ يېنىدا ئولتۇرغىنىدەك ئولتۇردى.

بىر توغان قوڭغۇز شام يورۇقىنىڭ جەلپ قىلىشى بىلەن ئۇچۇپ ئۆيگە كىردى. پوپەكتەك تامغا ئۇرۇلۇپ، ئۆينىڭ ئىچىدە ئۇچۇپ يۈردى. زىيانى ئۇنىڭ غوڭ ـ غوڭ قىلغان ئاۋازى ئۆزىگە تارتتى، ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ ھېلىقى قوڭغۇزغا قارىدى. لېكىن كۆرگىنى ئۇنىڭ ئۆينىڭ تورۇسىدا ئۇياندىن ـ بۇيانغا يۆتكەلگەن كۆلەڭگىسى ئىدى.

كېيىن قوڭغۇزنىڭ ئاۋازى ئاڭلانمىدى. بۇ ۋاقىتتا زىيا سائەتنىڭ چىكىلداپ ماڭغان پەس ئاۋازىغا دىققەت قىلدى. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە ئاڭلىنار ـ ئاڭلانماس زىل ئاۋازمۇ بار ئىدى. بۇ، كارىۋاتنىڭ ئاياغ تەرىپىدىكى ئورۇندۇققا ئانىسىدىن سالدۇرۇلغان كۆڭلەكنىڭ يانچۇقىدىكى ئېلىنماي ئۇنتۇلۇپ قالغان يانچۇق سائىتىنىڭ ئاۋازى ئىدى. ئادەم ئۆلگەن بولسىمۇ، بۇ سائەت يەنىلا توختىماي مېڭىۋاتاتتى. ئۇشتۇمتۇت خىيالىغا كەلگەن بۇ سېلىشتۇرما زىيانىڭ قەلبىنى خۇددى پىچاقتا تىلغاندەك ئازابلىدى.

ئۇ ۋاقىتقا قارىدى. سائەت تېخى ئون يېرىم بولمىغان. كېچىسى مۇشۇ يەردە ئۆتكۈزۈشنى ئويلاپ، قورقۇپ چىداشلىق بېرەلمەي قالدى. كېيىن زىيانىڭ خىيالىغا باشقا ھەرخىل ئەسلىمىلەر كېلىشكە باشلىدى: ئۆزىنىڭ ھاياتى، زورالى، زىلىزىلا ۋە يوققا چىققان مۇھەببىتىنىڭ ئاچچىق ئەلەملىرى. يەنى ئالەمدە ئازاپ ـ ئوقۇبەت، قايغۇ ـ ئەلەم،

بەختسىزلىك ۋە ئۆلۈم ـ يېتىملاردىن خالىي بولغىلى بولمايدىغانلىقى ، ئادەملەرنىڭ ئالدامچىلىقلىرى ، يالغانچىلىقلىرى ، كىشىنىڭ بېشىنى قاتۇ- رىدىغان ۋە كۆز ياش تۆكتۈرىدىغان ئىشلار كۆز ئالدىغا كەلدى . تىنچ ـ خاتىرجەملىكنى قەيەردىن تاپقىلى بولىدۇ ؟ بەلكىم باقىي دۇنيادىن تاپ- قىلى بولار ! شۇ چاغدىلا ئادەمنىڭ روھى پانىي ئالەمنىڭ ئازاب ـ ئوقۇ- بەتلىرىدىن خالاس بولىدۇ . روھ ! ژىيا ئىگىگە يەتكىلى بولمايدىغان بۇ سىرلار ئۈستىدە تۈرلۈك تەسەۋۋۇرلارنى قىلىشقا باشلىدى . ئۇ بۇرۇنلا ئۇشتۇمتۇت شىئىرىي تۇيغۇ بىلەن ئەقىدىلەرگە ئۆزىنى ئاتىشى ، بۇرۇنلا بۇ ئەقىدە يەنە شۇنداق قۇرۇق خىيال بىلەن ئىنكار قىلىنىشى . ئۇنداقتا ، ئانىسىنىڭ روھى ، مۇرلىغان ۋە قىمىر قىلماي ياتقان بۇ مىيىتنىڭ روھى ، شۇ تاپتا نەلەرگە چۈشكىنە ؟ ئېھتىمال ياھاسى يىراق يەرلەرگە بېرىپ چۈشكەندۇ . ئاتموسفېرادىكى مەلۇم ئورۇنغا چۈشكەندىمۇ ـ يە ؟ زادى قەيەرگە چۈشتى ؟ قۇرۇپ قالغان گۈلدىكى خۇش پۇراققا ئوخشاش پارغا ئايلىنىپ كەتكەندىمۇ ! ياكى قەپەستىن ئايرىلغان قۇشقا ئوخشاش ئىز ـ دىرەكسىز ھالدا ئاللىقاياقلاردا ئۇچۇپ يۈرەمدىكىن ؟ ئەگەر چاقىرىپ كەلسىمۇ ـ يە ؟ ياكى تاسادىپىي ھالدا يېڭىدىن ئىجاد قىلىنغان ماد- دىلارنىڭ ئىچىگە تاراپ كەتتىمۇ ، ياكى يېڭىدىن جىققان بۇمران ئىچلار بىلەن ئارىلىشىپ كەتتىمۇ ؟

بىغى ئەتراپتا بولۇپ قالمىغىدى يەنە ، مۇشۇ ئۆينىڭ ئىچىدە ، ھېلىلا ھاياتىدىن ئايرىلغان جەسەتنىڭ ئەتراپىدىمۇ ـ يە ؟ بۇ ۋاقىتتا رىساغا تۇيۇقسىز قانداقتۇر بىر نەرسە بەدىنىنى يەلپۈپ ئۆتكەندەك ، ئۆزى مۇردىدىن ئايرىلغان جان بىلەن ئۇچراشقاندەك تۇيۇلدى . ئۇ قاد- تىق قورقۇپ كەتتى . يەنە قاتتىق قورقۇپ كەتتى . قورققىنىدىن مە- دىرلاشقىمۇ ، نەپەس ئېلىشقىمۇ جۈرئەت قىلالمىدى . ئارقىغا بۇرۇلۇپ قاراشقا تېخىمۇ پېتىنالمىدى . يۈرىكى دۈپۈلدەپ قاتتىق سوقۇپ كەتتى .

تۇيۇقسىز ياتا كۆرۈنمىگەن قوڭغۇز يەنە ئۇچۇپ كىلىپ ، لامپىغا ئۆزىنى ئۇرغاندى . رىسا لاغىلداپ تىترەپ كەتتى . كېيىن بۇنىڭ قوڭ- غۇزنىڭ ئۇچقان ئاۋازى ئىكەنلىكىنى بىلىپ ، يۈرىكى ئىزىغا چۈشتى . ئۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئورنىدىن تۇرۇپ ، ئارقىسىغا قارىغىنىدا كۆرپە تۆپ تۇرغىنىدىكگە ئادەم باشلىق سىر سۇرىنى خۇشۇرۇلگەن ، « بالداما »قويۇقلۇق نىرىق ئۇستىدىلىگە خۇسى .

ئۇيىلىڭ كۆڭلىدە ئىغملىق وە غەلىبە بىر ئوي پەيدا بولدى ؛ ئۇ ئاپىسى مەڭگۈلۈك ويدالىشىدىغان بۇ كېچىدە ، ئانىپ ئوقۇغاندەك ئۆلگۈچى قەدىرلەندىغان كوپا مەكتۇپلارىنى ئوقۇپ باقماقچى بولدى . ئۇيىلىڭ قارىشىچە ، بۇ ، بىرخىل بارۇك ھەم مۇقەددەس مەجبۇرىيەتنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش بولۇپ ، جىن ساداقەتلىكنىڭ ئىپادىسى ئىدى . مۇنداق قىلغاندا ئۇيىلىڭ ئانىسى باقىي دۇنيادا خۇشال بولاتتى .

بۇ مەكتۇپلار ئۇ رادىلا كۆرۈپ باقمىغان بوۋىسى وە موممىسىنىڭ ئانىسىغا يازغان خەتلىرى ئىدى . ئۇ ئانىسىنىڭ خەسسىدىن ئۆتۈپ ئۇلارغا قول ئۇزاتماقچى بولدى . بۇ مانەم كېچىسى ، ئۇلارمۇ خەرمەن ئارانلانغاندەك ، باقىي دۇنيادىن باقىي دۇنياغا كەتكىلى ئۇرۇن بولغان كىشىلەر بىلەن يېقىندىن ئالەمدىن ئۆتكەن ئانىسى وە نەچچە ھايات باشاۋاتقان ئۆزىنى سىرلىق مۇھەببەت رىشتىسى باغلاپ تۇرغاندەك ئىدى .

ئۇ بىرىق ئۇسىلىنىڭ ئاستىدىكى يارىمىدىن قەغىرى سارغىيىپ كەتكەن ئون بولاقچە كوپا خەتلەرنى ئالدى . بۇ خەتلەر بىر پەرنىنى بوغچا رەڭلىك يىپ بىلەن چىگىلىپ سۇ يەرگە رەڭلىك بىرىپ قويۇلغانىدى .

ئۇ قايغۇلۇق روھى ھالەتتە بۇ مەكتۇپلارنى كارىۋاتنىڭ ئۈستىگە ، ئانىسىنىڭ ئۇستىگە قويدى ـ دە ، ئوقۇشقا باشلىدى .

بۇنداق كوپا مەكتۇپلارنى تۇرغۇن ئائىلىلەرنىڭ كىتاب ئىسكاپلىرىدىن تاپقىلى بولاتتى . بۇ خەتلەردىن ئۆتكەن ئەسىرلەرنىڭ پۇرىقى كېلەتتى .

بىرىنچى خەتتە « ئوماق قىزىم » ، يەنە بىرىدە « گۈزەل قىزچىقىم » دېيىلگەنىدى . ئۈستىدىن باشقا « سۆيۈملۈك جېنىم بالام » ، « تۇرىكىم قىزىم » ، « ئەڭ ئامراق قىزىم » ، « جېنىم بالام » ، « قەدىرلىك ئادىلىم » ، « ئاپئاق قىزىم ! » دېيىلگەن ، ئاتاشلار خەت ئال-

قۇچىنىڭ تۇرمۇشىدىكى ئوخشاش بولمىغان دەۋرلەرگە ئاساسەن، يەنى، بالىلىق، ئۆسمۈرلۈك ۋە چوكان بولغان مەزگىلىگە قاراپ ئۆزگىرىپ ئاتالغاندى.

بۇ مەكتۇپلار يارقىن مېھىر ـ مۇھەببەت ۋە كۆڭۈللۈك ئامراقلىق بىلەن تولغان بولۇپ، بىرلىگەن ئۇششاق ـ چۈشەك ئىشلار بۇ ئىشلارغا مۇناسىۋەتسىز كىشىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، قىلچە ئەھمىيىتى بولمىغان ئائىلىۋى كۈندىلىك ئىشلار ئىدى: «دادام زۇكام بولۇپ قالدى؛ ئانا خېرمەنچى گورىسىرى يارمىقىنى كۆندۈرۈۋالدى، بېقىۋالغان ئاسلان ئۆلۈپ قالدى؛ رىشانكىسنىڭ ئۆي تەرىپىدىكى ھېلىقى بىر تۈپ قارىغاي كېسىۋېتىلدى؛ ئانام ئىبادەتخانىدىن قايتىپ كېلىۋېتىپ ئېھلى يوقىتىپ قويدى؛ باشقىلار ئوغرىلىۋالدىمىكىن دەۋاتىدۇ.»

ھەتتا يەنە رىسا تونۇمايدىغان كۆپلىگەن كىشىلەر بار ئىدى، لېكىن ئۇ، ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدە بۇ كىشىلەرنىڭ ئىسمىنى ئاڭلىغانىدى.

بۇ ئۇششاق ـ چۈشەك تەپسىلاتلار ئەقىل كۆرسەتكەندەك، ئۇنىڭ ھېسسىياتىنى قوزغىدى. ئۇ ئانىسىنىڭ ئۆتكەنكى يۈكسەك شەخسىي تۇرمۇشىغا، ئۇنىڭ ئىچكى دۇنياسىغا بىراقلا كىرىپ قالغاندەك بولدى. ئۇنىڭ كۆزى كارىۋاتتا ياتقان مىسسقا چۈشكەندە، خەتنى ئىختىيارسىز ئۈنلۈك ئوقۇپ كەتتى. رىسا ئۇنىڭ ئىچ پۇشۇقىنى چىقىرىپ، كۆڭلىنى ئىمىن تاپتۇرۇۋالغاندەك، مىسسقا خەت ئوقۇپ بېرىۋاتاتتى.

مىسس ئۇ يەردە قىمىر قىلماي، خۇددى تەخكە چۆمۈلگەندەك ياتاتتى.

ئۇ خەتلەرنى بىر ـ بىرلەپ كارىۋاتنىڭ ئايىغىغا قويدى، كۆڭلىدە كىشىلەر گۈلدەستە قويغاندەك، خەتلەرنى ئۆلۈك ساندۇقىغا سېلىشنى ئويلىدى.

ئۇ يەنە بىر بولاق خەتنى ئاچتى. بۇ يەردىكى پوچېركىلار ئالدىنقىلارغا ئوخشىمايتتى. ئۇ دەسلەپتىلا: «سىزنىڭ مېھىر ـ مۇھەببىتىڭىز بولمىغان بولسا، مەن زادى ياشىيالمايتتىم، سىزنى ياخشى كۆرگىنىمدىن مەجنۇن بولغىلى ئاز قالدىم» دەپ ئوقۇدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

خەتتە مۇشۇ سۆزلەرلا بولۇپ، ئىمزاسىز ئىدى.

ئۇ خەتلەرنى ئۆرۈپ - چۆرۈپ بىر قۇر قاراپ چىقىپ، چۈشىنەلمىدى. خەت قوبۇل قىلغۇچى لىسىچ دىۋو يارۇن خانىم، دەپ ئوچۇق يېزىلغانىدى.

ئۇ ئىككىنچى پارچە خەتنى ئاچتى: «بۈگۈن كەچتە ئۇ ئىسكىتنىڭ چىقىشىغىلا كەلگىن. بىر سائەت بىرلىكتە بولالايمىز، مەن سىزنى قىزغىن سۆيىمەن.»

ئەنە بىر پارچە خەتتە: «مەن سارالڭ ئادەمدەك كېچىچە سىزنى ئويلاپ چىقتىم، خۇددى بىر - بىرىمىزگە قارىشىپ، لەۋلىرىمىزنى تېگىشىپ، سىزنى قۇچاقلاپ ياتقاندەك بولدۇم. بۇلارنى ئويلىغان ۋاقتىمدا، سەن ئۆيىڭ يېنىدا ياتاتتىڭ، ئۇ خالىغىنىچە... ئەسەبىيلەشكىنىمدىن ئۆزۈمنى دېرىزىدىن تاشلىۋېتىش خىيالىغا كەلدىم.»

ژىنا چۈشىنەلمەي ھەيران بولۇپ تۇرۇپ قالدى.

بۇلارنىڭ ھەممىسى نېمە؟ بۇ ئېنىق - مۇھەببەت سۆزلىرى كىمگە يېزىلغان؟ كىم ئۈچۈن يازغان؟ كىم يازغان؟

ئۇ داۋاملىق كۆرۈۋەردى، ھەربىر پارچە خەتتە ئەسەبىيلەرچە ئاشىقلىق، سىرلىق ۋەدىلەر، خىلۋەتتە ئۈچرىشىش ۋە ئىھساسچانلىق بىلەن تولغان تەۋسىيەلەر بار بولۇپ، خەتنىڭ ئاخىرى ھامان: «مەزكۇر خەت جەزمەن كۆيدۈرۈۋېتىلسۇن» دېگەن سۆزلەر بىلەن ئاياغلاشقانىدى.

ئەڭ ئاخىرىدا ئۇ بىر پارچە تاغاقنى ئالدى. بۇ كەچلىك تاماققا تەكلىپ قىلىنغان ئىساسى ئاددىي تاغاق ئىدى. تاغاقتىكى يوچىركىلار ئالدىنقى خەتلەر بىلەن ئوخشاش بولۇپ «پائول دې ئىمار» دەپ ئىمزا قويۇلغانىدى. بۇ، يارۇن ھەرقېتىم تىلغا ئالغاندا «بىچارە پائولۇم» دەپ ئاتايدىغان ئادەم بولۇپ، ئۇنىڭ خوتۇنى يارۇن خانىمنىڭ ئەڭ يېقىن دوستى ئىدى.

ژىنادا شۇئان گۇمان تۇغۇلدى ۋە بۇ گۇمان شۇ يەردىلا ئىسپاتلاندى. ئۇنىڭ ئانىسى ھىلىقى كىشىنىڭ ئاشنىسى ئىدى.

رىسانىڭ مىكىسى ئېلىنىپ كەتتى - دە ، دەرھال قولىدىكى تۇ
باياق چەيلەرنى ئۆز بەدىنىدىن زەھەرلىك چايانى ئېلىپ تاشلىغاندەك
چۆرۈۋەتتى ، ئاندىن دېرىزىنىك ئالدىغا بېرىپ ، ئۆزىنى توختىتالماي
ئۈن سېلىپ يىغلىۋەتتى ؛ ئارقىدىن ھېرىپ ھالى قالماي دېرىزىنىڭ تۈ-
ۋىگە يىقىلدى ، يىغىسى باشقىلارنىڭ ئاڭلاپ قېلىشىدىن قورقۇپ ،
پەردە بىلەن يۈزىنى ئېتىۋېلىپ ، قايغۇ - ئەلەم ۋە ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە
ئۆزىنى توختىتالماي ئۆكسۈپ يىغلىدى .
ئېھتىمال ئۇ كېچىچە مۇشۇنداق يىغلىشى مۇمكىن ئىدى ؛ لېكىن ئۇ
شۇ ئارىدا يانىدىكى ئۆيدىن چىققان ئاياغ تىۋىشىدىن چۆچۈپ سەكرەپ
تۇرۇپ كەتتى . ئۇ دادىسىمىدۇ ؟ مەكتۇپلارنىڭ يارلىقى يېنىچە كارىۋات-
نىڭ ئۈستىدە ، پولنىڭ ئۈستىدە چېچىلىپ ياتىدۇ ! ئۇ پەقەت بىر پار-
چىسى ئاچسىلا ، ھەممە ئىش تۈگەيدۇ ! ئۇ زادى بىلەمدۇ - بىلمەمدۇ ؟
ئۇمۇ - رە !
ئۇ ئېسىلىپ تۇرۇپ ، سارغىيىپ كەتكەن چەيلەرنى سىقىملاپ
ئېلىپ مەيلى تۈۋىسى ، مومىسى ، ئانىسىنىڭ ئاسىسى يارغان تولسۇن ،
ھەممىسى ئۆزى ئىچى ئېچىپ كۆرمىگەن ، بىرنى ئۈستىلىنىڭ يانىمە-
سىدا قىپقالغان چەيلەر بىلەن قوشۇپ تىرافلا تام مەشىنىڭ ئىچىگە سال-
دى . ئاندىن كارىۋاتنىڭ بېشى بەرىسىدە يېتىپ تۇرغان سامىنى ئەكىلىپ ،
بۇ چەت - چەكلەرگە ئوت ياقتى ، سۇئال ئوت يالقۇنلىنىپ كۆيۈپ ، ۋا-
لىلداپ ئۆيىنى ، كارىۋاتنى ۋە مېنىڭ تۇرۇپسىنى ؛ مەشىنىڭ قايغان تۇر-
لىرى ۋە تۈتۈن ئاستىدىكى تۇغان بىر ، كارىۋاتنىڭ ئارقىسىغا يارىلغان
ئاق پەردىگە تەۋرىتىپ تۇرغان قارا كۆلەڭگە چۈشۈردى .
تام مەشىنىڭ ئىچىدە بىر دۆۋە قەغەز كۈلى قالغاندا ، ئۇ ئېچىلىپ
تۇرغان دېرىزىنىڭ ئالدىغا كەلدى . ئۇ ئەمدى مېنىڭ بىلدا تۇرۇشقا
بەسالمىغاندەك شۇ پەردە ئولتۇرۇپ قولى بىلەن يۈزىنى تۇتۇپ يەنە
يىغلاپ كەتتى . ئۇ ئارانلا ئىنغان ھالدا :
— ئاھ ! بىچارە ئانام ، ئاھ ! بىچارە ئانام ! — دەپ پەرياد
چەكتى .

رىنا ئىناىس قايغۇرغان ھالدا ئويغا چۆكتى : ناۋادا ئۇنىڭ ئا-
نىسى ئۆلمىگەن ، بىھۇش بولۇپ قالسى ئۇخلاپ كەتكەن بولۇپ ، شۇ
تاپتا ئويغىنىپ ئورنىدىن تۇرۇپ سۆرلىسە ، ئۇ ھالدا ئانىسىنىڭ بۇ قور-
قۇنچلۇق سىرلىرنى بىلىۋالغانلىقى سەۋەبىدىن ئۇنىڭدا ئانىسىغا بولغان
سەممىي سادىقەت كېمىيەرمۇ — قانداق بولار ؟ ئۇنى بەنە تۇرۇنقى ئەقە-
دىسى بىلەن قۇچاقلاپ سۆيەلەرمۇ ؟ ئۇنىڭغا تۇرۇنقىدەكلا پاك مۇھەببىتى
بىلەن مۇئامىلە قىلالارمۇ ؟ ياق ! ئۇنداق قىلىش مۇمكىن ئەمەس ! بۇ ئوي
— خىياللار ئۇنىڭ يۈرىكىنى يارە — پارە قىلىۋەتتى . مۇمكىن ئەمەس! بۇ ئوي

تاڭ سۈرۈلۈشكە باشلىدى ؛ يۇلتۇزلار جىمىلدىشىپ يارالىدى ؛ تۇ ،
سۈبھى ۋاقتىدىكى سالقىن پەيت ئىدى . ئاي دېڭىزغا چۆككەن سۇ يۈزىدە
كۈمۈش رەڭ نۇرلارنى پەيدا قىلدى . ئاي دېڭىزغا چۆككەن سۇ يۈزىدە كۈمۈش رەڭ نۇرلار

رىنا شۇ ھامان دەسلەپ ئاي نىرەكلىك باغلىق جاكىزغا قايتىپ
كەلگەندە ، دېرىزىگە يۆلىنىپ تۇرۇپ كېچە مەنزىرىسىگە بەزەر سالغان
ھېلىقى يۇنىج ئاچسامىي ئويلىدى . ئۇ ئۇزاق ئۆيمۈش بولۇپ ، ھەممە
ئۆزگىرىپ كەتكەندى . رىئاللىقنىڭ ئەنە بىلەن ئۇنىڭ تەسەۋۋۇرىدىكى
ئەنە قانچىلىك پەرقلىقتۇ — ھە !

ئەمدى ئاسمان ئەنىرگۈل رەڭگىنى ئالدى ، بەنى شوخ ، تىنىم-
لىق ، جىلۋىلىك ئەنىرگۈل رەڭگىگە كىردى . ئۇ تېڭى كۆتۈرۈلگەن تاڭ
نۇرىنى كۆرۈپ ، ئەقلى بەنەندىغان ھادىسىگە دۇچ كېلىپ قالغاندەك
ھەيران قالدى . ئۇ ئۆز — ئۆزىگە ، ئاللەمدە مۇنشۇنداق گۈزەل سۈبھى تو-
لىدىكەنتۇ ، نېمىشقىمۇ ھېچقانداق خۇشاللىق ۋە بەخت بولمايدىغاندۇ ؟
دەپ سوئال قويدى .

رىنا ئىنىكنىڭ ئىخلىغان ئاۋازىدىن چۆچۈپ كەتتى . رىۆلس
كىرىپ كەلدى . ئۇ :

— قانداق ، ھىرىپ قالغانسەن ؟ — دەپ سورىدى .

رىنا مۇجمەل قىلىپ « ياق » دەپ جاۋاب بەردى ۋە كۆڭلىدە
ئەمدى تالغۇر قالمايدىغانلىقىغا خۇش بولدى .

— ئەمدى قايتىپ بىرىپ دەم ئالغىن ، — دېدى رىۆلس .

زٮٮا ئٮعر ڡاٮعۇ ھەم ھەسرەٮ ئٮجٮدە ئاٮٮسى ڡۇحاڡلاٮ سۆ-
ٮۈپ ئاٮدٮں ئۆزٮٮڭ حاٮٮعا حٮڡٮپ كەٮٮى .

بۇ كۈٮى دەٮٮە ئٮشلٮرٮٮڭ ٮەٮارلٮڡى ٮٮلەں ئالدٮراش ئۆٮٮى .
ٮاروں كەحڡۇرۇں ٮٮٮپ كەلدى . ئۇ ٮاھاسٮٮى ڡاٮٮٯ ٮعلاٮ كەٮٮى .

دەپٮە مۇراسٮمى ئٮككٮٮچى كۈٮى ئۆٮكۈزۈلدى .

زٮٮا ئاٮٮسٮٮك مۇزدەك ٮٮساٮٮسٮگە ئاحٮرڡى ڡٮٮٮم سۆٮدى .
ئۇٮى ئاحٮرڡى ڡٮٮٮم ٮاساٮدۇرۇٮ ڡوٮدى . مٮٮٮى ئۆلۈك ساٮدۇڡٮعا سٮ-
لٮٮپ مٮحلٮعاٮدٮں كٮٮٮں ڡاٮٮٮپ حٮڡٮى . مٮھماٮلار كٮلٮسكە ٮاسلٮدى .

زٮلٮرٮا ھەممٮدٮں ٮۇرۇں كەلدى . ئۇ زٮٮاٮى كۆرۈپلا ، ئۇٮى
ڡۇحاڡلاٮ ٮعلاٮ كەٮٮى .

دٮرٮزٮدٮں ڡاٮارلٮسٮپ كٮلٮۋاٮڡاں ٮەٮۇٮلارٮٮڭ ڡاسا ئٮسكٮدٮں
حٮٮپ كٮرٮۋاٮڡاٮلٮڡى كۆرۈٮۈپ ٮۇراٮٮى . ئارادە ، كەڭ سٮرٮڡى زال ئا-
دەملەرٮٮڭ ئاۋازى ٮٮلەں ٮولعاٮٮدى . ڡارٮلٮٯ كٮٮٮملٮرٮٮى كٮٮگەں ھا-
زٮدار ئاٮاللار ئاٮعى ئۈزۈلمەسٮں ئۆٮكە كٮرٮۋاٮاٮٮى . ئۇلارٮٮك ٮول-
سٮسى زٮٮا كۆرۈٮ ٮاڡمٮعاٮٮدى . كوٮٮلى ماركٮز ۋە سٮٮٮورٮلى ۋٮكوٮ
حاٮٮم كٮلٮپ ئۇٮٮك ٮٮلەں ڡۇحاڡلاشٮى .

زٮٮا لٮروں ھامٮٮسٮٮك ئاٮسا ئۆزٮٮڭ كەٮٮگە ئۆٮۈۋالعاٮلٮڡٮٮى
كۆرۈٮ ، سەممٮى ھالدا ھاماجٮسٮى ڡۇحاڡلٮۋالدى . ٮۇ ڡٮرى ڡٮر ھا-
ٮاحاٮلارٮعاٮلٮڡٮدٮں ھوشٮدٮں كٮٮٮپ ٮٮٮلعٮلى ٮاسلا ڡالدى .

ٮۈلٮں كٮرٮپ كەلدى . ئۇ ڡارٮلٮٯ كٮٮۋالعاں ٮولۇپ ، ٮاٮٮ-
ٮٮشى سالاٮەٮلٮك ئٮدى ، ئۆزى ئالدٮراش كۆرۈٮەٮٮى ، ٮۇٮداٯ ڡٮزٮٯ
سورۇٮدٮں ئٮٮاٮٮں مەمٮۇں ٮولعاٮدەك ئٮدى ، ئۇ ٮٮجٮرلاٮ حوٮۇٮى ٮٮ-
لەں ٮٮر ٮەس مەسلٮھەٮلەشٮى ھەمدە سٮرلٮٯ ھالدا :

— ئەڡسۆكەكلەرٮٮڭ ھەممٮسى كەلدى ، دەٮٮە مۇراسٮمى ڡالٮٮس
ھەٮۋەٮ ٮولٮدٮعاں ٮولدى ، — دٮدى .

ئۇ دەٮدەٮٮلٮك ھالدا ئاٮال مٮھماٮلار ٮٮلەں ٮٮر - ٮٮرلەپ سالام-
لٮسٮپ ، ئاٮدٮں حٮڡٮپ كەٮٮى .

دەپٮە مۇراسٮمى ٮاشلاٮعاٮدا ، لٮروں ھاما ٮٮلەں زٮلٮرٮا گراڡ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

حاسملار رىسالىك ىسدا بولدى . ژىلىرىا حانىم ئۇىى قۇچاقلاب سۆ-
يەىى ، ئۇىىڭغا قايتا ـ قايتا تەسەللى بېرىپ :
— بىچارە دوستۇم ، جېنىم دوستۇم ! — دەيتى .
گراف قۇروبلى حوتۇنىنى ئېلىپ كەتكىلى كەلگەندە ، خۇددى ئۆزىنىڭ ئانىسى ئۆلۈپ كەتكەندەك قاتتىق يىغلىدى .

10

ئارقا ـ ئارقىدىن كەلگەن كۈنلەر تاھايىتى قايغۇلۇق ئۆتتى ، بۇ كۈنلەردە رىتاتىڭ ئەڭ يېقىن ئادىمى ئالەمدىن ئۆتكەچكە ، ئۆزىنىڭ ئىچى سىوغۇق ھەم يوتاپ قالغاندەك ئىدى . ئۆلگۈچى ھايات ۋاقتىدا دائىم ئىشلەتكەن نەرسىلەرنى ھەر بىر كۆرگەندە ئادەمنىڭ كۆڭلى يۇرۇلاتتى ، چۈنكى بۇ نەرسىلەر ھەر ۋاقىت كىشىنىڭ ئەسلىمىلىرىنى قوزغاپ ، تۇ-رىگىنى ئېزەتتى . مانا بۇ ، ئۇ ئولتۇرغان كرېسلو ، ئاۋۇ ، ئۇ سىرتىكى زالدا قالدۇرۇپ قويغان كۆينەك ، تەتە ئابال خىزمەتكار يىغىشتۇرۇشنى ئۇنتۇپ قالغان ئۇششاق چۈششەك نەرسىلەرنى چىلمۇرغىلى بولاتتى ؛ ئەنە ئۇنىڭ قايچىسى ، بىر جۈپ پەلەي ، ئۇنىڭ توم قوللىرى تىلەن ۋاراقلاپ كۆتۈرۈشتۈرگەن كىتاب ؛ ھېچنەرسىگە ئەرزىمەيدىغان تۈرغۇ-لىنغان پارچە ـ پۇرات تۇتۇملار قەدەمدە بىر كۆزگە چېلىقاتتى . بۇ نەر-سىلەر ئۇنىڭ ھەر خىل ئىشلىرىنى ئەسلەتكەچكە ، كىشىنى قايغۇغا سالاتتى .

سەن يەكىلا يارما ئۇنىڭ ئاۋازى قۇلاق تۈۋىدىلا جاراڭلاپ تۇ-رىدۇ ، قەيەرگە قېچىپ مۆكۈنسەڭمۇ ، بۇ ئۆزىنىڭ سېھىرلىك كۈچىدىن ئۆزۈڭنى چەتكە ئالالمايسەن ! لېكىن بۇ يەردە تۇرماي بولمايتتى . چۈنكى باشقىلار ئاراىلارغا چىداپ مۇشۇ يەردە تۇرۇۋاتاتتى .

ئۇنىڭدىن باشقا ، ئاپىسىنىڭ ئۆتكەن كۈنلەردىكى مەكتۇپلىرىدا بېرىلگەن ھېلىقى ئىشلار رىتانى قىيناپ ، ئىچىدىن چىقمايۋاتاتتى ، بۇ ئىشلار ئۇنىڭدا ئېنىقسىز ئېغىر قايغۇ پەيدا قىلغانىدى ؛ ئۇنىڭ پارە ـ پارە

بولعان بۇرىكى ئەمدى بۆىۆن بولالمايىسى . قورقۇىچلۇق سىرىۆبەىلىدىن ، ئۇ هارىر بۇرۇىقىدىن بەك بەككە ـ ىىگانە بولۇب قالعان . ئۇىىك ئەك ئاخىرىقى ئارعىسە ئىشەىچىسى وە ئىسقادى پۆىۆىلەى بەرباب بولعانىدى .

ئانچە ئۇرۇن ئۆنمەبلا دادىسى كىسىپ قالدى . بارون حاىلىقراق بولۇشقا ، مۇهىسى ئالماشۇرۇشقا ، ئۆرىىى بارعانىسرى جوكقۇر بىسىپ كىسۋاىقان قايعۇ ـ هەسرەىىس بارىىپ چىقىشقا موهتاج ئىدى .

ىۇ ئارادە ئۆبلەر كۆىۆپ قالعان ئىگىلىرىدىن ىىر ـ ىىرلەپ ئابرىلىپ ، ىىچ ۋە بورمال بۇرمۇشى ئەسلىگە كەلىۆردى .

ئۇرۇن ئۆىمەى بائول ئاعرىپ قىلىپ . رىىا سەودايى بولۇب قىلىشقا باس قالدى ، ئۇ ، ئۇدا ئون ئىككى كۈن ئۇخلىمىدى .

بالىىك كىسىلى ساقىىپ قالدى؛ لىكىن ئۇىڭدا بالام قاچاىدا بولمىسۇن ىىر كۈىى ئۆلۆب كىىەرمىكىن ، دىگەن دىسۋارچىلىق بار ئىدى . ئەگەر شۇىداق بولۇب ، ئۆزى يالعۇز قالسا قانداق قىلىدۇ ؟ ئۇ قانداق بولۇب قالاركىن ؟ شۇىىك ىىلەن ئۇىڭدا يەىە ىىر بالام بولىىكەن ، دىگەن ئوى پەيدا بولدى . ئۇرۇن ئۆىمەىلا ، بۇرۇىقى ئاررۇ ـ ئۆمىد ئويلىرى ىىڭىۋاىىس يالقۇىلاشقا باشلىدى . ئۇ ئىككى بالىسى بولۇشىنى ، ىىر ئوعۇل ، ىىر قىرىىك ئۆز ئەىرايىدا ئايلىىپ بۇرۇشىنى خۇشىدىمۇ ئويلايىسى . بۇ خىيال ئۇىى پۆىۆىلەى ئەسىر قىلدى .

لىكىن ، رورالىىك ھىلىقى ئىسىدىن كىىن ، ئۇ رىۆلىن ىىلەن ىىللە ىىىپ باقمىعانىدى . بۇىداق ئەھوالدا ، ئۇلار ئويىۇرىىدىكى مۇناسىۋەىى ئەسلىگە كەلىۆرۆش رادىلا مۇمكىن ئەمەس ئىدى . رىۆلىىك باقىۇرىدىعىىى باسقا ئىكەىلىكىىى رىىا ئوبدان ىىلەيىى . ئۇ رىۆلىىك مۇهەىىسىى قايا قوىۇل قىلىش رۆرۆرلىكىىى ئويلىعىىدا ، يەىرەىلەىگەىلىكىدىن بۆىۆن ۋۇجۇدى ىىرەيىى ، قاقسايىى .

ئۇىىك يەىە ىىرىى بۇعۇش ىىكرى ئۇىى يەكمۇ عەمگە پاىۇردى . ئۇ بۇىىك ئۆچۈن هەممىگە حىداسىقا رارى ئىدى . لىكىن ئۇ ئۆر ـ ئۆرىگە ، رىۆلىن ىىلەن بولعان مۇناسىۋەىى قانداق قىلىپ ئەسلىگە كەلىۆرەن ؟ دىگەن سوئالى قويايى . ئەگەر زىۆلىن كۆكلىدىكىىى ىىلىۋالسا ،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئۇ ئىرا ـ بومۇسس ئۆلەىى ؛ سۇىىڭدەك جىلىدىں ىۇىاں رىۇلىىدا رىسا ىىلەں ىىر ىولۇش ئىسىكى ىوفالعالىلىقى كۆرۈىۈپ ىۇراىى .

رىسا ئىھسمال ىۇ جىسالدىن وار كىچەر . لىكىن كىچىلىرى جۇ-شىدىمۇ ىىر قىر ىۇعۇشى ئۇىلاىى . ىائۇلىك كىچىككىنە سىكلىسى ىىلەں چىسار دەرىجى ىۇوىدە ئوىياوالىغالىلىقىسى كۆرگەىدەك ىولاىى ، ھەىىا ىەرىدە ىاقەت قىلالماى كارىواىىن جۇشۇپ، ئۇں جىقارماى ئىرد-ىىڭ جايىسىعا كىرىس جىسالىغىمۇ كىلەىى . ئەمەلىىەىە ، ئۇ ئىككى قە-ىىم ئوعرىلىقچە رىۇلىن ئۇجلاوالغاں ئۆىىك ئىشىكىگە ىاردى ؛ لىكىن ىومۇس قىلىپ ، دەرھال قاىىپ كەلدى .

ىاروں كەىىى ئاىىسى ئۆلدى : رىساىىڭ ئەمدى پىكىر سوراپ مەسلىھەت قىلىشىدىعاں وە ىۇرىگىدىكى سۆزلەرىى ئىىتىپ سىردىشىدىعاں ئادىمىمۇ قالمىدى .

ئاخىر ئۇ ، ىىكى ىوپىك قىسىعا ىېرىش ىىىسگە كەلدى . ىووا قىلىش شەكلى ىىلەں مەجسەىلىكى ساقلاشى شەرت قىلىپ ، ىۇ جىد-گىش مەسلىسى ئۇىىڭعا ئىسماقچى ىولدى .

ئۇ ىارعاىدا ، پوت مۇىلىك كۆجەت ىىكىلگەں ىاعچىسىدا ئىىچىل ئوقۇپ ئولىۇراىى .

ىىردەم ئۇ ىەر ، ىۇ ىەردىن ىاراڭلاشقاىدىن كىىن ، رىسا قىرد-رىىپ ، ىاىىرىپ ىاھاىى ىەسلىكىە سۆز ىاشلىدى :

ــ پوت ئەىەىدى ، مە ىووا قىلماقچىمەں . پوت ھەىراں قالدى . كۆرەىسكىىى ىۇقىرىعراق ئىسرىپ قويۇپ ، ئۇىىڭعا رەں قويۇت قاراپ چىقىپ ، كۈلۈپ كەىىى .

ــ مىسىڭچە سىر ىىجداىىڭىزعا ىات ھالدا جوڭ گۇىاھ ئۆىكۈرمە-گەں ىولىسىڭىز كىرەك .

رىسا ىىچىمۇ ھودۇقۇپ جاواب ىەردى :

ــ ىوقسۇ ، مەں ىىرلا مەسلە ئۇسىىدە سىرىىك پىكرىڭىزىى ئال-ماقچىمەں ؛ ىۇ ، ىاھاىىى قىىى ىولعاں . . . ئىعىر ئىچىسىعا ئەپسىر مەسلە ئىدى . شۇڭا . ىۇ ىەردە سىرگە ئىىىسعا جۇرئەت قىلالماىواىىمەں .

پوپ ئۆزىنىڭ خۇشامەتلىك قىياپىتى بىردىنلا ئۆزگەرىپ ، كاھىشلاردەك بوش ئالدى :

— ئۇنداق بولىدىكەن ، باللام ، سىزنىڭ سۆزىڭىزنى تووا — ئىستىغپارجانىغا تىزىپ ئاڭلاي ، بۇرۇڭ ! — دىدى .

لېكىن زىيانىڭ مىڭىسىدە بۇيۇقىردىن ، سۇرلۇك ۋە جىمجىت ، مۇقەددەس ئىبادەتخانىدا بۇ ئۇنىڭلىق گەپنى قانداقمۇ ئىغىزدىن چىقىرارمەن ، دېگەن ئوي پەيدا بولدى — دە ، ئىككىلىنىپ ماڭماي تۇرۇپ قالدى :

— پوپ ئەپەندى ، مىنىڭچە . . . مىنىڭچە . . . مىنىڭچە ھاجەتسىزغۇ دەيمەن . . . مەن . . . ئەگەر خالىسىڭىز . . . دىمەكچى بولغان سۆزلىرىمنى سىزگە مەشەدىلا دەۋىرەي ، ياكى بولمىسا ، قاراڭ ، ئاۋۇ شىپاڭغا تىزىپ ئولتۇرايلى .

ئۇلار ئاستا سۇ بەرگە قاراپ ماڭدى . زىيا گەپنى قەيەردىن ، قانداق باشلاشنى كاللىسىدا پىشۇرۇۋالدى . ئۇلار ئولتۇرۇشتى .

زىيا تووا قىلغانلىقىغا ئوخشاش قىياپەتتە سۆز باشلىدى :

— پوپ ئاتا . . .

زىيا گىپىنىڭ ئاخىرىنى ياپالماي ھودۇقۇپ تەتەر تەكرارلىدى : « پوپ ئاتا . . . » ئۇ ئالاقزادە بولۇپ ، سۆزىنى داۋام قىلالمىدى .

پوپ ئىككى قولىنى قورسىقىنىڭ ئۈستىگە قويۇپ كۈتمەكتە ئىدى . زىيانىڭ ئوڭايسىزلىنىۋاتقانلىقىنى بىلىپ ئۇنى ئىلھاملاندۇردى :

— ئوھوي ، قىزىم ، دېگىلى بولمايدىغان نېمە گەپ بار ، قىنى جۈرئەتلىكرەك بولۇڭ .

ئۇ تۈرەكلىك كىشىنىڭ ھەر قانداق جەۋر — جەبىرگە بەسەپ قىلمىغىنىدەك ، قەتئىي تەتىكە كەلدى :

— پوپ ئاتا ، مىنىڭ تەتە تىزىي نۇغقۇم بارئىدى .

پوپ جاۋاب بەرمىدى ، خۇيكى ئۇ ئىنىڭ نىمىدە ئىكەنلىكىنى خۇشەممىگەندى . زىيا خۇشەندۈرۈپرەك ئىسىشنى ئويلىسىمۇ ، لېكىن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ھودۇقۇپ ـ ئەمىرەپ كەبكەبلىكىدىن سۆزىنى قانداق ئىپادىلىشىنى بى-لەلمەي قالدى.

— ھارىپ مەن بەكمۇ قىيىنلىق ئىچىدە ياشاۋاتىمەن؛ دادام بىلەن ئىنىم چىقىشالمايدۇ؛ ئانام ئۆلۈپ كەتتى؛ ئۇنىڭ ئۈستىگە... ئۇنىڭ ئۈستىگە... — سۆز مۇشۇ يەرگە كەلگەندە ئۇ يىغىمۇ پەس ئاۋاز بى-لەن سۆزىنى داۋام ئەتتى، —... يېقىندا ئوغلۇمىمۇ قاتتىق ئاغرىپ يۆ-گەي قالغىلى تاس قالدى! راست شۇنداق بولغان بولسا، مەن قانداق قىلار ئىدىم؟...

رىنا يوچان قالدى. يوپ يەنە ھېچنەرسىنى ئاڭقىرالماي، كۆز-لىرىنى ئۇنىڭغا تىكتى:

— ئىچىلا ئىسسىرىك.

— يەنە نېرىي ئۇغسام دېيىدىم، — دېدى رىنا.

يوپ دېھقانلار بىلەن قىلچە يارىساماسىن ئۇزۇن ئۇرانە قوپال چاق-چاقلارنى قىلىشقا ئادەتلەنگەنىدى. شۇڭا رىنانىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ مە-يىندا كۈلۈپ نىشىنى لىكىسسىپ:

— لىكىس، مىسىڭچە بۇ يامامەن ئۆزىكىرگە ياغلىق! — دەپ جاۋاپ بەردى.

رىنا مەسۇم كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭغا تىكلىدى ۋە ئۇيالغىنىدىن گەپلىرىنى قولاشتۇرالماي:

— ئەپسۇسكى... ئەپسۇسكى... بىلىسىگىز كېرەك، ھېلىقى... ئۆيكەنكى ئىش، دېدەك بىلەن بولغان... ئۇ ئىسسىق ھەۋرىگىز بار... ئاشۇ ئىسسىق كىسىن... مەن ئىنىم بىلەن، بىر يامامەن... بىللە ياشىمىدۇق، — دېدى.

يوپ بىرىلاردىكى بىگىپ ـ قىرلارنىڭ قالايمىقان ئۇيىسىنى ۋە نورمال بولمىغان مۇناسىۋىتىگە ئادەتلىنىپ قالغان بولغاچقا بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ ھەيران بولمىدى؛ ئۇ بىردىنلا بۇ چوكانىڭ كۆڭلىدىكىنى بى-پىۋالدىم، دەپ رىناغا قاراپ كۆزىنىڭ قورۇقى بىلەن ئۇنىڭ يەھسىر-لىككە قارىيا ياخشى يىنەيە بولىدىغانلىقىنى ھەم ھىسداشلىق قىلىدىغانلى-

مىسى بىلدۇردى .

— شۇنداق ، ھازىر مەن پۇتۇنلەي چۈشەندىم ، سىزنىڭ . . . تەنھا تۇرمۇشىڭىزنىڭ سىزگە دىلخەستىلىك ئېلىپ كەلگەنلىكىنى بىل-دىم . سىز تېخى ياش ، تېنىڭىز ساغلام ، بۇ پۇتۇنلەي تەبىئى ، تامامەن تەبىئى ئەھۋال .

ئۇنىڭ چىرايىدا يىرا پوپلىرىغا خاس تۇرغۇن ، خۇشخۇي خاراكتېر ئەكس ئەتتى ، ئۇ مىيىقىدا كۈلۈپ ۋە زىيانىڭ قولىنى تۇتقىنا ئۈزۈپ تۇرۇپ :

— ئەمىر - مەرۇپ تۇيغۇ ئۇنىڭغا يول قويۇلىدۇ . تامامەن يول قويۇلىدۇ . « شەھۋانى ھەۋەسنىڭ ئىگىلىرىنى ئارقىلىغلا قاندۇرۇلۇشىغا رۇخسەت قىلىنىدۇ » سىز بىلىگەنلا ، شۇنداق ئەمەسمۇ ؟ ئۇنداق بول-مىغاندىكىن ، بۇ قالايمىقان مۇناسىۋەت قىلغانلىق بولمايدۇ .

بۇ قېتىم زىيا قارىسى تەرەپنىڭ سۆزىدىكى يوشۇرۇن مەنىسى تې-لمىدى ، كىشى خۇشسىز بىت - بىت بولۇپ ، ئىرا يارىتى قىزىرىپ كەتتى ، كۆزلىرىدىن ياش چىقىپ كەتتى :

— ئاھ ! پوپ ئەپەندى ، سىز نېمە دەۋاتىسىز ؟ نېمىلەرنى ئويلاۋاتىسىز ؟ سىزگە قەسەم ئىچىپ تىرىمەن . . . مەن سىزگە قەسەم ئىچىپ تىرىمەن . . . — دېدى ۋە ئۆكسۈپ يىغلىۋەتتى .

توپ ھايلا - شايلا ئۇنىڭغا تەسەللى بەردى :

— بولدى ، مېنىڭ سۆزۈمدە سىزگە ئازار بەرگىدەك مەنە يوق . مەن تەقەت سىزگە خاتىرجەم قىلدىم ، تىتىپ ساپ بولسىلا ، يېزەر ئېغىز خاتىرجەملىك كارايى چاغلىق ، سىز بۇ ئىشنى ماڭا تاپشۇرۇڭ : ماڭا تاپشۇرسىڭىزلا بولدى . مەن زىۋۇلىپ ئەپەندى بىلەن سۆزلىشىپ باقاي .

زىيا نېمە دېيىشنى بىلمەي قالدى . ئۇ بۇ خىل تاراشۇرۇشنىڭ ئەخمەقلىق ھەمدە خەتەرلىك بولىدىغانلىقىدىن ئەندىشە قىلىپ ، توس-مافچى بولغان بولسىمۇ ، لېكىن ئېغىز ئېچىشقا پېتىنالمىدى .

— رەھمەت سىزگە پوپ ئەپەندى ، — دېدى ئۇ مۇجمەل قىلىپ ۋە ئىشىك كىسىپ قالدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ٮر ھەبٮە ئۆٮۈپ كەٮى ، ئۇ كۈٮلەرٮى عەم ٮٮس ۋە ٮئاراملٮق ئىچىدە ئۆٮكۈردى .

ٮر كۈنى كەچلىك ٮاماق ۋاقىدا ، رٮۈلس ئۈٮىگە عەلٮە قاراپ كەٮى ، ئۈٮٮڭ لەۋلىرىدە ٮەٮەسسۇم ئوٮاٮٮى . زٮٮا ٮۇ ئۈنىڭ ئادەٮٮە ئادەمٮى ئوٮاٮعاٮدا ئادەٮ ٮولۇپ قالعاٮ قاپىٮى ئىكەٮلىكٮى ئوٮداٮ ٮە-لەٮى ، رٮۈلس ٮىچى ئۈٮٮگە ٮاماقۇللۇق ٮىلدۈردى . لېكىن سۆرىگە مەسحىرە ئارىلاشقاٮىدى . ٮاماقٮى كىٮى ئىككىسى ٮاروں حاٮىم ھەمٮشە ئاٮلىسدىعاٮ ھىلىقى ئاۋ ٮرەكلىك ٮولدا كىسۋاٮاٮى . رٮۈلس ئۈٮىگە قۇلىقىعا :

— مۇٮداق ٮولعاٮدا ، ٮر ٮەٮە ٮۇرۇٮقىدەك ئىٮاق ئۆٮمىز ، — دىدى .

زٮٮا حاۋاپ ٮەرمىدى . ئۇ ٮولدىكى سىرىپ قوٮعاٮدەك ٮۇپ-ٮۇر ئىىرلارعا ٮەزەر سالدى . ھارىر ٮاۋا ئوٮلار ئۆسۈپ كەٮكەچكە ، ئىىرلار ئوچۇق كۆرۈٮمەي قالعاٮدى . ٮۇ ، ٮاروں حاٮىمٮىڭ ئاٮلىسى ٮۇرۇپ قالدۇرعاٮ ئىرى ٮولۇپ ، ھارىر ئەسىى كۆٮۈرۈلگەٮ ئەسلىمە-دەك ، ٮارا-ٮارا ٮوقالماقىا ئىدى . ٮۇٮىڭدىٮ رٮٮاٮىڭ ٮۇرىكى ئاعرىدى ؛ ئۇ ئۆرىٮىڭ ھاٮاٮىا ٮولدىٮ ئاداشقاٮلىقى ، كىشىلىك دۇٮاسىدا ٮەككە-ٮىگاٮە قالعاٮلىقىٮى چۈشەٮدى .

رٮۈلس سۆرىٮى داۋاملاشتۇردى :

— مەٮدە مۇشۇ ئاررۇ ٮار ئىدى . لېكىن سىٮى ئۇٮىماسمىكىن دەپىمەن .

كۈن ئولتۇردى . كىچە ئىللىق ھەم حىمحىت ئىدى . زٮٮاٮىڭ ئىچى قاٮٮىق سىقىلىپ ٮىعلىغۇسى كەلدى . ئۇ ئەگەر مۇكەدٮىسدىعاٮ كىشى ٮولسا ، كۆڭلىدىكى ھەممە قايغۇ-ھەسرىتىٮى ئىيىىقا رارى ئىدى . سۇڭا ئۆرىٮى ٮوحسۇۋاللماي ٮىعلاب ، رٮۈلسىڭ قوىىعا ئۆزىٮى ئاٮتى .

رٮٮا ٮىعلاٮتى . رٮۈلس ھەيراں قالدى . ئۇ رٮٮاٮىڭ چاحلىرٮلا كۆرەٮى . لېكىن ئۆرىٮىڭ قوىىعا ٮىقىلعاٮ ٮۇرىٮى كۆرەلمەٮى .

رىۇلس رىسا مىى ئەىلا ىاحسى كۆرىدىكەں ، دەب ئوىلاب ، ئۇىىك حىحىعا رورىعا سۆىدى

ئاسدىں ئۇلار لام ـ حىم دىمەى فاىسى . رىۇلس ىىلله ئۇىىك حاـ ىىسگە كىردى وە سۇ كىحە رىسا ىىلەں ىاىىى .

ئۇلارىىك ئەر ـ حوىۇىلۇق مۇىاسوىى ىۇرۇىعى ئەسلىگە كەلـ دى . رىۇلس گەرحە ئۆر مەحىۇرىىسى ئۆىەوانعاىدەك ىولسمۇ ، لىكىں جىں كۆكلىدە ىۇىكدىں ىىرار ئەمەس ئىدى . رىسا ىولسا ىۇىكدىں ئاراىلساىى ھەم ىىرگىىەىى . لىكىں ىىر حىل ئىھىساح ىۇبەىلى قوىۇل قىلىسعا مەحىۇر ئىدى . ئۇ ھامىلدار ىولعاىدىں كىىىلا مۇىداق مۇىاسـ ۋەىى ئۆرۈشكە ىەل ىاعلىدى .

لىكىں ئاىحە ئۇرۇں ئۆىمەى ، رىسا ئىرىىكْ مۇىاسۇەىىكى ھەـ رىكەىلىرىىك ئۆىكەىدىكىگە ئوحسماىدىعاىلىعىسى سىرىپ قالدى . ئىھىدـ مال ئۇ ىىحىمۇ ىەحرىىلىك ىولۇب قالعاں ىولسا كىرەك ، ئۆرىىى ىەك جىلكْ ىۇىاىى ، رىساعا ىاھاىسى ئىھىساىلىق ىىلەں ، حۇددى ئاىىىسعا قىلعاىدەك مۇئامىلە قىلاىى ، ئۇ ئەمدى رىساىك ئۆرىىى ىەىىئى ، ىىـ مالال ىۇىدىعاں ئىرىگە رادى ئوحسماىسى .

ئۇ ئەحەىلىسىپ ، ىوسۇرۇں كۆرەىىى . رىۇلىسكْ ھەر قىسم مۇـ ىاسۇەب قىلعاىدا ، ئۆرىگە ىالا ىولۇش ئىمكاىىسى ىەرمەىلا ، ئۆرىىى ىوحسىۋالدىعاىلىعىسى ىاھاىسى ىىرلا سىرىپ قالدى .

شۇىىكْ ىىلەں ىىر كىجىسى لەولىرى حۆبلەسكەىدە :

— ىىمە ئۇحۇں ىۇرۇىعىدەك ، قىلجىمۇ قالدۇرماى ىەرمەىسىر ، — دىدى رىسا ئۇىىڭعا .

رىۇلىں سوعۇقسە ھىحسىپ :

— حۇداىا ىووا ! ىۇ ، ىالا ىولۇب قالماسلىق ئۇجۇں ـ دە ، — دىدى .

— ىىمە ئۇحۇں سىر ىالا حالىماىسىر ؟ — دىدى رىسا ىىرەب ىۇرۇب .

رىۇلس ھاكْ ـ ىاكْ ىولۇب ىۇرۇب قالدى :

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

— ھە ؟ ىىمە دەۋاىسەن ؟ ئاىسپ قالدىڭمۇ ؟ بەبە بالا بولسا دەمسەن ؟ ھەي ! ھەرگىز ئۇنداق قىلمايمەن ! بىر بالىنىك ئەلۋىسى ئادەمىي كاردىن چىقىرىۋاىىدۇ . ھەممە ئادەم ئۇنىڭ بىلەن بولۇۋاىىدۇ . بىرمۇنچە بۇل كىتىۋاىىدۇ . شۇ ھالدا بەبە بالا دەمسەن ! خۇدايا تووا دېگىن !

رىسا ئۇنىڭغا مەھكەم ىىپىشىۋىلىپ ، ئــۇنــى قۇچاقلاپ وە سۆيۈپ تۇرۇپ :

— ئاھ ! سىردىن خۇش بولۇپ كىتەي ، مىنى بەبە بىر بالىغا ئانا قىلىڭ ، — دىدى پىچىرلاپ .

رىۇلىن گويا ئۇنىڭ رىيابكەشلىكىگە ئۇچرىغانىدەك چىچىلىپ كەتتى :

— سەن ئىلىشىپ قاپسەن ! مەن ساڭا ئىسىپ قويايكى ، ئۇنىڭدىن كىيىن مۇنداق سەۋدايىدەك سۆزلىرىڭنى ئىككىنچى قىلغۇچى بولما .

رىسا گەپ قىلمىدى . ئۇنى قىلماققا خۇسۇرۇش بولى بىلەن ئۆزى ئازرۇ قىلغان بەخىكە ئېرىشىش ىىسىگە كەلدى .

سۇنىڭ بىلەن ئۇ ئامال قىلىپ ، رىۇلىن بىلەن قۇچاقلىشىش ۋاقتىنى ئۇزارتتى ، خۇددى ئوتنى قوتقانىدەك ئەسەبىلەرچە قىزغىنلىقىنى ئىپادىلىدى ، ئۇنى مەھكەم قۇچاقلاپ تۇرۇۋالدى . رىسا ھىسلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئىشلىتىپ كۆردى ؛ لىكىن رىۇلىن باشتىن ـ ئاخىر ئۆزىنى قاتتىق تىزگىنلەپ ، بىر قىسىمىۇ ئۆزىنى تۇتقۇزۇپ قويمىدى .

ئانا بولۇش كۈچلۈك ئارزۇسى يارغانىسىرى ئۇنى ھاياجانلاندۇراتتى . ئۇ ھىچبىرسىگە قارىماي ، ھىچبىرسىدىن قورقماي ، ھەممىنى قىلىشقا بەل باغلىدى . مۇشۇنداق ئەھۋال ئاستىدا ئۇ بەبە يوپىنى ئىزلەپ باردى .

يوپ ئەمدىلا خۇشلۇك يامغىنى يەپ بولغانىدى . ياماقىنى كىيىن يۇرىكى سالىدىغان بولغاچقا ، يۈزلىرى قىزىرىپ ئۇلۇغۇرغانىدى . ئۇ رىسانىڭ كىرگەنلىكىنى كۆرۈپ :

— ئىش قانداق بولۇۋاتىدۇ ، — دەپ سورىدى .

ئۇ ئۆيكەيكى كىلىسۇرۇشىنىڭ بەيجىسى قانداق بولغانلىقىنى بى-
لىسكە ئالدىرايتى .

رىسا قەيئى يېنىكە كەلدى ، يۈرەكرادىلىك وە يومۇسى بىر
چەيكە قارىتىپ قويۇپ :

— ئىرنىمىڭ بالا تاپقۇسى يوقكەن ، — دەپ دەرھال جاۋاب
بەردى .

يوپ يۇ ئىشقا ئىشىنىش قىرىقىپ ، يۈرۈلۈپ ئۇيىگە قايتدى . ئۇ
دىن يارقانقۇچىلارغا خاس زور قىزىقىش بىلەن يوتقان ئىچىدىكى
سىرلارنى بىلمەكچى بولدى . بۇ ئۇينىڭ يووا - ئىشىكبار قىلدۇرۇش
خىرمىنىدىكى ئىچ پۇشۇقىنى چىقىرىدىغان قىسمى ئىدى . ئۇ :

— يۇنى نىمە دىيە يولار ؟ — دەپ سورىدى .

رىسا گەرچە ھەممىنى ئىشىشقا بەل باغلىغان بولسىمۇ ، لىكىن
چۈشەندۈرۈشكە كەلگەندە ئوڭايسىزلىنىپ تۇرۇپ قالدى :

— لىكىن ئۇ . . . ئۇ . . . ئۇ مىنىڭ بەبە يوغۇشۇمنى خالىماندى-
كەن ، — دىدى .

يوپ ئۇينىڭ دىمەكچى بولغىنى چۈشەندى . ئۇ مۇنداق ئىشلار-
نىڭ ئەھلى ئىدى ؛ ئۇ بەرھىز قىلغان ، ئەمما بەپسى يافىلداپ كەتكەن
ئادەمدەك ، ھەر خىل يارۇق - ئىجىكە ئىشلارغىچە ، بىرنى قويماي
سوراپ چىقتى .

يوپ بىرئاز ئويلىنىۋېلىپ ، ئاندىن بەمكىن بەلەپپۇز بىلەن ،
خۇددى مول ھوسۇل بىلدىكى مەھسۇلاتنى مۆلچەرلىگەندەك ، رىساغا ئىن-
ناس ئەيراپلىق ، ئەبلىك بەدبىرنى يۈرۈپ بەردى :

— خىيىم يالام ، بىردە پەقەت بىرلا ئامال بار ، بىر ئۇنى يوي-
ئىكىردا قالغانلىقىغا ئىشەندۈرۈك ، مۇنداق بولغاندا ، ئۇ ، ئىھىساب قىلماي-
دۇ . ئۇ چاغدا بىرنىڭ يويىكىردا راسىلا قالىدۇ .

رىسا ئىرا بارىغانلىقىدىن ھەيبا بويۇيلىرىغىچە قىزىرىپ كەيتى ؛
ئۇ ئىلىپ قالماي ھەممىنى ئىشىغان بولسىمۇ ، بەبە كوجىلاپ :

— ياۋادا . . . ياۋادا ئۇ مىنىڭ سۆزۈمگە ئىشەنمىسىچۇ ؟ — دەپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سورىدى .

توپ كىسەلەرنىڭ روھى ھالىتىنى بىلىۋىلىشقا ماھىر ئىدى . شۇڭا :

— سىز تويىڭىزدا قالغانلىقىنى كۆرگەنلا ئادەمگە ئىيتىۋىرىڭ ، ھەممە يەرگە تارقىتىڭ ، ئاقىۋەت ئۇنىڭ ئۆزىمۇ ئىشىنىپ قالدۇ ، — دىدى .

ئاندىن ئۇ گويا ئۆزىنى ئاقلىغاندەك قوشۇمچە قىلدى :

— بۇ سىزنىڭ كىسىلىك ھوقوقىڭىز ، دىنى مەھكىمە ئەر - ئاياللار ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنىڭ پەقەت بىرلا مەقسەت ئۈچۈن ، يەنى پەرزەنت كۆرۈش ئۈچۈن بولۇشىغا يول قويىدۇ .

رىسا بۇ ئەپچىل چارىنى ئاڭلاپ ، يېرىم ئايدىن كىيىن ، ژىۇلىنغا ئۆزىنىڭ تويدا قالغانلىقىنى ئىيتقانىدى ، ژىۇلىن چۆچۈپ كەتتى .

— ئۇنداق ئەمەسمۇ ؟ ئۇنداق بولۇشى مۇمكىن ئەمەس .

رىسا دەرھال ئۇنىڭغا تويدا قالغانلىقنىڭ ئالامەتلىرىنى ئىيتتى . لىكىن ژىۇلىن ئىشەنمەي :

— ئۇنداق بولۇشى مۇمكىن ئەمەس ، كىيىن كۆرەرمىز ، — دىدى ئىشەنچلىك ھالدا .

شۇنىڭدىن كىيىن ھەر كۈنى ئەتىگەندە :

— قانداق ؟ — دەپ سورايدىغان بولدى .

— يوق ، يەنە كەلمىدى ، تويۇمدا قالمىغان بولسا ، بۇ نىچىمۇ غەلىتە ئىشمۇ ! — دەپ جاۋاب بىرەتتى رىسا .

ژىۇلىنمۇ تەمتىرەپ قالدى ، ئۇنىڭ كۆڭلى غەش بولاتتى ، ھەم بۇ ئىشتىن ھەيران بولاتتى ، ئۇ قايتا - قايتا :

— بۇنى ھېچ ئۇقالماي قالدىم . زادى بىلەلمىدىم جۇمۇ ، مىنى ئىسىپ ئۆلتۈرسىمۇ ، ئۇنىڭ قانداق بولغانلىقىنى پەقەت ئۇقمىدىم ! — دەيتتى .

رىسا بىر ئايدىن كىيىن ، بۇ خەۋەرنى ھەممە يەرگە يايدى . پەقەت نۇر - جابىر قىلىش سەۋىيىسى بىلەن بۇ خىل مۇرەككەپ ھەم با-

رۇك روهىي هالەىى ژىلىرىا گراق حاسمعا ئىسمىدى .

رىۇلس گۇماىسراں ىۇرگىسدە ئۇىىڭعا ىعسلاشمىدى . كىبىں زىرىككەىلىكىدىں ىولدى قىلدى ـــ دە :

ـــ ىالا ئۆرى ىىلەپ دۇىاعا كىلىدىعاں ىولدى ، ـــ دىدى .

شۇىىڭدىں كىىں ئۇ حوتۇىى ىىلەن داۋاملىق ىىللە ىىىۋەردى ىولدى .

پىوپىىڭ مۆلچەرلىگەىلىرىىىڭ هەممىسى ىولۇق ئەمەلگە ئاشىى . راسىلا ژىىاسىڭ ىوىىدا قالدى .

رىىا حۇشاللىعىدىى ـ ئەقلىدىں ئارالىلا دىدى .

ئۇ ىامەلۇم ئىلاهىىڭ شەپقىىگە مىسەىدارلىق ىىلدۇرۇش ئۈرىسدىى ، مەڭگۈ ئۆرىىك ياكلىقىى ساقلاشقا قەسەمىاں قىلدى . شۇىىڭدىں كىىں هەر كۈىى كەچىە ، ئۆىىڭ ئىشىكىى مەهكەم ىاقىۋالىدىعاں ىولدى . ئۇ قاىىدىں ىاهاىىىى ىەحىلىك ىولدى . ئۇ ئۆرىىڭ ئاىىسى ئۆلىگەىدىں كىىں مۇىچىۋالا ىىر قاىعۇدىں ىىرى ىولغاىلىقىغا هەىراں قالدى . چۈىكى ئۇ ، ئەمدى ماڭا كۆڭۈل ئارامى ىولماىدۇ ، دىگەں قاراشىا ئىدى ، ئىككى ئاى ىولا ـ ىولماىلا ىۇرۇىقى حاراهەىلىرى پۈىۈىلەى ساقاىدى ، قالعاىلىرى پەقەت مەىۈسلۈك ، مىسكىىلىق ىولۇپ ، ئۇمۇ ئۇىىڭ ىۇرمۇشىى ىىپىپ ىۇرعاں دەرد ـ ئەلەم پەردىسىدىں ىاشقا ىەرسە ئەمەس ئىىدى . ئۇىىڭعا ئەمدى هىچقاىداق هادىسە چىقماىدىعاىدەك ىۇىۇلاىىى . ىاللار چوڭ ىولسا ، حەرمەں ئۆرىىى ىاحشى كۆرىدۇ ؛ ئۇ ئەمدى ئىرىىى دەپ ئىرىراپ حەكمەىدۇ ، ئۆمرىىڭ ئاحىرىىى ئارامحۇدا ، كۆڭلىدىكىدەك ئۆىكۈرىدۇ .

سىسەىىر ئاىلىرىىك ئاحىرىدا ، ىىكى پوپ ئۇچىىعا ىىحى كىىگىلى ىىر هەپىە ىولعاں ىىكى كاساىاسىى كىبىپ ، رەسمىى حوشلاشقىلى ، شۇىىڭ ىىلەں ىىر ۋاقىىا ئۆرىىڭ ئورىىى ىاسىدىعاں ىولىئاك پوپىى ىوىۇشىۇرعىلى كەلدى . ىىكى كەلگىى ىاهاىى ىاش ، ىوحىككىىە پوپ ئىدى . ئاىچە ـ مۇىچە لاپ ئۇرۇشلىرى ، ئورا كۆرلىرىىڭ چورىىدىىكى قارا داعلاردىں ئۇىىك هاللاپلىقى ماىا مەں دەپ جىقىپ ئۇراىىى .

يىسەدەم يوپ قۇدرەتلىك يارىرىغا ياش يېپ تولۇپ تۆككەلگە-
نىدى .

رىسا ئۆينىڭ كىسىپ قالغانلىقىغا ھەسرەتلەندى . بۇ كۆڭۈلچەك ئادەم ئۆينىڭ چوكان بولۇشىدىكى تۈنۈن ھەرپان تىلەن ياغلانغانىدى . ئۆينىڭ تويىنى قىلىپ نىكاھ ئوقۇغانمۇ ، پائولىنىڭ قىرقى جىقىرىپ ، خوقۇندۇرغانمۇ شۇ كىشى ئىدى . ئۇ ئىنۇۋان كەبىسى ئەسلىگەندە ، يىكى يوپنىڭ يوغان قورسىقى سۆرەپ جاكىرىنىڭ ھويلا وە يوللىرىدىن ئۆتكەندىكى ھالىنى شۇ ھامان ئىسىگە كىلەتتى ؛ ئۇ خۇشخۇي وە ياسال-مىلىقى يوق بولغاچقا ، رىسا ئۇنى ياقتۇرۇپ قالغانىدى .

گەرچە پوپنىڭ مەرتىۋىسى ئۆسكەن بولسىمۇ ، لىكىن روھى چۈشكۈن ئىدى . ئۇ رىساغا :

— ئىكوت جانىم ، مىنىڭ كۆڭلۈم بەك بۇزۇلۇۋاتىدۇ ، مىنىڭ كۆڭلۈم بەك بۇزۇلۇۋاتىدۇ . مەن بۇ يەردە 18 يىل ئىشلىدىم . ئاھ ! بۇ يىرنىڭ كىرىمى ئاز ، پايدىسى كۆپ ئەمەس ، ئەرلىرىنىڭ دىنغا ئىتىقادى يوق ، ئاياللىرىچۇ ؟ سىزمۇ بىلىسىز ، ئەخلاق يەرلىنى ياخشى ئەمەس . قىزلار توي قىلماي تۇرۇپلا قورسىقى دومبىيىپ مەريەم ئانا بولۇۋالىدۇ . ئۇلار چىركاۋغا كىلىپ نىكاھ ئوقۇتمايدۇ . شۇڭا بۇ يەرنىڭ مەنجانا گۈللىرى①نىڭ قىممىتى يوق . شۇنداق بولسىمۇ ، مىنىڭ بۇ يەرگە ئۆگىنۈم چۈشۈپ قالغانىدى ، — دىدى .

يىكى يوپ بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ ئولتۇرالماي قالدى ، تۇرلىرى قىزاردى ۋە تۇتۇقسىز سۆز قىستۇردى :

— مەن بۇ يەردە تۇلىدىكەنمەن ، تۇلارنىڭ ھەممىسى مۇنداق كىتۋەرمەيدۇ ، — دىدى .

ئۇ مۇشۇنداق قىسى قىرىق يالا ئىدى . ئۇ ئۆتىسىغا ياكىر كويا كاساپا كىيىۋالغانىدى .

يىكى يوپ ئۆيىگە قىسا ياقتى . ئۇ كۆڭلى كۆتۈرۈلۈپ قالغاندا ،

① مەنجاناق گۈلى پاكلىقنىڭ سىمۋولى ، دائىم يىكى كىلىنى ياساندۇرۇشقا ئىشلىتىلىدۇ

كىشىلەرگە شۇنداق قاراپ قويايتى .يىگىت يوپ :
— ئۆزىڭىز كۆرەرسىز ، يوپ ، سىز بۇ ئىشلارنىڭ ئالدىنى ئال-
مايدىغان بولسىڭىز ، بۇنۇن رايوندىكى مۇخلىسلارنىڭ ھەممىسى رەنجى
بىلەن حسب قۇلۇپلىنىۋېتىسىز بولىدۇ ، شۇنداق قىلغاندىمۇ ، ھېچقانداق
ئۇنۇم ھاسىل قىلغىلى بولمايدۇ ، — دېدى .
باش پوپ رەردە بىلەن :
— قىنى ، كىشى كۆرەرمىز ، — دېدى .
باشقىلار يوپ ، بۇرۇن باماكىسىنى ئاسما - ئاسما تارتىپ كۇ-
لۇمسىرەپ تۇرۇپ :
— يوپ ، سىز خوتۇنلارنىڭ ئىچى - تېشى بولۇپ قال-
سىز ، — دېدى ، - بۇ تەجرىبە بىلەنمۇ مۇناسىۋەتلىك . سىزگە قالسا ،
ئەڭ ئاخىرىدا قالغان تىرىبەچە مۇخلىسىمۇ چىركاۋدىن قوغلاپ چىقى-
رىۋېتىلگەن ئوخشايسىز ؛ سىزدىن ئۆيىدىن باشقا ياخشىلىق كەلمەيدى-
غاندەك قىلىدۇ ؛ بۇ يەردىكى كىشىلەر بەقۋادار ، ئەمما بەكمۇ جاپاقى ،
بۇنىڭغا سىز دىققەت قىلارسىز . راستىنى ئېيتسام ، مەن ھەر قېتىم
قورسىقى دومسىيىپ قالغان قىزنىڭ كىلىپ بەرگەنلىرىمنى ئاڭلىغىنىمنى
بىلگىنىمدە ، ھە ، ئۇ ماڭا بەبە بىر مۇخلىسنى قوشۇپ بىرىدىغان بولدى ،
دەپ ئويلاپ ، بۇنى كۆچۈم بىلەن ئۇنىڭ توي قىلىشىغا ياردەملىشى-
مەن . سۆيىنى بىلىشكى ، ئۇلارنى جاپاق جېقارما دەپ توسالمايمىز ، لېكىن
سىز ئىگىسى نېپىپ كىلىپ قىز بىلەن قوشۇپ قويسىڭىز ، ئىگىت ئاتا
بولغۇچى قىزنى تاشلىۋەتمەيدۇ . ئۇلارنىڭ توپىنى قىلىپ قويۇڭ يوپ ،
ئۇلارنىڭ توپىنى قىلىپ قويۇڭ ، باشقا ئىشلار بىلەن كارىڭىز بولمىسۇن .
— بىزنىڭ ئويلىغىنىمىز باشقا - باشقا ئىكەن ، تالاشقان بىلەنمۇ
بىكار ، — دەپ سوغۇققىنە جاۋاب بەردى يېڭى كەلگەن يوپ .
يېڭى يوپ ئۆز كەبىسى ئاغرىغا بەگمەي ماڭغان كەپ-
نى ، خىركاۋ ئۆيلىرىنىڭ دېرىزىسىدىن قارىسا دېڭىزنى كۆرگىلى بول-
دىغانلىقىنى ، ووروڭگا سەككىزلىك باغ - چىلغىلارنى ، ئۆزىنىڭ دائىم
شۇرە ئوقۇپ تۇرۇپ ، دېڭىزدا كېسوانىڭ كېمىگە بەرەر سالىدىغانلىقىنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

سۆزلىدى .

ئىككىلا پوپ خەيرلەشتى . يېشقەدەم پوپ زىنانى قۇچاقلاپ سۆيۈپ قويدى . زىنا يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى .

بىر ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن ، بولسئاك پوپ يەنە كەلدى . ئۇ خۇددى يېڭىدىن پادىشاھنىڭ ئورنىغا ئولتۇرغان شاھزادىدەك ، ئۆزىنىڭ ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىسلاھاتى توغرىسىدا سۆزلىدى . ئاندىن ۋىكونت خانىمدىن ئىبادەت قىلىدىغان كۈنى ھەرگىز قالماي بېرىشنى ھەممە ھەرقايسى بايرام كۈنلىرىمۇ جەزمەن ئىبادەتكە قاتنىشىشنى ئىلتىماس قىلدى .

— سىز بىلەن مەن ، — دېدى ئۇ ، — مۇشۇ يەردىكى باشلامچىلار بىز بۇ يەرنى باشقۇرۇشىمىز ھەممە ئۆزىمىز ئۆلگە بولۇشىمىز لازىم . بىز ئىتپاقلاشسالا كۈچىمىز بولىدۇ ، كىشىلەرنىڭ ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولالايمىز ، چېركاۋ ۋە چاكىردىكىلەر قول تۇتۇشۇپ ھەمكارلاشسا كەنتدىكىلەر بىزگە بويسۇنىدۇ ھەممە بىزدىن قورقىدۇ .

زىنانىڭ دىيانىتى تامامەن ھېسسىياتى چېقىش قىلغان بولۇپ ، ئۇنىڭ ئېتىقادى ئادەتتىكى ئاياللارنىڭ ئېتىقادىغا ئوخشاشلا خىيالى تۈس ئالغانىدى ؛ شۇنىڭ ئۈچۈن مۇخلىسلىق مەسئۇلىيىتى ئەپلەپ - سەپلەپ ئادا قىلىنسىمۇ ، تامامەن موناستىردىكى چېغىدا ئۆگىنىپ قالغان ئادىتى بويىچە قىلغان ئىش ئىدى . ئۇنىڭ دىنى ئېتىقادىغا كەلسەك ، دىنى ئېتىقادى ئۇ دادىسىنىڭ ئەركىنلىك ئىدىيە پەلسەپىسىنىڭ تەسىرى بىلەن ئاللىقاچان يەتتە قات ئاسماننىڭ قەھرىگە جورۇۋەتكەندى .

يېڭى پوپ زىنانىڭ دىنى جەمئىيەتنىڭ ئىشلىرىدا مەسئۇلىيىتى ئاردۇر - كۆپۈر ئادا قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ، قانائەت ھاسىل قىلغان ، ئارتۇقچە تەلەپ قويمىغانىدى . لېكىن ، يېڭى كەلگەن پوپ ئۇنىڭ ئالدىنقى ئىبادەت كۈنى ئىبادەتكە كەلمىگەنلىكىنى بىلىپ ، ئەلپازىنى تۈزۈپ تاپىلاپ يېتىپ كەلدى .

زىنا دىنى جەمئىيەت بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنىڭ ئۈزۈلۈشىنى خالىماي ماقۇل بولدى . لېكىن يۈز - خاتىرە ئۈچۈنلا دەسلەپكى بىر نەچچە ھەپتە چېركاۋغا بېرىپ تۇرۇشىلا كۆڭلىگە پۈكتى .

لېكىن، ئۇ تەدرىجىي ھالدا جىركاۋغا يارىدىغان ئادەتنى يېتىل-
دۈردى ۋە بۇ قاتتىق قول، ئۆكتەم، ئاۋاق پوپنىڭ تەسىرىنى قوبۇل
قىلدى. ژىننا ئۇنىڭ ئەسەبىلەرچە چوقۇنغۇچىلاردەك جۇشقۇنلۇقى ۋە
قىزغىنلىقى ياقۇرۇپ قالدى. ئۇ ھەممە ئاياللاردا بولىدىغان دىنىي ھە-
ۋەسنىڭ لىرىكىلىق تارلىرىنى ژىننانىڭ قەلبىدىمۇ تىترەتتى. ئۇنىڭ
تەرسالىق بىلەن ئىستىقامىتى تەرك ئەتمەيدىغانلىقى، ئۆرپ-ئادەت ۋە
شەھۋانىي ھەۋەسلىرىنى يامان كۆرۈشى، پانىي ئالەم ئەندىشىلىرىدىن
يىرگىنىشى، تەڭرىگە سىغىنىشى، ياشلارنىڭ ئادەمگەرچىلىكلىرىگە بول-
غان ئىلمىسىزلىكى، قوپال سۆزلىرى، ئېگىلمەس-سۇنماس ئىرادىسى
ژىننادا بىر خىل تەسىر قالدۇردى؛ ژىننا ئۇنى تەرىقەت يولىدا جان پىدا
قىلغۇچىنىڭ ئوبرازى دەپ قارىدى. شۇنىڭ بىلەن دەرد-ئەلەمنى توي-
غىچە تارتقان ژىننانى بۇ بالا — غايىۋى دۇنيادىن كەلگەن بۇ ئەلچى-
نىڭ ئەسەبىلەرچە ئېتىقادى ئۆزىگە مەپتۇن قىلىۋالدى.

ئۇ، ژىننانى ئازاب-ئوقۇبەت ئىچىدە قالغانلارنى قۇتقۇزۇۋالىد-
غان تەڭرى يولغا باشلايدىغانلىقى، تەقۋادارلىق شادلىقى ژىننانى جەز-
مەن جىمىكى قايغۇ-ئەلەملىرىدىن ئادا قىلىدىغانلىقىنى كۆرسەتتى.
ژىننا قارىماققا 15 ياشلاردىن ئاشمايدىغان پوپقا ئىتائەت قىلىپ، تووا
قىلغاندا، ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنىڭ رەئىس ھەم چاكىسلىقىنى ھېس قىلدى.

لېكىن ئۇزۇن ئۆتمەي، بۇ پوپقا پۈتۈن كەنتىكى كىشىلەرنىڭ
ھەممىسى ئۆچ بولۇپ كەتتى.

ئۇ ئۆزىگە ئىنتايىن قاتتىق تەلەپ قوياتتى. شۇڭا ياشلارغىمۇ
قىلچە كەڭ قورساقلىق قىلمايتتى. بولۇپمۇ ئىشق-مۇھەببەتكى ئىشلار
ئۇنىڭ غەزەپ ۋە نەپرىتىنى قوزغايتتى. ئۇ دىن تارقاتقان چاغدا، دا-
ئىم دىنىي جەمئىيەتنىڭ ئادىتى بويىچە، زەھەرلىك تىللار بىلەن ئىنتايىن
شىددەتلىك تۈردە ئىشق-مۇھەببەتنى ئەيىبلەيتتى ھەمدە ئارلاپ-ئا-
رلاپ يېزىلىق ئاشىقلارغا قاتتىق غەزەپلىنىپ، شەھۋەتپەرەسلىكنى
سۆكەتتى. ئۇ غەزەپ ئىچىدە سۈرەتلىگەن ئوبرازلار ئۇنىڭ نېرۋىسىغىمۇ
قاتتىق تەسىر قىلىپ، ئاچچىقىدىن پۈتۈن ئەزايى غال-غال تىترەپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كسەىى . هەىا ىەرىى ىىىپ كسەىى .

باش ىگسلەر وە فىرلار ، حىركاوىك ئىجىدە فاش ئىسىب ، كۆر ىاشلىسىپ ، ئوعرىلىغجە ىىر ـ ىىرىگە فارىساىى . ىۇىداق ئىسلاردا ئەرەلـدىى جاقجاق قىلىشقا ئامراق قىرلار ئىسادەت قىلىپ بولۇپ ، ئۆىگە فاىىـغجە كۆك رەحىس ىەرىحە كىسۋالغان ىگسلەر ۋە فارا ىىلاش ىىىـىۋالغان حوىۇىلارىىڭ قىشىدا ، ىۇ رالىم كىجىك ىوىىڭ ئالدىرافساللىقى ئۇسىدە سۆرلىسەىى ، ىەرەب ـ ىەرەپىس ىاراىلىق ىىلدۇرۇشەىى . ىۇىۇى ىىرا ـ كەىىكى ئاما هاىاحاىلىىس كەىكەىدى .

كىسلەر ئۇىىڭ ىووا ـ ئىسىعىارحاىدىكى واقىدا ىە قەدەر رەهىمسىر ئىكەىلىكىنى ، كىسلەرىى حارلىغان واقىسكى فاىىق قوللۇقلۇقىنى ئاسرىىس عۇلعۇلا قىلىشاىى . ئۇ قىرلىق ئىبيەب ـ ىومۇسسى ساقلىـمىغاىلارىى هەرگىزمۇ كەحۇرمەىدىغاىلىقىنى ئىسقان واقىدا ، كۆىجىلىك ئۇىى مەسحىرە قىلىپ كۈلۈپ كىسەىى . ىارامىلىق ئىسادەب واقىدا ، كىسلەر ىەرى قىر ـ ىگىسلەرىىك ىەىلا ئورىىدا قىمىرلىماي ئولىۇرعاىلىقى ، ىاشقىلار ىىلەن ىىللە پەىعەمبەر ىوقىجى ئىلىسقا ىارمىغاىلىقىنى كۆرگەىدە حىركاوىى ىىشىغا كىسىپ قاقاقلاب كۈلۈپ كىسسەىى .

ئۈزۈن ئۆىمەي ، كىچىك ىوب قاراوۇلدا ىۇرعان كىسى حۇسۇسى ئووحىى سۈرگەىدەك ، ئاشىق ـ مەشۇقلارىىڭ حىلۋەىە ئۇحرىىسسى پاىلاشقا وە ىوسۇسقا ىاردى . ئاىدىىڭ كىجىدە ئۇ ىول ىوىدىكى ئوب ـ حۆىلۈك دوك ـ ىوىلارغا ىىرىپ ، ئۇچرىشىۋاتقان قىر ـ ىگىسلەرىى قوعلاىسى .

ىىر قىسىم ئۇ ىىر حۇب قىر ـ ىگىسكە ىولۇقۇب قالدى . ئۇلار ئۇىى كۆرۈب ىۇرۇپمۇ ىىر ـ ىىرىدىن ئاحرىماي ، ىىر ـ ىىرىىك ىەللـرىىى قۇچاقلىسىب ، سۆيۈشكەن پىىى كىسۋەردى .

ـــ ئۇىاىسىزلار ، ئەمدى ىەس ! ـــ دەب واقىرىدى ىوب .

ـــ بوپ ئەبەىدى ، ئۆرىگىرىىڭ ئىشى ىىلەن ىولۇوىرىىڭ ، ىۇ ئىسلار سىىر ىىلەن مۇىاسىوەىسىر ، ـــ دەب حاواب ىەردى ىىگىس قاىرىـلىپ قاراب .

بوپ مالىا باشلارنى ئىلىپ ، ناوا ئىىلارنى سۈرگەندەك ئۇلارغا ئاىى .

هىلىقى ئىككىسلەن كۆلگەں پىى قىحىپ كەتتى . لىكىن ، كىـ ىسكى ئىسادەت كۆىى پوپ حىركاودا ئاممىسك ئالدىدا ئۇلارىىك ئىسمىنى ئىلاں قىلدى .

شۇنىڭدىن ناسلاب بۇ نەردىكى نارلىق نىگىسلەر ئىسادەتكە نارمادىغان بولدى .

بوب هەر يەكشەنبە كۆىى حاكرىغا كىلىپ ، رىىنا ئىلەن كەحلىك ناماقىا ئىلىلە بولاتتى . ناشقا كۆىلەردىمۇ داۋاملىق كىلىپ ، بۇ ئائىلە مۇحـ لىىس ئىلەن مۇئەدىشاتتى . رىنامۇ ئۇنىڭغا ئۇحساش ، مەنىۋى شەئىلەر توغرىسىدا سۆز بولغاندا ئىىاس حۇسال بولۇپ كىتەتتى . دىنىي بەس ـ مۇنازىرىدە ئىشلىسلىدىغان كونا ۋە مۇرەككەب بولغان هەر حىل ئاتالـ عۇلارنى ئومۇمىۇرلۇك ئىگىلىۋالغانىدى .

ئۇ ئىككىسلەن نارون حانىم هەمىسە ماكىدىغان ئاق نىرەكلىك بولدا ماكىغاچ پاراڭلىساتتى . ئۇلار حرىستوس ۋە ئۇنىڭ دىن نارقانقۇحىـ لىرى ناكى مەرىەم ئانا هەم دىنىي حەمئىنەتتىكى ئەولىيالار توغرىسىدا سۆزلىسەتتى . ئۇلار كونا نوىۇشلاردەك مۇئەدىشىپ كىتەتتى . بەزىدە ئۇلار ئۆزئارا ئونىۇرىغا قوىۇشقان سىرلىق ، هىكمەتلىك مەسىلىلەرنى مۇزاكىرىلىشىپ نوحىات قىلىساتتى . بۇ ۋاقىتتا رىنا ئۆزىنى بۇلۇتلار ئىچىدە يەرۋاز قىلغاندەك ، حىلمۇ حىل شىئىرنى نۇىغۇغا ناى مۇلاھىزىـ لەرنى قىلاتتى . لىكىن بوىحۇ ،ئۇ يەلەپىي نىحىمۇ قاتتىق قوىاتتى . ئۇ حۇددى ئەسەنى ئاقلىغۇحىلاردەك ، چەمبەر شەكلىدىن شۇنىڭغا يەك بولغان كۇۋادىرات نۇرنى توغرا تىتسا بىرىسىدىغان ماتىماتىكلاردەك قاتتىق يەلەپ قوىاتتى .

رىۇلىن ئىككى كەلگەن بوىى ئىىاس هۆرمەت قىلاتتى . ئۇ :

— بۇ پوپ ماكا ناھاتتى نىقىپ قالدى . ئۇ رادىلا مۇرەسسەلەشـ مەيدۇ ، — دىگەنى ئاغرىدىن چۈشۈرمەيتتى .

سۈكا ئۇ ئادەتتە بووا قىلىشقا نارغاندا ۋە ئەولىيا بوقىحى ئالغاندا ،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

كۆرۈنەرلىك ھالدا نەمۇنە بولاتتى.

زىۋۇلس ھارىر ھەر كۈنى دىگۇدەك گراي قۇرۇنىلىلارنىڭ ئۆيىگە باراتتى. ئۇ گراي بىلەن ئوۋ ئوۋلايتتى. گرافمۇ ئۇنىڭدىن رادىلا ئايرىل-ماتتى. مەيلى بوران ۋە يامغۇر بولسۇن، زىۋۇلس گراي جانىم بىلەن بىللە ئات مىنەتتى. گراي:

— ئۇلار ئات مىنىشكە مەسابە بولۇپ قالدى. بۇ، ئايالىمنىڭ سالامەتلىكىگە پايدىلىق، — دەيتتى.

ياروں بوياىر ئائىلىرىنىڭ ئويۇنلىرىدا قاتناشقان كەلدى. ئۇ ئۆر-گىرىپ قالغان بولۇپ، قىزغان ۋە يادىغان، روھىي جەھەتتىن ئېزىلىپ قايغۇدىن قۇتۇلالمىغانىدى. جۇددى بىرەججە ئايدىن بۇيانقى يالغۇزلۇق، غېرىبلىق ئۇنى ئائىلىسىنىڭ ئىللىقلىقى، بەش كىشىلىرىنىڭ كۆيۈمچانلىقى ۋە روھىي جەھەتتىكى تەسەللىسىگە ئىنتىمۇ تەشنا قىلغانىدەك، ئۇ زىيادا تەكمۇ ئامراق بولۇپ كەتكەنىدى.

زىيا دادىسىغا يېقىدىن يۇيان ئېدىنىسىدە بولغان ئۆزگىرىشلەر-نى، ئۆزىنىڭ بولسىمۇ بوي بىلەن بولغان بىرىس - كىلىشىنى ۋە ئۆزىـ-نىڭ دىتى ھەۋەسلىرىنى بەھەب ئېيتتى؛ لىكىن ياروں بۇ بوي بىلەن بۇنچى كۆرۈشكەندىلا، يوپ دىتىغا يامان قالدى.

كەچتە ژىيا دادىسىدىن:

— سىرچە بۇ ئادەم قانداق؟ — دەپ سورىدى.

— بۇ ئادەمنى دەمسىز، بۇ يارا قاملاشمىغان دىتى ھۆكۈما! جەيرلىك ئادەم! — دىدى ئۇ.

كىيىن ياروں بويۇش دىھقانلارنىڭ ئاغرىدىن بۇ ياش يويىنىڭ را-لىملىقى ۋە رەھىمسىزلىكى، ئەينى قايۇيىدىكە جىلاپلىق قىلغانلىقى ۋە ئىنسانلارنىڭ بۇغما جۇسۇسىسىگە زىيانكەشلىك قىلىدىغانلىقىنى بىلىپ، ئۇنىڭغا ئۆچ بولۇپ قالدى.

ياروں نەيئەيكە جوقۇيىدىغان بۇرۇنقى يەلاسوبلارنىڭ مۇرىتى ئىدى. ئۇ بىر جوپ جانلىقلارنىڭ چىنىسقانلىقىنى كۆرگەندە ھاياجانلى-ماتتى. ئوپ بۇرەك يان ئىلاھىچى بولغاچقا كايولىك دىتى كۆر قارىسى-

دىكى « تەڭرى » نى ، بۇرژۇئازىيىنىڭ مۇددىئاسىغا ماس كەلگەن ، خى-
رىستوس جەمئىيىتىدىكى دىندارلارنى رىياكەشلىكتە غالجىرلىققا ۋە زالىم
پادىشاھنى قىساس ئېلىش روھىغا ئىگە قىلغان « تەڭرى » نى ئەرەب
بىلەن سۆكەتتى . ئۇنىڭ نەزەرىدىكى « تەڭرى » ئەمەلىيەتتە يارىتىشتىن
خالىي بولمىغان ، چېكى يوق ، ھەممىگە قادىر « ياراتقۇچى » ئىدى . لې-
كىن بۇ « ياراتقۇچى » شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ھاياتلىق ، نۇر ، رې-
مىس ، پىكىر ، روھ ، ھارارەت قاتارلىقلارنىڭ يىغىندىسى ئىدى . « يارا-
تقۇچى » ھەممىنى يارىتالىغى ئۈچۈنلا « ياراتقۇچى » دەپ ئاتالغان . ئۇ
ئىرادىدىن چىڭ ، ئىدرەكتىمۇ كەڭ دائىرىلىك . ئۇ پەيتنىڭ ئىھتىياجى ۋە
ئىللىق ئالەمدىكى قۇياش ، ئاي ، يۇلتۇزلارنىڭ ھەرىكىتىگە ماسلىشىپ
چەكسىز ئالەم بوشلۇقىنىڭ ھەممە يەرلىرىدە شەكىلگە قارىماي ، مەۋ-
سەيسىز ، ئاڭسىز ، ئۈزۈلدۈرمەي ھەممىنى پەيدا قىلىپ تۇرىدۇ .

« ياراتقۇچى » پۈتكۈل كائىناتنىڭ ، تەبىئەتنىڭ سەۋەبلىرىنى ئۆز
ئىچىگە ئالىدۇ . ئۇ خۇددى دەل - دەرەخلەرنىڭ چېچەكلىشى ۋە مېۋە
بەرگىنىگە ئوخشاش ، ھاياتلىق ۋە ئىدىيىنى يېتىلدۈرىدۇ .

بايرون ، كۆپىنچە تەبىئەتنىڭ قانۇنى ، پاك ھەم ھۆرمەتكە سازا-
ۋەر ھەرىكەت ، ئۇ ئالەمنىڭ مەڭگۈلۈك ھەم مۇستەھكەم ئىرادىسىنى ئىپا-
دىلەيدۇ ، دەپ تونۇيتتى . شۇڭا ھەر قايسى جاھىللاردا دېھقانلارنى « ھا-
باب » قا رىياكەشلىككە قىلغۇچى بۇ جاھىل پوپقا قارشى تۇرۇشقا
جىددىي رىغبەتلەندۈردى .

رىسا ئىسانىس قايغۇرۇپ ، تەڭرىگە باش قويدى . دادىسىغا تە-
لىندى ، لېكىن بايرون :

— مۇنداق كىشىلەر بىلەن كۈرەش قىلىش لازىم . بۇ بىزنىڭ
ھوقۇقىمىز ، شۇنداقلا بىزنىڭ مەجبۇرىيىتىمىز ، بۇ چىل كىشىلەردە قىلچە
ئادەمگەرچىلىك يوق ، — دەپ جاۋاب بەردى .

ئۇ ئۇزۇن ، ئاقىرىپ كەتكەن چاچلىرىنى سىلكىپ
تۇرۇپ ، قايتا - قايتا :

— كىشىلەردە ئادەمگەرچىلىك ئەسەر يوق ؛ ئۇلار ھېچنېمىنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ىلمەىدۇ . راست ھىحسمىسى ىلمەىدۇ . حىمىكى ىەرسە ھەققىدە ئاىسىپ قالعاىدەك ىىلحىرلاوىرىدۇ ؛ ىۇ حىل كىسىلەر ىەسىئەىكە حىلاىلىق قىلىدۇ ، ـــ دىدى .

ئۇ « ىەسىئەىكە حىلاب ! » دەب واقىرىعاىدا ىۇ گەپ ئۇىىڭ ئاڭىرىدىن قارىعاں سۆزدەك چىقتى .

بۇ ئۆزىىڭ رەقىبگە ىولۇقعاىلىقىنى ئوىداں ىىلەتتى . لىكىن ، حاكرىنى وە ىاش حوحاس ئاىالى ئۆز قولىدا بۇىۇشى رۆرۈر ىولعاىلىقى ھەمدە ئەڭ ئاحىرىقى ئەلىسىنى قولعا كەلتۈرۈشكە ئىسەىحىسى ىولعىنى ئۈحۈن ىۇرىسەت كۈىۈۋاتاتتى .

ئۇرۇں ئۆتمەي ئۇىىڭ كاللىسىعا ىىر ئوي كەلدى . ئۇ رىۇلىس ىىلەں رىلىىرىاىىڭ ىورمال ىولمىعاں ئەر ـ ئاىال مۇىاسىوىىتى ئوىلىمىعاں ئەردىن ىسرىپ قالعاىدى ، ئەمدى ئۇ ھەر حىل واسىتىلەر ىىلەں ئۇلارىى ئاحرىسوتىش كويىعا حۈشتى .

ىىر كۈىى ئۇ رىىاىى ىوقلاب ىاردى ، ىىرلىق ىۈىىن ئالعاں ئۇرۇں سۆزلىشىش ئارقىلىق ، ئۇىىڭدىن ىىرلىشىش ىاقاىىل ىۇرۇپ ، ئائىلىدىكى ىۇ ىىرگىنىشلىك ئەھۋالىى ىۈگىنىپ ، ھالاكەتكە ىۈزلەنگەن ىۇ ئىككىسىنىڭ روھىي قۇىعۇزۇب قىلىشىنى ىەلەب قىلدى .

رىىا ئۇىىڭ گىپىنىڭ ىىگىگە ىەتمەي سوراپ ىىلىۋالماقچى ىولدى .لىكىن ئۇ :

ـــ ىۇرسەت ىىسىپ ىىلمىدى ،ياب ئارىدا مەں ىىرىى ئەتە ىوقلاپ كىلىمەں ، ـــ دەپلا كىتىپ قالدى .

قىس ئاحىرلىشىپ قالدى . سەھرالىقلارىىڭ ئىلى ىوىىچە ئىسقاىدا ئۇ ، ئىقتىسىپ قالعاں ىىر قىس ىولدى . ھاوا ئەم ، ھەم ئىللىق ئىدى .

ىىر ئەتىچە كۈں ىولماىلا ىوت ئەتە كەلدى . ئۇ ئومماقلا قىلىپ ، ئەرى كىسىلەر ئوتتۇرىسىدا ىورمال ىولمىعاں مۇىاسىوەت ىار ئىكەن ؛ ئۇ كىسىلەر ئەرىقەت ىوىىچە ئىسقاىدا ، حەرمەن سوراقىسىى قۇىۇلالىمايدۇ ، دىدى ،ئۇ ئەتە ، مۇىداق ئەھۋالىى ىىلىدىغاں كىسىلەرىىڭ ىارلىقى ئۇىۇل ـ حارىلەرىى قوللىسىپ ئۇلارىى ئوسۇش مەسئۇلىسى ىار ،

دىدى . ئۇ ىۇرعۇىلىعاں دەىدەىىلىك مۇلاھىرىلەرىى ئوىىۇرىعا قوىۇپ ىو-
لۇپ ، ئاىدىں رىىاىىڭ قولىىى ىۇىۇپ ، ئۇىىڭعا كۆرىىى ىوعاں ئىبجىس-
ىى ، ھوشىى ىىپشىى ھەمدە ئۆرى ىىلەں ھەمكارلىششى ىەوسىە
قىلدى .
ىۇ قىسم رىىا حۇسەىدى . لىكىں گەپ قىلمىدى . حۇىكى ئۇ
ئەمدى ىىحىعاں ئائىلىدە ىەىە ىىر قىسم ماحىرا چىققىشىں ىەكمۇ قور-
قاىتى ، سۇكۇلاسقا ىوىىڭ سۆرىىى حۇشەىمىگەىدەك قىاىەىكە كە-
رىۋالدى . ىۇ دورەم ىوپ ئوحۇقىى ئىىىى .
— وىكوىس حاىىم ، مىىىڭ قىلماقچى ىولۇواىعاں ىۇ ئىشىم كە-
شىىى ئارابلاىدۇرىدۇ ،لىكىں ىۇ مىىىڭ مەسئۇلىىىم . مىىىڭ ىاشقا ئامالىم
ىوق . مىىىڭ ىۇرعاں ئورىۇم ، سىرىىڭ ىوسالاىدىعاں ئىشىى ئاد-
دىيلاشۇرۇشىڭىرىى ىەلەپ قىلىدۇ . ئىرىڭىرىىڭ قۇرولى گراۋ حاىىم
ىىلەں ىولعاں دوسلۇقىىك حىاىەں ئىكەىلىكىى ىىلىشىڭىر كىرەك .
زىىا ئاھاىەىكە چىداپ مەيۇس ھالدا ىىىىى ساڭگىلاىى .
پوپ سۆرىىى داۋاملاشۇردى :
— سىر ھارىر قاىداق قىلماقچى ىولۇواىىىر ؟
رىىا دۇدۇقلاپ :
— پوپ ئەپەىدى ، مىىى ىىمە قىل دىمەكچىىىر ؟ — دىدى .
— سىر ئوىىۇرىعا حىقىپ ىۇ حىاىىى شەھۋاىىلىقىى ىوسۇش-
ڭىر لارىم ، — دىدى ىوپ قوپاللىق ىىلەں حاۋاپ ىىرىپ .
رىىا ىىعلىدى ، ئۇ ئەلەم ىىلەں :
— ئۇ ىىر دىدەك ىىلەں ىىرلىشىپ مىىى ئالدىعاىدى ؛ لىكىں ، ئۇ
مىىىڭ گىپىمىى ئاڭلىمىدى ، مىىى ىاحىى كۆرمەىدىعاں ىولدى . ئەگەر
مىىىڭ ىەلەپلىرىم ئۇىىڭ كۆكلىدىكىدەك حىقمىسا ، ئۇ ماڭا قوپاللىق ىى-
لەں مۇئامىلە قىلىدۇ . ىۇىىڭعا ىىمە ئامالىم ىار ؟
پوپ ىوعرىدىں - ىوعرا حاۋاپ ىەرمەى قاىاپ كەىىى :
— ئۇىداق ىولسا سىر سۆكۈپ قىلدىڭىر ! ىاش ئەگدىڭىر ! ىۇ-
ىىڭعا قوشۇلدىڭىر ! رىىا قىلعاں حىاىەىى ئۆرىڭىرىىڭ ئۆىىدە ىۇرسا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۆسكەنگە بول قويدىڭىز ! ھېساب سىرىڭنىڭ ئالدىڭىزدا سادىر بولغان ،
ئىراۋ سىز كۆرۈپ تۇرۇپ كۆرمەسكە سېلىۋاتىسىز ؛ سىز ئۆزىڭىز خوتۇ-
نىغۇ ؟ جىنسىڭىزنىڭ مۇرىنىغۇ ؟ ئانا بولۇپ قالغان ئادەمغۇ ؟
رىتا يىغلاپ تۇرۇپ :
— مېنى نېمە قىل دەيسىز ؟ — دېدى .
— نېمىلا قىلسىڭىز ، ھەر ھالدا بۇ خىل رەسۋاچىلىقىغا يول قوي-
ماسلىقىڭىز لازىم بولىدۇ . سىزگە شۇنى ئېيتىپ قوياي ، ھەر نېمە
قىلسىڭىز بۇ ئىشىڭىز ياخشى بولىدۇ ، ئۇنىڭدىن ئاجرىشىپ كېتىڭ ، بۇ
ئىسلاھ ئائىلىدىن چىقىپ كېتىڭ — دېدى يوب جاۋابەن .
— لېكىن ، يوب ئەپەندى ، مېنىڭ پۇلۇم يوق ، شۇنداقلا ھازىر
ئۆيىمىزنىڭ خاسلىقىممۇ يوق . مېنىڭ دەللىلىم - پاكىتىم بولمىسا ، نېمە
دەپ ئاجرىشىمەن ؟ مېنىڭ مۇنداق قىلىشقا ھوقۇقۇم يوق ، — دېدى
رىتا .
يوب ئاچچىقىدىن نىرەپ كەتتى - دە ، ئورنىدىن تۇرۇپ :
— خانىم ، بۇنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ ئاجىزلىقىڭىز ، مەن سىز-
نىڭ مۇنداق ئادەم ئىكەنلىكىڭىزنى ئويلىماپتىمەن ، سىز ، ئەگەر سىز
شەيئىلەرگە مۇيەسسەر بولالمايدىكەنسىز ، — دېدى .
رىتا ئۇنىڭ ئالدىدا يىغلاپ كەتتى :
— ئاھ ! مەن سىزدىن ئۆتۈنىمەن . مېنى تاشلىۋەتمەڭ ، ماڭا يول
كۆرسىتىڭ .
— سىز قورقۇنچلۇق ئەپەندىنىڭ كۆرۈنۈشى ئېچىپ قويۇڭ ، شۇ يول
بىلەن بۇ خىل مۇناسىۋەتنى ئۈزۈۋېتىشىڭىز كېرەك . بۇ ئۆزىڭىزنىڭ ئىشى ، —
دېدى يوب كەسكىن ھالدا .
رىتا بۇلارنى ئويلىغىنىدا دەھشەتكە چۈشتى :
— ئۇ ئۇلارنى ئۆلتۈرۈۋېتىدۇ ، يوب ئەپەندى ! ئۇ خاھىدا مەن
مەخسەتلىكنى ئاشكارىلىغان ھېساب ئۆيتكۈرىمەن ! ئاھ ! ئۇنداق بولسا
بولمايدۇ ! مۇنداق بولمايدۇ !
يوبى ئاڭلاپ بوپتۇ خان - يىنى جىغىپ كەتتى - دە ، قولىنى

شىلىپ ئۇنى قارىغاندەك :

— سىز مۇشۇ رەسۋاچىلىق ۋە خىيانەت ئىچىدە ياشاۋېرىڭ ، سىزنىڭ گۇناھىڭىز ئۇلارنىڭكىدىنمۇ ئېغىر . سىز زىناغا يول قويۇپ بەرگەن خوتۇنسىز ! مېنىڭ بۇ يەردە تۇرۇشۇمنىڭ ھاجىتى يوق ! — دېدى . پوپ غەزەپلەنگىنىدىن لاغىلداپ تىترىگەن پېتى پەش قېقىپ كې- تىپ قالدى .

ژىننا خودۇققان ھالدا سوكۇلداشتى ، پوپقا يول قويۇپ ، ئۇنىڭ دېگىنىگە كۆنمەكچى بولدى . لېكىن پوپ غەرىپنى ياسالماي دەسسىدى ئۆزىنىڭ بويى بىلەن تەڭ دېگۈدەك كېلىدىغان ھاۋارەڭ كۆينىكىنى پۇلاڭلاتقىنىچە كىرىۋەردى .

پوپ ژىيۇلىنىڭ زىنانىكىنىڭ ئىچىدا دەرەخ يۇپۇرماقلىرى قويۇق ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ قالدى ـ دە ، سول يەرەپكە بۇرۇلۇپ ، كۇيار ئا- ئىلىسىنىڭ خاگىرىسىنى كېسىپ ئۆتۈپ كەتمەكچى بولدى .

— خانىم ، مەن كېتەي ، سىزگە دەيدىغان باشقا گېپىم يوق ، — دېدى ئۇ يەكرارلاپ .

ئۇ ئۆتىدىغان خاگىردىكى ھويلىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ، خاگىردىكى ۋە ئەتراپىكى قوشلارنىڭ تىرىپ بالىلىرى قانچە ئىت مىرىرىنىڭ ئۆزىنى ئەتراپقا ئولىشىۋالغانىدى . بۇ بالىلار ئۆز جىمارماسىنى قىرىقىپ ھەم جىددىيلىشىپ نېمىشىدۇر بىر نەرسىنى كۆرۈۋاتاتتى . بۇ يەردە يا- رونمۇ ياشلانغۇچ مەكتەپنىڭ ئوقۇغۇچىسىدەك ، بالىلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا قولنى ئارقىسىغا تۇتۇپ ، قىزىقىپ بىر نەرسىنى كۆرۈۋاتاتتى . لېكىن ئۇ ، پوپنىڭ كېلىۋاتقىنىنى بىراقىن كۆرۈپلا ، ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈپ قىلىشنى ، ئامالىنىڭ قېچىپ ئۆزىنى چەتكە ئالدى . زىنا ئۇنىڭغا يالۋۇرۇپ كېلىۋاتاتتى :

— ماڭا بىرنەججە كۆيلەك سورۇك بېرىڭ ، پوپ ئەپەندى ! سىز يەنە بىر قېتىم كېلىڭ ، ئۇ چاغدا سىزگە نېمە قىلىدىغانلىقىمنى ، نېمىگە يېتىرلانغانلىقىمنى ئېيتىپ بېرىمەن ؛ ئاندىن يەنە بىر مەسلىھەتلىشەيلى .

شۇ ئارىلىقتا ئۇلار بالىلارنىڭ يېنىغا كېلىپ قالدى ؛ بوپ با-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

لىلارنى سۇنحۇالا فىرىغۇرعان بەرىسىنىڭ ىىمە ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ ىاۋ-
ماقچى بولۇپ ىىقى ياردى . ئەسلىدە ھىلقى قاتىق كوحۇكلەواباسى .
ئۇۋىدا بەش كوحۇك ئانىسىنىڭ ئەتراپىدا مىدىرلايتى . ئىسىنىڭ ھالى
قالمىعاجقا ، ئاپئاشلاپ ىىسۇالعان بولۇپ ، كوجۇكلىرنى ئاىلىق مىھرى
بىلەن يالايتى . بۇپىنىڭ ئىڭىسىپ قارشىغا قاتىق بەدىتى رۇسلاپ
ئالنىچى كوحوكنى بۇعدى ، بۇ جاعدا ياللا حۇشاللىنىدىن قى - قىسعا
ياىماي ، چاواك چىلىسىپ :

— بەبە ىىرنى بۇعدى ، بەبە ىىرنى ! — دەپ ىوۋلاشتى .

ياللارنىڭ بەرەرىدە بۇ ياھايى قىرىق ياماشا ئىدى . بەىئى قىرىق ياماشا بولۇپ بۇىۇلغاندىن ياشقا ، ئۇلاردا ھىجىر ىىھايا ئوي - پىكىرلەر يوق ئىدى ، ئۇلارنىڭ بەرەرىدە كوحوكلارنىڭ بوعۇلغانلىقى ساپىقىدىن ئاىرىلغان ئالمىسىڭ بەرگە چۈشكىنىدەكلا ىىر ئىش ئىدى .

ىولسئاك بوب دەسلەپ ھەيران بولۇپ ىۇرۇپ قالدى . ئاندىن سەپراىى ئۆرلىدى - دە ، كوىلوكى بىلەن ياللارنىڭ بىسىغا قايىق ئۇ-رۇشقا باشلىدى . سا كىچىكلەر قورقۇپ كىسىپ پايراقشىپ قىجىپ كە-تىشتى ؛ ئاحىر پوب كوچوكلەواىغان قاتىقنىڭ ئالدىدا ئۆرى يالغۇز قالدى . قاتىق ئورىىدىن بۇرىمەي ، دەب ىىركىنمەيتى . لىكىن بوپ ئۆ-زىنى بۇيالماي ، ئىنى ئورىىدىن تۇرماسا ، شۇ جايدا ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈ-ۋەتمەكچى بولدى . ئىت رەھىم بىلەن ياعلاپ قويۇلغاچقا ، قاچالماي يا-ياۋ رەىىىىدىن ئۆرىنى ھەر بەرەپكە ئىنىپ ، ئىچىنىشلىق ھالدا ياله قىلدى . بوپىنىڭ كوىلوكى سۇنۇپ كەتتى . قۇرۇق قول قالغان بوپ ئىتنى حىمىر قىلىۋىتىش ئويى بىلەن دەسسەپ جەبلەپ ىىپىپ كەتتى ، ئۇنىڭ ياىقى ئاستىدا ، ئاحىرقى ىىر كوچوكمۇ قورساقى چۈشتى ، قاتىق قاتىغا ىىلەنگەن ھالدا كۆرىنى ئاجالماي ئىڭشىپ ، ئەمچەك ئىر-دەۋاتقان كوحوكلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ىىرەپ تۇرايتى ، بوپ ئاحىرقى قىتىم كىلىشتۈرۈپ ىىرنى تىپۋىدى ، قاتىق شۇ بەردىلا جان ئۈزدى .

رىسا قىجىپ كەتتى . لىكىن ىىرسى تۇنۇقسىز بوپىنىڭ گىلىنى سىقىپ - دە ، ىىر كاچاب بىلەن ئۇنىڭ ىىشىدىكى ئۇچ قىرلىق بوسىمە-

سىنى ئۇچۇرۇۋېتى؛ ئىشىنى غەرەزلىگەن ياۋۇز ئۈنى زېنىتكا ئىشى-كىنىڭ ئالدىغىچە سۆرەپ كىرىپ، چوڭ بولغا جۆرۈۋېتى.

لېيىچ ئەپەندى تۇرۇلۇپ قاراپ، قېرى زىنانىڭ كۈچۈكلار ئا-رىسىدا ئولتۇرۇپ يىغلىغان پىتى كۈچۈكلەرنى ئىشىككە سىلىۋاتقانلىقىنى كۆردى. ئۇ قوللىرىنى شىلتىپ قېرىنىڭ يېنىغا يالاقلاپ كەلدى-دە، ۋارقىراپ كەتتى:

— بۇ ئەبلەخنى كۆردىڭىزمۇ، بۇ مۇناپىقنى كۆردىڭىزمۇ، ئۇ-چىنىغا يەتكەن بۇنى كىسىۋالغان بۇ ئىپلاسنى كۆرۈڭ! ئۆينى ئەمدىغۇ چۈشەنگەنسىز؟

ھاكىمدىكىلەرنىڭ ھەممىسى يېتىپ كېلىپ، قاتتا يىلىشىپ ياتقان قانچىقنى كۆردى. كۈتار جوڭ ئانا خورسىنىپ تۇرۇپ:

— مۇنداقمۇ ياۋۇز ئادەم بولىدىكەنا؟ — دېدى.

زىنا قىلىقى پەيپە كۈچۈكنى يىغىۋالماقچى بولۇپ، ئىشىككە سىلىۋالدى.

ژىنانىڭ ئۆيدىكىلەر كۈچۈكلارنى كالا سۈيى بىلەن باقتى. ئۈچ كۈچۈك ئەتىسىلا ئۆلۈپ قالدى. ئىككى تۇغقان قانچىق يىرىنى يا-پىمەن، دەپ سىموق تۇۋاقنىڭ يارمىغان يېرى قالمىدى. ئاقىۋەت تۇمۇ بولىدۇ، دەپ ئىككى تۇغقان مۈشۈكنى يىرىنى يېيىپ كەلدى. شۇ ئارىدا قالغان ئۈچ كۈچۈك ئۆلۈپ قالدى. قېپقالغان بىردىنبىر كۈچۈكنى جىشى مۈشۈككە قوشۇپ قويۇۋىدى، مۈشۈك بۇ يېتىم كۈچۈكنى بالا قىلىپ، ئاق سۈيىدە باقتى.

كۈچۈكنىڭ مۈشۈكنى كۆپ ئېمىپ ماغدۇرىدىن كەتكۈرۈپ قوي-ماسلىقى ئۈچۈن، ئىككى ھەپتىدىن كېيىن كۈچۈك ئايرىۋېتىلدى. زىنا ئىمىرگىنگە سۈت قۇيۇپ شۇنىڭدا باقتى. كۈچۈككە «دو دو»[1] دەپ ئات قويغانىدى. ياۋۇز ئۇنىڭغا «تۇشا»[2] دېگەن ئاتنى قويىمىز، دەپ تۇرۇۋالدى.

① دو دو — خەنزۇ تىلىدا بۇ سۆز «خىق» دېگەن مەنىدە
② تۇشا — خەنزۇ تىلىدا بۇ سۆز «قىرغىس» دېگەن مەنىدە

پوپ قايا كەلمىدى ، لىكىن كىيىنكى بىر يەكشەنبە كۈنى ۋەز ئىيتقاندا ،
حاكىرىدىكىلەرنى قارغاپ ، ىىللات كەننى ۋە جىمىكى يامان كىشىلەرنى رەھىمسىزلىك بىلەن يوقسەن ، يارونى كاتولىك دىنىدىن چىقىرىۋى-ىمەن ، دەپ تەھدىت سالدى . يەسىكى يارون بۇنىڭغا كۈلۈپ قويدى ؛ شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا پوپ يەنە ژىنۇلىس ىڭى يار ىبىۋاپىۇ ، دەپ سۆز - خۆجەك يارقىپ ، ئۇنىڭغا ئاسىرىنى ھۇجۇم باشلىدى . بۇنى ئاڭلىغان ونكوىىنىڭ قاىتى ئاچچىقى كەلدى ، ئەمما چاۋىسىنىڭ چىنغا ىىلىسىدىن حەۋپسىرەپ ، ئەزىپىنى ئىچىگە سىڭدۈرۈشكە مەجبۇر بولدى .

شۇنىڭدىن باشلاپ ھەر قىتىم ۋەز ئىيتقاندا ، پوپ ئۆزىنىڭ ئۆچ ئېلىش نىيىتى سۆزلىمەي قالمايتى ، نەگىرىنىڭ جارالايدىغان ۋاقتى كىبقالدى ، بۇنىڭدىن جىمىكى رەقىبلىرىم قىچىپ قۇتۇلالمايدۇ ، دىگەننى ىشارەت قىلاتتى .

ژىنۇلىس ئىيسكوبقا ھۆرمەت — ئىھتىرام بىلەن قاتتىق قىلىپ بىر پارچە خەت ياردى . بولسىمۇ پوپ ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلىنىش خەۋپى ئاستىدا ، بۇ توغرىدا قايتا ئېغىز ئاچمىدى .

كىشىلەر ھەر دائىم ئۇنىڭ چوڭ - چوڭ قەدەم تاشلاپ ، ئىنتايىن جىددىيلەشكەن ھالدا ئۇياقتىن - بۇياققا مىڭىپ ، سەيلە قىلىپ يۈرگە-ننى كۆرەتتى . زىلىرىيا بىلەن زىنۇلىس ھەرقېتىم ئايلىق سىرتقا چىق-قاندا ، ھامان ئۇنىڭ بىلەن دوقۇرۇشۇپ قالاتتى . بەزىدە ئۇنى يىراقتىن كۆرۈپ قالاتتى . جەت - داللاردا ياكى يارنىڭ بويلىرىدا ئۇ جۇددى بىر قارا جىكىتكە ئوخشاش كۆرۈنەتتى . بەزىدە ئۇلار يار جىلغىلاردىن ئۆت-كەندە ، ئۇنىڭ ئىنجىل ئوقۇۋاتقانلىقىنى كۆرەتتى . بۇنداق چاغلاردا ئۇ-نىڭ تىندىن ئۆتمەسلىك ئۈچۈن ، ئىنىسىنىڭ تىنىسى بۇراپ كىتىپ قالاتتى .

باھار كىلىپ ، ئۇلارنىڭ مۇھەببەت ھەۋەسلىرى تېخىمۇ قوزغىلىپ كەتكەنىدى . ھەركۈنى گاھ بۇ يەردە ، گاھ ئۇ يەردە يۈرەتتى . ئايلىق يۈرۈپ يىمھان جاي تېپىۋېلىپ ، بىر - بىرىگە چاپلىشىپ كىتىشەتتى .

لىكى دەرەخلەرنىڭ يوپۇرماقلىرى ىحى شالاڭ، چۆپلۈكمۇ رەى بولعانلىقى، ئۇلار بار كۆلىلىرىدىكىدەك، ئورمانلارنىڭ ئىچىگە كىرىۋې-لىپ، ئۆزلىرىنى يوشۇرالمايتى. خەۋپلىك كۆرۈنگە خۇشۇپ قالماسلىق ئۈچۈن، ئۇلار دائىم ژوكوف يېنىدىكى ئۆستەڭنىڭ ئۆستىدىكى قوغچىلار دەم ئال-دىغان كىچىككىنە ئۆيدە مەخپىي ئۇچرىشىپ تۇراتتى. بۇ باغاچ ئۆينى تۆنىگىلى بولاتتى. بۇ ئۆي ئۆتكەن يىلى كۈزدىن باشلاپ مۇشۇ يەرگە يوخسسپ قويۇلغانىدى.

بۇ باغاچ ئۆي تۆنەكەشكە ئاسان بولسۇن ئۈچۈن، غالىەكىنىڭ ئۆستىگە ئورۇنلاشتۇرۇلغان بولۇپ، دۆڭنىڭ ئۆستىدە يەنىلا قەد كۆتۈ-رۈپ تۇراتتى. ئۆينىڭ يار يىلەن بولغان ئارىلىقى بەخمىيەن 500 مېتىر-دەك كېلەتتى، خېلىغىدىن دۆڭنىڭ ئۆستىگە ئىك كەلگەن ياپپاش يار يار ئىدى. ئۇلار ھەر ئېھتىمالغا قارشى بۇ باغاچ ئۆيگە يىكىتۋالاتتى. چۈنكى بۇ باغاچ ئۆي ئېگىزدە بولغاچقا، بۇتۇن دالا كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى؛ ئىككى ئاتنى ئۆينىڭ ئاغىچىغا باغلاپ قوياتتى. ئاتلار ئۇ يەردە ئېگىزلىرى يۇخادىن چىققىچە باغلىنىپ تۇراتتى.

بىر كۈنى ئۇلار بۇ ئۆيدىن ئايرىلغاندا، تولستوينىڭ يوپېك باغ باغرىدىكى قېلىن ئوت ـ چۆپلەر ئارىسىدا يوشۇرۇنۇپ تۇرغانلىقىنى كۆ-رۈپ قالدى.

ــ تۇنىگۈنى كېچە ئاتلارنى خېلىغىدا قويالىلى، بولمىسا ياشقىلار سىرايىسلا كۆرۈپ قالىدىكەن، ــ دېدى رىتۇلىن ژىلىيرىناغا.

شۇنىڭدىن باشلاپ، ئۇلار ئاتلارنى چاتقاللار ئۆسۈپ كەتكەن ئويمانلىققا باغلاپ قويىدىغان بولدى.

بىر كۈنى كەچكە يېقىن ئۇلار قايتىپ لاۋرېنت خاتىرىسىغا بار-غاندا ــ گراف ئۇلارنى كەچلىك تاماققا كۈتۈۋاتاتتى ــ ئۇ يەردىن جىمجىتلىق ئىسۇۋان بولۇپ يىلەن دوقۇرۇشۇپ قالدى. ئۇ، يول بىرىپ ئۆرنى چەتكە ئالدى ۋە يىشىنى ئېگىپ سالام بەردى.

ئۇلارنىڭ يۈرىكى جىغىلداپ كەتتى، ئەمما بۇ ئىش دەرھاللا ئۇنتۇلۇپ قالدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى www.uyghurkitap.com

ماى ئابلىرىسىڭ باشلىرى ئىدى . بىر كۈنى جۈشىس كىس ، سىرىبا قايىق بوران جىقىواتاتى . رىسا مەشىسىڭ ىسىدا كىتاب كۆرۈۋاتاتى . دىرىرىدىس قۇروىلى گراقسىڭ پالاقلاپ كىرىۋاتقانلىقىغا كۆزى چۈشتى — دە ، كۆتۈلمىگەن بىرەر ئىش سادىر بولغان ئوخشايدۇ دىگەن بەرگە كەلدى .

ژىسا ئىسىك تالىجاتىدىن چۈشۈپ ، ئۈيىڭ ىىلەن كۆرۈشتى .

رىسا ئۈيىڭ ئالدىغا كەلگەندە ، ئۈنى راسىتىن سارالڭ بولۇپ قالغانىكىن ، دەپ قالدى . چۈنكى گراق ئادەتتە ئۆيىدە كىيىدىغان چوڭ بىرە مالچىسى ، ئوۋ كىيىمى كىيۋالغان بولۇپ ، ئۈزى تاتارغان ، ئەسلىدىكى قىيقىرىل بىرىسىگە بولىمۇ ماسلاشقان قىرغۇچ ساقال - بۇرۇتلىرى شۇ تاپتا كۆتۈپ كەتكەندەك ئىدى . ئۈنىڭ كۆزلىرى دەھشەتلىك بولۇپ ، كۆز قارىچۇقى تىماى ئىلدىرلايتى ، جان - تىنى جىققاتلىقى ئىنادىلىپ تەيتى .

— جوتۇتۇم سىرتىڭكىدىمۇ ؟ — دەپ سورىدى ئۇ ئۆزىنى توقاتقان ھالدا .

— كەلمىدى ، ئۈگۈن مەن ئۈنى كۆرمىدىم ، — دىدى رىسا بەمىرىگەن ھالدا .

گراق ئۈنلىرىسىڭ جىنى قالىمىغاندەك ئولتۇرۇپ قالدى . مالچىسىنى ئىلتوسىپ ، تاغلىقى ىىلەن ماڭلىسى ئىچىسارسىز ھالدا قايتا - قايتا سۈرتتى . ئاندىن ئورىدىن تۇرۇپ ، قەلبىدىكى قايىق دەرد - ئەلەملىرىنى ئۈنىڭغا تۆكمەكچى بولغاندەك قوللىرىنى كىرىپ ، ئاغزىنى ئېچىپ ، رىساغا قاراپ ماڭدى . لىكىن ئەتە ساپىدە توختاپ ، ئۈنىڭغا قادىلىپ قاراپ ، خۇددى جۆيلىگەندەك ئۆز ئۆزىگە سۆزلىدى :

— لىكىن ، سىزنىڭ ئىرىكىز . . . سىزمۇ - رە . . .

ئۇ شۇ گەپنى دەپ ، دىكىز توىغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى .

رىسا ئۈنى توسۇۋېلىش نىيىتىدە ئۈنىڭ كەينىدىن ئۈگۈرۈپ چاقىرىدى وە ىىلىدى .

رىسا قورقۇپ كەتكەنلىكىدىن جاقىلداپ بىرەپ

كەينى، ئىچىدە. «ئۇ ھەممىنى بىلىپ تۇيۇپ! لېكىن ئۇ نېمىش قىلدى‐ غاندۇ؟ ئاھ! ئۇلارنى تاپالمىسىكەن!» دەيتى.

ژىنا ئۇنىڭغا يېتەلمىدى. ژىنانىڭ سۆزى ئۇنىڭغا كار قىل‐ مايتى. ئۇ، ئۆزىگە ئىشەنچىسى باردەك، قىلچە ئىككىلەنمەي ئۇچقاندەك كېتىۋاتاتتى. ئۇ، سۇلۇق جىلغىلاردىن، قومۇشلۇقلاردىن ئۆتۈپ، يار‐ نىڭ ئۈستىگە چىقتى.

ژىنا دەرەخلەر تىكىلگەن دۆڭلۈك تۆپىسىدە، ئۇزاقىچە ئۇنىڭغا قاراپ تۇردى. ئۇنىڭ قارىسى كۆزدىن يۈتكەندە، جاۋابىرلەنگەن ھالدا ئۆيىگە ياندى.

گراي ئوڭ تەرەپكە بۇرۇلۇپ يۈگۈردى. ساقۇن سىلىپ تۇرغان دېڭىز دەھشەتلىك دولقۇنلارنى يەندە قىلاتتى؛ توپ ‐ توپ بۇلۇتلار كۆك قەھرىدىن ئۇچۇپ كېلەتتى. بوران غەزەپ بىلەن ھۆركىرەيتى. چۆللەرنى ئۇچۇرۇپ، مايسىلارنى ياتقۇزماقتا ئىدى. توپ ‐ توپ بېلىقچى دېڭىز دولقۇنلىرىدەك بىر كۆتۈرۈلۈپ ‐ بىر پەسلەپ بورانلارغا پەرۋا قىلماي، جوڭ قورۇقلۇققا قاراپ ئۇچۇپ كېلەتتى.

جوڭ ‐ جوڭ يامغۇر تامچىلىرى گرايىنىڭ يۈزلىرىگە ئۇرۇلاتتى. ئۇنىڭ مەڭزىلىرى ۋە ساقال ‐ بۇرۇتلىرىدا ئۆتكەندەك يامغۇر تامچىلىرى ئېسىلىپ تۇراتتى. يامغۇر ئۇنىڭ قولاق تۈۋىدىلا شارىلدايتى. يۈرىكى گۈپۈلدەپ سوقاتتى.

ئاۋۇ تەرەپتە ئۇنىڭ ئالدىدىكى ۋوكۇپ تاغ جىلغىسىنى تۇمان قاپلىۋالغانىدى. ئەترابقا قارىسا، قوي قوتىنى ۋە قوي قوتىنى يېنىدىكى قونچىلارنىڭ ياغاچ ئۆيىلا كۆرۈنەتتى. ئىككى ئات يېتىلىدىغان ئۆينىڭ بېغىچىغا باغلاقلىق تۇراتتى. بۇنداق بوران ‐ يامغۇرلۇق كۈندە ئۇنىڭ كۆڭلى قانداقمۇ تىنسۇن؟

گراي باغلاقلىق تۇرغان ئىككى ئاتنى كۆرۈپ، تەرگە پاتتى. ئاندىن تەر تىترلاپ ئالغا ئىلگىرىلىدى. بويۇن تەنى لايغا مىلەنگەن، بېشىغا يىرىك مالچاي كىيىۋالغان بۇ تىپالاي مەخلۇق تەئەينى جىنغا ئوخ‐ شايتى. ئۇ يالغۇز ھوقچىيىپ تۇرغان ياغاچ ئۆينىڭ ئىشىكىگە باردى ۋە

ئۆي ئىچىدىكىلەرنىڭ يوچۇقتىن ئۆزىنى كۆرۈپ قالماسلىقى ئۈچۈن، ياغاچ ئۆينىڭ ئاستىغا كىرىۋالدى.

ئاتلار ئۇنى كۆرۈپ ئۈركۈپ كەتتى. ئۇ يېنىدىكى قەلەمۇراچ بىلەن ئاتلارنىڭ چۇلۋۇرىنى بىلىندۈرمەي كېسىۋەتتى. بۇ چاغدا تۇيۇقسىز كەلگەن شىددەتلىك بوران ۋە مۆلدۈر ئۆينىڭ تاملىرىغا ئۇرۇلۇپ، ياغاچ ئۆي غالتەك ئۈستىدە لىڭشىپ كەتتى. ئاتلار ئۈركۈپ قېچىپ كەتتى.

گراف ئۆزىنى رۇسلاپ، ئىشىكنىڭ يوچۇقىدىن قارىدى.

ئۇ نېمىسىدۇر كۈتكەندەك، قىمىر قىلمايتى. خېلى ئۆرۈندىن كېيىن ئۇ، ئورنىدىن تۇردى. ئۇنىڭ پۈتۈن بەدىنى پاتقاققا مىلەنگەندى. ئۇ غەرىبگە باقماي ئىشىكنى سىرتتىن زەنجىرلەپ ئۆينىڭ يا-غىچىنى تۇتۇپ تۇرۇپ، كىچىك ياغاچ ئۆينى پاچاق قىلىپ تاشلىۋەتمەكچى بولغاندەك پۈتۈن كۈچى بىلەن سىلكىدى. ئۇ بىردىنلا ئۆينىڭ بىر ياغىچىنى قۇچاقلىۋېلىپ ئۆكۈز ھاروا سۆرىگەندەك، قاۋۇل بەدىنىنى ئې-گىپ دىمىنى ئىچىگە يۇتۇپ تۇرۇپ، بار كۈچى بىلەن بىرلا كۈچەپ، قوزغىلىدىغان بۇ ئۆينى ئىچىدىكى ئاشىق ـ مەشۇقلار بىلەن قوشۇپ تىك قىيادىكى يانپاسقا سۆرەپ كەلدى.

ئۆينىڭ ئىچىدىكىلەر ئۆينىڭ ياتاللىرىنى مۇشلاپ، ۋارقىرى-شىپ كەتتى. ئۇلار نېمە ئىش بولۇۋاتقانلىقىنى چۈشەنمەيتتى.

گراف ياغاچ ئۆينى يانتۇلۇققا سۆرەپ كېلىپ قولىنى بوشىتى-دى. بۇ چاغدا ئۆي يانتۇلۇقنىڭ دومىلاپ جىلغىغا چۈشۈپ كەتتى. يا-غاچ ئۆي خۇددى ئۈركۈپ قاچقان ياۋايى ھايۋاندەك، ئۇرۇلۇپ ـ سوقۇ-لۇپ، توسالغۇسىز ھالدا تۆۋەنگە دومىلىدى. سۈرئىتى بارغانسېرى تېز-لىشىپ ياغاچلىرى يەرلەرگە سوقۇلاتتى.

تاغ ئۆڭكۈرىدە ماكان تۇتقان بىر قەلەندەر ھېلىقى ياغاچ ئۆينىڭ ئۆز ئۈستىدىن ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى كۆردى؛ ئۇنىڭ ئىچىدىن چىققان دەھشەتلىك قىيا ـ چىيانى ئاڭلىدى.

تۇيۇقسىز ھېلىقى ياغاچ ئۆينىڭ بىر غالتىكى چىقىپ كېتىپ،

ئۆی ىسر ىەرەپكە ئۆرۆلدى وە ىەئەىى ىەل ىوىىەك ، ىۆوىدىں فومۆرۆل-عاں ئۆىدەك ، ىاع ئۆسىدىں دوملاب حۆشى . ئۇ دوملاب ئوبماىعا كەلگەىدە ، ىر فاڭعىپ ىاى سەكلىدە ئىگىر كۆىۆرۆلدى ـ دە ، حىلعىعا حۆسۆب ، حىعىلعاں ىۇحۇمدەك ىاحاو ـ ىاچاو ىولۇب كەىى .

ىاعاج ئۆی ىاشعا ىىگىپ ىاحافلىسپ كەىى ، ىاعاح ئۆىىلڭ دو-ملاپ ئۆر ئۆسىدىں ئۆىۆب كەىكەىلىكىى كۆرگەں فىرى فەلەىدەر ئاۋاىلاب حافعافلارىى دەسسەپ ، ىاىاشىں جۆشى ؛ ئۇ سەهرالىعلارعا حاس ئىهسانحانلىو ىىلەں ، پاحافلىسپ كەىكەں ئۆىىلڭ ىسعا ىرىشعا حۆرئەب فىلالماى ، ئاووال ىرىپ ىىعں ئەىراپىكى حاكرىدىكىلەرگە حەوەر بەىكۆردى .

كىسلەر ىۆگۆرۆشۆپ كەلدى ؛ ئۇلار ىاعاج ىارچىلرىى فاىر-ۋىدى ، ئاسىدىں ئىككى حەسەب جىعى . ئۇلار پۆىۆىلەى فاىعا مىلەى-گەں ىولۇپ ، ىولىمۇ ئىجىسلىو ئىدى . ئەرىىڭ ماڭلىى ىرىلعاں ، ىۆرى مىحلىپ ىوىۇعىسر هالعا كەلگەں . فاىىو سوفۇلۇشا ئاىالىڭ ناڭلاى سۆكىكى ئاحراب كەىكەں . ئۇلارىىڭ پۇب ـ فوللرى ئۆرۆلۆپ ، سۆكەكلرى غۇچچىدە ىولۇپ ىرە ىلەں گۆسلا فالعاىدى .

لىكىں كىشلەر ئۆلگۆحىلەرىى ىەىلا ىوىۇۋالدى هەمدە عۇلعۇلا فىلىسى . ىۇ ئىچىسلىو ئاڧىۇەىىڭ ىمە سەوەىں ىولعانلىعىى ئاىالىر فىلىشى .

ـــ ئۇلار ىۇ ىەرگە كىرىپ ىمە فىلماڧجىكىں ىاڭ ؟ ـــ دىدى ىر ئاىال .

فىرى فەلەىدەر ، ئىهسمال ئۇلار ىوراں ـ حاپعۇىدىں ىاىاهلىش ئۆحۆں ىۇ ىەرگە كىرىۋالعاں ، فاىىو بوراں كىجىك ىاعاح ئۆىى ئۇ-حۇرۇب دومىلىسۋەىكەں ىولۇشى مۇمكىں دىدى ۋە ىەىە دەسلەب ئۆرد-ىىڭ ىاعاح ئۆىدە ىاىاهلاىعۇسى كەلگەىلىكى ، ىراو ىاعاج ئۆىىڭ ىمعا ئىككى ئاب ىاعلاىعاحعا ، ئادەم ىار ئىكەں دەپ ، ىارمىغانلىعىى حۆشەى-دۆردى .

ئۇ كۆرەڭلەب فوشۇمچە فىلىپ :

— كىرمىگىنىمۇ بوپتۇ، بولمىسا، مەنمۇ ئۆگىنىدىكەنمەن، — دېدى.

ئىرىسى ئۇنى ئىرىكتۈرمەكچى بولۇپ:

— ئۇنداق بولغان بولسا بارا ئۇنداق بولمامتى؟ — دېۋىدى، تۇۋاسىڭ سەپرايى ئۆرلەپ كەتتى:

— نېمىشقا ئۇنداق بولىدىكەن؟ مەن گاداي، ئۇلار بايۋەچچە بولغانلىقى ئۈچۈنمۇ؟ قارىغىنا ئۇلارنىڭ مۇنۇ ئىشىغا!...

تۇۋاي ئاچچىقلانغانلىقىدىن تىترەپ كەتتى. ئۇنىڭ كىيىملىرى جۇل - جۇل بولۇپ، پۈتۈنلەي ھۆل ئىدى. چۇۋۇق جۇلىدەك ساقال - بۇرۇتلىرى يىرىق مالچىدىن چىقىپ تۇرغان ئۇزۇن چاچلىرى بىلەن قوشۇلۇپ چىگىلىشىپ كەتكەنىدى. ئۇ قولىدىكى ئەگرى ھاسا بىلەن ئىككى ھەسەنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ:

— ئۇلار ئۆلدى، بىزمۇ ھامان بىر كۈنى ئۆلىمىز، — دېدى.

يەنە بىر توپ دېھقانلار يېتىپ كەلدى. ئۇلار تەشۋىش، دەر گۇمان، ساراسىمە، شەخسىيەتچىلىك ھەم تۇرەكرادلىك ئەكس ئەتكەن قىياپەت بىلەن بۇلارغا سوغۇق نەزەر سېلىشتى. ئارقىدىن كۆپچىلىك چارە تېپىشقا كىرىشتى. ئاقىۋەت ئۇلار ھەسەنلەرنى ئۆز خاڭرىلىرىغا ئەپكۇرۇپ، ئىنئام ئالماقچى بولۇشتى. ئىككى بەتۈن راسلانغاندى. يەنە يېڭى قىس مەسىلە تۇغۇلدى. بەرلەر پەتنۇيغا ئارراق شال باچىلى سىلىنسىلا بولدى، دېيىشتى. يەنە بەرلىرى سىلىنچا سىلىنغىنى تۇرۇق، دېيىشتى.

بايا گەپ قىلغان ھېلىقى ئايال:

— سىلىنچىغا بانغۇرۇلسا، سىلىنچا قان بولۇپ كىتىدۇ، ئۇنى ئاقارتقۇچ سىلىنغان سۇ بىلەن يۇيۇپ چىقىرىشقا توغرا كىلىدۇ، — دېدى.

خۇشچاقچاق، سېمىز بىر دېھقان ئۇنىڭغا جاۋابەن:

— بەشئىككى، پۇل بېرىدىغان ئادىمى بولغاندىن كېيىن، نېمىگە باش قاتۇرىسىلەر، بەرسە ئېسىلرەك بولسا، پۇلمۇ جايىدا بولىدۇ، —

دېدى .

بۇ سۆزگە كۆپچىلىك قايىل بولدى .

بۇررىيا تىكىنىلمىگەن ئىككى پەيپۇنىڭ بىرى سولغا ، بىرى ئوڭغا بۇرۇلۇپ ئىستىك مىڭىپ كەتتى . بۇ ئىككى پەيپۇدىكى جەسەت ھاياتلىقىدا بىر بىرىدىن ئايرىلمىغان بولسا ، ئەمدى زادى بۇر كۆرۈشەلمەيتتى . ھەر قېتىم پەيسون چاقى ئېگىز ـ پەس كاناڭلارغا چۈشكەندە ، ئىچىدىكى جەسەت سىلكىنىپ ، ئۇياق ـ بۇياققا چايقىلاتتى .

گراق باغاچ ئۆتىك نەك ياردىكى يانتۇلۇقنى دومىلاپ چۈشكەنىسى كۆرگەن ھامان تۇران ـ جاپقۇنغا قارىماي ، يەدەر قاچتى . ئۇ چوڭ يولدىن ئۆتۈپ ، توساقلاردىن ، سوقمىلاردىن ئاتلاپ ، بىر يەچچە سائەت توگۈرۈپ قاش قارانغىدا ئاران ئۆتكە يېتىپ كەلدى . ئۇ ، ئۆزىنىڭ قانداق قايتىپ كەلگەنلىكىنى بىلمەيتتى .

چاكارلار ئۆيدە ئالاقزادە بولۇشۇپ ، قۇرۇنلىشىڭ بولىغا قاراپ تۇرۇشقانىدى . ئۇ كىلىشىگىلا ئۇلار ئىككى ئاتنىڭ ، يەنى زىنۇلبىنىڭ ئىنى بىلەن يەنە بىر ئاتنىڭ ئۆيگە ئەمدى كەلگەنلىكىنى ، لېكىن ئاتنىڭ ئۇستىدە ئادەم يوقلۇقىنى ئېيتتى .

قۇرۇنلى ئەپەندى كۆزلىرىنى چەكچەيتىپ ئۇزۇپ ـ ئۇرۇپ :

— مۇنداق قاتتىق ھاۋا بۇرۇلغان كۈندە يىرەر ۋەقە بۇر بەرگەن بولۇشى مۇمكىن . ھەممىڭلار بىرىپ ئىزدەپ تېپىپ كېلىڭلار ، — دې‐دى .

ئۇ ئۆزىنىڭ جىنىپ كەتتى . لېكىن ئۆزىنى ھەقلەر كۆرەلمەيدىغان يەرگىچە ياردى ـ دە ، دەرەخنىڭ ئارىسىغا مۆكۈنۈپ ئوغرىلىقچە چوڭ يولنى كۆزەتتى ، ئۇ ياكى تۇگۈنگىچە جىسىدىن ئەزىز كۆرىدىغان بۇ ئا‐يال مۇشۇ چوڭ يول بىلەن قايتىپ كېلەتتى . ئېھتىمال ئۇ ئۆلگەندۇ ، ياكى ئەنى ئاجرىقى يەپىسى قالغاندۇ ياكى پۇت ـ قوللىرى ئۈزۈلۈپ ، مەڭگۈلۈك مەجرۇھ بولغاندۇ .

ئۇزۇن ئۆتمەي ، بىر پەيسون قانداقتۇ غەلىتە بىر يەرسىنى ياس‐قاندەك ئۇنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كەتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

هاروا حاكرىنىڭ ئىشىكى ئالدىدا توختاپ ئاندىن هويلىغا كىر-
دى . شۇنداق ، حەرمەن « ئۇ » بولۇشى مۇمكىن ! لېكىن ئۇنى قانداقتۇر
بىر خىل ۋەھىمە ئۆز حايىغا مىخلاپ قويدى . ئۇ ، ھەقىقىي ئەھۋالنى
كۆرۈپ قورقتى . ھاۋا بوشاڭدەك تۈگۈلۈشۈپ مىدىرلىمايتى . ھەر
قانداق بىر ئاۋازدىن تىترەيتى .

بىر سائەت كۈتتى . ئېھتىمال ئىككى سائەتمۇ بولغاندۇ ، ھېلىقى
پەتتۇن ھويلىدىن چىقمىدى . ئۇ ئۆز ئۆزىگە خوتۇنۇمنىڭ ئەڭ ئاخىرقى
نەپىسى قالغان بولسا كېرەك ، دېدى ؛ ئۇنى كۆرۈشنى ، ئۇنىڭ تىكىلىپ
قارىشىنى ئويلىغىنىدا ، ئۇنى ۋەھىمە باستى . ئۇ ئۆزىنىڭ مۆكۈۋالغان يە-
رىنى حەقلەر سىرىپ قىلىپ ، ئۆزىنى قاتتىق خوتۇنىنىڭ ئۆلگەن ۋاقىت-
تىكى پاجىئەلىك ھالىتىنى كۆرۈشكە زورلىنىشتىن قورقۇپ ، ئەتە قېچىپ
ئورمانلىقنىڭ ئىچىگە كىرىپ كەتتى . لېكىن ئۇششۇمۇت خوتۇنىنىڭ ھا-
لىدىن خەۋەر ئېلىش لازىملىقى ،ئەتراپىدا ئۇنىڭغا قارايدىغان ھېچكىمنىڭ
يوقلۇقى يادىغا چۈشۈپ ، ساراڭ بولۇپ قالغان ئادەمدەك ئۆيىگە چاپتى .
ئىشىكتىن كىرىپلا ئۆيدىكى ياتۇەتكە ئۇچراپ :

— نىمە بولدى ؟ — دەپ سورىدى .

ھېلىقى ئادەم جاۋاب قايتۇرۇشقا پىسسالمىدى . قۇرۇبلى ئەپەندى
تېخىمۇ قاتتىق ۋارقىرىدى :

— ئۇ ئۆلۈپتىمۇ ؟

— شۇنداق ، گىراۋ ئەپەندى ، — دېدى حاكار دۇدۇقلاپ .

شۇ ھامان ئۇنىڭ بۇرنىكى ئورنىغا چۈشتى . روھىي كەيپىياتى-
دىكى جىددىيلىكمۇ يوقالدى ؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ ، مەزمۇت چامداپ ئېگىز
پەلەمپەيگە چىقتى .

بۇ ۋاقىتتا ئەتە بىر پەتتۇن ئاق بېرەكلىك ياغلىق حاكرىغا ئېتىپ
كەلدى . ژىننا يىراقتىلا پەتتۇنغا تىلىنتا تىلىنغانلىقىنى كۆرۈپ ، ئۇ-
نىڭدا حەرمەت ياتقان ئادەم بار ، دەپ قىياس قىلدى ۋە بىردىنلا ھەممىنى
چۈشەندى . بۇ ئىش ئۇنىڭغا شۇنچىلىك قاتتىق تەسىر قىلدىكى ، ھو-
شىدىن كېتىپ يىقىلدى .

ژاننا ئېسىگە كەلگەندە ، دادىسى بېشىدىن يۆلەپ ، خۇشپۇراق سىركىنى چېكىسىگە سۈرتۈۋاتاتتى . بارون ئىككىلەنگەن هالدا سورىدى :

— ئۇقسىڭىزمۇ ؟ . . .

— ھەئە ، دادا ، — دېدى ژاننا پىچىرلاپ .

ئۇ ئورنىدىن تۇرۇشقا تەمشەلگەنىدى ، ئەمما ئاغرىق ئازابىدىن ھەرقانچە قىلىپمۇ تۇرالمىدى .

شۇ كۈنى ئاخشىمى ژاننا بوشاندى . ئەمما بالىسى قىز بولۇپ ئۆ-لۈك ئىدى .

ژۇلىيېننىڭ دەپنە قىلىنغانلىقىنى ئۇ رادىلا كۆرمىدى ھەم بىلمى-دى . ئۇ پەقەت ئىككى كۈندىن كېيىن ، لىزون ھاممىسىنىڭ قايتىپ كەلگەنلىكىنىلا بىلەتتى ؛ ژاننا قارا باسقاندا ، بۇ قېرى قىزنىڭ قاچان ، قانداق ۋاقىت ، قانداق ئەھۋال ئاستىدا ، ئاق تېرەكلىك باغلىق ھاكىرىدىن كەتكەنلىكىنى بىلگۈسى كېلەتتى . كېيىن ئۇ ئېسىنى تاپقاندىمۇ يەنىلا ئەسكە ئالالمىدى . پەقەت ئاپىسى ئۆلگەندىن كېيىن ، ئۇنى كۆرگەنلىكى ئېسىدە ئىدى .

11

ژاننا ئۈچ ئايغىچە ئۆيدىن چىقمىدى . ئۇ شۇنچىلىك زەئىپلىشىپ كەتكەنكى ، ئادەم سىياقىمۇ قالمىدى . كىشىلەر ئۇنى قۇتقۇزۇۋالغىلى بول-مايدۇ ، دەپ ئويلايتتى ھەم شۇنداق دېيىشەتتى . كېيىن ئۇ بارا - بارا ئوڭشىلىشقا باشلىدى . دادىسى بىلەن لىزون ھامما ئاق تېرەكلىك باغلىق ھاكىرىغا ئورۇنلىشىپ ، ئۇنىڭدىن ئايرىلمايدىغان بولدى . ژاننا بۇ قىسمەت-لىك زەربىدىن كېيىن ، نېرۋا ئاجىزلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ قال-دى . شۇڭا ھەدېسىلا بېشى قايىيتى ، كىچىككىنە ئىشلارغىمۇ ھوشىدىن كېتىپ ئۆزىنىچە خۇدىنى بىلەلمەيتتى .

ئۇ ژۇلىيېننىڭ زادى قانداق ئۆلگەنلىكىنى ئېنىقلاپ سۈرۈش-تۈرمىدى . بۇنىڭغا ئارىلىشىپ نېمە قىلىدۇ ؟ ئۇنىڭ بىلىدىغانلىرى ئار-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

مىدى ؟ كىشىلەر بۇنى كۈتۈلمىگەن بالا ــ قازا دېيىشتى . ئەمەلىيەتتە ئۇ بۇنىڭ ئىچىدىكى ئەھۋالنى ئوبدان بىلەتتى ؛ ئۇلارنىڭ زىيا قىلغانلىقىنى بىلەتتى . ۋەقە بوغۇلغان ئاشۇ كۈنى ، گرافنىڭ ئەرپىسى تاسالماي ، يۈگۈرۈپ ئۆزىنىڭ يېنىغا كەلگەنلىكى ئېنىق ئېسىدە ئىدى ؛ ئۆزىنى ئاقلاۋاتقان بۇ مەخپىيەتلىكنى ئۆزىلا بىلەتتى .

لېكىن ھازىر ئۇنىڭ دىلىنى چۇلغىۋالغىنى پۈتۈنلەي بۇرۇنقى لەرزىلەر ۋە كۆڭۈلسىزلىكلەرنىڭ ئەسلىمىلىرى ، يەنى ئېرى بەرگەن قىسقا مۇددەتلىك مۇھەببەت خۇشاللىقى ۋە لەززىتى ئىدى . ژىنا ھەرقې-تىم ئۇنى ئەسلىگەندە ، يۈرىكى دۈپۈلدەپ سوقۇپ كېتەتتى . بۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا توي قىلىشى پۈتۈشكەن ۋاقىتتىكى ژۇلىن ، ئۇنىڭ قىرىق كورسىكا ئارىلىدا ساياھەت قىلغان قىسقا ۋاقىت ئىچىدە كۆيۈپ قالغان ژۇلىننىڭ ئوبرازى كېلەتتى . ھازىر ئۇ قەيەرگە كىرگەنىدى . ئا-رىلىقنىڭ بارغانسىرى يىراقلىشىشىغا ئەگىشىپ ، ژۇلىننىڭ خىلمۇ خىل يېتەرسىزلىكلىرى كىچىكلەپ ، قوپاللىقى كۆرۈنمەي قېلىۋاتاتتى ، ئەد-ياسى ئۇنىڭ سادىقەتسىزلىكلىرىمۇ كىشى سەۋر ــ تاقەت قىلالمىغۇدەك يەرگە يەتمەيۋاتاتتى . ئۇ ئۆلۈپ بولغاندىن كېيىن ، ئۆزىنى باغرىغا مەھ-كەم باسقان بۇ كىشىگە قارىتا زىيادا ، ئىسرارلىققا يېقىن بىر ھېسسىيات پەيدا بولدى . شۇڭا ئۇ بەختلىك مىنۇتلارنىلا ئەسلەيتتى ، ئۇنىڭ ئۆزىگە سالغان قايغۇ ــ ئەلەملىرى بىلەن ھېسابلاشمايتتى . ۋاقىت ئاستا ــ ئاستا ئۆتۈشكە باشلىدى . ئايلارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئۇنىڭ بارلىق ئەسلىمە-لىرى ۋە ئازاب ــ ئوقۇبەتلىرى خۇددى چاڭ ــ توزان باسقاندەك ئۇنتۇ-لۇپ كەتتى ؛ شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇ ئۆز ھاياتىنى تامامەن ئوغلىغا بېغىش-لىدى .

پائول ژىنا ، بارون ۋە لىزون ھاممىنىڭ ئەتىۋارلىق بالىسى ئى-دى . ئۇ ئۇلارنىڭ ئېسىدىن بىردەممۇ كۆتۈرۈلمەيتتى ؛ ئۇ زالىم پادى-شاھلاردەك ئۇلارنىڭ بېشىغا مىنىۋالاتتى . بۇ ئۈچ قول ئىچىدە ھەتتا بىر ــ بىرىدىن قىزغىنىش پەيدا بولدى . ژىنا ئوغلىنىڭ بوۋىسىنىڭ تىزىغا مى-نىۋالغانلىقىنى ، مىنىپ بولۇپ ئوماقلىق ، ئامراقلىق بىلەن سۆيۈپ كە-

كەيلىكىنى كۆرگەندە ، كۆڭلى بەكمۇ بىئارام بولاتتى . لىرون هاما ھە-
مىشە ئۆز جايىدا يىغىشىپ كۆز يېشى قىلاتتى . چۈنكى بۇ يىلى
چېقىمغان بالىمۇ باشقىلارغا ئوخشاشلا ئۆيدىن قاچاتتى . بەزىدە ئاتال
جاكارلارغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلە قىلاتتى . بالا ئۆز ئانىسى بىلەن
بوۋىسىغا بەكمۇ ئامراق ئىدى . لىرون هاما بولسا ، قىلمىغانىنى قىلىپ ،
ئۆينىڭ كۆڭلىنى ئاران ئالاتتى ، بۇ ئىككى ئەھۋالنى بىلىپ تۇرۇپ ، لى-
رون هامىنىڭ كۆڭلى بۇزۇلاتتى .

ئىككى يىل بالىنىڭ هالىدىن خەۋەر ئېلىش بىلەن جان-جەھلى ئۆت-
تۈپ كەتتى . ئۈچىنچى يىلىنىڭ دەسلەپكى قىشىدا ، ئۇلار روئانغا بېرىپ
باھارغىچە تۇرىدىغان بولۇپ ، پويىز ئائىلە بويىچە يولغا چىقتى . ئۇزۇن
مۇددەت ئادەم ئولتۇرماي رەي بولۇپ كەتكەن كونا ئۆيگە كەلگەندىن
كېيىن پائول ئېغىر كاناي ياللۇغىغا گىرىپتار بولدى . ھەممەيلەن بەك
ئۆينىڭ كۆكرەك پەردە ياللۇغى بولۇپ قېلىشىدىنمۇ قورقتى . بۇ ئۈچەيلەن
ھودۇقۇپ ، نېمە قىلىشنى بىلەلمەي قالدى . ئۇلار ، بۇ بالا ئاي يېرەكلىك
ئاغرىق جاكىرىنىڭ هاۋاسىدىن ئايرىلسا بولمايدىكەن ، دېگەن پەرگە كې-
لىپ ، ئۆينىڭ كېسىلى ساقىيىشى بىلەنلا پويىز ئائىلە بويىچە يەنە كۆ-
چۈپ قايتىپ كەتتى .

شۇنىڭدىن باشلاپ ئىچ ھەم زېرىكەرلىك كۈنلەر يەنە باشلان-
دى .

ئۇلار ھەمىشە بۇ كىچىك بالىنى ئارىغا ئېلىۋالاتتى . بەزىدە بوۋى-
سىنىڭ جايىدا بولاتتى . بەزىدە چوڭ مېھمانخانىدا بولاتتى . بەزىدە
باغچىدا بولاتتى . بالىنىڭ تىلى چىقىپ ، چۈچۈك سۆزلەيدىغان بولدى .
ئۆينىڭ قىزىقارلىق سۆزلىرى ھەم ھەرىكەت قىلىقى ئۇلارنى خۇشاللىققا
چۆمدۈرەتتى .

رىسا ئۆيى ئىچمۇ ئىچىملىق ئاتاش بىلەن پاۋلەي ، دەپ چاقىرى-
دىغان بولدى . بالا توغرا تەلەپپۇز قىلالماي پۇلەي ①دەپ ، ئۇلارنى

① پاۋلەي — فرانسۇزچىدا پائۇلىنىڭ ئەركىلەتمە ئىسمى ، « پۇلەي » (Poulet) دە بىر
تاۋۇش كەم بولغاچقا « چۈجە » بولۇپ قالغان

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قاتتىق كۈلدۈرەتتى. شۇنىڭدىن باشلاپ بولەي ئۇنىڭ ئەركىلەتمە ئىسمى بولۇپ قالدى. كۆپچىلىكمۇ ئۇنى شۇنداق چاقىرىدىغان بولدى.

ئۇ ناھايىتى تېز چوڭ بولدى. بۇ ئۈچ چوڭ ئادەم — بارون ئېيتقاندەك «ئۈچ ئانا» — نىڭ ئەڭ قىزىقىدىغان ئىشلىرىدىن بىرى ئۇنىڭ بويىنى ئۆلچەش ئىدى.

ئۇلار مېھمانخانا ئىشىكىنىڭ كېشىكىگە قەلەمتۇراچ بىلەن توغرىسىغا سىزىقلارنى سىزىپ، ئۇنىڭ ھەر ئايدىكى ئېگىزلىكىنى بەلگىلەپ تۇراتتى. بۇ بەلگىلەر، يەنى «بولەينىڭ ئۆسۈش گىراپىكى»، پۈتۈن ئائىلىدىكى كىشىلەرنىڭ تۇرمۇشىدا زور ئىش بولۇپ قالدى.

ئۇنىڭدىن كېيىن، ئۆيدە يەنە يېڭى بىر ئويۇنمۇ پەيدا بولدى. بۇ بولسىمۇ كۈچۈك تۇشا ئىدى. رىسا پۈتۈنلەي بالىسى بىلەن بولغاندىن كېيىن، كۈچۈك بىلەن كارى بولمىغان، ئۇنى ئات ئېغىلىنىڭ ئالدىدىكى كونا ياغاچ يۈكىنىڭ ئىچىگە زەنجىر بىلەن باغلاپ قويغانىدى، ئۇنى ئاشپەز ئابال لىۋدىمىس باقاتتى.

بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى پائول تۇشانى كۆرۈپ قېلىپ، ئۇنى كۆتۈرمەن، دەپ جېدەل قىلدى. كىشىلەر ئېھتىياتچانلىق بىلەن بالىنى ئۇ يەرگە ئېلىپ باردى. كۈچۈك بالا بىلەن ناھايىتى ئوبدان ئوينىدى. بالا يىغلاپ كېتىشكە ئۇنىمىدى. شۇنىڭ بىلەن تۇشانىڭ بوينىدىكى زەنجىرنى ئېلىۋېتىپ، ئۇنى ئۆيدە تۇرغۇزىدىغان بولدى.

ئۇ، پائولنىڭ بىر مىنۇتمۇ نېرىدىن ئايرىلماي ئوينايدىغان ھەمراھى بولۇپ قالدى. بالا كۈچۈك بىلەن بىللە گىلەمنىڭ ئۈستىدە دومىلايتتى. ئۇخلىغاندىمۇ يېنىدا ياتۇراتتى. كېيىن تۇشا كىچىك دوستىنىڭ كارىۋىتىغا چىقىپ ئۇخلايدىغان بولدى. چۈنكى پائول ئۇنىڭدىن ئايرىلىشقا رازى ئۇنىمايتتى. رىسا بۈرگىدىن ئەندىشە قىلاتتى. بەزىدە كۆرۈپ ناھايىتى بىئارام بولاتتى؛ لېكىن ھامما كۈچۈكنى سەسكىنەتتى. چۈنكى ئۇ، بالىنىڭ كۆڭلىنى كۈچۈك ئىگىلىۋالدى، مېنىڭ بالىنىڭ قەلبىدە بولۇشقا تېگىشلىك ئورنىمنى كۈچۈك تارتىۋالدى، دەپ قارايتتى.

ئۇلارنىڭ ٮرٮرولى وە كوٮلى ئائىلىلرى ٮلەں ٮرٮس ـ كە-
لىس ڡلىشمۇ ٮاهاسى ئارلاٮ كەٮى . عىرٮاٮە وە ڡەدٮمى ٮۇ حاكرٮعا
ٮارار ٮاشلىڡى ٮلەں دوحۇرلا دائىم كىرٮپ ـ حڡاٮى . ٮوپىلڭ ڡاد-
حڡى ئۆلۈرگىسدٮ وە گراو حاىىم ٮلەں رٮۇلىسلڭ ئىحىسىلىو ئۆ-
لۈمدە پوٮڡا ڡارٮا گۇماں ٮۇعۇلعاىدٮ ٮۇٮاں ، رٮىا حىركاوعا رادى
ٮارمىدى . ئۇ حرٮسوسىلڭ ڡول ئاسىدا مۇشۇٮداو پوپىلك ٮولعاىلىڡعا
عەرٮىسى ٮاسالماسى .

ٮولسئاك پوٮ حاكرٮدىكىلەرگە داواملىو رەرٮە ٮرەٮى . ڡىلحىمۇ
ٮوسۇرماسىں حاكرٮدا « گۇٮاهكار شەٮاں » ، « ئاسى سەٮاں » ،
« كارراپ وە ٮۆهمەٮجى شەٮاں » ، « ئىساٮسىر شەٮاں » ، « ئەحلاڡ-
سىر ، ٮاٮاك سەٮاں » ٮار ، دەٮ كىسلەرٮى ئاردۇرۇٮ ٮىع ئۇجىسى ٮا-
روٮعا ڡارٮاسى .

حىركاوعا ٮارٮدىعاٮلار ئارٮسپ كەٮى . هەر ڡىسم ٮولسئاك ٮوٮ
ئىنىر ـ ئىرٮڡلاردىں ئۆٮكەٮدە ، ٮرٮلعۇ ئىنى ٮلەں ٮولۇواٮڡاں دٮهڡاٮلار
ئىسى ٮوحسىپ ئۇٮىك ٮلەں پاراكلاشماسى . ٮۇرۇلۇٮ سالامۇ ڡىل-
ماٮسى . ئۇ ٮر ڡىسم حس جىپلعاں ئاٮالى ئوڡۇٮ ڡوٮعىسى ئۆحۇں ،
كىسلەر ئۇٮى داحاں ، دەٮ ڡاراٮى . هەممە ، ئۇ حادۇگەرلىك ڡىلىشى
ٮلدىكەں ، حىلار ئۇٮىڭ ٮەرەٮدە حادۇگەر ڡۇرعاں ڡىلماڡىس ٮاشڡا
ٮەرسە ئەمەسكەں ، ئۇ ڡولى ٮلەں كالسىڭ ٮىسى ٮاسا ، كالسىڭ
سۇٮى كۆك ٮولۇٮ ڡالارمىش ، ڡۇٮرۇڡى جەمەردەك ٮۇٮۇمىلاو ٮولۇٮ
ڡالارمىش ؛ ٮر ئەپسۇں ئوڡۇسا ، ٮوڡالعاں ٮەرسىلەرٮى ٮٮىپ كەلگىلى
ٮولارمىش ، دٮىشەٮى .

ئۇٮىڭ ٮار هەم مۇٮەئەسسىپ كاللىسى حىسىڭ پەٮدا ٮولۇش ٮا-
رىحى ، حس هوڡۇڡىسڭ هەرحىل ئىپادىلرى ، حس ئىشلىسدٮعاں ٮار-
لىو واسىسلەر هەمدە هەردائىم ئۇچراٮ ٮۇرىدٮعاں هٮلە ـ مىكىر ٮۆر-
لىرى ڡاٮارلىو ئەهۋاللار ٮاٮاں ڡىلىعاں دٮسى كلاسسك كىٮاٮلارٮى
ٮەٮڡو ڡىلىشى ٮۆلەكچە ٮاحشى كۆرەٮى . ئۇ ، ٮۇحىل سىرلىو ٮەو-
دىرچىلىك باوۇر كۇچلىرى ٮلەں كۇرەش ڡىلىشا مەں ئالاهىدە مەح-

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

مۇرىتەيتى ئادا قىلىشىم كېرەك ، دېگەن قاراش بىلەن دىندارلارنىڭ قوللانمىسىدىكى داخانلىقىغا دائىر ھەرخىل ئەپسۇنلارنى ئۆگىنىۋالغانىدى .

ئۇ ھەممە ۋاقىت ، قاراڭغۇدا جىنلار ئالىنىپ يۈرگەندەك ھېس قىلىپ ، ئاغرىنى لاتىنچە مۇنۇ سۆزنى جۆشۈرمەيتى :

① Sicut leo rugiens circuit quoerens quem devoret

ئەتراپتىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭدىن قورقاتتى . بۇ ئۇنىڭ سىرلىق كۈچى پەيدا قىلغان بىرخىل ۋەھىمە ئىدى . ھەتتا كەسىپداشلىرى ، يادان سەھۋالىنى پوپلارمۇ دىن بىلەن جادۇگەرلىكنى ئارىلاشتۇرۇۋېتەتتى . چۈنكى ئۇلارنىڭ ئىسقادىدا جادۇگەرلىك مۇھىم ئورۇن تۇتاتتى . جادۇگەرلەر ھۇيىرىنى كۆرسىتەكەندە ، بەزى مۇناسىۋەتلىك مۇراسىملاردىكى خىلمۇ خىل ئىشىكە بەلگىلىمىلەر ئۇلارنى قايمۇقتۇرۇپ قوياتتى . شۇڭا ئۇلار بولسىلاك پوپنى داخانلىقىنى ئاردۇر ـ كۆپىنچە جەۋرى يار ئادەم ، دەپ قارايتى ؛ ئۇلار ئۇنىڭدا بىرخىل سىرلىق كۈچ بار ، دەپ قىياس قىلىپ ، بۇخىل كۈچكە ۋە ئۇنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىكى ئەيىب سانىغىلى بولمايدىغان كەسكىن ئىسسىقىغا ئوخشاشلا قايىل قىلىدىنانى .

ئەمدى ئۇ رىسا بىلەن ئۇچراشسا ، پەقەت سالاملاشماسى .

بۇ خىل ئەھۋالدىن لىرون ھامما قايغۇراتتى ۋە جانىر جەمىسرلىدەنىتى . بۇ قورقۇنچاق قىزى قىز كىشىلەرنىڭ بىمىشقا چىركاۋغا بارمادىغانلىقىنى رادىلا جۆشىنەلمەيتى . ئۇ ، ئۆزى شەك ـ شۈبھىسىزكى پوپنى ھۆرمەت قىلاتتى . بوۋا ـ ئىسىچپار قىلىشقا ۋە ئىبادەتكە قانىنىشاتتى . لېكىن ھېچكىممۇ بىلمەيتى ، ھېچكىممۇ بىلگىسى كەلمەيتى .

ئۇ پائول بىلەن يالغۇز قالغان چاغلىرىدا ، ئۇنىڭغا ئاساسەن « شەپقەتلىك بەگرى » ھەققىدە سۆزلەپ بېرەتتى . ئۇ ، ئالەم يىا بولغاندىن بۇيانقى ساماۋى چۆچەكلەرنى سۆزلىگەن ۋاقىتدا ، بالا ئاردۇر ـ

---

① « ئۇ خۇددى بەرە بارتغان شىردەك ئالىنىپ چىپىپ يۈرىدۇ ، يۇتۇۋېتەلەيدىغان ھەرقانداق بەرسىنى قوغلاپ يۈرىدۇ » .

كۆپىۇر ئاڭلاىسى ؛ لىكىں ىالعا سەبقەىلىك ىەڭرىىى ىەكمۇ قەدىرلەش
كىرەكلىكىىى ئىيىقاىدا ، ىەرىدە ىالا ئۇىىڭدىں :
— ھاما ، ىەڭرى ىەدە ؟ — دەپ سوراىسى .
ىۇ ۋاقىا ئۇ قولى ىىلەں ئاسماننى كۆرسىىىپ :
— ئاشۇ ىەردە ، پولەى ، ئىىىشقا بولماىدۇ ، جۇمۇ ، — دەىىى .
ئۇ ىاروىىڭ جاپا ىولۇپ قىلىشىدىں قورقاىىى . لىكىں ىىركۈىى
پولەى لىروں ھامىدىں :
— شەپقەىلىك ىەڭرى ھەممە ىەردە ىار ئىكەں ، ىەقەب جىركا-
دىلا ىوق ئىكەں ، — دىدى .
روشەىكى ، ئۇ ھامىسىىىڭ ھىلىقى سىرلىق ۋەھىيسىىى ىوۋىسىغا
ئىىىغاىىدى .
ىالا ئوں ىاشقا كىرگەىدە ، ژىساغا گوىا قىرىق ىاشقا كىرگەىدەك
كۆرۈىۈب كەىىى . ئۇ ىاھاىىى ساغلام ، شوخ ، دەرەخكە چىققاىدا ىۆ-
رەكلىلىك ىولسىمۇ ، لىكىں ئەقلى ىوق ئىدى ؛ كىىاب ئوقۇشىى ىاقىۇر-
ماىىى ؛ كىىاىىى ئوقۇسىلا زىرىكەىىى ؛ ھەرقېىىم ىاروں ئۇىىڭغا كۆپرەك
كىىاب ئوقۇىماقچى ىولغاىدا ، ژىسا دەرھال كىلەىىى - دە :
— ئۇ ئوىىاب كەلسۇں ، ئۇ ىىچى كىچىك ، ھاردۇرۇب
قوىماىلى ، — دەىىى .
ژىساىىڭ ىەزەرىدە ، ئۇ ىىرىاكى ىىرىم ىاشلىق ىالىدەك ئىدى .
ئۇ ، ئوغلىىىڭ مىڭىسى ، ىوگۇرۇشى ىىلمەىدىغاىدەك ئىدى . ىائول
سۆزلىگەىدە جوڭ ئادەمىى كىچىك قىلىپ قوىغاىدەك سۆزلەىىى ، ژىسا
ھەمىشە جاۋاىسىز ىۇراىىى ، ىەىى ئۇ ىىغىلىپ چۈشەرمىكىں ، ىوڭلاب
كىىەرمىكىں ، كۆپرەك ھەرىكەب قىلسا ، ئىسسىقلاپ كىىەرمىكىں ،
كۆپرەك ىەپ قويسا ھەرىم قىلالماى قالارمىكىں دەب ، ئازراق ىەپ قالسا ،
ئورۇقلۇق ىىشمەى قالارمىكىں ، دەب غەم ىەب كىىەىىى . ىائول 12 ىاشقا
كىرگەىدە ، جوڭ ىىر قىس مەسىلە ىۇغۇلدى . ئۇ ىولسىمۇ ، ىالىىڭ ئە-
مادەب قىلىش مەسىلىسى ئىدى .
ىىر كۈىى ئەىگەىلىكى لىروں ھاما ژىساىى چاقىرىب ، ىالىىڭ

دىسى بەرىسە ئىنلىرىنى ئەمدى ئارقىعا سۈرۈشكە بولمايدىعانلىقىنى ، ئۇنىڭغا دەسلەپكى دىنى مەجبۇرىيەتنى ئادا قىلدۇرماي بولمايدىعانلىقىنى ئىسىپ نەسىھەت قىلدى . ئۇ ، قايتا ـ قايتا نەسىھەت قىلدى ، خىلمۇ خىل ۋەج ـ سەۋەبلەرنى كۆرسەتتى . ئۇنىڭ ئىچىدە ئەڭ مۇھىمى ، ئەتراپتى-كىلەرنىڭ گەپ ـ سۆز قىلىشى ئىدى . ئانا باھاسى ئارىسالدىلىقتا قى-لىپ ، بىر قارارغا كېلەلمىدى . ئاخىر يەنە بىر مەزگىل قاراپ باقايلى ، دېدى .

لېكىن بىر ئاي ئۆتۈپ كەتتى . رىسا ۋىكوت بىرىرولى بىلەن كۆرۈشكەندە ، ۋىكوت خانىم باسادىپنى بىلگە ئېلىپ :

ــــ سىرنىڭ ياۋلىڭىز بۇ يىل يۇنجى قېتىم ئىبادەتكە قاتنىشىدىغۇ دەيمەن ! ــــ دېدى .

ــــ شۇنداق خانىم ، ــــ دېدى رىسا . ئۇ ، ئىشنى يۇرۇن ئويلان-مىغاچقا ، ئاغزىدىن شۇ گەپ چىقىپ كەتتى .

بۇ سۆز بىلەن ئۇ بىر قارارغا كەلدى . رىسا دادىسى بىلەن مەسلىھەتلەشمەستىلا ، يالىنى خىرىستىيانلىق سوئال ـ جاۋاب سىنىپىغا ئا-پىرىپ يەرلەشتۈرۈپ لىرون ھاممىغا ھاۋالە قىلدى .

بىر ئاي باھاسى ئوقۇشلۇق ئۆتۈپ كەتتى ؛ لېكىن بىر كۈنى كەچتە يولەي ئۆيگە قايتقاندا ، ئۆينى يۇيۇپ قالدى . ئەتىسى يۆتىلىپ قالدى . ئانا ئالاقىدە بولۇپ ، نېمە ئىش بولغانلىقىنى سورىغاندا ، ئۇ ، سىستىيا يەرلىك قىلغاچقا ، يوپ خالاپ چىركاۋنىڭ ئىشىكىدە شامالغا قارىسى يۇرغۇرۇپ قويغانلىقىنى ، شۇ ھالدا دەرسنى چۆشكىچە يۇرغانلىقىنى بىلدى .

رىسا ئۇنى ئەۋەتمەي ، ئۆيدە دەسلەپكى دىنى بىلىملەرنى ئۆزى ئۆگەتتى . لېكىن يولسائاك بوپ ئۇنىڭ ئۆگىنىشى يەرسىز بولدى ، دەپ قاراپ ، ئۇنىڭ بىرىنجى قېتىم ئىبادەتكە قاتنىشىشىنى رەت قىلدى . لىرون ھامما قايتا بىلىقان بولسىمۇ ، يوپ يەقەت ئۇنىمىدى .

ئىككىنجى يىلمۇ شۇنداق بولدى . يارون قايتا خاپا بولۇپ ، ئاشكارا ھالدا ، يالىنى راۋۇرۇس ، بوغرا ئادەم قىلىش ئۈچۈن ئەسلىدە

ئۇنداق نەمەنە سەپسەتىلەرگە ، « ئەۋلىيا توقىچى »① دېگەندەك ئەخمىقانە سىمۋولغا ئىشەنمەسلىك كېرەك ئىدى ، دېدى ؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇلار يا- لىنى خرىستىئانلارنىڭ روھى بويىچە تەربىيىلەپ ، ئۇنى كاتولىكلارنىڭ تەرغىبچىسى قىلىپ چىقىدىغان ، چوڭ بولغاندا ، ئۇنىڭ ئۆز ئەركى بو- يىچە تاللىۋېلىشىغا يول قويىدىغان بولۇپ كېلىشتى .

ئۇزۇن ئۆتمەي زىيا تىرىرۇپلى ئەر - خوتۇنلارنى يەنە يوقلاپ باردى . لېكىن بۇ قېتىم ئۇلار زىيانى يوقلاپ كەلمىدى . زىيا بۇ قولۇم - قوشنىلىرىنىڭ قائىدە - يوسۇنىغا تەك كۆڭۈل بۆلىدىغانلاردىن ئىكەنلى- كىنى ئوبدان بىلگەچكە ، بۇ ئىشقا تولىمۇ ئەجەبلەندى ؛ لېكىن كۆڭلى ماركى خانىم هاكاۋۇرلۇق بىلەن ، بېرىش - كېلىش قىلماسلىقنىڭ سە- ۋەبىنى چۈشەندۈردى .

ئېرىنىڭ ئورنى ، ئەمەلى مەرتىۋىسى ، غايەت چوڭ مال - مۈلكى بولغاچقا ، ماركى خانىم ئۆزىنى نورماندى ئاقسۆڭەكلىرى ئىچىدە ئايال پادىشاھ دەپ ھېسابلايتى ، شۇنىڭدەك ئۆزىنى ئايال پادىشاھدەك ھەممىگە ھۆكۈمرانلىق قىلاتى . گەپ - سۆزدە قىلچە ھېسقىمايتى . ئەھۋالغا قاراپ ، بەزىدە كىشىلەرگە كۆيۈنگەندەك قىلاتى ، بەزىدە قىلچىمۇ رەھىم قىلمايتى . ئۇ ھەممە ئىشقا ئارىلىشاتى ، نەسىھەت بېرەتى ، تەنقىد قىلا- تى . بەزىدە ماختاپمۇ قوياتى . زىيا ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشكىلى بارغان ۋاقىتتا ، بۇ ئاقسۆڭەك ئايال توڭلۇق بىلەن ئاندا - مۇندا ئەھۋاللاشقان- دىن كېيىن ، تەرىنى تۇرۇپ :

— جەمئىيەت ئىككى سىنىپقا بۆلۈنىدۇ ؛ بىرى تەڭرىگە ئىشىن- دىغانلار ؛ بىرى تەڭرىگە ئىشەنمەيدىغانلار . تەڭرىگە ئىشىنىدىغانلار ، ئەڭ نامراتلاردىن بولغاندىمۇ ، بىزنىڭ دوستىمىز ، بىز بىلەن بىر خىل- دىكى كىشىلەر بولىدۇ . تەڭرىگە ئىشەنمەيدىغانلارغا كەلسەك ، ئۇلار بىز- نىڭ نەزىرىمىزدە پەقەتلا يوق ، — دېدى .

---

① « ئەۋلىيا توقىچى » — كاتولىك دىنىدا ئىبادەتكە قاتناشقاندا يەيدىغان بولكا ۋە ئى- چىدىغان ئۈزۈم ھارىقى بولۇپ ، بولكا ئەيسانىڭ گۆشىگە ، ئۈزۈم ھارىقى ئەيسانىڭ قېنىغا سىم- ۋول قىلىنىدۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ژننا نۇىلك ئۆرىگه فىلىعان هۇحۇم ئىكەىلىكىنى ىلىپ :

ــــ ىىر كىشى حىركاۋعا ىارمىسا ، ىەكرىگه ئىشەنمىگەن ىولامدۇ ؟ ــــ دەپ فاىۇرۇب سورىدى .

ــــ ىولماىدۇ ، حاىىم . مۇحلىس حەرمەن حىركاوعا ىرىپ ىەگرىگه ئىسادەب فىلىسى لارىم ، ىۇ خۇددى ىىرىلڭ ىىر كىسىسى ئىردىسەك ئۆىگه ىارعىسىمىرعا ئوحشاىدۇ ، ــــ دەب حاواب ىەردى ماركى حاىىم .

ــــ ىەكرى هەممە ىەردە ىار ماركى خاىىم ، مەن ئۆرۈمىي ئىلىپ ئىىسام ، مەن چىن فەلىمدىن ىەكرىىڭ مىهرى ــ شەپىىگه ئىشىنىمەن ، لىكىن ىەرى پوپلار مەن ىىلەن ىەكرىىك ئوىنۇرىىدا ىۇرعاىدا ، مەن ئەكسىچە ىەكرىنى كۆرەلمەي فالىدىكەىمەن ، ــــ دىدى هافارەىلەىگەن رىسا رەددىىە ىرىپ .

ــــ پوپ دىسى حەمئىسەىىلڭ ىاىرافدارى ، حاىىم ؛ كىمىكى ىۇ ىاىرافقا ئەگىشىپ ماڭماىدىكەن ، دىسى حەمئىسەىكە فارشى ىۇرعان ىولىدۇ ، شۇىداقلا ىىرگه فارشى ىۇرعان ىولىدۇ ، ــــ دىدى ماركى حاىىم ئورىىدىن ىۇرۇپ .

رىسامۇ ئورىىدىن ىۇردى ، ئۇ عال ــ عال ىىرەب ىۇرۇب :

ــــ حاىىم ، سىرىلڭ ئىسىىدىعىىڭىر مەلۇم ىىر مەرهەىىلڭ ىەگرىسى ، مىىىڭچۇ ؟ مىىلڭ ئىسىىدىعىىم ىوعرا كىشىلەرىلڭ ىەكرىسى ، ــــ دىدى .

رىسا ئىگىلىپ ىەرىم فىلدى ــ دە ، فاىىپ چىقىي .

دىهفاىلار ئىچىدىمۇ رىسا ىوعرىلىق عۇلعۇلا ىولۇۋاىاىىي . ئۇلار رىساىىلڭ ىولەىي ىىرىىچى فىسملىق ئىسادەىكە ىارعۇرمىعاىلىقىسى ئەىىلەنىي . گەرچه ئۇلار ئۆرلىرى ئىسادەىكە ىارماىدىعان ، ئىسادەىكە فاىناشماىدىعان ىولسىمۇ ، ىاكى دىسى حەمئىسەىىىلڭ ئىىق ىەلگىلىمىسى ىويىچە ىاسحا ىارىمىدىلا ىىر فىسىم ئىسادەىكە ىارىدىعان ىولسىمۇ ، لىكىن ىاللارعا ئىسسەىەن ىۇ ، ىاشقا ىىر ئىس ئىدى . هىچكىممۇ هەممە كىسى رىئاىە فىلىۋاتقان ىۇ ئەمىر ــ مەرۇپلار ىىلەن ىالىلارىي ىەرىىلەسكە حىلاپلىق فىلىشقا پىىىالماىىي . چۇىكى دىن ىەرىىر دىن ــ دە .

رٮسا ٮۇ حٮلدٮكى ئەٮسلەسلەرٮى ٮاھاٮسى ئٮسو جۆشەٮسى . ئۇ ٮۇ كٮسلەرٮٮڭ كۆرۈٮۈشى ٮٮر حٮل ، ئەمەلٮسى ٮٮر حٮل ئٮكەٮلٮكٮسى ، ئۇلار ۋٮحدانٮعا حٮلاپلٮو ڧٮلٮپ ھەممٮدٮں ڧورڧٮدٮعاٮلٮعى ، ئاحٮرلٮعٮسى ئوجۇو ٮلٮپ ٮۇرسمۇ ، ٮەٮە ٮۇرعۇٮلٮعاں ڧالٮس ئاساسلار ٮٮلەں پەردەرلەٮدٮعاٮلٮعٮسى ھٮس ڧٮلدى . رٮسا ٮۇ ئٮشلارٮٮڭ ھەممٮسٮگە ئٮچ ـ ئٮچٮدٮں ، ٮەكمۇ حاپا ٮولاٮسى .

ٮارون ٮائولٮٮڭ ئۆگٮٮشٮگە ئۆرى ٮٮۋاسٮە ھەٮدەكچٮلٮك ڧٮلٮپ ئۇٮٮڭعا لاٮسچە ئۆگٮٮەٮسى . ژٮساٮٮڭ ٮاپلاٮدٮعٮسى « ھەرگٮرمۇ ٮالٮسى ھاردۇرۇپ ڧوٮماڭ ! » دٮگەٮدٮں ٮاشعا گەپ ئەمەس ئٮدى . شۇٮداڧٮسمۇ ئۇ كۆكۆل ٮٮدۇرالماى كۇٮۇپحاٮسٮڭ ٮٮدا مٮكٮپ ٮۇرەٮسى . ٮارون ئۇٮى كۇٮۇپحاٮسعا كٮرگۈرمەٮسى . حۇٮكى ئۇ كٮرٮسە دائٮم ٮالٮدٮں : « ٮولەى ، ٮۇٮۇڭ ٮوكلٮدٮمۇ ؟ »« ٮولەى ، ٮٮشٮڭ ئاعرٮماٮۋاتاٮدۇ ؟ » دەپ ، ٮاكى ٮاروٮى ٮوسۇپ ، « ئۇٮٮڭعا ٮۇٮچٮۋالا كۆپ گەپٮى ئۆگەٮمەى ڧوٮۇڭ ، ئۇٮى ھاردۇرۇپ ڧوٮدٮعاں ٮولدٮڭٮر ! » دەپ ٮالٮٮٮڭ ئۆگٮٮٮسى ئۆرۈپ ڧوٮاٮسى . ٮائول دەرسٮں چۈشكەٮدە رٮسا وە ھاما ئاٮٮسى ٮٮلەں ٮاعحٮعا ٮاراٮسى . ئۇلارٮٮڭ ھەممٮسى ھارٮر ٮاعحٮعا ئالاھٮدە ڧٮرٮقاٮسى . ٮاھار كۈٮلٮرى ، ئۇچەٮلەں ٮٮرلٮكٮە كۆحەپ ٮٮكەٮسى . ئۈرۈو سالاٮسى ، ئۈرۈو ٮٮحلٮٮپ ، ماٮسا چٮڧڧاٮدا كۆرۈپ ئاحاٮٮپ حۇشال ٮولۇساٮسى . ئۇلار ٮەٮە دەرەحلەرٮى ٮۆٮاٮسى ، گۈللەرٮى ئۈرۈپ ، گۈلدەسسلەرٮى ٮٮراٮسى .

ٮائولٮٮڭ ئەڭ ڧٮرٮقٮدٮعٮسى كۆكٮاپ ٮٮرٮس ئٮدى . ئۇ كۆكٮاٮلٮعٮا ٮۆپ ٮارچە ٮەر ئٮچٮپ ، ھەر حٮل سورٮلۇو كۆكٮاٮلارٮى ٮۇحۇٮلەپ ٮٮرٮدى . ئۇ ٮەر چاعلاش ، سۇعۇرۇش ، ئوپ ئوٮاش ، ٮەروٮش ڧٮلٮش ئٮسلٮرٮٮڭ ھەممٮسٮى ڧٮلاٮسى . ئاٮٮسى وە هاممٮسى ئۇٮٮڭعا ٮاردەملٮسەٮسى . ٮائول ئۇ ئٮككٮسٮگە گوٮا ٮاللاپ ئٮشلەٮكەں مەدٮكارلارعا ڧٮلعاٮدەك ٮول كۆرسٮتٮپ كٮسەٮسى .

ٮۇ ئٮككٮسى ٮٮرٮەچچە سائەٮلەپ ئٮسردا مۇكچٮٮپ ئولتۇرۇپ ئٮسلەٮسى ، كۆكلەكلٮرى وە ڧوللٮرى لاى ٮولۇپ كٮسەٮسى . ئۇلار ڧولى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

بىلەن جۈپەك ئىچىپ، ئاندىن كۆكتاتنىڭ ئۇرۇقى سالاتتى.

پولەي چوڭ بولۇپ قالدى. ئۇ، 15 ياشقا كىرگەندى. مېھمانخانىدىكى ئۆلچىگۈچ ئۇنىڭ بويىنىڭ بىر مېتىر ئەللىك سەككىز سانتىمېتىر بولغانلىقىنى كۆرسىتەتتى. لېكىن ئۇ كۈن بويى بۇ ئىككى ئانال ھەمدە دەۋرگە يېتىشەلمىگەن مېھرىبان بوۋاي بىلەن تۇرمۇش كەچۈرگەچكە، بەكلا گومۇش، گۆدەك ۋە ئەقلى يېتىمگەن بالا ئىدى.

بىر كۈنى كەچتە، ياروۋ ئۇنى ئۇيۇرا مەكتەپكە ئوقۇتۇش مەسىلىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى. زىنا ئۇنى ئاڭلاپ يىغلاپ كەتتى. لىرون ھاممۇ قورقۇپ كېتىپ، قاراڭغۇ بولۇڭغا تىقىلىۋالدى.

زىنا ئاخىر:

— ئۇ شۇنچىۋالا بىلىمنى ئۆگىنىپ نېمىگە ئىشلىتىدۇ، بىز ئۇنى سەھرادا تۇرغۇۋېرەيلى، ئۇ بىر سەھرالىق مۇنىۋەر بولسىلا بولمىدىمۇ، باشقا ئاقسۆڭەكلەرگە ئوخشاش، ئۆز تىرىكچىلىكىنى قىلىۋەرسۇن. بىز مۇشۇ يەردە ياشىدۇق. مۇشۇ يەردە ئۆلىمىز، ئۇمۇ قىرىقچە مۇشۇ يەردە راھەت-پاراغەتتە ياشىسا بولىۋېرىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا بىلىدىغان يەنە نېمە بار؟ — دەپ جاۋاب بەردى.

لېكىن ياروۋ ئىشنى چاتقاپ:

— ئۇ 25 ياشقا كىرگەندە سىزدىن «مەن بىلىمسىز، ھېچنەرسىگە يارىمايدىغان بولۇپ قالدىم، ئۇلارنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ خاتالىقىڭىز، سىز ئاتا بولۇپ تۇرۇپ ئۆز مەجبۇرىيىتىڭىزنى كۆزلىمىدىڭىز. مېنىڭ ھۆرمەت ئېتىبارىم يوق. جەمئىيەتتە ھېچقانداق ئورنۇم يوق. لېكىن مېنىڭ كۈنۈم مۇنداق خاپىلىق ھېچبىر راھىتى كۆرمەي، غەمكىنلىك ۋە پالاكەتلىكتە ئۆتمەسلىكى كېرەك ئىدى. سىز ماڭا ئامراقلىق قىلىمەن دەپ، كۆزىڭىزنى يۇمۇۋېلىپ ماڭا زىيانكەشلىك قىلدىڭىز، مېنى مۇشۇ ھالغا چۈشۈرۈپ قويدىڭىزغۇ!» دەپ سورىسا، ئۇ چاغدا سىز نېمە دەپ جاۋاب بېرىسىز؟ — دېدى.

زىنا توختىماي يىغلايتتى. ئۇ ئوغلىغا تىكىلىپ تۇرۇپ سورىدى.

— پولەي، ئېيتسا، سەن كەلگۈسىدە ماڭا ئامراقلىق قىلغىنىم

ئۇچۇن ، مىنى ئەيىبلەمسەن ؟ — دېدى .
ھەيران قالغان بالا جاۋاب بېرىپ :
— ياق ئاپا ، — دېدى .
— بۇ سۆزلۈك راستمۇ ؟
— راست ، ئاپا .
— سەن مۇشۇ يەردە تۇرۇشنى خالامسەن ، شۇنداقمۇ ؟
— شۇنداق ئاپا .
يارون ئۇنلۇك ھەمدە قەتئىي ھالدا :
— رىنا . سىزنىڭ بۇ بالىنىڭ پۇتۇن ھاياتىغا ئېگىدارچىلىق قىلىش ھوقۇقىڭىز يوق ، سىز ئۆزىڭىزنىڭ بەخت - سائادىتى ئۈچۈن با- لىنى قۇربان قىلماڭ ، — دېدى .
رىنا ئىككى قولى بىلەن يۈزىنى ئېتىۋېلىپ ، ئۇن سېلىپ يىغلاپ ئۆرۈپ - ئۆرۈپ سۆزلىدى :
— مەن بەكمۇ شور پېشانە ئىكەنمەن . . . شۇنداق يەلەيمەن ! ھازىر ئۇنىڭ بىلەن بىر ئۆيدە ، ئارامخۇدا ياشاۋاتىمىز ، ئۇنى ئېلىپ كەينىمەكچى بولۇۋاتىسىز ، ئەمدى . . . يالغۇز ئۆزۈم . . . مەن قانداق قى- لىمەن ؟ . . .
يارون ئورنىدىن تۇرۇپ ، رىنانىڭ يېنىغا كېلىپ ئۇنى قۇچاقلاپ تۇرۇپ :
— مەيچۇ ، رىنا ؟ — دېدى .
رىنا بىردىنلا دادىسىنىڭ يۈزىگە ئېسىلىپ ھاياجانلىنىپ سۆيۈپ كەتتى . ئۇ يىشنى ئىچىگە يۇتۇپ ئېسەدىگەن ھالدا :
— شۇنداق . . . ئىھتىمال . . . سىزنىڭ دېگىنىڭىز توغرىدۇ . . . دادىجان ، يايا بەكمۇ ھاماقەتلىك قىلىپتىمەن ، بۇمۇ مېنىڭ دەردىمنى كۆپ ئازابلىغىمىدىن بولسا كېرەك . ئۇنىڭ مەكتەپكە بېرىپ ئوقۇشىغا مەن مىڭ مەرتىۋە رازى ، — دېدى .
پولەي ئۇلارنىڭ ئۆزىنى قانداق قىلماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى يارا بىلەلمەيتتى . شۇنداقتىمۇ ئۇ يىغلاشقا باشلىدى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

شۇنىڭ بىلەن بۇ ئۈچ ئاتا ئۇنى سۆيۈپ، ئاۋۇندۇرۇپ كەتتى، ئىلھاملاندۇردى. بالىخانىغا چىقىپ ئۇخلايدىغان ۋاقىتتا ھەممىسىنىڭ كۆڭلى بەك يېرىم بولدى. ھەر قايسىسى ئۆز كارىۋىتىدا يېتىپ يىغلىدى. ئاددىيسى ئۆزىنى يۇيۇپ يۇرغان يارىسىمۇ كۆرىگە باش ئالدى.

ئۇلار كېلەر ئوقۇش مەۋسۇمى باشلانغاندا، پائولى گاۋىر ئوتتۇرا مەكتىپىگە ئاپىرىپ بېرىدىغان بولدى. شۇ يەردە ئۇ تېخىمۇ ئارزۇلۇق بولۇپ كەتتى.

رىسا ئۇنىڭدىن ئايرىلىشنى ئويلىغىنىدا، دائىم ھەسرەتلىنىپ ئۇھ تارتاتتى. رىسانىڭ ئۇنىڭغا راسلىغان يۈك - تاقلىرىدىن قارىغاندا، خۇددى ئۇ سىرتتا ئون يىل تۇرىدىغاندەك ئىدى. كېچىچە كۆز يۇممىغان بۇ ئىككى ئايال بىلەن بارون ئۆكتەبىر ئايلىرىنىڭ بىر ئەتىگەنلىكى ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇپ، پەيتونىغا ئولتۇردى - دە، يولغا چىقتى.

ئۇلار ئالدىنقى قېتىم بارغىنىدا، ئۇنىڭ ياتىدىغان كارىۋىتى ۋە سىسپىسكى ئورنىنىمۇ تاللاپ قويغانىدى. بۇ قېتىم مەكتەپكە كەلگەندە، لىرون ھامما رىساغا ياردەملىشىپ، كىيىم - كېچەكلىرىنى بەش يارىملىق ئىشكاپقا رەتلىك سېلىپ بەردى. بۇنىڭ ئۈچۈن توپتوغرا بىر كۈن ئاۋارە بولدى. ئىشكاپ كىچىك بولغاچقا، ئۇلار ئېلىپ كەلگەن نەرسىلەرنىڭ تۆتتىن بىرىمۇ سىغمىدى. رىسا مەكتەپ مۇدىرىنى تېپىپ، يەنە بىر ئىشكاپ ئالماقچى بولدى. خوجۇلۇق خىزمەتچىسى چاقىرىپ كېلىندى. لېكىن ئۇ، بۇنچىۋالا كىيىم - كېچەك ۋە بۇيۇملار تامامەن ھاجەتسىز، ئەكسىچە ئاۋارىچىلىق بولىدۇ، دېدى ھەممە مەكتەپنىڭ بەلگىلىمىسى بويىچە باشقا ئىشكاپ بېرىشكە بولمايدىغانلىقىنى ئېيتتى. ژىنانىڭ بېشى قاتتى. تىغى ئەتراپتىكى سارايدىن پائولغا ئاتاپ بىر ئېغىز ئۆي ئىجارىگە ئېلىشنى، سارايۋەنگە بولەنگە نېمە لازىم بولسا، شەخسەن ئۆزى يەتكۈزۈپ بېرىشنى ئالاھىدە تاپىلاش قارارىغا كەلدى.

ئاندىن ئۇلار گاۋىر پورتىنىڭ پىرىستانىغا بېرىپ سەيلە قىلدى ۋە كىرىپ - چىقىۋاتقان كېمىلەرنى كۆردى.

شەھەرنى سالقىن تۈن پەردىسى قاپلىدى. كوچىلاردىكى

چىراغلارنىڭ ھەممىسى ئېچىپ كەتتى . ئۇلار بىر ئاشخانىغا كىردى . لە-
كىن ھېچقانچىسىنىڭ ياماق يىگۈسى يوق ئىدى . ھەممىسى كۆزلىرىگە
لىق ياش ئېلىپ بىر - بىرىگە قارىشاتتى . قورۇمىلار ئارقا - ئارقىدىن ئە-
لىپ كېلىنىدى ۋە شۇ پېتى يەنە قايتۇرۇپ كېتىلدى .
ئۇلار ئاستا قەدەملەر بىلەن مەكتەپكە قاراپ ماڭدى . ئائىلە باش-
لىقلىرى ياكى ياللىۋالغان كىشىلىرى ئۇرنىتىپ كەلگەن چوڭ - كىچىك
باللار يەنە - بەرەپتىن مەكتەپكە يىغىلىۋاتاتتى . تۇرغۇن باللار
يىغلاۋاتاتتى . چىراغ خىرە نۇرۇنۇپ تۇرغان مەكتەپ ھويلىسىدا ، يىغا
ئاڭلىنىپ تۇراتتى .
رىسا بىلەن پائول ئۇراقچە قۇچاقلاشتى . ئېرون ھاما ئارقىسىدا
تۇرۇپ ، قولىغلىقى بىلەن يۈزىنى ئېتىۋالغانىدى . ئۇلار ئۇنى يامان
ئۇنتۇغانىدى . ياروىمۇ چىداپ تۇرالماي يالدۇرراق قايتىپ ئۇچۇن قېرىنى
يەتتۇن ئېتىكى ئالدىدا ساقلاپ تۇراتتى . ئۇخەبلەن يەتتۇنغا خېنى -
دە ، شۇ كۆيى كىچىلەت ئاي يېرەكلىك ياغلىق خاكرىغا قايتىپ كەلدى .
تۈن قاراڭغۇسىدا ھۆكۈرگەن يىغا ئاۋازى دەممۇ دەم ئاڭلىنىپ
تۇراتتى .
ئەتىسى زىسا كەچكىچە يىغلىدى . ئۇچىنچى كۈنى يەتتۇن يە-
مارلىنىپ يەنە گاۋىرغا ياردى . بولەي ئۇلاردىن ئايرىلغاندىن كېيىن ، ئۆز
تۇرمۇشىغا كۆنگەنىدى . سەۋەب ، ئۆز ئۆمرىدە ئۇنىڭ شۇنچىۋالا خىق
ساۋاقداشلىرى يار بولدى ؛ ئۇنىڭ ئەس يادى ئوتتۇن بىلەن بولۇپ ، قو-
تۇلخانىدا ئولتۇرالماي قالدى .
رىسا ئىككى كۈندە بىر قېتىم يېرىپ ئۇنى كۆرۈپ تۇراتتى .
يەكشەنبە كۈنى ئۆيگە قايتۇرۇپ كېلەتتى . ئادەتتە يەتەپپۇس ۋاقىتىدا ،
مەكتەپتىن كەلمەي ، ياشقا ئىشى بولمىسىمۇ ، قوتۇلخانىدا ئولتۇرۇۋېرەت-
تى . مەكتەپ مۇدىرى ئۇنى تۆلۈمىگە چاقىرىپ ، تۈنگەندىن كېيىن
ئاررىاق كېلىشى ئىشى ، تۇ پەيدى - يەسھەبلەر ئۇنىڭ قولىغا رادى
كىرمىدى .
مەكتەپ مۇدىرى ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ ، ئەگەر يالىسىڭ يەتەپپۇس

ۋاقىتتىكى كۆڭۈل ئېچىشىغا داۋاملىق تەسىر يەتكۈزۈۋېرىشكەن بالا ئوبدان ئوقۇيالمايدۇ، مەكتەپ ئاخىر بالىنى قايتۇرۇۋېتىشكە مەجبۇر بولدى، دېدى. تارون مەكتەپنىڭ يازما ئۇقتۇرۇشىنىمۇ تاپشۇرۇۋالدى. شۇنىڭدىن باشلاپ تارون زىنانى مەھبۇسلارغا ئوخشاش نەزەربەنت ئاستىغا ئېلىپ، ئاي تىرەكلىك تاغلىق جاڭگىلىدىن چىقىشقا قويمىدى.

زىنا ھەرقېتىمقى دەم ئېلىش كۈنىسى ئوغلىنىمۇ بەك تەقەززالىق بىلەن كۈتەتتى. زىنا بارغانچە بەك زېرىكىدىغان بولدى. ئۇ دەسلەپ تىنىقسىز ئەتراپىنى ئايلاندى، كۈن بويى ئۆزى يالغۇز يۇشانى ئەگەشتۈرۈپ يۈرۈپ جىسال سۈرەتتى. يەردە يۈنۈن خۇشنىس كىبىس، تار يولدا ئۇلىنۇرۇۋېلىپ، دىڭىزغا قارايتتى. يەردە ئۇرمانزارلىقلاردىن ئۆتۈپ بازارغىچە باراتتى. تۈرلۈك سەيلە قىلغان يەرلىرىنى قايتىدىن ئەسكە ئالاتتى. ئاشۇ يىللاردا مۇشۇ يەرلەردە ئايلىنىپ يۈرگەن ۋاقىتلىرىدا، ئۇ ياخشى شېرىن خىياللارغا چۆمگەن قىزچاق ئىدى. ھازىر ئۇ ۋاقىتلارغا ئۆزۈن بولدى. يەك ئۆزۈن ۋاقىت بولدى.

ئۇ ھەرقېتىم ئوغلى بىلەن كۆرۈشكەندە، خۇددى ئايرىلغىلى ئۇزۇن يىل بولغاندەك ھېس قىلاتتى. يائول ئانىمۇ ئاي ئۆسۈپ باراتتى، ئەكسىچە زىنا ئانىمۇ ئاي قىرىپ، مۇنداق قارىغاندا دادىسى بىلەن ئاكا ـ سىڭىلدەك كۆرۈنىدىغان بولۇپ قالدى. تارون ھامىنى كەلسەك، 25 يېشىدىلا، ئۇنىڭ چىرايى سۇنغان بولسىمۇ، سۇ تېنچە تۇرۇپ قالغانىدى. شۇڭا ھازىر ئۇ زىنانىڭ ھەدىسىدەك كۆرۈنەتتى.

تولەي مەكتەپتە ئوقۇشقا رادىلا كۆڭۈل بۆلمەيتتى؛ ئۇ 4 ـ سىنىپنى ئىككى يىل ئوقۇدى. 3 ـ سىنىپتىن باشلاشتۇرۇپ تۇرۇپ ئاران دېگەندە كۆچۈپ؛ 2 ـ سىنىپقا كۆچكەندە، يەنە بىر يىل قالاپ ئوقۇدى. شۇنداق قىلىپ ئىسىدىلىكى سىنىپقا كۆچكەندە 20 ياشقا كىرىپ قالدى.[1]

---

① فرانسىيىدە ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ ئوقۇتۇش سىستېمى دەرىجىسى ھېسابلاش مەملىكىتىمىزنىڭ ئەكسىچە بولۇپ، بىرىنچى سىنىپ ئەڭ يۇقىرى سىنىپ، يەنى ئىسىلىستىكا سىنىپى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ

بۇ ۋاقىتتا بولەي ئىگىز بويلۇق كېلىنچەكنىڭ بىگىت بولۇپ قالدى. ساقال ـ بۇرۇتلىرى جەت بارىنى، ھارىپ ھەر بەكشەنبە كۈنى ئاي بىرەكلىك باغلىق خاكىرىغا ئۆزى قاسىپ كېلىدىغان بولغانىدى. ئۇ ئاپ‌ىسىنى ئۆگىنىۋالدى، ئۇ بىر ئايىنى ئىجارىگە ئالانى ـ دە، ئىككى سا‌ئەتلا ئۆتىگە كېلەتتى.

بەكشەنبە كۈنى ئەتىگەنلىكى رىسا، لىرون ھاما ۋە ياروى بىر‌لىكتە بولغا چىقىپ، ئۇنى كۈتۈۋالاتتى. ياروى يارا ـ يارا ئىنلىسى رۇس‌لىسالماندىغان بولۇپ قالدى. يول ماڭغاندا بوۋاقلارغا ئوخشاشتى، بىغ‌لىپ چۈشمەي دېگەندەك، قولىنى كەتتىگە قىلىۋالاتتى.

ئۇلار چوڭ بولۇپ بولۇپ، ئاستا ماڭاتتى. بەزىدە جىرا بويىدا ئولتۇرۇۋېلىپ، ئابلىق ئادەم كۆرۈنەمدىكىن دەپ، بىراقلارغا بەرەر سالاتتى. ھەرقېتىم بۇيپۇر يولدا بىرەر قارا كۆرۈنسە، بۇ ئۇچەيلەن قول‌لىرىدىكى باغلىقنى ئېلىپ پۇلاڭشىتاتتى. بۇ ۋاقىتتا ياىُول ئاتىنى قام‌چىلاپ، شامالدەك بىر جېپىپ كېلەتتى. رىسا بىلەن لىرون ھاما قور‌قۇپ، بۇرەكلىرى پوكۇلداپ كېتەتتى. بوۋىسى خۇشاللىقىدىن ئۆ‌رىنى بوقىپ، « قالىس، يارانلىق! » دەپ ۋارقىراپ كېتە‌تى.

ياىُول ئاپىسىدىن ئىگىز بولسىمۇ، لېكىن رىسا ئۇنى بەبلا بالىدەك كۆرەتتى، دائىم ئۇنىڭدىن:

— بولەي بۇيۇك بوڭلىدىمۇ؟ — دەپ سورايتى. چۈشلۈك با‌ماقتىن كېيىن، ئۇ باماكا چېكىپ پەلەمپەيدە ئالىلىپ بۇرگەندە، رىسا دىرىرىنى ئىچىپ:

— سەندىن خۇش بولاي، بالاڭۋاش جىمما، شامالداپ قالىسەن، — دەيتى.

ياىُول كېچىدە ئابلىق مەكتەپتىن قايتقاندا، بىخمۇ ۋايىم بەپ:

— ھەرگىز بىر جاپمىغىن، بولەي بالام! جوقۇم ئىھتىيات قىل، ئىپسىڭدە بولسۇن، بىرەر ئىش بولۇپ قالسا، بىچارە ئاناڭ ساراڭ بولۇپ كېتىدۇ، — دەيتى.

ىر سەىە كۈىى ئەىىگەىلىكى رىىا پائۇلىىڭ ىر پارچە حىىىى ىاپشۇرۇۋالدى . حەىىە ئەىە ئۆىگە قاىالماىدىعاىلىعى ، ىەرى دوسىلىرىىىڭ دالا سەىلىسى ئۇىۇشىۇرعاىلىعى ، ئۆرىىمۇ قاىىسىپ ىرىسكە ىەكلىپ قىلعاىلىقى ئىىىلعاىىدى .

ىەكشەىىە پۈىۈن ىر كۈىى رىىا ىرەر ىالا ـ قارا ىۈر ىىرىدىـ عاىدەك ىەشۋىس وە عەم ىىىس ئىحىدە ئۆىكۈردى . ىەىسەىە كۈىى ىاـ قىى ـ ىاق ىولعاى رىىا ىەىە گاۋىرعا ىاردى .

ئوعلى ئۇىىڭعا ىاشقىحە كۆرۈىدى . لىكىن ئۇىىڭ رادى قاىداق ىولۇپ قالعاىلىقىىى ئىسالماىىى . ئۇىىڭ كەىىى ىاھاىىى حاع كۆرۈىەىـ ىى ، ئاۋارى ئەر كىىىىڭكىدەك حىقاىى . ىۇىۇقىىر ئۇ ئىىاىى ىەىىئى ھالدا ئاىىسىعا :

ـــ ئاپا ، ىۈگۈن سەن كەلگەىدىن كىىن ، كىلەر ھەىىدە ئاق ىرەكلىك حاڭرىعا قاىىاىمەن ، حۈىكى ىر ىەىە دالا سەىلىىگە ىاردـ مىر ، ـــ دىدى .

رىىا ھاڭۋىعىپ ىۇرۇپ قالدى ، رۇۋاىمۇ ىۇىۇلدى . ىۇ گەپ ئۇـ ىىڭعا پائول حوڭ قۇرۇقلۇقىا ىارىمەن ، دىگەىدەك ئاڭلىىىپ كەىىى . ئاـ حىر ئۇ :

ـــ ىولەى ، ماڭا ئىىقىىا ، سەن ىىمە ىولدۇڭ ؟ ىۇ رادى ىىمە ئىش ؟ ـــ دەپ سورىدى .

پائول كۈلۈپ ئاپىسىىى قۇحاقلىدى :

ـــ راىىت ھىچ ئىش ىولمىدى ، ئاپا ، مەن دوسىلىرىم ىىلەن ىرلىكىە ىرىپ ئوىىدىم ، مەن حوڭ ىولۇپ قالدىم ، ـــ دىدى .

رىىا حاۋاب ىەرگۈدەك سۆر ىاپالمىدى . لىكىن ئۇ پەىۈىدا ىالعۇر ئولىۇرعاىدا ، ھەرحىل عەلىىە حىىاللار كۆڭلىدىن كەحىى . رىىا ئۇىىڭ ئۆز ىولەىى ئىكەىلىكىى ، ئۆز ۋاقىىدىكى كىحىككىىە ىولەى ئىكەىلىكىى ىىلەلمەى قالدى . رىىا ىرىىچى قىىم ئۇىىڭ چوڭ ئادەم ىولۇپ قالعاـ لىقىىى ، ئەمدى ژىىاعا ىەوە ئەمەسلىكىى ، ئۆز ىۇرمۇسىىى ئۆزى ئۆىـ كۈرىدىعاىلىقىىى ، قىرىلار ىىلەن كارى ىولماىدىعاىلىقىىى سەردى . رىىاعا

ئۇ بىر كۈن ئىچىدىلا ئۆزگىرىپ باشقا بىر ئادەم بولۇپ قالغاندەك بى-
لىندى. قارىغا! بۇ ئۇنىڭ ئوغلىمۇ؟ تېخى بۈگۈنلا ئۆزگە
كۆكتات تېرىشنى ئۆگىنىپ تۇرغان بىدەك، بۈگۈن ئۆز قاراشلىرى
بار، ساقال-بۇرۇتلۇق باش بولۇپ قالدى!

ئۇخ ئاي ئىچىدە پائول ئۆيگە ئاندا-ساندا كېلىپ، ئۆيدىكىلەرنى
كۆرۈپ كېتىپ تۇردى. كەلگەندىمۇ كېتىشكە ئالدىرايتتى. ئاخشىمى
بولسا بىر سائەت بولسىمۇ بالدۇر كېتىشكە ھەرىكەت قىلاتتى. بۇنىڭدىن
رىسا ساراسىمىگە چۈشتى. ئاروۋن ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىپ:

— بۇ بالا ھازىر 20 ياشقا كىرىپ قالدى، ئۆز بىلگىنىنى قىل-
سۇن! — دېدى.

بىر كۈنى ئەتىگەندە كېتىم-كېچىكى باھانىسى سۆلكەتسىز بىر
يۇۋاي يېمىس تەلەپپۇزى بىلەن فرانسۇزچە سۆزلەپ، ۋىكتور جانىم بى-
لەن كۆرۈشۈشنى تەلەپ قىلدى. ئۇ رىساغا تەزىم قىلىپ، ئىززەت-
ئىھتىرام بىلدۈرگەندىن كېيىن، يانچۇقىدىن مايلىشىپ كەتكەن تۇلغار
قاپچۇقنى ئېلىپ:

— بۇ ياغاقنى سىزگە بەرەي، دەپ كېلىۋىدىم، — دېدى.

ئۇ مايلىشىپ كەتكەن قەغەز ياغاقنى رىساغا سۇندى.

رىسا تۇنى قايتا-قايتا كۆرۈپ، ھېلىقى تەھۇدىيگە قارىدى، يا-
غاقنى تەتە بىر قىسىم كۆرۈپ چىقىپ سورىدى:

— بۇ نېمە ئىش؟

يانىقى كىشى قاش-قاپاقلىرىنى ئويۇشتۇرۇپ، كۈلۈمسى-
رىگەن ھالدا:

— مەن سىزگە سۆزلەپ بېرەي، سىزنىڭ تاتوھجىنگىزگە بىرئاز
پۇل لازىم بولغانىكەن، مەن سىزنىڭ ئاق نىيەتلىك جانىم ئىكەنلىكى-
ڭىزنى بىلگەچكە، ئۇنىڭغا بىرئاز پۇل قەرز بېرىپ تۇرغانىدىم، — دەپ
چۈشەندۈردى.

رىسانىڭ پۈتۈن ئەزايى تىترەپ كەتتى، ئۇ:

— نېمە ئۈچۈن ئۇ كېلىپ مەندىن ئالمايدۇ، — دېدى ھېلىقى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن بىر ئادرېسى

يەھۇدىي ، بۇ ، قىمار ئويۇنىدا ئۇتتۇرغان پۇلكەن ، ئەينى چۈشتىن بۇرۇن بۆلۈشنى لازىمكەن ، ئۇنىڭ ئۇيىسىگە پائول يېڭى ياش بولغاچقا ، يەنىڭكى ھېچكىممۇ پۇل قەرز بېرىشكە ئۇنىمايتى ، بۇ چاغدا « ئازراق ياردەم » قىلمىغان بولسام ، ئۇنىڭ « ئابرۇيى تۆكۈلۈپ كېتەتتى ! » دېگەندەك گەپلەر بىلەن ئۆزىنىڭچە چۈشەندۈرۈپ كەتتى .

رىسا بارونى چاقىرماقچى بولدى . لېكىن ئۇ ھىددىيلەشكەنلىكىدىن ، پۈتۈن بەدەنلىرى ئۇيۇشۇپ ، ئۆرە تۇرالماي قالدى . شۇڭا ، ھېلىقى خاراپچورغا :

— ئىرواپوكنى يىتىۋىتكا ، خوش بولۇپ قالاي ! — دېدى .

ياتقى كىشى قىلىقىغا خۇشۇپ قالماممىكىن ، دەپ ئىككىلىنىپ قالدى ۋە دۇدۇقلاپ :

— ياۋادا سىزگە ئەپسىز بولسا ، مەن كىشى كىلەي ، — دېدى .

رىسا ئىنىسى چاقىپ ، ھاجەتسىزلىكىنى بىلدۈردى . يەھۇدىي ئىرواپوك كوپۇيكىسىنى ياشى . ئىككىسى ئۈن - تىنسىز بىر - بىرىگە قارىشىپ تۇرۇشتى .

بارون كىرىپلا ، نېمە ئىش بولغانلىقىنى دەرھال چۈشەندى . ھۆججەتتە يېزىلغىنى 1 مىڭ 500 فرانك ئىدى . ئۇ مىڭ فرانك بېرىپ كۆزلىرىنى ھېلىقى ئادەمگە مىختەك تىكىپ تۇرۇپ :

— بۇنىڭدىن كېيىن ئىككىنچى كەلگۈچى بولماڭ ، — دېدى .

ھېلىقى كىشى ھەشئالللا - رەھمەت ئېيتىپ ، تەزىم قىلىپ چىقىپ كەتتى .

بارون بىلەن رىسا دەرھال گاۋىرغا قاراپ يولغا چىقتى . مەكتەپكە بېرىپلا ، پائولنىڭ بىر ئايدىن بۇيان مەكتەپكە كەلمىگەنلىكىنى ئۇقتى . مەكتەپ مۇدىرى رىسا ئىمزا قويغان تۆت پارچە چەك تاپشۇرۇۋالغان ؛ دەسلەپكى چەكتە ئوقۇغۇچىنىڭ ئاغرىپ قالدى دېيىلگەن ؛ قالغانلىرىدا كېسەل ئەھۋالى دوكلات قىلىنغان . ھەربىر پارچە چەكتە دوختۇرنىڭ ئىسپات قەغىزى قىستۇرۇلغانىدى . بۇنىڭ ھەممىسى يەنىڭكى ئالغان ئىدى . ئاتا - بالا ئىككىسى بىر - بىرىگە قارىشىپ ھاڭ - تاڭ بولۇپ

تۇرۇپ قالدى .

مەكتەپ مۇدىرىمۇ تەك ئىچىدى . ئۇلارنى باشلاپ بىرلىكتە ساقچى باشلىقى بىلەن كۆرۈشۈشكە باردى . شۇ كۈنى بۇ ئىككى ئائىلە باشلىقى سارايدا قونۇپ قالدى .

ئەتىسى شۇ يەردىكى بىر خۇسۇسىي پاھىشىخانىدىن بالىنى تېپىپ كەلدى . تۇغقىنى بىلەن ئاپىسى ئۇنى ئاق تىرەكلىك ياغلىق ھاڭگىرىغا ئې-لىپ ماڭدى . يولدا ھېچكىم لام ـ جىم دېمىدى . زىننا ياغلىقى بىلەن يۈزىنى توسۇۋېلىپ توختىماي يىغلايتتى . پائول پەسەت قىلماي داللارغا نەزەر سالاتتى .

بىر ھەپتە بولمايلا ، ئۇلار پائولىنىڭ يېقىنقى ئۈچ ئاي ئىچىدە 15 مىڭ فرانك قەرزدار بولغانلىقىنى بىلدى . قەرز ئىگىلىرى پائولىنىڭ ئۇزاققا يارىمايلا رەسمىي ئادەم بولىدىغانلىقىنى بىلگەچكە ، دەسلەپتە قەر-زنى سۈيلەپ كەلمىگەنىدى .

ئۆيدىكىلەرنىڭ ھېچقايسىسى بۇ ئىشلار توغرىسىدا سۆزلەشمەي-دى . ئۇلار ئۇنى ياخشىلىقچە ئېرىشىپ قولغا كەلتۈرۈشنى ئويلاپ ، ئۇنىڭغا ياخشى يېمەكلىكلەرنى بەردى ، ئەركىلەتتى ، ئۇنى كۆندۈرۈشكە ھەرى-كەت قىلدى . بۇ دەل باھار پەسلى ئىدى ؛ گەرچە زىننا ساراسىمە ئىچىدە تۇرغان بولسىمۇ ، ئۇلار پائولغا بازاردىن بىر دانە كېمە ئىجارىگە ئېلىپ ، ئۇنىڭ خالىغان ۋاقىتتا دېڭىزغا چىقىپ ئىچ پۇشۇقىنى چىقىرىشىغا شەرت ھازىرلاپ بەردى .

ئۇلار پائولنى گاۋىرغا كىتىپ قالمىسۇن ، دەپ ئات مىنىشكە رۇخسەت قىلمىدى .

پائولىنىڭ قىلىدىغان ئىشى يوق بولغاچقا ، دائىم چېچىلايتتى . بە-زىدە تەكمۇ قوپاللىق قىلاتتى . بارون ئۇنىڭ بىرىم يولدا ئوقۇشنى باشلاپ قويۇشىدىن ئەندىشە قىلاتتى . يەنە ئايرىلىشنى ئويلىسا ، زىننا ئۆزىنى قويىدىغان يەر تاپالماي قالاتتى ، لېكىن ئۇنىڭغا قانداق يول كۆرسىتىشنى بىلمەيتتى .

بىر كۈنى كەچتە پائول ئۆيگە قايتىپ كەلمىدى . كىيىن ئۇلار

ئۇٮىڭ ئىككى كىمجى ٮىلەں جىقىپ كەتكەٮلىكىٮى ٮىلدى . زىٮىا ئەں-
سىرەپ شىلەپىسىٮىمۇ كىيمەسىن كىجىلەپ ٮازارغا ٮاردى .
دىڭىز ساھىلىدا ٮىرەٮچە كىشى ھېلىقى كىمىنىڭ قايتىپ كىلى-
شىنى كۈتۈپ تۇراتتى .
دىڭىزدا چىراغ يورۇقى پەيدا ٮولدى ۋە پىلىلداپ ٮارغانسېرى
قىرغاققا يېقىنلاشتى . لېكىن كىمىدە پائول يوق ئىدى . ئۇ كىمىچىلەرگە
ئۆزىنى گاۋىرغا تەككۈزۈپ قويۇشقا ٮۇيرۇغانىكەن .
ساقچىلار تەرەپ – تەرەپنى ئىزدەپمۇ ئۇنى تاپالمىدى . ئۆتكەن
قىسىم ئۇنى يوشۇرۇپ قويغان پاھىشە ئايالمۇ يوقالغان ٮولۇپ ، زادىلا ئىز
قالدۇرمىغان . تەنى پاھىشە ئايال ئۆي جابدۇقلىرىنى سېتىۋېتىپ ، ئۆي
ئىجارىسىنىمۇ تۆلىۋەتكەنىدى . ئاق يىرىكلىك ياغلىق خاكىردىكى پائول-
نىڭ جانىسىدىن ھېلىقى ئايال يازغان ئىككى پارچە خەت تېپىلدى .
خەتتىن ئۇنىڭ پائولغا مەھبۇبلارچە كۆيۈپ قالغانلىقىنى كۆرۈۋالغىلى
بولاتتى . خەتتە ئۆزىنىڭ ئەنگلىيىگە بارماقچى ئىكەنلىكى ، يەرلىك
خىراجەتنىڭ ئىسى قىلىپ قويغانلىقىنىمۇ يېزىلغانىدى .
شۇنىڭدىن تاشلاپ خاكىردىكى ئۆچەيلەن روھىي ئازاب بىلەن
زىندانىدا ياتقان مەھبۇسنىڭ رۇۋان سۇرمەي قالغۇرۇشى . زىنانىڭ
چاچلىرى ئەسلىدە كۆپ رەڭ ئىدى . ھازىر تامامەن ئاقىرىپ كەتتى . ئۇ
ساددىلىق بىلەن ، تىنە ئۆچۈن تەۋرىنىپ كىشىنى مۇنداق ئەھمەق قىلى-
دىغاندۇ ، دەپ ئۆز – ئۆزىگە سوئال قوياتتى .
زىنا بولسئاك پوپىنىڭ بىر پارچە خېتىنى تاپشۇرۇۋالدى :

خانىم ، بەگزادىنىڭ خاراسى سىزنىڭ يېنىڭىزغا كەلدى ، سىز ئۇنى-
لىڭىزنى بەگزىگە تاپشۇرمىغاندىكىز ، ھازىر بەگزى ئۇنى سىزدىن
تارتىۋېلىپ پاھىشە ئايالغا بېرىۋېتى . بەگزادىنىڭ بۇ ئاچچىق سا-
ۋىقى ، كۆرۈنگىنى بويان ئىچىشكىزغا كۈپايە قىلمامدۇ ؟ بەگزا-
دىنىڭ مېھرى – شەپقىتى دەريا – دېڭىزلاردەك چەكسىز پەقەت سىز
تىنىشكىزدىن تېپىپ ، ئۇنىڭ ئالدىغا ياش توكسىڭىز ، ئېھتىمال ئۇ-
نىڭ ئىلتىپاتىغا سازاۋەر بولۇشىڭىز مۇمكىن ، تېخىر ئۇنىڭ ياقايىل

بىر چاكىرى ، باۋادا بىر ئۆينىڭ ھۇجرىسىنىڭ ئىشىكىنى چەكسە-
ئىكەن ، مەن حەرەمنى سىزگە ئىشىك ئېچىپ بېرىمەن

رىسا حەيى بىرىغا قويۇپ ، ئۆرۈنىغىچە ئولتۇرۇپ كەتتى . ئىھتى-
مال يوپىنىڭ ئىسقاتلىرى تۈگىدۇ ، ئۇنىڭ ئۆيكەتتە دىنغا بولغان جىلمۇ
جىل گۇمان - ئەندىشىلىرى ۋىجدانىنى ئازابلاشقا باشلىدى . بەگىرى
راستىلا كىشىلەرگە ئوخشاشلا ھەم ھەسەت قىلىپ ، ھەم ئۆچ ئالامتى-
غاندۇ ؟ ئەگەر ئۇ ھەسەت قىلمىسا كىشىلەر ئۇنىڭدىن قورقمايدۇ ، ئۇ-
نىڭغا چوقۇنمايدۇ . قىلچە شۈبھىسىزكى ئۇنىڭدا ، ئادەتتىكى كىشىلەرگە
ئوخشاشلا ھىسسىيات بار . شۇڭى ، بەقەت بىرىنىڭ ئۆيى يىتمۇ ئا-
ساراي خۇشىسىمىز ئۆچۈندۇر ، دەل مۇشۇنداق نۇرەكرادىلىقنى كى-
لىپ چىققان گۇمانلىنىش تۇرافىسىز ۋە ئازاب حەككەن كىشىلەرنى دىنغا
بەسلاشتۇرىدۇ . ھازىر رىسانىك قەلبىدىمۇ ، مۇشۇنداق گۇمان پەيدا
بولغانىدى . بىر كۈنى كەچىە قاراڭغۇ خۇشۇنى يالەيلا ئۇ ، تونۇرۇيحە
يوپىنىڭ ئىسكىگە باردى . ئۇ ۋىجىكىسە كەلگەن ئاۋاق پوپىنىڭ پۈتىغا
يىقىلىپ ، ئۆزىنىڭ گۇناھىنى كەچۈرۈم قىلىشنى ئىلتىجا قىلدى .
يوپ ئۇنىڭ بىر قىسىم گۇناھىنى كەچۈرۈم قىلىشقا ماقۇل بول-
دى ، خۇنكى بەگىرى يۈتۈن مىھرى - شەپقىتى ناروسىنىڭ ئائىلىسىدە
تۇرغان مۇنداق كىشىگە ئاتا قىلىنىشى كەلمەيتى .
— بىر حەرەمنى باب - ئاريدىلا نەگرىنىڭ مىھىر - شەپقىتىنىڭ
ئۈلۈمىنى ھېس قىلىسىز ، — دېدى يوپ مۇئەييەنلەشتۇرۇپ .
ئىككى كۈندىن كىيىن ، دىگەندەك ، ئۇ ئوغلىنىڭ بىر پارچە
خېتىنى تاپشۇرۇۋالدى ، ئۇ چەكسىز قايغۇ ئىچىدە تۇ حەيى يوپ يىلىگەن
تاختىلىقنىڭ ناسلىنىسى ، دەپ قاربدى .

سۆيۈملۈك ئاتامغا .
سەن ئەنسىرىمە ، ھازىر مەن لوندوندا ، سالامەتلىكىم ياخ-
شى ناخشى ، بەقەت ئىقتىساد مەسىلە بولۇپ قالدى بىردە بىر
قوندىسىرلىكىمۇ قالمىدى ھەممىشە كۈن بويى دىگۈدەك ياماقمۇ نە-

يەلمەيۋاتىمىز. مەن جىق تۇرەكنى سۆيگەنگەن ھېلىقى ئائىل ھەم-رىھىم مەن بىلەن بىللە، ئۇ مەندىن ئايرىلماسلىق ئۈچۈن ھەسۋا بولسى، ئەنە 5 مىڭ فرانكنى بىراقلا ئىشلىتىپ بولغىنى. بىل-شىڭ كېرەككى، ئابرۇيۇمنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن، ئالدى بىلەن بۇ پۇلنى چەرمەن تۆلۈۋېتىشىمگە توغرا كېلىدۇ، مەن پات ـ ئارى-دىلا چوڭ ئادەم بولىمەن. سەن دادامدىن مىراس قالغان مال ـ مۈلۈكنى 15 مىڭ فرانكنى ماڭا بېرىشنى ماقۇل كۆرسەڭ، نەقمۇ ياخشى قىلغان بولاتتىڭ. بۇنداق بولغاندا مېنىڭ بىر چوڭ قىي-چىلىقىم ھەل بولاتتى.

خەير ـ خوش، سۆيۈملۈك ئاپا، مەن پۈتۈن قەلبىم بىلەن سىزنى ھەممە تۇغقانلار ۋە لىزون ھاممامنى قۇچاقلايمەن مەن پات ئارىدا سەن بىلەن دىدار كۆرۈشۈشنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئوغلۇڭ ۋىكونت

پائول دى لامار.

ئۇ ئاتىسىغا خەت يازدى! ئۇ ئاپىسىنى ئۇنتۇمايتۇ. رىتا ئۇ تەلەپ قىلغان پۇلنى ئويلايمۇ قويمىدى. ئۇنىڭ قولىدا پۇلى قالمىغانىكەن، ئۇ-نىڭغا پۇل ئەۋەتىش كېرەك. پۇل نېمىگە ئەرزىسى! مۇھىمى ئۇ ئاتىسىغا خەت يازغانىدى!

رىتا ئىغلىغان پېتى خەتنى يارونغا كۆرسەتتى. لىزون ھاممىسىمۇ چاقىرىپ كەلدى. بۇ ئۇنىڭ ئۆز قولى بىلەن يازغان خېتى ـ دە! ھەممەيلەن بۇ خەتنى جۈملىمۇ جۈملە بىر قۇر ئوقۇپ چىقىپ، ئۇنىڭ مەنىسىنى تەھلىل قىلدى.

رىتا غەمدىن خالاس بولۇپ خۇشاللىققا چۆمدى، پۈتۈن كۈچى بىلەن پائولنى ئاقلىدى:

— ئۇنىڭدىن خەت كەلگەنىكەن، ئۆزىمۇ چەرمەن قايتىپ كې-لىدۇ، ئۇ پات ئارىدا قايتىپ كېلىدۇ.

يارون ئۇنىڭغا قارىغاندا بىسىغراق ئىدى، ئۇ:

— بەربىر ئوخشاش، ئۇ ئەسلى بىزدىن ئاشۇ ئائىلىنى دەپ ئاي-رىلغان، شۇ چاغدا ئۇنىڭ قىلچىمۇ ئىككىلەنمىگەنلىكى ئۇ ئائىلىنى بىزدىن

ئارتۇق سۆيىدىغانلىقىنى چۈشەندۈردۇ ، — دېدى .

قاتتىق دەرد ـ ئەلەم ژىلانىڭ يۈرىكىگە تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلدى . ئوغلىنى تارتىپ كەتكەن ھېلىقى زىناخور ئايال ژىنادا نەپرەت ئوتىنى تۇتاشتۇردى . بۇ بىرخىل ئەسەبىيلەرچە ، تىنىۋالغىلى بولمايدىغان نەپرەت ، ھەسەت قىلغان ئايالنىڭ نەپرىتى ئىدى . ھازىرغىچە ئۇنىڭ كۆڭلىدىن بىردەممۇ چىقمايدىغىنى پائول ئىدى . ئۇ ، ئوغلىنىڭ ئەگرى يولغا مېڭىپ قالغانلىقىنى ياھانى ئار ئويلايتتى . بۇنى شۇ ئايالنىڭ كاساپىتىدىلا كۆرەتتى . لېكىن ياروتنىڭ ياتقى سۆزى ئۇنى ئويغىتىپ ، ئالدىدىكى بەختسىز كۈچكە ئىگە رەقىبى ئوخشۇق تۇتۇشى ؛ ئۇ ، بۇ ئايال بىلەن ئۆزى ئوتتۇرىسىدا قاتتىق ئېلىشىشنىڭ بولۇۋاتقانلىقىنى سەزدى . ئۇ ئوغلىنى تاشلىۋېتىشكە رازى ئەمەس ، لېكىن بۇ ئايالنىڭ ئوغلىنىڭ ئۆزىگە بولغان مۇھەببىتىدىن بەك بەھرىمەن بولۇشىغا يول قويماسى .

ئۇنىڭ بولۇپ ياشان خۇشاللىقلىرى بىراقلا يوقالدى . ئۇلار 15 مىڭ فرانك ئەۋەتىپ بەردى . لېكىن بەش ئاي ئىچىدە ئۇنىڭ خەۋىرىنى ئالالمىدى .

ئارقىدىن ھاۋالە ئالغان بىر ئادۋوكات ئوتتۇرىغا چىقىپ ، يۈلىنىدىن مىراس قالغان مال ـ مۈلۈكلەرنى تەپسىلىي ئېنىقلاپ چىقتى . ژىنا بىلەن ياروت بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى . ھېساب ئېنىقلىنىپ بولغاندىن كېيىن ، ژىنا قانۇن بويىچە ئاتىغا ـــ ئۆزىگە تەۋە بولغان مىراسىنىمۇ ۋاز كەچتى . پائول يارىغا قېتىپ كەلگەندە ، 120 مىڭ فرانك تاپشۇرۇۋالدى . شۇنىڭدىن كېيىنكى بىرنەم يىل ئىچىدە ، ئۇ تۆت پارچە خەت ياردى . ھەممىسى ياھانى ئاددىي بولۇپ ، ئۆزىنىڭ خەۋىرىنى يەتكۈزۈلگەنىدى . خەتنىڭ ئاخىرىغا بىر ـ ئىككى جۈملە ياھانى سوغۇق ۋە ئەررىمىگەن سۆزلەرنى يېزىپ قوياتتى . يەنى خەتنىڭ ئاخىرىدا : « مەن خىزمەت قىلىۋاتىمەن ، سودا بازىرىدا بىر ئورۇنغا ئىگە بولدۇم ، سۆيۈملۈك ئانا ـ ئاتىلار ، مەن بىر كۈنى ئاق بىرەكلىك ياغلىق خاتىرىغا يېزىپ سىلەرنى قۇچاقلاشنى ئۈمىد قىلىمەن » دېيىلەتتى .

حەىە ئۆيىنىڭ ئاشىنسى توعرىلىق ھېچنېمە دىسلمگەنىدى. پائول ئۇ توعرىلىق توت ۋاراقنى تولدۇرۇپ يازسىمۇ، بۇ، ئۆيىنىڭ نىشىنى ئە-چىگە ئېچىپ خەم تۇرۇۋالغانلىقىدىن بەكرەك مەسىلىسى ئوچۇق چۈشەن-دۈرۈپ بېرەلمەيتى. بۇ سوغۇق ئېرىلغان خەيلەردىن رىسا بەيلا تو-شۇرۇپتۇۋېلىپ ئۆرنى كۆرسەتمەي تۇرگەن ئاياللى، ھېلىقى پاھىسۋار ئايالى، ئاپلارنىڭ بەرەرىگە مەڭگۈ سىغمايدىغان رەقىبىنىڭ تۇرىقىسى ئالايتى.

ئېچى پۈتۈشان بۇ ئۈچ قېرى دائىم قايداق قىلىپ پائولىي قۇتقۇ-رۇۋېلىشنى مەسلىھەتلىشەتتى. لېكىن زادىلا ئامال تاپالمايتى. پارىژغا بې-رىپ تېقىش كېرەكمۇ؟ تۇنىڭ نېمىگە پايدىسى بار؟

— ئۇ، ھەۋىسى تۈگىگەندىن كېيىن، ئۆزى قايتىپ كېلىدۇ، — دەيتى ئاروں ھەمىشە.

ئۇلار ھەيرەتلىك تۇرمۇشنى داۋام ئەتتۈرەتتى.

رىسا ئىلەن لىرون ھامما دائىم ئاروندىن تۇشۇرۇنچە چىركاۋغا بېرىپ تۇردى.

ئاھاسى ئۆرۈن ئېر مەرگىل ھېچقايداق خەۋەر بولمىدى. بىر-كۈنى ئەتىگەنلىكى، پائولنىڭ ئۆمىدسىزلىك ئىچىدە يېزىپ ئەۋەتكەن خېتى كېلىپ تەگدى، ئۇلار تەك قورقۇپ كەتتى.

ئىچارە ئاپامغا:

مەن تۈگەشتىم، ئەگەر سەن كېلىپ مېنى قۇتقۇزۇۋالمى-ساڭ، ماڭا ناگان ئىلەن ئۆزۈمنى ئۆلتۈرۈۋالماقتىن باشقا يول قال-مىدى. مېنىڭ قىلىۋاتقان ئىشەنچلىك، ھايانكەشلىك ئويۇنىم كۆ-تۈلمىگەن يەردىن مەغلۇپ بولدى. مەن 85 مىڭ فرانكقا قەرزدار بولۇپ قالدىم. ئاۋادا مەن بۇ قەرزنى قايتۇرۇپ تۈگەتمىسەم، ۋەيران بولىمەن. نامىم يەرگە ئۇرۇلىدۇ، ھېچقايداق ئىشمۇ قىلال-مايمەن، مەن تۈگەشتىم، مەن يەنە تەكرار ئېيتاي، تۈرۈمنىڭ تۆكۈلۈپ كېتىشىگە تاقەت قىلىپ تۇرغاندىن كۆرە، ناگان ئىلەن ئۆز ھاياتىمنى ئاخىرلاشتۇرۇشقا رازىمەن. ئەگەر ھېلىقى ئايال مە-دەت بەرمىگەن بولسا، مەن ئاللىقاچان مۇشۇنداق قىلغان بولاتتىم.

مەن ئۇ بوغرىلىق ھېچقاچان ساڭا ئېيتمىغانىدىم . ئۇ مېنىڭ نە-
جانكارىم

خەير - خوش ، سۆيۈملۈك ئاپا ، مەن چىن قەلبىمدىن
سىزنى قۇچاقلايمەن ، لېكىن بۇ ، ئېھتىمال ئەڭ ئاخىرقى قېتىم بو-
لۇشى مۇمكىن پائول

ھەيكە سودا بالىسىمۇ قوشۇپ قويغانىدى بۇ بالىنى ئۇنىڭ ئوقىسىنىڭ مەغلۇپ بولۇش خەۋىرىنى تەپسىلى چۈشەندۈرۈپ بېرەتتى .

بارون دەرھال خەت ئەۋەتىپ ، ئۆزلىرىنىڭ پۈتۈن كۈچى بىلەن بىر ئامال قىلىپ بۇ ئىشنى ھەل قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى . ئارقىدىنلا بارون ئۆزى گاۋىرغا بېرىپ ، ئەھۋالنى ئۇقۇشۇپ ، بىر قېتىم يەر - مۈلۈكنى گۆرۈ قويۇپ ، پۇلىنى پائولغا ئەۋەتىپ بەردى .

پائول ئۆچ پارچە خەت يېزىپ ، ئىسيان يەسىرلەنگەنلىكى ، رەھمەت ئېيتىدىغانلىقى ھەمدە ئۆزىنىڭ دەرھال قايتىپ كېلىپ ، بۇ سۆيۈملۈك ئانا - ئانىلارنى قۇچاقلايدىغانلىقىنى بىلدۈردى .

لېكىن ئۇ قايتىپ كەلمىدى .

توپتوغرا بىر يىل ئۆتۈپ كەتتى .

رىسا بىلەن بارون پارىژغا بېرىپ ئۇنى ئىزدەپ تاپماقچى ھەمدە ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئۇنى قايىل قىلىشقا تىرىشىپ كۆرمەكچى بولۇپ ، يولغا چىقىش ئالدىدا تۇرغاندا ، ئۇشتۇمتۇت پائولنىڭ ئاددىيلا يېزىلغان بىر پارچە خېتىنى تاپشۇرۇۋالدى . خەتتە ئۇنىڭ لوندوندا ئىكەنلىكى ، پائول دې لامار ناملىق كېمە ترانسپورت شىركىتى تەشكىللەۋاتقانلىقى يېزىلغانىدى . خەتتە : « شىركەتنىڭ ئىسمىنى بالىمەن كاپىتەنكە ئىگە ، مەن بەك ياخشى كۆپ پايدىغا ئىگە بولۇشۇم مۇمكىن ، بۇ قېتىمقى قاراملىق ئەمەس . تۆۋەندە سىلەر ھەرخىل پايدىلىق شەرت - شارائىتلارنى كۆرۈپ تۇرۇپسىلەر ، مەن سىلەر بىلەن تۇر كۆرۈشكەندە ، خەمسەندە ياخشى تۇقرى ئورۇنغا ئىگە بولىمەن . تۆگۈنكى كۈندە پەقەت سىزدىن خېتىڭىز بولسا يېتىپ بولدۇ . » دەپ يېزىلغانىدى .

ئۆچ ئايدىن كېيىن ، كېمە ترانسپورت شىركىتى ۋەيران بولدى . ھېساب ئىشلىرىدا قايتىسىز قىلمىشلار بولغاچقا ، دىرېكتورىنىڭ مەسئۇ-

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

لىسى سۈرۈشتە قىلىشقانىدى . زىنانىڭ ىرۈسى ىرىەججە سائەت بورمالسىز بولۇب ، ئاعرىپ ىىسىپ قالدى .

ىارون بەنە گاۋىرعا ىرىپ ، ھەرقاىسى تەرەپلەردىن ئەھۋال ئۇ-قۇشنى . ئادۋوكاتلار ، ۋاسىتىچىلەر ، ۋاكالەتچىلەر ، ئىجراچىلار ىلەن ئۇچرىشىپ ، دى لامار شىركىتىنىڭ قەررى 235 مىڭ فرانكقا بەتكەنلە-كىنى ىلىپ ، بەبە مال ـ مۈلكىنى گۆرۈگە قويۇشقا مەجبۇر بولدى . بۇ قىسىم ئۇ ئاۋ ىرەكلىك ھاكىرىنى وە ئۇىنىڭ ئەتراپىدىكى ئىككى ھاكىر-ىنىڭ ھەممىسىنى گۆرەگە قويۇپ ، ئاران دىگەندە پۇلنى تەبارلىدى .

ىىركۈنى كەچتە ، ئۇ ، بىر قاسىنچىنىڭ ئىشخانىسىدا ئەڭ ئا-خىرقى رەسمىيەتلەرنى ئۆتەۋاتقاندا تۇيۇقسىز مىڭىسىگە قان چۈشۈپ يەرگە يىقىلدى .

ئۇلار ئاتلىق ئادەم ئەۋەتىپ ، زىناغا خەۋەر يەتكۈزدى . زىنا ىىتىپ كەلگەندە ، يارون ئالىقاچان جان ئۈزگەنىدى .

زىنا دادىسىنىڭ جەسىتىنى ئاۋ ىىرەكلىك ياغىلىق ھاكىرىغا قا-تۇرۇپ كەلدى . ئۇ بۇ زەربىدىن شۇنچىلىك ئازابلانىدىكى ، خۇدىنى يو-قاتى دىسىمۇ بولاتتى .

بولىئاك پوب ئىككى ئاپالىنىڭ قاتتا قىلغان ياله ـ زارىغا وە يىلىنىشىغا پىسەت قىلماي ، يارونىڭ جەسىتىنى چىركاۋغا ئېلىپ كى-رىشنى رەت قىلىپ تۇرۇۋالدى .

جەسەت گۈگۈم چۈشكەندە دەپنە قىلىندى ، ھېچقانداق مۇراسىم ئۆتكۈزۈلمىدى .

پائول قەرز ئىسلىرىنى ئىسقلاپ بىر يەرەپ قىلىۋاتقان ۋاكالەتچى-دىن بۇ كۆڭۈلسىزلىكنىڭ ۋەقەنى بىلدى ، بۇ قىسقا ئۇ ئەنگلىيىدە يوشۇرۇ-نۇپ تۇرەتتى . ئۇ خەت يىزىپ : بۇ قايغۇلۇق خەۋەرنى كېچىكىپ ئۇققان-لىقىنى ، شۇڭا ئۆلگۈزۈپ كىلەلمىگەنلىكىنى ، ئەپۇ سورايدىغانلىقىنى بىلدۈردى . خەتتە : « لىكىن ، سۆيۈملۈك ئاپا ، سەن مىنى قىسىچىلىقتىن خالاس قىلدىڭ . مەن فرانسىيىگە قايتماقچىمەن ، پات ـ ئارىدا جەزمەن ىرىپ سىنى قوچاقلايمەن » دىيىلگەنىدى .

رىسانىڭ سىروسى بولىمۇ ئاجىزلاپ كەتكەن بولۇپ ، ھەتتا دى-
گۈدەك ھىجقانداق ئىسسى جۇشەنمەسسى وە ئاڭقىرالماسسى .

قىسى بۇ گەي دىگەندە ، 68 ياشقا كىرىپ قالغان لىروں ھامما كا-
ناي ياللۇغى بولدى . كىسى بۇ ئۆپكە كىسىلىگە ئۆرگەردى . ئۇ ، يام -
يىسانىسىر ئۆلۈش ئالدىدا دۇدۇقلاپ تۇرۇپ :

— ياتۇانىم رىسا ، مەن شەيخەنلىك تەكرىسىك قىشقا كىتىۋا-
تىمەن ، ئۇنىڭدىن سىرگە رەھىم - شەپقەت قىلىسى ئىلتىجا قىلىمەن ،
— دىدى .

رىسا لىروں ھاممىسى قەبرىگىچە ئۇزىتىپ باردى . لاي توپىلارنىڭ
ئۆلۈك ساندۇقىنىڭ ئۇستىگە چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ، بىكىر - جى-
ماللاردىن خالاس بولۇش ، بەبە دەرد - ئەلەم يارىتىشنىڭ قۇتۇلۇش ئۇ-
چۈن ،ئۆرىمۇ ئۆلۈۋالماقچى بولدى . ئۇ ، ئۆزىنى يۇيالماي تىقلىپ جۇ-
شۇۋاتقاندا بەسىلىك كەلگەن بىرا ئايلى ئۇنى قۇچاقلىۋالدى - دە ،
جۇددى ياسسى كۆتۈرگەندەك كۆتۈرۈپ كەتتى .

رىسا قىرى لىروں ھاممىسىنىڭ كارىتىدا بەش كىچىسى ئۆت-
كۈردى . بۇ ياتۇتۇش بىرا ئايلى كۆتۈمچانلىق وە كەسكىنلىك بىلەن
ئۇنى ئۆيىگە قايتۇرۇپ كىلىپ ، كارىتۇاتقا ياتقۇزغاندا ، رىسا ياماەن ئۇ-
نىڭ مەيلىدە ئىدى . دەرد - ئەلەم وە ھارغىنلىق بىرلىشىپ ، ئۇنىڭ
گەۋدىسىنى بىسىپ تۇراتتى . ئۇ جۇددى ئىلمەي ئۇخلاپ كەتتى .

ئۇ بىرىم كىچە بولغاندا ئويغاندى . يام مەش ئۇستىدە كىچىككىنە
جىن چىراغ يىسىپ تۇراتتى . بىر ئايال كىرىسلودا ئۇخلاۋاتاتتى . بۇ
كىم ؟ رىسا تونۇمىدى . ئۇ كارىتۇاتنىڭ لىۋىگە سىلجىپ كىلىپ ، بە-
لىلداپ يىسىپ تۇرغان جىن چىراغنىڭ ئاجىز نۇرۇقىدا ئۇنىڭ جىراسى-
نى تونۇماقچى بولدى .

بۇ ئايالى ئۇ كۆرگەندەك قىلاتتى . لىكىن قاچان ، قەيەردە كۆر-
دىكىنە ؟ بۇ ئايال ئىمىدە توق جاتىرجەم ئۇخلىماقتا ، ئۇنىڭ يىشى قىد-
سىسىپ دولىسىغا چۈشكەن ، سىلەپىسى يەرگە جۈشكەندى . ئۇ قارىماققا
40 — 45 ياشلار ئۆپچۆرىسىدە بولۇپ ، ساغلام تۇرلىرى ئاياردەك ، كەڭ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

غوللۇق ، بەستلىك ۋە كۆھلۈك ئىدى . ئىككى قولىنى ئوزۇندۇقىنىڭ ئىككى يېنىغا ياشلاپ ياتاتتى . چاچلىرى ئاقىرىشقا باشلىغانىدى . رىنا جىلمۇ جىل يەھتىسىرلىكلەردىن كېيىن ، بۇھۇش ھالەتتە سەل ئۆزىگە كەلگەن ، ئەمما تېخى تولۇق ھوشىغا كەلمىگەن بولۇپ ، كۆزىنى ئۆر-مەستىن ئۇنىڭغا قارايتتى .

ئاتالىك جىراتى ئۇنىڭغا تونۇشەكلا قىلاتتى . ئۇنى تۇرۇن كۆردىمۇ ؟ ياكى تېپىشىدىمۇ ؟ بۇنى رادىلا ئېسلىيالمىدى . بۇ چېگىش جىساللار ئۇنى چىرمىۋىلىپ كۆڭلىنى تىنائارام قىلدى . ئۇ ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ ، يۇنىڭ ئۇچىدا دەسسەپ ، ئۇخلاۋاتقان ئاتالىك قېشىغا يېرىپ سەپسىلىپ قارىدى . شۇندىلا بۇ ئاتالىك ئۆزىنى ھەرىسالىنىش كۆتۈ-رۈپ كېلىپ كارىۋاتقا ياتقۇزۇپ قويغان ھىلىقى ئاتال ئىكەنلىكىنى ئۇۋا ئەسكە ئالالىدى .

ئۇنى رىنا تۇرۇپقى تۇرمۇشىدا ياشقا بەردىمۇ كۆرگەنمۇ ؟ ياكى تۇنۇگۈنكى مەستخۇش ھالەتتە تونۇشتىمۇ ؟ نېمىشقا ئۇنىڭ جانىنىغا كېلىپ قالغاندۇ ؟ نېمە ئۈچۈن ؟

ھىلىقى ئاتال كۆزىنى ئاچتى ، رىنانى كۆرۈپلا دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى . ئۇ ئىككىسى تۇرمۇ تۇر ، شۈبھىلىك تىنىق تۇرۇشتى ، ھەتتا مەندىلىرى تىر - تىرىگە تىگەيلا دەپ قالدى . تاتۇۇش ئاتال ئەنسىرىگەن ھالدا :

— نېمە بولدى ؟ تۇرۇۋاپسىزغۇ ؟ ئېھتىيات قىلىڭ ، بولمىسا يەنە كېسەل بولۇپ تېتىپ قالىسىز ، يېتىپ تىنىڭ ، — دېدى .

— سىز كىم ؟ — دەپ سورىدى رىنا .

ھىلىقى ئاتال قۇچىقىنى كەڭ ئېچىپ رىنانى قۇچاقلىۋالدى - دە ، جۇددى ئەر كىشىدەك كۈچى تىلەن ئۇنى يەنە كارىۋاتقا ئاپاردى ، ئاۋايلاپ ئورنىغا ياتقۇزۇپ قويغان ۋاقىتتا ، ئىككىسى ، ئۆز يەدىنىنى رى-نانىڭ يەدىنىگە يەگكۈزۈپ تېگىشىتچە رىنانىڭ مەڭزىلىرىگە ، چاچلى-رىغا ، كۆزلىرىگە ئەسەبىيلەرچە سۆيۈپ كەتتى . ئۇنىڭ ياسلىرى رىنا-نىڭ تۇرىگە جۇشەتتى . ئۇ پىچىرلاپ تۇرۇپ :

— رىسا جانىم ، بىچارە جوجانىسىم ، ئاھ ، بىچارە جوجانىسىم ، سىز مېنى بەھەيلا يوقۇمىدىڭىزمۇ ؟ — دېدى .

— ئاھ زورالى ، ئاھ ، بالام ! — دەپ ۋاقىرىۋەتتى رىسا .

رىسا قوجىنىنى ئېچىپ ، ئۇنى توسىدىن قۇچاقلىۋېلىپ سۆيدى . ئۇلار ئۆكسۈپ يىغلاشتى ، مەڭزىلىرىنى - مەڭزىلىرىگە ياقاتتى . كۆز ياشلىرى بىر - بىرىگە قوشۇلدى . ئىككىسى بىر - بىرىنى قۇچاقلاپ را- دىلا ئايرىلالماي قېلىشتى .

زورالى ئاۋال ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ :

— بولدى ، ئۆزىڭىزنى بېسىۋېلىڭ ، سامالداپ قالماڭ ، — دې- دى .

شۇنىڭ بىلەن زورالى كارىۋاتنى ياسىغدىن راسلاپ ، ئورۇنلارنى تۈزەشتۈرۈپ ، ياستۇقنى ئۆز ۋاقتىدىكى ئايال جوجانىسىنىڭ يېنىغا قويۇپ بەردى . رىسانىڭ كۆڭلىگە ئۆتكەن كۈنلەردىكى جىلمۇ جىل سەرگۈ- زەشلەر كىرىۋېلىپ ، لاغىلداپ تىترەيتتى .

— بىچارە بالام ، سەن قانداقچە قېچىپ كەلدىڭ ؟ — دەپ سو- رىدى رىسا .

— ھازىر ئۆزىڭىز يالغۇز قالدىڭىز ، مەن سىزنى تاشلىۋېتىپ تۇ- رەلەمدىم ؟ — دېدى زورالى جاۋابەن .

— شام ياندۇرۇڭا ، سىزنى كۆرۈۋالاي ، — دېدى رىسا .

ياندۇرۇلغان شام جورىنىڭ يېنىدىكى ئۈستەلگە قويۇلغاندا ، ئىككىسى ئۈن چىقارماستىن بىر - بىرگە قارىشىپ ئۈرۈنغىچە تۇرۇپ قې- لىشتى .

ئاندىن رىسا قولىنى ئۆز ۋاقتىدىكى دېدەككە ئۇزۇ- تىپ ، بەس ئاۋاز بىلەن :

— مەن سېنى قانداقمۇ توپۇيالاي ؟ بالام ، ئۆزۈڭنىڭ توپۇيلەي ئۆزگىرىپ كەتكىنىڭنى بىلەمسەن ؟ دەرۋەقە ، مەن تېخىمۇ سۆيۈنداۋ ، — دېدى .

زورالى ئالدىدا تۇرغان ئاۋاق ۋە سۇلغۇن يۈز ئاي چاچلىق ئايالنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەسلى يىللاردا ئۆزى بۇ يەردىن ئايرىلغان ۋاقىتتىكى ياش، گۈزەل ۋە نۇرانە چىرايىنى ئەسلەپ:

— رىسا خانىم، راستلا ئۆزگىرىپ كېتىپسىز، ئۆزگەرگەندىمۇ چىن ئۆزگىرىپ كېتىپسىز، لېكىن ئويلاپ باقسىڭىز، بىز دىدار كۆرۈشمىگىلى 24 يىل بولدى، — دەپ جاۋاب بەردى.

ئىككىلەن يەنە رەۋان سۆرمەي، چوڭقۇر خىيالغا پاتتى. ئاخىر رىسا بوغۇق ئاۋاز بىلەن:

— سەن ھەر ھالدا بەختلىك تۇرمۇش كەچۈرگەنسەن؟ — دېدى.

زورالى ئارىسالدى بولۇپ تۇرۇپ قالدى. چۈنكى ئۇ، كىشىنى ئازابلاندۇرىدىغان ئەسلىمىلەرنىڭ قايتا رىسانىڭ قەلبىنى تىلغىشىدىن قورقاتتى، ئۇ دۇدۇقلاپ سۆزلىدى:

— قەدىر - ئەھۋال . . . قەدىر - ئەھۋال . . . شۇنداق دېيىشكە بولىدۇ، خانىم. مەن ئاغرىنغىدەك ھېچ ئىش بولمىدى، ھەقىقەتەن . . مەن سىزدىن بەختلىكرەك ياشىدىم. پەقەت بىر ئىشلا مېنى ئېچىندۇردى، ئۇ بولسىمۇ بۇ يەردە تۇرالمىغانلىقىم . . .

ئۇ سۆزىنى تۈگەتمەيلا توختاپ قالدى. چۈنكى ئويلىمىغان يەردىن گەپ يەنە ھېلىقى مەسىلىگە تاقالغانىدى. لېكىن رىسا سىلىقلىق بىلەن:

— سالام، بۇنى قانداقمۇ سەندىن كۆرگىلى بولسۇن؟ ئادەم ھامان ھەممە ئىشنى كۆڭۈلدىكىدەك قىلالايمەن، دەپ ئىشىنالمايدۇ، سېنىڭ ئېرىڭمۇ ئۆلدى، شۇنداقمۇ، — دېدى.

بۇ ۋاقىتتا بىرخىل ئارامسىز رىسانىڭ ئاۋازى تىترەپ كەتتى. ئۇ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ.

— كىشى . . . كىشى يەنە يەررەپ كۆردىڭمۇ؟ — دەپ سورىدى.

— ياق خانىم.

— ئۇنداقتا . . . سېنىڭ . . . ھېلىقى ئوغلۇڭ . . . ئۇ ھازىر

قانداق بولدى ؟ سەن ئۇنىڭدىن مەمنۇنغۇ دەيمەن ؟

— شۇنداق خانىم، بۇ بالا ناھايىتى ياخشى، ناھايىتى نوچى بالا بولدى. توي قىلغىلى يېرىم يىل بولدى. ئۇ مېنىڭ حاكىرامى ئۆتكۆرۆۋالدى. شۇڭا مەن سىزنىڭ يېنىڭىزغا كېلەلىدىم.

— ئۇنداق بولسا، بالام، بۇنىڭدىن كېيىن مېنىڭدىن ئايرىلمايدىغانسەن ؟ — دېدى ژىنا ھاياجانلانغانلىقىدىن تىترەپ تۇرۇپ.

— ھەرگىز شۇنداق قىلمەن، خانىم، مەن ھەممىنى سەرەمجانلاشتۇرۇپ قويدۇم، — دېدى زورالى كېسىپلا.

شۇنىڭدىن كېيىن، ئۇلار خېلىغىچە گەپ - سۆز قىلىشمىدى.

ژىنا ئۇنىڭ بىلەن ئۆز تۇرمۇشىنى سېلىشتۇرماي تۇرالمىدى. لېكىن ئۇنىڭ كۆڭلى تۇرۇلمىدى. چۈنكى ھازىر ئۇ نامۇۋاپىق، رەھىمسىز تەقدىرگە يەنە بىرىس پورىسىسىدە ئىدى.

— ئېرىڭ سېنى ئوبدان تۇتىمۇ ؟ — دەپ سورىدى.

— ئاھ ! خانىم، ئۇ تۈز كۆڭۈل، ئىسجان، ئاددىي - ساددا ئادەم ئىكەن. ئۆپكە كېسىلى بىلەن ئۆلۈپ كەتتى.

ژىنانىڭ ھەممىسى تىپ تىكىسىغىچە بىلگۈسى كەلدى - دە، ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇردى:

— كەلگىن بالام، ھەممىسى، بارلىق تۇرمۇش ئەھۋالىڭنى سۆزلەپ بەرگىن. بۈگۈنكى كۈندە بۇنىڭ ماڭا پايدىسى بار.

زورالى ئورۇندۇقنى يېقىراق تارتىپ ئولتۇردى - دە، ئۆزىنىڭ بېشىدىن ئۆتكەن سەرگۈزەشتىلىرىنى سۆزلەپ بەردى. ئۇ، ئۆزىنىڭ ئۆيلىرى، يەرلىرى توغرىسىدا سۆزلىدى. ئۇ يېزىدىكى كىشىلەر سۆزلەشنى ياخشى كۆرىدىغان ئىشلارنى تېگىدىن - تىكىسىغىچە سۆزلەپ بەردى. ئۆزىنىڭ ھويلا - ئاراملىرىنى تەسۋىرلىدى. بەزىدە كىشىلەرگە ئۆتمۈشتىكى بەختلىك ۋاقىتلارنى ئەسلىتىدىغان تۇرمۇش ئىشلار توغرىسىدا سۆزلىگىنىدە كۈلۈپ كېتەتتى. ئاۋازى بارا - بارا يۇقىرى كۆتۈرۈلدى. بۇمۇ ھەممىگە ماسلىشىشقا ئادەتلەنگەن يېزا ئاياللىرىنىڭ خىس-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

لىسى ئىدى. ئاخىرىدا ئۇ ئۆزىنى ئاقلاپ:

— ھازىر قولۇمدا ئاز - تولا مۈلۈك بار. ئەمدى ھېچنېمىدىن قورقمايمەن، — دېدى.

ئاندىن ئۇ بىرئاز ئوڭايسىزلانغان قىياپەتتە، ئاۋازىنى بەكلا بې- سىپ:

— قانداقلا بولمىسۇن، بۇلارنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ غەمخورلۇ- قىڭىز سايىسىدا بولدى. شۇڭا، بىلىشىڭىز كېرەككى، بۇ قېتىم سىزدىن ئىش ھەققى ئالمايمەن. ئاھ! راستلا ئالمايمەن. پەقەت ئالمايمەن. سىز بۇنىڭغا ئۇنىمىسىڭىز، مەن كېتىمەن، — دېدى.

— دېگىنىڭگە قارىغاندا، سەن ھەق ئالماستىن بىكاردىن - بىكار مېنىڭ خىزمىتىمنى قىلىسەن، شۇنداقمۇ؟ — دەپ سورىدى رىسا.

— شۇنداق خانىم، سۆزۈمنىڭ مەنىسى شۇ. پۇل بېرىسىز، سىز ماڭا پۇل بېرىسىز! لېكىن سىزگە شۇنى ئېيتىپ قويايكى، مېنىڭ پۇلۇم سىزنىڭ پۇلىڭىزدىن ئاز ئەمەس، كۆپ قىسمى گۆرۈگە قويۇش ۋە قەرز ئېلىش، ئۇنىڭ ئۈستىگە بارغانسېرى كۆپىيىپ كېتىۋاتقان ئۆسۈمى ھەربىر باسقۇچ بويىچە تۆلىگەندىن كېيىن، سىزدە يەنە قانچىلىك پۇل قالدى؟ سىز بۇلارنى بىلەمسىز؟ بىلمەيسىز، شۇنداقمۇ؟ بولدى، مەن سىزگە ئېيتىپ قوياي، سىزنىڭ بىر يىللىق كىرىمىڭىز ئون مىڭ فرانك- قىمۇ يەتمەيدۇ، ئون مىڭ فرانكقىمۇ يەتمەيدۇ. ئۇقتىڭىزمۇ؟ بۇلارنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ ئورنىڭىزدا مەن ئورۇنلاشتۇراي، قانچە بالدۇر بول- سا، شۇنچە ياخشى.

ئۇنىڭ ئاۋازى يەنە كۆتۈرۈلۈپ كەتتى. ئۇ، ئۆسۈم قەرزىنى ئە- نىقلىمىسا، ۋەيران بولۇش خەۋپىنىڭ كۆز ئالدىدا ئىكەنلىكىنى كۆردى — دە، ئۆزىنى باسالماي غەزەپلىنىپ كەتتى. ئايال خوجايىننىڭ يۈزلىرىدە ئوبدان كۈلۈمسىرەش جىلۋىلەنگەندە بولسا، ئۇنىڭ ئەرۋاھى ئۇچۇپ ۋارقىراپ كەتتى:

— بۇنىڭ كۈلىدىغان ھېچنېمىسى يوق، خانىم. چۈنكى پۇل بولمىسا، ياخشى تۇرمۇش كەچۈرگىلى بولمايدۇ.

رىسا ئۇىىڭ ئىككى قولىى چىڭ سىقتى ؛ ھىلقى ئوى ـ خىياللار كۆڭلىدىن رادى كۆتۈرۈلمەيتى . ئۇ سوررۇىغىيا :

— ئاھ ! واى مىتىڭ ، مىنىڭ بەلتىم كاركەن . دەردى ـ باللاتىڭ ھەيتۋاسى مىتىڭ بىتىمغا كەلدى . پۈتۈن ھاياتىم بەقدرىتىڭ رەرىتىگە ئۇجرىدى ، — دىدى .

لىكىن رورالى يىتىتى جاۋاب :

— مۇىداق دىگىلى بولمايدۇ ، جانىم ، مۇىداق دىگىلى بولمايدۇ . بۇىتىڭ سەۋەبى باشقا ئەمەس ، بەقەت بوينى جابا قىلغايلىغىمىزدا . قارشى بەرەپتىڭ قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنى ئۇقماي تۇرۇپ ، مۇىداق بوتى قىلىش زادى بولمايتى ، — دىدى .

ئىككىيلەن قەدىماس دوستلاردەك ئۆرلىرىنىڭ ئىشلىرى توغرىسىدا سۆزلىشىپ كەتتى .

كۈن جىقتى ، ئۇلار يىجىجە توختىماستىن مۇڭدىشىۋاتاتتى .

12

يىر ھەپتە ئىچىدە رورالى جاگىرىدىكى بارلىق ئىشلارىنى ۋە جىمى كىشلەرىنى ئۆز قولىغا ئىلىۋالدى . رىسا ئۇىىڭ ئورۇيلاشتۇرۇشىغا بويـ سۇىتۇپ ، ھىچقانداق نەشەيۋۇسىمۇ ئويىۋرىغا قويمىدى . ئۇ شۇىچىلىك ئاجىزلىشىپ كەتكەنكى ، ئەيتى ئىللاردىكى ئاپىشىغا ئوخشاش ماڭغاندا پۇتى سۆرەپ ماڭاتتى ، باشقىرىغا جىقسا رورالى يۆلىۋالاتتى . بۇ دىدەك بالغۇر ئۇنى يۆلەپ ، ئايلاندۇرۇپلا قالمانتى ، كۆتۈرگەن ھالدا جۇددى كىسەل بولۇپ قالغان بالىنى بەرلىگەندەك ئۇنىڭغا يەسەللى يىرەتتى ، جايىر جەملەيدۇرەتتى .

ئۇلار ئەيتى يىللاردىكى ئىشلار ئۈستىدە سۆزلىشەتتى . بۇنداق جاغلاردا ژىساننىڭ ئاۋارى توغۇلۇپ ، كۆزلىرىدىن ياش تۆكۈلەتتى . رورا- لىنىڭ ئاۋازى دىھقانلارنىڭكىدەك يەمكىن بولۇپ ، ھىسسىياتىدا قىلچىمۇ ئۆزگىرىش يوق ئىدى . قىرى دىدەك ھەل قىلىشقا تىگىشلىك ئۈستۈم مەسلىسىنى يىرەججە قىتىم تىلغا ئالدى ، كىيىن ئۇ رىسادىن ھەرجىل

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مۆھۆر جەب ۋە ئالونلارنىڭ ھەممىسى بىرىشى نەلەپ قىلدى . زىنا بۇ ئىقتىسادىي جەھەتىكى مەسىلىلەرگە ھىچقانداق قاراشا ئەمەس ئىدى . ئوغلىنىڭ يۈنىۈرۈپ قويماسلىقى ئۈچۈنلا بوشۇرۇب قويغانىدى ، جاللاس .

بىر ھەپتە ئىچىدە زورالى ھەر كۈنى قىكاىغا بىرىپ ئۆزى يونۇد- دىغان بىر گۇۋاھچىنى نىپىپ ، ئۇنىڭ ياردىمىدە بالونلارنىڭ مەرمۇنىنى چۈشىنىۋالدى .

بىر كۈنى ئاخشىمى ، زورالى ئابال خوجايىننى كارىۋاتىغا چىقىرىپ قويغاندىن كىيىن ، كارىۋاتنىڭ بېشىدا ئولتۇرۇپ :

ــــ ھارىر سىز بايىنىكىز ، جانىم ، ئەمدى سىزگە ھەممىنى سۆزلەپ بىرەي ، ــــ دىدى يۇنىۇقسىزدىن .

شۇنىڭدىن كىيىن ئۇ بار ئەھۋالىنى ھەممىسى ئوينۇرىغا تۆك- مى .

بارلىق كونا ھىساباتنى ئىشلىغاندىن كىيىن ، قالدىغان كىرىم ھەرىيلى بەتبە ـ سەككىز مىڭ فرانك بولۇپ ، بۇنىڭدىن ئارتۇق بولۇشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى .

ــــ بالام ، نىمە قىلماقچى بولۇۋاتىسەن ؟ ئۇرۇن ئۆمۈر كۆرەلمەد- دىغىنىم ئۆرۈككە ئاپاي ، بۇ پۇل ماڭا ىىپ ئاشىدۇ ، ــــ دىدى زىنا .

ــــ لېكىن پائول ئەپەندىچۇ ؟ سىز ئۇنىڭغا بىر نىيىمۇ قالدۇر- مامسىز ؟ ــــ دىدى زورالى جاپا بولۇپ .

زىنا جاقىلداپ تىترەپ كەتتى .

ــــ سەندىن جۇش بولاي ، ئۇ توغرىلىق ماڭا قايتا ئىغىز ئاچما ، ئۇ يادىمغا كەلسىلا يۈرىكىم ئاغرىيدۇ !

ــــ مەن ئۇ توغرىلىق سۆزلەيمەن ، قانداق ، زىنا جانىم ، سىز يەكمۇ بوشلۇق قىلدىڭىز ، ئۇ يۇرغۇن جاپالىق ئۆتكۈردى . لىكىن ئۇ داۋاملىق جاپالىق ئۆتكۈزۈۋەرمىسۇن ـ دە ! بۇنىڭدىن كىيىن ئۇ ىيچى نوى قىلىدۇ . پەرزەنت كۆرىدۇ . باللارىنى بېقىش ئۈچۈن ئاقچا كىرەك . مىنىڭ گىپىمگە كىرسىڭىز ، ئاي بىرەكلىك باغلىق جاكىرىنى سېتىۋ- نىڭ ! . . . .

رىنا چۆچۈپ كەتتى ـ دە ، ياتقان يېرىدىن قوپۇپ ئولتۇردى :
— ئاي يىرەكلىك ياغلىق چاكرىنى ساپ دەمسىنا ! سەن نېمىنى ئويلاۋاتىسەن ؟ ئاھ ! ئۇنداق قىلىشقا ھەرگىز بولمايدۇ !
لىكىن روزالى قىلچە ھودۇقمىدى :
— خانىم ، مۇشۇنداق قىلمىسا بولمايدىغانلىقىنى ئۆچۈيلا سىرگە ئۇنى سىنىۋىتىش دەۋاتىمەن .
ئارقىدىنلا ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇنىنى ، بىلانىنى ، ئاساسلىرىنى ئىزاھلاپ ئۆتتى .
ئاي يىرەكلىك ياغلىق چاكرا ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى ئىككى چاكرىنى ئىپتىدە جىرىدار جىقىسىلا سىنىۋىتىكەندە ، گۆرۈگە قويغان سىن لىئوناردىكى تۆت چاكرىنى ساقلاپ قالغىلى ، كاپالەتكە ئالغان پۇلنى قايتۇرۇپ تۆگەتكەندىن كېيىن ، تۆ تۆت چاكرىدىن تەتە ھەرىنلى 8 مىڭ 300 فرانكلىق چاكرىنى رېموت قىلىش ۋە ئاسراش جىراجىتىگە ئىلىپ قالغاندىن باشقا ، قالغان 7 مىڭ فرانكىن 5 مىڭنى ھەر يىللىق جىرا-جەتكە جىقىرىپ ، قالغان ئىككى مىڭنى جىددىي زۆرۈر بولغاندا ئىشلى-تىدىغانغا قويغىلى ساقلاپ بولاتتى .
ئۇ تەتە قوشۇمچە قىلىپ مۇنداق دىدى :
— مۇسۇلاردىن باشقا ھېچنىمە يوق ، قالغانلىرىنىڭ بار ـ يوقى مۇشۇ . تۇنگىدىن كېيىن ئاچقۇچى مەن تۇتىمەن ، خۇشتىۋاتامسىز ! ياتول ئەپەندىگە كەلسەك ، ئۇنىڭغا ھېچنەرسە تەرمەتمىز ، تەقەت تەرمەتمىز ؛ ئۇنداق بولمىغاندا ، ئۇ سىزنىڭ ئەڭ ئاخىرقى پۇلىڭىزنىمۇ قوتاي سۇپۇرۇپ كىتىدۇ ، — دىدى .
رىنا رۇۋان سۇرمەي باش تۆكتى .
— ياۋادا ئۇنىڭ تەتتىقىنىمۇ قالمىسىچۇ ؟ — دىدى ئۇ .
— ئاخ قورساق ئىستىكىمىرگە دوقۇرۇپ كەلسە ، ئۇنىڭغا ياماق يىرىمىز . ئىشقىلىپ تۇ تەردە ئۇنىڭ ئۇخلايدىغان ئورنى ۋە تەتدىغان تەرسىسى بار . يىز ياشتىلا ئۇنىڭغا يىر يارماقمۇ تەرمىگەن بولسىڭىز ، ئۇ مۇنداق ئەخمەقلىقلارنى قىلمىغان بولاتتى . ئىشقا ، توغرىمۇ ؟

— لېكىن ئۇ ، قەرزدار بولۇپ قالغان تۇرسا ، ئۇنىڭ قەرزىنى تۆلەپ بەرمىسەك ، ئەل ئارىسىدا نۇرى چۈشۈپ كەتمەمدۇ ؟

— سىزدە ھېچنەرسە قالمىغاندا ، ئۇنى قەرزدار قىلماسلىققا قۇدرىتىڭىز يېتەمدۇ ؟ ئۇنىڭ قەرزىنى تۆلەپ بەرگىنىڭىز ، باھاسى ياخشى بوپتۇ . بۇنىڭدىن كېيىن ، سىز يەنە ئۇنىڭ قەرزىنى تۆلەپ بېرەلەمسىز ؟ مېنىڭ سىزگە دېمەكچى بولغانلىرىم شۇ ، كېچىڭىز خەيرلىك بولسۇن خانىم .

ئۇ سۆزلەپ بولۇپلا چىقىپ كەتتى .

رىسا ئۇياقىن ـ بۇياققا ئۆرۈلۈپ زادىلا ئۇخلىيالمىدى . ئاي يەرەكلىك ياغلىق خاتىرىسى سىسۇئىنىش ئىسى كاللىسىغا كىرىۋالغانىدى . كۆچۈپ كەتسە ، ئۇنىڭغا ئۆز ھاياتى بىلەن خەمەرجاس باغلانغان بۇ ماكاندىن ئايرىلىشقا توغرا كېلەتتى .

ئەتىسى روزالى كىرگەندە ، رىسا ئۇنىڭغا :

— خېنىم بالام ، قانداقلا بولمىسۇن ، مەن بۇ يەردىن ئايرىلالمايمەن ، — دېدى .

— خانىم ، مۇنداق قىلماي زادىلا بولمايدۇ ، گۇۋاھچى بىلەن خېرىدار ھازىرلا كېلىدۇ ، سىز بۇنى ساتمىسىڭىز ، تۆت يىلدىن كېيىن ، ئىككى قولىڭىزنى بۇرنىڭىزغا تىقىپ قالىسىز ، — دېدى دېدەك تىرىكىپ .

— مەن بۇ يەردىن ئايرىلالمايمەن ، قانداقلا بولمىسۇن بۇ يەردىن ئايرىلمايمەن ، — دېدى رىسا ئۈمىدسىزلىك بىلەن قايتا ـ قايتا .

بىر سائەتتىن كېيىن بوچاليون بائولىنىڭ خېنىمى ئىلىپ كەلدى . ئۇ يەنە ئون مىڭ فرانك تەلەپ قىلغانىدى . قانداق قىلىش كېرەك ؟ رىسا بىر يەكۈنگە كېلەلمەي ، روزالىنى چاقىرىپ مەسلىھەتلەشتى .

روزالى قولىنى كۆتۈرۈپ :

— خانىم ، ماڭا سىزگە دېگەنلىرىم توغرا چىقتىمۇ ـ قانداق ؟ مەن قايتىپ كەلمىگەن بولسام ، ئاتا ـ بالا ئىككىڭلار يارا قىرىق ئەھۋالدا

فالانسڭلار ! ــــ دىدى .

رىسا دىدەكىنىڭ ئەقىل كۆرسىتىسى بىلەن ، بائولغا بىر پارچە خاۋاب خەت ياردى :

سۆيۈملۈك ئوغلۇم .
ساڭا بىردىغان ئەمدى ھېچبىر سەم قالمىدى، سەن مىنى ۋەيران قىلدىڭ ، مەن ئاق بىرەكلىك ياغلىق خاكرىنى سىسىنىشكە مەجبۇر بولدۇم. لىكىن شۇنى ئۇنۇتمىغىنكى ، مەيلى قانسى ۋاقىتا بولسۇن ، يول ياپالماي قېسىپ كىلىشى خالىساڭ ، مەن يۇ بەردىن ساڭا ئۆرۈڭگى سىغدۇرغىدەك ئورۇن بىرىمەن . قىرى ئاناڭ دەردىڭگى يەنگۈدەك يارىي .
رىسا

گۇۋاھچى بىلەن قەت راۋۇيىنىڭ سانىق ياشلىقى زورقىرىن ئە- پەندى كەلگەندە ، رىسا ئۆزى كۈتۈۋالدى . ئۇلارنى ياشلاپ ئ- ۆيلەرى بىر ـ بىرلەپ ئويدان كۆرسەتتى .

بىر ئاندىن كىيىن ئۇ سىنىن گۇۋاھنامىسىگە قول قويدى . سۇ- يىڭ بىلەن ئۇ كودىروىل يارىرىنىڭ نىسدىكى ئوتتۇرا ھال كىشىلەرنىڭ چاققانىسا ئۆيىنى ئالدى . ئۆي ياتوىلى كەيىدە بولۇپ ، موبىشۇىلى ياش- بولىسىڭ نىسدا ئىدى .

شۇ كۈنى ، ئۇ بۇرەكنى ئىرىدىغان قانۇ ـ ئەلەم بىلەن ئانىسى ماڭىدىغان ئاق بىرەكلىك بولدا كەچ كىرگىچە ياغۇر ئالىسىپ بۇردى . ئۇ بىراقلاردىكى كۆككە يەرەر سالانى . ئۇنىڭ كۆزى ئەتراپىكى دەل ـ دەرەخلەرگە ۋە خىسار دەرىخىنىڭ بۇۋىدىكى قۇرت يەت خىرىگەن بۆ- لەنچۈكلۈك ئۇرۇن ئورۇندۇقتا خۇسى . بۇ يەرىسلەر ئۇنىڭ كۆرىدىن ، قەلىدىن ئورۇن ئالغاندى . خانىللىق ، بورلۇقىكى دائىم ئولتۇرىدىغان بۆيىلىكمۇ سۇيداق ئىدى . رىۋلس خىسدىن خۇدا بولغان ھىلىقى كۈنى ، ئۇ مۇشۇ بۆيىلىكتە بۇرۇپ ، قۇروىلى گرافىنىڭ دىكىر يەرەيكە قاراپ بۇگۇرۇپ كەيكەيلىكنى كۆرگەندى . ئۇ بۇرۇيلاردا دائىم بۆلىسىپ ئول- تۇرىدىغان ، بالىغاخلىسىپ قالغان قىرى قارىناغاچ دەرىخى ، بوبۇش ياغچا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ىىلەں ىىر ـ ىىرلەپ ھەسرەىلەىگەں ۋە ئۈمىدسىرلەىگەں ھالدا خوشلاشتى .

روزالى كىلىپ ئۇنى قولىدىن تارتىپ ئۆيگە ئېلىپ كىرىپ كەتتى .

25 ياشلار ئۆيچۆرىسىدىكى دىھقان ىىگىت ئىشىك ئالدىدا ساقلاپ تۇراتتى . ئۇ رىتادىن ىىجلىق سورىدى . ئۇ تونۇشقىلى ئۇزۇن بولغان كىشىلەردەك ، ئىتتىك مۇلايىم ۋە ىىغىملىق سۆزلەيتتى .

ـــ ياخشىمۇسىز رىتا خانىم ؟ ئاپام مىنى سىزنىڭ ئۆي كۆچۈ. شىڭىزگە ياردەمگە ئەۋەتتى . سىزنىڭ قانداق بەرسىلەرنى تۆتكەتىدىغانلى. قىڭىزنى بىلەي ، دەپ كەلدىم . مۇنداق بولغاندا ، قاچانلا بولمىسۇن كى. لىپ ، ئار ـ ئاردىن تونۇشۇپ كەتكىلى بولىدۇ . ئىسمىمۇ دەخلىسى يە. مەيدۇ ، ـــ دىدى دىھقان ىىگىت .

ئۇ ىىگىت روزالىنىڭ رىئولىدىن بولغان ئوغلى ، شۇنداقلا يائول ىىلەن ئاكا ـ ئۇكا ئىدى .

ژىنانىڭ ئۇرىكى سوقۇشىنى توختاپ قالغاندەك بولدى . ئۇنىڭ ئۇ ىىگىت ىىلەن شۇنچىلىك قوخاقلاشقۇسى كەلدى .

رىتا ئۇنىڭ قەيەرلىرىنىڭ ئىرىگە ياكى ئوغلىغا ئوخشايدىغانلى. قىنى ىىلمەكچى بولۇپ سەپسالدى . ئۇنىڭ ئۇزى ئاپاردەك ، ئۆزى يەشى. لىك ، قاۋۇل ئىدى . ئالتۇندەك سېرىق چېچى ، ياقۇتتەك كۆك كۆزلىرى ئانىسىغا ئوخشايتتى ، رىئولىغىمۇ ئوخشايتتى . رادى قەيىرى ئوخشايدۇ ؟ نىمە ئۈچۈن ئوخشايدۇ ؟ دىگەنگە ژىنا ىىرنىمە دەپ ىىرەلمەيتتى . ئىش. قىلىپ خىراي ـ شەكلى ، بوي ـ تۇرقىدا رىئولىغا ئوخشايدىغان يەرلىرى بار ئىدى .

ـــ سىز ماڭا ھارىرلا كۆرسىتىپ قويغان بولسىڭىز يارا ئوبدان بولاتتى ، ـــ دىدى ىىگىت يەنە ىىر قىسىم .

ىىكى ئۆي كىچىك بولۇپ ، ىىملەرنى ئېلىپ كىتىشنى رىتامۇ ىىلمەيتتى ؛ شۇڭا ىىگىتكە ىىر ھەپتىدىن كىيىن كىلىشنى ئېيتتى .

شۇنىڭدىن باشلاپ رىتا ئۆي كۆچۈش غىمى ىىلەن بولدى . ئۇ

گەرچە ئېچىنارلىق ئىش بولسىمۇ، لېكىن مەنىسىز ھەم مەقسەتسىز تۇر-مۇشنى ئۆتكۈزگە قىلىدىغانغا ئاز بولسىمۇ ئىش تېپىلغانىدى.

زىنا ئۆيمۇئۆي كىرىپ ئۆتكەنكى تۇرمۇشنى ھەممىدىن بەك ئەسلىگەندە ئۆي جاھازلىرىنى ئىزدەيدى. ئۆي جاھازلىرى خۇددى بىر بىلەن بىللە تۇرمۇش كەچۈرگەن دوستلاردەك بولۇپ، بىزنىڭ تۇرمۇ-شىمىزنىڭ بىر قىسمى، ھەتتاكى تېنىمىزنىڭ بىر بۆلۈكى بولۇپ قالغان، ياشلىق دەۋرىدە باشلاپ يۈگۈرگەن بۇ ئۆي جاھازلىرى بىزنىڭ خۇشال-لىق ۋە قايغۇلۇق ئەسلىمىلىرىمىز، پۈتكۈل ھاياتىمىزدىكى ھەرقانداق دە-ۋىرلەر بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك. ئۇلار بىزنىڭ ياخشى ۋە يامان ۋا-قىتلاردىكى يېقىنلىرى ھەمراھىمىز، بۈگۈنكى كۈندە بىزگە ئوخشاش ئۇلار-نىڭمۇ يېشى بىر يەرگە بېرىپ قاپتۇ، قېرىپتۇ، ياپقۇچ — پەردىلەر يىرتى-لىپ خۇلقى چىقىپتۇ، جاھازلارنىڭ سىرلىرى توشاپ شالاقشىپ قاپتۇ ۋە رەڭگىدىمۇ كېتىپتۇ.

زىنا بىردىن — بىردىن تاللايتتى، ھەدېسىلا ئىككىلىنىپ قالات-تى. قانداقتۇر چوڭ بىر قارار چىقىرىۋاتقاندەك قىينىلاتتى. ئىككى كې-رىسلودىن بىرىنى تاللاش كېرەك ئىدى، كونا بىرنى ئۈستىلىنى ئېلىش كېرەكمۇ؟ ياكى يېڭىنى ئىشى قىلىدىغان ئۈستەلنى ئېلىش كېرەكمۇ؟ بۇ ھەققەن ئۇ قايتا — قايتا ئويلايتتى، سېلىشتۇراتتى. بىرگە يوخسال-مايتتى.

ئۇ ئۈستەلنىڭ يېرىمىسىنى ئېچىپ، ھەرخىل خىيالغا چۆكتى. ئۇ قەتئىي سەپكە كېلىپ: «بولدى، بۇنى ئېلىپ كېتىمەن» دەيتتى. كىشىلەر شۇندىلا شۇ ئۆي جاھازىنى ئاستىنقى قەۋەتتىكى ماشىنىغا ئې-لىپ چۈشەتتى.

ئۇ، ئۆزىنىڭ جايىدىكى ئۆي جاھازلىرىنىڭ ھەممىسى، جۈملىدىن كارىۋات، يام گىلەمى، ئۈستەل سائىتى ۋە باشقا نەرسىلەر-نىڭ ھەممىسى ئېلىپ كەتمەكچى بولدى.

ئۇ مېھمانخانىدىكى بىر نەچچە ئورۇندۇقنى تاللىۋالدى. بۇ ئو-رۇندۇقنىڭ ئۈستىدىكى نەقىشى ئۇ كىچىكىدىن تارتىپلا ياخشى كۆ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

رەسى . ئۇنىڭدا تۈلكە بىلەن ئاي تۇربا ، تۈلكە بىلە قۇرغۇن ، تومۇرغا بىلەن چۈمۈلە ، شۇندافلا عەمكس ئاي قويان قۇشعا ئوخشاشلارنىڭ نە-قىشلىرىمۇ بار ئىدى .

ئۇ ئايرىلىش ئالدىدا تۇرعان بۇ ئىمارەتنىڭ ھەر بىر بۇلۇڭ - پۇشقاقلىرىنى ئايلىندى . بىر كۈنى ئۇ بالىخانىغا چىقتى .

ئۇ ھەيران بولۇپ تۇرۇپ قالدى ، چۈنكى بالىخانىدا ھەرخىل نەرسىلەر دۆۋىلەپ قويۇلغان بولۇپ ، بەزىلىرى كونا ، بەزىلىرى مەنسەپ ئىدى ، بەزىلىرىنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇ يەرگە قويۇلغانلىقىنى بىلىپ بول-مايتتى . ئېھتىمال ھاجىتى ئەمەس دەپ قارالغاندۇ ، ياكى بولمىسا ئىگىسى ئېپىلىپ قالغاندۇ . ئۇ يەنە ئىلگىرى ئۆزىگە ئوبدان تونۇش بولغان ئۇر-غۇنلىغان كىچىك رەسىم نۇسخىلىرىنى كۆرۈپ قالدى . بۇ نەرسىلەر كى-يىن تۇيۇقسىز يوقاپ كەتكەن ، ئۇمۇ ھېسابىغا كەلتۈرمىگەنىدى . ھېچبىر قىممىتى يوق بەزى ئۇششاق - چۈششەك نەرسىلەر ، ئۇنىڭ ئەترابىدا 15 يىل سۆرۈلۈپ يۈرگەن ، ھەركۈنى كۆزگە چېلىقىپ تۇرغان ، لېكىن ئۇ زادىلا دىققەت قىلمىغانىدى ، بۇ قېتىم بالىخانىدا تۇيۇقسىز كۆزىگە چېلى-قىپ قالدى . بۇ نەرسىلەر قەدىمكى نەرسىلەر بىلەن بىرلىكتە دۆۋىلەپ قويۇلغانىدى . ئۇ ، ئاي بىرەكلىك باغلىق ھاكىرىغا دەسلەپ كەلگەندە ، بۇ نەرسىلەرنىڭ قەيەردە تۇرغانلىقى تېخىچە ئېسىدە . بۇ پارچە - پۇرات نەرسىلەر خۇددى ئەستىن چىقىپ قالغان گۇۋاھچىلاردەك ، خۇددى ئاي-رىلغىلى ئۇزۇن بولغان دوستلارنىڭ قايتا ئۇچراشقىنىدەك ، بىردىنلا نا-ھايىتى زور ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇپ قالدى . ئۇنىڭ نەزىرىدە ، بۇ ، خۇددى بىر - بىرىنى كىلىش قىلغىلى ئۇزۇن بولۇپ قالغان ، ئەمما ئوبدان تونۇشمايدىغان دوستلار تۇيۇقسىز ، بىركۈنى كېچىدىلا ، ئۇنتۇلمىغان دەردىن ئىچ ناغرىدىكىنى تۆكۈپ مۇڭداشقاندەك بىر ئىش ئىدى . ئۇ قەلبىدىكى ھەممە سۆزلىرىنى يىراقلا تۆكۈۋەتتى .

ئۇنى - بۇنى كۆرگىنىدە ، ئۇنىڭ يۈرىكى دۈپۈلدەپ سوقۇپ كەتتى ، ئۇ ئۆز - ئۆزىگە :

— ئوھوي ! ئاۋۇ مەن توي قىلىشتىن بىرنەچچە كۈن ئىلگىرى

كىحىدە حىفىۋەىكەں حاىاں حىسعۇ ؟ ئاج ! ىۇ ئاىامىك كىجىك جىـ
رىـعى ، ئاوۇ دادامىك هاسىسى ؛ ئۇ ىامعۇردىں كۆپىسى كەىكەں فورا-
ىىك ئىشكىىى ئاحىمەں ، دەپ هاسىسى سۇىدۇرۇوالعاىىدى ، ـــ دىـ
دى .

ئۇ ىەردە ىەىە ىوۋىسى ، مومىسى باكى جوك ىوۋىسى وە چوك مو-
مىسدىں فالعاں ىۇرعۇں ىەرسلەر ىولۇپ ، ىۇ ىەرسلەرىى ئۇ ىوىۇماىـ
ىى . ىەىىئىكى ىۇ ىەرسلەرمۇ ئۇىىڭعا هىچقاىداق كەچۇرمىشلەرىى ئەسـ
لىسەلمەىسى . دەورىىك ئۆىۇشى ىىلەں ىۇ ىەرسلەر ىىر چەىكە ىاشلىىپ
فالعاں ؛ جاك ـ ىوراىلار بىسىپ كەىكەں ىولۇب ، ىىحىمۇ ۋەىراىە كۆرۈ-
ىەىى ، ىۇ ىەرسلەرىىك ىارىحى وە ئۆىمۇشىى هىچكىممۇ ىىلمەىىى ؛ ىۇ
ىەرسلەرىى ىاللاپ ، سافلاپ ۋە ىاحشى كۆرۈپ ىۇرگەں كىسلەرىى
هىچكىممۇ كۆرگەں ئەمەس . ىۇ ىەرسلەرىى دائىم ئىشلىىپ وە فىرىقىپ
ىۇرگەىلەر ىىلەں هىحكىمىڭمۇ ىوىۇسلۇفى ىوق ئىدى .

رىسا ىۇ ىەرسلەرىى سىلاپ وە فولىعا ئىلىپ كۆرۈپ ، فىلىں
چاك ـ ىوراىلاردا ىۇرعۇں ـ ىۇرعۇں ئىزلارىى فالدۇردى . ئۇ ىۆڭلۆك-
ىىكى ئەىەك دىرىرىدىں جۇشۇپ ىۇرعاں حىرە ىۇرىىك ىورۇفىدا ، ىۇ
كوىا ىالدامىلار ئارىسىدا ئۇرافقىچە ىۇردى .

ئۇ ئۇح ىۇىىلا فالعاں ئورۇىدۇفقا سەپسلىپ فالراپ ، ىىرەر ىەر-
سىى ئەسكە ئالمافحى ىولدى . ئۇ ىەىە ىىر مىس ئاپىۇوىى ، ىوىۇعاىدەك
فىلعاں جوعداىى وە ئۆىدە دائىم ئىسلەىكەں ىىر دۆوە ساىماىلارىى
كۆردى .

ئاىدىں ئۇ ئىلىپ كىىدىعاں ىەرسلەرىى ىەحلەپ فوىۇپ ، ىالىـ
حاىىدىں حۇشۇپ ، رورالىى حافىردى . دىىدەك « ئەسكى ـ ىۇسكى »
ىەرسلەرىى كۆرۈپ ئاححىقلاىدى . ىۇ ىەرسلەرىى ئىلىپ جۇشۇشكە ئۇ-
ىىمىدى . رىسا ئادەىە هىجقاىداق ئىسا فاىىق ىۇرۇۋالماىىى . ىۇ فىسم
ئۇ رادىلا ىـول فوىمىدى ؛ رورالى ئامال فىلالماى ئاحىر ىۇ ىەرسلەرىى
ىۆىكەشكە مەحىۇر ىولدى .

ىىر كۈىى ئەىىگەىلىكى ، هىلىقى دىهقاں ىىگىپ دىىى لىكوك ـــ

زىبۇلىنىڭ ئوغلى ـــ ھاروا ھەيدەپ كېلىپ ھەممىنىڭ ئالدىدا يۆتكەشكە كىرىشتى . زورالى بەرسىلەرنى ھارۋىدىن چۈشۈرۈش ھەم مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇشقا قارىتىپ بىرىس ئۈچۈن ئوغلى بىلەن بىرلىكتە كەتتى .

رىنا يالغۇز قالغاندا ، كۆڭلى بىر ئۈمىدسىزلىك ، ھەسرەت ئىچىدە مۇجۇلدى . ئۇ ، بۇ ئۆيدىن چىقىپ ، ئۇياقتىن ـ بۇياققا ئايلىناتتى . بەزىدە ئەسەبىيلىك بىلەن ، ئېلىپ كېلىنگەن بەرسىلەرنى قوچاقلاپ سۆيەتتى . مېھمانخانىغا تارتىلغان يام گىلەمدىكى ئاق قۇيى ، قەدىمكى ئېگىز شام يەكچىسى ، نېمىنى كۆرسە شۇنى سۆيەتتى . ئۇنىڭ كۆز چاناقلىرىدا مۇنچاقتەك ياشلار ئېقىپ تۇراتتى . ئۇ ساراڭ بولۇپ قالغاندەك ئۆينىڭ ئىچىدە ئۇياقتىن ـ بۇياققا ماڭاتتى . ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئىشىكتىن چىقىپ ، دېڭىز بىلەن « خوشلاشتى » .

بۇ ، سېنتەبىر ئايلىرىنىڭ ئاخىرلىرى بولۇپ ، بۇنىڭ ھەم كۆكۈش ئاسمان يەر ـ زېمىنى جىمجىت تۇراتتى . ئەمگەك ۋە لاي ـ لايقىلار سۆرەپ دولقۇنلاپ ئېقىۋاتقان دېڭىزغا قارىسا چېكىگە كۆز يەتمەيتتى . ئۇ يارىنىڭ بويىدا ئۆرۈۋەتكەچە تۇردى . خىلمۇ خىل ئېچىنىشلىق ئەسلىمىلەر ئۇنىڭ مېڭىسىدە داۋالغۇيتتى . رىنا گۈگۈم چۈشكەندە ئاندىن قايتىپ كەلدى . بۈگۈن ئۇنىڭ كۆڭلىدە ھاياتىدىكى ئەڭ قايغۇلۇق كۈنلەرگە ئوخشاش بىر تەسىرات قالدى .

زورالى قايتىپ كېلىپ ، ئۇنى ئۆيدە ساقلاۋاتاتتى . دېدەك ئايال يېڭى كۆچۈپ بارغان ئۆيدىن ئىنتايىن مەمنۇن ئىدى . بۇ ئۆي ياشىلدىن يىراقتىكى جەنۇبىي جاكىرىغا قارىغاندا كۆپ ياخشى ئىدى .

رىنا ياك ئانچە يىغلاپ چىقتى .

جاكىرىلاردىكى كىشىلەر ئاق يىرىكلىك ياغلىق جاكىرىنىڭ سىيۋىلىگەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن ، رىناغا ئانچە ئىلتىپات قىلمايدىغان بولدى . ئارقىدىن ئۇنى « ساراڭ خوتۇن » دېيىشەتتى . ئۇنىڭ سەۋەبى يېڭە ئىككىلىكنى ھېچكىممۇ بىلمەيتتى . ئېھتىمال ئۇلار يامان غەرەز بىلەن ، رىنانىڭ كىشىلىك ئارغامچىسى ئۈزۈلگىنىچە ، رەئىپنىڭ كەيكەلىكنى ، قالايمىقان ئويلارغا پىچىمۇ قاتتىق يېرىلىپ كەتكەنلىكى

ھەرخىل بالاكەتلىك ئىشلارنىڭ بۇ تىجارىتنىڭ ئەقلىي ئېلىپ قويغانلى-
قىنى كۆزدە تۇتقان بولسا كېرەك .

مېڭىشتىن بىر كۈن بۇرۇن ، ئۇ تۇيۇقسىز ئات ئېغىلىغا كىرىپ قالدى ، قاۋاشقان بىر ئاۋاز ئۇنى چۆچۈتىۋەتتى . زەن سېلىپ قارى-ۋىدى ، تۇشا ئىكەن ، بىرنەچچە ئايدىن بۇيان بۇ ئىتنى ئۇ ئويلاپ باقمى-غانىدى . ئىت ئادەتتىكى ئىتلاردىن ئارتۇق ياشىغانىدى . ئۇنىڭ كۆزى كۆرمەس ، پالەچ بولۇپ قالغان بولسىمۇ ، يەنىلا بالاكىنىڭ ئۈستىدە يا-تاتتى . ئاشپەز ئابال لىۋدىنى ئۈستىگە ئانچە ـ مۇنچە ياماق تىرەتتى . زىيا ئۇنى قۇچاقلاپ سۆيۈپ ، ئۆيگە ئېلىپ كىردى . ئىت ھاراق قا-چىلايدىغان ياغاچ تۇڭغا ئوخشاش دۈگىلەك ئىدى . يول ماڭغاندا ، پۇت-لىرى قىسىپ قالغاندەك قولاشمايتتى . قاۋاشقاندىمۇ خۇددى بالىلارنىڭ قونچاق ئىتىدەك غىڭشىيتتى .

ئەڭ ئاخىرقى كۈن يېتىپ كەلدى . دەسلەپكى ئاخشىمى زىيا ر-بۇلىنىڭ خانىسىدا ياتتى ، چۈنكى ئۆز خانىسىدىكى نەرسىلەر توشۇلۇپ بولغانىدى .

ئۇ ئورنىدىن تۇرغاندا ، ئىشىكتىن خارجاپ ، ھېلىلا ئۇزۇن سە-پەردىن كەلگەندەك ھاسىراپ كەتتى . قولىدا چامادان ۋە قالغان نەرى ساندۇقلار تىشىلغان ھارۋا تۇراتتى . ئارقىسىدا يەنە بىر پەيتۇن تۇراتتى ، بۇ ، ئابال خوجايىن بىلەن دېدەك ئولتۇرۇشقا تەييارلانغانىدى .

پەقەت سىمون تۇۋاي ۋە ئاشپەز ئابال لىۋدىنى ۋاقىتچە خاكىرىدا يېڭى ئىگىسى كەلگىچە تۇرىدىغانغا قالدۇرۇلغانىدى ؛ يېڭى خوجايىنلار كەلگەندە ئۇلارمۇ ئۆز تۇغقانلىرىنىڭ ئۆيلىرىگە قايتاتتى . زىيا ئۇ-لارغا ئاز ـ بار يىللىق پۇل بەردى . بۇنىڭدىن سىرت ئۇلارنىڭ ئۆز-لىرىمۇ ئانچە ـ مۇنچە پۇل يىغقانىدى . ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆيدە ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان ئىشلەپ كېلىۋاتقان كونا مالايلار بولۇپ ، ھازىر ئەرمە-لىشىپ ، ھېچ ئىشقا يارىمايدىغان بولۇپ قالغانىدى . مارىيۇس ئۆي ـ ئوجاقلىق بولۇپلا خاكىرىدىن كېتىپ قالغانىدى .

سائەت سەككىزگە تىنىش يامغۇر ياغدى . بۇ سوغۇق ئاق تىنىش

ئىدى . دىڭىزدا ىسك شامال كۆتۈرۈلدى . تۇىك ىلەن ئۇلار بەىۇىعا كىلوىكا ىسۆىلىشقا مەجىۇر بولدى . شامال دەرەخ يوپۇرماقلىرىنى يەرگە تۆكەتتى .

حورا ئۆستىدىكى ىرەجچە ئىستاكان كالا سۈتى قەھوەسىدىن ھور چىقىپ تۇراتتى . رىسا ئولتۇرۇپ ، ئۆزىنىڭ ئىستاكانىنى ئېلىپ ، ئاز - ئازدىن ئىچتى . ئاندىن ئورنىدىن تۇردى - دە :

— ماقۇل ، — دېدى .

ئۇ شلەپە كىيىپ ، يوپۇقنى يېپىنچاقلىۋالدى ، زورالى ئۆينىڭ كالىچىسى كىيدۈرۈۋاتقاندا ، ئۇ ئۇھ تارتىپ ھەسرەتلەنگەن ھالدا :

— تالام ئېسىڭىزدىمۇ ؟ بىز روئاندىن قايتىپ كەلگەن كۈنى ئە-ھەتمۇ قايسى يىغىن بولغان ئىدى - ھە ! . . . — دېدى .

ئۇ تۇيۇقسىز تارتىشىپ قالدى - دە ، ئىككى قولى بىلەن مەيدى-سىنى تۇتقىنىچە ئوڭدىسىغا چۈشۈپ ھوشىدىن كەتتى .

ئۇ ئۆلگەندەك بىر سائەتتىن كۆپرەك ۋاقىت بىھوش ياتتى . ئان-دىن كۆزلىرىنى ئاچتى ، يارىسىغىچە كۆزلىرىدىن تولدۇقلاپ ياشلار تۆكۈلدى .

ئۇ ئاستا - ئاستا تىنچلىنىپ قالغان ۋاقىتتا ، ئۆزىنىڭ شۇنچىلىك رەنجىپ كەتكەنلىكىنى ، ھەتتا ئورنىدىن تۇرالمايۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى . زورالى ماگماي تۇرمۇرسە زىيانلىق كېسەللىك يەنە قوزغىلى-شىدىن قورقۇپ ، ئوغلىنى چاقىردى . ئانا - بالا ئىككىيلەن ئۇنى كۆتۈ-رۈپ ، پەيتۇغا ئېلىپ باردى ۋە سىرلانغان ئۈزۈن ئورۇندۇقتا ئولتۇر-غۇزدى . دېمەكمۇ پەيتۇغا چىقىپ ، زىيانلىق يېنىدىن ئورۇن ئالدى . ئەدسال بىلەن يۈتى تۆگەپ قويدى . تۇغان بىر يىپىڭچى ئۆستىگە ئارتىپ قويدى - دە ، كۆيلۈكنى ئېچىپ ئۈنىڭ باش تەرىپىگە تۇ-تۇۋالدى . ئۇ ئوغلىغا :

— دېمى ، جايساڭ بول ، ماقۇلى ، — دېدى .

يىگىت پەيتۇغا لىككىدە سەكرەپ چىقىۋالدى - دە ، ئاتنىسىنىڭ يېنىغا سىغدىلىپ ئولتۇردى . ئورۇن يېشىمگەچكە بىرلا يۈتى قويا-

لىدى . ئۇ قامچىسىنىڭ پۇلاڭلىشىدى ، ئاتلار يولۇشقا چاپتى . بەتۈن
خالاقلاپ ئۆستەڭدىكى ئىككى ئاتالى ئۇياقتىن ـ بۇياققا سىلكىنەتتى .

كەتىنىڭ ئاغرىدىن تۇرۇلدىغان يەرگە كەلگەندە ، ئۇلار يول ئۈستىدە بىر كىشىنىڭ ئاتلىنىپ تۇرغانلىقىنى كۆردى . تۇ يولتاك تۇت ئىدى . تۇت خۇددى ئۇلارنىڭ كېلىشىنى ساقلاپ تۇرغاندەك ئىدى .

يوت بەتۈنىڭ ئۆتۈپ كىشىنى كۆتۈپ تۇردى ۋە تولدىن پاي- ماي سۇلارنىڭ چاچراپ كېتىشىدىن قورقۇپ ، بىر قولى بىلەن كاسانى- سىنى كۆتۈرۈۋالدى . ئۇنىڭ قارا ياغاچ كىشىلەن ئىچىكە ياخاقلىرى پاتقاق بولۇپ كەتكەن ئۆتۈكىدىن چىقىپ تۇراتتى .

تىنا ئۇنىڭ بىلەن ئۇچرىشىپ قالماي ، دەپ تىنىسى تۆۋەن سى- لىنۋالدى ؛ زورالىغا ئىسسىق تۇيغۇ خەرپاتى ئاتان بولغاچقا ، خۇددى ئۆرلىدى . ئۇ ئىچىدە : « ئەبلەخ ! مۇتاتيو ! » دەپ تىللىدى ھەمدە ئوغلىنىڭ قولىنى تارتىپ :

— چاتسان تول ، ئۇنىڭغا كېلىشتۈرۈپ بىر قامچا سال ! — دەپ ھىكىلىدى .

تىگىت بەتۈنى يوپىنىڭ ئالدىدىن ھەيدەپ ئۆتكەندە ، بىر ئاتلانغان چاي سافىدە كاتاڭغا خۇشۇپ ، يوپىنىڭ ئۈستىۋىشىغا پاتقاق چاچرىتىۋەتتى .

زورالى خۇشاللىقىدىن قىن ـ قىنىغا پاتماي قالدى . تۇرۇلۇپ تۇپقا قاراپ مۇسۇمسى تۇگۇپ ، ئۇنىڭغا بەگلىدى . يوپ يولسا قول ياغلىقى بىلەن ياتقاقلارنى ئىرتىۋاتاتتى .

ئۇلار تەتە تەس مىتۇپ ماڭغاندىن كېيىن تىنا تۇتۇقسىز ۋار- قىراپ كەتتى .

— تۇشاتى ئۇتتۇپ قاپتۇق !

بەتۈن تۇختاشقا مەجبۇر بولدى . دىتى بەتۈندىن خۇشۇپ ئار- قىسىغا قاتىپ ئىتتى ئىردەپ كەتتى . زورالى ئاتنىڭ خۇلۇۋۇرىنى تۇتۇپ تۇردى .

تىگىت تۇخى چۇشۇپ ، سەمرىپ ئىسكەتتىن قالغان ئىتتى كۆ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېـ
www.uyghurkitap.com

ٮۇرۇٮ قاٮسٮ كىلىپ ، ئىككى ئاٮالىك ئاٮاع ٮەرىسگە ئورۇٮلاشۇرۇٮ قوٮدى .

13

ٮەٮۇں ئىككى سائەٮ مىڭىپ ، ٮول ٮوٮدىكى كىچىك حىس ئۆٮىڭ ئالدىغا كىلىپ ٮوحىدى . ئۆٮىڭ ئەٮراپى مۆلىك ٮاع ٮولۇپ ، ٮەشۇٮ دەرەحلىرى رەٮلىك ٮىكىلگەٮىدى .

ٮاعىڭ ٮۆٮ ٮۇلۇڭىڭ ھەرٮىرىگە ٮىر حۆٮەكىس گۈل ٮىرىلعاں ، ئۇچاٮ ۋە مودەٮەں گۈللىرى ٮامىشىپ ٮۇراٮى . ھويلىٮىڭ ئىچىدە كىچىك ـ كىچىك ٮارحىعا ٮۆلۈٮگەں كۆكىاٮلىق ٮولۇپ ، قىرلىرىعا مۆلىك كۆچەٮ ٮىكىلگەٮىدى .

ٮاعىڭ ٮۆٮ ئەٮراپى ٮىر قاٮار ئىگىز دەرەح ٮىلەں ئورالعاں . ئەٮراپىدىكى حاڭىرىلارىى ٮىر ٮارحە ئىسىرلىق ئاٮرىٮ ٮۇراٮى . ٮۆز قەدەم ٮىرىدىلا ٮومۇرحىحاٮا ٮار ئىدى . ٮاشقا ئەڭ ٮىقىدىكى كىشىلەرمۇ ، ٮىر كىلومىٮر ئەٮراپىدا ئىدى .

ٮۇ ٮەردىں قارىعاٮدا راۋىي ٮۇرلەڭلىكىدىكى حاڭىرىلار كۆرۈٮەٮىى ، ٮۇ حاڭزىلار قوش قاٮار قىلىپ ٮىكىلگەں ٮۆٮ ٮول دەرەح ٮىلەں ئورالعاں ، ئۇٮىڭ ئىچىدە ئالمىلىق ٮاع ٮار ئىدى .

زىٮا ٮۇ ٮەرگە كىلىشلا ئارام ئالماقچى ٮولعاٮىدى . روزالى ئۇٮىڭ ٮەٮە ئۆٮكەٮكى قاٮعۇلۇق ئەھۋاللارى ئەسلەپ قىلىشىدىں ئەٮسىرەپ ئۇٮىمىدى .

ئۆٮىنى سەرەمحاٮلاشۇرۇشقا كودىر ٮارىردىں چاقىرىپ كەلگەں ٮاعاچچى ٮار ئىدى . ئەڭ ئاحىرقى ٮىر هارۋا ٮۆك ـ ٮاقلار ٮىسىپ كەلگىچە ، ئۇلار دەرهال ٮۇٮۇٮ قىلىپ ٮوشۇپ كىلىسگەں ئۆي سەرەمحاٮلىرىٮى ئورۇٮلاشۇردى .

ٮۇ قول ٮۇٮىدىعاں ئىش ٮولۇپ ، كۆپ ٮەرەپلىمە مەسلىھەٮلىشىشكە ۋە ئويلىسىقا ٮوعرا كىلەٮى .

ٮىر سائەٮىں كىيىں ، ٮۆك ـ ٮاق ٮاسقاں هارۋىمۇ رىشاٮكا ئى-

سىكى ئالدىغا كېلىپ توختىدى. ئۇلار يامغۇردا تۈك ـ پاقلىرى خۇسۇ-
رۇپ، بوسۇشقا مەجبۇر بولدى.

كەچ بولغاندا ئۆينىڭ ئىچى بەكلا بىسەرەمجان بولۇپ، ھەممىلا يەردە نەرسىلەر قويۇلغانىدى. رىنا ئىنىسى چارچاپ كەتكەچكە، تې-زلا ئۇخلاپ كەتتى.

بىر نەچچە كۈندىن كېيىن رىنا ئۆي ئىشلىرىنى بىر تەرەپ قى-لىش بىلەن بولۇپ ھېرىپ ھالى قالمىغانىدى. تۈۋىنىڭ ئۈچۈن قايغۇر-غىدەك بوش ۋاقتىمۇ چىقمىدى. ئۇ ھەتتا سەرەمجانلاشتۇرۇلغان يېڭى تۇرالغۇدىن خۇشالمۇ بولدى. چۈنكى ئۇنىڭ كاللىسىدا ھامان ئوغلۇم خەرمەن قايتىپ كېلىدۇ، دېگەن ئوي بار ئىدى. ئۇ، تۇرۇپ ئۆرت-ىنىڭ جاينىسىغا ئاسقان نام گىلىمنى تاماقخانىغا ئاستى. تاماقخانا مېھ-مانخانا ئورنىدىمۇ ئىشلىتىلەتتى. ئىككىنچى قەۋەتتىكى ئۆيلەردىن بىرىنى ئۇ ئالاھىدە كۆڭۈل قويۇپ سەرەمجانلاشتۇردى. بۇ ئۆي رىنانىڭ نەزە-رىدە «بولەكنىڭ ئۆيى» ئىدى.

يەنە بىر ئېغىز ئۆيى ئۆزىگە قالدۇردى: زورالى ئۈستۈنكى قەۋەت
تالىجاننىڭ يېنىدىكى بىر ئېغىز كىچىك ئۆيگە ئورۇنلاشتى.

بۇ ئۆيلەر بىر قۇر سەرەمجانلاشتۇرۇلغاندىن كېيىن، خېلى كۆركەم بولۇپ قالدى. ئۇ دەسلەپكى بىر مەزگىل ناھايىتى خۇشال بولدى. گەرچە تېخىلا يىمدۇر يېتىشەلمەيۋاتقاندەك ھېس قىلسىمۇ، لې-كىن رادى يەنە ئىككىلەنگىنى ئىسالمايتى.

بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى، قىزىقىدىكى ھېلىقى گۇۋاھچىنىڭ ئىش بېجىرگۈچىسى ئۇنىڭغا 3 مىڭ 600 فرانك ئەكېلىپ بەردى. بۇ، ئاي-رىم ئۆلۈك باغلىق خاتىرىدىكى قىسقالغان ئۆي جاھازلىرىنى ئۆي ساتما-لىرى سودىگەرلىرى باھالاپ، ئۇپراش ھەققى ئۈچۈن بەرگەن پۇل ئى-دى. ئۇ، بۇ پۇلنى تاپشۇرۇۋالغاندا، خۇشاللىقىدىن يىغلاپ كەتتى؛ ھېلىقى كىشى كەتكەندىن كېيىن، ئۇ دەرھال شىلەپىسىنى كىيىپ، گا-زىر بازىرىغا بېرىپ، بۇ ئويلىمىغان يەردىن كەلگەن پۇلنى پائولغا ئەۋە-تىپ بەرمەكچى بولدى.

لېكىن ئۇ، چوڭ يولدا ئىنىنىڭ كېسىۋاتقاندا، ياردىن قېچىپ كېلىۋاتقان زورالىغا ئۇچراپ قالدى. دېدەك ئىشنىڭ نېمىلىكىنى دەرھال پەملىيەلمىدىيۇ، لېكىن كۆڭلىدە گۇمان پەيدا بولدى. رىسا ھېچنەرسىنى ئۇنىڭدىن يوشۇرالمايتى. زورالى ئەھۋالنى بىلگەندىن كېيىن، ساققىدە قولىدىكى سېۋەتنى يەرگە قويۇپ ئۇرۇشۇپ كەتتى.

ئۇ، ئىككى قولى بىلەن بىلىنى تىرەپ، قاتتىق ۋاقىراپ — ھاقىراپ كەتتى. ئاندىن كېيىن، ئوڭ قولى بىلەن رىسانىڭ قولىنى تۇتۇۋېلىپ، سول قولى بىلەن سېۋەتنى كۆتۈردى — دە، ئاچچىقلانغان پېتى ئۆيگە قايتتى.

ئۆيگە يانغاندىن كېيىن دېدەك رىسادىن پۇلنى تاپشۇرۇشنى تەلەپ قىلدى. رىسا 600 فرانكنى يېغىۋېلىپ قالغىنىنى بەرگەندى. لېكىن زورالى ھوشيارلىق بىلەن دەرھال ئۇنىڭ ھېلىسىنى ئېچىپ تاشلىدى. شۇنىڭ بىلەن رىسا ھەممىسىنى تاپشۇرۇپ بېرىشكە مەجبۇر بولدى.

زورالى 600 فرانكنى پائولغا ئەۋەتىپ بېرىشكە قوشۇلدى.

بىر نەچچە كۈندىن كېيىن، پائول تەشەككۈر بىلدۈرۈپ بىر پارچە خەت ئەۋەتتى: «سەن ماڭا چوڭ ياردەم قىلدىڭ، سۆيۈملۈك ئاپا، چۈنكى بىز تېخىمۇ يوقسۇللۇقتا قالغاندۇق.»

رىسا ياتۇلغا ئانچە كۆيەلمىدى. ئۇ دائىم ئەركىن — ئازادە بولالماۋاتقاندەك، ئۆزىنى ئىلگىرىكىگە قارىغاندا تېخىمۇ يالغۇزسىراپ، تېخىمۇ غېرىبسىنىپ، تېخىمۇ ياياخشىسىز قالغاندەك سېزەتتى. ئۇ يالغۇز چىقىپ ئېلىپ ۋىرنى كېتىشكە قارايتى. ئاندىن تىزۋامار كەتتى ئاد-لىنىپ قايتىپ كېلەتتى. لېكىن ئۆيگە كەلسىلا، يەنە ئولتۇرالمايتى. خۇددى ياردىغان يەرگە تېرىسى ئۆتۈپ قالغاندەك، تېرىپ ئالىلىپ كېلىدىغان يەرگە يارىمىغاندەك يەنە چىققۇسى كېلەتتى.

ھەر كۈنى ئەھۋال مۇشۇنداق بولاتتى. ئۆزىمۇ نېمە ئۈچۈن كال-لىسىدا مۇنداق غەلىتە ئۆيلىنىڭ پەيدا بولغانلىقىنى چۈشەنمەيتتى. لېكىن بىر كۈنى ئاچچىقى ئولتۇرۇپ تاماق يەۋاتقاندا، ئۇ ئۆزىچىلا «ئاھ! دې-ڭىزنى ئەجەبمۇ كۆرگۈم كېلىپ كەتتىغۇ!» دېدى، بۇ گەپ بىلەن ئۇ

يىردىلا ئۆزى ئىزدىگەن يەرنى تاپتى . ئۇنىڭ خاتىرجەم بولالماسلىقىنىڭ سەۋەبى دەل مۇشۇ ئىدى .

ئۇنىڭ ئىسلىدىكى دىڭىز ئىدى . 20 يىلدىن بۇيان ، دىڭىز ئۇنىڭ ئۇلۇغ قوشنىسى بولۇپ قالغان . يەمچۈش هاوا ، غەرەب بىلەن دولقۇنلىنىپ ، قاتتىق شامال چىقىرىدىغان دىڭىز ئاي يىرەكلىك ياغلىق خانگىرىنىڭ دىرىزىسىدىن هەر كۈنى ئەتىگەنلىكى كۆرۈنۈپ تۇراتتى . كىچە - كۈندۈز ئۆركەشلەپ تۇرىدىغان ، هەر دائىم يىنىدىلا بولىدىغان دىڭىزنى رىسا بىلىپ بىلمەسلىكلا بىر يىگىتكە كۆيۈپ قالغاندەك ياخشى كۆرۈپ قالغانىدى .

يۇشانىڭمۇ تۇرمۇشى ئەينى ئىدى . كۆچۈپ كەلگەن كۈنى كەچتە ئۇ ئاشخانىدىكى ئىسكاپنىڭ ئاستىغا كىرىۋېلىپ رادىلا چىققىلى ئۇنىمىدى . ئۇ كۈن بويى مىدىرلىماستىن شۇ يەردە ياتتى . ئاندا - ساندا ئۇيان - بۇيان مىدىرلاپ قويۇپ ، غەمكىن ئاۋاز بىلەن غىڭشىپ قويدى .

قاراڭغۇ چۈشۈشى بىلەن ، ئۇ ئۆمىلەپ چىقىپ ، تاملارغا ئۇرۇلۇپ - سوقۇلۇپ ، ئىشىك ئالدىغا باراتتى . سىرتتا ئۆزى ئىهتىياجلىق بولغان بىرەنچە مۇشۇنى ئۆيكۆرگەندىن كىيىن ، يەنە قايتىپ كىرىپ ، ئىسسىق پىچىنىڭ ئالدىدا روگىرىپ ئولتۇراتتى ، ئىككى ئانال خوجايىنى ئۇخلاشقا ماڭغاندىن كىيىن ، ئۇ نالە قىلغاندەك غىڭشىپ قوياتتى .

ئۇ كىچىچە غىڭشىپ چىقاتتى . ئاۋازى ئىچىنىشلىق هەم قايغۇلۇق ئىدى . يەرىدە بىرەر سائەت توختۇنلىپ ، كىيىن يەنە غىڭشىغاندا ، تېخىمۇ ئىچىنىشلىق ئاڭلىناتتى . ئۇلار ئۇنى ئۆينىڭ ئالدىدىكى بىر ياغاچ ئۆگىنىڭ ئىچىگە باغلاپ قويدى . ئۇنىڭ نالە قىلىپ يىغلىغاندەك ئاۋازى دىرىزىدىن ئۆيگە كىرىپ تۇراتتى ، كىيىن ئۇ كىسەل بولۇپ چىقتى تۇمشۇقىغا كەلگەندە ، ئاندىن ئاشخانىغا ئىلىپ كىرىلدى .

رىسا قىرى ئىتنىڭ غىڭشىغان وە يىتتى ياتلىغانلىقىنى ئاڭلاپ ، زادىلا ئۇخلىيالمىدى . بۇ ئىت مۇشۇ يېڭى ماكانغا كۆنۈپ قىلىشقا هەرىكەت قىلاتتى ، بۇ يەرنىڭ گويا تۇرالغۇسى ئەمەسلىكىنى ئۇندان بىلەتتى .

لېكىن قانداق قىلغان بىلەنمۇ، ئۇ جايىرجەم بولالمىدى. كۈندۈزى يارلىق مەۋجۇداتلار ھەرىكەت قىلغان ۋاقىتتا، ئىككى كۆزى كور بولغانلىقى، كېسەلدىن رەنجىلىشىپ ھالى قالمىغانلىقى، ئەمدى ھەرىكەت قىلىشنىڭ ئەپسىزلىكىنى بىلگەندەك ئەلەك ـ سەلەك بولۇپ ياتاتتى. لېكىن قاراڭغۇ چۈشۈش بىلەنلا، بوجىماي ئالىساتتى. خۇددى قاراڭغۇدا ھەممە مەۋجۇداتلار كور بولغاندەك، ئۇ چىقىپ ھەرىكەت قىلىشقا جۈرئەت قىلغاندەك ئىدى.

بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى ئۇنىڭ ئۆلۈپ قالغانلىقى مەلۇم بولدى. كۆپچىلىكنىڭ كۆڭلى شۇندىلا ئارام تاپتى.

قارا قىش ۋاقتى ئىدى. زىيا ناتىلاجلىق، ئۈمىدسىزلىك ئىچىگە چۈشۈپ قالدى. بۇ، چىدىغۇسىز قاتتىق ئاغرىق ئازابى بولماستىن، بەلكى كىشىنى ئەمگە سالىدىغان ھەسرەت ـ نادامەت ئىدى.

ھەر قانداق ئىش ئۇنى روھلاندۇرالمايتتى. ھېچكىممۇ ئۇنى ئويلاپ قويمايتتى. ئىشىك ئالدىدىكى ئوت ـ سولغا سورۇلغان ياسولدا ئادەم قارىسى كۆرۈنۈش قىس ئىدى. توساتتىن بىر تىنىك پەيتۇن ئۆتتى. بەلۋىغىنىڭ قىسقىرىل تۈرى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ساماللىغا قارشى ماڭغاچقا، ئۆشنىسى تۈگەپ تۇرغان تىپىچىسى كۆرۈنۈپ دۈگىلەك، كۈنكۆك شارغا ئوخشاپ قالغانىدى. بەزىدە ئاسما مىڭىۋاتقان چوڭ بەدىنۇن پەيدا بولاتتى. ياكى بىراقىس كېلىۋاتقان ئىككى دېھقان كۆزگە چۈشەتتى. ئۇلارنىڭ بىرى ئەر، بىرى ئايال بولۇپ، ئۇنىڭ سىرتىدا ئىنسانىي كىچىك كۆرۈنەتتى. تەقلىغانلىرى چوڭقاتتى. لېكىن ئۇلار مىڭىپ ئىشىك ئالدىغا كەلگەندىن كېيىن، تەبەتەدرىجى كىچىكلەيتتى. نەر شەكلىنىڭ ئىگىز ـ پەسلىكىگە قاراپ، ئۇلار ئۇراقلاشقانسېرى خۇددى ئىككى قوغۇردەك كۆرۈنەتتى.

ياش ياھارنىڭ كۆككاپلار بىر ئۇرغان مەرگىلىدە، كاللە كۆڭلەك كىيۋالغان قىرچاق ھەر كۈنى ئەتىگەنلىكى چوڭ يول بويىدا كاللا تىكىپ، زىساكا ئىشىكىنىڭ ئالدىدىن ئۆتەتتى. كەچتە يەنە قايتاتتى، ئۇ مىسىلدات كاللىنىڭ ئارقىسىدىن ھەر ئۇن مىنۇتتا بىر قەدەم يول ياساتتى.

رىسا ھەر ئاخسىمى خۇسىدە ئۆرىسك بەسلا ئاق سرەكلىك باغ-
لىق جاڭرىدا بۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرەتتى .
ئىلگىرىكىگە ئوخشاشلا ، ئانا ـ ئانىسى ئۆىنىڭ سلەن سللە بو-
لۇۋاتقاندەك ، بەرىدە لىرون ھامىمىسمۇ سىدا باردەك قىلاتتى : ئۇ ئۆد-
كەن ئىشلارنى ، بالدۇرلا ئۇنتۇلۇپ قالغان ئىشلارنى ئىكىۋاشنى ئەسلەپ
جىقاتتى ، جۇسىدە بەبە ئۇ ئادالىد حانىمى نۆلەپ ئاق سرەكلىك باغلىق
كەسە ئالىسپ ماڭاتتى
ھەر قىسم جۆخۇپ ئويغانغاندا ، ھامان كۆرلىرى بەم بولاتتى . ئۇ
بائولىي سىغسپ ئۆر ـ ئۆزىگە : « ئۇنىمە ئىش قىلىۋاتقاندۇ ؟ ئۇ ھارىر
قاندافىۇ ؟ ئۇ مىنى ئونلامدىغاندۇ » دەيتتى . ھەر قىسم ئۇ حاكرا ئارد-
سىدىكى جىغىر بولدا ئالىسپ بۇرگەندە مىڭىسىدە حۆگىلەپ بۇرغىنى
ساپلا مۇشۇنداق قايغۇلۇق خىياللار بولاتتى . بولۇنمۇ ئۇنى نۆلەكچە قاد-
غۇغا سالغىنى ، خىدىغۇسىر ھەسەب قىلدۇرغىنى ھىلىقى بابونۇش ئانال
ئىدى . ئۇ ئۇنىڭ ئوغلىنى بۇلاپ كەنكەنىدى . مانا مۇشۇنداق ئۆخمەد-
لىك ئۇنى ئۆندە بۇرۇشقا ، ھەرىكەت قىلماسلىققا ، ئوغلىنىڭ بۇرىدىغان
نىرىگە بارماسلىققا ۋە ئىردىمەسلىككە مەجبۇر قىلاتتى . ئۇنىڭغا خۇددى
ھىلىقى ئانال بوسۇغىسىدا ئۆزە بۇرغاندەك : « سىز نۇ بەرگە نىمىشقا
كەلدىڭىز حانىم ؟ » دەپ سوراۋاتقاندەك بۇيۇلۇپ كىتەتتى . مۇنداق
ئەھۋالغا دۇچ كىلىشى ئويلىغىنىدا ، ئۇنىڭ ئانىلىق غۇرۇرى رادى خىدد-
ماتتى . باشىن ـ ئاخىر پاكلىقى ساقلاپ ، ئۆزىگە ئاررافمۇ داغ بەگ-
كۈزمىگەن ئانالىق ئىررىتى ئۇنى ئەر كىشىنىڭ رەئىپ قىلمىسلىرىدىن
بارغانسىرى بەبرەنلەندۇرەتتى . ئۇلار سەھۋاتى لەررەتتى بەھرىمەن بو-
لۇشقا بىرىلىپ كىسپ ، فەلسىمۇ بۇلغۇبىندۇ . ژىسا ئەر ـ ئاناللار ئود-
بۇرىسىدىكى شەھۋانىيلىقىنىڭ ھىلىقى خۇبىسابە سىرلىرىنى ، ئىنلاس ئو-
بۇنلىرىنى ، ئىلىمدەك ئاخرىماس بولۇپ حاپلىشىپ قىلىشىدىغان مۇناسد-
ۋەتلىرىنى خىيالغا كەلتۈرگىنىدە ، ئادەم دىگەن بۇ بەرسىنىڭ ئىپلاسلى-
قىنى ھىس قىلاتتى .
بەبە بىر باھار وە بار ئۆتۈپ كەتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كۆر كۆىلىرى ىىسپ كەلگەىدە ، هاوا ىۇىۇق ىولدى . كۆر ىام-
عۇرى ىوحسماى ىعىب ىۇراىى ئۇ ىۇرمۇسىى حاق ىوىدى . سۇڭا
ئلك ئاحىرقى قسم سىاب ىعىس ، ىولەىىك قاىس كىلىشىى قولعا
كەلىۇرۇس ىىسگە كەلدى .

ىگىسك قىرعىلىقىى ئەمدىعۇ ئۆىۇب كەىكەىدۇ .

ئۇ ىائولعا قاىعۇ ـ ئەلەم ىلەں دەرد ئۆكۈب ىىر ىارچە حەب
ىاردى

سۆىۇملۇك ئوعلۇم

مەں سىىڭ قاىسپ كىلىپ ، ىىمدا ىولۇشۇڭىى چىں كۆڭلۇم-
دىں ئىلىماس قىلمەں ، ئوىلاپ ىاقىىا ، ىىسم ىىر ىەرگە ىىرىپ ،
كىسەلچاں ىولۇپ قالدىم ىەككە ـ ىىگاىە قىلىب ، مىسكىں ، عىرىب
ىولدۇم ، ئۇرۇں ىىللاردىں ىۇىاں ماڭا ىىرلا دىدەك هەمراھ ىولدى هارىر
مەں ىاشىول ىوىدىكى ىىر كىچىك ئۆىدە ئولىۇرۇواىمەں ، ىۇرمۇشۇم
سۇىحىلىك مەىسىر ىاوادا سەں ىۇ ىەردە ىولعاں ىولساڭ ، مەں ىاشقىچە
حۇشال ىولعاں ىولاىسم ىۇ دۇىىادا مىىك سەىدىں ىاشقا ىىمەم ىار ،
لىكىں ىەىە ىىل ىولدى ، سەں ىىلەں دىدار كۆرۈشمىدىم ¹سەں ىۇر-
مۇشۇمىك ىەقەدەر ىەحسىرلىك ئىجىدە ئۆىكەىلىكىىى ، قاىداق قىلىپ
ئۇرۇمىڭ ىۇرىكىم ، ئىحلاسىم ىىلەں ساڭا ئەقىدە ىاعلىعاىلىقىمى مەڭگۇ
جۇسىىەلمەىسەں سەں مىىڭ هاىاىىم ئىسسىقالىم ، ىىردىىىر ئاررۇ-
ىۇم ، ئالاهىدە سۆىىدىعاں ئادىمىم ، ئەپسۇسكى سەں مىىڭ ىىمدا ئە-
مەس ، سەں مىىى ىاشلىۋەىىك !

ئاھ ! قاىسپ كەلگىں پولەى حىىم ، قاىسپ كىلىپ مىى قۇ-
چاقلا ، قىرى ئاىاڭىىڭ ىىعا قاىسپ كەلگىں ، ئۇ ئۇمىدسىرلىك ىىلەں
ئىككى قولىى سوروۇب سىىڭ قاىسپ كىلىشىڭىى كۈىىدۇ

رىسا

ىىرىەچچە كۈىدىں كىىں ئۇىىڭعا جاۋاب حەب كەلدى .

سۆىۇملۇك ئاپا

ىىرىىپ سىىى كۆرۈشى ئاررۇ قىلىمەں لىكىں ىىمدا

ٮىر ٮىسىمۇ ٮوق ، ٮىر ئارلا ٮۇل ئەوەٮسەك فاسىپ بارالا-
مەں ، ٮىرىپ سىٮىك ٮىلەں كۆرۈشۈس ، سەں ٮىلەں پىلاٮىم
ٮوعرىلىق پاراكلىسىس ئوٮۇم ٮار ئىدى ٮۇ پىلاں ئىشقا
ئاسىسا ، سىٮىك ماكا فوٮعاں ٮەلىسكى ئەمەلگە ئا-
شۇرعىلى ٮولاٮى !

ئەڭ مۇشكۇل كۈٮلىرىمدە ٮاسىس - ئاحىر مەں
ٮىلەں ٮىرگە ٮولعاں ئادەم ھىلىقى ئاٮال ٮولدى . ئۇٮىڭ
ماكا ٮولعاں مىھىر - شەٮقىسىنى سۆر ٮىلەں ئىپادىلەش
ھەقىقەٮەٮمۇ قىىس مەں ئۇٮىڭ ٮۇ حىل چەكسىر سە-
مىمى - ساداقەٮىلىكى وە ئىرچىل ئىشىق - مۇھەٮىٮىٮى
ٮۆگۈں ئاشكارا قىلماى ٮۇرالماٮمەں ، ئۇٮىڭ ٮۈرۈش - ٮۇ-
رۇش وە ئەدەب - ئەحلاق جەھەٮلەردىن قۇسۇر - ٮۇقساٮى
ٮوق كەلگۈسىدە سەں ئۇٮى چوقۇم ياحشى كۆرۈپ قا-
لىسەں ، ئۇٮىڭ ٮىلىمى ئىسىاٮى مول ، ئوقۇعاں كىٮاب-
لىرى ئاھاٮىٮى كۆپ ، ٮىحىمۇ مۇھىمى ، ئۇٮىڭ ٮاش-
ٮى - ئاحىر ماكا ٮەقەدەر كۆٮۈٮگەٮلىكىٮى سىٮىڭ قى-
ٮاس قىلىشىڭ ٮاھاٮىٮى قىىس مەں ئۇٮىڭعا مىٮىەٮدار-
لىق ٮىلدۈرمىسەم ، ٮەكىپۇ ۋىجدانسىزلىق قىلعاں ٮولى-
مەں . شۇڭا مەں ھازىر سەٮدىن ئۇٮىڭ ٮىلەں ٮوي قى-
لىشىمعا رۇحسەٮ قىلىشىڭنى ٮەلەپ قىلىمەں . سەں مى-
ٮىڭ ئۆٮكەٮكى ٮۇرلۇك حاٮالىقلىرىمىٮى كەچۈرگىن
كەلگۈسىدە ٮىر ھەممىز سىٮىڭ ئۆٮۈڭدە ٮىرلىكتە ئولتۇ-
رىمىز .

ئەگەر سەں ئۇٮىڭ ٮىلەں ٮوٮۇشساڭلا ، چوقۇم مىٮىڭ
ٮەلپىمگە قوشۇلىسەں ، ساڭا شۇٮداق كاپالەتلىك قىلى-
مەٮكى ئۇ گۈزەل ۋە ئىسىل ئاٮال ، ئىشىىمەٮكى ، سەں
ئۇٮى جەزمەں ياحشى كۆرىسەں ، ماڭاكەلسەڭ ، ئۇ-
ٮىڭدىن ئايرىلسام مەں رادى ياشىيالمايمەن .

ئىسىرارلىق ٮىلەں جاۋاٮىڭى كۈٮىمەں . سۆيۈملۈك ئاپا ،
سىنى ٮىر چىن دىلىمىزدىن قۇچاقلايمىز

ئوعلۇڭ ۋىكوب بائول دى لامار

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

رىنا خانىلىقنى ئەس ــ ھوشىنى يوقاتتى . جەنىنى تىرىغا قو-
يۇپ ، مەدرىلىماستىن ئولتۇرۇپ قالدى . رىنا ھېلىقى ئائىلىنىڭ ھىيلە ــ
مىكرىنى كۆرۈپ يەتتى : ئۇ ئوغلىغا كاتتىدەك چاتلاشقاندى ئۇنى بىر
قىسىمۇ ئۆزگە قاتقىلى قويماتتاتتى . ئۇ ، ئوغلىنى بولا كۆتۈۋرىپ ئۇ-
مىدتنى ئۆزگەن قىرى ئاتنى قارشلىق كۆرسىتەلمەيدىغان قاقتى . ئا-
قىۋەت يۇمتاپ ، ئۆزلىرىنىڭ يارلىق بەلەپلىرىگە ماقۇل بولىدىغان شۇنداق
بىر كۈنىڭ كېلىشنى كۈتۈۋاتاتتى .

پائولىنىڭ بۇ ئائىلىگە ھەددىدىن زىيادە مۇشتاق بولغانلىقى رىناتى
بولىمۇ ئەنجىدۈردى . ئۇ ئۆز ــ ئۆزىگە قاتتا ــ قاتتا :« ئۇ مىنى تاخشى
كۆرمەيدۇ ، ئۇ مىنى تاخسى كۆرمەيدۇ » دەتتى .
روزالى كىرىپ كەلدى ، ژىنا :
ــ پائول ئەمدى ئۇنىڭ يوق قىلماقچى بوپتۇ ، ــ دىدى دۇ-
دۇقلاپ .
دىدەك جۆچۈپ :
ــ ئاھ ! خانىم ، بۇنىڭغا ھەرگىز ئۇنىماڭ !پائول ئەپەندى بۇنداق
بۇرۇق ئائالى ئالسا بولمايدۇ ، ــ دىدى .
ــ بۇنىڭغا مۇبلەق بول قويمايمەن . ئۇ كېلىنىكە ئۇنىمىغانىكەن ،
ئۆزۈم سىرىپ ئۇنى تاپىمەن . ئىككىمىزدىن زادى قايسىمىز جىك جىقىمىز
قىنى كۆرۈپ باقايلى ، ــ دىدى رىنا ئۇمىدسىزلىك ئەنجىدە يىركىنىپ .
سۇنىڭ بىلەن رىنا دەرھال پائولغا بىر پارچە جەت يىزىپ ، ئۆ-
زىنىڭ ئۇنىڭ قىشىغا بارىدىغانلىقىنى ، ھېلىقى ئائال يوق يەردە ئۇنىڭ
بىلەن كۆرۈشىدىغانلىقىنى ئۇقتۇردى .
ژىنا جاۋابنى كۈتكەچ ، بولغا چىقىشنىڭ تەرەددۇتىنى قىلدى .
روزالى ئائال جوجانىنىڭ رۇپاشكا وە كىيىم ــ كىچەكلىرىنى بىر كونا
چامادانغا قاچىلاپ بەردى . لىكىن ئۇ ، ئۇزۇن بىر كۆڭلەكنى قاتلاۋات-
قاندا ، بۇ كىيىملەرنىڭ بۇرغۇن يىللارنىڭ ئالدىدىكى سەھرا پاسونىدا
ئىكەنلىكىنى تاپقاپ ، قاتاپ كەتتى :
ــ ۋــــەي ، سىزنىڭ كىگۈدەك نۇرۇككىدە بىر قۇر ئىگىنىڭىزمۇ

ـوى ئىكەن ، بۇ ھالدا مەن سىرنى ئىسكىس چىقارمايمەن ، سىر ھەم-
مەيلەنىك بۇرنى بۆكسىر ، يارىزدىكى جىنىملار سىرنى كۆرسە ئاال
مالاىكەن دەپ قالىدۇ .

رىسا ئۇنىڭ دىگىنى بويىچە ئىش قىلدى . ئىككىسى بىرلىكتە گا-
وىر يارىرىغا بىرىپ ، بىشىل رەڭلىك يوللۇق رەخىس ئىلىپ ، ياراردىكى
ئايال سەيپۇڭغا بىكىشكە بەردى . ئاندىن ئۇلار ھەرىلى ياسەخىسە بىرىم
ئاي بۇرىدىغان گۇۋاھچى رۇسىل ئەپەندىنىڭ بىنىغا بىرىپ ، ئۇنىڭدىن
ئەھۋال ئۇقۇشتى . جۇنكى رىسا يارىژغا بارمىغىلى 28 يىل بولغانىدى .

گۇۋاھچى ئۇلارنى تەكرار ئاگاھلاندۇرۇپ كەيىنى ، ماشىنىلاردىن
ئۆزىنى قاىداق دالدىغا ئىلىشنى ، ياىجۇقچىلاردىن قاىداق ئېھتىيات قىلىشنى
ئۆگەيتى ، ئۇلارغا بەقەت يارچە - يۇراپ جەخلەيدىغان يۇلىلا ياىجۇقىغا
سىلىش ، قالغانلىرىنى كىيىمىنىڭ ئىچىگە بىكىۋېلىشقا مەسلىھەت بەردى ،

ئۇ ئويىۇرا دەرىخىلىك سارايلارنىڭ ئەھۋالى يوغرىسىدا بۇرغۇن بەرىد-
لەرنى سۆزلەپ ، بۇنىڭ ئىچىدە ئىككى - ئۈچ سارايغا ئاياللارنىڭ كۆپ
باريدىغانلىقىنى ئىيتى ؛ ئاخىرىدا ئۇ بىكەيىنىڭ بىىدىكى ئۆزى دائىم بۇ-
رىدىغان « بورمايدى » سارىيىنى بىلغا ئالدى ھەمدە ئۇ بەرگە يارساڭلا
مىنى بويۇشۇردى ، دەپ جۇشەيدۇرسەڭلار بولىدۇ ، دىدى .

يارىژ بىلەن گاۋىر ئارىلىقىدا يويىز قاتىغىلى ئالتە يىل بولغا-
ىـدى . ھەممە كىشى بويىر يوغرىسىدا سۆزلىشەيتى ، لىكىن رىسا ئۆزد-
ىنىڭ ئىچىنىشلىق سەرگۈزەشتىلىرى بۇپەيلىدىن ، دەرد - ئەلەم يارىپ
روھى جۇشۇپ كەتكەن بولۇپ ، ياكى بۇگۈنگىچە بىقىن ئەتراپىكى را-
يوىدا ، رور ئۆزگىرىش يەيدا قىلغان ، يار يىلەن ھەرىكەتلىنىدىغان بۇ
ماشىنىنى كۆرۈپ باقمىغانىدى .

پائول رادىلا جاۋاب جەب بارمىدى .

رىسا بىرھەيتە كۆيتى . بىرىم ئاي كۆيتى . ئۇ ھەركۈيى ئەيد-
گەيلىكى جوڭ بولىنىڭ بويىغا جىقىپ ، پوچتاليونى كۈتەيتى .

ئۇنىڭدىن :

— مالايدىن بوۋاي ، ماڭا كەلگەن جەب بارمۇ ؟ — دەپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

سورانتى .

مالاندىن بوۋاي دائىم سىرىنى بۇرگەچكە ، ئاۋارى جىرقىراپ چىقاتتى ، ھەرقېتىم ئۇ :

— موماي ، بۇ نۆۋەت سىرىنىڭ جىسكىر نوق ، — دەپ جاۋاب بېرەتتى .

ئېھتىمال ھېلىقى ئاتال پائىولغا جاۋاب جەت تارتىلى قويمىغاندۇ ! زىننا دەرھال بولغا چىقىشنى قارار قىلدى . ئۇ ، روزالىنى سىرلىكە ئېلىپ بارماقچى بولغانىدى ، دىدەك چىقىم كۆپ بولمىسۇن ، دەپ ئۇنىمىدى . روزالى جوجانىسىنىڭ پەقەت 300 قرانىك بىلەن بېرىشىغا رۇخسەت قىلدى :

— بېشىمگەندە ماڭا جەت بېرىڭ ، مەن گۇۋاھچى ئارقىلىق پۇل ئەۋەتىپ بېرىمەن ، ھازىر پۇلنى جىق بەرگەن بىلەن پائىول ئەپەندىنىڭ جۆنىنكىگە چۈشۈپ كېتىدۇ .

شۇنداق قىلىپ دىكاتىر ئائىلىرىنىڭ مەلۇم بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى دىنى لىكوك پەيتۇن بىلەن ئۇلارنى يوتىر ئىستانسىسىغا ئەكۈزۈپ قويۇش ئۈچۈن كەلدى . جوجانىن بىلەن دىدەك ئىككىسى تىرلىكە پەيتۇنغا چىقتى . روزالى ئاتال جوجانىسى ناكى يوتىر ئىستانسىسىغىچە ئۇزىتىپ باردى .

ئۇلار ئالدى بىلەن يوتىر تىلىتىنىڭ باھاسىنى سوراپ بىلىۋالدى . ئاندىن كېيىن ، ھەممە رەسىمەتلەرنى ئۆتەپ ، بۇك - تاقلارنى تىزىملاتتى . ئۇلار زىلىتىنىڭ تىدا كۈتۈپ تۇردى . ئۇلارنىڭ پىكىر - خىيالى يوتىرنىڭ زادى قانداق ماڭىدىغانلىقىنى بىلىۋېلىشنا بولۇپ قالغان . ئۇلارنىڭ پۈتۈن ھەلىقى مۇشۇ بىر ئۆزگە جەلىپ قىلىۋالغاچقا ، بۇ قېتىمقى كۆڭۈللۈك ئىرىدىغان سەپەر مەقسىتى ھەققىدە ئويلىمايتتى .

تىراقتىن ئاڭلانغان يوتىر گۈدۈكىنىڭ ئاۋازى ، ئۇلارنى باشلىرىنى بۇراپ قاراشقا مەجبۇر قىلدى . بىر قانچە ماشىنا ئۇلارغا قاراپ تارتىلىپ كېلىۋاتاتتى . ئۇلارنىڭ ئالدىغا كەلگەندە ، ئۇنىڭ ئاۋازى تەكمۇ دەھشەت چىقتى . ھېلىقى ماشىنا ئۆزگە ھەرىكەتلىنىدىغان

كىچىك ـ كىچىك ئۆيلەرنى چىسوالغانىدى . بىر خىرمەنجى ئىسكى
ئاچى . ربسا بىغلاپ يۇرۇپ زورالىسى قۇچاقلاپ سۆيدى ـ دە ، ۋاگونغا
كىرىپ كەتتى .

زورالى يەكمۇ ھاياجانلىنىپ :

— خەير ـ خوش خانىم ! ئاي يول بولسۇن ، يالدۇرراق قايتىپ
كېلىڭ ! — دەپ ۋارقىرىدى .

— خوش ئەمىسە ، ياللام ، — گۈدۈك ئاۋازى يەنە ياڭراپ كەت-
تى . قاتار ـ قاتار چىسلغان ۋاگونلار دەسلەپ ئاستا ـ ئاستا ماڭدى ، يارا
ـ يارا ئىرلەشتى ، ئاخىر بىرىپ ئۆچقاندەك يۇرۇپ كەتتى . ئۇنىڭ بىر-
لىكتىن كىشى قورقاتتى .

ربسا ئولتۇرغان ۋاگوندا ، يەقەت ئىككى ئەر يولۇچى بولۇپ ،
ئۇلار ئىككى يۇلۇقدا ئۇخلاۋاتاتتى .

ربسا ئىتىز ـ داللارنى ، دەل ـ دەرەخلەرنى ، خاڭرا ـ كەتلەرنى
كۆرۈپ ، ئۇخلاندەك كىتىپ باراتتى . ئۇ ، مۇنداق بىر سۈرئەتتە
ھەيران بولاتتى . ئۇ ، ئۆزىنى يەكى يۇرمۇش ئىچىگە كىرىپ قالغاندەك ،
پۈتۈن ئۆزىنى يىڭى بىر دۇنياغا ئىلىپ كېتىۋاتقاندەك ، بۇ دۇنيا ئەمدى
ئۇنىڭغا يەتەللۇق ئەمەستەك ھىس قىلدى . ئۇ دۇنيا ياشلىق دەۋرىدىكى-
دەك يىچ ـ خاتىرجەم ئەمەس ھەم ئۇنىڭ يۇرمۇشىمۇ ئۇنداق مەنىسىز
ئەمەستەك ئىدى .

گۇگۇم ۋاقتى يىلەن پويىز يارىژغا كىردى .

يۇك ـ تاقلارنى يۆتكەتتۈرگەن ھاممال ئۇنىڭ خاماداتتى كۆ-
يۇردى ، ژىسا ھودۇقۇپ ئۇنىڭ ئارقىسىدىن ماڭاتتى . ئۇ رادىلا ئادەتلەن-
مىگەن ھالدا ، مىغ ـ مىغ ئادەملەر توپى ئارىسىدا قىسىلىپ يۇرەتتى .
ھاممالنى يوقىتىپ قويۇشتىن ئەنسىرەپ ، ئۇنىڭ ئارقىسىدىن يۈگۈرگەن-
دەك ماڭاتتى .

ساراي خوجايىنىڭ ئالدىغا كەلگەندىن كىيىن ، ئۇ ئالدىراپ ـ
تېنەپ :

— مەن رۇسسىل ئەپەندىنىڭ يوبۇشۇرۇشى بىلەن كەلدىم ، —

دىدى .

ساراينىڭ ئايال خوجايىنى كىلىشكە ، سىمىز خوتۇن تولۇپ ، بۇكەي ئەلدىدا ئولتۇراتتى .

— رۇسسىل ئەپەندى دىگەن كىم ؟ — دەپ سورىدى ساراي خوجايىنى .

— گاۋىر بازىرىدىكى ھىلىقى گۇۋاھچى ، ئۇ ، ھەر يىلى كىلىپ سىلەرنىڭ سارىيىڭلاردا تۇرغان ، — دەپ ھودۇقۇپ جاۋاب بەردى ژىننا .

— ئىھتىمال شۇنداقتۇر ، مەن ئۇنى تونۇمايمەن ، سىزگە بىر ئىغىز ئۆي كىرەكمۇ ؟ — دەپ سورىدى سىمىز ئايال خوجايىن .

— شۇنداق ، خانىم .

بىر كۈتكۈچى ئۇنىڭ يۈك - تاقلىرىنى كۆتۈرۈپ بالىخانىغا باشلاپ چىقتى .

ژىننانىڭ كۆڭلى بەكمۇ يىرىم بولدى . ئۇ كىچىك بىر جوزىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ ، بىر چىنە شورپا ۋە بىر تەخسە توخۇ گۆشى بۇيرۇپ ، ئۇلارنى ئۆيگە ئەكىرىپ بىرىشنى ئېيتتى . ئۇ ئەتىگەندىن تارتىپ تاكى ھازىرغىچە ھىچنەرسە يىمىگەنىدى .

ئۇ شامنىڭ خىرە يورۇقىدا جىممىدە ئولتۇرۇپ كەچلىك تاماق يىدى . ئۇنىڭ كۆڭلىگە نۇرغۇن ئىشلار كەلدى . تويدىن كىيىنكى شىرىن ئاي ساياھىتىدىن قايتىشىدا بۇ شەھەردىن ئۆتكەنلىكىنى ، جۈملىدىن پارىژدا تۇرغان ئاشۇ بىرنەچچە كۈن ئىچىدە رىۋلىسنىڭ مىجەز - خۇلقى تۇنجى قىتىم ئاشكارىلانغانلىقىنى ئەسلىدى . لىكىن ئۇ چاغلاردا رىسا ياش ، كۈچ - قۇۋۋەتكە تولغان ، جۇشقۇن - روھلۇق ئىدى . ھازىر ئۇ ، قىرىپ ، ئېھتىياتچان ، تارتىنچاق ۋە يۈرەكئالدى بولۇپ ، كىچىككىنە ئىشقىمۇ ساراسىمىگە چۈشۈپ قالىدىغان بولۇپ قالغانىدى . تاماقنى كىيىن ئۇ ، دىرىزە ئالدىغا بىرىپ ، كىشىلەر بىلەن تولغان كوچىغا نەزەر سالدى . ئۇ چىقىپ بېقىشنى ئويلىغان بولسىمۇ ، لىكىن جۈرئەت قىلالمىدى . ئادىشىپ قالىمەن ، دەپ ئويلىدى . ئۇ كارىۋاتقا چىقتى - دە ،

شامى ئۆچۈردى .

لېكىن ۋاراڭ ـ چۇرۇڭ ئاۋازلار ، ياپ سەھەرگە يېقىن كەلگەندە بولىدىغان ھېسسيات ۋە سەپەر ھارغىنلىقى يۈبەيلىدىن ئۇ رادىلا ئۇخلىمالمىدى . ۋاقىت سائەتلەپ ئۆتۈپ ياراتتى . سىرتىكى ۋاڭ ـ جۇڭلار ئاستا ـ ئاستا تىنىپ قالدى . لېكىن ئۇ يەنىلا ئۇخلىيالمىدى . ئۇ چوڭ شەھەرلەردىكى مۇنداق بولۇق ئارام ئالالماسلىق ھالىتىدىن بىزار بولدى . ئۇ سەھرادىكى بىپچ ھەم قاتىق ئۇيقۇغا ئادەتلىنىپ قالغانىدى . مەيلى كىشىلەر ياكى ھاۋانلار بولسۇن ، ياكى ئوت ـ چۆپ ، دەل ـ دەرەخلەر بولسۇن ، ئاررافمۇ ئاۋاز چىقارمايتتى . لېكىن ھارىرجۇ ، ئەتراپ تىرلىق ھەرىكەتلەر بىلەن بولغان . ئاخىر ، پەرق ئەتكىلى بولمايدىغان ئاۋازلار ساراتىلىڭ ياملىرىدىن ئۆتۈپ كىرەتتى . بەزىدە پوللار غىجىرلاپ كېتەتتى . بەزە بەزىدە تىنلىغان ئىنىك ئاۋازلىرى ، ئىرۋاتۇك ئاۋازلىرىمۇ كېلەتتى .

كېچە سائەت ئىككى بولاي دېگەندە ، ئۇنىڭ كۆرى ئەمدىلا ئۇيقۇغا ئىلىنىش بىلەن يادىكى ئۆيدىن بىر ئايالنىڭ قاتىق جىرقىرىغان ئاۋازى ئاڭلاندى . رىتا دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇردى . بۇ ۋاقىتتا ئۇ يەنە بىر ئەر كىشىنىڭ كۈلگەن ئاۋازىنى ئاڭلىدى .

يالڭ بىقىللاشقانىسىرى ، ئۇ پائۇلنى كۆرۈشكە شۇنچە ئالدىرىدى . يالڭ يورۇش بىلەنلا ، كىيىملىرىنى كىيدى .

پائۇل كونا شەھەردىكى سۇۋاز كوچىسىدا تۇراتتى . رورالىنىڭ يانسۇرۇقىغا تىسائەن پۇلىنى تېجەش ئۈچۈن ، ئۇ يەرگە پىيادە يارماقچى بولدى . ھاۋا ئوچۇق بولۇپ ، سوغۇق شامال سۆكەكىس ئۆتەتتى . ئالدىراش كىشىلەر جوڭ يولدا ماڭماقتا ، ئۇ خەقلەر كۆرسىتىپ بەرگەن يول بىلەن ئىنىك ماڭدى . ئۇ بىر كوچىنى ئۆتكىنىپ ، ئوڭغا بۇرۇلۇشى ، كېيىن يەنە سولغا بۇرۇلۇشى ، جوڭ مەيدانغا يارغاندىن كېيىن ، قايىدىن يول سورىتى لازىم ئىدى . ئۇ ھىلىقى مەيدانىنى يايالماي ، يولكىجايىدىكى بىر كىشىدىن سۈرۈشتۈردى . ئۇ كۆرسەتكەن يول ياشقا يافقا يارىدىغان يول ئىدى . ئۇ مېڭىپ يەنىلا ياپالمىدى . ئۇياقىن ـ بۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

ـاقا مىڭىپ ، سۇرۇسۇرۇپ ئۇرۇپ ، ئاخىر ئىشانىدىن ئادىشىپ كەتتى .

ئۇ ، ئالدىراپ ـ تېنەپ يولنىڭ چېتى بىلەن ماڭدى . بىر ماشىنا ئىپىس قارارىغا كىلىپ ، ئەتراپقا سەپسىلىپ ، شىنا دەرياسىنى كۆرۈپ قالدى ـ دە ، پىرىستانغا قاراپ ماڭدى .

ئەخمەت بىرەر سائەت يول يۈرگەندىن كىيىن ، ئۇ ئاخىر سۇۋار كوچىسىنى تاپتى . ئۇ ئىسانىن قاراڭغۇ مەھەللە ئىدى . ئۇ ئىشىك ئالدىدا توختىدى ۋە ھاياجانلىنىپ كىسىپ بىر قەدەممۇ ماڭالماي قالدى .

پولەي ئەتە سۇ تەردە ، ئاۋۇ ئۆيدە تۇراتتى . ئۇنىڭ پۇت ـ قول- لىرى تىترەپ كەتتى . ئۇ ئىشىكنى كىرىپ ، كارىدور بىلەن ماڭدى . ئىشىككە قاراپدىغان كىشى تۇرغان كىچىك ئۆيگە كۆزى چۈشۈپ ، پۇل بېرىپ ، ئىشىك ياقارغا :

— كەچۈرسىز ، سىرتى ئاۋارە قىلىدىغان بولدۇم ، ئۇستۇنكى قەۋەتكە چىقىپ ، پائۇل دى لامار ئەپەندىگە سىرتى بىر موماي ، ئاپىگىر- نىڭ دوستى تۆۋەندە ساقلاپ تۇرىدۇ ، دەپ ئېيتىپ قويسىڭىز ، — دېدى .

— خانىم ، ئۇ بۇ يەردىن كۆچۈپ كەتتى ، — دەپ جاۋاب بەردى ئىشىك باقار .

رىشانىڭ پۇتۇن بەدىنى لاغىلداپ تىترەپ كەتتى . ئۇ دۇدۇقلاپ :

— ئۇنداقىا ، ئۇ . . . ئۇ ھازىر قەيەردە تۇرۇۋاتىدۇ ؟ — دەپ سورىدى .

— بىلمەيمەن .

ئۇنىڭ بېشى قېيىپ ، يىقىلىپ چۈشىدىغاندەكلا بولدى ۋە خېلى ئۇزاقغىچە گەپ قىلالماي قالدى . ئۇ پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشىپ ، ئەس ـ ھوشىنى يىغىۋېلىپ :

— ئۇ كۆچۈپ كەتكىلى قانچىلىك ۋاقىت بولدى ؟ — دېدى .

ئىشىك باقار ئۇنىڭغا ئەھۋالنى تەپسىلى سۆزلەپ بەردى :

— بىرىنچى ئاي بولدى . ئۇلار بىر كۈنى كەچتە كىشىلا قېتىپ كەلمىدى . ئۇلار ئەتراپتىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسىگە قەرزدار بولۇپ

قالدى . سىز ئۇنىڭدىن ئۇلارنىڭ ئادرېسىنى قالدۇرماڭدىغانلىقىنى بى-
لىۋالالايسىز .
رىسانىڭ كۆز ئالدىدا گويا نىرىدىكى ياي مىلىق ئىسلەگەندەك
ۋاللىدە ئوت ياندى . لېكىن ئۇنىڭغا قەيتىپ ئىسەنج يۆلەك بولۇپ بۇراپ-
مى . ئۇ كۆرۈنۈشنى باھاسى يەمكىن ، باھاسى ئەمەللىمەك ئىدى . ئۇ-
نىڭ بولەنىڭ قەيەردە ئىكەنلىكىنى بىلگىسى ھەمدە ئۇنى ئىزدىگۈسى بار
ئىدى .
— ئۇنداق بولسا ، ئۇ ماڭغىچە ھىچنەرسە دېمىدىمۇ ؟
— ئاھ ! ھىچنەرسە دېمىدى . ئۇلار قەرزدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن
قاچتى . ئىش مانا مۇشۇنداق .
— لېكىن ئۇنىڭغا ۋاكالىتەن بىرسى خەت ئىلىپ كىرەلەمۇ ؟
— ئادەتتە ئۇلارغا مەن تاپشۇرۇپ بېرەتتىم ، لېكىن ئۇلار بىر
يىلدا ئون پارچىمۇ خەت ئالماپدۇ ، ئۇلار كىتىشتىن ئىككى كۈن بۇرۇن ،
مەن بىر پارچە خەتنى ئۇلارغا ئاپىرىپ بەرگەنىدىم .
قىلچە شۈبھىسىزكى ، ئۇ رىسا پارغان خەت ئىدى .
— گىتىمگە قولاق سىلىڭ ، مەن ئۇنىڭ ئانىسى ، مەن ئۇنى
ئىزدەپ كەلگەنىدىم . مەن سىزگە ئون فرانك بېرەي ، ئاۋادا سىز ئۇنىڭ
خەۋىرىنى ئاڭلىسىڭىز ، گاۋىر كوچىسىدىكى نورماندى ساربىغا بىرىپ
خەۋەر يەتكۈزۈپ قويارسىز ، مەن خەرمەن سىزگە ئىنئام بېرىمەن ، —
دېدى ئۇ ئالدىراپ .
— خانىم ، خاتىرجەم بولۇڭ ، — دەپ جاۋاب بەردى ئۇ .
رىسا ئالدىراپ — تېنەپ قايتى .
ئۇ يولدا كېتىۋېتىپ ، ئۆزىنىڭ بەگە نىرىسىنىمۇ بىلمەيتى .
قايداقتۇر بىر جىددىي ئىشى باردەك ئالدىراپتى ، ئۇ يامغۇر ياغماي
ماڭدى . بەزىدە كىچىك سومكا كۆتۈرۈۋالغان كىشىلەرگە سوقۇلۇپ ئۆ-
تەتتى . يولدىن يوغرا كىتىپ ئۆتكەندە ، كىلىۋاتقان ماشىنىلارغا قارىماي-
ماڭغا ، شوپۇرلارنىڭ ھاقارەت — دەشنىمىنى ئاڭلاتتى . چوڭ يولدىكى
پاش پەلەمپەيگە دىققەت قىلماي ، يىقىلىپمۇ چۈشتى . ئۇ ئەس — ھوشىنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يوقاتقان هالدا ئالغا قاراپ ئۇچقاندەك چاپتى .

ئۇ بىر باغچىغا كىرىپ قالغانلىقىنىمۇ بىلمەي قالدى . ئىنتايىن ھېرىپ كەتكەچكە ، ئۇزۇن ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇردى . ئورۇندۇقتا خېلى ئۇزاق ۋاقىت ئولتۇرغان بولسا كېرەك . ئىختىيارسىز كۆزلىرىنى يارىملاپ ياش ئاقتى . ئۆتكۈچىلەر توختاپ ئۇنىڭغا قاراشتى . ئۇ مۈرلىدى _ دە ، ئورنىدىن تۇرۇپ ماڭماقچى بولدى . لېكىن شۇنچىلىك ماغدۇر- سىزلىنىپ كەتكەنكى ، پۇتلىرىنىمۇ باسقۇرالمايتتى .

ئۇ ئاشپۇزۇلغا كىرىپ بىرئاز قىزىق شورپا ئىچمەكچى بولدى ، لېكىن يارىمىدى ، يۆتۈش قىلدى . ئۆزىنىڭ ئارابلانغانلىقىنى ياشقىلار سېزىپ قالسا سەت بولىدۇ ، دەپ كىرىشكە پېتىنالمىدى ، ئىشىك ئالدىدا بىرئاز تۇردى ، ئىچىگە قاراپ يېقىن جوزىدا تاماق يەۋاتقان كىشىلەرنى كۆردى _ دە ، قورۇنۇپ ، قايتىپ كەلدى . ئۇ ئىچىدە : « ياشقا بىرسىگە كىرەيچۇ ! » دەپ قويدى . ياشقا ئاشپۇزۇلغا بارسىمۇ كىرىشكە پېتىنال- مايتتى .

ئاخىرىدا ئۇ ، بىر يولكىچاتتىن بېرىم ئاي شەكىللىك يولكىدىن بىرىنى سېتىۋېلىپ ماڭغاچ يېدى . ئىنتايىن ئۇسساپ كەتتى . لېكىن قە- يەردىن سۇ تېپىشنى بىلمەي ، چىداپ مېڭىۋەردى . بىر دوقمۇشنى ئاي- لىنىپ ياشقا بىر ئائىلىنىڭ كارىدورلۇق باغچىغا كىردى . ئۇ ، بۇنىڭ بالى رويال باغچىسى ئىكەنلىكىنى تونۇدى .

ئۇ ئاپپاپيا خېلى كۆپ يول ماڭدى ، يەنىمۇ بىرئاز ئېزىپ قالدى . بۇ باغچىدا يەنە بىر _ ئىككى سائەتتەك ئولتۇردى .

بىر توپ كىشىلەر باغچىغا كىردى . ئۇلار ئۇزۇن ياشىغان ئەر _ ئاياللار بولۇپ ، يۈرۈش _ تۇرۇشى ئەدەبلىك ۋە باراكەتلىك ، چاقچاق- لىرى جايىدا ئىدى . بۇ ئامەتلىك كىشىلەرنىڭ ئاياللىرى سەنەڭ ، ئەر- لىرى دۆلەتمەن بولۇپ ، ياسىنىش ۋە ئەيش _ ئىشرەت ئۈچۈنلا بۇ دۇن- يادا ياشايتتى .

رىسا بۇ سۆلەتلىك كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا خودۇقۇپ ، ئورنىدىن تۇرۇپ چىقىپ كەتمەكچى بولدى . لېكىن يەنە مۇشۇنداق بەردە پائۇل

ئۇچراپ قالارمىكىن ، دېگەن ئوي بىلەن ئالىيىپ باقتى . ئۇ قورقۇپراق وە ئالدىراپ باغچىنىڭ ئۇ بېشىدىن ـ بۇ بېشىغا مېڭىپ ، سەيلە قىلىپ يۈرگەن كىشىلەرنىڭ چىراي تۇرقىغا ئاستىرىن سەپسالدى .

بەزى كىشىلەر تۇرۇلۇپ ئۇنىڭغا قارايتتى . بەزىلىرى ئۇنى كۆر-سىتىپ ئۆزئارا كۇلۇشەتتى . ئۇ ئۇلارنى سېزىپ ، دەرھال ئۆزىنى دالدىغا ئالدى ، كۆڭلىدە : ئۇلار ھەرمەن مېنىڭ بۇ ئەپتى ـ تۇرقۇمنى وە كى-يىۋالغان يېشىل يوللۇق كۆڭلىكىمنى مازاق قىلىشىۋاتىدۇ ، دەپ ئويلىدى . بۇ كۆڭلەكنى زورالى ئاناسەن گاۋىر بازىرىدىكى سەيپۇڭغا تىككۈزۈپ بەرگەنىدى .

ئۇ ھەتتا كىنىشۋاتقان كىشىلەردىن يول سوراشقىمۇ تەپسالمىدى . لېكىن ئاخىر جۈرئەتلىنىپ سوراپ ، ئاندىن سارايغا قايتىپ كېلىشۋالدى .

زىيا بۇ كۈنىڭ قالغان ۋاقتى كارىۋاتنىڭ يېنىدىكى ئورۇن-دۇقتا ئولتۇرۇپ ئۆتكۈزدى . كەچلىك تاماقتا ، ئالدىغى كۈلەرگە ئوخ-شاشلا سورپا وە ئازراق گۆش بىلەن ئوزۇقلاندى . ئاندىن كارىۋاتقا چىقتى . ماشىنىدەك ئۇنىڭ ھەرىتى ھەركىتى بىر خىلدىلا بولاتتى .

ئىككىنچى كۈنى ئۇ زاۋۇتتا ئىدارىسىگە بېرىپ ئوقۇشنى تىپىپ بېرىشنى ئۆتۈندى . كىشىلەر ئۇنىڭغا ئارزامۇ كىيىللىك قىلالمىدى . لې-كىن تېپىپ بېرىشكە قوشۇلدى .

شۇنىڭ بىلەن ئۇ ، كوچىغا چىقىپ ، پائولىنى ئىزدەپ قالسام ، ئەجەب ئەمەس دېگەن ئارزۇ بىلەن ئايلاندى . لېكىن ئۇ مەقسىدىگە يې-تەلمىگەن كىشىلەر ئىچىدە سەھرادىكىدىنمۇ بەتتەررەك يالغۇز ، مىسكىن ، جا-ۋىسىز قالغاندەك بولدى .

كەچتە قايتقاندا ، سارايدىكىلەر ئۇنىڭغا ، پائول ئەپەندىنىڭ كىشى ئەۋەتىپ ئۇنى ئىزدىگەنلىكىنى ھەمدە بۇ كىشىنىڭ ئەتە يەنە كېلىدىغان-لىقىنى ئېيتتى . زىيا ئەنسىرەپ ، ئۇنىڭ قېرىپ كەتكەن ـ تە ، كې-چىچە كىرپىك قاقمىدى . بۇ كىشى پائول بولمىسىمىدى ؟ شۇنداق ، ھەر-مەن شۇ ، لېكىن باشقىلارنىڭ ئىزدەشىگە قارىغاندا ، كەلگەن كىشىنىڭ ئەپتى ـ تۇرقى ئۇنىڭغا ئوخشىمايتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

ئەتىگەن سائەت توققۇز بولاي دىگەندە ، بىرسى ئىشكىنى چەكتى . ئۇ ، « كىرىڭ ! » دەپلا قوللىرىنى سوزۇپ ، ئىسلىپ تىرىۋىدى ، ئۆيگە ناتونۇش بىر كىشى كىرىپ كەلدى . ئۇ بىمەھەل ۋاقىتتا كىرىپ ئۇنىڭغا مالاللىق يەتكۈزگەنلىكىگە ئەپۇ سورىدى . ئاندىن بۇ يەرگە پائولىغا بەرگەن قەرز پۇلنى ئۇندۇرۇۋېلىش مەقسىدە كەلگەنلىكىنى ئېيتتى . بۇ ۋاقىتتا رىسا كۆز ياشلىرىنى تۇتالماي قالسىمۇ ، لېكىن بىلدۈرمەسلىككە تىرىشتى . مۇنچاقتەك ياشلىرى كۆزلىرىدىن ئەگىگەندە ، دەرھال قولى بىلەن سۈرتىۋېتىپ بىلدۈرمىدى .

بۇ ئادەم ئۆزىنىڭ سۇۋار كوچىسىدىكى ئۆيدىن ئۇنىڭ كەلگەنلىكىنى ئاڭلاپ ، پائولىنى تاپالمىغاچقا ، ئۇنى ئىزدەپ كەلگەنلىكىنى ئېيتتى . ئۇ ، بىر پارچە ھۆججەتنى چىقاردى . رىسا قىلچە ئويلانمايلا قولىغا ئالدى .

قارىسا بۇ 90 فرانكلىق پۇلنىڭ ھۆججىتى ئىكەن . ئۇ بىردىن پۇلنى ئېلىپ ، قەرزنى تۆلەپ بەردى .

رىسا بۇ كۈنى ئۆيدىن چىقمىدى .

ئەتىسى يەنە بىر توركۈم قەرز ئىگىلىرى ئىزدەپ كەلدى . ئۇ ، جىمى پۇلنى قەرز ئۈچۈن تۆلىدى ، يېنىدا ئارانلا 20 فرانك قالدى . ئۇ زورالىغا خەت يېزىپ تۆۋەندىكى ئەھۋالنى ئۇنىڭغا مەلۇم قىلدى .

رىسا دىدەكنىڭ جاۋاب خېتىنى كۈتتى . ئۇ نىمە قىلىشنى ، نەگە بېرىپ بۇ دەرد بىلەن بولغان ئۇزاق ۋاقىتلىرىنى ئۆتكۈزۈشنى بىلمەيتتى . ئۇنىڭ دەرد ـ ئەلىمىنى بىلىدىغان ، ھالىغا يېتىپ سىردىشىدىغان بىرمۇ ئادەم يوق ئىدى . ئۇ ھەركۈنى كوچىدا سەرگەردان بولۇپ يۈردى . ئۇ قىلچە مەقسەت ـ نىشانسىز ماڭاتتى . پۈتۈن ئەس ـ يادى يالدۇرراپ قاد-تىپ ، چوڭ يول بويىدىكى خىمىسا كىچىك ئۆيگە يېتىۋېلىشلا ئىدى .

بىرنەچچە كۈن ئىلگىرى ئۇ يەر ئۇنىڭغا ۋەيرانىلىقتىن تۇرمۇش كەچۈرۈشكە بولمايدىغاندەك تۇيۇلغانىدى . ھازىر ئۇنىڭ ئەكسىچە بولدى . رىسا پەقەت شۇ يەرلا تۇرمۇش كەچۈرۈشكە لايىق ماكان ئىكەنلىكىنى بىلدى . چۈنكى تۇرۇقسىزلۇق تۇرمۇش ، ئۇنى شۇ يەردە بىل-

مـىر ىارىشعا ئادەنلەىدۈرگەىدى . ىىركۈىى كەچىە زىنىا ئىككى ىۈز فرانك پۇل ۋە خەت ىاپشۇرۇۋالدى . زورالى مۇىداق ىارعان ئىدى .

زىىا خانىم

ىىراق قاىسپ كىلىك ، چۈنكى مەن سىزگە ىەىە پۇل ئەۋەتسپ ىىرەلمەيمەن ، پائول ئەپەىدىگە كەلسەك ، ىىر ئۇىىڭ دىرىكىنى ئالعاىدىن كىىن ، مەن ىىرىپ ئىزدەپ ىاىاي .

سىزگە ئىھتىرام ىىلدۈرىمەن !
دىدىكىڭىز زورالى

قار ىىعۋاتقان قەھرىتان سوعۇق كۈنلەرىىڭ ىىر ئەتىگەنلىكى ، زىىا ىاتۇىلعا قاىتىپ كەلدى

14

شۇىىڭدىن كىىن زىىا ئۆيدىن چىقمىدى . ھېچيەرگىمۇ ىار- مىدى . ئۇ ھەركۈنى ئەتىگەنلىكى ىەلگىلىك ۋاقىتتا ئورنىدىن تۇراتتى . دىرىزىدىن ھاۋارانى كۆرەتتى . ئاندىن ياتقاندىن چۈشۈپ ، مىھ- مانخانىدىكى مەشنىڭ ئالدىدا ئولتۇراتتى .

ئۇ كۈن بويى مىدىرلىماي ئولتۇراتتى . كۆزلىرى ئوت يالقۇنىغا تىكىپ ، ئۆتكەنكى خىلمۇ خىل ئىچىنىشلىق كەچۈرمىشلەرنى بىر - بىر- لەپ كۆز ئالدىدىن ئۆتكۈزەتتى . بۇ قايغۇ - ھەسرەتلىك خاتىرىلەر مى- ڭىسىدە ئايلىنىپ تۇرغاندا ، ئاۋازلارمۇ ئۇنىڭغا ئاڭلىنىۋاتقاندەك بۇ- لۇلاتتى . بۇن يەردىكى بۇ كىچىككىنە مېھمانخانىسى ئاستا - ئاستا ئۆزگە ئالەمگە ئايلاندى . ئۇ مەشكە ئاندا - ساندا ئوتۇن سالغاندىن باشقا ، مى- دىرلىماي ئۆز ئورنىدا ئولتۇرۇۋېرەتتى . بۇ ۋاقىتتا زورالى خىزاغىنى كۆ- تۈرۈپ كىرىپ :

— كىلىڭ خانىم ، ئاز - تولا ھەرىكەت قىلىپ بېرىڭ ، بولمىسا ، كەسەل بولۇپ قېلىشىڭىز مۇمكىن ، — دەيتى .

يەنى بەرسا خىياللار ئۇنىڭ قاللىسىنى دائىم چىرمىۋالاتتى .

خىلمۇ خىل تۇتامى يوق كىچىك ئىشلارمۇ ئۇنى ئازابلاندۇراتتى؛ ئۇنىڭ كېسەل ھالىتىدىكى مېڭىسىدە كىچىككىنە ئىشلارمۇ، چوڭ ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇپ قالاتتى.

ئۇ، خۇسۇسەن ئۆتمۈشىنى زادىلا ئۇنتۇپ قالماتتى. ئۇنىڭ پىكىر ـ خىيالى ھەردائىم ئۆتكەنكى كۈنلەردە ئايلىناتتى. ئۇنىڭ مېڭىسىدە دائىم پەيدا بولۇپ تۇرىدىغىنى ئۇنىڭ ياشلىق دەۋرىدىكى تۇر- مۇش، كورسىكا ئارىلىغا قىلغان شېرىن ئاي ساياھىتى ئىدى. ئاللىبۇ- رۇن ئەستىن كۆتۈرۈلگەن دېڭىز ئارىلىدىكى مەنزىرىلەر تۇيۇقسىز ئۇنىڭ ئالدىدىكى ئوت يالقۇنى ئىچىدە پەيدا بولاتتى. ئۇ شۇ چاغدىكى بارلىق تەپسىلىي ئەھۋاللىرى، بارلىق ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلارنى ھەمدە ئۇ يەردە ئۇچراشقان بارلىق ئادەملەرنى ئەسكە ئالاتتى. يول باشلىغۇچى زابا- دىۋۇلىنىڭ قىياپىتى دائىم ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا پەيدا بولاتتى. يەردە ئۇ- نىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندەك بولاتتى.

ئاندىن كېيىن پائولىنىڭ ياشلىق دەۋرىدىكى ئوماقلىقىنى ئەس- لەيتتى. ئۇ چاغدا پائولغا كۆكتات تېرىپ بېرىش ئۈچۈن، ئۆزىنىڭ لى- رون ھامما بىلەن مۇنەت يەردە بىرلىشىپ ئولتۇرۇپ خاپا چەككىنىگە قا- رىماي، يالغۇز ياخشىچاق بولغۇسى كەلگەنلىكىنى، كىم تېرىغان كۆكتات تېز ئۆسىدۇ، كىمنىڭ تېرىغىنى ئوخشايدۇ، دەپ بەسلەشكەنلىكىنى ئەسلىدى.

ئاندىن پەس ئاۋاز بىلەن: «پولەي، پولەي جېنىم» دەپ، ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىۋاتقاندەك ئاستا خىتاب قىلاتتى. ئۇنىڭ خىيالى مۇشۇ ئىسمىدە توختاپ قالاتتى. يەنە بىر نەچچە سائەتلەپ قوللىرىنى سوزۇپ، بۇ ئىسمىنىڭ ھەرپلىرىنى ھاۋادا سىزاتتى. مەشىنكى ئوتنىڭ شولىسىغا سىزاتتى. بۇ ھەرپلەر ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرغاندەك بىلىنەتتى. كېيىن خاتا سىزغانلىقىنى بىلىپ، قوللىرىنىڭ تىترەپ تۇرغىنىغا قارىماي، يەنە بى- رىنچى ھەرپتىن باشلاپ تاكى ئاخىرقى بىر ھەرپكىچە سىزاتتى. پۈتۈن ئىسمنى يېزىپ بولغاندىن كېيىن، يەنە باشتىن باشلايتتى.

ئاخىر ھېرىپ ھالى قالمىغاندا، ھەرپلەرمۇ قالايمىقانلىشىپ كى-

مەيتى ، باشقا جەڭلەرنى بىرىپ قوياتتى . جىددىيلىشىپ ئىچى سىلداپ كېتەتتى .

تەنھا تۇرمۇش كەچۈرگەن كىشىلەردە بولىدىغان خىلمۇ خىل غەلىتە مىجەز ـ خۇلقلار ئۇنىڭدىمۇ بار ئىدى . ئىشلەتكەن ھەرقانداق نەرسىنىڭ ئورنى يۆتكىلىپ قالسا ، ئاچچىقلىناتتى .

روزالى ئۇنى مېڭىپ ھەرىكەت قىلىپ تۇرۇشقا مەجبۇرلايتتى . ئۇنى باشلاپ چوڭ يولنىڭ بويىغا چىقاتتى . لېكىن يىگىرمە مىنۇت مې- ڭىپلا رىسا : « بالام ! ماڭالمىدىم ! » دەپ يول بويىدا ئولتۇرۇۋالاتتى .

ئۇزۇن ئۆتمەي ئۇ ھەرقانداق ھەرىكەتتىن زېرىكتى . ئۇ ئەتىگەندە يېتىۋالاتتى ، ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ۋاقىتچە تۇراتتى .

ئۇ كىچىك ۋاقتىدىن تارتىپ يېتىلدۈرگەن بىرخىل ئادىتى ساقلاپ كېلىۋاتاتتى . يەنى سۈت قەھۋەسى ئىچكەندىن كېيىنلا ، دەر- ھال ئورنىدىن تۇرۇپ كېتەتتى . ئۇ بىر ئىستاكان كالا سۈتى قەھۋەسى ھەممىدىن مۇھىم بىلەتتى . بۇ ئۆكسۈپ قالسا ، باشقا ھەرقانداق نەرسە ئۆكسىگەندىن ئازابلىناتتى . ھەركۈنى ئەتىگەنلىكى ئۇ كۆزلىرىنى مۆلدۈرلىتىپ ، روزالىنىڭ قەھۋە ئەكىرىپ بېرىشىنى كۈتەتتى . لىقمۇلىق بىر ئىستاكان سۈت قەھۋەسى كىچىك خورىغا قويۇلغاندىن كېيىن ، ئورنىدا ئولتۇرۇپ ، ھۇزۇرلىنىپ بىراقلا ئىچىۋالاتتى . ئاندىن تويغاندىن چىقىپ كىيىم كىيىشكە باشلايتتى .

لېكىن كېيىن ئۇنىڭ ئادىتى ئاستا ـ ئاستا ئۆزگەردى : ئالدى بى- لەن ئىستاكاننى تەخسىگە قويۇپ ، بىرئاز ۋاقىت خىيال سۈرەتتى . ئان- دىن ئورنىدىن تۇراتتى . كېيىن يەنە كارىۋاتقا چىقىپ يېتىۋالاتتى ، بار- غانسېرى تېخىمۇ ئۇزاق ياتقىسى كېلەتتى ، روزالى كىرىپ ئاچچىقلىنىپ مەجبۇرلىغاندىلا ، كىيىمىنى كىيىۋالاتتى .

ئۇ ، تامامەن ئىرادىسىز بولاتتى . ھەرقېتىم دىدىكى بىرەر ئىشنى ئۇنىڭغا مەسلىھەت سالسا ، بىرەر مەسىلىنى سورىسا ، ياكى ئۇنىڭ پىكى- رىنى بىلمەكچى بولسا ئۇ : « بالام ، قانداق قىلىمەن دېسەڭ ، شۇنداق قىلغىن » دەپ جاۋاب بېرەتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن بىر ئادرېسى

ئۇ ئۆرۈلۈپمۇ ــ چۆرۈلۈپمۇ بىسانەمگە پۇتۇلگىنى مۇشۇ بىلەن-خىلىك ئىكەن، دىگەن پەرگە كەلدى. شەرقلىقلەرگە ئوخشاش، بەودىرگە ئىشىنىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇ ئۆز خىياللىرىنىڭ ۋە ئۈمىدىنىڭ قانىتا ــ قانىتا بەرباد بولغانلىقىنى كۆرگەنلىكتىن، كىشى تىرىپ كىچىككىنە ئىشقا بولۇقسىمۇ، ئاربىسالدى بولۇپ، بىر قارارغا كىلەلمەيدىغان، خەرمەن خاپا بولغا مىكىپ قالدىم، ئاقىۋىتىمۇ خوفۇم يامان بولىدۇ، دەپ قارايدىغان بولۇپ قالدى.

ئۇ ھەر دائىم:

ــ ھاياتىم بىسەلەپچىلىكتە ئۆتتى، ــ دەيتى.

زورالى بولسا خاپا بولۇپ كىتەتتى:

ــ ياۋادا سىز بولكا ئۇخۇن خىرمەت قىلغان، ھەركۇنى يالڭ ئىبىس بىلەن بىلا، پەتى ئەتىگەن سائەت ئالتىدە ئورنىڭىزدىن تۇرۇپ، خىرمەت قىلىشقا مەجبۇر بولغان بولسىڭىز، ئۇ چاغدا نىمە دەيتىڭىز؟ خاھاندا شۇنداق ئادەملەرمۇ بار. ئۇلار قىرىپ ئىشنى قالغاندىمۇ، بوۋسۇر خىلىقا كىتىدۇ.

ــ سەنمۇ ئۇنلاپ ياقىيا، مەن نىمىدىگەن بالغۇز ــ ھە، ئوغلۇم مىنى ياشلىۋەتتى، ــ دىدى زىتا.

ــ بۇ قانچىلىك ئىش ئىدى، قانچىلىغان بىگىلەر ئەسكەرلىككە پۇتۇلدى! قانچىلىغان بىگىلەر بىرىكچىلىك ئىردەپ ئامرىكىغا كەتتى! ــ دىدى زورالى خاپا بولۇپ.

زوراللىنىڭ پەرەزىدە، ئامرىكا ھىچىمگە ئەرزىمەيدىغان پەر ئىدى. كۆپلىگەن ئادەملەر ئۇ پەرگە بارسا، ياي بولغاندىن كىيىن قايتىپ كەلمەيتى.

ــ ئادەم ھامان ئايرىلىدۇ، ياشىغانلار بىلەن ياشلار قانداقمۇ مەڭگۈ بىر بولالىسۇن! ــ دىدى زورالى سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ.

ئاخىرىدا زورالى قىلچە ئاياپ ئولتۇرماي:

ــ ئەگەر ئۇ ئۆلۈپ كەتكەن بولسا، قانداق قىلاتتىڭىز؟ ــ دەپ سورىدى.

رىسا حاواب ىىرەلمەى ڧالدى .

باش باهار كىلىپ ، هاوا بارا ـ بارا ئىللىسعا باشلىعاندا ، رىسا
ىىرئار روهلىسپ ڧالدى . لىكىن ئۇ ىىڭىدىن ئەسلىگە كەلگەن رىهىسى
ئوبداىراق ئىسلارعا ئىسلەىمەسىن ، عەمكىن حىاللارعا بارعانسىرى چۆ-
كۈپ باراسى .

ــىر كۈىى ئەىىگەىلىكى ، ئۇ ىالىحاىىعا حىڧىب ىىمىسدۇر ئىردىـ
گەىدە ، ىۇىۇڧسىر ىىر باعاج ساىدۇڧىى ئىحىب ئىحىدىكى لىق كوىا كاـ
لىسدارعا كۆرى حۈشىى ؛ سەهرادىكى ىۇرعۇن كىسىلەردە هەر ىىلقى كوىا
كالىسدارىى ساڧلاشىى باحسى كۆرىدىعان ىىر ئادەب بار ئىدى .

رىــسا ئۆرىسلىك ئۆىكەىدىكى ىىللىرىى ىىسۆالعاىدەك ىۇ ىىر دۆوە
جاسا كارىوں ڧەعەرلەرگە ڧاراب ، ىىرحىل عەلىىە ، مۇرەككەپ هىسسىـ
ىاىعا حۆكىى .

ئۇ حــوك ـ كىچىكلىكى ئوحساش ىولمىعان كالىسدارلارىى ئاسـ
ىىڧى ڧەوەىىكى مىهمانحاىىعا ئىلىپ چۈسۈب ، ئۇلارىى ىىللار ىوىىچە
حــورىعا ىىرىپ حىڧىى . ئۇىىك ئىجىدىن ئەك ىالدۇرڧى ىىرىىى ىىـ
ىىۆالدى . ىۇ ، ئۆرى ئاق ىىرەكلىك حاكىرىعا ئىلىپ كەلگەن كالىسدار
ئىدى .

رىسا حىلى ئۇرۇىعىچە دىڧڧەب ىىلەن ڧاراپ حىڧىى ، ىىلىامىدىكى
ىــەرى كۈىلەرىى ، ئۆرى موىاسىردىن ئۆىىگە ڧاىىڧاىىك ئىككىىحى كۈـ
ىىى ، ىەىى رۇئاىدىن ىولعا حىڧڧاں كۈىىى ، ڧىرىــداش ىىلەن سىرىـــپ
ڧوىعاىدى . ئۇ ىۇلارىى ئەســلەب ىىعلىدى . ئۇ ، حــورىدا ىىسلىپ باىڧاں
ئىحىــسلىق پۈىكــۈل هاىــاىىك كارىســىىى كۆرۈپ ، حىمحىب
هــالــدا ڧاىعۇ ـ هەسرەب ىىسىى ، ىىر ڧىرى ئابالىك دەردلىك كۆرىىـ
ىىسى ىۆكىى .

ئۇىىك ڧەلىىدە ئىساىىن كۈچلۈك هەم ڧەىئىى ىىەب بەىدا بولـ
دى ، ئۇ ئۆرىــىك ئۆىكەىدىكى ىۇرمۇشىىك ىىر كۈىىمۇ ڧالدۇرماى
ئىردەب باپماڧجى بولدى .

ئۇ سارعىىپ كەىكەں ڧەعەرلەرىى ىىر ـ ىىرلەب بامدىكى گىـ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

لەمگە مىخلىدى. بۇ كويا كالىندارلارنىڭ ئالدىدا ئۇدا بىرنەچچە سائەتنى ئۆتكۈردى. بۇنىڭغا ـ ئۇنىڭغا قاراپ ئۆز ـ ئۆزىدىن: « قايسى ئاينى قانداق ئۆتكۈرگەندىم ؟ » دەپ سورايتتى.

ئۇ، ئۆزىنىڭ پۈتۈن ھاياتىدىكى خاتىرىلەشكە ئەرزىيدىغان كۈن-لەرنىڭ ھەممىسىگە بىر ـ بىرلەپ بەلگە قويدى. مۇنداق بولغاندا ئۇ زور ۋەقەلەرنى مەركەز قىلىپ، ئىلگىرى ـ كېيىن پەيدا بولغان كىچىك ئىشلارنى بىر ـ بىرى بىلەن باغلاپ قارىسا، بەزىدە پۈتكۈل ئايدىكى ئەھۋاللارنىڭ ھەممىسى ئەسكە ئالاتتى.

ئۇ دىققىتىنى بىر يەرگە يىغىپ، زېھنىنى ئىشقا سېلىپ، تىرىشىپ ئەسلەپ، ئاخىر ئەڭ دەسلەپ، ئاي بىرەكلىك باغلىق خاتىرىغا قايتىپ كېلىپ تۇرغان ئىككى يىل ئىچىدىكى ئەھۋاللارنى پۈتۈنلەي دېگۈدەك رەتلەپ چىقتى. ئۇ ئۆز تۇرمۇشىدىن يىراققا قالغان ئاشۇ بىر قىسمىنى ئېنىق روشەن ئەسكە ئالدى. ئۆتكەن جانلىق ئىشلار ئۇنىڭ كۆز ئال-دىدا بىر ـ بىرلەپ نامايان بولدى.

لېكىن كېيىنكى يىللار ئۇنىڭ خاتىرىسىدە بىرقەۋەت تۇمان پەيدا قىلىپ، يىللار، ئايلار گادىرماشلىشىپ، غۇۋالىشىپ كەتتى؛ ئۇ ناھايىتى جىق ۋاقىت سەرپ قىلىپ، كالىندار ئالدىدا بېشىنى تۆۋەن سېلىپ، پۈتۈن زېھنى بىلەن ئۆتكەن ئىشلارنى ئويلىدى ـ يۇ، لېكىن مەلۇم بىر ئىشنىڭ شۇ يىل ئىچىدە پەيدا بولغان ـ بولمىغانلىقىنى ئەسكە ئالالمىدى.

شۇنداق قىلىپ، مېھمانخانىغا ئىسانىڭ مۇساپىر بولغان ۋاقىت-دىكى چاپما رەسىملەرگە ئوخشاش، ئۇنىڭ ئۆز بېشىدىن ئۆتكۈرگەن يىللارنىڭ رەسىملىك جەدۋىلى ئىدى. ئۇ بۇ كويا يىلناملار ئالدىدا ئۇيان ـ بۇيان ماڭاتتى. بەزىدە تۇيۇقسىز ئورۇندۇقنى يۆتكەپ كې-لىپ، بىر كالىندارغا يېقىنلاپ، مىدىرلىماستىن ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاراپ، تاكى قاراڭغۇ چۈشكىچە ئولتۇرۇپ خىيالغا چۆكەتتى.

ئوت ـ چۆپلەر، دەل ـ دەرەخلەر ئىللىق قۇياش نۇ-رىدا گۈللەپ ـ ياشنىدى؛ ئېتىزلاردا زىرائەتلەر ئۈنۈپ چىقتى؛ دەل ـ دەرەخلەر تۆك ـ تاراقسان بولدى. ھويلىلاردىكى ئالما دەرەخلىرىنىڭ

ھال رەڭلىك چېچەكلىرى غۇنچىدە بولۇپ ئېچىلدى. نۇرلەڭلىكلەردە خۇش پۇراقلار دىماغقا ئۇرۇلدى. ژىنا نۇنۇفسىر ھاياجىنىنى باسالماي قالدى.

ئۇ ئولتۇرالماي، ھەركۈنى 20 قېتىمدەك يول ماڭاتتى. نەرىدە جاڭگىلارنى ئايلىناتتى، ئېرىقلارغا باراتتى. ئۇ شۇنچىلىك ھاياجانلانغاندىكى، گويا پۇشايماندىن ئەقلىنى يوقاتقان ئادەمگە ئوخشايتتى.

باۋا ئويلار ئارىسىدا ياش كۆتۈرۈپ چىققان بىر يال جۇخار گۈلگە دەرەخ شاخلىرى ئارىسىدىن شۇڭغۇپ ئۆتكەن قۇياش نۇرلىرى خۇشۇپ تۇراتتى. تۇللاردىكى چاي ئېرىقلىرىغا يوشۇپ قالغان سۇلاردىكى رۇمرەنىەك ئاسمانىڭ ئەكسىمۇ ئۇنىڭ قەلبى نىرىنەتتى. ئۇنىڭ يېكىرى چىچىلدى. ئۇ، قىر جىغىدا سەھرادا قىلغان خىيالىدىكى ئاشۇ مۇھەببەتلىك دۇنياغا قايتىپ كەلگەندەك بولدى.

ئۇ ۋاقىتلاردا، ئۇ كەلگۈسىگە ئىشىنەتتى. شۇنداق ھاياجانلىنىپ بولغان، مۇشۇنداق ئىللىق، يېقىملىق كۈنلەردە كىشىنى بىئارام قىلىدىغان خۇش پۇراق ۋەلەررەيىس نەھر ئالغانىدى. ھارىر بۇلارنىڭ ھەممىسى يەنە قايتىدىن ئۇچراشقاندەك بولدى، لېكىن ئۇنىڭ ئىسسىقالى يوق ئىدى. ئۇ يەنىلا شۇ خىل مەنزىرىلەردىن شادلىناتتى، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ھەسرەتلىنەتتى. باھار رىمىغا مەڭگۈلۈك شادلىق ئېلىپ كەلگەندەك ئىدى، ئۇ قۇرۇپ قاقشال بولغان، تۈرلۈك رەرداپقا يوشقان، روھى سۇلغان تۈگۈنكى كۈندە تۇ خىل شادلىق لەررىنى ئۇنى يوشاشۇرۇپلا قالماي، يەلكى دەردىنى قوزغايتتى.

ئۇ، ئەتراپىدىكى يارلىق تەرسىلەردە ئاردۇر ـ كۆپتۈر ئۆزگىرىش پەيدا بولغانلىقىنى سەزدى. قۇياش ئۇنىڭ يالىلىق دەۋرىدىكىدەك ئىللىق، ئاسمان رۇمرەنەك سۈزۈك ئەمەس ئىدى. ئوت ـ چۆپلەر ياپيېشىل، توپ ـ توپ گۈللەر رەڭدار ۋە خۇش پۇراق ئەمەس ئىدى. تۇرۇغى چاغلاردىكىدەك كىشىلەرنى ئۆزىگە مەپتۇن قىلالمايتتى.

لېكىن يەرى كۈنلىرى ئۇ تۇرمۇشنىڭ نەقەدەر گۈزەللىكىنى ھېس قىلاتتى، تۇ خىل ھېسسىيات ئۇنى قايتىدىن خىيالغا غەرق قىلاتتى، ئۇ-

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

مىدلەندۈرەتتى ۋە تەلپۈندۈرەتتى. تەقدىر قانچىلىك رەھىمسىز بولمىسۇن ھاۋا ئوچۇق كۈنلەردە كىشى قانداقمۇ ئارزۇ ـ ئۈمىدلەردە بولماي تۇرالىسۇن ؟

قەلبى چۈلغىغان شادلىق ۋە ھاياجان ئۇنى بىرنەچچە سائەتلەپ ماڭدۇراتتى. ئۇدۇل ئالغا ئىتتىلدۈرەتتى. لېكىن ئۇ تۇيۇقسىز توختاپمۇ قالاتتى. يولنىڭ بويىدا ئولتۇرۇپ، يۈرەكنى ئېزىدىغان خىلمۇ خىل ئىشلارى خاتىرلەتتى. ئۇ نېمە ئۈچۈن ياشقا قىزلارغا ئوخشاش سۆيۈملۈك بولمىدى ؟ نېمە ئۈچۈن ئىچ تۇرمۇشتا بولىدىغان ئەڭ ئادىي، ئادەتتىكى بەختىنىمۇ بەھرىمەن بولالمىدى ؟

بەزىدە، كۆز يۇمۇپ ئاچقىچە بولغان ۋاقىت ئىچىدە ئۆزىنىڭ قېرىپ كەتكەنلىكىنى ئۇيۇپ قالاتتى. ئۇنىڭ ئالدىدا تېخى بىرنەچچە يىللىق يىگانە ھەم سۆرۈن تۇرمۇش باشقا، تەلپۈنىدىغان ھېچنېمە يوق ئىكەنلىكىنى ئويلاپ قالاتتى. ئۆزىنىڭ ياشىدىغان مۇساپىسى بېسىپ بولۇپ، بارىدىغان يېرىگە كېلىپ قالغانلىقىنىمۇ ئەسىن چىقىراتتى؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ، 16 ياشلىق قىز چېغىدىكىدەك شېرىن خىيال سۈرەتتى، ئۆزىنىڭ ھېجرانچە ۋاقتى قالمىغان گۈزەل كەلگۈسى ھەققىدە پىلانلار تۈزەتتى. لېكىن رەھىمسىز رېئال تۇرمۇش سېزىمى ئۇنى باساتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ گويا يادەك ئېغىرلىق بېلىنى ئۈزۈۋەتكەندەك، مادارىدىن كەتكەن ھالدا قەددىنى رۇسلاپ، ئاستا ئۆيىگە يېتىپ كېلەتتى. ئۇ، پىچىرلاپ: « ئاھ ! ۋاي قىزى ھاماقەت ! ۋاي قىزى گالۋاڭ ! » دەيتتى.

روزالى ئۇنى ھەردائىم ئاگاھلاندۇرۇپ:

— ئۆزىڭىزنى بېسىۋېلىڭ خانىم، سىز مۇنداق خىيىپ تۇرۇپ نېمە ئىش قىلماقچىسىز ؟ — دەيتتى.

— نېمە ئامال بار، مەن يۇشانىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنلىرىدىكىدەك ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدىم، — دەيتتى رىسا مۇلايىملىق بىلەن جاۋاب بېرىپ.

بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى دىدەك ئادەتتىكىدىن ئەتىگەرەك ئۇنىڭ

جانىسىغا كىردى. ئۇ بىر ئىستاكان كالا سۈيى قەھۋەسى ئۈنىڭ كار-
ۋىتىنىڭ يېنىدىكى كىچىك جوزىغا قويغاندىن كېيىن:

— كېلىڭ، سىرەك ئىچىۋېلىڭ! دېدى ئىسكىنە بىرنى كۆتۈپ تۇردى. بىر ئاي يېرەكلىك ياغلىق جاگىرىغا يارىمىز، ئۇ بەردە بىر نەرەپ قىلىدىغان ئاررا ئىش چىقىپ قالدى، — دېدى.

زىننا ھاياجانلانغانلىقىدىن ھوشىدىن كەتكىلى تاس قالدى. ئۇ يىرەت تۇرۇپ كېسىمىنى كىيدى. سۆيۈملۈك كونا ماكانىنى قايتا كۆرۈشنى ئويلىغاندا ئالاقىدە بولدى، ھەم ئالدىراپ كەتتى.

زۇمرەتتەك كۆپكۆك ئاسماندىن يىپاپان زېمىنغا پارلاق نۇرلار چېچىلىپ تۇراتتى. شوخ ئاتلار ئۇچقاندەك چاپاتتى. ئۇلار ئىسۇۋان كەيسكە يېقىنلاشقاندا، زىننانىڭ يۈرىكى دۈپۈلدەپ سوقۇپ كەتتى، ھەتتا نەپەس ئېلىشمۇ قىيىنلاشتى. ئۇنىڭ كۆزى قاشا ئىشىكنىڭ ئىككى يېنىدىكى جىش تۈۋرۈككە چۈشكەندە، گويا يىمىدۇ بىر نەرسىنى كۆرۈپ قېلىپ يۈرىكى ئۈزۈلگەندەك ئىختىيارسىز پەرياد چېكىپ پەس ئاۋاز بىلەن يىرىغەججە قىسىم: «ئاھ! ئاھ! ئاھ!» دەۋەتتى.

ئۇلار يېتىپ كۆيار ئائىلىسىنىڭ جاگىرىسىدا توختاتتى. زورالى بىلەن ئوغلى ئۆزىنىڭ ئىسسىق تۈيغۇرلى كەتتى. ئاي يېرەكلىك ياغلىق جاگىرىنىڭ خوجايىنلىرى سىرىغا چىقىپ كەتكەندى، جاگىرىدىكىلەر ئاخقۇچى زىننانى تېرىپ، ئۇنىڭغا كىرىپ كۆرۈپ تېقىش پۇرسىتى بەردى.

زىننا يالغۇز كىردى. ئىمارەتلەرنىڭ دېكىرىغا قاراپ تۇرغان يەرپىنى كۆرگەندە، ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ ئۆرۈۋىچە دېكىرنى تاماشا قىلدى. سىرتىدىن قارىغاندا، ھېچ نەر ئۆزگەرمىگەن. تۆگۈن قۇياش نۇرى تۇ ئېگىز، كۆل رەڭ ئىمارەتنىڭ تەسكەي تەرەپىكى تېمىغا چۈشۈپ تۇراتتى. دېرىزىلەر ئېتىكلىك ئىدى.

كىچىككىنە قۇرۇق شاخ ئۇنىڭ كۆڭلىگە چۈشتى. ئۇ تىنىقى كۆتۈرۈپ قارىۋىدى، چىنار دەرىخىدىن چۈشكەنىكەن. ئۇ، چوڭ دەرەخنىڭ تىگىغا يېتىپ، كېشىلەر ھاۋاتى سىلىغاندەك، ئۇنىڭ سىلىق،

يارقىراپ تۇرغان قوڭۇر رەڭلىك يوپۇقنى سىلىدى . ئۇنىڭ پۇتى پەردە يانغان بىر يال خىرىگەن ياغاچقا ئۇرۇلدى . ئۇ ، ئۇرۇن ئورۇندۇقنىڭ چىرىگەن ئەڭ ئاخىرقى پارچىسى ئىدى . ئۇ ، بۇرۇن دائىم يۈلۈن ئائىـ لىسىدىكىلەر بىلەن بۇ ئورۇندۇقتا ئولتۇراتتى . بۇ ئورۇندۇق ژۇلىن تۇنجى قېتىم ئۇلارنىڭكىگە كەلگەن كۈنى قويۇلغانىدى .

ئۇ ، ئۇدۇلىدىكى ئۆينىڭ چوڭ دەرۋازىسىغا كەلدى . بۇ قوش قا- ناتلىق دەرۋازا بەسلىكىدە ئېچىلاتتى . دالىلىنىپ كەتكەن ئاچقۇچى رىسا ھەرقانچە قىلىپمۇ تولغىيالمىدى . ئۇ راسا كۈچەپ بىر تولغىۋىدى ، قۇ- لۇپنىڭ پۇرژىنلىرى تۇتاش مىدىرلىدى ، ئاندىن يار كۈچى بىلەن كۈ- چەپ ئىتتىرىپ ئاران دېگەندە ئاچتى .

ژىنا دەرھال تۇگۇرۇپ دېگۈدەك ئالدىراپ چىقىپ ، ئۆزىنىڭ خانىسىغا كىردى . تامغا سۈس گۈللۈك قەغەز چاپلانغان بولۇپ ، بۇ ئۆينى تونۇيالماي قالدى . دېرىزىنىڭ بىر قانىتى ئېچىۋىدى ، ھاياجان- دىن پۈتۈن ۋۇجۇدى تىترىدى ، چۈنكى كۆز ئالدىدا ئۇنى شادلاندۇرى- دىغان مەنزىرىلەر — چاتقاللىقلار ، قېرى قارىياغاچ دەرەخلىرى ، ھەك- سىز كەتكەن داللار ۋە يىراقتىكى دېڭىز نامايان بولدى ، دېڭىز ئۈستىدە توختاپ قالغاندەك قوڭۇر رەڭلىك كېمە يەلكەنلىرى لەيلەپ تۇراتتى .

ئۇ ھېچ كىشى يولىمىغان بۇ چوڭ ئۆيدە ئۇياقتىن — بۇياققا ئايلاندى ، ئۆينى كۆرۈپ چىقتى . تامدىكى نۇرغۇنلىغان ئىزلار ئۇنىڭغا تونۇش ئىدى . ئۇ ھاكلىرى چىقىپ تۇرغان كىچىك تۈشۈكنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ قالدى . بۇ تۈشۈكنى ئۇنىڭ دادىسى قالدۇرغانىدى . يەنى ، بارون ئۆرىنىڭ باش ۋاقىتتا قىلىچۋازلىق قىلغان ۋاقىتلىرىنى ئەسلەپ ، ھەربى- سىم بۇ يەردىن ئۆتكەندە ، ھاسا تايىقىنى قورال قىلىپ ، تامغا سانجىپ ، ئۇنىڭدىن خۇشاللىناتتى .

ئاپىسىنىڭ خانىسىدىكى ئىشىكنىڭ ئارقىسىدا ، كاربۇۋاتنىڭ ئاچچە يېرى تولىمىغان يەردىكى تامنىڭ قارىكۆ تۇلۇكىدىن بىر تال ئالتۇن ئۈچلۈك كەسنە تىكىنى تېپىۋالدى . ھارىر ، ئۇنى بۇرۇن ئۆرىنىڭ شۇ يەرگە سانجىپ قويغانلىقى ، كېيىن كۆپ يىللار ئىزدەپ ھېچكىم تاپالمى-

غالىپقى ئىسىگە كەلدى . ئۇ ، ئالتۇن ئۇچلۇق كەشتە تىكىشنى قولىغا
ئېلىپ ، ناھا خاتىرە بۇيۇمنى تېپىۋالغاندەك سۆيدى .

ئۇ ھەر بىر ئۆيگە كىرگەندە ، تامدىكى ئۆزگەرتىلمىگەن
قەغەزدە تۇرۇن قالغان ئەڭ كىچىك ئىزلارنىمۇ ئىزدەپ تاپتى ۋە تونۇدى .
گىلەم - توقۇلما بۇيۇملار ۋە چوڭ مەرمەر تاشتىكى گۈل نەقىشلىرى ،
يىللارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن چاڭ - توزان بېسىپ كەتكەن تورۇستىكى
ئويۇق ئىزلارنى كۆرۈپ ، ئۆز تەسەۋۋۇرىدىكى ئەينە ئوبرازلارنى تـ-
گىشىش كۆرگەندەك بولدى .

ئۇ ئاستا ماڭاتتى ؛ خىجىل ھەم ئېغىر ئىزلار ئىچىدە تەككە -
يىگانە ھالدا خۇددى قەبرىستانلىقتا تۇرغاندەك تولاتتى ، ئۇنىڭ پۈتكۈل
ھاياتى مۇشۇ يەرگە كۆمۈلگەندى . ئۇ ئاستىنقى قەۋەتتىكى مېھمانخانىغا
چۈشتى ، تۆپۈرماق شەكلىدىكى دېرىزە قاپقاقلىرى تېتىقلىق ئىدى . ئۆي-
نىڭ ئىچى قاراڭغۇ بولۇپ ، خېلى ۋاقىتچە بىر نەرسىنى پەرق ئەتكىلى
بولمىدى . ئۇنىڭ كۆزى قاراڭغۇغا كۆنگەندىن كېيىن ، ئاستا - ئاستا
ئېغىر يارىلغان تام گىلەمدىكى قۇشلارنى پەرق ئېتەلىدى . تام مەشنىڭ
ئالدىدا يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇق تۇرۇپ ، ھېلىلا ئادەم ئولتۇرغاندەك ئىدى
؛ ھەر بىر خانىنىڭ ئۆزىگە خاس ھىدى بولغاندەك ، بۇ مېھمانخانىدىمۇ
قەدىمى ئۆيلەردە بولىدىغان ئىللىق ھەم ئاران پەرق ئەتكىلى بولىدىغان
خۇش پۇراق ساقلىنىپ قالغانىدى ، بۇ پۇراق ئۇنىڭ دىمىغىغا ئۇرۇلۇشى
بىلەن تەڭ ، ئۇ تۈرلۈك ئەسلىمىلەر ئىچىگە پېتىپ كەتتى . ئۇ ئۆتكەن
دەۋرلەرنىڭ پۇراقلىرىدىن قانغىچە ، چوڭقۇر نەپەس ئالدى . كۆزى
ھېلىقى ئىككى ئورۇندۇققا ئۇرۇلدى . تۇساتتىن ئۇنىڭ خاھىش ئويى -
خىياللىرى تىرەملىك خىيالى تۈتۈ پەيدا قىلدى . ئۇ ، دادىسى بىلەن
ئانىسىنىڭ مەش ئالدىدا يۈزنى ئوتقا قىلىپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆرگەن-
دەك ، كۈندە كۆرۈپ تۇرىدىغان مەنزىرىلەرنى ھازىرمۇ كۆرۈۋاتقاندەك
بولدى .

ئۇ ، قورقۇپ كېتىپ ئارقىسىغا داجىدى . دۈمبىسى ئىشىككە تې-
رىلىپ قالغاچقىلا ، يىقىلماي تۇرۇپ قالدى . ئۇنىڭ كۆزى تەنلا ھېلىقى

ئىككى ئورۇندۇققا يىقىلغانىدى .

خىيالى كۆرۈنۈشلەر كۆزىدىن ئۆچتى . ئۇ ساراسىمىگە چۈشۈپ بەبە بىرنەچچە مىنۇت تۇردى . ئاندىن ئاستا ـ ئاستا ئۆزىگە كەلدى . ئۇ ، مەن راستلا ساراڭ بولۇپ قالدىممىكىن دەپ ، قورقتى . سۇغا دەرھال تۇ ئەردىن كېسىپ قالدى . تۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭ كۆزى تۇساتتىن تاتا تۆلىنىپ قالغان ئىشىكنىڭ كىشىكىگە چۈشتى . كىشىكنى يۇلەنگەن تۇنىڭ ئۆسۈش ئەھۋالى كۆرسىتىلگەن بەلگىگە قارىدى .

سىزىق ئۆسۈشكە ئارىلىقى ئوخشاش بولمىغان تۇرغۇزۇلغان كىچىك بەلگىلەر تۇغرىسىغا تارتىلغان بولۇپ ، تارغىسىزى تۇقىرى ئۆرلىگەندى . قەلەمتۇراچ بىلەن ئويۇلغان سانلار ، يىللار ، ئايلار تاتۇلىنىڭ ئېگىزلىكىنى كۆرسەتسە ، بەزى جەيلەر جوگراپ بولۇپ ، ئۇنى تارىن تارغىتىدى . بەزىلىرى كىچىكرەك بولۇپ ، زىننا ئۆزى تارغانىدى . بەزى ئىزلار قىكىر ـ قىيسىق بولۇپ ، لىرون ھامما سىزغانىدى . ئۇ كۆز ئالدىدا ئالتۇن چاچلىق ئوغلى تۇرغاندەك ، ئۇ كىچىككىنە تاشلىرىنى تامغا تاقاپ تۇرغاندەك ، تاشقىلارنىڭ ئۇنىڭ بويى ئۆلچەۋاتقانلىقىنى كۆرگەندەك بولدى .

— زىننا ، ئۇ بىر يىرىم ئايدا تەبە بىر سانتىمېتىر ئۆسۈپتۇ ، — دەپتى تارون ۋارقىراپ .

تۇ ئەھۋاللارنىڭ ھەممىسى ئوتلاپ تۇرىكى شۇرۇرىدە ئىرىدى ـ دە ، ساراڭ بولغاندەك ، ئىشىك كىشىكىنى سۆيۈپ كەتتى .

لىكىن سىرتتا بىرسى ئۇنى چاقىردى . تۇ ، زورالىنىڭ ئاۋازى ئىدى :

— رىننا خانىم ، ژىننا خانىم ، كۆتچىلىك سىرتتا چۈشلۈك تاماققا ساقلاپ قالدى !

ئۇ سىرتقا چىقتى . لىكىن مىكىسى تەتلا گاراڭ ئىدى . تاشقىلارنىڭ ئۇنىڭغا قىلغان سۆزلىرىنى راتلا چۈشەنمەيتى . تاشقىلار تىمە تەرسە سۈيى تەتى . ئۇ كىشىلەرنىڭ تاراڭلىشىۋاتقانلىقىنى ئاڭلايتى ـ تۇ ، لىكىن تىمە دىيىشىۋاتقانلىقىنى تىلمەيتى . خاكىردىكى ئاتال خوجا-

تىن ئۆينىڭ سالامەتلىك ئەھۋالىنى سورىدى . ئۇمۇ بىر نېمىلەر دەپ
جاۋاب قايتۇرغاندەك بولدى . ئۇ كىشىلەرنىڭ ئۆزىنى قۇچاقلاپ سۆيگەن-
لىكىنى سەزدى ؛ باشقىلار يۈزىنى يېقىن ئەكىلىپ بەرسە ، ئۇمۇ سۆيدى ،
ئاندىن پەيتونغا چىقتى .

دەل – دەرەخلەر ئاق بېزەكلىك تاغلىق خاڭزىنىڭ ئىگىز ئۆگزى-
لىرىنى توسۇۋېلىپ ، خاڭزا كۆرۈنمەي قالغاندا ، ئۆينىڭ يۈرىكى پىچاق
بىلەن تىلغاندەك ئاغرىنىپ كەتتى . ئۇ ، بۈگۈندىن باشلاپ ئۇ كونا ما-
كاندىن مەڭگۈگە ئايرىلىدىغانلىقىنى بىلدى .

ئۇلار يەنە بايتۇلغا قايتىپ كەلدى .

رىسا ئۆيگە كىرىپ كىيىنىۋالغاندا ، ئىشىك تۈۋىدە تۇرغان ئاق
رەڭلىك نەرسىگە كۆزى چۈشتى . بۇ رىسا چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ،
بوچىپالون قويۇپ قويغان خەت ئىدى . ئۇ ، خەتنىڭ پائولدىن كەلگەن-
لىكىنى بىلىپ ئالدىراپ – تېنەپ خەتنى ئاچتى . خەت مۇنداق يېزىلغا-
نىدى :

سۆيۈملۈك ئاپا .

مەن سىزنىڭ يېنىڭىزغا كېلىپ بىكاردىن – بىكار ئاۋارە بولۇشۇڭىزنى
خالىمىغانلىقىم ئۈچۈن ، ساڭا بالدۇرراق خەت يازالمىدىم . ئەسلى مەن
دائىم بېرىپ سىزى يوقلاپ تۇرسام توغرا بولاتتى . ھازىر مەن زور
بەختسىزلىككە يولۇقتۇم ، بەكمۇ قىيىن ئەھۋالدا قالدىم . ئايالىم كېسەل-
دىن ئۆلەي دەپ قالدى . ئۇ ئۈچ كۈن بۇرۇن بىر قىز تۇغدى . لېكىن
قولۇمدا بىر تىيىنمۇ پۇل قالمىدى . بوۋاقنى زادى قانداق قىلىشىمنى بى-
لەلمەي قالدىم ھازىر ئىشىككە قارايدىغان ئايال ئامال قىلىپ ئىمىرەك
بىلەن ئىمىتىپ بېقىۋاتىدۇ . لېكىن ئۇنى ساقلاپ قالالماسلىقىمدىن قور-
قۇۋاتىمەن ، سەن بوۋاقنى بېقىۋېلىشقا ئۇنامسەن ؟ بېشىم بەك قىسىپ
كەتتى . مەندە ئۇنى ھەققە تاپشۇرغۇدەك پۇلمۇ يوق ، سىزنىڭ دەرھال
جاۋاب بېرىشىڭىزنى كۈتىمەن .

ئامراق ئوغلۇڭ پائول

رىسا ئۆزىنى ئورۇندۇققا تاشلىدى . ھەتتا زورلىنى چاقىرغەندەكمۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

ھالى قالمىدى . دىدەك كەلگەندىن كېيىن ، ئىككىسى بىرلىكتە خەتنى بىر قىسىم ئوقۇپ چىقىپ ، بىر ـ بىرىگە قارىشىپ ئۇزاققىچە جىمجىت ئولتۇرۇپ قېلىشتى .

ئاخىر زورالى :

ــــ خانىم ، مەن بېرىپ بوۋاقنى ئاندۇرۇپ كېلەي ، ئۇنىڭ بىلەن كارىمىز بولمىسا ، بولماس ، ــــ دېدى .

ــــ ئالام يارغىن ، ــــ دەپ جاۋاب بەردى زىننا .

ئۇلار يەنە گەپ ـ سۆز قىلماي ئولتۇرۇپ قېلىشتى ، ئاقىۋەت يەنە دىدەك ئۇنى ئاگاھلاندۇردى :

ــــ شىلەپىگىرنى كېيىڭ ، خانىم ، بىر ئالدى بىلەن گاۋىر بازىرىغا بېرىپ گۇۋاھچىنى تاپايلى ، بوۋاقنىڭ بوينىدىن كېيىنكى ئىشنى ئويلىمساق بولمايدۇ ، ئەگەر ئاتال ساقىلمىغۇدەك بولسا ، پائول ئەپەندى يالدۇرراق ئۇنىڭ بىلەن بىكاھلانسۇن ، ــــ دېدى .

زىننا گەپمۇ قىلماستىن شىلەپىسىنى كىيدى . ئوغلىنىڭ ئاتىسى ساقىيالمايدىغان بولدى ! بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ قەلبى كىشىگە ئېيتىپ بولمايدىغان ئاجايىپ بىر خۇشاللىق ، ئۇ جىمىكى ئادەملەر بىلەن بوشۇرىدىغان ، كىشىنىڭ بومۇسىنى كەلتۈرىدىغان شەرمەندە خۇشاللىق خۇلقىدى . بۇ خۇشاللىق ئۇنى ئىچ ـ ئىچىدىن جەكسىز شادلاندۇردى .

گۇۋاھچى دىدەككە يەپسىلنى كۆرسىتىپ بەردى ؛ دىدەك ئۇنى بىر قىنىم بەكرارلاپ ئېيتتى . بۇ ۋاقىتتا زورالىنىڭ كۆڭلىدە ساق يەنىدا بولدى . ئەمدى ھىچقانداق چاتاق چىقمايدىغانلىقىغا كۆزى يەتتى ـ دە :

ــــ ھېچنېمىدىن غەم قىلماڭ ، خانىم ، مەن بېرىپ بىر يەرەب قىلاي ! ــــ دېدى .

زورالى شۇ كۈنى كەچتىلا پارىژغا قاراپ يولغا چىقتى .

زىننا ۋەسۋەسە ئىچىدە ئىككى كۈنى ئۆتكۈزدى . ئۇ ھېچنەرسىنى ئويلىيالمايتتى . ئۈچىنچى كۈنى ئەتىگەنلىكى زورالىنىڭ ئۇقتۇرۇشىنى تاپشۇرۇۋالدى . ئۇنىڭدا شۇ كۈنى خۇشتىن كېيىنكى پويىزدا ئۆتكە كېلىدىغانلىقى ئېيتىلىپ ، باشقا ھېچنېمە يېزىلمىغانىدى .

سائەت ئۈچ بولاي دېگەندە ، ئۇ قوشنىسىنىڭ پەنۇسىغا ئولتۇ-رۇپ ، ـىرويل ياريديكى پويىز ئىستانسىسىغا دىدەكنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن ياردى .

ئۇ ۋوگزال سەھنىسىدە تۇرۇپ كۆرىنى تۆپتۆز ئىككى يال ئې-لىنىس ئۆرمەي ، ئىراق ـ ئىراقلارغا يىكنى . ئىراقلارغا يارغاندا ، ئىككى رېلىس قوشۇلۇپ كەتكەندەك كۆرۈنەتتى . ئۇ باب ـ باب سائىتىگە قاراپ قوياتتى ؛ نەنە ئون مىنۇت قالدى ! بەش مىنۇت قالدى ! ئىككى مىنۇت قالدى ! ئەمدى ۋاقت بوشتى ! لېكىن ئىراقلاردىكى رېلىسنا ھېچنىمە كۆرۈنمەيتتى . كىسى تۇيۇقسىز ئاق چېكىتەك بىر نەرسە پەيدا بولدى . ئۇ تۈنۈن چېقىرىپ ، تۆنەك تۇمانلار ئارىسىدا قارا چېكىت پەيدا قىلدى . ئۇ بارغانسىرى چوڭىيىپ ، ئۇچقاندەك ئالغا قاراپ ئىسلىپ كېلىۋاتاتتى . بوغان مەحلۇقنەك پاراۋۇز سۆرىگەنى ئاسسىلىپ پۇشۇلداپ نەپەس ئې-لىپ رىسانىڭ ئالدىدىن ئۆتكەندە ئۇ ، كۆرىنى بوغان ئېچىپ ۋاگونىڭ ئىشىكلىرىگە قارىدى . تىرەججە ۋاگونلارنىڭ ئىشىكلىرى ئېچىلدى . تو-لۇچىلار بوسردىن چۈشۈۋاتاتتى . ئۇلار ئۆرۈن جاپان كىتىۋالغان دىھ-قانلار ، سىوەت كۆتۈرۈۋالغان ئىرا ئاياللىرى ، ئىشىغا شىلەپە كىيىۋالغان ئۇششاق تىجارەتچىلەر ئىدى . رىنا روزالىيىڭ تۆگەككە ئورالغان ئىر نەرسىنى قۇچاقلاپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى .

رىنا ئالدىغا مېڭىشقا تەمشەلگەن بولسىمۇ ، لېكىن پۇتلىرىدا جان قالمىغانىدى . ئۇ تىقىلىپ چۆشەرمەيمىكىن ، دەپ قورقتى . دىدەك ئۇنى كۆرۈپ ، ئادەتتىكىدەك تەجرامان قىيابەتتە ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى ـ دە :

— ياخشىمۇسىز ، خانىم ، مەن قايتىپ كەلدىم . لېكىن يەكمۇ ئاۋارە بولدۇم ، — دېدى .

— قانداقراق ، — دەپ سورىدى زىنا ئارانلا .

— تۆنۈگۈن كېچە ئانالى ئۆلدى . ئۇلار تىكاھ قىلدۇرۇۋالدى . تۇۋاقنى ئېلىپ كەلدىم ، — دەپ جاۋاب بەردى رورالى .

ئۇ يالىنى سۇنۇپ بەردى . تۇۋاق راكىلاقلىق بولۇپ ھېچكىممۇ كۆرەلمەيتتى .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

رىسا قىلچە ئىككىلەنمەستىلا نانىنى قولىغا ئالدى ، ئىككىسىلەن
ووگزالدىن چىقىپ ـ دە ، پەنسۇنغا ئولتۇردى .
— پائول ئەپەندى ئاتالىسىك دەپىە ئىشلىرىنى تۈگىتىپ قايتىپ
كېلىدۇ ، ئېھتىمال ئەتىكى مۇشۇ ۋاقىتقى پويىزدا كېلىشى مۇمكىن ، —
دېدى زورالى .
— پائول . . . — رىسا پەس ئاۋاز بىلەن چاقىردى ـ دە ، سۆ-
زىنى داۋاملاشتۇرالمىدى .
قۇياش ئولتۇرۇۋاتاتتى . ئۇ تاپىتىسىل كەڭ داللارغا ئۆزىنىڭ نۇ-
رىنى چاچتى . كەڭ داللاردا ئالتۇندەك سېرىق رەڭلىك قىچا گۈللىرى ۋە
قىپقىزىل كۆكنار گۈللىرى ئېچىلىپ كەتكەنىدى . جەكسىز تىمتاسلىق
گۈللەپ ياشاۋاتقان جىمجىت كەڭ زېمىنى قاپلىغانىدى . پەنسۇن ئۈچ-
قاندەك ماڭاتتى ، پەنسۇنچى « دىرىت ـ چۇ » دەپ ئاتلارنى تېخىمۇ تېز
قوغلايتتى .
رىسانىڭ كۆزى ئالدىغا تىكىلگەنىدى . تۇپ ـ تۇپ قارلىغاچلار
كۆك قەھرىنى ئوقيادەك تىرىپ ئۆتەتتى . رىسا تۇيۇقسىز تىرجىل ئاجىز
ھارارەت ، ھاياتلىقنىڭ تىرجىل ئىسسىقلىقىنى كىچىك ـ كىچىككىلىرىنىڭ
ئۆتۈپ پۇتىغا ، تەنىسىگە ئۆتكەنلىكىنى سەزدى . بۇ ، ئۇنىڭ قوسىقىدا
ئۇخلاپ ياتقان تىۋاقنىڭ ئىسسىقى ئىدى .
بۇ چاغدا ئۇنىڭ قەلبىدە ئىسسىق تولۇنغان بىر ھىسسىيات پەيدا
بولدى . ئۇ تىۋاقنىڭ تۇرىنى تېپىپ قويغان داكىسى ئېھساس بىلەن ئې-
چىپ ، ئۆزى تېخى كۆرمىگەن تىۋاقنىڭ چىرايىنى كۆردى . بۇ ئۇنىڭ
قىز تەۋرىنى ئىدى . بۇ رەئىپ ، كىچىككىنە ھاياتلىق كۆپ نۇرنىڭ
تەسىرى بىلەن رۇمزەتەك كۆك ، كىچىككىنە كۆزلىرى ئاچتى ؛ لەۋلى-
رىنى قىمىرلاتتى . رىسا ئۇنى باغرىغا مەھكەم ياقتى . ئىككى قولى بىلەن
كۆتۈرۈۋېلىپ ، ئارقا ـ ئارقىدىن سۆيۈپ كەتتى .
لېكىن زورالى خۇشال بولغىنىغا قارىماي كاتتىغان ھالدا ئۇنى
توسۇپ :
— بولدى ، بولدى ، رىسا خانىم . ئۇنى مىجىۋەرمەڭ ، سىز ئۇنى

منحىپ ىىعلىسۇىىدىعاں ىولدىڭىر ، ـــ دىدى .

ئاىــدىــں ئۇ ، كۆڭلىدىكى مەسىلىگە جاۋاب بەرگەىدەك ، ئۆرىچە :

ـــ قارىڭا ، ھاىاب كىشىلەرىىڭ ئوىلىعىىدەك ئۇىحىوالا لەررەىلىك ىولماىدۇ ، سۈىىڭدەك ئۇىچىۋالا ئوسالمۇ ىولماىدۇ ، ـــ دىدى .

www.uyghurkitap.com

[General Information]
书名=一生　维吾尔文
SS号=40300760